UNIVERZITET ZA POSLOVNI INŽENJERING I MENADŽMENT

Funded by the European Union

ASOCIJACIJA ZA DEMOKRATSKE INICIJATIVE SARAJEVO

STUDIJA MAPIRANJA INSTITUCIONALNOG KRŠENJA LJUDSKIH PRAVA U BOSNI I HERCEGOVINI

Autor:

Prof. dr Aleksandar R. Ivanović

IMPRESSUM

Izdavač

Univerzitet za poslovni inženjering i menadžment, Pravni fakultet u Lukavici

Asocijacija za demokratske inicijative

Adresa

Spasovdanska 22, 71123 Istočno Sarajevo – Lukavica, Bosna I Hercegovina

www.pravnifakultet.edu.ba

Autor

Prof. dr Aleksandar R. Ivanović

Lektorisanje

Mr Mladena Krajišnik

Dizajn i prelom

Zvjezdan Šehovac

Godina izdavanja

Avgust 2021. godine

Ova studija objavljena je u okviru projekta "Doprinos akademske zajednice zaštiti ljudskih prava u Bosni i Hercegovini" koji finansira Evropska unija.

Sadržaj ove studije ne odražava nužno stavove Evropske unije u implementaciji projekta.

UNIVERZITET ZA POSLOVNI INŽENJERING I MENADŽMENT

Funded by the European Union

ASOCIJACIJA ZA DEMOKRATSKE INICIJATIVE SARAJEVO

STUDIJA MAPIRANJA INSTITUCIONALNOG KRŠENJA LJUDSKIH PRAVA U BOSNI I HERCEGOVINI

Autor:

Prof. dr Aleksandar R. Ivanović

SADRŽAJ

AKRONIMI I SKRAĆENICE 7
1. POZADINA 8
2. METODOLOGIJA 8
3. PRAVO NA SLOBODU MIŠLJENJA I INFORMISANJA 33
3.1. Međunarodni pravni okvir prava na slobodu mišljenja i informisanja 33
3.1.1. Dokumenti Organizacije ujedinjenih nacija i pravo na slobodu mišljenja i informisanja *33*
3.1.2. Dokumenti evropskog sistema zaštite prava na slobodu mišljenja i informisanja *36*
3.2. Domaći pravni okvir prava na slobodu mišljenja i informisanja 40
3.3. Analiza zakona i podzakonskih akata u smislu poštovanja prava na slobodu mišljenja i izražavanja u Bosni i Hercegovini 41
3.3.1. Identifikovana kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja putem ograničenja koja su organi vlasti BiH nametnuli kao odgovor na pandemiju virusa COVID-19 ..... *53*
3.3.1.1. Odluka o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije i Uredba sa zakonskom snagom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja Vlade Republike Srpske 54
3.3.1.2. Naredba o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa virusom korona Kriznog štaba Brčko distrikta Bosne i Hercegovine 56
3.3.1.3. Inicijativa Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova za donošenje uredbe sa zakonskom snagom kojom se uvodi zabrana iznošenja ili prenošenja lažnih vijesti ili tvrdnji 57
3.3.1.5. Naredba o zabrani narušavanja javnog reda i mira izazivanjem panike i nereda na području opštine Stari Grad Sarajevo, za vrijeme proglašenog stanja nesreće u FBiH i prekršajnih sankcija koje se izriču počiniocima 57
3.4. Identifikovani slučajevi kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja u Bosni i Hercegovini 58
3.5. Analiza postupanja policije i sudova u Bosni i Hercegovini u svjetlu zaštite prava na slobodu mišljenja i izražavanja 66
3.5.1. Kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja policije u Federaciji Bosne i Hercegovine *67*
3.5.2. Kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja policije u Republici Srpskoj *83*
3.5.3. Kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine *93*
3.5.4. Kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja sudova u Federaciji Bosne i Hercegovine *96*
3.5.5. Kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja sudova Republike Srpske .. *102*

3.5.6. Kršenje prava na slobodu mišljenja sudova Brčko distrikta Bosne i Hercegovine *103*
4. PRAVO NA SLOBODU MIRNOG OKUPLJANJA I SLOBODU UDRUŽIVANJA **106**
4.1. Međunarodni pravni okvir prava na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja **106**
4.2. Dokumenti Organizacije ujedinjenih nacija i pravo na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja **107**
4.3. Dokumenti evropskog sistema zaštite prava na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja **108**
4.4. Domaći pravni okvir prava na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja **109**
4.5. Analiza zakona i podzakonskih akata u smislu poštovanja prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja u Bosni i Hercegovini **110**
4.6. Identifikovani slučajevi kršenja prava na slobodu okupljanja i udruživanja u Bosni i Hercegovini **117**
4.7. Analiza postupanja policije i sudova u Bosni i Hercegovini u svjetlu zaštite prava na slobodu okupljanja i udruživanja **122**
4.7.1. Kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja policije u Federaciji Bosne i Hercegovine ***123***
4.7.2. Kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja policije u Republici Srpskoj ***127***
4.7.3. Kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja sudova u Federaciji Bosne i Hercegovine ***130***
4.7.4. Kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja sudova u Republici Srpskoj ***131***
5. PRAVO NA SLOBODU KRETANJA **131**
5.1. Međunarodni pravni okvir prava na slobodu kretanja **132**
5.1.1. Dokumenti Organizacije ujedinjenih nacija i pravo na slobodu kretanja ***132***
5.1.2. Dokumenti evropskog sistema zaštite prava na slobodu kretanja ***133***
5.2. Domaći pravni okvir prava na slobodu kretanja **134**
5.3. Analiza zakona i podzakonskih akata u smislu poštovanja prava na slobodu kretanja u Bosni i Hercegovini **134**
5.3.1. Identifikovana kršenja prava na slobodu kretanja putem ograničenja koja su organi vlasti BiH nametnuli kao odgovor na pandemiju COVID-19 ..... ***135***
5.3.1.1. Identifikovana kršenja prava na slobodu kretanja putem ograničenja koja su organi Federacije BiH nametnuli kao odgovor na pandemiju COVID-19 136
5.3.1.1.1. Naredbe Federalnog štaba Civilne zaštite o zabrani kretanja 136
5.3.1.2. Identifikovana kršenja prava na slobodu kretanja putem ograničenja koja su organi Republike Sprske nametnuli kao odgovor na pandemiju COVID-19 147
5.3.1.2.1. Zaključci o ograničenju kretanja i zabrani kretanja lica na teoritoriji Republike Srpske Republičkog štaba za vanredne situacije 148

5.3.1.3. Identifikovana kršenja prava na slobodu kretanja putem ograničenja koja su organi Brčko distrikta BiH nametnuli kao odgovor na pandemiju COVID-19 153

5.4. Identifikovani slučajevi kršenja prava na slobodu kretanja u Bosni i Hercegovini 155

5.5. Analiza postupanja policije i sudova u Bosni i Hercegovini u svjetlu zaštite prava na slobodu kretanja 160

5.5.1. Kršenje prava na slobodu kretanja policije u Federaciji Bosne i Hercegovine..... 161

5.5.2. Kršenje prava na slobodu kretanja policije u Republike Srpske 175

5.5.3. Kršenje prava Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine na slobodu kretanja 207

5.5.4. Kršenje prava sudova u Federaciji Bosne i Hercegovine na slobodu kretanja 208

5.5.5. Kršenje prava sudova u Republici Srpskoj na slobodu kretanja..... 213

5.6.6. Kršenje prava sudova Brčko distrikta Bosne i Hercegovine na slobodu kretanja 224

6. ANALIZA POSTUPANJA INSTITUCIJE OMBUDSMANA/OMBUDSMENA ZA LJUDSKA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE 225

7. ZAKLJUČCI I PREPORUKE 242

LITERATURA 259

AKRONIMI I SKRAĆENICE

BiH – Bosna i Hercegovina

BPK – Bosansko-podrinjski kanton

EU – Evropska unija

FBiH – Federacija Bosne i Hercegovine

HNK – Hercegovačko-neretvanski kanton

K10 – Kanton 10

KS – Kanton Sarajevo

ODIHR - Kancelarije OEBS-a za demokratske institucije i vladavinu prava

OEBS – Organizacija za evropsku bezbijednost i saradnju

PK – Posavski kanton

RS – Republika Srpska

SBK – Srednjo-bosanski kanton

ZHK – Zapadno-hercegovački kanton

PPPZ – Pitanje, Pravilo, Primjena, Zaključak - metoda strukturiranog i organizovanog pravničkog rezonovanja

CMS - Automatski sistem za upravljanje predmetima u sudovima (eng. *Case Management System*)

ZJRM i ZJRIM – Zakon o javnom redu i miru

TAIEX - Instrument tehničke pomoći i razmjene informacija Evropske komisije koji provodi Jedinica za izgradnju institucija u okviru Generalne direkcije za proširenje

TK – Tuzlanski kanton

USK – Unsko-sanski kanton

ZDK – Zeničko-dobojski kanton

ZJO – Zakon o javnim okupljanjima

SIGMA – skraćenica od „Support for Improvement in Governance and Management", program koji služi za pružanje podrške zemljama partnerima u modernizaciji sistema javne uprave

GIZ – Njemačka organizacija za međunarodnu saradnju (nem. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)

UNICEF – Dječiji fond Ujedinjenih Nacija (engl. United Nations Children's Fund)

JU – Javna ustanova

1. POZADINA

Prema Ustavu, Bosna i Hercegovina je demokratska država koja funkcioniše u skladu sa zakonom i na osnovu slobodnih i demokratskih izbora. Takođe, Bosna i Hercegovina i oba njena entiteta treba da osiguraju najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. U tu svrhu postoji Komisija za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, kako je predviđeno Aneksom 6. Opšteg okvirnog sporazuma. Ustav BiH navodi da su prava i slobode predviđeni Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenim protokolima direktno primjenjivi u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prednost nad svim ostalim zakonima. U članu 3. Ustava BiH navedena su sva prava građana u Bosni i Hercegovini. Međutim, u praksi se dešava da državne institucije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini krše ova prava. Na kršenja ovih prava ukazuju brojna istraživanja, izvještaji međunarodnih institucija, kao i domaćih i stranih nevladinih organizacija. Ta kršenja se ogledaju prije svega u lošim zakonskim rješenjima u određenim oblastima, a zatim i u primjeni istih, kao i postupanju državnih organa. Poseban problem u smislu ugrožavanja tri naprijed navedena prava predstavlja prekršajno sankcionisanje građana, tj. situacije u kojima se pokretanje prekršajnih postupaka i izricanje prekršajnih sankcija koristi kao sredstvo za sprečavanje izražavanja mišljenja građana, i ostvarenja njihovog prava na slobodu mirnog okupljanja, odnosno kao mehanizam vršenja pritiska na građane da odustanu od svojih legitimnih zahtjeva. Pored ovoga, zaštita tri gorenavedena ljudska prava je dovedena u pitanje i zbog situacija sa krizom zbog pandemije COVID-19 koja je pogodila i Bosnu i Hercegovinu, a u kojoj se organi vlasti nisu baš najbolje snašli u smislu pravljenja balansa između nastojanja da spriječe širenje virusa i zaštite zdravlje stanovništva, s jedne strane, i da obezbijede puno poštovanje ljudskih prava, sa druge strane.

Zbog svega ovoga, postoji potreba za intenzivnijim angažovanjem akademske zajednice u zaštiti ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. U skladu sa tim, kreiran je projekat „Doprinos akademske zajednice zaštiti ljudskih prava u BiH (*Contribution of the academic community to the protection of human rights in BiH*)“ koji Pravni fakultet u Lukavici, Univerziteta za poslovni inženjering i menadžment Banja Luka, u saradnji sa Asocijacijom za demokratske inicijative (ADI) iz Sarajeva, a uz finansijsku podršku Evropske komisije, realizuje na prostoru Bosne i Hercegovine u periodu od januara 2021. do decembra 2022. godine. Opšti cilj ovog projekta je podrška braniteljima ljudskih prava i civilnom društvu u zaštiti slobode mišljenja i informacija, slobode mirnog okupljanja i udruživanja i slobode kretanja. Jedna od aktivnosti ovog projekta je izrada Studije mapiranja o institucionalnom kršenju ljudskih prava u BiH (u daljem tekstu Studije) koja uključuje mapiranje institucionalnog kršenja ljudskih prava u BiH na području slobode mišljenja i informisanja, slobode mirnog okupljanja i udruživanja i slobode kretanja u određenom periodu, kao i definisanje zaključaka u vezi sa nedostacima u primjeni zakona i međunarodnih konvencija u BiH i davanje preporuka za unaprjeđenje politika i zakona o ljudskim pravima u BiH koji se odnose na tri gorepomenuta područja ljudskih prava.

2. METODOLOGIJA

Kada je u pitanju metodologija, Studija je sastavljena od pet zasebnih, ali međusobno povezanih cjelina koje su podijeljenje prema predmetu istraživanja. Prva cjelina se odnosi na pravo na slobodu mišljenja i informisanja, druga na pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja, treća na pravo na slobodu kretanja, četvrta na analizu postupanja Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava u Bosni i Hercegovini i peta koja se odnosi na zaključke i preporuke.

Kada je riječ o prve tri cjeline, koje se odnose na tri ljudska prava koja su u glavnom fokusu ovog istraživanja, svaka cjelina je koncipirana na način da se sastoji od tri podcjeline:

- Analize međunarodnog i domaćeg pravnog okvira o pitanju predmetnog ljudskog prava;

- Analize zakona i podzakonskih akata u smislu poštovanja predmetnog ljudskog prava u BiH;
- Mapiranja identifikovanih slučajeva kršenja predmetnog ljudskog prava u BiH;
- Analize postupanja policije i sudova u smislu poštovanja predmetnog ljudskog prava u BiH.

Analiza međunarodnog i domaćeg pravnog okvira o pitanju predmetnog ljudskog prava je fokusirana na prikaz relevantnih odredaba međunarodnih konvencija na svjetskom i evropskom nivou, kao i relevantnih odredaba domaćeg pravnog sistema. Cilj Studije jeste korisnike uvesti u predmet istraživanja, odnosno u tri studijom targetirana ljudska prava zasebno, i na taj način olakšati razumijevanje i korišćenje nalaza, zaključaka i preporuka ove Studije.

Analiza zakona i podzakonskih akata u smislu poštovanja predmetnog ljudskog prava u BiH se odnosi na idenfitikaciju i pravno dogmatsku analizu dokumenata (usvojenih zakona i podzakonskih akata) izdatih od nadležnih državnih organa i institucija, kojima se krše tri istraživanjem targetirana ljudska prava, na državnom, entitetskom i nivou Brčko distrikta BiH. Ova podcjelina je urađena putem tzv. desk istraživanja, korišćenjem dostupnih informacija iz otvorenih izvora kao što su tekstovi zakona i podzakonskih akata dostupnih na internetu, izvještaji Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, izvještaji međunarodnih organizacija i domaćih organizacija civilnog društva koje se bave praćenjem zaštite ljudskih prava u BiH, odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Odluka Ustavnog suda Republike Srpske, stručnih i naučnih tekstova, medijskih izveštaja i sl. Napominjemo da je kod analize zakona i podzakonskih akata u vezi prava na slobodu mišljenja i izražavanja, kao i slobodu kretanja poseban fokus stavljen na zakone i podzakonske akte koji su doneseni u cilju sprečavanja širenja pandemije COVID-19, jer se upravo najveći broj identifikovanih slučajeva institucionalnog kršenja ova dva prava odnosi na ovaj period.

Mapiranje identifikovanih slučajeva kršenja predmetnog ljudskog prava u BiH predstavlja podcjelinu u sklopu koje su pobrojani (izlistani) sprovedenim istraživanjem identifikovani slučajevi institucionalnog kršenja predmetnog ljudskog prava u Bosni i Hercegovini, sa posebnim fokusom na isticanje lokacije (mjesta) gdje je kršenje predmetnog ljudskog prava počinjeno, odnosno nivoa vlasti koji je počinio kršenje. Za identifikovanje ovih slučajeva korišćeni su kako otvoreni izvori (internet, stručni i naučni radovi, medijski izveštaji, stručni izveštaji) tako i zatvoreni izvori, odnosno prekršajni nalozi i sudske odluke prekršajnih sudova koji su prikupljeni sprovođenjem istraživanja. Takođe, u ovoj podcjelini je, uz svaki identifikovan slučaj, dato kratko objašnjenje zbog čega smatramo da se u datom slučaju radi o kršenju nekog od tri targetirana ljudska prava, dok je detaljna analiza slučajeva koji su identifikovani iz zatvorenih izvora (prikupljenih prekršajnih naloga i sudskih odluka) ponuđena u dijelu koji se tiče analize postupanja policije i sudova u prekršajnim postupcima. Kada je u pitanju vremenski aspekt, odnosno period koji je obuhvaćen istraživanjem, podijeljen je u dva perioda: period od prethodnih pet godina i period od prethodnih deset godina. Naime, periodom od posljednjih pet godina je obuhvaćeno istraživanje koje se tiče izdatih prekršajnih naloga i donijetih sudskih odluka u prekršajnim postupcima u Bosni i Hercegovini, dok je periodom od posljednjih deset godina obuhvaćeno istraživanje koje se odnosi na analizu donijetih zakona, podzakonskih akata, ali identifikovanja slučajeva kršenja tri istraživanjem targetirana ljudska prava iz otvorenih izvora. Za obuhvatanje drugim dijelom istraživanja, perioda od deset godina, odlučili smo se prije svega zbog mapiranja slučajeva institucionalnog kršenja ljudskog prava na slobodu mirnog okupljanja. Drugim riječima, mirna okupljanja u smislu izražavanja se uglavnom javljaju kao reakcija na neke događaje, političke odluke i sl., zbog čega smo zauzeli stav da je period od posljednjih deset godina relevantan za ovaj dio istraživanja, jer se u odnosu na pojedine slučajeve institucionalnog kršenja ovog prava u BiH, a koje su se dogodile prije pet i više godina, prakse postupanja pojedinih organa nisu značajno promijenile. Stoga smo ovim periodom željeli da obuhvatimo slučajeve čiju analizu smatramo od izuzetne važnosti za izradu adekvatnih zaključaka i preporuka u smislu izmjena i dopuna zakona, odnosno procedura i praksi postupanja organa vlasti.

Analiza postupanja policije i sudova u smislu poštovanja predmetnog ljudskog prava u BiH predstavlja podcjelinu koja zauzima najveći dio studije, kod sva tri istraživanjem targetirana ljudska prava. Naime, u ovom dijelu nastojali smo da kroz analizu izdatih prekršajnih naloga i donijetih sudskih odluka u prekršajnim postupcima za prekršaje iz oblasti javnog reda i mira, javnog okupljanja i zaštite stanovništva od zaraznih bolesti, identifikujemo ona postupanja ovih organa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u kojima je počinjeno kršenje istraživanjem targetirana tri ljudska prava. U tom smislu, u odnosu na svaki identifikovan slučaj kršenja ovih prava, za svaki slučaj je data detaljna analiza, u smislu zašto smatramo da se u datom slučaju radi o kršenju nekog od ova tri ljudska prava, te kako je isto prekršeno. Napominjemo da je u slučajevima gdje je policija kršilac nekog od ova tri ljudska prava (izdavanjem prekršajnog naloga ili podnošenjem zahtjeva za pokretanjem prekršajnog postupka) potvrđeno odlukom suda i naznačeno na istom onom mjestu gdje je analizirano postupanje policije. Međutim, kod slučajeva gdje je najprije policija iniciranjem prekršajnog postupka prekršila neko od ova tri ljudska prava, a zatim po osnovu zahtjeva za sudskim odlučivanjem, u sprovedenom postupku i sud počinio kršenje ovog prava, kršenje prava suda je obrazlagano zasebno. Ovo napominjemo jer se čitanjem ovog dijela može steći utisak da se slučajevi bespotrebno ponavljaju u dijelovima koji se tiču analize postupanja policije i analize postupanja sudova. Međutim, pomenuto ponavljanje nije bespotrebno, već i te kako značajno, s obzirom da se na postupanje policije, odnosno suda primjenjuju različite odredbe zakona o prekršajima, te je stoga potrebno i vršiti odvojenu analizu postupanja u istim slučajevima, a gdje je identifikovano kršenje ljudskih prava od strane oba organa. Isto tako, ovakav pristup smatramo opravdanim, zbog izvođenja zaključaka i preporuka za ove organe, koji se takođe izvode zasebno. Radi lakšeg snalaženja u korišćenju ovog dijela, date su veze u vidu navođenja broja strane odnosno tačke pod kojom je dati slučaj analiziran u dijelu koji se odnosi na postupanje sudova.

Četvrta cjelina koja se odnosi na analizu postupanja Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava u Bosni i Hercegovini je urađena na osnovu analize godišnjih izvještaja o rezultatima aktivnosti ove institucije, kao specijalizovanim izvještajima iste. Takođe, za potrebe ove cjeline analizirane su zakonske odredbe koje se odnose na rad ove institucije, ali i stavova građana, predstavnika nevladinog sektora, medijskih radnika i eksperata o pitanju postupanja ove institucije, a koji su nam bili dostupni.

Peta cjelina se odnosi na zaključke i preporuke do kojih smo došli na osnovu primjene metoda analize i sinteze u odnosu na sve podatke koji su prikupljeni i prikazani u prethodno opisanim cjelinama Studije. Ova cjelina je sastavljena iz sljedećih podcjelina:

- zaključci o identifikovanim slučajevima institucionalnog kršenja tri istraživanjem targetirana ljudska prava u BiH, koja su počinjena usvojenim zakonima i podzakonskim aktima i preporuke za unaprjeđenje istih;
- zaključci o utvrđenim nedostacima policije i sudova u sprovođenju zakona i međunarodnih konvencija u BiH u vezi sa tri odabrane oblasti ljudskih prava i preporuke za unaprjeđenje rada ovih organa;
- preporuke o pitanju unaprjeđenja rada institucije ombudsmana, sa posebnim fokusom na ojačavanje saradnje sa akademskom zajednicom i organizacijama civilnog društva;
- preporuke o pitanju mogućnosti za jačanje i popularizaciji učešća akademskih institucija, organizacija civilnog društva u politikama unaprjeđenja ljudskih prava u BiH.

Uzevši u obzir prirodu prava na slobodu mišljenja i informisanja, slobodu mirnog okupljanja i udruživanja i slobodu kretanja, kao i prirodu dijela ove Studije koji zauzima najveći prostor i predstavlja centralni dio Studije, analizom prekršajnih postupaka u kojima je došlo do kršenja ovih prava kao i analizom bića prekršaja iz pojedinih prekršajnih oblasti (javni red i mir, javna okupljanja i zaštita stanovništva od zaraznih bolesti), prilikom dizajniranja metodologije za izradu studije, identifikovali smo sljedeće prekršaje kao relevantne za naše istraživanje:

Za Federaciju Bosne i Hercegovine:

1) Prekršaj narušavanja javnog reda i mira svađom, vikom, nepristojnim i drskim ponašanjem;[1]

2) Prekršaj narušavanja javnog reda i mira naročito drskim ponašanjem ili na drugi način uznemiravanjem građana ili ugrožavanjem njihove sigurnosti;[2]

3) Prekršaj neovlašćene zabrane pristupa javnom mestu, nepostupanja po naredbi ili rješenju državnog organa kojim se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenom mjestu, ili ometanja ili omalovažavanja državnog organa, privrednog društva ili drugog pravnog lica koje vrši javno ovlašćenje ili njihovog službenog lica, odnosno odgovornog lica prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova ili nepostupanja na licu mjesta po zakonitom zahtjevu njihovog službenog lica;[3]

---

[1] *Zakon o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik USK", broj 15/10) član 7. stav 1. tačka 1.; Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Posavskog kantona („Narodne novine Županije Posavske", broj 2/16) član 8. stav 1; Zakon o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 9 od 06. avgusta 2001; 11/01, 11/07) član 3. stav. 1 tačka 1; Zakon o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 08/00 11/07 8/08 12/16. – pročišćeni tekst 4/16 12/16 6/17) član 3. stav 1. tačka 1.; Zakon o javnom redu i miru Bosansko-podrinjskog kantona („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona", broj 10/00-138, 8/08-535, Ispravka Zakona 9/08-717) član 7. stav 1. tačka a); Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Srednjobosanskog kantona („Službene novine Srednjobosanskog kantona", br. 7/00 i 8/05) član 8. stav 1. tačka a); Zakon o javnom redu i miru Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", br. 9/2009) član 5. stav 1 tačka a); Zakon o javnom redu i miru Zapadno-hercegovačkog kantona („Narodne novine Zapadno-hercegovačkog kantona",* br. *4-09/185) član 9. stav 1. tačka a); Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo", br. 18/2007, 7/2008 i 34/2020) član 8. stav 1 tačka a); Zakon o javnom redu i miru Kanton 10 („Narodne novine Hercegbosanske županije", br. 4/2007) član 4.*

[2] *Zakon o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik USK", broj 15/10) član 7. stav 1. tačka 3.; Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Posavskog kantona („Narodne novine Županije Posavske", broj 2/16) član 8. stav 2. tačka a); Zakon o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog Kantona", br. 9 od 06. avgusta 2001.; 11/01, 11/07) član 3. stav. 1 tačka 3; Zakon o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona",* broj *08/00* 11/07 8/08 *12/16. – pročišćeni tekst* 4/16 *12/16 6/17) član 3. stav 1. tačka 3. i 4; Zakon o javnom redu i miru Bosansko-podrinjskog kantona („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona", broj 10/00-138, 8/08-535, Ispravka Zakona 9/08-717) član 7. stav 2. tačka a); Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Srednjobosanskog kantona („Službene novine Srednjobosanskog kantona", br. 7/00 i 8/05) član 8. stav 1. tačka c); Zakon o javnom redu i miru Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", br. 9/2009) član 5. stav 3. tačka a); Zakon o javnom redu i miru Zapadno-hercegovačkog kantona („Narodne novine Zapadno-hercegovačkog kantona", br. 4-09/185) član 10. stav 1. tačka a); Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo", br. 18/2007, 7/2008 i 34/2020) član 8. stav 2. tačka a); Zakon o javnom redu i miru Kanton 10 („Narodne novine Hercegbosanske županije", br. 4/2007) član 6.*

[3] *Zakon o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik USK" broj 15/10) član 7. stav 1. tačka 5.; Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Posavskog kantona („Narodne novine Županije Posavske", broj 2/16) član 8. stav 5. tačka d) i e); Zakon o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog Kantona", br. 9 od 06. avgusta 2001.; 11/01, 11/07) član 3. stav. 1 tačka 5; Zakon o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 08/00 11/07 8/08 12/16. – pročišćeni tekst 4/16 12/16 6/17) član 3. stav 1. tačka 5.; Zakon o javnom redu i miru Bosansko-podrinjskog kantona („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona", broj 10/00-138, 8/08-535, Ispravka Zakona 9/08-717) član 7. stav 5. tačka d) i e); Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Srednjobosanskog kantona („Službene novine Srednjobosanskog kantona", br. 7/00 i 8/05) član 8. stav 1. tačka d) i t); Zakon o javnom redu i miru Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", br. 9/2009) član 5. stav 4 tačka b); Zakon o javnom redu i miru Zapadno-hercegovačkog kantona („Narodne novine Zapadno-hercegovačkog kantona" br. 4-09/185) član 12. stav 1. tačka a); Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo", br. 18/2007, 7/2008 i 34/2020) član 8. stav 5 tačka d) i e); Zakon o javnom redu i miru Kanton 10 („Narodne novine Hercegbosanske županije", br. 4/2007) član 7.*

4) Prekršaj iznošenja ili prenošenja lažnih vijesti ili tvrdnji kojim se može izazvati uznemirenost građana ili ugroziti javni red i mir;[4]

5) Prekršaji organizatora javnog okupljanja[5] koji uglavnom obuhvataju sljedeće radnje pravnih i fizičkih lica: organizovanje javnog okupljanja bez odobrenja nadležnog policijskog organa; propuštanje da, u skladu sa odredbama Zakona o javnom okupljanju, sazove, organizuje, održi, prati i izvrši nadzor nad održavanjem mirnog okupljanja i javnog protesta; održavanje javnog okupljanja bez prijave, ukoliko je prijavljivanje obavezno; neobavještavanje nadležnog policijskog organa da je radi održavanja mirnog okupljanja i javnog protesta potrebno poduzeti posebne mjere sigurnosti na javnim saobraćajnim površinama; održavanje mirnog okupljanja i javnog protesta na mjestima na kojima se isti ne smiju održavati; održavanje mirnog okupljanja i javnog protesta suprotno rješenju nadležnog policijskog organa o zabrani održavanja; neobavještavanje javnosti o zabrani održavanja javnog okupljanja i neuklanjanje javno istaknutih obavještenja o sazivanju javnog okupljanja; neosiguravanje reda i mira na javnom okupljanju; nepreduzmanje svih potrebnih mjera da učesnici javnog okupljanja ne budu naoružani i ne čine štetu; neosiguranje dovoljnog broja redara i nepreduzimanje odgovarajuće mjere medicinske zaštite i zaštite od požara na javnom okupljanju; neomogućavanje nesmetanog prolaska vozilima policije, hitne pomoći i vatrogasnim vozilima na javnom okupljanju; neodređivanje voditelja javnog okupljanja; održavanje javnih priredbi ili drugih oblika okupljanja ako je prijavljivanje obavezno, suprotno rješenju nadležnog policijskog organa o zabrani održavanja i sl.;

6) Prekršaj voditelja javnog okupljanja[6] koji uglavnom obuhvataju sljedeće radnje: nepreduzimanje potrebnih mjera za osiguranje reda i mira na javnom okupljanju; neprekidanje javnog

---

[4] *Zakon o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik USK", broj 15/10) član 7. stav 1. tačka 10.; Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Posavskog kantona („Narodne novine Županije Posavske", broj 2/16) član 8. stav 3. tačka lj); Zakon o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog Kantona", br. 9 od 06. avgusta 2001.; 11/01, 11/07, 14/11 i 5/21) član 3. stav. 1 tačka 10; Zakon o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 08/00 11/07 8/08 12/16. – pročišćeni tekst 4/16 12/16 6/17) ne sadrži ovaj prekršaj; Zakon o javnom redu i miru Bosansko-podrinjskog kantona („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona", broj 10/00-138, 8/08-535, Ispravka Zakona 9/08-717) ne sadrži ovaj prekršaj; Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Srednjobosanskog kantona („Službene novine Srednjobosanskog kantona", br. 7/00 i 8/05) član 8. stav 1. tačka e); Zakon o javnom redu i miru Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", br. 9/2009) ne sadrži ovaj prekršaj; Zakon o javnom redu i miru Zapadno-hercegovačkog kantona („Narodne novine Zapadno-hercegovačkog kantona" br. 4-09/185) član 10. stav 1. tačka i); Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo", br. 18/2007, 7/2008 i 34/2020) ne sadrži ovaj prekršaj; Zakon o javnom redu i miru Kanton 10 („Narodne novine Hercegbosanske županije", br. 4/2007) član 12.*

[5] *Zakon o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona („Službene novine USK", broj 8/10) član 27. stav od 1-4; Zakon o javnom okupljanju Posavskog kantona („Narodne novine Županije Posavske", 2/16) član 31. stav od 1-4; Zakon o javnom okupljanju Tuzlanskog kantona („Službene novine TK", broj 1/12 i 11/15) član 38. stav 1-3; Zakon o javnom okupljanju Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko - dobojskog kantona", broj 10/16) član 39. stav 1-3; Zakon o javnom okupljanju Bosansko-podrinjskog kantona („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona", 5/03, 9/14.) član 16. stav. 1-3.; Zakon o javnom okupljanju Srednjobosanskog kantona („Službene novine Srednjobosanskog kantona", broj 15/00, 4/05) član 20. stav 1. tačka 1., 2., 3., 5., 6. i 8. i član 21.; Zakon o javnom okupljanju Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", 4/00) član 17. stav 1. tačka 1., 2., 3., 4., 6., 7. i 9.; Zakon o javnom okupljanju Zapadno-hercegovačkog kantona („Narodne novine Zapadnohercegovačke županije", 5/15) član 33. stav 1., 2., 3. i 4.; Zakon o javnom okupljanju Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo", broj 32/09 i 11/11) član 35. stav 1. i 2.; Zakon o javnom okupljanju Kantona 10 („Narodne novine Hercegbosanske županije", 8/14) član 37.*

[6] *Zakon o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona („Službene novine USK", broj 8/10) član 28.; Zakona o javnom okupljanju Posavskog kantona („Narodne novine Županije Posavske", 2/16) član 36.; Zakon o javnom okupljanju Tuzlanskog kantona („Službene novine TK", broj 1/12 i 11/15) član 39; Zakon o javnom okupljanju Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko - dobojskog kantona", broj 10/16) član 40.; Zakon o javnom okupljanju Bosansko-podrinjskog kantona („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona", 5/03, 9/14.) 17.; Zakon o javnom okupljanju Srednjobosanskog kantona („Službene novine Srednjobosanskog kantona", broj 15/00, 4/05) član*

okupljanja kada nastupi stvarna opasnost za sigurnost učesnika i imovinu; nastavljanje prekinutog javnog okupljanja a da nije otklonjena stvarna opasnost za sigurnost učesnika i imovinu; nesaopštavanje učesnicima javnog okupljanja da je javno okupljanje prekinuto i nezatraživanje od istih da se mirno raziđu i sl.;

7) Prekršaj redara javnog okupljanja[7] koji uglavnom obuhvataju sljedeće radnje: nepreduzimanje mjera za održavanje reda i mira na mirnom okupljanju i javnom protestu utvrđenih Zakonom; postupanje suprotno odredbama Zakona koje se odnose na mjere održavanja reda i mira na mirnom okupljanju; nenošenje prsluka fluorescentne boje sa vidljivim natpisom REDAR; d) nošenje oružja ili predmeta pogodnih za nanošenje povreda, uniforme, dijelova uniforme, odjeće ili drugih obilježja kojima se poziva ili podstiče na oružane sukobe ili upotrebu nasilja, nacionalnu, rasnu, vjersku ili drugu mržnju ili netrpeljivost i sl.;

8) Prekršaj fizičkih lica učesnika javnog okupljanja[8] koje uglavnom obuhvataju sljedeće radnje: nošenje oružja, predmeta pogodnih za nanošenje tjelesnih povreda, nošenje alkoholnih pića; nošenje uniforme, dijelova uniforme, odjeće ili drugih obilježja kojima se poziva ili podstiče na oružane sukobe ili upotrebu nasilja, nacionalnu, rasnu, vjersku ili drugu mržnju ili netrpeljivost, kao učesnika javnog okupljanja;

9) Prekršaj u vezi nepoštovanja zabrana Federalnog ministarstva zdravstva i graničnog sanitarnog inspektora - član 70. stav 1. tačka 7. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službene novine Federacije BiH", broj 29/05), koji čini ono lice: *„koje ne postupi u skladu sa članom 54., 55. i 56. ovog zakona"*. Napominjemo da je u pomenutim članovima, između ostalog, propisano da: *„Radi sprečavanja i suzbijanja kolere, kuge, virusnih hemoragičnih groznica, žute groznice, SARS-a i drugih zaraznih bolesti, Federalno ministarstvo zdravstva može narediti posebne vanredne zaštitne mjere protiv tih bolesti, između ostalog i zabranu putovanja u zemlju u kojoj vlada epidemija neke od tih bolesti i zabranu kretanja stanovništva, odnosno ograničenje kretanja u zaraženim ili neposredno ugroženim područjima* (član 54.)*"*. Zatim, da: *„u obavljanju sanitarnog nadzora na granici, granični sanitarni inspektor ima pravo i*

---

20. stav 1. tačka 11.; Zakon o javnom okupljanju Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", 4/00) član 17. stav 1. tačka 3., 4., 5., i 8.; Zakon o javnom okupljanju Zapadno-hercegovačkog kantona („Narodne novine Zapadnohercegovačke županije", 5/15) član 34. stav 1., 2., 3. i 4.; Zakon o javnom okupljanju Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo", broj 32/09 i 11/11) član 36.; Zakon o javnom okupljanju Kantona 10 („Narodne novine Hercegbosanske županije", 8/14) član 38.

[7] *Zakon o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona („Službene novine USK", broj 8/10) član 29.; Zakon o javnom okupljanju Posavskog kantona („Narodne novine Županije Posavske", 2/16) član 37.; Zakon o javnom okupljanju Tuzlanskog kantona („Službene novine TK", broj 1/12 i 11/15) član 40.; Zakon o javnom okupljanju Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko - dobojskog kantona", broj 10/16) član 41.; Zakon o javnom okupljanju Bosansko-podrinjskog kantona („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona", 5/03, 9/14.) član 17.; Zakon o javnom okupljanju Srednjobosanskog kantona („Službene novine Srednjobosanskog kantona", broj 15/00, 4/05) član 20. stav 1. tačka 5., 6., 8. i 9.; Zakon o javnom okupljanju Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", 4/00) član 18. stav 1. tačka 1.; Zakon o javnom okupljanju Zapadno-hercegovačkog kantona („Narodne novine Zapadnohercegovačke županije", 5/15) član 35.; Zakon o javnom okupljanju Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo", broj 32/09 i 11/11) član 37.; Zakon o javnom okupljanju Kantona 10 („Narodne novine Hercegbosanske županije", 8/14) član 39.*

[8] *Zakon o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona („Službene novine USK", broj 8/10) član 30.; Zakon o javnom okupljanju Posavskog kantona („Narodne novine Županije Posavske", 2/16) član 38.; Zakon o javnom okupljanju Tuzlanskog kantona („Službene novine TK", broj 1/12 i 11/15) član 41.; Zakon o javnom okupljanju Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko - dobojskog kantona", broj 10/16) član 42.; Zakon o javnom okupljanju Bosansko-podrinjskog kantona („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona", 5/03, 9/14.) član 18.; Zakon o javnom okupljanju Srednjobosanskog kantona („Službene novine Srednjobosanskog kantona", broj 15/00, 4/05) član 20. stav 1. tačka 4., 7., i 10.; Zakon o javnom okupljanju Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", 4/00) član 18. stav 1. tačka 2-4.; Zakon o javnom okupljanju Zapadno-hercegovačkog kantona („Narodne novine Zapadnohercegovačke županije", 5/15) član 36.; Zakon o javnom okupljanju Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo", broj 32/09 i 11/11) član 38.; Zakon o javnom okupljanju Kantona 10 („Narodne novine Hercegbosanske županije", 8/14) član 40.*

obavezu: narediti zdravstveni pregled osoba i materijala radi utvrđivanja zaraznih bolesti i zabraniti kretanje osoba za koje se posumnja da su se mogle zaraziti kugom, virusnim hemoragičnim groznicama (Ebola, Lassa, Marburg), žutom groznicom i SARS-om (član 56.).*"*

Za Republiku Srpsku:

1) Prekršaj svađe, vike, vriske i nepristojnog ponašanja - član 7. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske,[9] koji vrši onaj ko: *„Narušava javni red i mir svađom, vikom, vriskom, izvođenjem ili reprodukcijom muzičkih sadržaja ili tekstova, nošenjem tekstova, nošenjem ili isticanjem simbola, slika, crteža ili tekstova nepristojnog, uvredljivog ili uznemiravajućeg sadržaja i drugim nepristojnim ili drskim ponašanjem, osim ako se navedeno ne odnosi na javno izneseno mišljenje o radu državnih organa, te drugih javnih organa i organizacija".*

2) Prekršaj vrijeđanja – član 8. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske, koji vrši onaj ko: *„Grubim vrijeđanjem drugog lica na političkoj, vjerskoj ili nacionalnoj osnovi ili drugim bezobzirnim ponašanjem izazove osjećanje fizičke ugroženosti ili uznemirenosti građana."*

3) Prekršaj ograničenja kretanja na određenom prostoru – član 22. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske, koji vrši onaj ko: *„Ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima, ili ko se ne udalji iz grupe koju je ovlašteni policijski službenik upozorio da se raziđe."*

4) Prekršaj ometanja državnih organa, privrednih društava i drugih pravnih lica u vršenju javnih funkcija – član 24. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske, koji vrši onaj ko: *„Ometa ili sprečava djelovanje državnih organa, privrednih društava i drugih pravnih lica koja vrše javna ovlašćenja ili njihove službenike da vrše svoje funkcije, ili ko ne postupi na licu mjesta po zakonitom zahtjevu ili naređenju njihovog službenog lica.*"

5) Prekršaj za pravno lice, organizatora javnog skupa – član 31. stav 1. tačka od a) do z) Zakona o javnom okupljanju Republike Srpske[10], koji pravno lice vrši ako: *„a) održi javni skup bez prijave, a prijavljivanje je obavezno, b) održava mirno okupljanje suprotno članu 12. ovog zakona, c) održi mirno okupljanje suprotno rješenju nadležnog organa o zabrani održavanja, č) ne obavijesti javnost o zabrani održavanja javnog skupa, ć) ne obezbijedi red i mir na javnom skupu, d) ne obezbijedi dovoljan broj redara i ne preduzme odgovarajuće mjere medicinske zaštite i zaštite od požara, dž) ne omogući nesmetan prolazak vozilima policije, hitne pomoći i vatrogasnim vozilima, đ) ne postupi po članu 26. stav 2. ovog zakona i e) održi javnu priredbu suprotno rješenju nadležnog organa o zabrani održavanja".*

6) Prekršaj za fizičko lice organizatora javnog skupa – član 32. Zakona o javnom okupljanju Republike Srpske, koji čini fizičko lice koje preduzme radnje iz člana 31. stav 1. tačka od a) do z) ovog Zakona.

7) Prekršaj za rukovodioca javnog skupa – član 33. Zakona o javnom okupljanju Republike Srpske, koji čini rukovodilac javnog skupa ako: *„a) ne preduzme potrebne mjere za obezbjeđenje reda i mira na javnom skupu, b) ne prekine javni skup kada nastupi stvarna opasnost za bezbjednost učesnika javnog skupa i imovinu i c) učesnicima javnog skupa ne saopšti da je javni skup prekinut i da se mirno raziđu".*

8) Prekršaj za redara na javnom skupu – član 34. Zakona o javnom okupljanju Republike Srpske, koji čini redar na javnom skupu ako: "*a) ne preduzme mjere utvrđene članom 19. stav 2., 3 i 4 ovog zakona, b) postupa suprotno članu 19. stav 5. ovog zakona, c) ne nosi vidljivu oznaku sa natpisom „REDAR" i č) nosi oružje ili predmete pogodne za nanošenje povreda, uniformu, dijelove uniforme, odjeću ili obilježja iz člana 17. stav 2. ovog zakona".*

9) Prekršaj za fizička lica učesnike javnog skupa – član 35. Zakona o javnom okupljanju Republike Srpske, koji čini fizičko lice na javnom skupu ako: *"a) učestvuje u javnom skupu i nosi predmete pogodne za nanošenje povreda i unosi alkoholna pića i b) kao učesnik javnog skupa nosi uniformu, dijelove uniforme, odjeću ili druga obilježja kojima se poziva ili podstiče na oružane sukobe ili upotrebu nasilja, nacionalnu, rasnu, vjersku ili drugu mržnju ili netrpeljivost".*

---

[9] Zakon o javnom redu i miru Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 11/15).

[10] Zakon o javnom okupljanju Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 118/08).

Za Brčko distrikt Bosne i Hercegovine:

1) Prekršaj posebno drskog ponašanja na javnom mestu – član 6. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine,[11] koji čini onaj ko: *„na javnom mjestu narušava javni red i mir posebno drskim ponašanjem"*. Ovdje treba napomenuti da je članom 3. stav 1. tačka d. Zakona o javnom radu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisano da se pod pojmom *„posebno drsko ponašanje"*podrazumijeva:

„1) grubo vrijeđanje drugog lica ili drugo bezobzirno ponašanje kojim se ugrožava sigurnost građana ili kojim se može izazvati osjećanje fizičke ugroženosti, uznemirenosti ili negodovanje građana;

2) bezobzirno ponašanje gdje izvršilac u vršenju prekršaja koristi i sredstva koja predstavljaju posebnu opasnost za napadnuti objekat ili okolinu kao što je upotreba u tuči: boksera, kratke palice sa ugrađenim olovom ili željezom i željeznog lanca; lomljenje izloga od stakla; razbijanje čaša, flaša i upotreba ostalih rasprskavajućih sredstava u prisustvu drugih, posebno u ugostiteljskim objektima i slično."

2) Prekršaj ometanja vršenja službenih poslova i zadataka – član 8. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, koji čini onaj ko: *„ometa službeno lice organa i institucija Distrikta, preduzeća i drugog pravnog lica koje vrši javna ovlaštenja prilikom vršenja službenih poslova i zadataka ili ko ne postupi po zakonitom zahtjevu tih službenih lica"*.

3) Prekršaj iznošenja ili prenošenja lažnih vijesti, glasina ili tvrdnji – član 10. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, koji čini onaj ko: *„iznosi, prenosi lažne vijesti, glasine ili tvrdnje kojim se može izazvati uznemirenje građana ili ugroziti javni red i mir"*.

4) Prekršaj za pravno lice organizatora javnog okupljanja – član 32. stav 1. i 2. Zakona o javnom okupljanju Brčko distrikta BiH, koga čini pravno lice ako: *„a) održi javno okupljanje bez prijave, a prijavljivanje je obavezno, b) ne postupi po nalogu Policije; c) održava mirno okupljanje suprotno članu 14. ovog zakona; č) održi mirno okupljanje suprotno rješenju Policije o zabrani održavanja; ć) ne obavijesti javnost o zabrani održavanja javnog okupljanja; d) ne osigura red i mir na javnom okupljanju; dž) angažuje maloljetna lica za redare, ne osigura dovoljan broj redara i ne preduzme odgovarajuće mjere medicinske zaštite i zaštite od požara; đ) ne omogući nesmetan prolazak vozilima policije, hitne pomoći i vatrogasnim vozilima; e) ne postupi po članu 26. stavu 1. ovog zakona; f) ne postupi po članu 27. stavu 2. ovog zakona; g) održi javnu priredbu suprotno rješenju policije o zabrani održavanja; h) ne postupi po članu 31. stavu 3. ovog zakona."*

5) Prekršaj za fizičko lice organizatora javnog okupljanja – član 32. stav 3. Zakona o javnom okupljanju Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine", broj 28/12), koga čini fizičko lice koje počini radnje iz člana 32. stav 1. ovog Zakona.

6) Prekršaj za rukovodioca javnog okupljanja – član 33. Zakona o javnom okupljanju Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine", broj 28/12), koga čini rukovodilac javnog okupljanja ako: *„ne preduzme potrebne mjere za osiguranje reda i mira na javnom okupljanju, b) ne prekine javno okupljanje kada nastupi stvarna opasnost za sigurnost učesnika javnog okupljanja i imovinu, i c) učesnicima javnog okupljanja ne saopšti da je javno okupljanje prekinuto i da se mirno raziđu."*

7) Prekršaj za redara na javnom okupljanju – član 34. Zakona o javnom okupljanju Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine", broj 28/12), koji čini redar na javnom okupljanju ako: *„a) ne preduzme mjere utvrđene članom 21. stavovima 2., 3. i 4. ovog Zakona, b) postupa suprotno članu 21. stavu 5. ovog zakona, c) ne nosi vidljivu oznaku s natpisom „REDAR" (član 22. stav 1.), i č) nosi oružje ili predmete pogodne za nanošenje povreda, bilo kakvu uniformu ili dijelove uniforme."*

8) Prekršaj za fizička lica učesnike javnog okupljanja – član 35. Zakona o javnom okupljanju Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine", broj 28/12), koji čini fizičko lice na javnom okupljanju ako: *„učestvuje u javnom okupljanju i nosi predmete pogodne za nanošenje povreda i unosi alkoholna pića."*

[11] Zakon o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 32/2009 i 14/2010 – ispr.).

U skladu sa identifikovanim prekršajima, kantonalnim ministarstvima unutrašnjih poslova, odnosno Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske i Policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine na osnovu odredaba Zakona o slobodi pristupa informacijama, upućeni su zahtjevi za dostavljanje informacija o broju prekršajnih naloga kod kojih su okrivljena lica prihvatila odgovornost i broju prekršajnih naloga za koja su okrivljena lica tražila sudsko odlučivanje, za naprijed navedene prekršaje. Takođe, u istom zahtjevu traženo je dostavljanje kopija prekršajnih naloga koji su izdati od strane ovih organa javne vlasti za naprijed navedene prekršaje ili omogućavanja uvida u iste.

Nakon poslatih zahtjeva, počeli su da pristižu prvi odgovori od organa vlasti u kojima smo uočili postojanje problema tehničke prirode. Naime, od sudova koji su prvi odgovorili na naš zahtjev obaviješteni smo sljedeće: da bi oni dostavili tražene podatke neophodno je da izvrše uvid u veliku količinu prekršajnih predmeta, jer tehničke mogućnosti Automatskog sistema za upravljanje predmetima u sudovima (eng. *Case Management System,* u daljem tekstu CMS) ne pružaju mogućnost automatskog dobijanja podataka putem zadatih kriterijuma, tj. da sistem nije uspostavljen tako da se u njemu može vršiti pretraga predmeta prema članovima prekršajnih zakona, već samo prema oblastima (javni red i mir, javna okupljanja, prekršaji iz rada i radnih odnosa, prekršaji iz oblasti zaštite od nasilja u porodici, bezbjednost saobraćaja i sl.). Ovu činjenicu je važno istaći jer je za dobar dio sudova to bio izgovor da na naš zahtjev ne odgovore dostavljanjem traženih informacija, već omogućavanjem uvida. Isto tako, bilo je i sudova koji su to iskoristili kao razlog da odbiju dostavljanje traženih informacija uz izgovor da bi pretraživanje uvidom u svaki predmet pojedinačno prevazilazilo razumne napore u prikupljanju traženih podataka (takav slučaj je bio sa Opštinskim sudom u Sarajevu). Dalje, kada su u pitanju ministarstva unutrašnjih poslova, od pojedinih smo obaviješteni da oni ne vode statistiku po zadatim kriterijumima, te da iz tog razloga ne mogu udovoljiti našem zahtjevu (takav slučaj je bio sa Ministarstvom unutrašnjih poslova Sarajevskog kantona).

Uzevši u obzir da su različiti organi vlasti kojima smo se obratili za dostavljanje podataka, različito postupali u smislu poštovanja odredbi Zakona o slobodnom pristupu informacijama, na ovom mjestu ćemo prikazati ukratko kako je tekla korespodencija sa pojedinačnim organima vlasti, i kakav je bio njen epilog. Ovo je važno iz razloga što pravo na pristup informacijama predstavlja segment prava na izražavanje, tj. dio koji se odnosi na pravo na prijem informacije.

Što se tiče entiteta Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova kojima smo se obratili sa zahtjevom za dostavljanjem informacija, od ukupno 10 odgovorilo je svih 10 ministarstava. S tim da smo odgovore od Ministarstva unutrašnih poslova Zeničko-dobojskog kantona dobili tek u maju mjesecu tekuće godine (oko tri mjeseca od dana dostavljanja zahtjeva), dok smo odgovore od Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona i Hercegovačko-neretvanskog kantona[12] dobili tek u junu mjesecu (više od tri mjeseca od dana dostavljanja zahtjeva). Takođe, Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo je odgovorilo jednim konfuznim rješenjem u kojem stoji da se djelimično udovoljava zahtjevu, a u suštini ničemu nije udovoljeno, jer je u dijelu gdje piše da je udovoljeno (a to je statistika), navedeno da ministarstvo ne vodi evidencije po ovim kriterijumima. Kada je riječ o dostavljanju kopija prekršajnih naloga, navedeno je da podnosilac zahtjeva nije pokazao javni interest. Isto tako, pozivanje na član 56. Zakona o prekršajima FBiH, kojim je propisano da se prekršajni nalog uručuje okrivljenom, a s obzirom na to da podnosilac zahtjeva nije okrivljeni u konkretnom slučaju, dostavljanje prekršajnih naloga bi predstavljalo ugrožavanje zaštite postupka donošenja odluka u javnom organu jer se ista ne dostavljaju zainteresovanim licima u postupku. Preostalih 9 ministarstava unutrašnjih poslova koji su odgovorili na naš dopis su u svojim rješenjima dostavili tražene statističke podatke o broju izdatih prekršajnih naloga za određene

[12] U slučaju Ministarstva unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona, pošiljka u kojoj je bio zahtjev je, iz nekog razloga, zalutala u pogrešno ministarstvo, tako da je ista sa zakašnjenjem od dva mjeseca stigla na pravu adresu.

prekršaje, kao i broj slučajeva u kojima je po izdatim prekršajnim nalozima traženo sudsko odlučivanje. Međutim, o pitanju drugog dijela zahtjeva u kojem smo tražili dostavljanje kopija izdatih prekršajnih naloga, odnosno omogućavanja uvida u iste, situacija je sljedeća: Ministarstva unutrašnjih poslova Posavskog kantona, Tuzlanskog kantona i Zeničko-dobojskog kantona se o ovom dijelu zahtjeva uopšte nisu izjasnili u svojim rješenjima. Shodno tome, istima je upućena dopuna zahtjeva uz preciziranje broja prekršajnih naloga čije kopije tražimo uz anonimiziranje ličnih podataka, osim u slučaju Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona, jer je njihovo rješenje stiglo u maju mjesecu, kada je izrada na ovoj studiji bila već u poodmakloj fazi, pa je procjena bila da je bespredmetno ulagati prigovor zbog kratkog roka koji nam je preostao za završetak studije. Ministarstva unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona, Bosansko-podrinjskog kantona, Srednjobosanskog kantona, Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona 10 su drugi dio našeg zahtjeva za pristup informacijama u svojim rješenjima odbili, uz izgovor da se kopije prekršajnih naloga ne mogu dostaviti zbog zaštite ličnih podataka. Kada je u pitanju Ministarstvo Hercegovačko-neretvanskog kantona, ono se u svom rješenju, u dijelu u kojem odbija drugi dio našeg zahtjeva, pozvalo na član 9. stav 1. i 2. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH, navodeći da saopštavanje tražene informacije nije u javnom interesu, uzimajući pri tome u obzir svaku štetu i korist koja može proizići iz saopštenja te informacije. Pored toga, Ministarstvo se, još, pozvalo i na član 101. stav 1. Zakona o prekršajima Federacije BiH, navodeći da je ovim članom propisano da se podaci iz evidencije mogu dati samo ako sud utvrdi da za to postoje opravdani razlozi. Takođe, Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona, kao i Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo se u svom rješenju pozvalo na član 56. Zakona o prekršajima Federacije BiH, navodeći da se prema ovom članu kopije prekršajnih naloga uručuju samo okrivljenom. Isto tako, Ministarstvo unutrašnjih poslova Zapadnohercegovačkog kantona je tek u junu mjesecu tekuće godine (više od tri mjeseca od dana dostavljanja zahtjeva) odgovorilo na naš zahtjev, gdje su u rješenju navedeni statistički podaci i data mogućnost da se izvrši uvid u prekršajne naloge. Iz razloga što je posao na izradi studije u to vrijeme bio već pri kraju, kao i zbog kratkih rokova, u slučaju ovog ministarstva, vršenje uvida nije ni pokušano. Na naprijed navedena rješenja kojima je odbijen drugi dio zahtjeva (dostavljanje kopija prekršajnih naloga) izjavljeni su prigovori u kojima smo se pozvali na relevantne zakonske odredbe (osim u slučaju rješenja Ministarstva unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona jer je rješenje dostavljeno krajem juna, tako da zbog rokova nije bilo vremena za prigovor), i ujedno smanjili količinu informacija koje tražimo i precizirali koje su nam odluke potrebne.

Epilog prigovora je bio taj da su jedino Ministarstvo unutrašnjih poslova Bosansko-podrinjskog kantona i Posavskog kantona dostavili anonimizirane kopije prekršajnih naloga koje smo našim zahtjevom tražili.

U slučaju prigovora na rješenje Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona 10, ministar kao drugostepeni organ je donio rješenje kojim se odbija naš prigovor na rješenje prvostepenog organa, navodeći u obrazloženju da u prvobitnom zahtjevu nije traženo anonimiziranje osobnih podataka, ali da se dopunjenom zahtjevu ne može udovoljiti, iz razloga što prekršajna evidencija kao i akti (prekršajni nalozi, rješenja po prekršaju) na osnovu kojih se upisuju ti podaci, predstavljaju službenu tajnu u skladu sa Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja prekršajne evidencije,[13] imajući u vidu da službena tajna predstavlja tajni podatak dostavljanje kopija prekršajnih naloga bi bilo u suprotnosti sa odredbama Zakona o zaštiti tajnih podataka.[14] U odnosu na ovo rješenje tužbom je pokrenut upravni spor, koji u trenutku pisanja ove studije nije okončan sudskom odlukom.

[13] Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja prekršajnih evidencija („Službene novine BiH", broj: 50/07 i 44/08).

[14] Zakon o zaštiti tajnih podataka („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj: 54/05 i 12/09).

U slučaju prigovora na rješenje Ministarstva unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona, ministar kao drugostepeni organ je donio rješenje kojim se odbija naš prigovor na rješenje prvostepenog organa. U spornom rješenju navedeni su isti razlozi, kao u naprijed opisanom rješenju ministra Kantona 10. Iz razloga što je ovo rješenje pristiglo u drugoj polovini maja mjeseca, a zbog kratkih rokova za izradu studije, nismo pokretali upravni spor.

U slučaju prigovora na rješenje Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, drugostepeni organ je donio rješenje kojim je poništeno rješenje prvostepenog organa i predmet vraćen na ponovni postupak. Međutim, prvostepeni organ je u ponovnom postupku opet donio rješenje o odbijanju zahtjeva, rukovodeći se istim razlozima kao i pri donošenju prvostepenog rješenja. Takođe, prvostepeni organ u ovom slučaju nama, kao podnosiocima zahtjeva, nije dostavio rješenje drugostepenog organa kojim je prvostepeno rješenje poništeno, na šta je po zakonu bio obavezan. Pored toga, u svom obrazloženju rješenja kojim ponovo odbija zahtjev za dostavljanjem informacija, prvostepeni organ je propustio da navede primjedbe i sugestije koje je dobio od drugostepenog organa, na temelju kojih bi mogla da se vrši ocjena zakonitosti ponovnog postupanja prvostepenog organa, čime je uz propuštanje dostavljanja drugostepenog rješenja, onemogućio nas kao podnosioca zahtjeva da u slučaju nezadovoljstva ishodom ponovnog postupka putem redovnih pravnih sredstava tražimo zaštitu svog prava na pristup informacijama. Na ovo rješenje je ponovo uložen prigovor, po kojem u trenutku pisanja ove studije još uvijek nije donesena odluka.

U slučaju prigovora na rješenje Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona, u julu mjesecu donijeto je rješenje kojim se odobrava uvid u tražene kopije prekršajnih naloga, izdatih od strane Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona. Međutim, prilikom prethodno najavljene posjete ovom ministarstvu, telefonskim putem (počekom jula mjeseca), a u ciju vršenja uvida u kopije prekršajnih naloga, predstavniku Pravnog fakulteta u Lukavici, PIM Univerziteta Banja Luka, nije dozvoljen uvid u iste od strane pomoćnika ministra, uz objašnjenje da ne postoji pravni osnov sa kojim se isti može dovesti u vezu sa institucijom u čije ime treba da izvrši uvid. Napominjemo da je tom prilikom od strane pomoćnika ministra Unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona utvrđen identitet predstavnika Fakulteta uvidom u ličnu kartu, kao i da je ime i prezime tog predstavnika Fakulteta navedeno prvobitnom zahtjevu koji je poslat od strane koordinatora projekta, kao kontakt osobe za eventualna pitanja, te da se iz tog nedvosmisleno moglo utvrditi da je on predstavnik Fakulteta.

Kada je u pitanju prigovor koji je izjavljen na rješenje Ministarstva unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona, u trenutku pisanja ove studije još uvijek nije bio dostavljen nikakav odgovor.

Uzevši u obzir sve navedeno, na ovom mjestu dajemo prikaz statističkih podataka koje smo dobili od kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova u Federaciji Bosne i Hercegovine, u vezi podataka koje smo tražili, dok će analiza dostavljenih kopija prekršajnih naloga biti predstavljena u dijelu studije koji se tiče analize postupanja policije i sudova u Bosni i Hercegovini. Napominjemo da nam sva kantonalna ministarstva nisu dostavila statističke podatke u kojima je pored ukupnog broja izdatih prekršajnih naloga, dat i broj slučajeva u kojima je traženo sudsko odlučivanje.

Vrsta prekršaja	**Broj izdatih prekršajnih naloga prema kantonalnom ministarstvu unutrašnjih poslova za period 2015-2020**									
	USK	**PK**	**TK**	**ZDK**	**BPK**	**SBK**	**HNK**	**ZHK**	**KS**	**K10**
Prekršaj narušavanja javnog reda i mira svađom, vikom, nepristojnim i drskim ponašanjem	4682	22	729	1049	110	875	435	494	-	16365
Prekršaj narušavanja javnog reda i mira		133	3100	2371	60	1507	142	427	-	126

naročito drskim ponašanjem ili na drugi način uznemiravanjem građana ili ugrožavanjem njihove sigurnosti										
Prekršaj neovlašćene zabrane pristupa javnom mjestu, nepostupanja po naredbi ili rješenju državnog organa kojim se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenom mjestu, ili ometanja ili omalovažavanja državnog organa, privrednog društva ili drugog pravnog lica koje vrši javno ovlašćenje ili njihovog službenog lica, odnosno odgovornog lica prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova ili nepostupanja na licu mjesta po zakonitom zahtjevu njihovog službenog lica	966	181	2095	1587	105	1134	911	407	-	136
Prekršaj iznošenja ili prenošenja lažnih vijesti ili tvrdnji kojim se može izazvati uznemirenost građana ili ugroziti javni red i mir	16	2	3	-	-	0	-	7	-	10
Prekršaj organizatora javnog okupljanja	5	0	1	0	0	0	0	2	-	0
Prekršaj voditelja javnog okupljanja	0	0	0	0	0	0	0	6	-	0
Prekršaj redara javnog okupljanja	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0
Prekršaj fizičkih lica učesnika javnog okupljanja	0	0	0	7	0	0	0	12	-	0
Prekršaj u vezi nepoštovanja zabrana Federalnog ministarstva zdravstva i graničnog sanitarnog inspektora - član 70. stav 1. tačka 7. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti	19	0	0	0	23	0	0	0	-	0

Zabrana kretanja mlađim od 18 i starijim od 65 godina	294	1	110	3340	2	14	-	6	-	22
Zabrana kretanja građana FBiH	0	127	256		-	280	-	7	-	26
Ukupno	5982	466	6294	8354	300	3810	1488	1368	0	16685

Tabela br. 1 - Broj izdatih prekršajnih naloga prema kantonalnom ministarstvu unutrašnih poslova za period 2015-2020

Vrsta prekršaja	**Broj izdatih prekršajnih naloga u kojima su stranke tražile sudsko odlučivanje za period 2015-2020**									
	USK	**PK**	**TK**	**ZDK**	**BPK**	**SB**	**HNK**	**ZHK**	**KS**	**K10**
Prekršaj narušavanja javnog reda i mira svađom, vikom, nepristojnim i drskim ponašanjem	261	0	49	-	-	-	23	60	-	71
Prekršaj narušavanja javnog reda i mira naročito drskim ponašanjem ili na drugi način uznemiravanjem građana ili ugrožavanjem njihove sigurnosti		2	114	-	-	-	19	77	-	71
Prekršaj neovlašćene zabrane pristupa javnom mjestu, nepostupanja po naredbi ili rješenju državnog organa kojim se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenom mjestu, ili ometanja ili omalovažavanja državnog organa, privrednog društva ili drugog pravnog lica koje vrši javno ovlašćenje ili njihovog službenog lica, odnosno odgovornog lica prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova ili nepostupanja na licu mjesta po zakonitom zahtjevu njihovog službenog lica	353	18	141	-	-	-	137	112	-	67
Prekršaj iznošenja ili prenošenja lažnih vijesti ili tvrdnji kojim se može izazvati uznemirenost građana ili ugroziti javni red i mir	3	0	2	-	-	-	-	0	-	2
Prekršaj organizatora	58	0	0	-	-	-	-	0	-	0

javnog okupljanja										
Prekršaj voditelja javnog okupljanja	0	0	0	-	-	-	-	0	-	0
Prekršaj redara javnog okupljanja	0	0	0	-	-	-	-	-	-	0
Prekršaj fizičkih lica učesnika javnog okupljanja	0	0	0	-	-	-	-	0	-	0
Prekršaj u vezi nepoštovanja zabrana Federalnog ministarstva zdravstva i graničnog sanitarnog inspektora - član 70. stav 1. tačka 7. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti	2	0	0	-	-	-	-	6	-	0
Zabrana kretanja mlađim od 18 i starijim od 65 godina	28	0	20	-	-	-	-	-	-	0
Zabrana kretanja građana FBiH	0	12	10	-	-	-	-	-	-	0
Ukupno:	705	32	336	0	0	0	179	255	0	211

Tabela br. 2 - Broj izdatih prekršajnih naloga kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova u Federaciji Bosne i Hercegovine u kojima su stranke tražile sudsko odlučivanje za period 2015-2020

Kada je u pitanju entitet Republika Srpska, odnosno Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, Službe ministra, Odjeljenje za odnose sa javnošću kome smo se obratili sa zahtjevom za dostavljanjem informacija, najprije je na naš zahtjev odgovorilo dopisom (odgovorom na upit) kojim je djelimično udovoljeno našem zahtjevu. Naime, u odgovoru na zahtjev, dostavljeni su nam statistički podaci o ukupnom broju izdatih prekršajnih naloga Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske za prekršaje koji su taksativno naznačeni u predmetnom zahtjevu. Međutim, kada je u pitanju dio zahtjeva koji se odnosio na dostavljanje kopija izdatih prekršajnih naloga, odnosno omogućavanja uvida u iste, u odgovoru koji je dostavljen, ovaj organ se pozvao na odredbe Zakona o slobodi pristupa informacijama i odredbe Zakona o zaštiti ličnih podataka, bez navođenja konkretnih članova ovih zakona na koje se poziva, uz konstataciju da izdati prekršajni nalozi sadrže lične podatke stranke u postupku, te da zbog toga nije u mogućnosti da udovolji predmetnom zahtjevu. Takođe, u pomenutom odgovoru nije navedena pouka o pravnom lijeku. Na zaprimljeni odgovor izjavili smo dopunu zahtjeva u kojem je ukazano na pogrešnu primjenu odredaba materijalnog prava i dopunjen zahtjev za pristup informacijama, na način da je preciziran i da su zatražene kopije ili uvid u znatno manji broj prekršajnih naloga uz zatamnjenje, odnosno anonimiziranje onih dijelova prekršajnih naloga koji sadrže ime, prezime, identifikacioni broj, adresu i slične podatke na osnovu kojih se može izvršiti identifikacija stranke u postupku. Prvostepeni organ je, po gorenavedenom zahtjevu, kao i njegovoj dopuni, postupio tako što je dostavio dopis, opet bez navođenja konkretnih članova zakona na koje se poziva, a u kojem je konstatovao da nadležni javni organ ne može udovoljiti zahtjevu za dostavljanje kopija izdatih prekršajnih naloga ili omogućavanja vršenja uvida u iste, uzevši u obzir činjenicu da izdati prekršajni nalozi sadrže lične podatke. Za razliku od prvobitnog odgovora, ovaj dopis je sadržao pouku o pravnom lijeku. Na isti je izjavljena žalba Ministru unutrašnjih poslova Republike Srpske, kao drugostepenom organu, koji je donio rješenje o poništavanju akta Službe ministra, Odjeljenje za odnose sa javnošću i usvojio naš zahtjev, kojim je naloženo dostavljanje kopija traženih prekršajnih naloga, bez dijela koji sadrže lične podatke. Na osnovu ovog rješenja, u julu mjesecu tekuće godine, dostavljene su nam anonimizirane kopije prekršajnih

naloga koje smo tražili u našem zahtjevu. Ovdje treba navesti da smo, kada smo uvidjeli da našem prvobitnom zahtjevu koji je upućen Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske nije udovoljeno, a po izjavljenoj dopuni, uz bojazan da će žalbeni postupak trajati dugo, obratili smo se predstavnicima neformalne grupe „Pravda za Davida" sa zahtjevom da nam dostave kopije prekršajnih naloga koji su izdati njihovim članovima. U skladu sa našim zahtjevom, od njih smo dobili kopije preko 100 prekršajnih naloga koji su im izdati od strane Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, kao i više odluka Osnovnog suda u Banjaluci, koje su donijete po zahtjevu za sudsko odlučivanje u odnosu na ove naloge.

Uzevši u obzir sve navedeno, na ovom mjestu dajemo prikaz statističkih podataka koje smo dobili od Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, a u vezi podataka koje smo tražili, dok će analiza dostavljenih kopija prekršajnih naloga biti predstavljena u dijelu studije koji se tiče analize postupanja policije i sudova u Bosni i Hercegovini. Napominjemo da smo u telefonskom razgovoru sa rukovodiocem Službe ministra, Odjeljenja za odnose sa javnošću Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, obaviješteni da Odjeljenje ne vodi evidenciju izdatih prekršajnih naloga prema kriterijumu podnijetih zahtjeva za sudskim odlučivanjem.

Vrsta prekršaja	**Broj izdatih prekršajnih naloga MUP-a Republike Srpske za period 2015-2020**
Prekršaj svađe, vike vriske i nepristojnog ponašanja - član 7. ZJRM	2418
Prekršaj vrijeđanja – član 8. ZJRM	2408
Prekršaj ograničenja kretanja na određenom prostoru – član 22. ZJRM	261
Prekršaj ometanja državnih organa, privrednih društava i drugih pravnih lica u vršenju javnih funkcija – član 24. ZJRM	1456
Prekršaj za pravno lice organizatora javnog skupa – član 31. stav 1. tačka od a) do z) ZJO	2
Prekršaj za fizičko lice organizatora javnog skupa – član 32. ZJO	8
Prekršaj za rukovodioca javnog skupa – član 33. ZJO	0
Prekršaj za redara na javnom skupu – član 34. ZJO	0
Prekršaj za fizička lica učesnike javnog skupa – član 35. ZJO	0
Prekršaji zbog kršenja odluke o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije na teritoriji Republike Srpske i Uredbe sa zakonskom snagom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja	18
Prekršaj ograničenja kretanja na određenom prostoru – član 22. ZJRM u vezi kršenja Zaključka Republičkog štaba za vanredne situacije o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji Republike Srpske (tačka 1. podtačka 1. – zabrana kretanja licima sa navršenih 65 i više godina)	335
Prekršaj ograničenja kretanja na određenom prostoru – član 22. ZJRM u vezi kršenja Zaključka Republičkog štaba za vanredne situacije o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji Republike Srpske	2761
Prekršaj ograničenja kretanja na određenom prostoru – član 22. ZJRM u vezi kršenja Zaključka Republičkog štaba za vanredne situacije o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji Republike Srpske (zabrani kretanja svim licima izvan njihovog mjesta prebivališta)	180
Ukupno:	9847

Tabela br. 3 - Broj izdatih prekršajnih naloga Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske za period 2015-2020

Kada je u pitanju Brčko distrikt Bosne i Hercegovine, odnosno Policija Brčko distrikta BiH, kojoj smo se obratili sa zahtjevom za dostavljanje informacija, je dala odgovor u kojem su dostavljeni statistički podaci o ukupnom broju izdatih prekršajnih naloga Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za prekršaje koji su taksativno naznačeni u predmetnom zahtjevu. Međutim, o pitanju dijela zahtjeva koji se odnosio na dostavljanje kopija izdatih prekršajnih naloga, odnosno omogućavanja njihovog uvida, u odgovoru koji smo dobili ovaj javni organ se pozvao na odredbe Zakona o Policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine,[15] uz konstataciju da je predmetna informacija sadržana u dokumentima koje sačini i čuva Policija, a koji se prema navedenom zakonu imaju smatrati povjerljivim i u tom smislu dokumenti Policije se mogu dati na uvid samo sudskim nalogom, shodno članu 10. stav 4. navedenog zakona. Napominjemo da odgovor koji smo dobili nije sadržavao pouku o pravnom leku. Na pomenuti odgovor Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine uložena je žalba, u odnosu na dio kojim nije udovoljeno našem zahtjevu, a isti je dopunjen na način da je smanjen broj kopija prekršajnih naloga koji se traži, uz preciziranje koja vrsta naloga nam je potrebna radi istraživanja. U maju mjesecu dostavljen nam je odgovor kojim je udovoljeno našem zahtjevu a dostavljene kopije su kopije prekršajnih naloga koje je izdala Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Uzevši u obzir sve navedeno, na ovom mjestu dajemo prikaz statističkih podataka koje smo dobili od Policije Brčko distrikta, a u vezi podataka koje smo tražili, dok će analiza dostavljenih kopija prekršajnih naloga biti predstavljena u dijelu studije koji se tiče analize postupanja policije i sudova u Bosni i Hercegovini.

Vrsta prekršaja	**Broj izdatih prekršajnih naloga od Policije Brčko distrikta BiH za period 2015-2020**
Prekršaj ometanja vršenja službenih poslova i zadataka – član 8. ZJRM	3
Prekršaj u vezi kršenja Naredbe o zabrani okupljanja i zajedničkog kretanja komadanta Štaba za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH (br. 01.1-1141SM-045/20 od 23.03.2020. godine, član 1. stav 1. – zabrana okupljanja i zajedničkog kretanja tri ili više osoba na javnim jestima, i otvorenim i zatvorenim javnim površinama)	127
Prekršaj u vezi kršenja Naredbe o zabrani kretanja komadanta Štaba za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH	
Prekršaj iz člana 8. (ometanje vršenja službenih poslova i zadataka) Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 32/2009 i 14/2010 – ispr.), a u vezi kršenja Naredbe o javnom organizovanom okupljanju i zajedničkom kretanju komadanta Štaba za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH	0
Prekršaj iz člana 8. (ometanje vršenja službenih poslova i zadataka) Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 32/2009 i 14/2010 – ispr.), a u vezi kršenja Naredbe o zabrani javnih okupljanja u zatvorenom prostoru komadanta Štaba za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH	106
Prekršaj iz člana 8. (ometanje vršenja službenih poslova i zadataka) Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 32/2009 i 14/2010 – ispr.), a u vezi kršenja Naredbe o policijskom satu komadanta Štaba za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH	
Ukupno:	236

***Napomena*:** Za ostale prekršaje za koje smo tražili dostavljanje informacija nije bilo podnijetih prekršajnih naloga Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

[15] Zakon o policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 18/2020 - prečišćen tekst, 41/2020 i 6/2021).

Kada su u pitanju opštinski sudovi u Federaciji Bosne i Hercegovine koji su nadležni za postupanje u prekršajnim postupcima, naš zahtjev je upućen u 31 opštinski sud na nivou Federacije Bosne i Hercegovine. U zahtjevu je od sudova traženo da nam dostave broj osuđujućih i oslobađajućih odluka, broj odluka o obustavljanju postupka, kao i broj odluka o odbačaju zahtjeva za sudsko odlučivanje, odnosno zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka koje su donijeli u periodu 2015-2020. godine za taksativno navedene prekršaje. Kao što je to već istaknuto, već u prvim odgovorima pojedinih sudova smo upoznati sa problemom vođenja prekršajnih predmeta u CMS-u, odnosno nemogućnosti automatskog pretraživanja po članu prekršajnog zakona, već da postoji samo mogućnost pretraživana prema prekršajnim oblastima, te da je jedini način vršenje uvida u svaki predmet pojedinačno. Uzevši u obzir da su sudovi na različite načine reagovali na naš zahtjev, na ovom mjestu ćemo prikazati kako je tekla korespodencija sa ovim organima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine, kao i kakav je na kraju bio epilog postupaka koji smo pokrenuli našim zahtjevom za pristup informacijama. Napominjemo, da će kod onih sudova kod kojih je u znatnoj mjeri probijen rok za dostavljanje traženih podataka to biti naglašeno, u odnosu na sudove koji su dostavili odgovore u razumnom roku.

Što se tiče opštinskih sudova Unsko-sanskog kantona, prvi je na naš zahtjev odgovorio *Opštinski sud u Bihaću*, i generalno prvi sud koji je odgovorio zahtjevu u sklopu ovog istraživanja, i koji nas je obavijestio da zbog nemogućnosti automatskog pretraživanja nisu u mogućnosti da udovolje našem zahtjevu, ali da nam daju mogućnost neposrednog uvida u odluke. U skladu sa odgovorom ovog suda, predstavnik Pravnog fakulteta u Lukavici, PIM Univerziteta Banja Luka, izvršio je uvid u sudske odluke donijete iz oblasti javnog reda i mira. Izvršen je uvid u više od 1800 odluka ovog suda i tom prilikom je utvrđeno da je: za prekršaj iz člana 7. stav 1. tačka 1. Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona donijeto 341 osuđujuća odluka i 61 odluka u kojima je postupak obustavljen; za prekršaj iz člana 7. stav 1. tačka 3. istog zakona donijeto je 123 osuđujućih odluka i 30 odluka u kojima je postupak obustavljen; za prekršaj iz člana 7. stav 1. tačka 5. istog zakona 56 osuđujućih odluka i 4 odluke u kojima je postupak obustavljen; za član 7. stav 1. tačka 10. istog zakona 1 osuđujuća odluka i 2 odluke u kojima je postupak obustavljen. Za prekršaje iz oblasti Zakona o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona nije bilo donijetih odluka ovog suda. Takođe, za član 70. stav 1. tačka 7. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti nije bilo donijetih odluka ovog suda.

Opšinski sud u Bosanskoj Krupi je postupajući po našem zahtjevu donio rješenje kojim se odobrava dostavljanje preciznih statističkih podataka za prekršaje prema kriterijumima iz zahtjeva, kao i anonimizovane kopije odluka, po uplaćenoj taksi za kopiranje. Po izvršenoj uplati taksi, kopije odluka su zajedno sa statističkim podacima dostavljene na našu adresu. Kada su u pitanju statistički podaci za prekršaj iz člana 7. stav 1. tačka 1. i 3. Zakona o javnom redu i miru Unsko-sansko kantona, ovaj sud je donio ukupno 61 odluku, od kojih su: 46 osuđujuće i 10 kojima je obustavljen postupak; za prekršaj iz člana 7. stav 1. tačka 5. ovog zakona, sud je donio ukupno 24 odluke, od toga 17 osuđujućih i 7 kojima je obustavljen postupak; za član 70. stav 1. tačka 7. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, sud je donio ukupno 7 odluka, od toga 6 osuđujućih i 1 kojom je postupak obustavljen. Po ostalim prekršajima iz zahtjeva nije bilo odluka ovog suda.

Opštinski sud u Cazinu je postupajući po našem zahtjevu dostavio statističke podatke i kopije odluka. U svom odgovoru, ovaj sud je istakao problem nemogućnosti automatskog filtriranja predmeta kroz CMS prema članovima prekršajnog zakona, već samo prema prekršajnim oblastima, te konstatovao da je od strane ovog suda iz oblasti javnog reda i mira donijeto 1511 odluka, a da se 553 odluke odnose na prekršaje koji su navedeni u našem zahtjevu. Takođe, sud je konstatovao da je po osnovu Zakona o javnom okupljanju sud donio 2 odluke kojima je kažnjeno jedno pravno lice i jedno fizičko lice. Po Zakonu o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti sud je donio 30 odluka.

Opštinski sud u Sanskom Mostu je postupajući po našem zahtjevu dostavio statističke podatke i obavještenje o mogućnosti vršenja uvida u odluke. Dopisom smo se obratili uz molbu da nam

dostave kopije odluka uz preciziranje kakve su nam odluke potrebne. Na naš dopis, Opštinski sud u Sanskom Mostu je dostavio najkarakterističnije primjere odluka za taksativno navedene prekršaje. Kada su u pitanju statistički podaci za prekršaj iz člana 7. stav 1. tačka 1. i 3. Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona ovaj sud je donio ukupno 391 odluku, od toga 386 osuđujućih, 4 kojima je obustavljen postupak i jednu kojom je zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka odbačen. Za prekršaj iz člana 7. stav 1. tačka 5. ovog zakona, sud je donio 89 odluka, od tog broja 88 je osuđujućih i jedna kojom je obustavljen postupak. Za druge prekršaje za koje smo tražili podatke je konstatovano da nije bilo odluka.

Opštinski sud u Velikoj Kladuši je postupajući po našem zahtjevu dostavio ukupne statističke podatke o prekršajima koje smo tražili (ukupno 553 odluke), bez razvrstavanja po članu Zakona o javnom redu i miru, uz obavještenje o mogućnsti preuzimanja kopija odluka nakon plaćanja troškova njihovih kopiranja. Takođe, u odgovoru je konstatovano da nije bilo odluka u vezi prekršaja iz oblasti Zakona o javnom okupljanju. Zbog velikog broja odluka, dopisom smo od ovog suda zatražili izdvajanje najkarakterističnijih odluka uz preciziranje kakve su nam odluke potrebne u smislu našeg istraživanja, nakon čega je sud po uplati troškova kopije istih dostavio na našu adresu.

Što se tiče opštinskih sudova u Posavskom kantonu, na naš zahtjev odgovorio je *Opštinski sud u Orašju*, koji je u svom odgovoru ujedno obuhvatio i odluke donijete pred izdvojenim odjeljenjem suda u Odžaku. Dostavljeni su ukupni statistički podaci za prekršaje protiv javnog reda i mira (radi se o preko 5000 predmeta) uz obrazloženje da je kopiranje nemoguće izvršiti jer se radi o velikom broju odluka i to zahtijeva puno posla i zbog anonimiziranja. Takođe, navedeno je da po Zakonu o javnom okupljanju nije bilo prekršajnih odluka. Podnijeta je dopuna zahtjeva u kojoj je smanjen broj odluka koje se traže, uz preciziranje kakve su nam odluke potrebne. Do trenutka završetka izrade ove studije nije stigao nikakav dalji odgovor od ovog suda.

Kada su u pitanju opštinski sudovi u Tuzlanskom kantonu, na naš zahtjev je polovinom maja mjeseca odgovorio *Opštinski sud u Banovićima*, koji je dostavio statističke podatke i kopije odluka. Ovdje treba napomenuti da su statistički podaci dostavljeni u ukupnom broju za sve prekršaje iz oblasti javnog reda i mira, i to 306 prekršajnih odluka, od toga je 292 osuđujućih i 14 u kojima je obustavljen postupak. Takođe, naglašeno je da nije bilo prekršajnih odluka po osnovu Zakona o javnom okupljanju, te da su za kršenje zabrane kretanja donesene tri prekršajne odluke. Uz dopis su na CD-u dostavljene anonimizirane kopije traženih odluka.

Opštinski sud u Gradačcu je na naš zahtjev odgovorio poslije dva mjeseca od dana zaprimanja zahtjeva, i dostavio je samo ukupne statističke podatake za sve prekršaje iz oblasti javnog reda i mira (njh oko 250) uz obrazloženje da zbog velikog broja predmeta nisu u mogućnosti da nam dostave precizne podatke prema zadatim kriterijumima kao ni kopije odluka, jer bi za to trebalo da se izvrši uvid u svaki pojedinačni predmet, što bi iziskivalo vrijeme i angažman velikog broja zaposlenika suda, a što nije izvodljivo. Napominjemo da ovaj sud u svom rješenju uopšte nije razmatrao mogućnost izvršenja uvida od strane predstavnika Fakulteta. Uzevši u obzir rokove za izradu studije, nismo izjavljivali žalbu na ovo rješenje.

Opštinski sud u Lukavcu je na naš zahtjev odgovorio tek krajem maja, a u odgovoru stoji da sud nije u mogućnosti da dostavi tražene podatke, jer se radi o velikom broju odluka i da se ostavlja mogućnost ličnog uvida. Takođe, ovim rješenjem sud je dao mogućnost pristupa u sud, radi izvršenja uvida u odluke, kao i mogućnost preinačenja zahtjeva u dijelu koji se odnosi na period za koje se odluke traže. Uzevši u obzir rokove za izradu studije, nismo bili u mogućnosti da izvršimo uvid, takođe na ovo rješenje nije izjavljivana žalba usljed činjenice da je u trenutku prijema rješenja izrada studije bila u završnoj fazi.

Opštinski sud u Gračanici, *Opštinski sud u Kalesiji*, *Opštinski sud u Tuzli*, *Opštinski sud u Živinicama* do trenutka završetka izrade ove studije nisu odgovorili na naš zahtjev.

Kada su u pitanju opštinski sudovi Zeničko-dobojskog kantona situacija je sljedeća: *Opštinski sud u Kaknju* je odgovorio rješenjem na naš zahtjev tek krajem juna mjeseca tekuće godine, u kojem je dostavio podatke za taksativno navedene prekršaje prema traženim kriteriju-

mima. U pomenutom rješenju stoji da je Opštinski sud u Kaknju za zadati period donio ukupno 3923 odluke u prekršajnim postupcima, te da su za prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 1. i 3. Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona donijete 133 odluke od čega je 17 odluka kojima je prekršajni postupak obustavljen. Za prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 4. istog zakona doneseno je 18 odluka i u svim odlukama su okrivljeni oglašeni odgovornim za prekršaj. Za prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 5. istog zakna donesene su 22 odluke, od čega su 2 odluke u kojima je odbačen zahtjev za sudsko odlučivanje. Za prekršaje iz oblasti Zakona o javnom okupljanju nije bilo vođenih postupaka. U vezi kršenja naredbe o zabrani kretanja licima mlađim od 18 godina i starijim od 65 godina Federalnog štaba civilne zaštite, doneseno je 13 odluka, u kojima je u 12 odluka okrivljeni oglašen odgovornim, a jednom obustavljen prekršajni postupak. Takođe, kada su u pitanju prekršaji zbog kršenja naredbe o zabrani kretanja građana u Federaciji Bosne i Hercegovine, doneseno je 10 odluka u kojima su okrivljeni oglašeni odgovornim za počinjeni prekršaj. Za prekršaj iz člana 70. stav 1. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti Federacije BiH nije bilo vođenih postupaka. Takođe, o pitanju dostavljanja kopija traženih odluka, data je mogućnost uvida svakim radnim danom u periodu od 8.00 do 14.00 sati, takođe data je mogućnost dostavljanja kopija anonimiziranih odluka uz uplatu sudske takse. Uzevši u obzri da je u vrijeme kada je rješenje zaprimljeno izrada studije bila u završnoj fazi, nije bilo prostora da se izvrši uvid u odluke ovog suda.

Opštinski sud u Tešnju je dostavio statističke podatke uz obrazloženje da zbog velikog broja podataka sud nije u mogućnosti da dostavi kopije odluka. Na ovaj dopis poslata je dopuna zahtjeva u kojem smo precizirali kakve odluke su nam potrebne i smanjili broj odluka koje tražimo, na šta je sud dostavio anonimizirane kopije odluka u skladu sa dopunom našeg zahtjeva. Kada su u pitanju statistički podaci za prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 1. i 3. Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona ovaj sud je donio 115 odluka kojima je okrivljen oglašen krivim i jednu odluku kojom je odbačen zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka. Za prekršaj iz člana 3.. stav 1 tačka 4. ovog zakona, sud je donio 14 odluka u kojima je okrivljeni oglašen krivim. Za prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 5. ovog zakona sud je donio 10 odluka kojim je okrivljeni oglašen krivim. Kada su u pitanju prekršaji iz oblasti javnog okupljanja donijeta je samo jedna odluka za prekršaj iz člana 40. Zakona o javnom okupljanju Zeničko-dobojskog kantona, pri čemu nije navedeno o kakvoj se vrsti odluke radi. Kada su u pitanju prekršajne odluke za kršenje zabrane kretanja osobama mlađim od 18 i starijim od 65 godina, takvih odluka nije bilo, dok je za zabranu kretanja građanima na teritoriji Federacije BiH donijeta jedna odluka, ali pri tom nije naznačena vrsta odluke. Za prekršaj iz člana 70. stav 1. tačka 7. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti u Federaciji BIH donijeta je samo jedna odluka, pri čemu nije navedena vrsta odluke.

Opštinski sud u Visokom je donio rješenje kojim se djelimično udovoljava našem zahtjevu. Naime, u pomenutom rješenju su dostavljeni precizni statistički podaci za tražene prekršaje, ali ne i odluke uz obrazloženje da se radi o ličnim podacima. Na pomenuto rješenje je podnijet prigovor u kojem smo se pozivali na odredbe Zakona o slobodi pristupa informacijama koje propisuju da javni organ može izdvojiti tu informaciju koja sadrži lične podatke, ukoliko time informacija ne gubi smisao, i ujedno smo smanjili broj kopija odluka koje tražimo. Na izjavljen prigovor je odgovoreno pozitivno, tj. dostavljene su kopije najkarakterističnijih odluka za prekršaje koje smo tražili zahtjevom. Kada su u pitanju statistički podaci, ovaj sud je za prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 1. i 3. Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona donio 223 odluke u kojima je okrivljeni oglašen krivim i 8 odluka u kojima je obustavljen postupak; zatim za prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 4. istog zakona donio je 32 odluke u kojima je okrivljeni oglašen krivim i 3 odluke u kojima je postupak obustavljem; za prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 5. ovog zakona je donio 39 odluka u kojima je okrivljeni oglašen krivim. Kada su u pitanju prekršajne odluke zbog kršenja naredbi nadležnih organa o zabrani kretanja u cilju sprečavanja širenja bolesti COVID-19, izrečeno u 7 slučajeva u kojima su izdati prekršajni nalozi i zatraženo sudsko odlučivanje, ovaj sud je donio odluke o obustavi postupaka.

Opštinski sud u Zenici je na naš dopis odgovorio tek počeko m juna mjeseca navodeći da zbog velikog obima predmeta i nemogućnosti pretrage u CMS sistemu nije u stanju da udovolji našem zahtjevu uz molbu za smanjenje obima zahtjeva i preciziranja istog. Nakon dopune našeg zahtjeva u smislu smanjenja obima i preciziranja, dostavljene su kopije relevantnih odluka prema traženim kriterijumma.

Opštinski sud Žepču je na naš zahtjev dostavio rješenje sa detaljnim statističkim podacima kao i anonimiziranim kopijama odluka ovog suda. Kada su u pitanju statistički podaci za prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 1. i 3. Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona, ovaj sud je donio 34 osuđujuće odluke i 1 odluku o obustavi postupka. Za prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 4. ovog zakona, sud je donio samo 2 osuđujuće odluke. Za prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 5. ovog zakona sud je donio samo 3 osuđujuće odluke. O pitanju ostalih prekršaja iz zahtjeva, ovaj sud nije imao donijetih odluka.

Opštinski sud u Zavidovićima do trenutka završetka rada na izradi ove studije nije odgovorio na naš zahtjev.

Kada govorimo o Bosansko-podrinjskom kantonu, Opštinski sud u Goraždu je odgovorio na naš zahtjev na način da nas je obavijestio da je postupajući po zahtjevu, a nakon prethodnih konsultacija sa IKT tehničarem ovog suda, ustanovio da ovaj sud nije u mogućnosti da nam dostavi tražene podatke, ali nam može omogućiti pristup listi predmeta u kojima su donesene odluke prema kriterijumima navedenim u zahtjevu, a u koje predmete možemo izvršiti uvid u dogovoreno vrijeme. U skladu sa odgovorom, dogovoreno je vrijeme i datum uvida, i predstavnik našeg Fakulteta je u dogovoreno vrijeme pristupio prostorijama ovog suda i izvršio uvid u predmete, a tom prilikom je identifikovan određen broj predmeta. U odnosu na identifikovane predmete, upućen je novi zahtjev ovom sudu, sa navođenjem evidencionog broja predmeta koji se traže. Postupajući po ovom zahtjevu, Opštinski sud u Goraždu je dostavio anonimizovane kopije odluka koje su navedene u naprijed pomenutom zahtjevu.

Kada su u pitanju sudovi Srednjobosanskog kantona, situacija je sljedeća: *Opštinski sud u Bugojnu* je putem imejla odgovorio na naš zahtjev polovinom maja mjeseca tekuće godine, navodeći da je ovaj sud donio 530 odluka u prekršajnim predmetima za prekršaje iz oblasti javnog reda i mira, te da je od toga u 22 predmeta doneseno rješenje o obustavi postupka. Takođe je navedeno da zbog ustrojstva CMS-a sud nije u mogućnosti da dostavi tražene podatke, prema konkretnim prekršajnim članovima. Takođe, kada su u pitanju odluke ovog suda u vezi kršenja Naredbe o zabrani kretanja doneseno je ukupno 6 osuđujućih odluka, od toga je u jednom predmetu obustavljen postupak. Što se tiče dostavljanja kopija odluka, u ovom odgovoru nije ništa rečeno. Na ovaj imejl smo odgovorili na način da smo izmijenili naš zahtjev uz smanjenje broja odluka koje tražimo, i uz preciziranje kakve odluke su relevantne za naše istraživanje. Do trenutka završeka ove studije na našu adresu nisu dostavljenje nikakave odluke ovog suda.

Opštinski sud u Jajcu je dostavio rješenje u kojem su navedeni samo ukupni statistički podaci o prekršajima iz oblasti javnog reda i mira, a u kojima je ovaj sud postupao (ukupno 406 predmeta) i kojim je omogućeno dostavljanje fotokopija anonimizovanih odluka, uz plaćanje takse za troškove umnožavanja. Nakon uplate taksi, na našu adresu su dostavljene tražene kopije odluka ovog suda.

Opštinski sud u Kiseljaku je odgovorio na naš zahtjev obavještenjem da zbog nemogućnosti automatskog filtriranja predmeta prema zadatim kriterijumima kroz CMS nisu u stanju da nam dostave tražene podatke jer ukupan broj predmeta iz ove oblasti iznosi 7051, ali da nam se daje mogućnost vršenja uvida u iste. Shodno ovom obavještenju, a po prethodnom dogovoru vremena pristupa ovom sudu, predstavnik našeg Fakulteta je u dogovoreno vrijeme izvršio uvid u predmete ovog suda i tom prilikom identifikovao određene odluke čije kopije je uz anonimizovanje dobio na licu mjesta od ovog suda. Takođe, ovdje treba naglasiti da je prilikom uvida u predmete utvrđen izvjestan broj prekršajnih postupka koji je izdavanjem prekršajnih naloga, a po zahtjevu za sudsko odlučivanje, iniciran pred ovim sudom. U momentu izvršenja uvida u predmete uvrdili smo da za te slučajeve, ovaj sud još uvijek nije zakazao niti jedno ročište.

Opštinski sud u Travniku je počeko m maja mjeseca tekuće godine odgovorio na naš zahtjev dopisom u kojem stoji da je provjerom kroz CMS utvrđeno da je ovaj sud zaprimio 1340 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, kao i 233 prekršajna naloga za prekršaje iz oblasti javnog reda i mira, za zadati period, te da usljed velikog broja predmeta i ustrojstva CMS-a nisu u mogućnosti adekvatno odgovoriti našem zahtjevu, odnosno dostaviti konkretnije podatke, izvan naprijed navedenog. U pomenutom dopisu nije data pouka o pravnom lijeku. Uzevši u obzir rokove kojima smo vezani, kada je u pitanju izrada ove studije, ovom sudu nije slata nikakava dopuna zahtjeva, odnosno prigovor na dostavljeni odgovor.

Što se tiče sudova Hercegovačko-neretvanskog kantona, situacija je sljedeća: *Opštinski sud u Čapljini* je odgovorio na naš zahtjev rješenjem u kojem su dati statistički podaci za taksativno navedene prekršaje protiv javnog reda i mira, uz obrazloženje da za ostale prekršaje iz zahtjeva (prekršaji iz zakona o javnom okupljanju i prekršaji u vezi kršenja naredbi o zabrani kretanja) nije bilo evidentiranih odluka. Kada su u pitanju statistički podaci za prekršaj iz člana 5. stav 1. tačka a. Zakona o javnom redu i miru Hercegovačko-neretvanskog kantona, sud je donio 89 odluka, od kojih su 73 osuđujuće, 12 obustavljen postupak i 4 izrečena mjera ukora. Za prekršaj iz člana 5. stav 3. tačka a. ovog zakona sud je izrekao 37 odluka, od toga 29 osuđujućih, 5 kojima se postupak obustavlja, 1 kojom se odbacuje zahtjev za sudsko odlučivanje, 1 kojom se odbacuje zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka i 1 za ukor. O pitanju dostavljanja kopija ovih odluka, u pomenutom rješenju nije bilo nikakvih riječi.

Opštinski sud u Konjicu je na naš zahtjev odgovorio rješenjem kojim je udovoljeno našem zahtjevu na način da su dostavljeni ukupni statistički podaci za odluke o prekršajima iz oblasti javnog reda i mira koje je donio ovaj sud (ukupno 716), uz konstataciju da zbog činjenice da se u CMS-u ne vodi evidencija o sudskim predmetima po vrsti odluke, niti po članu prekršajnog zakona, te usljed činjenice da sud radi sa smanjenim brojem zaposlenih, zbog pandemije koronavirusa, samoizolacije ili izolacije zaposlenih, nisu u mogućnosti da izvše pretragu i povlačenje odluka iz CMS-a, ali da nam ostavljaju mogućnost neposrednog uvida u predmete. U skladu sa rješenjem, a po prethodnom dogovoru, predstavnik našeg Fakulteta je u dogovoreno vrijeme pristupio prostorijama ovog suda i izvršio neposredan uvid u predmete, a tom prilikom je identifikovao određeni broj odluka, koje su mu uz anonimiziranje dostavljene na licu mjesta.

Opštinski sud u Mostaru do trenutka završetka ove studije nije dostavio nikakav odgovor na naš zahtjev.

Kada su u pitanju sudovi Zapadnohercegovačkog kantona, situacija je sljedeća: *Opštinski sud u Širokom Brijegu* je polovinom maja mjeseca tekuće godine putem imejla odgovorio na naš zahtjev na način da je u odgovoru navedeno se pristup sudskim predmetima vrši putem CMS-a koji ne pruža mogućnost pretrage i pregleda predmeta prema broju i vrsti odluka u prekršajnim predmetima kako je to zahtjevom traženo, radi čega će ovaj sud pokušati uložiti dodatne napore kako bi bar djelimično udovoljili našem zahtjevu, što će zahtijevati dodatni trud i vrijeme, te nas uz to mole za razumijevanje. Na ovaj imejl smo odgovorili na način da smo izmijenili naš zahtjev uz smanjenje broja odluka koje tražimo, i uz preciziranje kakve odluke su relevantne za naše istraživanje. Do trenutka završetka ove studije na našu adresu nisu dostavljenje nikakave odluke ovog suda.

Opštinski sud u Ljubuškom do trenutka završetka ove studije nije dostavio nikakav odgovor na naš zahtjev.

Kada je u pitanju Kanton Sarajevo *Opštinski sud u Sarajevu* je u odnosu na naš zahtjev donio rješenje kojim je zahtjev odbijen u cjelosti, uz pozivanje na to da CMS ne nudi mogućnost pretrage, te da ovaj sud nije u obavezi da dostavi informaciju koju nema u posjedu u smislu redovnih radnji. U smislu dostavljanja kopija naveden je isti razlog, tj. da uz činjenicu da sud ne posjeduje gotove tabelarne izveštaje, bilo bi potrebno prekovremeno, dodatno angažovati uposlenike suda te analizirati sadržaj svakog potecijalnog predmeta/spisa pojednačno, uz pozivanje na član 11. stav 2. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH, da je javni organ dužan da uz razumni napor obezbijedi informaciju. U odnosu na ovo rješenje izjavili smo

prigovor u kojem smo se pozvali na pogrešnu primjenu odredaba materijalnog prava uz pozivanje na član 18. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH, koji propisuje obavezu pružanja pomoći od strane javnog organa, a takođe smo dopunili zahtjev u smislu smanjenja broja odluka koje tražimo. Rješenjem predsednika Opštinskog suda u Sarajevu, koji se pozvao na iste zakonske razloge kao prvostepeni organ, doneseno je rješenje kojim je naš prigovor odbijen.

Što se tiče Kantona 10, *Opštinski sud u Livnu* je na naš zahtjev odgovorio rješenjem kojem se dozvoljava pristup traženim informacijama koje se nalaze u posjedu ovog organa, s tim da je navedeno da zbog ustrojstva CMS-a moguće konstatovati da je od strane ovog suda evidentirano 1057 odluka iz oblasti javnog reda i mira, od čega 698 odluka je donio Opštinski sud u Livnu, 47 odjeljenje ovog suda u Tomislavgradu, te 312 odjeljenje ovog suda u Drvaru. Takođe, konstatovano je da je sud donio 9 odluka u vezi sa kršenjem naredbi o zabrani kretanja, i iste su u anonimiziranom formatu dostavljene u prilogu rješenja.

Kada su u pitanju osnovni sudovi u Republici Srpskoj koji su nadležni za postupanje u prekršajnim postupcima, naš zahtjev je poslat u ukupno 17 osnovnih sudova na nivou Republike Srpske. Sadžina zahtjeva je slična kao i kod zahtjeva koji je poslat opštinskim sudovima na nivou Federacije Bosne i Hercegovine. Takođe, uzevši u obzir da su sudovi na različite načine reagovali na naš zahtjev, na ovom mjestu ćemo prikazati kako je tekla korespodencija sa ovim organima vlasti u Republici Srpskoj, kao i kakav je na kraju bio epilog postupaka koji smo pokrenuli našim zahtjevom za pristup informacijama. Napominjemo, da će kao i kod opštinskh sudova Federacije BiH i na ovom mjestu, kod onih sudova kod kojih je u znatnoj mjeri probijen rok za dostavljanje traženih podataka to biti naglašeno, u odnosu na sudove koji su dostavili odgovore u razumnom roku.

Osnovni sud u Banjaluci je na naš zahtjev odgovorio dopisom u kojem su navedeni određeni statistički podaci, uz izgovor da ovaj organ vlasti nije u mogućnosti da dostavi sve tražene podatke, prema definisanim parametrima, jer evidencije koje vodi putem CMS-a mu to ne omogućavaju, o samom dostavljanju kopija ili uvidu, nije navedeno ništa. U odnosu na dopis je izjavljena žalba, u kojem je znatno smanjen broj kopija preciziranih odluka koje tražimo. Osnovni su u Banjaluci je uvažio našu žalbu i dostavio određen broj najkarakterističnjih odluka koje je ovaj sud donio u odnosu na prekršaje koji su navedeni u zahtjevu. Kada su u pitanju statistički podaci navedeni u prvobitnom dopisu ovaj sud je naveo, a tiče se prekršaja iz oblasti javnog reda i mira, da je riješeno ukupno 6447 predmeta iz ove oblasti, te da je tokom 2020. godine zaprimio 126 prekršajnih predmeta koji imaju indirektnu ili direktnu vezu sa COVID-19. Od navedenog broja predmeta sud je riješio 12 predmeta u kojima je prekršajni nalog odbačen, 1 predmet je meritorno riješen, dok je u 2 predmeta sud donio procesnu odluku. Kada su u pitanju prekršaji po Zakonu o javnom okupljanju Republike Srpske, kao i prekršaji u vezi kršenja člana II Odluke o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije, kao i kršenja zabrane iz člana 2. Uredbe o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja, u dopisu je navedeno da ovaj sud nema kontrolu nad traženim informacijama u pomenutom dijelu, niti do istih može doći preduzimanjem redovnih radnji u smislu člana 14. stav 1. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske.

Osnovni sud u Bijeljini nije odgovorio na naš zahtjev, zbog čega smo im poslali dopis u kojem smo tražili da se izjasne o prvobitnom zahtjevu, te smo od ovog organa vlasti obaviješteni da su provjerom kroz upisnik sudske uprave utvdili da naš zahtjev za pristup informacijama nije zaprimljenen.

Osnovni sud u Derventi je odgovorio na naš zahtjev dopisom u kojem su navedeni statistički podaci traženi u zahtjevu, dok je o pitanju dostavljanja kopija omogućen uvid u iste. Shodno navedenom dopisu, predstavnik Fakulteta je u dogovoreno vrijeme pristupio prostorijama ovog suda i izvršio uvid u odluke ovog suda. Kada su u pitanju statistički podaci za prekršaj iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske, ovaj sud je procesuirao 27 predmeta, u kojima je doneseno 26 osuđujućih odluka, dok je jedan predmet još u toku. Takođe, 11 prekršajnih predmeta je procesuirano zbog prekršaja iz člana 8. ovog zakona, u kojima je izrečeno osam

osuđujućih i jedna oslobađajuća odluka, dok su dva predmeta još u toku. Pored toga, u pet prekršajnih predmeta donijete su tri osuđujuće odluke za prekršaje iz člana 7. i člana 8. ovog zakona. Za prekršaj iz člana 22. ovog zakona donijeta je jedna osuđujuća odluka. Za prekršaj iz člana 24. ovog zakona donijete su 3 osuđujuće odluke. U ovom sudu nije bilo predmeta zbog kršenja odredbi iz tačke II Odluke o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije, niti zbog kršenja zabrane iz člana 2. Uredbe o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja. Takođe, pred ovim sudom u zadatom periodu se nije vodio prekršajni postupak po odredbama Zakona o javnom okupljanju Republike Srpske.

Osnovni sud u Doboju je odgovorio na naš zahtjev dopisom kojim se ne udovoljava zahtjevu uz obrazloženje da organ nema mogućnost da izvadi tražene informacije iz CMS-a, te da bi postupanje po zahtjevu prevazišlo razumne napore u smislu člana 11. stav 2. tačka b. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, jer je za to potrebno vršenje uvida u svaki pojedinačni predmet, što izlazi iz okvira redovnih aktivnosti ovog suda. Takođe, sud je u svom dopisu naveo da bi mogao omogućiti pristup informacijama vezanim za pojedinačne predmete, ako bismo naznačili njihov broj. Na osnovu ovog dopisa, kontaktirali smo ovaj sud telefonom i dogovorili da predstavnik našeg fakulteta izvrši neposredni uvid u predmete, te da tim putem identifikuje određene predmete, a da potom zatražimo anonimizirane kopije istih. Sud je uvažio ovakav naš zahtjev i omogućio uvid u predmete koji je od strane predstavnika našeg fakulteta i izvršen u dogovoreno vrijeme. Identifikovane predmete uz anonimiziranje ovaj sud je dostavio poštom na adresu fakulteta.

Osnovni sud u Foči je na naš zahtjev odgovorio dopisom krajem maja tekuće godine u kojem su navedeni precizni statistički podaci, dok o pitanju dostavljanja kopija odluka nije ništa rečeno u dopisu. Takođe, dopis nije sadržavao pouku o pravnom lijeku. Uzevši u obzir rokove za završetak studije, kao i period u kojem nam je dostavljen dopis, odlučili smo da na isti ne ulažemo žalbu. Kada su u pitanju statistički podaci za prekršaj iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske, ovaj sud je donio 11 odluka, od toga 6 osuđujućih, 4 oslobađajuće i jedna kojom je prekršajni postupak obustavljen. Za prekršaj iz člana 8. ovog zakona sud je donio 24 odluke, od toga 18 osuđujućih odluka, 5 oslobađajućih i jednu o obustavi postupka. Za prekršaj iz člana 24. ovog zakona sud je donio 14 odluka, od toga 12 osuđujućih i 2 oslobađajuće. Za prekršaj iz člana 22. ovog zakona, a u vezi kršenja mjera ograničenja i zabrane kretanja licima na teritoriji Republike Srpske, sud je donio 3 odluke i sve tri su bile osuđujuće. Po ostalim prekršajima iz predmetnog zahtjeva sud nije imao predmeta u zadatom periodu.

Osnovni sud u Gradišci je na naš zahtjev odgovorio dopisom u kojem nas je obavijestio da je ovaj sud riješio ukupno 859 prekršajnih predmeta iz oblasti javnog reda i mira, te da zbog ustrojstva sistema ne raspolaže informacijama o vrstama odluka, niti informacijama u vezi broja odluka po članovima citiranih zakona, i da stoga ne može udovoljiti našem zahtjevu. Dopis je sadržao pouku o pravnom lijeku. Na isti je uložena žalba u kojem smo smanjili broj odluka koje tražimo, uz preciziranje kakve su nam odluke potrebne i pozivanje na odredbu zakona po kome je organ vlasti dužan da pruži pomoć podnosiocu zahtjeva, a takođe smo tražili i omogućavanje neposrednog uvida u predmete. Na našu žalbu sud je dostavio dopis kojim se traži uređenje žalbe, u kojem se navodi da je umjesto da se u žalbi opredijeli zahtjev drugostepenom organu u odnosu na osporeni dopis, zapravo mijenjan prvobitni zahtjev za pristup informacijama, te da usljed činjenice da je zahtjev ovjeren pečatom pravnog lica isti mora potpisati ovlašćeni zakonski zastupnik, a ne koordinator projekta i dat rok od 7 dana za uređivanje žalbe. U skladu sa uputstvima pristupili smo uređenju žalbe, koja je blagovremeno dostavljena. Predsjednik suda, kao drugostepeni organ, donio je rješenje kojim se naša žalba odbija kao neosnovana i potvrdio je prvostepeni dopis.

Osnovni sud u Modriči je odgovorio na naš zahtjev dopisom u kojem nas je obavijestio da zbog načina na koji se vrši elektronsko vođenje predmeta nema mogućnosti pregleda odluka prema kriterijumima na koji se naš zahtjev odnosi, te da iz tog razloga nije u mogućnosti da nam dostavi odluke. Napominjemo da ovaj dopis nije sadržavao pouku o pravnom lijeku. Nakon

našeg kontaktiranja telefonskim putem u kojem smo tražili da nam se bar omogući uvid u predmete, obaviješteni smo da će nam dostaviti najkarakterističnije odluke u vezi članova koje smo tražili. Shodno navedenom, ovaj sud nam je dostavio anonimizirane primjerke najkarakterističnijih odluka putem imejla.

Osnovni sud u Mrkonjić Gradu je odgovorio na naš zahtjev dopisom u kojem je konstatovano da zbog nepostojanja mogućnosti automatskog filtriranja prekršaja prema članu u CMS-u, nisu u mogućnosti da nam dostave tražene podatke u vezi sa taksativno navedenim prekršajima u zahtjevu za pristup informacijama, te da su u mogućnosti samo da nam dostave podatke o prekršajnim predmetima u vezi sa pandemijom COVID-19. U skladu sa naprijed navedenim, u dopisu je konstatovano da je sud donio 2 odluke zbog izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije i 20 odluka zbog kršenja odluke o ograničenju i zabrani kretanja, te su iste u anonimizovanom formatu priložene uz dopis.

Osnovni sud u Novom Gradu je polovinom maja mjeseca odgovorio na naš zahtjev dopisom kojim je udovoljio našem zahtjevu, dostavljajući precizne statističke podatke, kao i anonimizirane kopije traženih odluka. Kada su u pitanju statistički podaci za prekršaj iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske, ovaj sud je donio 7 osuđujućih odluka. Za prekršaj iz člana 8. ovog zakona je donio 73 odluke, od toga su 64 osuđujuće, 7 oslobađajućih, 2 kojima je zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka odbačen. Za prekršaj iz člana 24. ovog zakona, za period prije vanredne situacije donijeto je 20 odluka, od toga 18 osuđujućih i dvije u kojima je sudsko odlučivanje odbačeno. Za prekršaj iz člana 8. ovog zakona u sticaju sa članom 24., sud je donio 9 osuđujućih odluka. Za prekršaj iz člana 7. ovog zakona u sticaju sa članom 24., sud je donio 1 osuđujuću odluku. Za kršenje mjera ograničenja i zabrane kretanja, sud je donio 3 oslobađajuće odluke. Za ostale prekršaje koji su navedeni u našem zahtjevu, nije bilo odluka ovog suda.

Osnovni sud u Prijedoru je odgovorio dopisom na naš zahtjev u kojem su nam dostavljene odluke o pitanju kršenja mjera ograničenja i zabrane kretanja, dok je o pitanju ostalih prekršaja navedeno da zbog tehničkih mogućnosti CMS-a sud nije u mogućnosti da nam izradi izvještaj po tačno određenim članovima citiranih zakona. U pomenutom dopisu nije bila navedena pouka o pravnom lijeku. Nakon telefonskog razgovora sa predstavnicima suda, dozvoljeno je vršenje uvida u predmete predstavniku našeg fakulteta, koji je izvršio uvid i tom prilikom identifikovao određene odluke, koje su uz anonimiziranje ličnih podataka istom dostavljene na licu mjesta. Kada su u pitanju statistički podaci, ovaj sud je donio 10 odluka u vezi kršenja mjera ograničenja i zabrane kretanja i dvije odluke u vezi izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije.

Osnovni sud u Sokocu je polovinom maja mjeseca tekuće godine odgovorio dopisom na naš zahtjev u kojem je dostavljeno 14 anonimizovanih odluka koje je ovaj sud donio za prekršaje protiv javnog reda i mira koji su taksativno navedeni u našem zahtjevu. O pitanju drugih prekršaja nije bilo izjašnjenja u dopisu. Takođe, dopis nije sadržao pouku o pravnom lijeku.

Osnovni sud u Srebrenici je krajem maja mjeseca tekuće godine odgovorio na naš zahtjev dopisom u kojem su navedeni određeni statistički podaci i u čijem prilogu su dostavljene anonimizovane kopije prekršajnih odluka. Kada su u pitanju statistički podaci, u pomenutom dopisu je navedeno da je za prekršaj iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru a u vezi kršenja mjera ograničenja i zabrane kretanja pokrenuto 17 postupaka, od toga je 16 osuđujućih i jedan neriješen predmet. Takođe, konstatovano je da je pokrenuto 18 postupaka (3 su riješena osuđujućom odlukom i 15 je još uvijek neriješeno) zbog kršenja zaključka Vlade o ograničenju i zabrani kretanja čime je počinjen prekršaj iz člana 43. stav 2. tačka 1. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti. O pitanju ostalih prekršaja nije bilo odluka.

*Osnovni sud u Teslić*u je dopisom odgovorio na naš zahtjev na način da je u istom dostavio precizne statističke podatke prema kriterijumima iz zahtjeva, s tim da u dopisu nije bilo nikakvog izjašnjenja o mogućnosti kopiranja odluka ili uvida u iste, kao ni pouke o pravnom lijeku. Shodno navedenom, ovom sudu smo poslali dopunu zahtjeva u kojem je smanjen broj kopija odluka koje tražimo, uz preciziranje kakve su nam odluke potrebne, na osnovu čega je ovaj sud putem imejla dostavio anonimizirane kopije traženih odluka. Kada su u pitanju statistički podaci, za prekršaj iz

člana 7. Zakona o javnom redu i miru, ovaj sud je donio 70 odluka, od čega 60 osuđujućih, 8 oslobađajućih i 2 kojim je prekršajni postupak obustavljen. Za prekršaj iz člana 8. ovog zakona sud je donio 14 odluka, od toga 9 osuđujućih, 4 oslobađajuće i jednu kojom se postupak obustavlja. Za prekršaj iz člana 24. ovog zakona sud je donio 17 osuđujućih odluka. Za prekršaj iz člana 22. ovog zakona, a u vezi kršenja mjera ograničenja kretanja na određenom prostoru donijete su tri odluke kojima su okrivljeni oglašeni odgovornim, 5 odluka kojima su oslobođeni odgovorni i 2 odluke kojima je zahtjev za sudsko odlučivanje odbačen. Takođe, ovaj sud donio je ukupno jednu oslobađajuću odluku za prekršaj iz člana 22. ovog zakona a u vezi zabrane napuštanja mjesta boravišta/prebivališta. O pitanju ostalih prekršaja taksativno navedenih u zahtjevu, nije bilo sudskih odluka.

Osnovni sud u Višegradu je odgovorio dopisom na naš zahtjev u kojem su dostavljeni detaljni statistički podaci o pitanju prekršaja koji su targetirani zahtjevom, dok o pitanju dostavljanja kopija odluka nije ništa navedno u dopisu. Takođe, dopis nije sadržavao nikakvu pouku o pravnom lijeku. Na pomenuti dopis je poslata dopuna zahtjeva u kojem je smanjen broj odluka koji se traži uz preciziranje kakve su nam odluke potrebne. Na našu dopunu zahtjeva odgovoreno je u maju mjesecu, dopisom u kojem je navedeno da nam se dozvoljava vršenje neposrednog uvida u predmete. Uzevši u obzir rokove za izradu studije, kao i mali broj predmeta koji je donijet u ovom sudu, a koji su od značaja za naše istraživanje, odlučili smo da ne vršimo uvid u predmete. Kada su u pitanju statistički podaci za prekršaj iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske, ovaj sud je donio ukupno 49 odluka, od toga 40 osuđujućih, 6 uslovnih osuda i 3 odluke kojima se postupak obustavlja. Za prekršaj iz člana 8. ovog zakona, sud je donio 45 odluka, od čega 36 osuđujućih, 8 uslovnih osuda i jednu kojom je postupak obustavljen. Za prekršaj iz člana 24. ovog zakona, sud je donio 13 odluka, od čega 9 osuđujućih, 1 uslovnu osudu i 3 odluke kojima je postupak obustavljen. O pitanju ostalih prekršaja taksativno navedenih u zahtjevu, nije bilo odluka.

Osnovni sud u Zvorniku je odgovorio dopisom na naš zahtjev u kojem su navedeni detaljni statistički podaci za taksativno navedene prekršaje, dok je u dijelu koji se tiče dostavljanja kopija odluka, omogućen uvid u dokumentaciju po prethodnom dogovoru sa šefom pisarnice suda. Shodno dopisu, dogovoren je uvid u predmete, koji je 31. marta izvršio predstavnik našeg fakulteta i tom prilikom su identifikovane određene odluke, čije su kopije uz anonimizaciju dostavljene našem predstavniku na licu mjesta. Kada su u pitanju statistički podaci za prekršaj iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske, sud je donio 23 osuđujuće odluke, 3 oslobađajuće i jedna o obustavi postupka. Za prekršaj iz člana 8. ovog zakona doneseno je 15 osuđujućih i 7 oslobađajućih odluka. Za prekršaj iz člana 22. ovog zakona, prije uvođenja vanredne situacije, nije bilo donesenih odluka. Za prekršaj iz člana 24, ovog zakona doneseno je 7 osuđujućih, i jedna odluka kojom je odbačen zahtjev za sudsko odlučivanje. Za prekršaj iz člana 22. ovog zakona, u vezi sa kršenjem Zaključka o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji Republike Srpske (zabrana kretanja licima sa navršenih 65 godina i više života), donesene su 3 osuđujuće i 1 oslobađajuća odluka. Za prekršaj iz člana 22. ovog zakona za kršenje Zaključka o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji Republike Srpske, doneseno je 8 osuđujućih, 3 oslobađajuće, jedna odluka o obustavi postupka i 2 odluke o odbačaju zahtjeva za sudsko odlučivanje. Za kršenje zabrane iz tačke II Odluke o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije proglašene na teritoriji Republike Srpske ovaj sud je donio jednu odluku o obustavi prekršajnog postupka. Za ostale prekršaje navedene u zahtjevu nije bilo odluka koje je donio sud.

Osnovni sud u Prnjavoru do trenutka završetka izrade ove studije nije odgovorio na naš zahtjev.

Kada su u pitanju sudovi u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine koji su nadležni za postupanje u prekršajnim postupcima, naš zahtjev je poslat u *Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*. Sadžina zahtjeva je slična kao i kod zahtjeva koji je poslat sudovima na nivou entiteta Bosne i Hercegovine. Kada je u pitanju ovaj sud, od njega smo u roku od desetak dana od dostavljanja

zahtjeva dobili odgovor na naš akt sa preciznim statističkim podacima, kao i anonimiziranim kopijama odluka koje smo zahtjevom tražili. Kada su u pitanju statistički podaci, za prekršaj iz člana 8. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH, ovaj sud je donio 247 osuđujućih odluka, uz konstataciju da se ostale odluke, o obustavljanju postupaka i odbačenim zahtjevima ne mogu posebno evidentirati po osnovu člana 8. istog zakona. Za prekršaj iz člana 10. ovog zakona, a vezi kršenja člana 1. Naredbe o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa konora virusom komandanta Štaba za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH, ovaj sud je donio 6 osuđujućih odluka i jednu odluku o odbačaju zahtjeva. Za prekršaj iz člana 6. ovog zakona, a u vezi kršenja Naredbe o zabrani okupljanja i zajedničkog kretanja komandanta Štaba za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH (br. 01.1-1141SM-045/20 od 23.03.2020. godine član 1. stav 1. – zabrana okupljanja i zajedničkog kretanja tri ili više osoba na javnim jestima, i otvorenim i zatvorenim javnim površinama) ovaj sud je donio 19 osuđujućih odluka i 5 odluka o obustavi prekršajnog postupka. Za prekršaj iz člana 6. ovog zakona, a u vezi kršenja Naredbe o zabrani kretanja komandanta Štaba za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH (br. 01.1-1141SM-044/20 od 23.03.2020. godine član 1. stav 1. – zabrana kretanja osobama na području Brško distrikta BiH u periodu od 21.00 do 5.00 sati), ovaj sud je donio 7 osuđujućih odluka i 7 odluka o obustavi prekršajnog postupka. O pitanju ostalih prekršaja iz zahtjeva, nije bilo donijetih sudskih odluka.

3. PRAVO NA SLOBODU MIŠLJENJA I INFORMISANJA

Radi se o višekomponentnom pravu koje obuhvata pravo na slobodu mišljenja, slobodu izražavanja i slobodu informisanja. Za ovo pravo se često kaže da je multiplikatorno ili *meta* pravo zbog svoje uloge u omogućavanju uživanja čitavog niza drugih prava, poput prava na učešće u upravljanju javnim poslovima, političkom životu, kulturnim pravima, pravom na mirno okupljanje i udruživanje i sl.[16]

3.1. Međunarodni pravni okvir prava na slobodu mišljenja i informisanja

Ovo pravo je zaštićeno mnogim međunarodnim i regionalnom dokumentima. Stoga će u narednom dijelu studije biti ukratko predstavljene odredbe ovih dokumenata, kao i tumačenja relevantnih subjekata.

3.1.1. Dokumenti Organizacije ujedinjenih nacija i pravo na slobodu mišljenja i informisanja

Pravo na slobodu mišljenja, slobodu izražavanja i pravo na informisanje su osnovna ljudska prava i u svakom demokratskom društvu se smatraju „kamenom temeljcem" demokratije.[17] Ova prava su bitni dijelovi sloboda i demokratije propisanih Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima[18] u članu 19. Naime, član 19. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima predstavlja kamen temeljac u UN-ovom sistemu zaštite slobode izražavanja i informisanja. Ovdje treba napomenuti da ovaj član nikada nije imao intenciju da bude nešto više od temeljne odrednice. Član 19. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima štiti slobodu mišljenja i izražavanja na

[16] M. O'Flaherty, *Article 19 UDHR: contemporary challenges and opportunities for freedom of expression*, lecture at the Carr Centre for Human Rights Policy, Kennedy School of Government, Hardvard University, March 2004; www.hks.harvard.edu/cchrp/events/2009/month03/article19.pdf.

[17] A. R. Ivanović, *Hate speech on internet through illegality to punishment*, Yearbook: From unlawfulness to legality, Provincial Protector of Citizens – Ombudsman and Institute of Criminological and Sociological Research, Novi Sad, 2018, pp. 407.

[18] Usvojena i proglašena rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 217 (III) od 10. decembra 1948. godine.

sljedeći način (Ujedinjene nacije, 1948): „*Svako ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, što obuhvata i pravo da ne bude uznemiravan zbog svog mišljenja, kao i pravo da traži, prima i širi obavještenja i ideje bilo kojim sredstvima i bez obzira na granice.*"

Sljedeći međunarodni dokument koji uređuje zaštitu ovog prava je Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima.[19] Naime, ovaj dokument propisuje zaštitu prava na slobodu mišljenja, izražavanja i informisanja u svom članu 19. za koji se može reći da predstavlja stub „zdanja" čiji su temelji postavljeni članom 19. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima. Zahvaljujući svom statusu, član 19. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima je izvršio centrifugalni uticaj na razvoj prava na slobodu izražavanja i informisanja, na dva nivoa. Prvi nivo predstavlja postavljanje normi, a drugi nivo se odnosu na tumačenje ovog prava. Član 19. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima precizira ključne principe artikulisane u članu 19. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i povezuje ih sa dužnostima, odgovornostima i ograničenjima koja oblikuju vršenje relevantnih prava u praksi. Član 19. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima glasi:

„1. Niko ne može biti uznemiravan zbog svoga mišljenja.

2. Svako ima pravo na slobodu izražavanja; to pravo podrazumijeva slobodu traženja, primanja i širenja obavještenja i ideja svake vrste, bez obzira na granice, bilo usmeno, pismeno, putem štampe ili u umjetničkom obliku, ili ma kojim drugim sredstvom po svom izboru.

3. Korišćenje sloboda predviđenih u stavu 2. ovog člana povlači posebne dužnosti i odgovornosti. Ono se, prema tome, može podvrgnuti izvjesnim ograničenjima koja ipak moraju biti izričito utvrđena zakonom i koja su neophodna:

a) za poštovanje prava ili ugleda drugih lica;

b) za zaštitu nacionalne bezbjednosti ili javnog poretka, ili javnog zdravlja ili morala."

Pažljivim čitanjem teksta odredbe iz člana 19. da se uočiti da očigledno nenametljivo pozivanje na „posebne dužnosti i odgovornosti" predstavlja njegov glavni, osnovni oslonac. Značaj ove fraze ne može se precijeniti: ona povezuje široko izricanje prava na slobodu izražavanja sa dozvoljenim ograničenjima prava. Ona opravdava određena ograničenja prava, ukoliko su predviđena zakonom i potrebna. Poput Evropske konvencije o ljudskim pravima[20] (član 10.), ali za razliku od ekvivalentnih odredbi u raznim drugim međunarodnim instrumentima o ljudskim pravima, član 19. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima ne precizira kome su upućene dužnosti i odgovornosti. Kada je u pitanju Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima ona predviđa da se njene odredbe odnose na na „zajednicu" (član 29.).

Kreatori Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima zauzeli su stav da je sloboda izražavanja i „dragocijeno nasljeđe" i „opasan instrument", što ih je podstaklo da uključe preporuku vezanu za dužnosti i odgovornosti koje prate ostvarivanje ovog prava. Ta bojazan, svojstvena ovoj viziji slobode izražavanja, može se vidjeti i kao prepoznavanje i kao odgovor na određenu moć koju imaju masovni mediji, a posebno kao zloupotrebu te moći. S tim u vezi, uočena je potreba za ispravkom širokog priznavanja slobode izražavanja.

Član 19. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima daje veoma kratku formulaciju dozvoljenih ograničenja prava na slobodu izražavanja. Naime, ova odredba sadrži samo uski spektar osnova za ograničavanje prava (poštovanje prava ili ugleda drugih lica, zaštitu nacionalne bezbjednosti ili javnog poretka, javnog zdravlja ili morala). Međutim, ovdje treba istaći da je nesporno da je izraz „prava drugih" prilično otvoren za tumačenje, a izrazi poput „nacionalna sigurnost", „javni poredak" i „javni moral" su takođe podložni ekstenzivnoj interpretaciji.

[19] Zakon o ratifikaciji Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (Službeni list SFRJ, br. 7/71).

[20] Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda („Službeni glasnik BiH", br. 6/99).

Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom[21] u članu 21. pod nazivom Sloboda mišljenja i izražavanja, pristup informacijama takođe štiti ovo pravo propisujući da će države potpisnice: *„preduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale da osobe sa invaliditetom mogu da ostvare slobodu izražavanja i mišljenja, uključujući slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja na osnovama jednakosti sa drugima kroz upotrebu svih oblika komunikacije definisanih u članu 2. ove Konvencije, po izboru osoba sa invaliditetom, uključujući:*

(a) Pružanje osobama sa invaliditetom informacija namijenjenih opštoj javnosti na blagovremen način i bez dodatnih troškova po osobe sa invaliditetom u pristupačnim formatima i tehnologijama primjerenim različitim vrstama invalidnosti;

(b) Prihvatanje i olakšavanje upotrebe gestovnog jezika, Brajevog pisma i augmentativne i alternativne komunikacije i svih drugih pristupačnih načina, sredstava i formata po izboru osoba sa invaliditetom u službenim odnosima;

(c) Pozivanje da privatna lica i organizacije koje pružaju usluge opštoj javnosti, uključujući kroz upotrebu interneta, pružaju informacije i usluge u pristupačnim formatima koje osobe sa invaliditetom mogu koristiti;

(d) Ohrabrivanje masovnih medija, uključujući one koji pružaju informacije putem interneta, da svoje usluge učine pristupačnim osobama sa invaliditetom;

(e) Podsticanje i priznavanje upotrebe gestovnih jezika."

Ova odredba je zasnovana na specifičnim potrebama osoba sa invaliditetom u vezi sa njihovom sposobnošću da uživaju prava na slobodu mišljenja, izražavanja i informisanja, posebno ukoliko je njihovo uživanje tih prava zasnovano na komunikacionim tehnologijama ili olakšano korišćenjem istih.

Međunarodnu konvenciju o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije[22] članom 5. stav 1. tačka d. obavezuje države ugovornice da: *„zabrane i da ukinu rasnu diskriminaciju u svim njenim oblicima i da garantuju pravo svakome na jednakost pred zakonom bez razlike na rasu, boju ili nacionalno ili etničko porijeklo, naročito u pogledu uživanja građanskih prava"*, a između ostalog i *„prava na slobodu mišljenja i izražavanja (viii)"*.

Konvencija o pravima djeteta[23] u članu 13. propisuje da: *„dijete ima pravo na slobodu izražavanja; pravo obuhvata slobodu da traži, prima i daje informacije i ideje svih vrsta bez obzira na granice, bilo usmeno, pismeno ili štampano, u umjetničkoj formi ili preko bilo kog drugog sredstva informisanja po izboru djeteta. Primjena ovog prava može biti predmet određenih ograničenja, ali samo takvih koja su određena zakonom i neophodna:*

(a) radi poštovanja prava ili ugleda drugih ili

(b) radi zaštite nacionalne bezbjednosti ili javnog poretka (ordre public), ili javnog zdravlja ili morala".

Ogromna većina zemalja ratifikovala je Međunarodnu konvenciju o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije (1965), Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966), Konvenciju o pravima djeteta (1989) i Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom (2006), od kojih svaka štiti slobodu mišljenja, izražavanja i informisanja. Ratifikacijom, države postaju potpisnice tih ugovora i dobrovoljno se slažu da budu obavezane međunarodnim pravom da podržavaju ljudska prava sadržana u njima.[24] Sloboda mišljenja i izražavanja su osnovna prava koja sadrže i ličnu i socijalnu dimenziju. Smatraju se „neophodnim uslovima za puni razvoj ličnosti", „neophodnim za svako društvo" i „kamenom temeljcem za svako slobodno i demokratsko društvo".

---

[21] Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom (Konvencija) i Fakultativni protokol, „Službeni glasnik BiH", br. 11/09.

[22] Zakon o ratifikaciji međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije („Službeni list SFRJ", br. 31/67).

[23] Konvencije o pravima djeteta („Službeni list SFRJ" – Međunarodni ugovori, broj 15/90 i „Službeni list SRJ", br. 4/96 i 2/97).

[24] E. Howie, *Protecting the human right to freedom of expression in international law*, International Journal of Speech-Language Pathology, 20:1, 2018, pp. 13.

Ovim pravom zaštićeni su svi oblici komunikacije, uključujući „politički diskurs, komentare o sebi i javnim poslovima, kampanje, raspravu o ljudskim pravima, novinarstvo, kulturno i umjetničko izražavanje, nastava i vjerski diskurs“. Prema Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima, sloboda izražavanja uključuje „slobodu traženja, primanja i prenošenja informacija i ideja svih vrsta, bez obzira na granice, bilo usmeno, pismeno ili u štampi, u obliku umjetnosti ili putem bilo kog drugog medija prema sopstvenom izboru“ (član 19. stav 2.). Ovo štiti izražavanje u svim oblicima, uključujući govorni, pisani i znakovni jezik, i neverbalne izraze putem umjetničkih djela.

Bez slobode govora, uživanje drugih prava nije moguće. Na primjer, sloboda govora, zajedno sa slobodom okupljanja i udruživanja neophodni su za efikasno ostvarivanje biračkog prava. Pravo glasa je ugroženo u društvu koje nema slobodnu razmjenu ideja i informacija o javnim i političkim pitanjima između građana, kandidata i izabranih predstavnika.[25] Međutim, sloboda govora nije apsolutno pravo i može se ograničiti tamo gdje je to neophodno i vrši se srazmjerno. Prema Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima, sloboda izražavanja može biti ograničena samo zakonom i tamo gdje je to potrebno radi poštovanja prava ili ugleda drugih; ili radi zaštite nacionalne bezbjednosti ili javnog reda ili javnog zdravlja ili morala (član 19. stav 3.). Zbog tih parametara, zakoni o kleveti i govoru mržnje mogu biti opravdani kao zaštita ugleda i prava drugih, sve dok nisu preširoki. Međutim, zakoni, na primjer, koji ograničavaju anketiranje od vrata do vrata na izborima ili aktivnosti poput blokiranja pristupa medijskim izvorima, vjerovatno krše slobodu. Konačno, sloboda izražavanja igra važnu ulogu podržavajući druga ljudska prava. Transparentnost i odgovornost za kršenje ljudskih prava poboljšavaju se slobodom izražavanja, što je osnovni preduslov za osiguranje odgovarajuće zaštite prava.[26]

3.1.2. Dokumenti evropskog sistema zaštite prava na slobodu mišljenja i informisanja

Kada je u pitanju evropski sistem zaštite prava na slobodu mišljenja i informisanja, pod njim se podrazumijevaju tri sljedeća sistema zaštite ljudskih prava: sistem Savjeta Evrope, sistem OEBS-a i sistem Evropske Unije.

Kada je u pitanju sistem Savjeta Evrope, sloboda mišljenja, izražavanja i sloboda informisanja zaštićene članom 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima, koja predstavlja vodeći ugovor o zaštiti ljudskih prava na ovom kontinentu u okviru Savjeta Evrope. Ovaj član prati formulacije i odredbe sadržane u članu 19. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i članu 19. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i suštinski je u skladu sa različitim ustavnim i pravnim sistemima u Evropi. Član 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava je struktuisan u dva stava:

- prvi stav definiše zaštićene slobode;
- drugi stav predviđa okolnosti u kojima se država može legitimno miješati u ostvarivanje slobode izražavanja.[27]

U članu 10. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama propisano je da: „*Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu posjedovanja sopstvenog mišljenja, primanja i saopštavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprečava države da zahtijevaju dozvole za rad televizijskih, radio i bioskopskih preduzeća.*” U članu 10. stav 2. Evropske konvencije o ljudskim pavima i osnovnim slobodama propisano je da: „*Pošto korišćenje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uslovima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu*

[25] *Ibid.*

[26] E. Howie, *op. cit.*, pp. 13.

[27] D. Bychawska-Siniarska, *Zaštita prava na slobodu izražavanja po evropskoj konvenciji o ljudskim pravima: priručnik za pravnike*, Savjet Evrope, 2019, str. 14.

nacionalne bezbjednosti, teritorijalnog integriteta ili javne bezbjednosti, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprečavanja otkrivanja obavještenja dobijenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva."

Na osnovu analize naprijed opisane odredbe možemo uvidjeti da stav 1. tako predviđa tri komponente prava na slobodu izražavanja:

- sloboda posjedovanja mišljenja;
- sloboda primanja informacija i ideja;
- sloboda prenošenja informacija i ideja.

Ove se slobode moraju ostvarivati slobodno, bez uplitanja javnih vlasti, osim u slučajevima iz stava 2. člana 10. Konvencije, i bez obzira na granice.

Sloboda posjedovanja mišljenja

Sloboda posjedovanja mišljenja predstavlja osnov za ostvarivanje ostalih sloboda zagarantovanih članom 10. Konvencije i uživa i gotovo apsolutnu zaštitu u smislu da su moguća ograničenja iz stava 2. člana 10. Konvencije neprimjenjiva. Dakle, bilo kakva ograničenja slobode na posjedovanje mišljenja je u suprotnosti sa osnovnim principima demokratije, stoga se situacije koje su propisane u stavu 2. člana 10. Konvencije na ovo pravo ne mogu primjenjivati. Države ne smiju da vrše indoktrinaciju svojih građana niti da prave razliku između pojedinaca zbog različitosti mišljenja koje posjeduju. Isto tako, propagiranje jednostranih informacija od strane države može da predstavlja ozbiljnu i neprihvatljivu prepreku slobodi zastupanja mišljenja. Ovdje treba napomenuti da sloboda posjedovanja mišljenja obuhvata i „negativnu slobodu", a što se ogleda u tome da niko ne može biti primoran da saopštava svoje mišljenje.[28]

Sloboda prenošenja informacija i ideja

Sloboda prenošenja informacija predstavlja slobodu od krucijalne važnosti za demokratiju i odvijanje političkog života u jednoj društvenoj zajednici. Pravo na slobodu izražavanja ima svoje drevne korijene. Prenošenje informacija i ideja, odnosno izražavanje mišljenja je važna komponenta Aristotelove ideje shvatanja čovjeka kao razumnog i političkog bića (zoon politicon).[29] Politički izbori ne mogu biti slobodni, bez poštovanja slobode izražavanja informacija i ideja. Sloboda izražavanja predstavlja jedan od osnovnih temelja demokratski uređenog društva, jedan od osnovnih uslova za njegov napredak i za razvoj svakog čovjeka.[30] Ovdje treba istaći da je Evropski sud za ljudska prava, kao sudska instanca sa sjedištem u Strazburu, kojoj se mogu obratiti svi građani zemalja članica Savjeta Evrope kao potpisnica Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, koji smatraju da su im povrijeđena prava propisana ovom Konvecijom[31], izričito dao podršku slobodi kritikovanja vlasti, na način da je zauzeo stav da je obaveza štampe „da sapoštava informacije i ideje o političkim pitanjima kao i pitanjima u drugim oblastima od javnog interesa. I ne samo da na strani štampe postoji obaveza saopštavanja takvih informacija i ideja, već javnost ima pravo da ih prima".[32] Presude Evropskog suda za ljudska prava su obavezujuće za države potpisnice Konvencije. Pored političkih pitanja i pitanja od javnog in-

---

[28] *Ibid*, str. 15.

[29] T. McGonagle, Y. Donders, *The United Nations and Freedom of Expression and Information*, Cambridge University Press, 2015, pp. 56.

[30] *Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 7. decembar 1976, stav 49.

[31] E. Ćorović i dr. (urednik A. R. Ivanović), *Priručnik za simulaciju suđenja iz oblasti zločina iz mržnje*, MONITOR, Novi Pazar, 2020, str. 56.

[32] *Lingens protiv Austrije*, 8. jul 1986; *Şener protiv Turske*, 18. jul 2000; *Thoma protiv Luksemburga*, 29. mart 2001; *Marônek protiv Slovačke*, 19. april 2001; *Dichand i drugi protiv Austrije*, 26. februar 2002.

teresa, Evropski sud za ljudska prava je u svojim odlukama dao podršku saopštavanja ideja i informacija o ekonomskim pitanjima, kao i umjetničkom izražavanju.

Sloboda primanja informacija i ideja

Sloboda primanja informacija i ideja uključuje pravo na prikupljanje informacija i traženje informacija posredstvom svih mogućih legalnih izvora. Ovdje treba istaći da iako se sloboda primanja informacija i ideja odnosi na medije, jer ona omogućava saopštavanje informacija i ideja građanima, Evropski sud za ljudska prava u sklopu ove slobode priznaje i pravo građana da budu adekvatno informisani, a naročito o pitanjima od javnog interesa.

Naime, isprva Evropski sud za ljudska prava nije podržavao ideju uključivanja slobode pristupa informacijama u žaštitu po članu 10. Konvencije.[33] Međutim, kasnije je Evropski sud za ljudska prava ipak primijenio ekstenzivnije tumačenje slobode primanja informacija, priznajući pod ovim pravom i pravo na pristup informacijama. Evropski sud za ljudska prava je zauzeo stav da odbijanje da se omogući pristup dokumentima u posjedu vlasti predstavlja miješanje u prava podnosioca predstavke iz člana 10. Konvencije, čime je Sud još jednom naglasio da sloboda primanja informacija obuhvata pravo na pristup informacijama.[34] Dakle, pod slobodu primanja informacija potpada i pravo građana da imaju pristup informacijama od javnog interesa. S tim u vezi, uskraćivanje pristupa informacijama od javnog interesa znači uskratiti nešto, što je sama suština postojanja čovjeka. To je isto kao uskraćivanje pristupa prirodnim resursima poput vazduha, vode i sunčeve svjetlosti. Informacije od javnog značaja u bilo kom obliku treba da budu dostupne svima.[35] Međutim, ovdje treba naglasiti da iako javnost ima pravo da dobije informacije od opšteg interesa, član 10. Konvencije ne garantuje apsolutno pravo pristupa svim službenim dokumentima.[36] Međutim, kada domaći sud odobri pristup dokumentima, vlasti ne mogu ometati izvršenje sudske odluke.[37]

Dakle, restrikcija, uslov, ograničenje ili bilo koji oblik miješanja u slobodu izražavanja može da se primijeni samo na neko konkretno ostvarivanje ove slobode, pod okolnostima koje su predviđene u stavu 2. člana 10. Konvencije. Međutim, ovdje treba napomenuti da se od državnih organa ne zahtijeva da se miješaju u korišćenje slobode izražavanja automatski, kada postoji neki od okolnosti navedenih u stavu 2. člana 10. Konvencije, pošto bi to vodilo do ograničenja sadržina tog prava. Na primjer, kada je u pitanju okolnost koja se odnosi na nanošenje štete nečijem ugledu ili časti, ne smije se u svim slučajevima smatrati krivičnom aktivnošću i/ili aktivnošću za koje je potrebno pravno sredstvo u građanskom pravu. Slično tome, javno izražavanje koje ugrožava autoritet sudstva ne smije biti kažnjeno svaki put kada se takva kritika pojavi. Drugim riječima, državni organi imaju samo mogućnost, a ne i obavezu da nalože i/ili sprovedu restriktivnu ili kaznenu mjeru u odnosu na korišćenje prava na slobodu izražavanja. U suprotnom, to bi vodilo do hijerarhije prava i vrijednosti ili interesa, stavljajući slobodu izražavanja na dno te liste, ispod prava na dostojanstvo i čast ili zaštite morala ili javnog reda. Takva hijerarhija bila bi u suprotnosti sa svim međunarodnim ugovorima kojima je predviđena jednakost prava i kojima nisu dozvoljena trajna ograničenja na ostvarivanje nekog prava, pošto bi to bilo jednako uskraćivanju

---

[33] Vidjeti predmet *Leander protiv Švedske*, 26. mart 1987.

[34] *Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung protiv Austrije*, 28. novembar 2013, stav 41., *Társaság a Szabadságjogokért protiv Mađarske*, 14. april 2009, stav 35. *Youth Initiative for Human Rights (Inicijativa mladih za ljudska prava) protiv Srbije*, 25. jun 2013.

[35] R. Gvsl Narasimha, *Right to Information*, Library herald, vol. 44, no. 2, Delhi Library Association, 2006, pp. 122.

[36] *Sdružení Jihočeské Matky protiv Republike Češke*, 10. jul 2006.

[37] D. Bychawska-Siniarska, *op. cit*, str. 18.

tog prava.[38] U tom smislu, Evropski sud za ljudska prava je uspostavio standard u kojem miješanje državnih organa u ostvarenje prava na izražavanje mora da ima osnovu u domaćem zakonu, a lista zakonom propisanih ograničenja ne može biti šira od okolnosti propisanih u stavu 2. člana 10. Konvencije, i da li je miješanje neophodno u demokratskom društvu, odnosno da li je cilj miješanja bio srazmjeran sredstvima upotrijebljenim za njegovo postizanje.

Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS) takođe određuje političke obaveze u oblasti slobode izražavanja i slobode informisanja koje se jasno pozivaju na međunarodne pravne standarde koji postoje u ovoj oblasti. Konkretno, dokument sa sastanka u Kopenhagenu, u okviru Konferencije o ljudskoj dimenziji KEBS-a iz 1990.[39] godine, proglašava svačije pravo na slobodu izražavanja i navodi da: „*Ovo pravo će podrazumijevati slobodu posjedovanja sopstvenog mišljenja, primanja i saopštavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ostvarivanje ovog prava može biti podložno samo ograničenjima koja su propisana zakonom i koja su u skladu sa međunarodnim standardima.*"

Takođe, ovdje je važno istaći i Odluku Savjeta ministara OEBS-a 3/2018, koju je Savjet usvojio u Milanu 7. decembra 2018. godine, a koja utvrđuje sljedeće obaveze za države učesnice: „*1. U potpunosti ispune sve OEBS-ove obaveze i svoje međunarodne dužnosti koje se odnose na slobodu izražavanja i slobodu medija, uključujući poštovanje, unaprjeđenje i zaštitu slobode traženja, primanja i prenošenja informacija bez obzira na granice; 2. U potpunosti usklade svoje zakone, politike i prakse, koji se odnose na slobodu medija, sa svojim međunarodnim dužnostima i obavezama i da ih razmotre, da ukinu ili ih izmijene gdje je to potrebno, tako da iste ne ograničavaju sposobnost novinara da obavljaju svoj posao nezavisno i bez nepotrebnih smetnji (…)*".[40]

Kada je u pitanju Evropska unija, ovo pravo je zaštićeno članom 11. Poveljom o osnovnim pravima Evropske unije,[41] u kome je propisano da: „*1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu držanja mišljenja i primanja i širenja informacija i ideja bez uplitanja javnih vlasti i bez obzira na granice. 2. Treba poštovati slobodu i pluralizam medija.*"

Na osnovu navedenog možemo uvidjeti da član 11. Evropske povelje o fundamentalnim pravima u potpunosti odgovara odredbi iz člana 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. Ovdje je još važno naglasiti da je Evropska unija dala na značaju zaštiti prava na slobodu izražavanja i odredbama Lisabonskog ugovora,[42] čijim članom 49. je propisano da: „*Sloboda izražavanja je ključna za spremnost jedne zemlje da postane dio EU. Ovo podrazumijeva posvećenost demokratiji, dobrom upravljanju i političkoj odgovornosti. Shodno tome, nijedna zemlja ne može postati dio EU ukoliko nije u stanju da garantuje slobodu izražavanja kao osnovno ljudsko pravo.*" Upravo je

---

[38] *Ibid*, str. 34.

[39] Dokument sastanka u Kopenhagenu u okviru Konferencije o ljudskoj dimenziji KEBS-a, Kopenhagen, 29. juna 1990.

[40] H. Barata, *Istraživanje o neprimjerenom, klevetničkom i govoru mržnje u medijskom sadržaju u Cnoj Gori*, Misija OEBS-a u Crnoj Gori, 2019, str. 4.

[41] Povelja o osnovnim pravima Evropske unije objavljena u Službenom listu Evropskih zajednica, 18. decembra 2000. (2000 / C 364/01).

[42] Lisabonski ugovor je međunarodni ugovor potpisan 12.12.2007. godine u Lisabonu. Službeni naziv Ugovora je: „Ugovor o izmjenama i dopunama Ugovora o Stvaranju Evropske unije (Mastrihtski ugovor) i Ugovora o stvaranju Evropske ekonomske zajednice (Rimski ugovor)", a poznat je i pod nazivom „Reformski ugovor". Ugovor je trebalo da zamijeni Evropski ustav koji je odbačen na referendumima u Francuskoj i Holadniji 2005. godine. Ovaj ugovor predstavlja značajno poboljšanje u odnosu na ranije ugovore Evropske unije i definisan je u pravcu „završetka procesa započetog Amsterdamdskim ugovorom i Ugovorom iz Nice u pogledu unapređenja efikasnosti i demoktratskog legitimiteta unije i unapređenja koherentnosti njenih aktivnosti" i trebalo bi da omogući efikasnije djelovanje Unije, uspostavljanje demokratske kontrole i osiguranje sposobnosti odlučivanja, poboljšanje djelotvornog funkcionisanja organa Evropske unije, jačanje prava građana i dalje proširenje Unije. Stupio je na snagu 2009. godine.

obezbjeđivanje slobode izražavanja i medija jedan od najvećih izazova sa kojim se suočavaju zemlje koje teže da postanu članice Evropske unije.

3.2. Domaći pravni okvir prava na slobodu mišljenja i informisanja

Kada je u pitanju domaći pravni okvir zaštite prava na slobodu mišljenja i informisanja regulisano je ustavnom materijom na državnom i entitetskom nivou. Na državnom nivou Ustav Bosne i Hercegovine[43] u članu II/2. propisuje da: „*Prava i slobode predviđene u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u njenim protokolima direktno se primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.*" Član II/3 Ustava Bosne i Hercegovine, u kome se nabrajaju ljudska prava i slobode čija zaštita se garantuje Ustavom Bosne i Hercegovine, propisuje da: „s*va lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što između ostalih uključuje i h) Slobodu izražavanja".*

Ustav Federacije Bosne i Hercegovine[44] u članu II/A2 propisuje: „*Federacija će osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u aktima navedenim u Aneksu ovog ustava. Posebno: (1) Sve osobe na teritoriji Federacije uživaju prava na, između ostalog, l) osnovne slobode: slobodu govora i štampe."*

Ustav Republike Srpske[45] u članu 32. propisuje da: „*Građani imaju pravo javno iznositi mišljenje o radu državnih i drugih organa i organizacija, podnositi im predstavke, peticije i prijedloge i na njih dobivati odgovor. Niko ne može biti pozvan na odgovornost niti trpjeti druge štetne posljedice zbog javno izraženog mišljenja o radu državnih organa ili stavova iznesenih u predstavci, peticiji i prijedlogu, osim ako je time počinio kazneno djelo."* Takođe, u članu 34. Ustava, propisano je da: „*Građaninu se garantuje sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti i kulture i pravo upotrebe svog jezika i pisma. Niko nije dužan da se očituje o svojoj nacionalnoj pripadnosti."*

Na entitetskom nivou, a na bazi naredbe iz Odluke Visokog predstavnika u BiH, koja je objavljena 30. jula 1999. godine, kojom su suspendovane sve odredbe u zakonima koji su se odnosili na klevetu i uvredu, oba entiteta i Brčko Distrikt BiH usvojili su neophodne zakone čija je svrha da se u građanskoj parnici uspostave pravni lijekovi za klevetu, uvredu i verbalnu klevetu, a u skladu sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Shodno navedenom, Zakon o zaštiti od klevete Federacije BiH,[46] Zakon o zaštiti od klevete Republike Srpske[47] i Zakon o zaštiti od klevete Brčko distrikta BiH[48] regulišu dio koji se odnosi na ograničenja slobode izražavanja predviđajući da se ovim zakonima definiše: „…*prihvatljiva ograničenja slobode izražavanja*…" iz člana 10. stav 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, odnosno uređuju se „…*građanska odgovornost za štetu nanesenu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili prenošenjem izražavanja neistinitih činjenica*…" s obavezom da se odredbe ovih zakona tumače „*tako da se u najvećoj mjeri osigura princip slobode izražavanja*". Oba ova zakona na jedan uniforman način uređuju ovu materiju i u potpunosti eliminišu mehanizme krivičnog

[43] Ustav Bosne i Hercegovine, (Aneks IV Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i „Službeni glasnik BiH", br. 25/2009 - Amandman I).

[44] Ustav Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH", br. 1/1994, 1/1994 - Amandman I, 13/1997 - Amandmani II-XXIV, 13/1997 - Amandmani XXV i XXVI, 16/2002 - Amandmani XXVII-LIV, 22/2002 - Amandmani LVI-LXIII, 52/2002 - Amandmani LXIV-LXXXVII, 60/2002 - ispr. Amandmana LXXXI, 18/2003 - Amandman LXXXVIII, 63/2003 - Amandmani LXXXIX-XCIV, 9/2004 - Amandmani XCV-CII, 20/2004 - Amandmani CIII i CIV, 33/2004 - Amandman CV, 71/2005 - Amandmani CVI-CVIII, 72/2005 - Amandman CVI i 88/2008 - Amandman CIX).

[45] Ustav Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 21/92 – prečišćeni tekst, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05, 117/05).

[46] Zakon o zaštiti od klevete Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj 19/03, 73/05).

[47] Zakon o zaštiti od klevete Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 37/01).

[48] Zakon o zaštiti od klevete Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", broj 1/00).

gonjenja za klevetu i nanošenje sramote, koji su ranije postojali, a koji su bili direktno upereni protiv slobode izražavanja u Bosni i Hercegovini.

Na osnovu ovog tumačenja člana II/3 Ustava Bosne i Hercegovine, u Bosni i Hercegovini je usvojen i Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini[49] čijim članom 4. je propisano da: „*Svako fizičko i pravno lice ima pravo pristupa informacijama koje su pod kontrolom javnog organa, a svaki javni organ ima odgovarajuću obavezu da objavi takve informacije. Ovo pravo pristupa podleže samo formalnim radnjama i ograničenjima kako je utvrđeno u ovom zakonu*." Na entitetskom nivou usvojeni su takođe zakoni kojima se reguliše sloboda pristupa informacijama[50] koji čine pravni okvir za ostvarenje prava na slobodan pristup informacijama u skladu sa naprijed opisanom praksom Evropskog suda za ljudska prava. Pomenutim zakonima predviđena su ograničenja, odnosno izuzeci, koji se mogu utvrditi od objavljivanja tražene informacije. Pomenuti izuzeci predviđeni su u članovima 6, 7. i 8. zakona kojima se reguliše sloboda pristupa informacijama. Ova ograničenja uključuju slučajeve koji moraju ispunjavati situacije kada bi se od otkrivanja informacije moglo očekivati izazivanje štete po legitimne ciljeve. Legitimni ciljevi predviđeni članom 6. uključuju vanjsku politiku, interese odbrane i sigurnosti, kao i zaštitu javne sigurnosti, interese monetarne politike, sprečavanje kriminala i svako otkrivanje kriminala, zaštita procesa donošenja odluka od strane javnog tijela u davanju mišljenja, savjeta ili preporuka od strane javnog tijela, zaposlene osobe u javnom tijelu, ili svake osobe koja vrši aktivnosti za, ili u ime javnog tijela, a ne obuhvata činjenične, statističke, naučne ili tehničke informacije. Od ograničenja predviđenih u članu 10. stav 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, ovaj član jedino nije uključio ograničenje koje se tiče zaštite zdravlja i morala. Član 7. predviđa izuzetak u pogledu povjerljivih komercijalnih informacija, a član 8. se odnosi na izuzetak kod zaštite privatnosti.

Zakonom o zaštiti ličnih podataka[51] u Bosni i Hercegovini je stvoren poseban pravni okvir kojim se u smislu prava na pristup informacijama reguliše izuzetak iz člana 10. stava 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, a koji se odnosi na zaštitu ličnih podataka. Naime, u članu 28. ovog zakona propisano je sljedeće: *„(1) Kontrolor podataka nije dužan da pruži informaciju o obradi ličnih podataka, niti da omogući pristup ličnim podacima ako bi se time mogla nanijeti značajna šteta legitimnim interesima sljedećih kategorija u Bosni i Hercegovini: a) državnoj bezbjednosti; b) odbrani; c) javnoj bezbjednosti; č) preventivi, istrazi, otkrivanju krivičnih djela i gonjenju izvršilaca, te povredi etičkih pravila profesije; ć) važnim privrednim i finansijskim interesima, uključujući monetarna, budžetska i poreska pitanja; d) inspekcijskim i drugim kontrolnim dužnostima; dž) zaštiti nosioca podataka ili pravima i slobodi drugih. (2) Ovakva ograničenja dozvoljena su samo u mjeri u kojoj su potrebna u jednom demokratskom društvu za jednu od navedenih svrha. (3) Kontrolor podataka navešće razlog zbog kojeg je odbijen zahtjev za dostavljanje informacije nosiocu podataka o obradi njegovih ličnih podataka. (4) Kontrolor podataka dužan je da podnese Agenciji godišnji izvještaj o odbijenim zahtjevima nosioca podataka."*

3.3. Analiza zakona i podzakonskih akata u smislu poštovanja prava na slobodu mišljenja i izražavanja u Bosni i Hercegovini

Analizirajući zakone o javnom redu i miru u Bosni i Hercegovini kao problematično pitanje, identifikovali smo prekršajni tretman „širenja lažnih vijesti". Naime, sve se češće mogu čuti pravne rasprave u vezi sa lažnim vijestima i pitanjem kako se problem prisustva lažnih vijesti može riješiti uz poštovanje prava na slobodu mišljenja i izražavanja. Prije nego što prikažemo

[49] Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH", br. 28/00 i 45/06).

[50] Zakon o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj 32/2001, 48/11), Direktiva za provođenje Zakona o slobodnom pristupu informacijama u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Brčko distrikta", br. 36/04).

[51] Zakon o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik BiH", br. 49/2006, 76/2011 i 89/2011 – ispr.).

ovo pitanje kroz analizu odredaba Zakona o javnom redu i miru u Bosni i Hercegovini, najprije ćemo ukratko dati istorijski prikaz tretmana dezinformacija od strane Evropskog suda za ljudska prava. Naime, moderni oblik dezinformacija, tzv. lažne vijesti (eng. fake news) nije ništa drugo do savremena varijanta političke propagande koja se ogleda u izmišljenim izjavama i sumnjivim tvrdnjama, a koje su pratilac ljudskog društva od pojave prvih štampanih medija. Međutim, sa razvojem informacionih tehnologija brzina širenja dezinformacija, odnosno lažnih vijesti je višestruko povećana, što je dovelo do aktuelizovanja pitanja pravnog nadzora nad lažima koje se šire u online sferi, kao i primjene pravnih mehanizama u datim slučajevima. S tim u vezi, gledano sa aspekta pojave ovog pitanja, Evropski sud za ljudska prava posjeduje opsežnu praksu ispitivanja laži i mjerenja pravnog miješanja u neistine i ograničenja osnovnih prava. Kroz svoju sudsku praksu Evropski sud pravde je napravio značajne razlike koje mogu koristiti kreatorima politika u ovoj oblasti. Na primjer, sa sigunošću možemo reći da nevino, odnosno nesmotreno dijeljenje lažnih informacija ne bi trebalo da bude podvrgnuto nikakvim sankcijama. Praveći razliku između činjenica i vrijednosnih sudova, sud je zauzeo stav da su mišljenja manje „podložna dokazivanju", te da ih stoga treba zaštititi od robusnije od lažnih tvrdnji o činjenicama.[52] Ovo je posebno značajno za procjenu lažnih informacija na internetu u trenutnom kontekstu.

Pogrešna informacija (eng. misinformation), za razliku od dezinformacije (eng. disinformation) je podijeljena bez znanja te osobe da je informacija netačna. Shodno tome, osobe koje pogrešno dijele ovu vrstu lažnih informacija, ne bi trebalo da budu sankcionisane. Pored ovoga, Evropski sud pravde je pojasnio da politička satira, čak i ako koristi lažne ili pretjerane informacije ima posebno mjesto u demokratskom društvu i treba je tolerisati. Takođe, ako se lažne klevetničke izjave trebaju razmatrati u smislu primjene člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, a ne kategorički isključiti, onda je sasvim opravdano stanovište da i dezinformacije, odnosno lažne vijesti treba takođe razmotriti sa aspekta primjene ovog člana.[53] Problem se javlja zbog upotrebe niza termina koji imaju široko značenje, a najproblematičniji od svih izraza je fraza „lažne vijesti". Na nesreću, Evropski sud za ljudska prava je prvi put upotrijebio ovaj izraz u predmetu *Brzezinski protiv Poljske* 2019. godine.[54] Naime, u slučaju koji se ticao poljskog političara, kažnjenog zbog objavljivanja „laži", informacije čija eventualna istinitost nije dokazana jer se političar nije pojavio na hitno zakazanom suđenju, Evropski sud za ljudska prava je našao da je prekršena sloboda izražavanja, jer jezik koji je političar koristio nije bio vulgaran ni uvredljiv, već je bio u granicama pretjerivanja i provokacije i uobičajnog tona političke rasprave na lokalnom nivou. Takođe, u predmetu *Filipović protiv Srbije,*[55] u kojem iako političar u Srbiji nije mogao da dokaže istinitost tvrdnje da je predsjednik opštine pronevjerio novac, Evropski sud za ljudska prava je našao da mu je prekršena sloboda izražavanja parničnom presudom kojom je obavezan da plati naknadu štete zbog povrede časti i ugleda, jer je imao legitiman razlog da povjeruje u istinitost svojih tvrdnji. Bez obzira na ovu činjenicu, u pravnoj teoriji se postavlja sve jasnija razlika između netačnih informacija (eng. misinformation) koje se odnose na lažne informacije koje osoba dijeli nesvjesna njihove neistinitosti i dezinformacija (eng. disinformation) kod kojih se radi o tome de se određene informacije svjesno šire kao lažne. U studiji urađenoj pod pokroviteljstvom Savjeta Evrope je navedeno: „Ovdje ne upotrebljavamo izraz „lažne vijesti" (eng. fake news) iz dva razloga. Prvo, termin je sasvim neprimjeren da objasni složeni fenomen zagađivanja informacija. Takođe, izraz prisvajaju političari širom svijeta da opišu medije sa čijim se izveštajima ne slažu. Na ovakav način, to postaje mehanizam putem koga moćnici mogu da

[52] Predmet *Lingens protiv Austrije*, 08.07.1986.

[53] Etan Shattock, Should the EctHR Invoke Article 17 for Disinformation Cases? Blog of the European Jounral of International law, available on https://www.ejiltalk.org/should-the-ecthr-invoke-article-17-for-disinformation-cases/ at 15.05.2021.

[54] Predmet *Brzezinski protiv Poljske*, 25.07.2019. godine.

[55] Predmet *Filipović protiv Srbije*, 20.11.2007. godine.

stegnu, ograniče, podriju i zaobiđu slobodne medije.[56] Mnoge države u svoja krivična i prekršajna zakonodavstva propisuju sankcionisanje za širenje lažnih vijesti, i to nažalost na način da koriste širok pojam „lažna vijest" bez pravljenja razlike između namjerne lažne vijesti, odnosno lažne vijesti koja se svjesno plasira i širi kao lažna, i nenamjerne, odnosno nesmotrene lažne vijesti, gdje osoba koja je pronosi nije svjesna njene neistinitosti. Ovdje je važno napomenuti da ne postoji opšteprihvaćena definicija termina „lažna vijest" na globalnom nivou ni u teoriji ni u praksi. U studiji Evropske komisije se naglašava da „savremene debate o lažnim vijestima obuhvataju čitav spektar vrsta informacija, od formi tzv. niskog rizika, koje obuhvataju opravdane greške koje čine novinari izvještači, ili pretjerivanja političara u tzv. političkom govoru, do formi visokog rizika, kao što su, na primjer, strane države ili domaće grupe koje bi pokušale da podriju politički proces, putem različitih formi zlonamjernih fabrikata, infiltracije grupa na terenu ili automatizovanih tehnika amplifikacije (eng. automated amplification techniques).[57] Zbog ovoga je sasvim opravdano očekivati da će u budućem periodu Evropski sud za ljudska prava biti prinuđen da se bavi slučajevima u kojima su domaće pravne vlasti sankcionisale podnosioce zahtjeva zbog širenja lažnih vijesti. U tom smislu, Evropski sud za ljudska prava će morati da pruži jasnoću, odnosno da se pozabavi pitanjem legitimnih ciljeva pod kojima sankcionisanja širenja lažnih vijesti mogu biti opravdana, i naravno srazmjerna zaštiti prava na slobodu izražavanja i težnji miješanja u iste.[58] Međutim, dok se to ne dogodi, ostaje nam kao otvoreno pitanje tretmana, odnosno ograničenja širenja lažnih vijesti u smislu prekršajne odgovornosti i poštovanja prava na slobodu mišljenja i izražavanja. U tom smislu uradili smo analizu Zakona o javnom redu i miru u Bosni i Hercegovini i utvrdili sljedeće.

Na nivou Republike Srpske u Zakonu o javnom redu i miru Republike Srpske nije propisan prekršaj kojim je predviđeno sankcionisanje za širenje lažnih vijesti.

Na nivou Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u članu 10. propisan je prekršaj pod nazivom Iznošenje ili prenošenje lažnih vijesti, glasina i tvrdnji, koji čini onaj ko: „*Ko iznosi ili prenosi lažne vijesti, glasine ili tvrdnje kojim se može izazvati uznemirenje građana ili ugroziti javni red i mir*". Za ovaj prekršaj propisana je novčana kazna u iznosu od 100,00 KM do 500,00 KM. Pritom u članu 3. ovog zakona gdje su date definicije značenja pojedinih izraza koje se koriste u zakonu, nije ponuđena nikakva definicija „lažne vijesti, glasine ili tvrdnje". Mišljenja smo da ovakva odredba nije data u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava jer iz dva razloga. Prvi je taj što zakon ne definiše značenje izraza „lažna vijest, glasina ili tvrdnja". Naime, ako se uzme u obzir da je „lažna vijest" sinonim za riječ „neistinita vijest", mora se uzeti u obzir i to da objavljivanje neistinitih vijesti ili tvrđenja, pa i onih koje šokiraju javnost, sa stanovništa prakse Evropskog suda za ljudska prava nije uvijek neopravdano. S tim u vezi, navođenje u zakonu izraza „lažna vijest, glasina ili tvrdnja" bez pravljenja jasne distinkcije između neistinite vijesti, odnosno nenamjerne i nesmotrene laži, ili namjerno neistinite laži koja prevazilazi granice pretjerivanja i provokacije i uobičajenog tona političke rasprave, stvara prostor za preširoko tumačenje ove odredbe i kažnjavanje onih koji pronose neistinite vijesti, glasine ili tvrdnje koje je u suprotnosti sa praksom Evropskog suda za ljudska prava. Takođe, nisu definisane ni okolnosti pod kojima će se smatrati da radnja „iznošenja ili pronošenja lažnih vijesti, glasina ili tvrdnji" može dovesti do posljedice „*uznemirenja građana ili ugrožavanja javnog reda i mira",* tj. posljedica koja je data u formi kojom se može izazvati uznemirenje građana ili ugroziti javni red i mir, je preširoko data i ne ispunjava standarde u smislu kvaliteta zakona. Naime, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, nije dovoljno da država samo formalno usvoji zakon sa ograničenjem, već taj zakon mora ispunjavati

[56] Claire Wardle, Hossein Derakhshan, Information Disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policymaking, Council od Europe, 2017, pp 5.

[57] European Commission: A multi-dimensional approach to disinformation, Report of the independent High-level Group on fake news and online disinformation, Directorate-General for Communication Networks, Content and Technology, 2018, pp. 10.

[58] Etan Shattock, *op. cit.*

određene standarde. Zakonska norma mora biti predvidljiva, tj. dovoljno precizna da pruži građanima mogućnost da predvide šta će se u ovom slučaju smatrati prekršajem, tako da svoje ponašanje mogu da urede u skladu s tim.[59]

Kada je u pitanju Federacija Bosne i Hercegovine, uzevši u obzir da je oblast javnog reda i mira uređena zakonima na nivou kantona, situacija je šarenolika, pa tako:

1) Zakon o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona u članu 3. stav 1. tačka 10. propisuje prekršaj koji čini onaj: „*ko iznosi ili pronosi lažne vijesti ili tvrđenja kojima se može izazvati uznemirenost građana ili ugroziti javni red i mir*". Za ovaj prekršaj u skladu sa članom 9. stav 1. tačka 1. izricanje novčane kazne od 50,00 KM do 500,00 KM ili kazne zatvora do 30 dana.

2) Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Posavskog kantona u članu 8. stav 3. tačka lj., propisuje prekršaj koji vrši onaj: „*ko izmišlja ili širi lažne vijesti kojima se remeti mir i spokojstvo*" i za ovaj prekršaj je propisana novčana kazna od 200,00 KM do 600,00 KM.

3) Zakon o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona u članu 3. stav 1. tačka 10. propisuje prekršaj koji vrši onaj: „*ko iznosi ili pronosi lažne vijesti ili tvđenja kojima se izaziva uznemirenje građana i ugrožava javni red i mir*" i za ovaj prekršaj je u skladu sa članom 7. stav 1. tačka 2., propisana je novčana kazna od 100,00KM do 1.000,00 KM ili kazna zatvora do 60 dana.

4) Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Srednjobosanskog kantona u članu 8. stav 1. tačka e., propisuje prekršaj koji vrši onaj ko: „*iznosi ili prenosi lažne vijesti ili tvrdnje kojima se može izazvati uznemirenost ili ugroziti javni red i mir*" i za ovaj prekršaj u skladu sa članom 9. stav 1. tačka b., propisana je novčana kazna od od 200,00 KM do 1.000,00 KM.

5) Zakon o javnom redu i miru Zapadnohercegovačkog kantona u članu 2. stav 1. tačka d., sadrži definiciju širenja lažni vijesti, prema kojoj „širenje lažnih vijesti" je sa umišljajem iznošenje ili prenošenje lažnih vijesti ili tvrdnji čime se remeti javni red i mir i spokojstvo građana. Takođe, u članu 10. stav 1. tačka i., propisano je da će se kazniti novčanom kaznom u iznosu od 300,00 KM do 600,00 KM lice koje: „*izmišlja ili širi lažne vijesti ili tvrdnje kojima se remeti javni red i mir i spokojstvo građana*".

6) Zakon o javnom redu i miru Kantona 10. u članu 2. stav 1. tačka 5. sadrži definiciju širenja lažnih vijesti, prema kojoj „širenje lažnih vijesti" je iznošenje ili prenošenje lažnih vijesti ili tvrdnji sa umišljajem, čime se remeti javni red i mir i spokojstvo građana. Takođe, u članu 12. propisano je da će se: „*ko izmišlja ili širi lažne vijesti ili tvrdnje kojima se remeti javni red i mir i spokojstvo građana, kazniti novčanom kaznom od 300,00 KM do 600,00 KM*".

Takođe, Zakon o javnom redu i miru Hercegovačko-neretvanskog kantona ne sadrži prekršaj kojim se sankcioniše iznošenje i pronošenje lažnih vijesti, ali u članu 3. stav 1. tačka e., (značenje izraza) sadrži definiciju širenja lažnih vijesti, prema kojoj „širenje lažnih vijesti" je: „*s umišljajem iznošenje ili pronošenje lažnih vijesti ili tvrdnji, čime se remeti javni red i mir i spokojstvo građana*". Zakon o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona, Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog, Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Kantona Sarajevo ne sadrže prekršaj kojim se sankcioniše iznošenje i pronošenje lažnih vijesti.

Na osnovu navedenog možemo vidjeti da 6 od ukupno 10 kantonalnih zakona iz oblasti javnog reda i mira propisuju prekršajno sankcionisanje širenja lažnih vijesti, dok 3 kantonalna zakona uopšte ne poznaju prekršaj ove vrste, a 1 kantonalni zakon poznaje definiciju lažne vijesti, ali ne i prekršaj u smislu iznošenja i širenja lažnih vijesti. Kada uzmemo u obzir one kantonalne zakone iz oblasti javnog reda i mira koji predviđaju prekršaj iznošenja i širenja lažnih vijesti, gledano sa aspekta zaštite prava na slobodu mišljenja i izražavanja, možemo zaključiti sljedeće:

a) U četiri kantonalna zakona iz oblasti javnog reda i mira (Unsko-sanski kanton, Posavski kanton, Tuzlanski kanton i Srednjobosanski kanton) ne postoje odredbe koje definšu značenje izraza „lažna vijest" čime nije napravljena jasna distinkcija između neistinite vijesti, odnosno nenamjerne i nesmotrene laži, ili namjerno neistinite laži koja prevazilazi granice pretjerivanja i provokacije i uobičajnog tona političke rasprave, a što stvara prostor za preširoko tumačenje ove

[59] Predmet *Amman protiv Švajcarske*, 16. 02.2000. godine.

odredbe i kažnjavanje onih koji pronose neistinite vijesti koje je u suprotnosti sa praksom Evropskog suda za ljudska prava.

b) U četiri kantonalna zakona iz oblasti javnog reda i mira (Unsko-sanski kanton, Posavski kanton, Tuzlanski kanton i Srednjobosanski kanton) nisu jasno definisane ni okolnosti pod kojima će se smatrati da radnja „iznošenja ili pronošenja lažnih vijesti, glasina ili tvrdnji" može dovesti do posljedice „*uznemirenja građana ili ugrožavanja javnog reda i mira",* što predstavlja nedostatak u smislu kvaliteta zakona, odnosno predvidljivosti norme.

c) U dva kantonalna zakona iz oblasti javnog reda i mira (Zapadnohercegovački i Kanton 10) je data, u odnosu na naprijed opisane kantonalne zakone, preciznija definicija „lažne vijesti" na način da se traži da ona bude umišljajno kreirana odnosno prenošena, ali je i dalje izostalo preciziranje okolnosti pod kojima će se smatrati da se radnjama izmišljanja ili pronošenja lažnih vijesti *„remeti javni red i mir i spokojstvo građana".*

d) U Zakonu o javnom redu i miru Hercegovačko-neretvanskog kantona koji sadrži definiciju „lažne vijesti" koja je u skladu sa dva naprijed opisana kantona, ostaje nejasno pod kojim od propisanih prekršaja će se podvesti sankcionisanje za izmišljanje i širenje lažnih vijesti.

e) U 6 kantonalnih zakona o javnom redu i miru su propisane novčane kazne za prekršaj izmišljanja i širenja lažne vijesti koje su u potpunosti neusklađene, tj. kreću se u rasponu od 50,00 KM pa sve do 1.000,00 KM pa se postavlja pitanje njihove opravdanosti u demokratskom društvu.

d) U Zakonu o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona za ovaj prekršaj je propisana i mogućnost izricanja kazne zatvora do 30 dana, dok je u Zakonu o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona za ovaj prekršaj propisana i mogućnost izricanja kazna zatvora do 60 dana. Podsjećamo da je Evropski sud za ljudska prava je utvrdio da kazna zatvora za prenošenje neistinitih informacija nije prihvatljiva, osim izuzetno, u slučajevima govora mržnje ili podsticanja na nasilje, jer ima posebno odvraćajući efekat na slobodu izražavanja.

Kantonalni zakoni o javnom redu i miru u Federaciji Bosne i Hercegovine sadrže prekršaje koji kao radnju prekršaja propisuju „omalovažavanje ili vrijeđanje državnih tijela, preduzeća odnosno druge pravne osobe koje vrše javne ovlasti" ili „njihove službene osobe, odnosno odgovorne osobe prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova i zadataka". Gledano sa aspekta međunarodnih standarda o pitanju slobode izražavanja, prvi dio bića ovakvih prekršaja („omalovažavanje ili vrijeđanje državnih tijela, preduzeća odnosno druge pravne sobe koje vrše javne ovlasti") je u potpunosti sporno. Naime, vrijednosti kao što su „ugled/čast zemlje ili vlade", „ugled/čast nacije", „država ili drugi službeni simboli", „ugled/autoritet javnih organa vlasti" (osim sudova) nisu predviđene stavom 2. člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i, stoga, ne predstavljaju legitimne ciljeve koji opravdavaju ograničavanje slobode izražavanja. Dakle, u slučaju ovih prekršaja, legitimno je kao radnju prekršaja propisati ometanje ili vrijeđanje službenih lica u obavljanju dužnosti ili u vezi sa njima, ali ne i državnih organa, odnosno organa vlasti. S tim u vezi, ovakve inkriminacije treba eliminisati iz zakona o javnom redu i miru.

Zakonom o javnom redu i miru Republike Srpske u članu 2. stav 3. propisano je da se pod javnim mjestom u smislu ovog zakona podrazumijeva: „*mjesto na kojem je slobodan pristup pojedinačno neodređenim licima bez uslova ili pod određenim uslovima, kao i prostorije državnog organa, privrednog društva, drugog pravnog lica i drugih mjesta kada je, usljed blizine ili izloženosti vidiku ili čujnosti, izvršenom radnjom došlo do uznemiravanja ili negodovanja građana*". Pored toga u članu 2 stav 4 ovog zakona normirana je odredba kojom je propisano da: „*javno mjesto, u smislu ovog zakona, jeste i svako drugo mjesto na kojem je počinjen prekršaj, a posljedica je nastupila na javnom mjestu*". Za razliku od odredbe iz stava 3. ovog zakona kojom se definiše značenje javnog mjesta, i koja u nomotehničkom smislu predstavlja opšteprihvaćen standard u određenju značenja javnog mjesta, odredba iz stava 4. je I te kako sporna, jer propisuje neograničeno proširenje definicije javnog mjesta. Radi se o odredbi koja je uvedena izmjenama Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske iz 2015. godine, a na čiju problematičnost u smislu ugrožavanja prava na slobodu izražavanja su ukazale brojne

međunarodne organizacije za zašitu ljudskih prava (poput OEBS-a,[60] Human Rights Watch[61]). Problem kod ove odredbe je što daje preširoko određenje javnog mjesta, na način da se u skladu sa ovom odredbom pod javno mjesto mogu podvesti i društvene mreže, odnosno onlajn prostor. U prilog ovoj tvrdnji, da je namjera proširenja definicije javnog mjesta obuhvatanje i društvenih mreža prekršajima protiv javnog reda i mira, govori i obrazloženje prijedloga izmjene Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske iz decembra mjeseca 2014. godine. Naime, pod naslovom V OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA, u dijelu koji se odnosi na Glavu I – Osnovne odredbe (čl. 1-3) stoji da: „*U predloženom tekstu Nacrta zakona sadržane su osnovne odredbe kojima se, pored predmeta zakona i prekršajnih sankcija, u odnosu na važeći Zakon o javnom redu i miru, proširuje definicija pojma javno mjesto, imajući u vidu, prvenstveno, društvene mreže preko kojih se vrše organizovanja određenih prekršaja javnog reda i mira, a veza se nalazi u mjestu na kojem je nastupila posljedica*..."[62] Iz ovakog obrazloženja možemo steći zaključak da je prevashodni motiv za proširenje definicije javnog mjesta u smislu prekršaja javnog reda i mira vezan za korišćenje društvenih mreža u organizovanju određenih prekršaja javnog reda i mira, čija se negativna posljedica ispoljava na javnom mestu. Dakle, po ovoj logici stvari „organizovanje određenih prekršaja javnog reda i mira" predstavlja pripremnu radnju za izvršenje prekršaja, dok posljedica u vidu narušavanja javnog reda i mira datih prekršaja nastupa na javnom mestu u smislu njegovog određenja iz člana 2. stav 3. Zakona o javnom redu i miru. Uzevši u obzir da se za pripremne radnje prekršaja po pravilu ne predviđaju prekršajne sankcije, postavlja se pitanje opravdanosti ovakvog stanovišta predlagača zakona, odnosno postavlja se pitanje, da li je ovakva odredba (proširenja definicije javnog mjesta) uopšte potrebna, jer kod prekršaja gdje je radnja prekršaja posljedično određena (u smislu narušavanja javnog reda i mira, izazivanja uznemirenosti ili negodovanja građana) savim je irelevantno gdje su preuzete pripremne radnje ili radnja izvršenja, ako je ostvarena posljedica u smislu narušavanja javnog reda i mira, izazivanja uznemirenosti ili negodovanja građana. U tom smislu, postojeće odredbe pojedinih prekršaja pružaju sasvim dovoljnu zaštitu od ovakvog prekršajnog ponašanja, te samim tim nije imalo potrebe za normiranjem člana 2. stav 4. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske, u smislu proširenja definicije javnog mjesta. Gledano sa aspekta člana 10. stav 2. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, pravo na slobodu izražavanja podliježe ograničenjima ili sankcijama koje su predviđene zakonom, koje su neophodne u demokratskom društvu i interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprečavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprečavanje širenja povjerljivih informacija ili interesa očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva. Iz navedenog obrazloženja uvođenja proširene definicije javnog mjesta, da se zaključiti da se predlagač izmjena zakona rukovodio legitimnim ciljevima (zaštitom javne bezbjednosti, odnosno sprečavanja nereda, zaštitom morala i sl.). Međutim, gledano sa aspekta neophodnosti miješanja u pravo na slobodu izražavanja, proširenjem definicije javnog mjesta, u demokratskom društvu, odnosno da li je cilj miješanja bio srazmjeran sredstvima upotrijebljenim za njegovo postizanje, stanovišta smo da ne postoji ravnoteža između zaštite javnog reda i mira, s jedne strane, i sredstava upotrijebljenih za zaštitu istog, u smislu proširenja definicije javnog mjesta i na prostor društvenih mreža, pod izgovorom da iste služe za organizovanje prekršaja kojima se narušava javni red i mir, sa druge strane.

Zakonom o javnom redu i miru Republike Srpske u članu 7. propisan je prekršaj „svađa, vika, vriska i nepristojno ponašanje" koji vrši onaj ko: „ *narušava javni red i mir svađom, vikom, viskom, izvođenjem ili reprodukcijom muzičkih sadržaja ili tekstova, nošenjem ili isticanjem simbola, slika, crteža ili tekstova nepristojnog, uvredljivog ili uznemiravajućeg sadržaja i drugim nepristojnim ili drskim ponašanjem, osim ako se navedeno ne odnosi na javno iznešeno mišljenje o radu državnih organa, te drugih javnih organa i organizacija, kazniće se novčanom kaznom od 100,00 KM do 300,00 KM*". Ovdje, najprije, treba

[60] https://www.osce.org/bs/fom/139216, dostupno na dan 25.05.2021. godine.

[61] https://www.hrw.org/sr/news/2015/02/02/266595, dostupno na dan 25.05.2021. godine.

[62] Predlog Zakona o javnom redu i miru, Vlada Republike Srpske, 2014. godine, Banja Luka, str. 11.

naglasiti da prvobitni tekst prijedloga ovog prekršaja nije sadržao riječi koje se odnose na izuzetak, ("*...osim ako se navedeno ne odnosi na izraženo mišljenje o radu državnih organa i drugih javnih organizacija*") čime je prvobitni prijedlog bića ovog prekršaja u znatnijem obimu ograničavao pravo na slobodu izražavanja, dok je amandmanom, odnosno dodavanjem ovog dijela isti znatno ublažen u smislu poštovanja prava na slobodu izražavanja. Međutim, i dalje se postavlja pitanje usklađenosti bića ovog prekršaja sa članom 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Ono što vidimo kao sporno u ovoj odredbi jesu riječi „nepristojnog, uvredljivog ili uznemiravajućeg sadržaja". Naime, mišljenja smo da su ove formulacije dosta neprecizne i daju prostor za široko tumačenje. Ovo pogotovo u multikonfesionalnom, multikulturalnom i multinacionalnom društvu, gdje nešto što je nepristojno, uvredljivo ili uznemiravajuće za jednu društvenu grupu, ne izaziva isto i kod druge društvene grupe. Postavlja se pitanje, kako će sud utvrditi šta to od simbola, slika, crteža ili tekstova u datom slučaju ima nepristojan, uvredljiv ili uznemiravajući sadržaj. Takođe, ovako neodređeno definisanje radnje prekršaja može da ima odvraćajući efekat u smislu da će se građani, a naročito umjetnici ili medijski radnici plašiti da objave neku sliku, crtež ili tekst iz straha da ne budu prekršajno gonjeni po ovom članu. U tom smislu napominjemo da izražavanje zaštićeno po članu 10. Evorpske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama nije ograničeno na riječi, napisane ili izgovorene, već se odnosi i na slike, vizuelne prikaze, radnje i čak i kulturnu baštinu čiji je cilj da izraze neku ideju ili da predstave neku informaciju.[63] Takođe, sud pruža posebnu zaštitu i satiričnom izražavanju. Prema stavu Evropskog suda za ljudska prava, satira je oblik umjetničkog izražavanja i društvenog komentara i zbog svojih inherentnih karakteristika pretjerivanja i prikazivanja iskrivljene stvarnosti, prirodno ima za cilj da provocira i agituje. Svako zadiranje u pravo umjetnika na takvo izražavanje mora se ispitati sa naročitom pažnjom. Shodno navedenom, mišljenja smo da neprecizno određivanje naprijed navedenih termina, može da stvori problem kod primjene norme kojom se propisuje ovaj prekršaj, te da oteža policiji i sudovima ispitivanje sa naročitom pažnjom i ovih oblika izražavanja koji su zaštićeni pravom na slobodu izražavanja. Takođe, mišljenja smo da nije imalo potrebe za uvođenjem ovih pojmova, jer pojmovi „nepristojnim ili drskim ponašanjem" pružaju sasvim dovoljnu zaštitu javnog reda i mira od ugrožavanja izražavanjima putem teksta, slika, crteža i sl. Svakako za pohvalu je izuzetak koji je unijet u drugi dio bića prekršaja, gdje se navodi da neće postojati prekršaj ako se to što je iznijeto ne odnosi na javno iznešeno mišljenje o radu državnih organa, te drugih javnih organa i organizacija. S tim u vezi, mišljenja smo da bi i u kantonalnim zakonima o javnom redu i miru u Federaciji Bosne i Hercegovine, kao i Zakonu o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH, kod sličnog prekršaja bilo sasvim opravdano unošenje ovakvog amandmana, jer je praksa postupanja policije i sudova pokazala, da u slučajevima gdje se iznijeta kritika odnosila na rad organa vlasti isti nisu primijenili odredbu člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i konstatovali da nema prekršaja, već inicirali prekršajni postupak, odnosno kažnjavali okrivljenog zbog takve kritike.

Takođe, Zakonom o javnom redu i miru Republike Srpske u članu 8. propisan je prekršaj „vrijeđanje" koji vrši onaj: „*ko grubim vrijeđanjem drugog lica na političkoj, vjerskoj ili nacionalnoj osnovi ili drugim bezobzirnim ponašanjem izazove osjećanje fizičke ugroženosti ili uznemirenosti građana, kazniće se novčanom kaznom od 200,00KM do 800,00 KM*". Ovdje je važno napomenuti da je prilikom donošenja izmjena ovog zakona 2015. godine od strane nevladinog sektora i brojnih međunarodnih organizacija kritikovano uvođenje ovog člana, prije svega zbog uvođenja kazne zatvora od 30 dana, koja je bila predviđena u prvobitnom prijedlogu odredbe ovog prekršaja, kao i zbog samog inkriminisanja vrijeđanja, koje po mišljenju mnogih nije dovoljno precizno određeno. Kao što možemo vidjeti iz citirane odredbe, kazna zatvora od 30 dana je eliminisana iz prijedloga i biće prekršaja je usvojeno bez nje. Takođe, ono što možemo vidjeti jeste neslaganje naziva ovog prekršaja sa radnjom istog. Naime, naziv prekršaja je „vrijeđanje", dok se u biću prekršaja kao obilježje radnje pominje „grubo vrijeđanje drugog". Izraz grubo vrijeđanje drugog nalazimo u

[63] D. Bychawska-Siniarska, *op. cit*, str. 19.

kantonalnim zakonima o javnom redu i miru na nivou Federacije BiH, međutim za razliku od ovih zakona, kod kojih se traži da je grubo vrijeđanje drugog lica izvršeno na javnom mjestu i da je istim narušen javni red i mir, odnosno ugrožena sigurnost ljudi ili izazvan osjećaj fizičke ugroženosti, uznemirenosti ili negodovanja lica, kod prekršaja iz člana 8. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske nije navedeno da se grubo vrijeđanje mora dogoditi na javnom mjestu i da se njime narušava javni red i mir, već samo da je istim izazvan osjećaj fizičke ugroženosti ili uznemirenosti građana. Takođe, u Zakonu o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH članom 9. propisan je prekršaj „vrijeđanje", koga čini onaj: „*ko na javnom mjestu govorom, pisanjem, isticanjem obavještenja ili oglasa ili na drugi način vrijeđa ili omalovažava patriotska, nacionalna, vjerska, moralna ili osjećanja rasne pripadnosti građana*". Na osnovu formulacije iz člana 8. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske možemo zaključiti da i grubo vrijeđanje koje je izvršeno izvan javnog mjesta u smislu člana 2. stav 3. ovog zakona može biti sankcionisano ovim prekršajem. Takođe, članom 8. ovog zakona propisano je da grubo vrijeđanje treba da bude na političkoj, vjerskoj ili nacionalnoj osnovi, dok se kod sličnog prekršaja u kantonalnim zakonima o javnom redu i miru u Federaciji BiH propisuje da je potrebno sa stanovišta ovog prekršaja da se radi o grubom vrijeđanju drugog lica. Istina, ovi zakoni štite vrijeđanje vjerskih, nacionalnih, moralnih ili rasnih osjećanja, ali samo ako su ista izvršena na javnom mjestu. Takođe, na osnovu odredbe iz člana 9. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH možemo uvidjeti da ovaj prekršaj štiti patriotska, nacionalna, vjerska, moralna osjećanja ili osjećanja rasne pripadnosti. Dakle, može se vidjeti da je u ovom pogledu zakonodavac u Republici Srpskoj dao prednost političkoj, nacionalnoj i vjerskoj osnovi, dok recimo nije pomenuo rasnu ili neku drugu osnovu, dok kantonalni zakoni o javnom redu i miru u Federaciji BiH i Zakon o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ne pružaju zaštitu vrijeđanju političkih osjećanja. I dok je pružanje prekršajne zaštite vrijeđanju na nacionalnoj ili vjerskoj osnovi razumljivo, postavlja se pitanje društvene neophodnosti pružanja prekršajne zaštite grubom vrijeđanju na političkoj osnovi. Naime, problem kod ovog prekršaja je i taj što radnjom ovog prekršaja, u smislu grubog vrijeđanja nisu predviđene nikakvi izuzeci, npr. u okviru političkih govora i rasprava ili u slučaju postojanja javnog interesa, a pored toga je i sama radnja prekršaja nedovoljno jasna i nedovoljno precizna te ostavlja previše prostora za proizvoljnu primjenu i ograničavanje slobode izražavanja. Napominjemo da prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, član 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda štiti i informacije ili ideje koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiruju, te da je to u skladu sa zahtjevima pluralizma, tolerancije i širokoumnosti bez kojih nema demokratskog društva. Nadalje, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, kada se kritike upućuju vladi, političarima ili državnim organima, oštre riječi i gruba kritika mogu se očekivati, stoga sudovi treba da takva ispoljavanja tolerišu u većoj mjeri. Takođe, sudovi u ovakvim situacijama moraju da uspostave balans između časti datog političara ili predstavnika državnog organa i slobode štampe da izvještava o pitanjima od javnog interesa, odnosno slobode izražavanja pojedinaca kada time žele da podstaknu neku javnu raspravu i da odluči šta je prioritet u demokratskom društvu. Naravno kada je kritikovanje prvenstveno usmjereno na vrijeđanje ili klevetanje političara, odnosno predstavnika državnog organa, a da pri tom ne doprinosi javnoj raspravi o nekom pitanju od javnog interesa, zaštita koja se daje slobodi izražavanja može biti uža. U tom smislu, mišljenja smo da je ovaj prekršaj koji je propisan članom 8. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske u dobroj mjeri u suprotnosti sa standardima Evropskog suda za ljudska prava.

Kao jedan od ključnih segmenata ostvarenja slobode izražavanja i prenošenja informacije ističe se zaštita novinarskih izvora. Naime, bez djelotvorne zaštite, novinarski izvori mogu da budu odvraćeni od toga da pružaju pomoć štampi da javnost informiše o stvarima koje su od javnog interesa. Kao rezultat toga, vitalna uloga štampe kao javnog čuvara može da bude

oslabljena.[64] Shodno navedenom, u sklopu istraživanja koje je sprovedeno za potrebe izrade ove studije bavili smo se pitanjem zakonske zaštite novinarskih izvora u Bosni i Hercegovini. Kada je u pitanju zaštita novinarskih izvora u Bosni i Hercegovini, ona je propisana odredbama nekoliko zakona. Najprije u Zakonima o zaštiti od klevete propisano je da novinari imaju potpuno pravo da ne otkriju identitet svojih izvora. Takođe, ovo pitanje regulisano je i Kodeksom za štampu i onlajn medije, koji, između ostalog propisuju da novinari imaju, ne samo pravo nego i obavezu da štite identitet onih koji pružaju informacije u povjerenju, bez obzira na to da li su oni izričito zahtijevali da ostaju anonimni. Zaštita identiteta izvora je predviđena kao opšti princip kodeksom Regulatorne agencije za komunikacije. Kada su u pitanju zakoni o krivičnom postupku na državnom i entitetskom nivou, u njima je propisano da novinar u svrhu zaštite izvora informacija ne može biti saslušan kao svjedok u krivičnom postupku. Dakle, prema ovim odredbama novinar koji je dobio informaciju iz povjerljivog izvora ima pravo da ne otkrije identitet izvora i to pravo nije ni pod kakvim okolnostima ograničeno u postupku koji se vodi u smislu navedenih zakona.[65] Takođe, aktuelnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine nije propisana mogućnost kažnjavanja novinara ili nekog trećeg lica koje prekrši princip povjerljivosti izvora informacija. Ovdje treba napomenuti da za razliku od nekih drugih država, zakoni Bosne i Hercegovine ne predviđaju mogućnost kršenja povjerljivosti novinarskih izvora u okrivu krivičnog postupka niti iz drugih razloga kao što su „državni razlozi" ili „temeljni nacionalni interesi", kao ni u drugim okolnostima. Takođe, aktuelnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine nije predviđena mogućnost pretresa prostorija medija ili doma novinara iz naprijed navedenih razloga, kao što je to urađeno u nekim drugim zemljama.[66] Analizirajući ove odredbe može se steći utisak da aktuelna legislativa Bosne i Hercegovine pruža visoku zaštitu novinarskim izvorima. Međutim, praksa je pokazala nešto drugačiju sliku i otvorila pitanje adekvatnosti zaštite novinarskih izvora u Bosni i Hercegovini. U skladu sa navedenim najprije bismo istakli pitanje usaglašenosti zakonske regulative u Bosni i Hercegovini koja se tiče zaštite novinarskih izvora u krivičnim postupcima sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i praksom Evropskog suda za ljudska prava. Naime, analizom člana 10. stav 2. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda možemo zaključiti da pravo novinara da zaštite izvore informacija nije apsolutno pravo, jer podliježe ograničenjima ili sankcijama koje su predviđene zakonom, koje su neophodne u demokratskom društvu i interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprečavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprečavanje širenja povjerljivih informacija ili interesa očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.[67] Logičkim tumačenjem, s obzirom da u odredbama krivičnog procesnog prava u Bosni i Hercegovini nisu propisana pravila o kršenju poverljivosti novinarskih izvora, možemo zaključiti da je svako miješanje u zaštitu povjerljivosti novinarskih izvora u krivičnom postupku u Bosni i Hercegovini nezakonito. Međutim, analizom člana 10. stav 2. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i prakse Evropskog suda za ljudska prava, možemo vidjeti da je data mogućnost miješanja u zaštitu povjerljivosti novinarskih izvora u krivičnom postupku, s tim da to miješanje u pravo na zaštitu novinarskih izvora (pretresi na radnom mjestu ili u domovima novinara, zaplijena novinarskog materijala, nalozi za otkrivanje informacija itd.) koje bi

---

[64] Zaštita novinarskih izvora, kamen temeljac slobode štampe, Platforma za unapređenje zaštite novinarstva i bezbjednosti novinara, Tematski pregled, Savjet Evrope, 2018, str. 1. Dostupno na: https://rm.coe.int/hf36-factsheet-protection-sources/16809fce6c, na dan 05.05.2021. godine.

[65] Sena Bajraktarević, Nihada Jeleč, *Zaštita poverljivih novinarskih izvora*, Istraživanje br. 166, Istraživački sektor, Zajednička služba – Sekretarijat, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 2013. godine, dostupno na: https://www.parlament.ba/Publication/Read/3945?title=zastita-povjerljivosti-novinarskih-izvora-&pageId=0 na dan 05.05.2021. godine.

[66] *Ibid*, str. 9.

[67] Rea Adilagić, *Bosna i Hercegovina: Indikatori nivoa medijskih sloboda i bezbjednosti novinara 2018*, Udruženje/udruga BH novinari, Sarajevo, 2018, str. 16.

moglo da dovede do njihove identifikacije, mora biti podržano djelotvornim zakonskim procesnim mehanizmima zaštite srazmjernim značaju načela koje je u pitanju.[68] Shodno navedenom, možemo reći da aktuelna krivičnoprocesna regulativa Bosne i Hercegovine pruža i veći stepen zaštite ovog prava od standarda Savjeta Evrope, jer ne propisuje mogućnosti kršenja povjerljivosti izvora u krivičnom postupku. Ali sa druge strane, odredbe krivičnog procesnog prava eksplicitno ne zabranjuju kršenje povjerljivosti izvora u smislu pretresanja radnih prostorija novinara ili njihovih domova. Dakle, možemo reći da u ovom dijelu postoji jedna pravna praznina jer, bosanskohercegovačka legislativa ne daje odgovor na sva relevantna pitanja u vezi sa mogućnošću kršenja povjerljivosti izvora u krivičnom postupku, jer ne postoje zakonske odredbe koje regulišu: (1) da li se povjerljivost novinarskih izvora može prekršiti u okviru krivičnog postupka, (2) u kojim situacijama ili za koja krivična djela je predviđena mogućnost kršenja povjerljivosti novinarskih izvora, (3) ko je donosilac odluka o kršenju principa povjerljivosti novinarskih izvora, te (4) mogu li u okviru krivičnog postupka biti pretresene prostorije medija ili domovi novinara.[69] Ovakvo stanje stvari može dovesti do tumačenja po principu „ako nešto nije eksplicitno zabranjeno, smatra se dozvoljenim". Tako je i decembra mjeseca 2014. godine došlo do pretresa i oduzimanja imovine iz redakcije informativnog portal „Klix.ba" u kojem je Policija Republike Srpske u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova kantona Sarajevo pretresla poslovne prostorije pravnog lica „InterSoft" d.o.o., osnivača i vlasnika informativnog internet portala „Klix.ba", čije sjedište je u drugom entitetu, i oduzela određenu elektronsku opremu.[70] Pravni osnov je bilo postojanje osnovane sumnje da je izvršeno krivično djelo, koje se odnosi na neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje. Svrha pretresanja bilo je pronalaženje i privremeno oduzimanje izvornog originalnog materijala (audio i video zapisa) snimka razgovora predsjednice Vlade Republike Srpske Željke Cvijanović (koji je objavljen na informativnom portalu „Klix.ba"), odnosno otkrivanje novinarskog izvora informacija. Nakon podnesene žalbe, Kantonalni sud u Sarajevu je naknadno rješenjem utvrdio nezakonitost poduzetog postupka i naložio da se oduzeti predmeti vrate.[71] U svom rješenju, Opštinski sud, navodi da „sudija za prethodni postupak prilikom donošenja naredbe nije izvršio preispitivanje uslova neophodnih za mogućnost zadiranja u prava zagarantovana članom 8. i 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (zasnovanost na zakonu, legitiman cilj, neophodnost i proporcionalnost cilju kojem se teži)". Sud zaključuje da je donošenje naredbe bilo protivno članovima 8. i 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.[72] Podsjećamo na praksu Evropskog suda za ljudska prava, prema kojoj je miješanje u pravo na zaštitu novinarskih izvora u smislu pretresa doma ili radnog mjesta novinara i zaplijena novinarskog materijala u skladu sa članom 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, ako je takvo miješanje preduzeto: a) na osnovu zakona, b) da postoji legitiman cilj miješanja, tj. da teži ostvarivanju jednog od sljedećih legitimnih ciljeva: državna sigurnost, teritorijalna cjelovitost, javni red i mir, sprečavanje nereda ili zločina, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprečavanja odavanja povjerljivih informacija ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudske vlasti i c) da je miješanjem očuvana ravnoteža između interesa koji su u pitanju, odnosno zaštite izvora s jedne strane i sprečavanja i kažnjavanja krivičnih dijela sa druge strane.[73] Takođe, ovdje treba napomenuti da krivični zakoni, koji postoje u Bosni i Hercegovini na državnom, odnosno entitetskim nivoima i nivou Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, poznaju protivpravno pribavljanje tajnih

[68] Zaštita novinarskih izvora, kamen temeljac slobode štampe, op. cit, 2018, str. 1.

[69] Rea Adilagić, op. cit, str. 16.

[70] https://www.klix.ba/vijesti/bih/pogledajte-kako-je-izgledao-upad-policije-u-redakciju-portala-klix-ba/141230127 dostupno na dan 05.05.2021. godine.

[71] *Ibid.*

[72] Harun Išerić, *Zaštita povjerljivosti novinarskih izvora u BiH*, u: e-novinar, br. 43, Udruženje/udruga BH Novinari, 2016, str. 9.

[73] Vidjeti predmet *Roemen i Schmitt protiv Luskemburga*, 24. februar 2003. godine.

podataka i njihovu neovlašćenu upotrebu, kao krivično djelo. S tim u vezi, može se dogoditi da novinari budu obuhvaćeni istragama u vezi sa ovim krivičnim djelima, što nas opet dovodi do pitanja, pretresanja stana i drugih prostorija novinara. Uzevši u obzir da ovo pitanje nije eksplicitno normirano krivičnoprocesnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, mišljenja smo da bi trebale da se izvrše izmjene i dopune istog kako bi se jasno dali odgovori na pitanja da li se povjerljivost novinarskih izvora može prekršiti u okviru krivičnog postupka, u kojim situacijama ili za koja krivična djela bi mogućnost kršenja povjerljivosti novinarskih izvora bila dozvoljena, ko je donosioc odluka o kršenju principa povjerljivosti novinarskih izvora, te mogu li u okviru krivičnog postupka biti pretresene prostorije medija ili domovi novinara. Napominjemo da prema praksi Evropskog suda za ljudska prava se od naprijed navedenih zaštitnih mehanizama naročito ističe da je garancija preispitivanja od strane nezavisnog i nepristrasnog tijela kako bi se spriječio pristup koji nije nužan informacijama koje mogu otkriti identitet izvora, od izuzetnog značaja, te da je takvo preispitivanje preventivnog karaktera. Organ koji vrši preispitivanje mora da bude u stanju da odmjeri potencijalne rizike i odgovarajuće interese prije bilo kakvog otkrivanja informacija. Njegova odluka treba da se rukovodi jasnim kriterijumima, uključujući i to da li će manje invazivne mjere biti dovoljne.[74]

Kao važan segment slobode mišljenja i izražavanja međunarodnim standardima je definisano i pravo na primanje informacije, odnosno pravo na pristup informacijama. U tom smislu, u sklopu ove studije, analizirali smo odredbe važećeg zakonodavstva koje se odnosi na slobodan pristup informacijama. Kao što je to već istaknuto u ovoj studiji, u Bosni i Hercegovini postoje tri Zakona o slobodi pristupa informacijama: Zakon o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, Zakon o slobodi pristupa informacijama Federacije BiH, Zakon o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske. Takođe, ovdje treba napomenuti da Brčko distrikt Bosne i Hercegovine primenjuje Zakon o slobodi pristupa informacijama BiH.

Kao najveći nedostatak ovih zakona ističe se nedostatak proaktivnih odredbi, odnosno odredbi kojima se obezbeđuje proaktivna transparentnost. Naime, proaktivna transparentnost predstavlja najnoviju tendenciju u oblasti slobode pristupa informacijama, odnosno standardu koji podrazumijeva obaveznu objavu svih zakonom predviđenih podataka putem internetske prezentacije organa vlasti i obuhvata širok spektar podataka od objave zakona, podzakonskih akata, finansijskih izveštaja, pojedinih odluka i ugovora o javnim nabavkama i drugih informacija od javnog značaja koji su u posjedu organa vlasti. Dakle, može se reći da se proaktivna transparentnost pojavljuje kao novi politički imperativ u obliku zadatog cilja javnog vlasti, koja je dužna redovno i aktivno da pruža informacije koje se nalaze u njenom posjedu.[75] Ispunjenje koncepta proaktivne transparentnosti je od značaja iz razloga što se time smanjuje potreba za reaktivnim postupanjem organa vlasti u smislu objavljivanja informacija, odnosno dostavljanja i objavljivanja po zahtjevu fizičkih ili pravnih lica. Proaktivne odredbe u postojećim zakonima o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini su veoma šture i nedovoljne. Uglavnom se svode na objavu vodiča o pristupu informacijama pod kontrolom javnog organa, imenovanje službenika za informisanje ili vođenje indeksa registra vrsta informacija koje su pod kontrolom javnog organa. Proaktivne odredbe se mogu pronaći u fragmentima po aktima kao što su uputstva, pravila ili poslovnici što su akti niže hijerarhijske snage i suženijeg dometa.[76]

Takođe, kada je u pitanju oblast prava na pristup informacijama, kao sporne se ističu odredbe Zakona o pristupu informacijama Republike Srpske, kojima se odluka kojom se zahtjev za pristup informacijama odbija donosi u formi dopisa, koja je kao takva neusklađena sa članovima zakona o slobodi pristupa informacijama koji uređuju ovo pitanje na nivou BiH, odnosno Feder-

[74] Zaštita novinarskih izvora, kamen temeljac slobode štampe, op. cit, 2018, str. 1.

[75] Sloboda pristupa informacijama u BiH: Podrška kreiranju Nacionalnog akcionog plana BiH u okviru Partnerstva za otvorenu vlast, Transparency international BiH i Fond za otvoreno društvo BiH, Sarajevo, 2015, str. 3.

[76] *Ibid.* str. 4.

acije BiH, gdje se ovakve odluke donose u formi rješenja. Naime, članom 12. stav 1. ovog zakona propisano je da: „*Ako javni organ nije u mogućnosti da udovolji zahtjevu zbog nedostatka formalnih uslova koji su predviđeni stavom 2. i 3. člana 11., on će, što je prije moguće, ali najkasnije osam dana od dana prijema zahtjeva, pismeno obavijestiti podnosioca zahtjeva kada je takvo obavještavanje moguće, da zahtjev ne može da bude obrađen iz navedenog razloga. Ovim dopisom će obavijestiti podnosioca o mogućnosti podnošenja žalbe određenom organu kojem žalba treba da bude upućena, uključujući neophodne podatke za kontakte sa takvim organom, kao i troškove i rokove za podnošenje žalbe. Dopisom će takođe podnosilac zahtjeva biti obaviješten o pravu obraćanja ombudsmanu Republike Srpske, a sadržavaće i sve neophodne informacije za kontakte.*" Pored ovoga članom 14. stav 3. ovog zakona propisano je da: „*Ako se odbije pristup informaciji, bilo djelimičnoj ili cijeloj informaciji, nadležni javni organ dopisom o tome obavještava podnosioca zahtjeva. Dopis treba da: (a) sadrži zakonski osnov za status izuzeća informacije, uz navode članova ovog Zakona na koje se poziva, kao i sva materijalna pitanja koja su važna za odluku, što uključuje i uzimanje u obzir faktora javnog interesa; i (b) obaviještava podnosioca zahtjeva o pravu podnošenja žalbe, određenom organu, a što uključuje neophodne podatke za kontakte sa takvim organom, krajnji rok za podnošenje žalbe kao i troškove podnošenja žalbe. Ovaj dopis upućuje podnosioca zahtjeva na pravo da se obrati ombudsmenu Republike Srpske i sadržava neophodne podatke za kontakte sa ovom Kancelarijom.*" Ovakva forma odluke u vidu dopisa može da zbuni pravno neuku stranku, jer se ista prepušta arbitrarnim tumačnjima postupajućih organa u pogledu izbora forme, što može da bude jedan od razloga za nepostupanje po žalbi. Takođe, iako je pomenutim zakonom propisano da odluka, koja se u ovim slučajevima donosi u formi dopisa, treba da sadrži pouku o pravnom lijeku, u praksi se ipak dešava da ta pouka bude izostavljena, što dodatno može da zbuni pravno neuku stranku i dovede do toga da ne iskoristi svoje pravo na žalbu. Sve ovo može kod pravno neuke stranke izazvati nedoumicu da li na ovakav dopis uopšte može da izjavi žalbu, te da li u tom smislu može da se poziva na odredbe Zakona o opštem upravnom postupku.[77] Gledano sa aspekta teorije upravnog prava, ako se nekim aktom, u ovom slučaju dopisom, odlučuje o nekim pravima iz domena upravnog prava, uz to je zakonom i tim aktom predviđena mogućnost izjavljivanja žalbe, onda on po svojoj sadržini ispunjava uslove upravnog akta. S tim u vezi, sam naziv tog akta nije bitan jer prema elementima koje posjeduje ispunjava sve uslove da ima status upravnog akta. Ipak, ako pođemo od činjenice da ove stvari nisu poznate pravno neukim strankama, sasvim je opravdano da odluka u formi dopisa, može da izazove dilemu kod istih, i u krajnjem slučaju do odustanka, odnosno nekorišćenja zakonskog prava na žalbu protiv istog. Dakle, postojanje ovakve formulacije, iz naprijed opisanih razloga, može da dovede do ograničenja prava na pristup informacijama. Pored ovoga, Zakon o slobodi informacija Republike Srpske ne sadrži odredbe o drugostepenom postupku, što dodatno može uticati na odluku pravno neuke stranke u smislu korišćenja prava na žalbu.

U smislu ostvarenja prava na pristup informacijama od značaja je da se navede i postojanje kolizije, odnosno sukoba odredaba drugih zakona sa Zakonima o pristupu informacijama, što se takođe odražava na način da u praksi pravo na slobodu pristupa informacijama bude ograničeno suprotno zakonskim odredbama. Naime, član 26. stav 4. Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine, a slična odredba je sadržana i u entitetskim zakonima,[78] propisano je da: „*Zakonski akti koji se usvoje nakon ovog zakona, a čija svrha nije izmjena ovog zakona, neće ograničiti prava i obaveze koje su utvrđene ovim zakonom.*" Naime, zakonodavci na sva tri nivoa vlasti, su brojnim zakonima koji su doneseni naknadno postupili suprotno od naprijed navedene odredbe. To se prije svega odnosi na Zakon BiH o zaštiti tajnih podataka,[79] Zakon o obaveštajno-sigurnosnoj agenciji

[77] Zakon o opštem upravnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik RS", br. 13/2002, 87/2007 - ispr., 50/2010 i 66/2018).

[78] U Zakonu o slobodi pristupa informacijama u Federaciji BiH je ovo propisano u članu 25. stav 3., dok je u Zakonu o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske ovo propisano članom 25. stav 4.

[79] Zakon o zaštiti tajnih podataka („Službeni glasnik BiH", broj 54/05 i 12/09).

Bosne i Hercegovine,[80] Zakon o krivičnom postupku Federacije BiH,[81] Zakon o Poreznoj upravi Federacije BiH,[82] na zakone o radu i zakone o vrednosnim papirima (na nivou entiteta), te kantonalne zakone u Federaciji BiH o zapošljavanju. Ovi zakoni su identifikovani kroz postupanje ombudsmena Federacije BiH, jer su se javni organi pozivali na njih i u slučajevima odluka o neobljavljivanju informacija, a ne na Zakon o slobodi pristupa informacijama.[83]

Kada su u pitanju podzakonski akti kojima je ograničavano ili ugrožavano pravo na slobodu izražavanja u Bosni i Hercegovini, a koje smo identifikovali sprovođenjem ovog istraživanja oni se u najvećem obimu odnose na period krize sa pandemijom COVID-19. S tim u vezi, na ovom mjestu najprije treba napomenuti da su Ujedinjenje Nacije, Inter-američka komisija za ljudska prava i predstavnik za slobodu medija Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju donijeli 19. marta 2020. godine zajedničko saopštenje[84] u vezi slobode izražavanja u svjetlu COVID-19 pandemije. U zajedničkom saopštenju od pet tačaka ove organizacije pozivaju države u svijetu i njihove vlade, da:

1. Vlade zemalja zahvaćene COVID-19 u obavezi su da saopštavaju tačne i istinite informacije o prirodi i stepenu prijetnji virusa korona;
2. Vlade treba da se uzdrže od ograničavanja pristupa internetu i u onim prilikama gdje je pristup internetu blokiran, da omoguće što brži neposredni pristup internetu;
3. Štite novinare i omoguće im pristup informacijama;
4. Da cenzurisanje informacije bude proporcionalno i dobro balansirano tamo gdje treba, naročito u svjetlu širenja lažnih informacija i panike;
5. Da primjena tehnologije nadzora u borbi protiv COVID-19 bude u skladu sa pravom na privatnost, načelom nediskriminacije i zaštite izvora informacija novinara i drugih prava zajemčenih međunarodnim pravom.

3.3.1. Identifikovana kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja putem ograničenja koja su organi vlasti BiH nametnuli kao odgovor na pandemiju virusa COVID-19

Od početka krize sa pandemijom COVID-19 na nivou Bosne i Hercegovine različiti nivoi vlasti donijeli su odluke, uredbe i naredbe o zabrani iznošenja ili prenošenja lažnih vijesti koje nemaju osnovanost u Ustavu Bosne i Hercegovine, ustavima entiteta, odnosno Statutu Brčko distrikta BiH, niti u zakonima i direktno su u suprotnosti sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i praksom Evropskog suda za ljudska prava, kada je u pitanju sloboda mišljenja i izražavanja. Donošenje i postojanje ovakvih odluka je problematično iz razloga što stvara prostor za samocenzuru i cenzuru medija, građana koji se izjašnjavaju na društvenim mrežama, kao i do proizvoljnih sankcija koje nisu proporcionalne društvenom opravdanošću u demokratskom društvu.

Formulacije koje su korišćene u ovim odlukama, naredbama, odnosno uredbama su suviše uopšteno i preširoko postavljene što stvara prostor za zloupotrebu i proizvoljno ograničavanje slobode mišljenja i izražavanja, a posebno kada je u pitanju interkacija na internetu. Na osnovu analize tekstova odredaba ovih odluka, koje su prikazane u nastavku studije, možemo uvidjeti da

---

[80] Zakon o Obaveštajno-sigurnosnoj agenciji Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH", br. 12/04 i 20/04).

[81] Zakon o krivičnom postupku Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH", br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10 i 8/13).

[82] Zakon o poreznoj upravi Federacije BiH („Službene novine FBiH", br. 33/02, 28/04, 57/09 i 40/10).

[83] M. Halilović, A. Džihana, Medijsko pravo, Sarajevo, 2012, str. 112.

[84] Više o saopštenju vidjeti na: https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25729&LangID=E

nisu postavljeni nikakvi precizni kriterijumi o tome šta se podrazumijeva pod pojmovima koji su upotrijebljeni poput, lažne vijesti, tvrdnje, panike, teže narušavanje javnog reda ili mira. Ono što ovdje treba istaći je da u pojedinim kantonalnim Zakonima o javnom redu i miru na nivou Federacije BiH postoje prekršaji koji se tiču širenja lažnih vijesti, i u dijelu koji se odnosi na značenje izraza u ovim zakonima date su definicije lažnih vijesti. Međutim, na nivou Republike Srpske i Brčko distrikta BiH, gdje su vlasti donijele ovakve odluke, isto nije urađeno. U pogledu kvaliteta odredaba koje su propisane ovim aktima, one bi trebalo da budu pristupačne i predvidljive, tj. dovoljno precizne da pruže građanima mogućnost da predvide šta će se smatrati, u ovom slučaju, prekršajnim djelom, tako da svoje ponašanje mogu sa tim i da usklade. Norma je „predvidiva" kada pruža zaštitu protiv proizvoljnog miješanja javnih vlasti, odnosno zaštitu od široke primjene ograničenja prava na štetu bilo koje strane. Kada je miješanje u slobodu izražavanja zasnovano na odredbi koja je formulirisana na način koji je preširok i neodređen i zbog toga predstavlja konstantnu prijetnju za uživanje slobode govora, tada miješanje nije u skladu sa zakonom i krši član 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.[85]

Problematično u smislu ovih odluka je i to što je njihovo usvajanje uglavnom pratilo medijsko pojavljivanje predstavnika policije koji su agresivnijim tonom nagovještavali procesuiranje onih koji iznose neistinite tvrdnje. U jednom broju slučajeva u kojima su policija ili sudovi postupali po ovim odlukama se radilo o objavama na društvenim mrežama, koje apsolutno nemaju nikakve povezanosti sa širenjem panike ili narušavanjem javnog reda ili mira, ili ometanjem rada nadležnih organa. Ovakvu tvrdnju potvrđuje i advokat iz Banja Luke, Jovana Kisin, koja je za BIRN izjavila da su u tim slučajevima u pitanju bili sadržaji kojima se upućivala kritika vlasti ili određenim nosiocima javnih funkcija, a za šta okrivljeni nikako nisu trebali prihvatati krivicu, niti se za takav oblik ponašanja uopšte nije trebalo da izdaje prekršajni nalog". Napominjemo da kritike upućene vlasti uživaju zaštitu u smisli člana 10. stav 2. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Shodno navedenom, identifikovali smo samo donošenje ovih akata kao ograničavanje i kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja, dok je njihova primjena dodatno dovela do ograničavanja i kršenja ovih akata policije i sudova. S tim u vezi, u narednom dijelu studije će najprije biti prikazani ovi akti, dok će identifikovani slučajevi u kojima su primijenjene odredbe pojedinih odluka, naredbi i uredbi prikazane u dijelovima koji se tiču kršenja ovog prava policije i sudova u Bosni i Hercegovini.

3.3.1.1. Odluka o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije i Uredba sa zakonskom snagom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja Vlade Republike Srpske

Na prijedlog Ministarsta unutrašnjih poslova Republike Srpske, Vlada Republike Srpske je 19. marta usvojila Odluku o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije[86] da bi potom, koristeći ovlaštenja na osnovu uvedenog vanrednog stanja, a na prijedlog Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, 6. aprila, predsjednica Republike Srpske donijela Uredbu sa zakonskom snagom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja.[87]

---

[85] H. Išerić, *Koronavirus u pravnom poretku BiH: kratka dijagnoza bolesti*, Sveske za javno pravo, br. 39, god. 11, Fondacija Centar za javno pravo, Sarajevo, 2020, str. 32.

[86] Odluka o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 26/20).

[87] Uredba sa zakonskom snagom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 32, 6. aprila 2020).

Tačkom 2. Odluke o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije propisano je da: „*Za vrijeme trajanja vanredne situacije iz tačke 1*[88] *ove odluke zabranjuje se iznošenje ili prenošenje lažnih vijesti ili tvrđenja kojima se izaziva panika ili teže narušava javni red ili mir ili onemogućava ili značajnije ometa sprovođenje odluka i mjera državnih organa i organizacija koji vrše javna ovlašćenja (stav 1.). Zabrana iz stava 1. ove tačke odnosi se i na radnje učinjene putem sredstava javnog informisanja, društvenih mreža ili drugih sličnih sredstava (stav 2.).*" Tačkom 3. ove odluke propisane su sankcije za postupanje suprotno zabrani iz tačke 2. ove oduke na način da će se kazniti: novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM fizičko lice koje postupi suprotno naprijed navednoj odredbi, odnosno novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 KM do 9.000,00 KM pravno lice, te 1.000,00 KM do 3.000,00 KM odgovorno lice u pravnom licu koje postupi suprotno naprijed navedenoj odredbi. Tačkom 4. ove odluke za njeno sprovođenje zadužuje se Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske.

U članu 1. Uredbe sa zakonskom snagom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja propisano je da se: „*Ovom uredbom sa zakonskom snagom propisuju se zabrana narušavanja javnog reda i mira izazivanjem panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja za Republiku Srpsku i prekršajne sankcije koje se izriču počiniocima prekršaja.*" Takođe, u članu 2. Uredbe propisano je da se: „*Zabranjuje iznošenje ili prenošenje lažnih vijesti ili tvrđenja kojima se izaziva panika ili teže narušava javni red ili mir ili onemogućava ili značajnije ometa sprovođenje odluka i mjera državnih organa, drugih institucija i organizacija koji vrše javna ovlašćenja (stav 1.). Zabrana iz stava 1. ovog člana odnosi se i na radnje učinjene putem sredstava javnog informisanja, društvenih mreža ili drugih sličnih sredstava (stav 2.).*" Članom 3. ove Uredbe propisane su iste sankcije kao i tačkom 2. Odluke o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije. Osim neznatnih jezičkih razlika, nema nikakve bitne razlike u sadržaju Odluke i Uredbe. Najveća je razlika u tome što Uredba ima veći pravni značaj u odnosu na Odluku koja je na ovaj način povučena.[89]

Donošenje pomenute Uredbe je dovelo do reakcije predstavnika OEBS-a za slobodu medija Harlem Désir i šefice Misije OEBS-a u BiH Kathleen Kavalec koji su komentarisali ovu Uredbu i izjavili da bi „takva uredba mogla dovesti do cenzure i samocenzure, kao i proizvoljnih i nesrazmjernih kazni, koje bi mogle narušiti slobodu medija i osnovno ljudsko pravo na slobodu izražavanja".[90] Pored toga, posebnu zabrinutost izazvala je činjenica da Uredba nije osigurala konkretne detalje kako će se ta djela utvrđivati ili na kojoj sudskoj praksi se zasnivaju, te su Désir i Kavalec pozvali organe vlasti da povuku Uredbu. Pri tome su istakli da je bolje rješenje da javni organi vlasti osiguraju proaktivne, redovne i jasne informacije.

Reakcije domaćih i međunarodnih organizacija su imale pozitivan rezultat. Vlasti Republike Srpske su prvo ograničile primjenu Uredbe „samo na slučajeve koji dođu po prijavi građana" i isključile primjenu po službenoj dužnosti Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske. Vlada Republike Srpske je 16. aprila 2020. godine, a na prijedlog Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Sprske usvojila Prijedlog Uredbe sa zakonskom snagom o prestanku Uredbe sa zakonskom snagom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja,[91] nakon čega je ista upućena predsjednici Republike Srpske na usvajanje. U objavljenom saopštenju Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske istaknuto je da se Uredba o zabrani povlači jer su se „građani pridržavali mjera i uputstava nadležnih organa" i da su se o epidemiološkoj

---

[88] U članu 1. ove Odluke, propisano je da: „Vlada Republike Srpske donijela je Odluku o proglašenju vanredne situacije za teritoriju Republike Srpske zbog epidemiološke situacije u Republici Srpskoj usljed korona virusa 2019-nCoV, broj: 04/1-012-2-792/20, od 16. marta 2020. godine".

[89] M. Halilović, A. Džihana, *Ograničavanje prava na slobodu izražavanja u BiH u toku trajanja pandemije COVID-19*, maj, 2020, str. 4.

[90] OSCE concerned about decree against "fake news" in Republika Srpska, Bosnia and Herzegovina, and calls on authorities to withdraw it. Dostupno na: https://www.osce.org/representative-on-freedomof-media/450115 , na dan 25.05.2021.

[91] https://mup.vladars.net/lat/index.php?vijest=23281&vrsta=novosti

situaciji „informisali putem zvaničnih obavještenja nadležnih instutucija". Takođe je objavljeno da će „u skladu sa ovim, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske povući sve prekršajne naloge koji su ranije izdati u skladu sa Uredbom sa zakonskom snagom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja, kao i Odlukom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije na teritoriji Republike Srpske, a koju je Vlada Republike Srpske stavila 03.04.2020. godine van snage".[92]

3.3.1.2. Naredba o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa virusom korona Kriznog štaba Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Krizni štab Brčko distrikta BiH je 21. marta 2020. godine donio je Naredbu o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa korona virusom.[93] Članom 1. pomenute Naredbe, propisano je: „*Zabranjuje se svim predstavnicima i zaposlenicima javnih institucija Brčko distrikta Bosne i Hercegovina, kao i svim građanima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, javno iznošenje i prenošenje lažnih vijesti i informacija koji su u bilo kakvoj vezi s epidemijom korona virusa i koji mogu kod stanovništva izazvati strah i paniku ili na drugi način negativno uticati na provođenje mjera zaštite stanovništva od epidemije.*" Članom 2. pomenute Naredbe propisano je da se: „*pod javnim iznošenjem i prenošenjem lažnih informacija iz člana 1. ove naredbe podrazumijeva se puštanje takvih informacija putem sredstava javnog informisanja, društvenih internet mreža, kao i svaki drugi način širenja takvih informacija.*" Član 3. pomenute Naredbe propisuje da će se: „*postupanje suprotno ovoj naredbi smatrati prekršajem u smislu člana 10. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH te će se procesuirati i krivična prijava u smislu člana 222. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a ako se radi o službenim radnjama koje trebaju obavljati nadležni organi, onda i u smislu člana 363. stava 2. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.*" Analizom sadržaja naprijed navedenih odredaba da se primijetiti da za razliku od Naredbe Vlade Republike Srpske, Naredba Kriznog štaba Brčko distrikta BiH propisuje da se kršenje Naredbe tretira i kao prekršaj javnog reda i mira ali i kao krivično djelo, što znači veću krivičnopravnu represiju u odnosu na odredbe slične Naredbi iz Republike Srpske. Interesantno je naglasiti da, prvi član Naredbe Kriznog štaba Brčko distrikta BiH jezičkom formulacijom pravi duplu inkriminaciju propisujući tako da se ne odnosi samo na sve građane Distrikta nego i na sve predstavnike i zaposlene u javnim institucija Brčko disktrikta, koji su takođe građani Brčko distrikta BiH. Takođe, u Naredbi Kriznog štaba Brčko distrikta BiH nije određena visina novčane kazne kad se tretira kao prekršaj, već je upućujućom dispozicijom ukazano na primjenu člana 10. Zakona o prekršaju javnog reda i mira Brčko distrikta BiH, što znači da kada je u pitanju prekršaj kazna će se kretati od 100,00 KM do 500,00 KM, te bi u tom slučaju mogli reći da je u smislu prekršajnih sankcija Naredba Kriznog štaba Brčko distrikta BiH blaža u odnosu na sličnu Naredbu Vlade Republike Srpske, međutim ona je sa druge strane rigoroznija jer predviđa i procesuiranje u krivičnom postupku. U vezi sa ovim, od značaja je uzeti u obzir izjavu šefa policije Brčko distrikta BiH, koja je data na konferenciji za novinare 21. marta 2020. godine u kojoj je rečeno: „*Ovakvi postupci mogu kod stanovništva izazvati strah i paniku i to ćemo karakterisati kao krivično djelo, a ne kao prekršaj o javnom redu i miru.*"[94]

---

[92] https://mup.vladars.net/lat/index.php?vijest=23281&vrsta=novosti

[93] Naredba o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa korona virusom („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", broj 15/2020).

[94] https://www.slobodnaevropa.org/a/doktore-i-novinare-po-u%C5%A1ima-i-nov%C4%8Daniku/30546070.html, dostupno na dan 25.05.2021. godine.

3.3.1.3. Inicijativa Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova za donošenje uredbe sa zakonskom snagom kojom se uvodi zabrana iznošenja ili prenošenja lažnih vijesti ili tvrdnji

U Federaciji Bosne i Hercegovine, nije zabilježeno donošenje nikakvih formalnih odluka, uredbi ili naredbi, poput onih iz Republike Srpske i Brčko distrikta BiH kojima se predviđalo prekršajno kažnjavanje za širenje lažnih vijesti u vezi pandemije COVID-19. Međutim, zabilježena je inicijativa za donošenje ovakvih odluka. Naime, Federalni ministar unutrašnjih poslova predložio je Vladi Federacije Bosne i Hercegovine donošenje Uredbe sa zakonskom snagom u kojoj je bilo predloženo i uvođenje zabrane iznošenja ili prenošenja lažnih vijesti ili tvrdnji. Naime, kako bi se spriječilo izazivanje panike među građanima i širenje dezinformacija u vezi sa pojavom virusa korona, Federalni ministar unutrašnjih poslova je u uredbi predložio i zabranu iznošenja ili prenošenja lažnih vijesti ili tvrdnji. Prema tome bi svako ko iznosi ili prenosi lažne vijesti ili tvrdnje kojima se izaziva panika ili teže narušava javni red i mir, te onemogućava ili značajnije ometa sprovođenje odluka i mjera nadležnih organa i institucija koji vrše javna ovlaštenja, kazniti za prekršaj od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM. Predloženo je da novčane kazne za pravna lica koja prekrše zabranu iznošenja ili prenošenja lažnih vijesti ili tvrdnji budu od 3.000,00 KM do 9.000,00 KM, a za odgovorne osobe u pravnim licima od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM. Zabrana iznošenja ili prenošenja lažnih vijesti ili tvrdnji odnosi se i na radnje učinjene putem sredstava javnog informisanja, društvenih mreža ili drugih sličnih sredstava. Uredbom su jasno definisana pitanja lišenja slobode i pritvore, a predloženo je da uredba stupi na snagu odmah po usvajanju na sjednici Vlade FBiH.[95] Takođe, prema izvještaju medija, Federalna uprava policije je u saradnji sa Federalnim kriznim štabom civine zaštite do kraja marta 2020. godine podnijela pet prijava o slučajevima u kojima se putem društvenih mreža širila panika objavom dezinformacija i lažnih vijesti.[96] Napominjemo, da u toku ovog istraživanja nismo imali prilike da izvršimo uvid u ove prijave, ali da na iste skrećemo pažnju jer se radi o mjerama kojima se zadire u ljudsko pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, pa se opravdano postavlja pitanje usaglašenosti takvog postupanja sa članom II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. S tim u vezi, na ovom mjestu bi skrenuli pažnju na upozorenje komesara Savjeta Evrope za ljudska prava, Dunje Mijatović koja je istakla da sloboda medija i pravo na slobodu izražavanje ne smije da bude ugroženo mjerama koje države preduzimaju radi suzbijanja dezinformacija u vezi s pandemijom novog korona virusa.[97]

3.3.1.5. Naredba o zabrani narušavanja javnog reda i mira izazivanjem panike i nereda na području opštine Stari Grad Sarajevo, za vrijeme proglašenog stanja nesreće u FBiH i prekršajnih sankcija koje se izriču počiniocima

Opštinski štab civilne zaštite Opštine Stari Grad je u Sarajevu 10. aprila 2020. godine donio Naredbu o zabrani narušavanja javnog reda i mira izazivanjem panike i nereda na području ove opštine.[98] Naredbom je precizirano da se zabranjuje iznošenje ili prenošenje lažnih vijesti kojima se izaziva panika ili teže narušava javni red i mir ili onemogućava i ometa provođenje odluka i

[95] http://www.srna.rs/novosti1/773662/campara-krsenje-mjera-samoizolacije-kaznjavati-zatvorom.htm, dostupno na dan 25.05.2021. godine.

[96] https://detektor.ba/2020/03/30/podneseno-pet-prijava-za-sirenje-panike-na-internetu-u-federaciji/, dostupno na da 25.05.2021. godine.

[97] https://www.danas.rs/drustvo/mijatovic-dezinformacije-o-pandemiji-ne-smeju-da-sluze-za-ogranicavanje-slobode-medija/ dostupno na dan 26.06.2021. godine.

[98] https://mail.bhdani.ba/vijesti/sarajevo/za-sirenje-laznih-vijesti-i-panike-novcane-kazne-i-do-9-000-maraka-547645, dostupno na dan 26.05.2021. godine

mjera opštinskih organa i drugih institucija i organizacija koji vrše javna ovlaštenja. Zabrana se odnosi na radnje učinjene kroz sredstva informisanja, društvene mreže i drugo. Naredbom su predviđene i visoke novčane kazne za prekršioce, a kreću se od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM za fizičke osobe. Od 3.000,00 KM do 9.000,00 KM za pravne subjekte i od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM za odgovorne osobe u pravnom subjektu. Naredba je odmah stupila na snagu i važiće sve do prestanka važenja odluke o proglašenju prirodne i druge nesreće u Federaciji Bosne i Hercegovine. Međutim, od njene primjene se odustalo, tako da je komandant Opštinskog štaba civilne zaštite Stari Grad, Opštine Stari Grad Sarajevo, nije ni potpisao, te ona nije stupila na snagu, niti je objavljena u službenim novinama.[99]

3.4. Identifikovani slučajevi kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja u Bosni i Hercegovini

Kada su u pitanju slučajevi kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja iz izvora koji su nam bili dostupni (internet, medijski izveštaji, izveštaji međunarodnih organizacija, izveštaji Institucije ombudsmana/ombudsmena Bosne i Hercegovine, prikupljeni prekršajni nalozi i sudska rješenja u prekršajnim postupcima i sl.) identifikovali smo sljedeće slučajeve:

1) Iako je o tome već bilo riječi u prethodnim naslovima, ovdje bi kao zaseban slučaj institucionalnog kršenja prava na slobodu izražavanja i mišljenja u Bosni i Hercegovini najprije istakli donošenje Odluke o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja i Uredbe sa zakonskom snagom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja Vlade Republike Srpske, kao i Naredbe o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa virusom korona Kriznog štaba Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odnosno inicijativu Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova za donošenje uredbe sa zakonskom snagom kojom se uvodi zabrana iznošenja ili prenošenja lažnih vijesti ili tvrdnji, kao i prijedloga Naredbe o zabrani narušavanja javnog reda i mira izazivanjem panike i nereda na području opštine Stari Grad Sarajevo, za vrijeme proglašenog stanja nesreće u FBiH i prekršajnih sankcija koje se izriču počiniocima. Naime, donošenje, odnosno predlaganje ovih odluka ističemo kao slučaj institucionalnog kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanje jer iste sadrže odredbe koje su formulisane na način koji je preširok i neodređen i zbog toga predstavlja konstantnu prijetnju za uživanje slobode izražavanja, shodno tome miješanje koje se zasniva, ili bi se zasnivalo na ovakvim odlukama nije u skladu sa zakonom i krši član 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

2) Slučajevi dva prekršajna postupka koja su vođena pred opštinskim sudom u Bihaću. Oba postupka je inicirala Policijska stanica Bihać, jedan zahtjevom za pokretanjem prekršajnog postupka, a drugi izdavanjem prekršajnog naloga, na osnovu koga je traženo sudsko odlučivanje. U oba slučaja okrivljenima je stavljeno na teret narušavanje javnog reda i mira u smislu prekršaja koji je propisan Odlukom grada Bihaća, a koji predviđa sankcionisanje za postupke i ponašanja kojima se građani uznemiravaju pisanjem SMS poruka, putem telefona, elektronske pošte ili društvenih mreža ili slanjem poruka prijetećeg sadržaja. U oba slučaja okrivljeni su putem društvene mreže Fejsbuk izrazili svoje stavove, mišljenja i kritike organa javne vlasti. Radi se o govoru koji uživa zaštiti u smislu člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te stoga nije imalo potrebe za miješanjem državnih organa, odnosno pokretanjem prekršajnog postupka, tj. izdavanjem prekršajnog naloga.

3) Slučaj jednog prekršajnog postupka u opštini Cazin gdje je jedno lice zbog svoje izjave koja je glasila „ovo što ste napisali su lažne izjave", a koja je bila upućena policiji, prekršajnim nalogom kažnjeno za omalovažavanje službenog lica, uz obrazloženje da je ove riječi izgovorio uz viku i galamu. Postupajući po zahtjevu za sudskim odlučivanjem, Opštinski sud u Cazinu je

[99] https://detektor.ba/2020/05/05/opcina-stari-grad-odustala-od-kaznjavanja-gradjana-za-sirenje-laznih-vijesti/, dostupno na dan 26.05.2021. godine.

donio odluku kojom se ovo lice oglašava krivim. Kršenje prava na slobodu izražavanja u ovom slučaju se ogleda u pogrešnoj primjeni zakona. Naime, kao što je to već istaknuto ovo pravo se može ograničiti samo na osnovu zakona i postojanja legitimnog interesa. U datom slučaju, radnja koju je okrivljeni preduzeo, onako kako je opisana u prekršajnom nalogu, ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, čime je njegovo kažnjavanje za naprijed navedenu izjavu nezakonito, što predstavlja miješanje u slobodu izražavanja.

4) U slučaju jednog prekršajnog postupka u opštini Konjic, gdje je jedno lice zbog svoje izjave prekršajno gonjeno na inicijativu policije, podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog posutpka. U tom postupku ovom licu je stavljeno na teret da je omalovažio službeno lice u vezi sa obavljanjem službe, iako se iz njegove izjave nikako nije moglo zaključiti da je omalovažavajući sadržaj izjavljen u vezi sa obavljanjem službe određenog lica, a upitna je i da li se to što je izjavljeno predstavlja omalovažavanje. Shodno navedenom, u datom slučaju nije bilo potrebe za miješanjem državnog organa, odnosno za iniciranjem prekršajnog postupka. Takođe, u ovom postupku je pravo na slobodu izražavanja ovog lica prekršio i Opštinski sud u Konjicu koji je ovo lice oglasio krivim za radnju koja, na način kako je opisana u zahtjevu za pokretanjem prekršajnog postupka, ne odražava biće prekršaja koje mu je stavljen na teret.

5) U slučaju jednog prekršajnog postupka u opštini Konjic gdje je jedno lice zbog izjave koja je uvredljiva i šokirajuća, a koja predstavlja kritiku na račun rada doktora, u kojoj je to lice iznijelo svoj vrijednosni sud o istom, ovo lice prekršajno gonjeno za narušavanje javnog reda i mira drskim ponašanjem, na način da je ovom licu izdat prekršajni nalog. Pritom, činjenični opis radnje koji je naveden u prekršajnom nalogu, ne odražava sve elemente prekršaja koji mu je stavljen na teret. Uz to se radi o govoru koji je zaštićem članom 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. U datom slučaju, kršenje prava na slobodu izražavanja je napravio i Opštinski sud koji je okrivljenog oglasio odgovornim za radnju koja, na način na koji je opisana u prekršajnom nalogu, ne predstavlja prekršaj koji mu se stavlja na teret.

6) U slučaju jednog prekršajnog postupka u opštini Žepča u kojem je jednom licu izdat prekršajni nalog za prekršaj narušavanja javnog reda i mira omalovažavanjem ovlašćenog službenog lica, a da se pritom u riječima koje je navodno okrivljeni izgovorio kritične prilike, a kako je to opisano u prekršajnom nalogu, ne stiče utisak da u njegovom izražavanju postoje elementi omalovažavanja. U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je tražio sudsko odlučivanje, u kojem je od Opštinskog suda u Žepči donijeta odluka kojom je isti oglašen krivim, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu mišljenja, jer radnja koju je preduzeo, na način kako je to opisano u činjeničnom opisu prekršajnog naloga, ne predstavlja prekršaj koji mu je stavljen na teret.

7) U slučaju jednog prekršajnog postupka u opštini Bužim u kojem su dvojici lica izdati prekršajni nalozi za narušavanje javnog reda i mira drskim ponašanjem zbog zaustavljanja vozila i fotografisanja mobilnim telefonom izvjesnih lica. Fotografisanje se ne može podvesti pod zakonski opis definicije drskog ponašanja u smislu Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona, čime je kažnjavanje ovih lica za navedenu radnju nezakonito. Ovakvu konstataciju potvrdio je i Opštinski sud u Bosanskoj Krupi, koji je donio oslobađajuću odluku.

8) U slučaju jednog prekršajnog postupka u opštini Bihać u kojem je jedno lice prekršajno gonjeno zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka zato što je putem telefona nazvalo dežurnu službu Policijske stanice Bihać i pitalo za određeno ovlašćeno službeno lice koristeći pritom pežorativan izraz (deminutiv). Ovom licu je stavljen na teret prekršaj omalovažavanja službenog lica, a da se pritom iz njegove radnje ne vidi jasna namjera omalovažavanja ili vrijeđanja službenog lica. Takođe, pravo na slobodu izražavanja štiti sadržaj izražavanja, kao i način na koji je iznesen i ne primjenjuje se samo na izražavanja koja se mogu smatrati pohvalnim ili neuvredljivim nego i na izražavanja koja mogu uvrijediti, ogorčiti ili uznemiriti. U tom slučaju, ako i postoje elemeti uvrede, za istu se goni po privatnoj tužbi u parničnom postupku, te stoga nije imalo potrebe za miješanjem policije kao državnog organa.

9) U slučaju jednog prekršajnog postupka u opštini Bihać u kojem je jedno lice prekršajno gonjeno podnošenjem protiv njega zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka zbog navodnog narušavanja javnog reda i mira nepristojnim i drskim ponašanjem, za koje se po odredbama Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona traži da je isto izazvalo negodovanje građana ili ugrožavanje njihovog mira. Ovo lice je svojom izjavom izrazilo nezadovoljstvo i svoj negativan vrijednosni sud o radu ovlašćenog službenog lica koje rukovodi organom vlasti (u ovom slučaju policije), a iz činjeničnog opisa prekršaja navedenog u zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka se ne vidi postojanje posljedice u vidu narušavanja javnog reda i mira. Takođe, u vezi sa uvredljivim sadržajem njegove izjave, u ovom slučaju upitno je miješanje policije, tj. neophodnost miješanja organa vlasti, uzevši u obzir da datom izjavom nije došlo do narušavanja javnog reda i mira. S tim u vezi, ako i postoje elementi uvrede, za istu se privatnom tužbom pokreće parnični postupak.

10) U slučaju jednog prekršajnog postupka u opštini Velika Kladuša u kojem je jedno lice prekršajno gonjeno podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka zbog navodnog iznošenja lažnih vijesti ili tvrdnji kojom se može izazvati uznemirenost građana ili ugroziti javni red i mir. Ovom licu policija je stavila na teret da je u vjerskom objektu „džamiji" prilikom obraćanja, prije džume, spominjao određena imena što je dovelo do fizičkog obračuna dva lica u datom vjerskom objektu. Iz činjeničnog opisa nije vidljivo koje je to lažne vijesti ili tvrdnje dato lice iznosilo, da li se radi o njegovom mišljenju, vrijednosnom sudu ili činjenicama, a što je od značaja da bi se utvrdilo da li se radi o radnji koja se može dovesti u vezu sa bićem ovog prekršaja. Pored toga, iz činjeničnog opisa se ne vidi namjera iznošenja vesti odnosno tvrdnji kojim se želi nanijeti šteta. I na kraju, iz činjeničnog opisa nije vidiljivo kako je ono što je ovo lice iznijelo dovelo do uznemirenosti građana i ugrožavanja javnog reda i mira. Zbog svega ovoga Opštinski sud u Velikoj Kladuši je donio odluku kojom je okrivljeni oslobođen odgovornosti za predmetni prekršaj.

11) U slučaju jednog prekršajnog postupka u opštini Banovići u kojem je jedno lice prekršajno gonjeno podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka zbog iznošenja lažnih vijesti ili tvrđenja kojima se izaziva uznemirenje građana ili ugrožava javni red i mir. Ovo lice je na papirima A4 formata napisalo određeni tekst u kojem je navodno iznijelo neke navode o pitanju rada bivšeg načelnika doma zdravlja, i pozvao građane Banovića da sačuvaju dostojanstvo na sljedećim izborima, uz navođenje uvredljivih kvalifikacija i klevetničkih navoda protiv izvjesnog lica, koje je inače predsjednik vladajuće političke opcije u ovom mjestu. Pomenute papire je ostavio u domu zdravlja u ovom mjestu, a iste su uočile medicinske sestre koje su ih pokupile i predale zamjeniku načelnika koji je o svemu obavijestio policiju. Problem kod ovog slučaja je što u činjeničnom opisu prekršaja nisu navedene precizno tvrdnje koje je okrivljeni iznio u spornom tekstu, niti kakve je to uvredljive i klevetničke navode istakao u tekstu, što otežava ocjenu da li se u datom slučaju može raditi o širenju lažnih vijesti odnosno tvrdnji kojima se može izazvati uznemirenost građana ili ugrožavanje javnog reda i mira. Pored toga, iz fragmenata spornog teksta se da zaključiti da se radi o izjavama kojima okrivljeni želi da podstakne javnu raspravu, političku diskusiju i djelovanje, kao i o izjavama kojima kritikuje određeno lice koji je predstavnik vladajuće političke opcije u ovom mjestu. Uzevši u obzir da politički govor, govor kojim se podstiče rasprava o nekim političkim pitanjima, uživa zaštitu u smislu člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, te se na ovakve izjave ne mogu primijeniti prekršajne sankcije, tj. ako i postoji uvreda, odnosno kleveta prema konkretnom licu isto zadovoljenje pravde treba da ostvaruje u parničnom postupku privatnom tužbom. U datom slučaju, kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja je počinio i Opštinski sud u Banovićima koji je u ovom postupku donio odluku kojim je okrivljenog oglasio krivim.

12) U slučaju jednog prekršajnog postupka u opštini Banovići u kojem je prekršajni postupak protiv jednog lica iniciran izdavanjem prekršajnog naloga zbog narušavanja javnog reda i mira naročito drskim ponašanjem i grubim vrijeđanjem drugog lica. U ovom slučaju okrivljeni je prilikom obavljanja razgovora policijskog službenika sa njegovom suprugom istima prigovorio

tako što je izrazio svoje nezadovoljstvo zbog njihovog nedolaska kada on zove, te uputio pogrdne riječi policiji kao organu vlasti. Uzevši u obzir da okrivljeni uvrede nije uputio konkretnom licu, policijskim službenicima, već organu vlasti, u datom slučaju nema elemenata naročito drskog ponašanja i grubog vrijeđanja drugog lica. Takođe, ugled/autoritet javnih organa vlasti (osim sudova) nije predviđen stavom 2. člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, u smislu izuzetaka zbog kojih se može ograničiti pravo na slobodu izražavanja. Shodno tome, u ovom slučaju nije imalo potrebe za miješanjem organa vlasti, policije. Takođe, u ovom slučaju kršenje prava na slobodu izražavanja je počinio i Opštinski sud u Banovićima koji je donio odluku kojom se okrivljeni oglašava odgovornim.

13) U slučaju jednog prekršajnog postupka u opštini Banovići u kojem je prekršajni postupak protiv jednog lica iniciran zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka zbog narušavanja javnog reda i mira naročito drskim ponašanjem, izazivanjem vrijeđanja i negodovanja građana. U datom slučaju, u činjeničnom opisu prekršaja je navedeno da je okrivljeni na vjetrobran stakla parkiranih automobila ostavljao letke sa uvredljivim sadržajem, na kojima su se nalazile slike ljudi na koje se odnosi tekst. Pritom, nije navedena sadržina tog teksta, o kakvim se to uvredljivim riječima radi, da bi se na osnovu toga moglo cijeniti da li se tim riječima može narušiti javni red i mir i izazvati negodovanje građana. Takođe, nije istaknuto ni u čemu se ogleda negodovanje građana, kada je ostavljanje spornih letaka u pitanju. Kod ovakvog stanja stvari nije bilo osnova za pokretanje prekršajnog postupka, u smislu miješanja organa vlasti, već je eventualno, ako postoji kleveta, odnosno uvreda, postojala mogućnost vođenja postupka po privatnoj tužbi za naknadu štete. U datom slučaju, Opštinski sud u Banovićima je takođe prekršio pravo na slobodu izražavanja ovog lica, donoseći odluku kojom je okrivljen oglašen krivim, a da se pritom u postupku nisu detaljno utvrdile naprijed navedene pravno relevantne činjenice.

14) U slučaju jednog prekršajnog postupka u opštini Banovići u kojem je prekršajni postupak protiv jednog lica iniciran izdavanjem prekršajnog naloga zbog narušavanja javnog reda i mira naročito drskim ponašanjem. Okrivljenom je stavljeno na teret da je nakon što ga je zaustavila saobraćajna policija ovlašćenom službenom licu povišenim tonom uputio riječi, „*šta je, šta ti hoćeš, svaki dan me zaustavljaš, šta sam ti uradio*", Ovakva radnja se ne može podvesti pod naročito drsko ponašanje, niti pod grubo vrijeđanje drugog lica. Kršenje je u ovom slučaju napravio i Opštinski sud u Banovićima, koji je rješavajući po zahtjevu za sudsko odlučivanje donio osuđujuću odluku. Takođe, ovdje se može postaviti i pitanje neophodnosti, odnosno opravdanosti prekršajne sankcije u demokratskom društvu, jer je policijski službenik imao mogućnost upozorenja, odnosno upotrebu blaže mjere, ako je smatrao da je ovakvo ponašanje naročito drsko, a koju u datom slučaju nije upotrebio već je odmah posegao za izdavanjem prekršajnog naloga.

15) U slučaju jednog prekršajnog postupka u opštini Banovići u kome su dva lica prekršajno gonjena za narušavanje javnog reda i mira naročito drskim i bezobzirnim ponašanjem. U ovom slučaju policija je izdala prekršajne naloge zato što su jedan drugome sa javnih mjesta slali SMS poruke u kojima su se međusobno vrijeđali. Iako su lica boravila na javnom mjestu u trenutku iznošenja uvredljivih riječi, iste nisu iznošene javno već u privatnoj prepisci putem SMS poruka, tako da sporne izjave nisu mogle ni u kom slučaju da naruše javni red i mir, te samim tim njihove radnje ne odražavaju biće prekršaja koji im je stavljen na teret. U datom slučaju se radi o klasičnoj uvredi, odnosno međusobnom vrijeđanju, koje s obzirom da nije javno ispoljeno, nije zahtijevalo miješanje policije, već zadovoljenje pravde tužbom za uvredu u parničnom postupku. U datom slučaju kršenje prava na slobodu izražavanja prekršio je i Opštinski sud u Banovićima, koji je u postupku po zahtjevu za sudsko odlučivanje oglasio okrivljene odgovornim za prekršaj koji im je prekršajnim nalogom stavljen na teret.

16) U slučaju deset prekršajnih postupaka u opštini Orašje u kojem je deset lica prekršajno kažnjeno za narušavanje javnog reda i mira. U ovim slučajevima policija je izdala prekršajne naloge čiji je činjenični opis nepotpun, odnosno iz koga se ne može zaključiti šta su to okrivljeni konkretno uradili, te do kakvih posljedica je dovelo njihovo navodno ponašanje. U gotovo svim

činjeničnim opisima su korišćeni izrazi poput „drsko ponašao", „uvrijedio", „bezobzirno ponašao", „ometao službena lica" i sl., a da pritom nije naveden sadržaj izgovorenih riječi odnosno dat opis ponašanja okrivljenog. Naravno, ovim ne isključujemo mogućnost da su okrivljeni u ovim slučajevima zaista narušavali javni red i mir, što jeste osnov za sankcionisanje, ali se iz ovako datog činjeničnog opisa ne vidi kako su oni to uradili, te je samim tim i kažnjavanje putem prekršajnih naloga nezakonito.

17) U slučaju postupka protiv 27 lica pripadnika neformalne grupe „Pravda za Davida" u kojem je policija podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog narušavanja javnog reda i mira drskim i naročito drskim ponašanjem ispred PU Banja Luka novembra mjeseca 2018. godine, kada su okupljeni uzvikivali „*Ubice, ubice, zločinci, zločinci!*", „*Ko je ubio Davida?*" i pjevali pjesmu „Klinac iz Geta". Osnovni sud u Banjaluci je zbog toga što podnosilac zahtjeva nije dopunio zahtjev u zadatom roku, donio odluku o odbačaju zahtjeva za pokretenje prekršajnog postupka. Radnjama koje su opisane u činjeničnom opisu prekršaja se nisu stekla obilježja ovih prekršaja. Takođe, radi se o govoru koji uživa zaštitu u smislu člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

18) U slučaju oko 70 postupaka protiv 21 lica pripadnika neformalne grupe „Pravda za Davida" u kojima je policija izdala prekršajni naloge zbog remećenja javnog reda i mira u porti Hrama Hrista Spasitelja u Banjaluci, u periodu od 21.05.2019. do 28.05.2019. godine. U ovim postupcima okrivljenima je stavljeno na teret da su narušili javni red i mir vikom i galamom tako što su uzvikivali „Pravda za Davida" a čime su izazvali uznemirenost prisutnih građana. U ovom slučaju ono što su ova lica iznosila je predstavljalo javno izneseno mišljenje o radu državnih organa, te drugih javnih organa i organizacija, a što je zakonski osnov za isključenje prekršajne odgovornosti u smislu postojanja prekršaja koji je okrivljenima stavljen na teret. Pored ovoga, činjenični opisi prekršaja su bili nepotpuni jer se iz njih nije moglo zaključiti da li su i kako izjave okrivljenih dovele do narušavanja javnog reda i mira i uznemirenosti prisutnih građana. U ovom slučaju Opštinski sud u Banjaluci je donio oslobađajuće odluke protiv ovih lica iz razloga što radnja koju su preduzeli ne odražava elemente prekršaja koji im je stavljen na teret.

19) U slučaju žena koje su dobile premještaje sa svojih redovnih poslova u MUP-u Republike Srpske zbog podrške neformalnoj grupi „Pravda za Davida". Sprovodeći istraživanje za potrebe ove studije iz otvorenih izvora smo naišli na informaciju da je u Banjaluci 12. novembra 2018. godine održan protest žena koje su navodno dobile rješenja o premještaju sa svojih dugogodišnjih radnih mjesta zbog podrške grupi „Pravda za Davida".[100] Ako su ovi navodi tačni, tj. ako je tačno da su premještanja ovih osoba posljedica njihovog izražavanja na protestima koje je organizovala ova neformalna grupa, onda to predstavlja nezakonito miješanje u slobodu izražavanja ovih lica.

20) U slučaju jednog prekršajnog postupka u Doboju u kojem je prekršajni postupak protiv jednog lica iniciran izdavanjem zahtjeva za pokretanjem prekršajnog postupka zbog narušavanja javnog reda i vikom i galamom: okrivljenom je stavljeno na teret da se predsjedniku i drugim članovima izborne komisije vikom obratio da će završiti na robiji ukoliko bude samo jedan listić viška. Iz činjeničnog opisa koji je naveden u pomenutom zahtjevu se dovodi u pitanje, kako je izjavljenim riječima narušen javni red i mir u datom slučaju, a postavlja se i pitanje opravdanosti miješanja organa vlasti u ovako izrečene stavove. Takođe, Osnovni sud u Doboju je u ovom slučaju oslobodio okrivljenog odgovornosti za navodni prekršaj, jer podnosilac zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nije uspio da dokaže da je okrivljeni počinio prekršaj koji mu se stavlja na teret.

21) U slučaju jednog prekršajnog postupka u Doboju u kome je prekršajni postupak protiv jednog lica iniciran izdavanjem zahtjeva za pokretanjem prekršajnog postupka zbog narušavanja javnog reda i vikom i galamom. Okrivljenom je stavljeno na teret je vikom i ne-

[100] Izvor: https://mondo.ba/Info/Drustvo/a838989/Protest-ostecenih-zbog-podrske-Pravdi-za-Davida.html, dostupno na dan 05.05.2021. godine.

pristojnim ponašanjem narušio javni red i mir upućujući pogrdne riječi akreditovanom posmatraču na glasačkom mjestu i trgajući mu akreditaciju sa jakne. U činjeničnom opisu koji je naveden u pomenutom zahtjevu nije naveden sadržaj navodnih pogrdnih riječi. Takođe, Osnovni sud u Doboju je u ovom slučaju oslobodio okrivljenog odgovornosti za navodni prekršaj, jer podnosilac zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nije uspio da dokaže da je okrivljeni počinio prekršaj koji mu se stavlja na teret.

22) U slučaju jednog prekršajnog postupka u Zvorniku, u kojem je prekršajni postupak protiv jednog lica inicirala policija podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka zbog izazivanja osjećanja fizičke ugroženosti ili uznemirenosti građana, grubim vrijeđanjem. U datom slučaju okrivljenom je stavljeno na teret da je snimak u kojem pominje izvjesno lice navodeći njegovo ime i prezime, i optužujući ga za učešće u izvjesnoj kriminalnoj radnji, uz psovanje istog, okačio na svom Fejsbuk profilu. U datom slučaju je sporno da li se ono što je rečeno na tom snimku može smatrati grubim vrijeđanjem u smislu člana 8. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske, ili se radi o klevetničkom i uvredljivom govoru, za koje se eventualna naknada štete ostvaruje privatnom tužbom u parničnom postupku. U datom slučaju, Osnovni sud u Zvorniku je obustavio postupak, jer ovlašćeni podnosilac zahtjeva nije uspio da dokaže da je psovkama ispunjeno biće prekršaja (grubo vrijeđanje) koji je okrivljenom stavljen na teret.

23) U slučaju jednog prekršajnog postupka u Zvorniku, u kojem je prekršajni postupak protiv jednog lica iniciran od strane policije podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka zbog izazivanja osjećanja fizičke ugroženosti ili uznemirenosti građana, grubim vrijeđanjem. U datom slučaju okrivljenoj je stavljeno na teret da u prisustvu policije izvjesnog dana određeno lice nazvala pogrdnim imenom (kujom). U datom slučaju je sporno da li se ono što je rečeno kritičnog događaja može smatrati grubim vrijeđanjem u smislu člana 8. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske ili se radi o uvredljivom govoru, za koje se eventualna naknada štete ostvaruje privatnom tužbom u parničnom postupku. U datom slučaju, Osnovni sud u Zvorniku je obustavio postupak, jer ovlašćeni podnosilac zahtjeva nije uspio da dokaže da je pogrdnim riječima ispunjeno biće prekršaja, tj. da se radi o grubom vrijeđanju koje je izazvalo osjećaj fizičke ugroženosti ili uznemirenosti, a što su bitna obilježja prekršaja koji je okrivljenoj stavljen na teret.

24) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je inicirala Policijska stanica Osmaci, izdavanjem prekršajnog naloga jednom licu zato što je, navodno, prekršilo Odluku o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije na teritoriji Republike Srpske. U datom slučaju okrivljenom je stavljeno na teret da je predmetni prekršaj počinio tako što je na svom Fejsbuk profilu objavio da je pozitivan na virus korona i da moli svoje prijatelje da se podvrgnu kontroli. U datom slučaju Osnovni sud u Zvorniku je obustavio postupak, jer je pomenuta Odluka stavljenja van snage. Ono što je takođe problematično jeste kvalifikacija ove radnje policije, tj. da li se u objavi okrivljenog stiču elementi izazivanja panike i uznemirenosti građana.

25) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je inicirala Policijska stanica Osmaci podnošenjem zahtjeva za pokretanjem prekršajnog postupka zbog navodnog narušavanja javnog reda i mira nepristojnim ili drskim ponašanjem. Okrivljenom je stavljeno na teret da se drsko i povišenim tonom vikajući obratio određenim licima. Osnovni sud u Zvorniku je u ovom slučaju donio odluku o obustavi postupka jer ovlašćeni podnosilac zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nije uspio u dokaznom postupku da dokaže postojanje drugog nepristojnog ponašanja na strani okrivljenog.

26) U slučaju tri prekršajna postupka koja je inicirala policija u Prijedoru izdavanjem prekršajnih naloga zbog navodnog kršenja Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj. U prvom slučaju jedno lice je kažnjeno jer je na svom blogu objavilo tekst „Korona ludilo, još jedna prilika za pljačku". U drugom slučaju jedno lice je kažnjeno jer je jednoj medijskoj kući dala izjave u kojima govori o problemima u zdravstvu u Republici Srpskoj. U trećem slučaju, činjenični opis je dat nerazumno i isti je nepotpun, na način da se iz onoga što je napisano ne može zaključiti da je time što je lice

izjavilo na društvneim mrežama može izazvati panika, odnosno ometanje sprovođenja mjera državnih organa. U sva tri slučaja se radi o govoru koji uživa zaštitu u smislu člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Pored toga, u prvom slučaju je okrivljeni kažnjen za tekst koji je objavljen prije nego što je sporna Odluka stupila na snagu.

27) U slučaju pet prekršajnih postupaka koje je inicirala policija u Gradiški, izdavanjem prekršajnih naloga zbog navodnog kršenja Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj, odnosno Uredbe sa zakonskom snagom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije na teritoriji Republike Srpske. U tri-četiri slučaja okrivljeni su kažnjeni zbog iznošenja svojih izjava na društvenim mrežama, a u kojima je iznijeta javna kritika vlasti. U jednom slučaju se iz činjeničnog opisa u izdatom prekršajnom nalogu uopšte ne može zaključiti šta je okrivljeni iznosio, jer tekst njegovih izjava nije citiran, već je samo paušalno navedeno da se radi o lažnim tvrdnjama. Takođe, u jednom slučaju je u prekršajnom nalogu naveden nerazumljiv činjenični opis, iz kojeg se ne može zaključiti kako je ono što je okrivljeni u datom slučaju napisao moglo da dovede do uznemirenja građana ili onemogućavanje sprovođenja mjera državnih organa. Shodno navedenom, u svih pet slučajeva se radi o govoru koji uživa zaštitu u smislu člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

28) U slučaju dva prekršajna postupka koje je inicirala policija u Banjaluci, izdavanjem prekršajnih naloga zbog navodnog kršenja Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj. U oba slučaja u prekršajnom nalogu su navedeni nerazumljivi činjenični opisi, iz kojih se ne može zaključiti kako je ono što je okrivljeni u datom slučaju napisao na društvenim mrežama moglo da dovede do izazivanja panike i nereda, odnosno na ometanje sprovođenja mjera i odluka državnih organa.

29) U slučaju tri prekršajna postupka koja je inicirala policija u Mrkonjić Gradu, izdavanjem prekršajnih naloga zbog navodnog kršenja Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj. U sva tri slučaja se radi o kritikama upućenim organima vlasti, a koji uživaju zaštitu u smislu člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

30) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je inicirala policija u Bijeljini, izdavanjem prekršajnog naloga zbog navodnog kršenja Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj. U ovom slučaju, putem komentara na društvenoj mreži iznijete su kritike na rad organa vlasti, koje kao takve uživaju zaštitu u smislu člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

31) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je inicirala policija Republike Srpske izdavanjem prekršajnog naloga zbog navodnog kršenja Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj. U ovom slučaju su u činjeničnom opisu prekršaja navedene samo paušalne konstatacije da je putem Instagram profila objavio tekst koji može izazvati paniku kod građana, a da pritom nije data i sadržina spornog teksta, na osnovu koje bi se moglo cijeniti ispunjenje bića ovog prekršaja. Napomena: zbog anonimizacije iz prekršajnog naloga nije moglo biti utvrđeno mjesto izdavanja ovog prekršajnog naloga.

32) U slučaju tri prekršajna postupka koja je inicirala Policija Brčko distrikta BiH izdavanjem prekršajnih naloga zbog navodnog kršenja Naredbe o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa virusom korona koju je donio Krizni štab Brčko distrikta BiH. U sva tri slučaja se radi o kritikama upućenim organima vlasti putem društvenih mreža, a koje uživaju zaštitu u smislu člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

33) U slučaju zahtjeva kojima smo se obratili kantonalnim ministarstvima unutrašnjih poslova za pristup informacijama za potrebe izrade ove studije, počinjeno je očigledno kršenje Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo koje jedino nije dostavilo niti statističke podatke, niti je omogućilo uvid u izdate prekršajne naloge, pozivajući se pritom na nerelevantne zakonske odredbe i pogrešno primjenjujući odredbe materijalnog prava koje se tiču slobode

pristupa informacijama. Pored ovoga, Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona 10, Ministarstva unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona, Ministarstva unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona, Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona i Ministarstvo unutrašnjih poslova Zapadnohercegovačkog kantona su počinili kršenje prava na pristup informacijama jer nisu udovoljili našem zahtjevu za dostavljanjem anonimiziranih kopija izdatih prekršajnih naloga, ili omogućavanja uvida u iste, pozivajući se na to da se radi o podacima koji predstavljaju službenu tajnu, odnosno zaštitu ličnih podatka i sl. Sadržaji prekršajnih naloga se nikako ne mogu podvesti pod službenu tajnu. Takođe, napominjemo da u članu 10. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine je propisano da: „*Ukoliko je dio tražene informacije utvrđen kao izuzetak, nadležni javni organ izdvaja taj dio i priopštava ostatak informacije, osim ako usljed ovog razdvajanja informacija nije postala nerazumljiva*". U ovom slučaju, kopije izdatih prekršajnih naloga sadrže dio sa ličnim podacima, te je izdvajanje ovog dijela trebalo da bude primijenjeno u odnosu na kopije izdatih prekršajnih naloga, na način da se dio koji sadrži lične podatke izdvoji, odnosno anonimizira i podnosiocu zahtjeva dostavi preostali dio prekršajnog naloga, koja informacija izdvojena na ovaj način ne bi postala nerazumljiva, s obzirom da je predmet interesovanja podnosioca zahtjeva sadržina prekršajnog naloga, a ne identifikacioni podaci prekršitelja. Ovdje još dodajemo i Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona, koje je dostavilo tražene statističke podatke, potom dalo mogućnost uvida u izdate prekršajne naloge, ali na kraju opet nije dozvolilo uvid u iste, o čemu je više riječi bilo u uvodnom dijelu studije.

34) U slučaju zahtjeva kojima smo se obratili Opštinskim sudovima u Federacji Bosne i Hercegovine za pristup informacijama za potrebe izrade ove studije počinjeno je očigledno kršenje prava na pristup informacijama Opštinskog suda u Sarajevu. Naime, Opštinski sud u Sarajevu je neosnovano i nezakonito odbio naš zahtjev za pristup informacijama, zauzimajući stav da zbog ustrojstva evidencija nema raspolaganje nad traženim informacijama, te da samim tim nije u obavezi da dostavi informaciju koju nema u posjedu u smislu preduzimanja redovnih radnji. Napominjemo da ovaj sud niti jednog trenutka nije ponudio mogućnost vršenja neposrednog uvida u predmete. Takođe, Opštinski sud u Orašju, Opštinski sud u Bugojnu, Opštinski sud u Širokom Brijegu nisu dostavili kopije odluka, odnosno nisu odgovorili na našu dopunu zahtjeva. Pored toga, Opštinski sud u Gradačcu, Opštinski sud u Lukavcu, Opštinski sud u Travniku, nisu dostavili tražene podatke uz izgovor da se radi o velikom broju predmeta, te da je za udovoljenje našem zahtjevu potrebno puno angažovanja i vremena. Takođe, ovi sudovi uopšte nisu ponudili mogućnost neposrednog uvida u predmetne odluke. Opštinski sud u Gračanici, Opštinski sud u Kalesiji, Opštinski sud u Tuzli, Opštinski sud u Živinicama, Opštinski sud u Zavidovićima, Opštinski sud u Mostaru, Opštinski sud u Ljubuškom, do trenutka završetka izrade ove studije nisu odgovorili na naš zahtjev. Opštinski sud u Čapljini se u svom rješenju uopšte nije izjasnio o drugom dijelu našeg zahtjeva, tj. o dostavljanju kopija odluka, odnosno omogućavanja uvida u iste. Takođe, primjetno je kašnjenje u rješavanju našeg zahtjeva za pristup informacijama kod pojedinih sudova, parcijano dostavljanje informacija, ali i izostavljanje pouke o pravnom lijeku, što predstavlja kršenje prava na pristup informacijama.

35) U slučaju zahtjeva kojima smo se obratili osnovnim sudovima u Republici Srpskoj za pristup informacijama za potrebe izrade ove studije počinjeno je očigledno kršenje prava na pristup informacijama Osnovnog suda u Gradišci koji je neosnovano i nezakonito odbio naš zahtjev, tvrdeći da nema kontrolu nad traženim informacijama, kao i da do istih ne može doći preduzimanjem redovnih radnji u smislu člana 14. stav 1. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, a uz to nije ponudio mogućnost vršenja ličnog uvida u predmetne odluke. Ovaj sud je postupio i suprotno odredbama člana 18. ovog zakona jer nije pružio nikakav vid pomoći podnosiocu zahtjeva u smislu ostvarenja prava na pristup traženim informacijama. Takođe, Osnovni sud u Bjeljini i Osnovni sud u Prnjavoru nisu dostavili nikakve informacije po našem zahtjevu. Pored toga primijetno je bilo i suviše dugo rješavanje našeg zahtjeva kod po-

jedinih sudova, dostavljanje parcijalnih informacija, izostavljanje pouke o pravnom lijeku u dopisu, čime je ostvarenje prava na pristup informacijama bilo otežano.

36) U slučaju iz decembra mjeseca 2014. godine, kada je došlo do pretresa i oduzimanja imovine iz redakcije informativnog portal „Klix.ba" u kojem je Policija Republike Srpske u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova kantona Sarajevo pretresla poslovne prostorije pravnog lica „InterSoft" d.o.o., osnivača i vlasnika informativnog internet portala „Klix.ba", čije sjedište je u drugom entitetu, i oduzela određenu elektronsku opremu.[101] Pravni osnov je bilo postojanje osnovane sumnje da je izvršeno krivično djelo, koje se odnosi na neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje. Svrha pretresanja bilo je pronalaženje i privremeno oduzimanje izvornog originalnog materijala (audio i video zapisa) snimka razgovora predsjednice Vlade Republike Srpske Željke Cvijanović (koji je objavljen na informativnom portalu „Klix.ba"), odnosno otkrivanje novinarskog izvora informacija. Nakon podnesene žalbe, Kantonalni sud u Sarajevu je naknadno rješenjem utvrdio nezakonitost poduzetog postupka i naložio da se oduzeti predmeti vrate.

37) U slučaju zabrane pojednim novinarima i medijima za pristupu pojedim objektima. Tako je uskraćen pristup novinarima Televizije N1 Palati pravde Republike Srpske u januaru 2017. godine, a BN televiziji iz Bijeljine je to pravo uskraćeno krajem 2014. godine. Nakon reagovanja Udruženja BH novinari, regionalne Platforme Zapadnog Balkana za zagovaranje medijskih sloboda i sigurnosti novinara uz podršku međunarodne zajednice, ove restrikcije su ukinute.

38) U slučaju u kojem je morala da reaguje Institucija ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava BiH zbog ometanja rada branitelja ljudskih prava tokom krize sa pandemijom COVID-19. Naime, u Federaciji Bosne i Hercegovine konferencije za novinare Kriznog štaba su se održavale ili za samo ograničeni broj novinara ili bez fizičkog prisustva novinara, ili su se davali odgovori samo na ona pitanja koja su prethodno bila poslata mejlom. Stoga je Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH izdala zvanično obavještenje pozivajući vlasti da u najvećoj mogućoj mjeri obezbijede prisustvo novinara na konferencijama za novinare.[102]

*__Napomena:__ Uzevši u obzir da mirno okupljanje takođe predstavlja jedan oblik izražavanja, kada su u pitanju identifikovani slučajevi kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja u Bosni i Hercegovini, onda u tom smislu, kao slučajeve kršenja ovog prava, treba uzeti u obzir i identifikovane slučajeve kršenja prava na slobodu mirnog okupljanja (više o tome vidjeti na stranama 120-126).

3.5. Analiza postupanja policije i sudova u Bosni i Hercegovini u svjetlu zaštite prava na slobodu mišljenja i izražavanja

U narednom dijelu studije biće prikazani slučajevi kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja policije i sudova, a koje smo identifikovali uvidom u prekršajne naloge, odnosno odluke sudova, te korišćenjem otvorenih izvora (medijskih izvještavanja na internetu). Napominjemo, u najvećem dijelu se radi o slučajevima koji su pobrojani u dijelu studije pod prethodnim naslovom, s tim da je ovdje izvršena detaljna analiza za svaki slučaj zasebno, u smislu postupanja policije, odnosno sudova kao i u smislu objašnjenja na osnovu kojih tvrdimo da se u datim slučajevima radi o kršenju ovog prava.

[101] https://www.klix.ba/vijesti/bih/pogledajte-kako-je-izgledao-upad-policije-u-redakciju-portala-klix-ba/141230127 dostupno na dan 05.05.2021. godine.

[102] SHARE Foundation, Ljudska prava u pandemiji, Civil rights Defenders, 2020, str. 16.

3.5.1. Kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja policije u Federaciji Bosne i Hercegovine

1) U postupku protiv dva lica u kojem je Prva policijska uprava Policijska stanica Bihać, avgusta mjeseca 2019. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv okrivljenih, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 10. Odluke o javnom redu i miru Grada Bihaća tačke g. (upućivanje prijetnji, vrijeđanje, omalovažavanje ili drugi vid uznemiravanja građana pisanjem SMS poruka putem telefona, elektronske pošte, javnih portala ili društvenih mreža), čime je ovaj organ prekršeno njihovo pravo na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što su: „narušili javni red i mir pisanjem putem elektronske mreže Fejsbuk na način da su uznemiravali i vrijeđali izvjesnog građanina tako da je prvookrivljeni komentarisao na društvenoj mreži predsjednika savjeta izvjesne mjesne zajednice riječima: *„Imam pravo da me jebeš u zdrav mozak*", dok se drugookrivljeni uključio u komentare riječima: *„Druže uz tebe sam jebo im ja mater javno odgovornim za to. Hvala unaprijed na podršci."*

Kršenje prava na slobodu izražavanja u ovom slučaju potvrđeno je Rješenjem o obustavi prekršajnog postupka Opštinskog suda u Bihaću, koji je pravilno utvrdio da postoje druge okolnosti koje isključuju odgovornost za prekršaj i to primjena Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda koja je obavezujuća u primjeni u Bosni i Hercegovini i koja je inkorporirana u odredbe Ustava BiH i svim zakonima u Bosni i Hercegovini i koja se primjenjuje u njenom pravosuđu. Sud je u svom obrazloženju konstatovao da pisanjem na društvenoj mreži Fejsbuk nisu počinili prekršaje tako da su narušavali javni red i mir, a po odluci Grada Bihaća, odnosno nisu povrijedili propis jedinice državne uprave kao što je Grad Bihać, pa je sud donio odluku o obustavi postupka. Sud je u svom obrazloženju citirao praksu Evropskog suda za ljudska prava, prema kojoj nije moguće dokazivati da li je nečije mišljenje koje predstavlja stavove ili lične procjene nekog događaja ili situacije, istinito ili ne, a ovaj osnovni segment prava na slobodu izražavanja uživa najviši stepen zaštite[103] i ne štite se samo mišljenja koja se povoljno primaju ili se smatraju neuvredljivim ili nečim što ne izaziva reakcije, već i ona koja mogu da uvrijede, šokiraju ili uznemire što predstavlja pretpostavku pluralizma, tolerancije, slobodoumlja a koje su od suštinske važnosti demokratskog društva.[104] Na osnovu navedenog, sud je u datom predmetu konstatovao da okrivljeni nisu počinili prekršaj koji im se stavlja na teret jer isti uživaju pravo na zaštitu izražavanja članom 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Takođe, ovaj sud je u svom obrazloženju naveo da je Zakonom o zaštiti od klevete Federacije BiH („Službene novine", 19/03,73/05) odredbom člana 1. ovog zakona uređena građanska odgovornost za štetu načinjenu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili prenošenjem izražavanja neistinitih činjenica identifikovanjem tog pravnog ili fizičkog lica trećem licu, dok je odredbama člana 2. istog zakona navedeno da, uređivanjem građanske odgovornosti iz člana 1. ovog zakona žele se postići da pravo na slobodu izražavanja, koje je zajamčeno Ustavom Federacije BiH i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, predstavlja jedan od bitnih osnova demokratskog društva, posebno od političkog i javnog interesa tačka a., dok je u tački b. navedeno da se pravom na slobodu izražavanja štiti sadržaj izražavanja, kao i način na koji je iznesen i ne primjenjuje se samo na izražavanja koja se mogu smatrati pohvalnim ili neuvredljivim nego i na izražavanja koja mogu uvrijediti, ogorčiti ili uznemiriti.

---

[103] Videti predmete: *Jerusalem protiv Austrije*, 27. februar 2001; *Dichand i drugi protiv Austrije*, 26. februar 2002.

[104] Videti predmete: *Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 7. decembar 1976, stav 49; *Thorgeir Thorgeirson protiv Islanda*, 25. jun 1992; *Jersild protiv Danske*, 23. septembar 1994. (VV); *Goodwin protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 27. mart 1996; *De Haes i Gijels protiv Belgije*, 24. februar 1997.

Ovdje treba istaći, da je u sveukupnoj masi sudskih odluka u prekršajnim postupcima, za istraživanjem targetirane prekršaje protiv javnog reda i mira, u koje smo imali prilike da izvršimo uvid tokom realizacije istraživanja, ovo jedina presuda na koju smo naišli u kojoj je sud u obrazlaganju svoje odluke citirao praksu Evropskog suda za ljudska prava o pitanju prava na slobodu mišljenja i izražavanja.

2) U postupku protiv jednog lica u kojem je Prva policijska uprava Policijska stanica Bihać, jula mjeseca 2018. godine izdala prekršajni nalog zbog prekršaja iz člana 11. Odluke o javnom redu i miru Grada Bihaća, kojim se kažnjava za radnje iz člana 5. stav 1. tačka g. (radnje, postupci i ponašanja uznemiravanja građana pisanjem SMS poruka putem telefona, putem elektronske pošte i pisanjem SMS poruka prijetećeg sadržaja), čime je ovaj organ prekršio njegovo pravo na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Naime, okrivljeni je izdatim prekršajnim nalogom kažnjen za činjenje naprijed navedenog prekršaja na način da je: „putem društvene mreže Fejsbuk profila pisanim komentarima uznemirio izvjesno lice gdje je istakao komenatar sadržaja: „*Hoće li napad uglednog načelnika uniformisane policije na RVI pred očima javnosti ostati nekažnjen i zataškan.*"

Kršenje prava na slobodu mišljenja u ovom slučaju potvrđeno je Rješenjem o obustavi prekršajnog postupka Opštinskog suda u Bihaću, koji je pravilno utvrdio da radnja bića prekršajnog djela koji je opisan u prekršajnom nalogu i prezentovan na ročištu protiv okrivljenog nije prekršaj koji je okrivljenom stavljen na teret, niti predstavlja propise kršenja javnog poretka, a ukoliko postoji građanska odgovornost, isti postupak se vodi po tužbama za naknadu štete po kleveti kod nadležnih sudova. Naime, sud je u svom obrazloženju konstatovao da činjenični opis djela koje se okrivljenom stavlja na teret, ne odgovara biću prekršaja, odnosno pravnoj normi kojom je isti inkriminisan. Naime, da bi postojao ovaj prekršaj, pisanje prijetećeg sadržaja okrivljenog prema licu kome je isti namijenjen treba da je vršeno putem elektonske pošte ili SMS poruka, dok je u datom slučaju okrivljeni svoje poruke objavio na društvenoj mreži Fejsbuk, zbog čega se ne stiču obilježja ovog djela. Uzevši u obzir činjenicu da u datom slučaju radnja koja je okrivljenom stavljena na teret nije prekršaj, niti predstavlja kršenje propisa javnog poretka, sud je obustavio prekršajni postupak, uz konstataciju da, ukoliko postoji građanska odgovornost, isti postupak se vodi po tužbama za naknadu štete po kleveti kod nadležnih sudova.

U ovom slučaju je sud mogao da se pozove i na kršenje člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i na relevantnu praksu Evropskog suda za ljudska prava, te i da po tom osnovu postojanja drugih okolnosti koji isključuju postojanje djela, donese istu odluku.

3) U postupku protiv jednog lica, Druga policijska uprava, Policijska stanica Cazin, maja mjeseca 2016. godine izdala je prekršajni nalog protiv okrivljenog zbog prekršajnog djela iz člana 7. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona. U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Naime, okrivljeni je izdatim prekršajnim nalogom kažnjen za činjenje naprijed navedenog prekršaja na način da je: „ispred policijske stanice Cazin, izvjesnom policijskom službeniku, koji je izdao prekršajni nalog u ranijem postupku protiv okrivljenog, uz viku i galamu, krećući se prema njemu, u više navrata, obratio se riječima: „*Ovo što ste napisali su lažne izjave*", čije je dalje omalovažavanje imenovanog službenog lica spriječeno zahvaljujući drugom policijskom službeniku koji je stao između okrivljenog i policijskog službenika.

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja, čime je ovaj organ prekršio njegovo pravo na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Naime članom 7. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne-

ovlašćeno zabrani pristup javnom mjestu ili ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa kojim se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenom mjestu ili ometa ili omalovažava državni organ, privredno društvo ili drugo pravno lice koje vrši javno ovlašćenje ili njihovo službeno lice, odnosno odgovorno prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova, ili ko ne postupi na licu mjesta po zakonitom zahtjevu njihovog službenog lica". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, u činjeničnom opisu je navedeno da je okrivljeni „uz viku i galamu, krećući se prema policijskom službeniku", istom se u više navrata obratio riječima: „*Ovo što ste napisali je lažna izjava*", a čije dalje omalovažavanje je spriječeno zahvaljujući drugom policijskom službeniku koji je stao između njih. Kao prvo, „vika i galama" ne predstavljaju radnju/posljedicu koja je propisana bićem ovog prekršaja, već prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 1. ovog zakona (u kojem stoji da ovaj prekršaj čini onaj ko: „na javnom mjestu narušava javni red i mir svađom, vikom, nepristojnim ili drskim ponašanjem". Kao drugo, nije naveden zakonski opis posljedice ovog prekršaja, npr. da je okrivljeni omalovažio službeno lice, što predstavlja bitan element bića ovog prekršaja, već umjesto toga navedeno je da je okrivljeni izjavio: „*Ovo što ste napisali je lažna izjava"*, te da je u daljem omalovažavanju spriječen. Dakle, iz ovako opisanog činjeničnog stanja se ne vidi nastupanje negativne posljedice koja predstavlja bitno obilježje ovog prekršaja, jer sama njegova izjava nije omalovažavajućeg sadržaja. Pritom, činjenični opis je konfuzno dat, dakle nije konstatovano na koji način je svojim riječima okrivljeni omalovažio službeno lice, već je u drugom dijelu opisa konstatovano da je okrivljeni u daljem omalovažavanju službenog lica spriječen. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenog u smislu člana 76. stav 1. tačka 1. Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine,[105] što u ovom slučaju nije učinjeno već je isti kažnjen, o čemu će više riječi biti u dijelu studije koja se odnosi na kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja sudova (vidjeti na strani 104 tačka 1.).

Ovdje treba skrenuti pažnju i na stavove Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, prema kojima javna lica su, svakako, sva lica koja obavljaju javne poslove, pa stoga imaju obavezu trpjeti oštrije kritike koje mogu uključiti i snažnije izraze.[106] Naravno, ovdje treba naglasiti da kada je u pitanju praksa Evropskog suda za ljudska prava, takođe je zauzet stav da mišljenja izražena oštrim ili prenaglašenim jezikom takođe su zaštićena, a obim zaštite zavisi od konteksta i svrhe kritike. U pitanjima javnih kontroverzi ili javnog interesa, tokom političke debate, u izbornim kampanjama ili kada se kritike upućuju vladi, političarima ili državnim organima, oštre riječi i gruba kritika mogu se očekivati i sud ih toleriše u većoj mjeri.[107] Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, a koji kada bi postojao (zaštita javnog reda i mira ili prava i ugleda drugih lica) bi predstavljao pravni osnov za ograničenje slobode izražavanja, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje ovog prava, kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom.

4) U postupku protiv jednog lica u kome je Policijska uprava Konjic, Policijska stanica Prozor-Rama, decembra mjeseca 2020. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka za prekršaj iz člana 5. stava 4. tačka b., Zakona o javnom redu i miru Hercegovačko-Neretvanskog kantona.

Naime, pomenutim zahtjevom okrivljenom je stavljeno na teret činjenje naprijed navedenog prekršaja na način da je: „u prostorijama operativnog dežurstva PS Prozor-Rama,

---

[105] Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", br. 31/06 i 37/10).

[106] *Praksa sudova Bosne i Hercegovine u pogledu prava na slobodu izražavanja*, (urednik Zlatko M. Knežević) Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 2020, str. 30.

[107] D. Bychawska-Siniarska, *op. cit*, str. 73.

opština Prozor-Rama, narušio javni red i mir omalovažavanjem službene osobe u vezi sa obavljanjem službe tako što je nazvao službeni telefon, broj 036/xxx-xxx, prilikom čega je tražio razgovor sa zapovjednikom policijske stanice Prozor-Rama. Nakon što je dotični upoznat da zapovjednik nije u zgradi policije, i dalje je nastavio razgovor te tom prilikom naveo da ima ozbiljna saznanja da neki mještani određenog sela pripremaju odmazdu, tj. da mu unište voćnjak, a da mještane predvodi imenovani policajac zvani Malac, a koga su, dok je bio mali, zvali „Mulac".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja, čime je ovaj organ prekršio njegovo pravo na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Naime članom 5. stav 4. tačka b., Zakona o javnom redu i miru Hercegovačko-Neretvanskog kantona, propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ometa ili omalovažava organe vlasti, privredna društva, odnosno druga pravna lica, koja vrše javna ovlaštenja ili njihovo službeno lice prilikom obavljanja ili u vezi s obavljanjem službe, ili ko ne postupi po određenom zakonitom zahtjevu njihovog službenog lica". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, u činjeničnom opisu je navedeno da je okrivljeni „narušio javni red i mir omalovažavanjem službene osobe u vezi sa obavljanjem službe". Kao prvo, narušavanje javnog reda i mira ne predstavlja posljedicu koja je propisana bićem ovog prekršaja, već prekršaja iz člana 5. stav 4. tačka a., ovog zakona (u kojem stoji da ovaj prekršaj čini onaj ko: „na javnom mjestu remeti javni red i mir izazivanjem, učestvovanjem ili pomaganjem u tuči, zlostavljanjem ili fizičkim napadom na drugog"). Kao drugo, navedeno je da je okrivljeni omalovažio službenu osobu u vezi sa obavljanjem službe, što ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, okrivljeni jeste upotebio nepristojan izraz „Mulac" ističući da je to nadimak kojim je dotični policijski službenik zvan kao mali, ali isti nije upotrebljen u vezi sa obavljanjem službe. Naime, okrivljeni se putem telefona obratio operativnom dežurstvu PS i tražio da razgovara sa zapovjednikom, te kada mu je rečeno da nije tu, on je licu sa kojim je vodio razgovor prijavio saznanja o navodnom pripremanju odmazde na njegovo imanje, te da ima saznanja da je jedan od predvodnika te odmazde izvjesni policajac, za kojeg je na samom kraju telefonskog razgovora izjavio da su ga, kada je bio mali, zvali „Mulac". Dakle, iz ovoga se da zaključiti da je pogrdna riječ koju je okrivljeni upotrijebio prema izvjesnom policijskom službeniku, u vezi sa nekim privatnim međusobnim odnosima/sukobima, a ne u vezi sa obavljanjem njegove službe. Naposlijetku, razlog zbog kojeg je okrivljeni zvao PS i tražio zapovjednika je, prema navodima iz činjeničnog stanja, namjera prijavljivanja umiješanosti izvjesnog policijskog službenika u pripremanje nezakonitih radnji prema njegovoj imovini, dakle radnji koje nemaju nikakvih dodirnih tačaka sa službom koju službenik obavlja.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret a koji, kada bi postojao (zaštita javnog reda i mira ili prava i ugleda drugih lica), bi predstavljao pravni osnov za ograničenje slobode izražavanja, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje ovog prava. U ovom slučaju sud nije obustavio postupak već je donio rješenje o kažnjavanju okrivljenog uslovnom kaznom, o čemu će biti više riječi u dijelu koji se odnosi na kršenje ovog prava sudova (vidjeti na strani 101 tačka 2.):

5) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska uprava Konjic, Policijska stanica Konjic, februara mjeseca 2015. godine izdala prekršajni nalog za prekršaj iz člana 5. stava 1. tačka a., Zakona o javnom redu i miru Hercegovačko-Neretvanskog kantona. U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Naime, pomenutim prekršajnim nalogom okrivljeni je kažnjen zbog činjenja naprijed navedenog prekršaja na način da je: „u hodniku Opšte bolnice Konjic narušio javni red i mir u momentu dok mu je medicinska sestra predavala otpusnicu za njegovog oca i rekao: „molim te, prenesi doktoru da nije korektan i da je veliko đubre".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje nepotpuno i ne odražava radnju bića naprijed navedenog prekršaja, čime je ovaj organ prekršio njegovo pravo na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Naime, članom 5. stav 1. tačka a., Zakona o javnom redu i miru Hercegovačko-Neretvanskog kantona, propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko na javnom mjestu narušava javni red i mir svađom, vikom, nepristojnim ili drskim ponašanjem." Takođe u članu 3. stav 1. tačka c., ovog zakona propisano je da se: „drskim ponašanjem smatra ona radnja ili više radnji koje čine cjelinu, kojima se na drzak način vrijeđaju shvatanja određene sredine i remete ustaljeni međuljudski odnosi (npr. pljuvanje, psovanje, nazivanje pogrdnim imenima i slično)". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da je činjenični opis, koji je naveden u prekršajnom nalogu, nepotpun i ne odražave sve elemente bića prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret. Naime, članom 3. stav 1. tačka a., ovog zakona propisano je da je javni red i mir: „skup međusobnih odnosa i ponašanja građana i drugih subjekata, kojima se ostvaruju prava i slobode u skladu s međunarodnim standardima o ljudskim pravima". Dakle, kako je kao zakonsko obilježje prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret propisano narušavanje javnog reda i mira na neki od alternativno datih načina, te da stoga nije dovoljno da se u činjenični opis unese samo radnja izvršenja prekršaja (nazivanje „đubretom"). Zakonski opis radnje kojim je izvršeno narušavanje javnog reda i mira, kao zakonsko obilježje prekršaja, trebalo je da bude uneseno u činjenični opis prekršaja kako bi isti sadržavao sva zakonom propisana obilježja prekršaja. Pored toga, izostalo je navođenje posljedice, nije dovoljno reći samo „narušio javni red i mir", već je potrebno opisati u čemu se ogleda to narušavanje javnog reda i mira, odnosno kako je to radnja okrivljenog dovela do ugrožavanja skupa međusobnih odnosa i ponašanja građana i drugih subjekata kojima se ostvaruju prava i slobode u skladu sa međunarodnim standardima. Ono što je nesporno je da je okrivljeni upotrijebio pogrdan naziv, nazvavši doktora „đubretom". Međutim, uzevši u obzir standard koji je zauzeo Evropski sud za ljudska prava, a u kome kaže da se članom 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama ne štite samo mišljenja koja se povoljno primaju ili se smatraju neuvredljivim ili nečim što ne izaziva reakcije, već i ona koja mogu da uvrijede, šokiraju ili uznemire mišljenja, kao i praksu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, prema kojoj mišljenja izražena oštrim ili prenaglašenim jezikom takođe su zaštićena, a obim zaštite zavisi od konteksta i svrhe kritike. U datom slučaju, okrivljeni je iznio kritiku na račun rada doktora, iznoseći svoj vrijednosni sud o istom. Od državnih organa se ne zahtijeva da se miješaju u korišćenje slobode izražavanja svaki put kada postoji jedan od razloga za ograničenje ovog prava, poput nanošenja štete nečijem ugledu ili časti, pošto bi to vodilo do ograničenja sadržina tog prava. Naime, nanošenje štete nečijem ugledu ili časti ne smije se u svim slučajevima smatrati kažnjivom aktivnošću za koju je potrebno miješanje državnog organa. Državni organi imaju samo mogućnost, a ne i obavezu da nalože i/ili sprovedu restriktivnu ili kaznenu mjeru u odnosu na korišćenje prava na slobodu izražavanja. Drugačiji pristup bi vodio do hijerarhije prava i vrijednosti ili interesa, stavljajući slobodu izražavanja na dno te liste nakon, na primjer, prava na dostojanstvo i čast, ili zaštite morala ili javnog reda. Takva hijerarhija bila bi u suprotnosti sa svim međunarodnim ugovorima kojima je predviđena jednakost prava i kojima nisu dozvoljena trajna ograničenja na ostvarivanje nekog prava, pošto bi to bilo jednako uskraćivanju tog prava.[108]

Uzevši u obzir da činjenični opis koji je naveden u prekršajnom nalogu ne ispunjava biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, te usljed toga ne predstavlja propise kršenja javnog poretka, ukoliko postoji građanska odgovornost za uvredu isti postupak se vodi po privatnoj tužbi za naknadu štete po kleveti, odnosno uvredi kod nadležnih sudova. U ovom slučaju, sud nije obustavio postupak već je donio rješenje o kažnjavanju okrivljenog uslovnom kaznom, o čemu će biti više riječi u dijelu koji se odnosi na kršenje ovog prava sudova (vidjeti na strani 101 tačka 3.).

[108] D. Bychawska-Siniarska, *op. cit*, str. 34.

6) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska uprava Žepče, marta mjeseca 2015. godine izdala prekršajni nalog za prekršaj iz člana 3. stava 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-Dobojskog Kantona. U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Naime, pomenutim prekršajnim nalogom okrivljeni je kažnjen zbog činjenja naprijed navedenog prekršaja na način da je: „narušio javni red i mir vrijeđanjem i omalovažavanjem OSL-a", na taj način što se obratio riječima: „kaznite mene, ali nemojte i nek kazna ne ide na pravno lice".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje nepotpuno i ne odražava radnju bića naprijed navedenog prekršaja, čime je ovaj organ prekršio njegovo pravo na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Naime, članom 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-Dobojskog Kantona propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju organa vlasti kojim se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenom mjestu ili ometa ili omalovažava organe vlasti, privredna društva, odnosno druga pravna lica koja vrše javna ovlašćenja ili njihova službena lica, odnosno odgovorna lica prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova i zadataka, ili ko ne postupi po određenom zakonitom zahtjevu njihovog službenog lica". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, u činjeničnom opisu je navedeno da je okrivljeni „narušio javni red i mir vrijeđanjem i omalovažavanjem ovlašćenog službenog lica". Kao prvo, narušavanje javnog reda i mira ne predstavlja posljedicu koja je propisana bićem ovog prekršaja, već prekršaja iz člana 3. stav 1. tačka 1., ovog zakona (u kojem stoji da ovaj prekršaj čini onaj ko: „na javnom mjestu narušava javni red i mir svađom, vikom, nepristojnim ili drskim ponašanjem"), kao i prekršaja iz člana 3. stav 1. tačka 3., ovog zakona (u kojem stoji da ovaj prekršaj čini onaj ko: „na javnom mjestu narušava javni red i mir naročito drskim ponašanjem".) Kao drugo, navedeno je da je okrivljeni vrijeđao i omalovažio službeno lice, a da pritom nije ni navedeno da li je to učinjeno prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova, što predstavlja bitno obilježje bića ovog prekršaja. Pritom, vrijeđanje i ne predstavlja element bića ovog prekršaja, osim ukoliko se istim ne ometa službeno lice, već samo omalovažava. Kao treće, opisana radnja, odnosno izjava okrivljenog ne sadrži uvredljive ili omalovažavajuće sadržaje, što znači da zakonski opis radnje ne odgovara činjeničnom opisu. Dakle, iz ovako opisanog činjeničnog stanja se ne vidi nastupanje negativne posljedice, omalovažavanje službenog lica, koja predstavlja bitno obilježje ovog prekršaja, jer sama njegova izjava nije omalovažavajućeg sadržaja.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, a koji kada bi postojao (zaštita javnog reda i mira ili prava i ugleda drugih lica) bi predstavljao pravni osnov za ograničenje slobode izražavanja, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje ovog prava. U ovom slučaju, sud nije obustavio postupak već je donio rješenje o kažnjavanju okrivljenog uslovnom kaznom, o čemu će biti više riječi u dijelu koji se odnosi na kršenje ovog prava sudova (vidjeti na strani 102 tačka 4.).

7) U postupku protiv dva lica, Peta policijska uprava, Policijska stanica Bužim, maja mjeseca 2016. godine izdala je prekršajne naloge zbog prekršajnog djela iz člana 7. stav 1. tačka 1. i 3., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona. U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni su blagovremeno podnijeli zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Naime, okrivljeni su izdatim prekršajnim nalozima kažnjeni za činjenje naprijed navedenog prekršaja na način da su: „narušili javni red i mir naročito drskim ponašanjem na način što su u blizini izvjesnih lica zaustavili svoje vozilo te ih iz vozila mobilnim telefonom fotografisali i na taj način izazavali osjećaj negodovanja i uznemirenosti".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja, čime je ovaj organ prekršio njihovo pravo na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u smislu prava na slobodno prikupljanje i slobodno prenošenje informacija. Naime članom 7. stav 1. tačka 1. i 3., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona propisano je da prekršaj iz tačke 1. čini onaj: „ko na javnom mestu narušava javni red i mir svađom, vikom, nepristojnim ili drskim ponašanjem", a prekršaj iz tačke 3., onaj: „ko na javnom mestu narušava javni red i mir naročito drskim ponašanjem ili na drugi način (bacanjem ili lomljenjem flaša, čaša ili drugih predmeta i sl.) uznemirava građane ili ugrožava njihovu sigurnost". Članom 6. stav 1. tačka a., ovog zakona propisano je da se pod drskim ponašanje smatra: „radnja izvršenja kojom lice u prisustvu drugog na upadljiv i grub način svojim postupkom ili kazivanjem narušava najelementarnija pravila ponašanja među ljudima u društvu, koje za posljedicu ima stanje kojim se izaziva negodovanje građana ili ugrožava njihov mir". Članom 6. stav 1. tačka b., ovog zakona propisano je da se pod naročito drskim ponašanjem smatra: „grubo vrijeđanje drugog lica ili drugo bezobzirno ponašanje kojim se ugrožava sigurnost građana ili kojim se može izazvati osjećaj fizičke ugroženosti, uznemirenosti ili negodovanje građana".

Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 1., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona, tj. da činjenični opis prekršaja ne odgovara zakonskom opisu, kao i da je navođenje zakonskog opisa ovog prekršaja izostalo u prekršajnom nalogu. Naime, u činjeničnom opisu je navedeno da je okrivljeni „narušio javni red i mir naročito drskim ponašanjem". Kao prvo, naročito drsko ponašanje ne predstavlja element bića ovog prekršaja, već prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 3., ovog zakona (u kojem stoji da ovaj prekršaj čini onaj ko: „na javnom mjestu narušava javni red i mir naročito drskim ponašanjem ili na drugi način (bacanjem ili lomljenjem flaša, čaša ili drugih predmeta i sl.) uznemirava građane ili ugrožava njihovu sigurnost"). Dakle, naročito drsko ponašanje se ne može podvesti pod zakonsku normu bića prekršajnog djela iz tačke 1., već samo iz tačke 3., naprijed navedenog člana. Naime, naročito drsko ponašanje se javlja kao ozbiljniji (viši) stadijum narušavanja javnog reda i mira u odnosu na drsko ponašanje, tako da se radi o svojevrsnom vidu konzumpcije, tj. naročito drsko ponašanje konzumira postojanje drskog ponašanja, te će se stoga raditi o prividnom realnom sticaju,[109] dakle može postojati samo jedno djelo. Nadalje, na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 3., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, u prekršajnom nalogu je navedeno da su okrivljena lica naročito drskim ponašanjem narušili javni red i mir, na način što su u blizini izvjesnih lica zaustavili svoje vozilo, te iz vozila mobilnim telefonom forografisali ih, i na taj način izazvali osjećaj negodovanja i uznemirenosti. Iz navedenog činjeničnog opisa se ne vidi u čemu se ogleda narušavanje javnog mira, a što predstavlja bitno obilježje bića ovih prekršaja, već je samo konstatovano da su se narušili javni red i mir „naročito drskim ponašanjem". Naime, nije dovoljno da se u činjenični opis prekršaja unese „narušio javni red i mir", „izazvao osjećaj negodovanja i uznemirenost" bez da se navede u čemu se sastoji narušavanje javnog reda i mira. Izdavalac prekršajnog naloga je opisao radnju djela navodeći da su okrivljeni vršili fotografisanje izvjesnih lica, ali s obzirom da samo fotografisanje drugih lica nije eksplicitno propisano kao radnja izvršenja ovog prekršaja, postavlja se pitanja da li se ovakvo

[109] Konzumpcija postoji kada je biće jednog prekršaja konzumirano (sadržano) u biću drugog prekršaja (lex consumens derogat legi consumptae). Tada postoji samo jedan prekršaj, i to onaj koji u sebi sadrži biće drugog prekršaja. Po pravilu, prekršaj koji u sebi konzumira drugi prekršaj je teže prirode. Navedeno prema: E. Ćorović, *Osnovi prekršajnog prava Crne Gore*, Fakultet pravnih nauka, UDG Podgorica, 2021. str. 84.

ponašanje može podvesti pod neku od zakonom propisanih radnji predmetnog prekršaja. Hipotetički gledano, moglo bi da bude podvedeno, pod drugo bezobzirno ponašanje u smislu člana 6. stav 1. tačka b., ovog zakona, ali pod uslovom da se time ugrožava sigurnost građana ili može izazvati osjećaj fizičke ugroženosti, uznemirenosti ili negodovanja, s tim da je u smislu postojanja prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 3., ovog zakona neophodno da je došlo do uznemirenja građana ili ugrožavanja njihove sigurnosti. U ovom slučaju se postavlja pitanje li je radnja fotografisanja drugih lica u datom slučaju dovela do uznemirenja datih građana, odnosno njihove sigurnosti. S obzirom da je osjećaj uznemirenosti subjektivni osjećaj, ove činjenice izdavalac prekršajnog naloga treba da utvrdi saslušanjem građana prema kojima je radnja bila uperena. Pored toga, ovdje je izdavalac prekršajnog naloga trebalo da ima na umu i pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, koje obuhvata slobodu traženja, primanja i širenja obavještenja, što znači da je za određivanje postojanja krivične odgovornosti u datom slučaju od značaja da se utvrdi zašto su okrivljeni vršili telefonsko snimanje izvjesnih lica, što u konkretnom slučaju od strane izdavaoca prekršajnog naloga nije učinjeno. Za oba prekršaja od okrivljenih je traženo sudsko odlučivanje, gdje je sud u odnosu na oba okrivljena donio odluku o obustavi postupka u odnosu na prvookrivljenog zbog nepostojanja dokaza da je on izvršio djelo koje mu se stavlja na teret, jer u postupku nije dokazano da je on fotografisao, a u odnosu na drugookrivljenog zbog toga što radnja koja mu se stavlja na teret nije prekršaj. Naime, sud je konstatovao da je vezan činjeničnim opisom prekršaja iz prekršajnog naloga i ograničen je u tom smislu samo na događaj opisan u prekršajnom nalogu i izvan tih okvira nije dužan utvrditi činjenično stanje. U tom smislu, sud je činjenično stanje cijenio u odnosu na ono što je opisano u prekršajnom nalogu, pa je konstatovao da se u radnji fotografisanja okrivljenog ne ostvaruju obilježja prekršaja koji mu je stavljen na teret. Sud je konstatovao da niti jedna zakonom propisana radnja izvršenja predmetnog prekršaja ne podrazumijeva fotografisanje drugih lica, pa samim tim radnjom fotografisanje ne može biti ostvareno obilježje prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 3., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona. Ovdje je interesantno navesti da je u postupku ovaj okrivljeni izjavio da je fotografisanje lica vršio sa ciljem da fotografije dostavi ovlašćenom organu Kantonalnoj upravi za inspekcijske poslove, jer su navedena lica obavljala djelatnost bez odobrenja nadležnost organa, da bi uz pismenu prijavu navedenu fotografiju dostavio nadležnom organu, te da je navedena prijava urodila plodom u smislu da je navedenim licima zabranjen rad.

Dakle u datom slučaju je sud ispravno postupio konstatujući da nema prekršaja, s tim da je mogao da se pozove i na primjenu člana 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i praksu Evropskog suda za ljudska prava, jer se pored slobode posjedovanja i izražavanja mišljenja štiti i sloboda primanja informacija, odnosno sloboda prikupljanja informacija i sloboda prenošenja informacija. Iz uvida u dokazni postupak, može se zaključiti da je okrivljeni preduzeo radnju fotografisanja sa ciljem prikupljanja informacija za prijavljivanje nelegalnog rada nadležnim organima, što predstavlja dobru vjeru, odnosno legitiman cilj preduzimanja radnje, radi daljeg prenošenja informacije i u tom smislu se može postaviti pitanje ugrožavanja njegovog prava na slobodu prikupljanja informacija eventualnim kažnjavanjem. U svakom slučaju, u datom postupku svojom odlukom sud je potvrdio pogrešnu primjenu odredaba Zakona o javnom redu i miru policije i ispravno obustavio postupak.

8) U postupku protiv jednog lica u kojem je Prva policijska uprava, Policijska stanica Bihać, oktobra mjeseca 2017. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv okrivljenog, zbog prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona. Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „putem telefona, s pretplatničkog broja 062/xxxxxx, narušio javni red i mir omalovažavanjem ovlašćenog službenog lica, na način da je sa svog mobilnog telefona pozvao broj 122, tačnije dežurnu službu Policijske stanice Bihać, MUP-a USK i tom prilikom, na poziv okrivljenog se javio dežurni policajac, kojeg je okrivljeni upitao: „Ima li komesarčića?", nakon čega ga je dežurni policajac upitao da li ima nešto za pri-

javiiti, na što je okrivljeni odgovorio: „*Ja bih trebao komesarčića*", nakon čega je prekinuo telefonski razgovor sa dežurnim policajcem".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja, čime je ovaj organ prekršio njegovo pravo na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Naime, članom 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko neovlašćeno zabrani pristup javnom mjestu ili ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa kojim se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenom mjestu ili ometa ili omalovažava državni organ, privredno društvo ili drugo pravno lice koje vrši javno ovlašćenje ili njihovo službeno lice, odnosno odgovorno prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova, ili ko ne postupi na licu mjesta po zakonitom zahtjevu njihovog službenog lica". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, u činjeničnom opisu je navedeno da je okrivljeni: „narušio javni red i mir omalovažavanjem ovlašćenog službenog lica". Kao prvo, „narušavanje javnog reda i mira" ne predstavlja radnju/posljedicu koja je propisana bićem ovog prekršaja već prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 1., ovog zakona (u kojem stoji da ovaj prekršaj čini onaj ko: „na javnom mjestu narušava javni red i mir svađom, vikom, nepristojnim ili drskim ponašanjem") ili prekršaja iz član 7. stav 1. tačka 3., ovog zakona (u kojem stoji da ovaj prekršaj čini onaj ko: „na javnom mjestu narušava javni red i mir naročito drskim ponašanjem ili na drugi način (bacanjem ili lomljenjem flaša, čaša ili drugih predmeta i sl.) uznemirava građane ili ugrožava njihovu sigurnost".

Kao drugo, nije naveden potpun zakonski opis posljedice ovog prekršaja, npr. da je okrivljeni omalovažio službeno lice prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova, što predstavlja bitan element bića ovog prekršaja, već umjesto toga navedeno je da je okrivljeni omalovažio službeno lice, a zatim njegova izjava. Nadalje, postavlja se i pitanje omalovažavajućeg sadržaja izjave okrivljenog koji je upotrijebio pežorativan izraz (deminutiv) „komesarčić". U datom predmetu, nakon izvođenja dokaznog postupka, sud je zauzeo stav da je ostao u sumnji o pitanju činjenice da je pomenutim oslovljavanjem, a misleći na komesara, okrivljeni kritične prilike omalovažio službeno lice, odnosno da isti nije imao umišljaj i namjeru da vrijeđa ovlašteno službeno lice – komesara, te je stoga sud u sumnji da su se u radnjama okrivljenog, kako u objektivnom, tako i u subjektivnom smislu ostvarila bitna obilježja prekršajnog djela iz člana 7. stav 1. tačke 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona, i odlučio da obustavi postupak, jer po ocjeni ovog suda, da bi okrivljeni počinio prekršajno djelo koje mu se stavlja na teret u zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka ovlaštenog organa, mora da postoji jasna namjera, a sve u cilju omalovažavanja i vrijeđanja, a koja namjera na osnovu izvedenih dokaza u konkretnom slučaju nije dokazana. Dakle, kao što je to već navedeno kod prethodnih slučajeva, od važnosti za utvrđenje postojanja prekršaja je i kontekst u kome je nešto rečeno, jer pravo na slobodu izražavanja štiti sadržaj izražavanja, kao i način na koji je iznesen i ne primjenjuje se samo na izražavanja koja se mogu smatrati pohvalnim ili neuvredljivim nego i na izražavanja koja mogu uvrijediti, ogorčiti ili uznemiriti.

S tim u vezi, slažemo se sa mišljenjem suda da je neophodno nesporno utvrditi namjeru omalovažavanja, odnosno vrijeđanja. Međutim, čak i kada bi ista postojala, postavlja se pitanje miješanja policije kao državnog organa, tj. pitanje neophodnosti miješanja u demokratskom društvu, odnosno da li je cilj miješanja bio srazmjeran sredstvima upotrijebljenim za njegovo postizanje. Naime, ukoliko postoji građanska odgovornost, isti postupak se vodi po tužbama za naknadu štete po uvredi kod nadležnih sudova.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, a koji kada bi postojao (zaštita javnog reda i mira ili prava i ugleda drugih lica) bi predstavljao pravni osnov za ograničenje slobode izražavanja, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje ovog prava.

9) U postupku protiv jednog lica u kome je Prva policijska uprava, Policijska stanica Bihać, oktobra mjeseca 2016. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv okrivljenog, zbog prekršaja 7. stav 1. tačka 1., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona. Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „u holu zgrade KMUP-a USK, narušio javni red i mir nepristojnim i drskim ponašanjem, na način što je ušao u zgradu i prilikom razgovora sa službenicom prijavnice izrazio svoje nezadovoljstvo dobijenom pisanom informacijom o njegovom predmetu, te se istoj obratio povišenim tonom riječima: „*Šta ja kad god ga trebam on je na bolovanju, hoću da se riješi ova moja informacija koju mi je pisao komandir koji je očigledno nepismen*."

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Naime, članom 7. stav 1. tačka 1., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko na javnom mjestu narušava javni red i mir svađom, vikom, nepristojnim ili drskim ponašanjem". Takođe, u članu 6. stav 1. tačka a., ovog zakona propisano je da se pod drskim ponašanjem smatra: „radnja izvršenja kojom lice u prisustvu drugog, na upadljiv i grub način svojim postupkom ili kazivanjem narušava najelementarnija pravila ponašanja među ljudima i u društvu, koje za posljedicu ima stanje kojim se izaziva negodovanje građana ili ugrožava njihov mir". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, u činjeničnom opisu je navedeno da je okrivljeni: „narušio javni red i mir nepristojnim i drskim ponašanjem", dok se za postojanje drskog ponašanja traži da je isto izazvalo negodovanje građana ili ugrožavanje njihovog mira, što se iz datog činjeničnog opisa ne vidi da je do istog i došlo, tj. ne vidi se da li je okrivljeni svojom izjavom izazvao negodovanje građana ili ugrozio njihov mir. Dakle, nije dovoljno da se u činjenični opis prekršaja unese „narušio javni red i mir nepristojnim i drskim ponašanjem", bez da se navede u čemu se sastoji narušavanje javnog reda i mira, odnosno bez navođenja posljedice čije je postojanje nužno u smislu ispunjenosti bića ovog prekršaja.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, a koji kada bi postojao (zaštita javnog reda i mira ili prava i ugleda drugih lica) bi predstavljao pravni osnov za ograničenje slobode izražavanja, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje ovog prava. Naravno, ovdje se postavlja pitanje vrijeđanja, s obzirom da u izjavi okrivljenog postoji uvredljiv sadržaj. S tim u vezi, postavlja se pitanje miješanja policije kao državnog organa, tj. pitanje neophodnosti miješanja u demokratskom društvu, odnosno da li je cilj miješanja bio srazmjeran sredstvima upotrijebljenim za njegovo postizanje. Naime, ukoliko postoji građanska odgovornost isti postupak se vodi po tužbama za naknadu štete po uvredi kod nadležnih sudova. U datom predmetu sud je zauzeo stav da je okrivljeni odgovoran za ovaj prekršaj i oglasio ga krivim izričući mu uslovnu osudu, o čemu će više riječi biti u dijelu koji se odnosi na analizu kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja sudova (vidjeti na stranici 106 tačka 5.).

10) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Velika Kladuša, aprila mjeseca 2015. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 10., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona. Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „aprila mjeseca 2015. godine, u 13.00 sati, u izvjesnom mjestu, u vjerskom objektu „džamija", narušio javni red i mir širenjem tvrdnji sa kojima je izazvao uznemirenost građana, na način što je u obraćanju prije džume spominjao određena imena, što je izazvalo negodovanje u objektu a kasnije preraslo u narušavanje javnog reda i mira između dvoje lica".

Kršenje prava na slobodu izražavanja u ovom slučaju potvrđeno je Rješenjem o obustavi prekršajnog postupka Opštinskog suda u Velikoj Kladuši, gdje nakon sprovedenog dokaznog

postupka nije utvrđeno, izvan svake razumne sumnje, da je okrivljeni počinio prekršaj na način na koji mu je to stavljeno na teret prekršajnim nalogom. Takođe, u ovom slučaju se može postaviti i pitanje ispunjenosti elemenata bića datog prekršaja činjeničnim opisom koji je naveden u prekršajnom nalogu. Naime, članom 7. stav 1. tačka 10., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona propisana je radnja ovog prekršaja na način da isti čini onaj ko: „iznosi ili prenosi lažnu vijest ili tvrdnju kojom se može izazavati uznemirenost građana ili ugroziti javni red i mir". Iznošenje lažnih vijesti ili tvrdnje predstavlja saopštavanje informacija drugim licima kao svojih sopstvenih, dok prenošenje označava njihov prenos od lica od koga su potekle ili koje ih takođe prenosi. U teoriji je opšteprihvaćeno mišljenje da „lažne vijesti" nisu homogeni koncept, već da se iste manifestuju na više različitih načina. Nastojeći da identifikuje više različitih oblika lažnih informacija koje se plasiraju u javnom govoru, Savjet Evrope je 2017. godine napravio razliku između tri vrste obmanjujućeg ili na bilo koji drugi način štetnog sadržaja u smislu lažnih vijesti: netačne informacije (eng. *misinformation*), odnosno lažne informacije, ali koje nisu stvorene sa namjerom da izazovu štetu; dezinformacije (eng. *disinformation*), odnosno lažne informacije, koje su namjerno stvorene da bi nanijele štetu; i maliciozne infromacije (eng. *mal-information*), koje se definišu kao informacije zasnovane na stvarnosti, ali podijeljene u javnosti radi nanošenja štete, često njihovim premještanjem iz privatne u javnu sferu.[110] Dakle, u smislu ovog prekršaja bi mogli da napravimo razliku između lažne vijesti, koja bi bilo svjesno širenje vijesti koja je neistinita kako bi se postigao određeni (štetni) cilj, dok lažna tvrdnja, odnosno kleveta predstavlja određeni dio lažne vijesti koja pogađa neku pravnu ili fizičku osobu pa ona zbog toga mora da reaguje. Nadalje, u smislu ovog prekršaja, lažne vijesti, odnosno tvrdnje bi morale da budu takve da se njima može izazvati uznemirenost građana ili narušavanje javnog reda i mira. Ono što se postavlja kao pitanje jeste obim izazivanja uznemirenosti građana ili narušavanja javnog reda i mira. U datom slučaju, možemo vidjeti da je usljed govora koji je održao okrivljeni došlo do fizičkog obračuna dva lica. S tim u vezi postavlja se pitanje granice, u smislu mogućnosti izazivanja uznemirenost građana ili ugrožavanja javnog reda i mira. Bojimo se da bi spuštanjem te granice suviše nisko, u smislu mogućnosti izazivanja uznemirenosti kod jednog do dva lica, stvorilo prostor za preširoku primjenu ove norme, što bi zasigurno imalo uticaja i na ograničavanje slobode mišljenja i izražavanja. U svakom slučaju, sa aspekta adekvatne primjene ove norme, i te kako je važno uzeti u obzir kontekst svakog iznošenja neistinitog sadržaja bilo da se radi o lažnim vijestima ili tvrdnjama.

11) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Banovići, Policijska uprava Živinice, MUP Tuzlanskog kantona, oktobra mjeseca 2013. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja člana 3. stav 1. tačka 10., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona. Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana oko 7.10 sati u JZU Dom zdravlja Banovići, opština Banovići, navodno zbog poslovnih potreba imao namjeru posjetiti direktora navedene ustanove, pošto isti u datom vremenu nije bio u domu zdravlja zbog stručnog usavršavanja ljekarske prakse, okrivljeni je noseći u rukama zelenu fasciklu, više puta prošao kroz hodnike na sva tri sprata doma zdravlja što je zabilježeno video zapisom, te je u jednom momentu kod prostorije rentgena za snimanje plućnih bolesti na klupi ostavio četiri do pet komada papira A4 formata čiji je tekst ispisan crnim štampanim boldiranim slovima. Navedeni papiri u vidu letka koji je ostavljen na klupi pronašla je medicinska sestra koja je nakon iščitavanja teksta, a koji je sadržavao određene elemente koji staju u odbranu bivšeg načelnika, a dalje u tekstu stoji da se pozivaju građani Banovića da sačuvaju dostojanstvo na izborima 12. oktobra 2013. godine, dok se dalje u dijelu teksta iznose uvredljive kvalifikacije i klevetnički navodi protiv izvjesnog lica (inače predsjednika vladajuće političke opcije u Banovićima) sa napomenom da je isti „kralj Banovića", te da će batine dobiti onaj ko istinu govori i

[110] I. Katsirea, *"Fake news" reconsidering the value of untruthful expression in the face of regulatory uncertainity*, Journal of Media Law, 10 (2), Taylor & Francis, 2019, pp. 175.

tom licu se zamjeri i sl. Nakon iščitavanja teksta, medicinska sestra je o sadržini letka upoznala drugu medicinsku sestru, te glavnu sestru koje su još na pojedinim dijelovima stepeništa u domu zdravlja pronašle letke istog sadržaja. O navedenom događaju su upoznale pomoćnika direktora Doma zdravjla Banovići koji je sa navedenim medicinskim sestrama izvršio pregled video nadzora, te nakon detaljnog pregleda ustanovili da je letke ispred prostorije rentgena iz nepoznatih razloga ostavio okrivljeni, te je pomoćnik direktora nakon pregleda i utvrđivanja kao i presnimavanja video zapisa navedeni događaj prijavio dežurnom službeniku u policijskoj stanici.

Prvo što moramo istaći u vezi ovog slučaja da je činjenični opis prekršaja dat preširoko i opterećen nepotrebnim detaljima, kojima nije mjesto u ovom dijelu zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka već eventualno u obrazloženju. Drugo, mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Naime, članom 3. stav 1. tačka 10., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko iznosi ili pronosi lažne vijesti ili tvrđenja kojima se izaziva uznemirenje građana ili ugrožava javni red i mir". Naime, iz ovako preširoko datog opisa činjeničnog stanja se ne vidi na koji način je tekst koji je ispisan na papirima koje je ostavio okrivljeni izazvao uznemirenje građana, odnosno ugrozio javni red i mir, jer su iste papire pokupile sestre i dostavile zamjeniku direktora Doma zdravlja. Drugo, okrivljeni je u ovom slučaju iznio svoje mišljenje i svoje stavove, koji prije svega odražavaju kritiku rada državnih organa i kojima poziva građane na reakciju. S tim u vezi, podsjećamo na praksu Evropskog suda za ljudska prava, prema kojoj nije moguće dokazivati da li je nečije mišljenje koje predstavlja stavove ili lične procjene nekog događaja ili situacije istinito ili ne, a ovaj osnovni segment prava na slobodu izražavanja uživa najviši stepen zaštite i ne štite se samo mišljenja koja se povoljno primaju ili se smatraju neuvredljivim ili nečim što ne izaziva reakcije, već i ona koja mogu da uvrijede, šokiraju ili uznemire što predstavlja pretpostavku pluralizma, tolerancije, slobodoumlja a koja su od suštinske važnosti demokratskog društva. Nesporno je da je tekst koji je napisan na pomenutim papirima izazvao šok kod medicinskih sestara koje su ih pronašle, ali je sporno da li su isti izazvali uznemirenje građana, odnosno narušavanja javnog reda i mira. Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, to znači da nema ni pravnog osnova za ograničenje slobode izražavanja, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje ovog prava. Naravno, ovdje se postavlja pitanje vrijeđanja, odnosno klevetanja s obzirom da, kako je to navedeno u činjeničnom opisu, tekst na papirima koje je ostavio okrivljeni sadrži „uvredljive kvalifikacije i klevetnički navodi protiv izvjesnog lica sa napomenom da je isti „kralj Banovića". S tim u vezi, postavlja se pitanje miješanja policije kao državnog organa, tj. pitanje neophodnosti miješanja u demokratskom društvu, odnosno da li je cilj miješanja bio srazmjeran sredstvima upotrijebljenim za njegovo postizanje. Naime, ukoliko postoji građanska odgovornost, isti postupak se vodi po tužbama za naknadu štete po uvredi ili kleveti kod nadležnih sudova. U datom predmetu, sud je zauzeo stav da je okrivljeni odgovoran za ovaj prekršaj i oglasio ga krivim, o čemu će više riječi biti u dijelu koji se odnosi na analizu kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja od strane sudova (vidjeti na stranici 107 tačka 6.).

12) U postupku protiv jednog lica u kome je Policijska stanica Banovići, Policijska uprava Živinice, MUP Tuzlanskog kantona, marta mjeseca 2014. godine izdala prekršajni nalog zbog prekršaja člana 3. stav 1. tačka 3., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona. Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2014. godine oko 10.30 sati u Omažićima, opština Banovići u dvorištu porodične kuće, prilikom intervjua koji su obavila ovlašćena službena lica sa njegovom suprugom, obratio se službeniku policije riječima: „*oni kad zovu, odmah policija dolazi, a ja kad zovem policije nigdje, e jebem ja tu policiju*".

Mišljenja smo da u datom slučaju uvredljive riječi koje je uputio okrivljeni nisu upućene konkretnom licu već organu javne vlasti odnosno policiji. S tim u vezi, vrijednosti kao što su

„ugled/čast zemlje ili vlade", „ugled/čast nacije", „država ili drugi službeni simboli", „ugled/autoritet javnih organa vlasti" (osim sudova) nisu predviđene stavom 2. i, stoga, ne predstavljaju legitimne ciljeve koji opravdavaju ograničavanje slobode izražavanja.[111] Pored toga, mišljenja smo da navedena radnja ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret. Naime, u članu 3. stav 1. tačka 3., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona je propisano da ovaj prekršaj vrši onaj ko: „na javnom mjestu narušava javni red i mir naročito drskim ponašanjem, grubim vrijeđanjem drugog lica ili drugim bezobzirnim ponašanjem ugrožava sigurnost građana ili izaziva osjećanje fizičke ugroženosti, uznemirenosti ili negodovanje građana". Takođe, u smislu člana 2. stav 1. tačka 3., propisano je da se pod naročito drskim ponašanjem smatra: „grubo vrijeđanje drugog lica ili drugo bezobzirno ponašanje kojim se ugrožava sigurnost građana ili kojim se može izazvati osjećanje fizičke ugroženosti, uznemirenosti i negodovanja građana". Riječi koje je izgovorio okrivljeni se nikako ne mogu podvesti pod naročito drsko ponašanje, niti grubo vrijeđanje drugog lica. S tim u vezi, nema elemenata za postojanje ovog prekršaja, već eventualno prekršaja iz člana 3. stav 1. tačka 5., koji se odnosi na ometanje ili omalovažavanje organa vlasti, ali s obzirom da okrivljeni nije uvredljivu riječ namijenio konkretnom licu već generalno organu vlasti, postavlja se pitanje i postojanja ovog prekršaja. U svakom slučaju, tu je i pitanje proporcionalnosti, kada je izdavanje prekršajnog naloga, odnosno prekršajno kažnjavanje u pitanju, tj. da li se moglo blažom mjerom postići cilj kome se teži. U datom slučaju je trebalo da policijski službenik upozori okrivljenog da vodi računa šta govori, te ako isti nastavi da iznosi uvredljive riječi, tek onda izda prekršajni nalog za adekvatni prekršaj. Uzevši u obzir da u datom slučaju radnja koja je opisana u činjeničnom opisu ne odražava biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, te da se radi o kritikujućem, odnosno uvredljivom govoru (uperenog na organ vlasti) koji nije obuhvaćen oblašću zaštićenih stavom 2. člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, smatramo da je izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava ovog lica na slobodu izražavanja. U datom predmetu, sud je zauzeo stav da je okrivljeni odgovoran za ovaj prekršaj i oglasio ga krivim, o čemu će više riječi biti u dijelu koji se odnosi na analizu kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja od strane sudova (vidjeti na stranici 108, tačka 7.).

13) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Banovići, Policijska uprava Živinice, MUP Tuzlanskog kantona, oktobra mjeseca 2018. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja člana 3. stav 1. tačka 3., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona. Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretenje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana, oktobra mjeseca 2018. godine, oko 23.20 sati u Ulici Alije Izetbegovića-pasaž, opština Banovići krećući se parking prostorom za brisače na prednja vjetrobranska stakla parkiranih vozila, ostavljao letke sa uvredljivim sadržajem na kojima su se pored stakala nalazile slike ljudi na koje se odnose pisani – štampani tekst, dakle narušio javni red i mir naročito drskim ponašenjem, izazivajući vrijeđanje i negodovanje građana".

Mišljenja smo da u navedenom slučaju ovlašćeni podnosilac zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nije na adekvatan način dao činjenični opis prekršaja, tako da on odražava sve njegove elemente. Naime, nije dovoljno da se u činjenični opis prekršaja unese „ostavljao letke sa uvredljivim sadržajem", „narušio javni red i mir naročito drskim ponašanjem, izazivajući vrijeđanje i negodovanje građana", već je potrebno da se opiše sadržaj uvredljivih letaka, odnosno da se ukaže na uzročno posljedičnu vezu između njegove radnje i nastupjele negativne posljedice u smislu narušavanja javnog reda i mira i vrijeđanja i negodovanja građana. Uzevši u obzir da to nije urađeno, na osnovu ovako opisanog činjeničnog stanja nemoguće je cijeniti da li se u radnjama (štampanim lecima) stiču obilježja vrijeđanja, ili se možda radi o izražavanju koje je zaštićeno u smislu člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Dakle, ovim putem nemamo namjeru da osporimo procjenu policije, da je datom prilikom došlo

[111] D. Bychawska-Siniarska, *op. ict*, str. 67.

do vrijeđanja, narušavanja javnog reda i mira i negodovanja građana, ali se iz ovako opisanog činjeničnog stanja ne vidi da se to zaista i dogodilo, čime se stvara prostor, odnosno mogućnost da neko bude kažnjen i za izražavanje za koje ne bi trebalo da bude procesuiran u prekršajnom postupku. Uzevši u obzir da je činjenično stanje nepotpuno, sud je trebalo da vrati podnosiocu zahtjeva isti na dopunu, što u ovom slučaju nije učinjeno već je sud donio osuđujuću odluku zbog propuštanja, o čemu će više biti riječi u dijelu studije koji se tiče postupanja sudova u Federaciji Bosne i Hercegovine (vidjeti na strani 104, tačka 8.).

14) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Banovići, Policijska uprava Živinice, MUP Tuzlanskog kantona, marta mjeseca 2019. godine izdala prekršajni nalog zbog prekršaja člana 3. stav 1. tačka 3., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona. Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2019. godine, oko 9.00 sati na kružnom toku, u Ulici Alije Izetbegovća, opština Banovići, prilikom kontrole OSL-a, PMV. marke „Mercedes" registarskog broja XXX-T-XXX i uočenog saobraćajnog prekršaja, na taj način što je ovlaštenom službenom licu uputio riječi „*štaj, šta ti hoćes, svaki dan me zaustavljaš, šta sam ti uradio*", a što je sve izgovarao jako povišenim tonom", dakle okrivljeni narušio javni red i mir naročito drskim ponašanjem".

Mišljenja smo da je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu izražavanja iz razloga što činjenični opis ne predstavlja radnju ovog prekršaja. Naime, prema odredbi iz člana 3. stav 1. tačka 3., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona ovaj prekršaj vrši onaj ko: „na javnom mjestu narušava javni red i mir naročito drskim ponašanjem, grubim vrijeđenjem drugog lica ili drugim bezobzirnim ponašanjem ugrožava sigurnost građana ili izaziva osjećanje fizičke ugroženosti, uznemirenosti ili negodovanje građana". Radnja okrivljenog, odnosno njegovo izražavanje, kako je to opisano u prekršajnom nalogu, ne može se podvesti pod naročito drsko ponašanje u smislu ovog zakona. Naime, članom 2. stav 1. tačka 3. ovog zakona propisano je da se pod naročito drskim ponašanjem smatra grubo vrijeđanje drugog lica ili drugo bezobzirno ponašanje kojim se ugrožava sigurnost građana ili kojim se može izazvati osjećanje fizičke ugroženosti, uznemirenosti i negodovanja građana. Dakle, riječi koje je okrivljeni izgovorio ni u kom slučaju ne mogu predstavljati grubo vrijeđanje drugog lica ili drugo bezobzirno ponašanje u smislu naprijed opisanog člana. Sa druge strane, činjenica da je ove riječi izgovarao povišenim tonom bi moglo da predstavlja obilježje bića prekršaja iz člana 3. stav 1. tačka 1., koje vrši onaj ko na javnom mjestu narušava javni red i mir svađom, vikom ili drskim ponašanjem. Međutim, ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga nije ovo kvalifikovao kao taj prekršaj, već kao naročito drsko ponašanje. Uzevši u obzir da opisana radnja ne može da se podvede pod naročito drsko ponašanje, prilikom sudskog odlučivanja sud je trebalo da vrati nalog na dopunu, ili da donese oslobađajuću odluku, ako ovlašćeni izdavalac ne upodobi nalog, međutim u ovom slučaju Opštinski sud u Banovićima je donio odluku kojom je okrivljenog oglasio krivim o čemu će više riječi biti u dijelu studije koji se tiče kršenja prava na slobodu izražavanja sudova (vidjeti na strani 105, tačka 9.).

15) U postupku protiv dva lica u kojem je Policijska stanica Banovići, Policijska uprava Živinice, MUP Tuzlanskog kantona, oktobra mjeseca 2019. godine izdala prekršajne naloge zbog prekršaja iz člana 3. stav 1. tačka 3., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona. Naime, okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što je: „izvjesnog dana oktobra mjeseca 2019. godine oko 09.05 sati u naselju xxx, opština Banovići, po izjavama prijavljenih i svedoka xxx, prvookrivljeni ispred svoje kuće u naselju xxx, putem SMS poruka obratio drugookrivljenom, gdje je počeo da vrijeđa raznim pogrdnim riječima i to „*jebem ti majku, jebem ti sestru, jebem je ćoravu, dabogda navukla rak na oko*", dok se drugookrivljeni obratio prvookrivljenom putem SMS poruka „*samo da znaš da ću xxx poslati notaru, da ona ima papir i da uđe u kuću, jebem ti mater, jebem ti dijete, dabogda izgubio obadvije noge u šumi*", a navedene poruke su lica pokazala i službenicima policije. Dakle, okrivljeni su narušili javni red i mir naročito drskim i bezobzirnim ponašenjem".

Mišljenja smo da u datom slučaju nema elemenata prekršaja koji se okrivljenima stavlja na teret. Naime, nesporno je da su okrivljeni jedan drugome uputili uvredljive riječi, takođe nesporno je da su uvredljive riječi upućene sa javnog mjesta, ali to nije urađeno javno govorom, tekstom ili crtežima, već putem SMS poruka. Dakle, uvredljive sadržaje su mogli da vide samo njih dvojica, a ne i ostala lica koja su se eventualno našla na tom javnom mjestu. Napominjemo da je kao posljedica ovog prekršaja predviđeno narušavanje javnog reda i mira na javnom mjestu. U smislu člana 2. stav 1. tačka 1. ovog zakona, pod javnim redom i mirom se podrazumijevaju postupci i ponašanja građana pojedinačno i u njihovim međusobnim odnosima, a koja su u skladu sa pravilima ponašanja o normalnom načinu života. S tim u vezi, postavlja se kao sporno pitanje da li su poruke poslate SMS-om u ovom slučaju dovele do narušavanja javnog reda i mira. Iz ovako određenog činjeničnog opisa, mišljenja smo da nema narušavanja javnog reda i mira. Uzevši u obzir da činjenični opis koji je naveden u prekršajnom nalogu ne ispunjava biće prekršaja koji je okrivljenima stavljen na teret, te usljed toga ne predstavlja propise kršenja javnog poretka, ukoliko postoji građanska odgovornost za uvredu, isti postupak se vodi po privatnoj tužbi za naknadu štete po uvredi kod nadležnih sudova. U ovom slučaju nije bilo potrebe za miješanjem policije. Okrivljeni su u odnosu na izdate prekršajne naloge zatražili sudsko odlučivanje, i u smislu naprijed navedenog, sud je trebalo da obustavi postupak, ali on to nije učinio već je donio rješenje o oglašenju okrivljenih krivim usljed propuštanja, o čemu će biti više riječi u dijelu koji se odnosi na kršenje ovog prava sudova (vidjeti na strani 105, tačka 10.).

16) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Odžak, Policijska uprava Odžak, MUP Posavskog kantona, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog zbog prekršaja iz člana 8. stav 3. tačka lj., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Posavskog kantona. Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine 18.00 sati u izvjesnom mjestu, na javnom mjestu, putem društvene mreže Fejsbuk širio lažnu i neistinitu objavu koja remeti mir i spokojstvo građana".

Mišljenja smo da u datom slučaju činjenični opis koji je naveden u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, jer je isti nepotpun. Da bi obrazložili svoju tvrdnju prvo želimo da podsjetimo da biće prekršaja iz člana 8. stav 3. tačka lj., naprijed navedenog zakona glasi: „kazniće se za prekršaj […] ko izmišlja ili širi lažne vijesti kojima se remeti mir i spokojstvo". Dakle, nije dovoljno samo navesti „širio lažnu vijest ili neistinitu tvrdnju", ili „kojom se remeti mir i spokojstvo", već je nužno da se navede o kakvoj se to vijesti ili objavi radi (njena sadržina) te kako je to dovelo do remećenja mira i spokojstva građana. Iz ovako datog činjeničnog opisa se ne može zaključiti šta je to okrivljeni uradio, pa je počinio ovaj prekršaj, osim da je nešto napisao na Fejsbuku. Stoga smatramo da je izdavanjem ovakvog, nepotpunog naloga, prekršeno njegovo pravo na slobodu mišljenja i izražavanja.

17) U postupku protiv tri lica u kojem je Policijska stanica Odžak, Policijska uprava Odžak, MUP Posavskog kantona, 2018, 2019. i 2020. godine izdala prekršajne naloge zbog prekršaja iz člana 8. stav 2. tačka a., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Posavskog kantona.

Naime, u prvom slučaju okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana januara mjeseca 2018. godine u 00.30 sati, na javnom mjestu u ugostiteljskom objektu kafe-bar XXX narušio JRM nepristojnim i drskim ponašanjem tokom postupanja ovlašćenih službenih osoba prema gospodinu xxxx iz Odžaka".

U drugom slučaju, okrivljenom je stavljeno na teret da je: „izvjesnog dana oktobra mjeseca 2019. godine 14.50 sati u izvjesnom mjestu, narušio javni red i mir drskim ponašanjem i grubim vrijeđanjem druge osobe u kafe-baru „Zurich" u Odžaku".

U sljedećem slučaju, okrivljenom je stavljeno na teret da je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine u 23.20 sati narušio javni red i mira na javnom mjestu tako što je drskim ponašan-

jem i grubim vrijeđanjem druge osobe izazvavši osjećaj uznemirenosti i negodovanja drugih osoba".

Mišljenja smo da u datim slučajevima činjenični opis koji je naveden u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, jer je isti nepotpun. Da bi obrazložili svoju tvrdnju, prvo želimo da podsjetimo da biće prekršaja iz člana 8. stav 2. tačka a., naprijed navedenog zakona glasi: „kazniće se za prekršaj […] ko na javnom mjestu narušava javni red i mir naročito drskim ponašanjem, grubim vrijeđanjem druge osobe ili drugim bezobzirnim ponašanjem ugrožava sigurnost ljudi ili izaziva osjećanje fizičke ugroženosti, uznemirenosti ili negodovanja osoba." Dakle, nije dovoljno samo navesti „nepristojnim", „drskim ponašanjem", ili „grubim vrijeđanjem", već je nužno da se navede u čemu se ogleda to drsko ponašanje, odnosno vrijeđanje (sadržina izrečenih riječi) te kako je to dovelo do narušavanja javnog reda i mira. Iz ovako datog činjeničnog opisa se ne može zaključiti šta je to okrivljeni rekao, kako se to nepristojno i drsko ponašao, kao i koga je to vrijeđao (u drugom slučaju). Stoga smatramo da je izdavanjem ovakvog, nepotpunog naloga, prekršeno njihovo pravo na slobodu mišljenja i izražavanja.

18) U postupku protiv pet lica u kojem je Policijska stanica Odžak, Policijska uprava Odžak, MUP Posavskog kantona, tokom 2018. i 2019. godine izdala prekršajne naloge zbog prekršaja iz člana 8. stav 1., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Posavskog kantona. Naime, okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što su:

a) „narušio JRIM nepristojnim ponašanjem, svađom, vrijeđanjem i psovanjem susjedi xxxx";

b) „narušio JRIM nepristojnim i drskim ponašanjem prema gospođi xxx";

c) „na javnom mjestu drskim ponašanjem i psovanjem narušio javni red i mir. Drsko ponašanje i psovanje desilo se zbog konflikta sa …";

d) „narušavo JRIM vikom i nepristojnim ponašanjem".

Mišljenja smo da u navedenim slučajevima činjenični opis koji je naveden u prekršajnim nalozima ne odražavaju biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, jer su isti nepotpuni. Da bi obrazložili svoju tvrdnju prvo želimo da podsjetimo da biće prekršaja iz člana 8. stav 1., naprijed navedenog zakona glasi: „kazniće se za prekršaj […] ko na javnom mjestu narušava javni red i mir svađom, vikom, nepristojnim ili drskim ponašanjem". Dakle, nije dovoljno samo navesti „svađom", ili „vikom", „nepristojnim", odnosno „drskim ponašanjem" već je nužno da se navede u čemu se ogleda to ponašanje, o kakvom se ispoljavanju radi te kako je to dovelo do narušavanja javnog reda i mira. Iz ovako datog činjeničnog opisa se ne može zaključiti šta je to okrivljeni rekao ili uradio. Stoga smatramo da je izdavanjem ovakvih, nepotpunih naloga, prekršeno pravo okrivljenih na slobodu mišljenja i izražavanja.

19) U postupku protiv jednog lica u kome je Policijska stanica Odžak, Policijska uprava Odžak, MUP Posavskog kantona, tokom aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog zbog prekršaja iz člana 8. stav 5. tačka e., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Posavskog kantona.

Naime, prekršajnim nalogom okrivljenom je stavljeno na teret da je ovaj prekršaj počinio tako što je: „ko ometa, omalovažava ili vrijeđa državna tijela, poduzeća odnosno druge pravne osobe koje vrše javne ovlasti ili njihove službene osobe, odnosno odgovorne osobe prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova i zadataka ili ko ne postupi po određenom zakonitom zahtjevu ili naređenju službene osobe".

Mišljenja smo da u navedenim slučajevima činjenični opis koji je naveden u prekršajnim nalozima ne odražava činjenično stanje, već pravno određenje ovog prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, te je samim tim nerazumljiv i nepotpun. Dakle, u činjeničnom opisu se ne prepisuje zakonsko obilježje, odnosno norma kojom je prekršaj propisan, već daje opis činjeničnog stanja, u čemu se ogledala radnja okrivljenog, kako je izazvana negativna posljedica i

to na način da se u opisu njegovog ponašanja stiču sva obilježja prekršaja propisanih pravnom normom. Iz ovako datog činjeničnog opisa se ne može zaključiti šta je to okrivljeni uradio. Stoga smatramo da je izdavanjem ovakvog prekršajnog naloga, prekršeno pravo okrivljenog na slobodu mišljenja i izražavanja.

3.5.2. Kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja policije u Republici Srpskoj

1) U postupku protiv 27 lica u kojem je Policijska stanica Banja Luka - Centar, septembra mjeseca 2018. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. i člana 8. Zakona o javnom redu i miru, zbog dešavanja ispred PU Banja Luka. Radi se o protestu grupe građana ispred PU Banja Luka na kome su okupljeni uzvikivali: „Ubice, ubice, zločinci, zločinci!", „Ko je ubio Davida?" i pjevali pesmu „Klinac iz Geta". Prvo ročište je održano novembra mjeseca 2018. godine. Osnovni sud u Banjaluci je prilikom ispitivanja zahtjeva za sudsko odlučivanje utvrdio da zahtjev ne sadrži činjenični opis radnje prekršaja za svakog okrivljenog iz kojeg proizilazi pravno obilježje prekršaja, vrijeme i mjesto izvršenja prekršaja, kako to nalaže član 158. stav 1. tačka 5., Zakona o prekršajima Republike Srpske. Sud je tražio od podnosioca zahtjeva za pokretanje postupka da otkloni nedostatke iz zahtjeva, međutim kako isti nisu otklonjeni u zadatom roku, Osnovni sud je odbacio zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Mišljenja smo da je policija licima, u odnosu na koje je pokrenut ovaj prekršajni postupak, prekršila pravo na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, jer činjenični opis djela ne odražava bitna obilježja prekršaja koji im se stavlja na teret, a što je utvrđeno odlukom suda. Takođe, radi se o izražavanju koje se ogleda u kritikovanju organa vlasti, a koje uživa zašitu u smislu člana 10. Evropske konvencije za zašitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

2) U postupcima protiv više lica, pripadnika neformalne grupe „Pravda za Davida" u odnosu na koje je Policijska stanica Banja Luka – Centar izdala prekršajne naloge zbog remećenja javnog reda i mira u porti Hrama Hrista Spasitelja u Banjaluci u periodu od 21.05. 2019. do 28.05. 2019. godine, čime je ovaj organ prekršio njihovo pravo na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Prekršajni nalozi su izrečeni 21 licu. Nekima od tih lica, zbog višestrukog učestvovanja u okupljanjima ove neformalne grupe na navedenom mjestu izrečeno je više prekršajnih naloga (od 2 do 8 naloga), tako da je ukupno izrečeno preko 70 prekršajnih naloga. Ovdje treba napomenuti da je Osnovni sud u Banjaluci za navedene prekršajne naloge donosio oslobađajuće odluke, odnosno obustavljao postupak u slučajevima gdje su nalozi bili neuredni. Na rješenja Osnovnog suda u Banjaluci su izjavljene žalbe Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, ali je Okružni sud u Banjaluci u većini slučajeva odbacivao žalbe, osim u nekoliko slučajeva gdje je Osnovni sud obustavljao postupke zbog neurednosti naloga, pa su isti ponovo sprovedeni i okrivljeni oslobođeni odgovornosti. Radi izbjegavanja ponavljanja, jer je činjenični opis prekršaja, ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga u svim ovim slučajevima, manje više, bio opisan na isti način, na ovom mjestu će biti predstavljeni relevatni primjerci ovih naloga, kao i tumačenja suda o pitanju istih.

a) U postupku protiv jednog od lica iz neformalne grupe „Pravda za Davida" Policijska stanica Banja Luka - Centar, maja mjeseca 2019. godine izdala je prekršajni nalog zbog prekršaja iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru, za koji je okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Naime, okrivljeni je izdatim prekršajnim nalogom kažnjen za činjenje naprijed navedenog prekršaja na način da je: „za vrijeme održavanja protesta neformalne grupe „Pravda za Davida" u porti hrama narušio javni red i mir vikom i galamom, na način što je u navedeno vrijeme uzvikivao „*Pravda za Davida",* a što je izazvalo uznemirenost prisutnih građana".

Kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja u ovom slučaju potvrđeno je Rješenjem o obustavi prekršajnog postupka Osnovnog suda u Banjaluci, koji je pravilno utvrdio da činjenični opis iz prekršajnog naloga ne sadrži sva zakonska obilježja prekršaja iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske. Naime, sud je u svom obrazloženju ispravno konstatovao da „osjećaj uznemirenosti" predstavlja posljedicu prekršaja iz člana 8. Zakona o javnom redu i miru, koji čini onaj ko grubim vrijeđanjem drugog lica na političkoj, vjerskoj, ili nacionalnoj osnovi ili drugim bezobzirnim ponašanjem izazove osjećaj ugroženosti ili uznemirenosti građana. Sud nadalje navodi da se u datom slučaju ne može govoriti o grubom vrijeđanju drugog lica na političkoj, vjerskoj ili nacionalnoj osnovi ili bezobzirnom ponašanju koje izaziva osjećanje fizičke ugroženosti ili uznemirenosti građana. Takođe, sud je u svom obrazloženju konstatovao da je članom 7. Zakona o javnom redu i miru propisano da prekršaj čini onaj ko: „narušava javni red i mir svađom, vikom, vriskom, izvođenjem ili reprodukcijom mužičkih sadržaja ili tekstova, nošenjem ili isticanjem simbola, slika, crteža ili tekstova nepristojnog, uvredljivog ili uznemiravajućeg sadržaja i drugim nepristojnim ili drskim ponašanjem, osim ako se navedeno ne odnosi na javno izneseno mišljenje o radu državnih organa, te drugih javnih organa i organizacija". Takođe, sud konstatuje da pomenutim članom nije propisano da svaka vika odnosno galama kako je navedeno u prekršajnom nalogu (vikom i galamom, na način što je uzvikivao „Pravda za Davida") predstavlja prekršaj. Vika kao radnja izvršenja tog prekršaja se ne smije odnositi na javno izneseno mišljenje o radu državnih organa, te drugih javnih organa i organizacija i nužno mora za posljedicu da ima narušavanje javnog reda i mira, jer narušavanje javnog reda i mira predstavlja bitno obilježje predmetnog prekršaja. Na kraju svog obrazloženja, sud konstatuje da je opštepoznata činjenica da se građani svakodnevno okupljaju kako bi javno iznijeli svoje mišljenje o radu državnih organa, policije i tužilaštva načinom na koji je vođena istraga o smrti Davida Dragičevića, te kako bi dali podršku porodici Dragičević, te se može zaključiti, s obzirom da je u prekršajnom nalogu navedeno da se uzvikivanje dogodilo prilikom okupljanja neformalne grupe „Pravda za Davida", da su se građani datog dana okupili kako bi izrazili svoje mišljenje o radu držanih organa, a što predstavnik ovlašćenog organa nije dokazima osporio. Iz činjeničnog opisa prekršaja i izvedenih dokaza ne proizilazi da je okrivljeni vikom i galamom, na način kako je to opisano, izazavao uznemirenost građana, niti kako se ona manifestovala, te kako je okrivljeni svojim ponašanjem narušio javni red i mir, odnosno narušio usklađeno stanje međusobnih odnosa građana nastalo njihovim ponašanjem na javnom mjestu i dejlovanjem organa i službi u javnom životu radi obezbjeđivanja jednakih uslova za ostvarivanje prava građana na ličnu bezbjednost, mir i spokojstvo, privatni život, slobodu kretanja, zaštitu ljudskog dostojanstva i prava maloljetnika i drugih lica u smislu člana 2. stav 1., Zakona o javnom redu i miru. Sud je u svom obrazloženju nadalje naveo, da nije dovoljno da se u činjenični opis prekršaja unese „narušio javni red i mir", „izazvao uznemirenost prisutnih grđana" bez da se navede u čemu se sastoji narušavanje javnog reda i mira. Shodno svemu navedenom, sud je okrivljenog na osnovu člana 199. stav 1. tačke 1., Zakona o prekršajima Republike Srpske oslobodio prekršajne odgovornosti jer djelo, za koje se tereti okrivljeni, nije prekršaj.

b) U jednoj od presuda protiv lica koje je bilo prisutno na istom okupljanju neformalne grupe „Pravda za Davida" i kome je takođe bio izdat prekršajni nalog za prekršaja iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru, a gdje je okrivljeni takođe prekršajnim nalogom bio kažnjen zato što je: „za vrijeme održavanja protesta neformalne grupe „Pravda za Davida" u porti hrama narušio javni red i mir vikom i galamom, na način što je u navedeno vrijeme uzvikivao „*Pravda za Davida*", a što je izazvalo uznemirenost prisutnih građana", sud je u postupku koji je iniciran zahtjevom za sudsko odlučivanje, pored argumenata koji su navedeni kod naprijed opisanog slučaja, u svom obrazloženju naveo još i da je svjedok-policijski službenik u svojoj izjavi naveo da se građani nisu njemu žalili niti prijavljivali okrivljenu, odnosno nisu prijavili okrivljenu da je svojim ponašanjem iste uznemirila, već navodi da su građani negodovali i odmahivali rukama, ali ne navodi iz kojih razloga su to oni činili. Shodno tome, sud konstatuje da tvrdnja predstavnika ovlašćenog izdavaoca prekršajnog naloga da je došlo do uznemirenosti građana mora biti zasno-

vano na dokazima, a teret dokazivanja je u ovom slučaju na izdavaocu prekršajnog naloga, te je u ovom slučaju primijenio i pravilo *in dubio pro reo*.[112]

c) Takođe, u jednoj od presuda protiv lica koje je bilo prisutno na istim okupljanjima neformalne grupe „Pravda za Davida" i kojem je takođe bio izdat prekršajni nalog za istu vrstu prekršaja, u istom činjeničnom opisu, sud je u odbijajućoj odluci, pored argumenata koji su naprijed navedeni, konstatovao o pitanju svjedoka-policijskog službenika da je u konkretnom slučaju došlo do uznemirenosti građana ponašanjem grupe na osnovu toga što su građani prilazili policijskm službenicima i pitali ih zašto dozvoljavaju provokacije (ne navodeći sadržaj tih provokacija) i zašto nešto ne preduzmu pokazujući prema licima koja su bila okupljena ispred hrama. Po ocjeni suda, svjedok u svojoj izjavi nije naveo da su građani prilazili policijskim službenicima i prijavili da osjećaju uznemirenost ponašanjem okrivljene. Nadalje, sud je konstatovao da je osjećaj uznemirenosti subjektivni osjećaj, tako da sud ne može na iskazu policijskog službenika bez saslušanja građana utvrditi da li su građani bili uznemireni. Ne može se tvrdnja predstavnika ovlašćenog izdavacoa prekršajnog naloga zasnivati na pretpostavkama saslušanog svjedoka.

č) Pored ovoga, kod nekoliko lica kojima su prekršajni nalozi izrečeni za isti prekršaj, čije izvršenje se ogledalo u učešću u okupljanja neformalne grupe „Pravda za Davida" na naprijed opisan način, u samim prekršajnim nalozima činjenično stanje ovlašćenog izdavaoca prekršajnog naloga je bilo opisano na sljedeći način: „Kriv je što je […], na platou Hrama Hrista Spasitelja u Banjaluci, narušio javni red i mir vikom i galamom na način što je prilikom održavanja skupa neformalne grupe „Pravda za Davida" uzviknuo „*Pravda za Davida*" i „*Pravda*" čime bi učinio prekršaj iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru. Kod prekršajnih naloga, kod kojih je činjenično stanje ovako bilo opisano, a u postupku koji je vođen po zahtjevu za sudsko odlučivanje, sud je između ostalih argumenata koji su opisani kod naprijed navedenih slučajeva, u svom obrazloženju rješenja o oslobađanju odgovornosti konstatovao kako je kao zakonsko obilježje prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret propisano narušavanje javnog reda i mira, te da stoga nije dovoljno da se u činjenični opis unese samo radnja izvršenja prekršaja (vikom i galamom, uzvikujući parole „Pravda za Davida" i „Pravda". Narušavanje javnog reda i mira kao zakonsko obilježje prekršaja trebalo je da bude uneseno u činjenični opis prekršaja kako bi isti sadržavao sva zakonom propisana obilježja prekršaja.

3) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Doboj 1, Policijske uprave Doboj, Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, mjeseca marta 2019. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv okrivljenog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske. Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „u unutrašnjosti glasačkog mjesta xxx koje se nalazilo u Domu kulture Mala Bukovica, grad Doboj, okrivljeni je narušio javni red i mir vikom, na način što se vikom obratio predsedniku izborne komisije na pomenutom glasačkom mjestu, kao i drugim članovima izborne

[112] Princip *in dubio pro reo* u najprostijem smislu rečeno znači da u krivičnom postupku okrivljeni uživa koristi zbog postojanja sumnje u odlučne činjenice čije se postojanje utvrđuje na njegovu štetu (eng. benefit of the doubt). Naime, radi se o principu evropskokontinentalnog prava koje svoje korijene nalazi još u rimskom pravu. Naime, još u 13. vijeku Albertus Gandinus je govorio da: „Kada postoji sumnja i dokazi su neizvjesni (int talibus dubiis et incertis probationibus) bolje je ostaviti nedjelo zločinca nekažnjeno nego osuditi nevinog, jer u slučaju sumnje (in dubiis) bolja je blaža kazna nego oštrija. Ovo načelo predstavlja jednu od pogodnosti koja se priznaje okrivljenom, da kako bi se popravila njegova pozicija u postupku. Skup tih pogodnosti označava se kao prednost odbrane (*favor defensionis*), dok se princip *in dubio pro reo*, kao jedna od tih pogodnosti označava kao sumnja u korist okrivljenog (eng. giving the defendant the benefit of the doubt). Navedeno prema: A. R. Ivanović, B. Munižaba, *Odnos principa in dubio pro reo i kontinuiteta dokaza prema odredbama aktuelnog Zaonika o krivičnom postupku Republike Srbije*, „GLASNIK" Advokatske komore Vojvodine: Časopis za pravnu teoriju i praksu, god. LXXXXIX knjiga 77, br. 1, Novi Sad, 2017, str. 18.

komisije, govoreći kako vade glasačke listiće iz glasačke kutije, te da će svi završiti na robiji ukoliko bude samo jedan listić viška na glasačkom mjestu".

U ovom postupku Osnovni sud u Doboju je donio rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti za prekršaj koji mu se zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavlja na teret, usljed toga što ovlašćeni organ u postupku nije dokazao da je okrivljeni počinio isti. Takođe, ovdje bi se moglo postaviti i pitanje postojanja narušavanja javnog reda i mira, tj. da li je navodnim iznošenjem mišljenja i prijetnji da će završiti na robiji ukoliko bude samo jedan listić viška na glasačkom mjestu, jer se čitav događaj odigrao u prostoriji nakon sprovođenja izbora u kojoj je u tom trenutku bilo samo nekoliko lica, članova izborne komisije. Pored toga, postavlja se i pitanje neophodnosti miješanja organa vlasti u ovakav slučaj, jer se iz navodnog sadržaja koji je izrekao okrivljeni može zaključiti da je istim optužio članove izborne komisije za nelegalane radnje, te istima uputio prijetnju krivičnim progonom ako bude nelegalnih radnji (viška listića). S tim u vezi, u datom slučaju eventualno bi se mogli steći elementi klevete, što se prema domaćem pravnom okviru procesuira u građanskom postupku prema Zakonu o zaštiti od klevete. Stoga smo mišljenja da je miješanjem organa vlasti, odnosno policije, počinjeno kršenje prava ovog lica na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

4) U postupku protiv jednog lica u kome je Policijska stanica Doboj 1, Policijske uprave Doboj, Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, februara mjeseca 2019. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv okrivljenog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske. Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „oko 06.25 sati u unutrašnjosti glasačkog mjesta broj xxxx, koje se nalazi u zgradi Gimnazije „Jovan Dučić" u Ulici Hilandarska, grad Doboj, narušio javni red i mir vikom i nepristojnim ponašanjem na način što je vikao i upućivao pogrdne riječi akreditovanom posmatraču na pomenutom glasačkom mjestu, te mu svojom rukom otrgao akreditaciju sa jakne".

U ovom postupku Osnovni sud u Doboju je donio rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti za prekršaj koji mu se zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavlja na teret, jer dokazanim postupkom nije dokazano da je okrivljeni počinio prekršaj na način kako je to opisano u činjeničnom opisu prekršajnog naloga.

5) U postupku protiv jednog lica u kome je Policijska stanica Osmaci, jula mjeseca 2019. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv okrivljenog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 8. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske. Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana oko 17.30 sati u mjestu Osmaci, ispred lovačke kuće u zaseoku Kalajdžićima, narušio javni red i mir grubim vrijeđanjem drugog lica, bezobzirnim ponašanjem i izazivanjem osjećanja fizičke ugroženosti, na taj način što je pred izvjesnim svjedocima, upućivao pogrdne psovke oštećenom licu, riječima „*zna se za njega (navodeći prezime oštećenog) da je učestvovao u otmici, jebem mu sve po spisku, jebem mu majku i dijete, ako smije neka dođe ovdje!*", a pri tome je sve izgovorene riječi snimao svojim telefonom i javno objavio na društvenoj mreži Fejsbuk, na svom profilu, a što je oštećeni i vidio".

U datom slučaju, Osnovni sud u Zvorniku je donio rješenje o oslobađanju odgovornosti okrivljenog iz razloga što izvedeni dokazi ne pružaju pouzdan osnov da bi se mogao izvesti zaključak da se predmetni događaj desio na način kako je to opisano u zahtjevu ovlaštenog organa. Do ovakvog zaključka sud je došao prvenstveno analizirajući iskaz saslušanih svjedoka i iskaz okrivljenog, dovodeći iste u vezu. Nesporne činjenice koje proizilaze iz prethodnog događaja (da je okrivljeni predmetnog dana zajedno sa još dva lica bio kod lovačke kuće u Osmacima, da je isti snimao video zapise, ne navodeći ime oštećenog i da je na neki način taj video snimak dospio na društvene mreže), kao i činjenice koje je sam okrivljeni naveo da se sporni događaj odigrao ispred

njegove vikendice, a ne lovačke kuće, da su on i još dva lica koja su bila prisutna konzumirali alkohol, da ni u jednom trenutku nije pomenuo ime oštećenog, da je snimio određeni video snimak ali da nije objavio na društvenoj mreži i da je moguće da je neko uzeo njegov telefon i taj snimak proslijedio, nisu sudu pružile pouzdan osnov da bi sud mogao okrivljenog oglasiti odgovornim za prekršaj koji mu se predmetnom optužbom stavlja na teret, jer je i nakon provedenog dokaznog postupka ostalo nejasno i nedokazano da li je okrivljeni psovkama iz činjeničnog opisa prekršaja grubo vrijeđao oštećenog. Shodno navedenom, a imajući u vidu biće prekršaja koji se stavlja na teret okrivljenom (prekršaj iz člana 8. Zakona o javnom redu i miru čini ko grubim vrijeđanjem drugog lica, na političkoj, vjerskoj ili nacionalnoj osnovi ili drugim bezobzirnim ponašanjem izazove osjećanje fizičke ugroženosti ili uznemirenosti građana, pri čemu se *grubo vrijeđanje* mora rasvijetliti i dokazati), a imajući u vidu činjenicu da u ovom predmetu predloženi svjedoci nisu na pouzdan način potvrdili navode iz zahtjeva ovlaštenog organa, odnosno bitne činjenice koje čine biće navedenog prekršaja, da je okrivljeni grubo vrijeđao oštećenog, jasno proizilazi da sud na osnovu izvedenih dokaza ne može okrivljenog oglasiti odgovornim. Na osnovu svega izloženog, a pošto izvedeni dokazi ni pojedinačno ni u međusobnoj povezanosti ne upućuju na zaključak da je okrivljeni te prilike počinio prekršaj, kako se to navodi u zahtjevu ovlaštenog organa, to je sud usljed nedostataka dokaza utvrdio da nije dokazano da je okrivljeni počinio prekršaj za koji je protiv njega podnesen zahtjev i okrivljenog oslobodio od odgovornosti, a imajući u vidu član 164. stav 7. Zakona o prekršajima Republike Srpske koja propisuje da je teret dokazivanja da je okrivljeni počinio prekršaj na podnosiocu zahtjeva.

6) U postupku protiv jednog lica u kome je Policijska stanica Kozluk, oktobra mjeseca 2019. godine izdala prekršajni nalog zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 8. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske. Naime, okrivljenoj je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinila tako što je: „izvjesnog dana narušila javni red i mir, na taj način što je u prisustvu policijskih službenika oštećenu nazivala „*kujom*“ govoreći „*šta hoće kuja, ovo je moj put*”. U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljena je blagovremeno podnijela zahtjev za sudskim odlučivanjem.

U datom postupku, Osnovni sud u Zvorniku je donio rješenje o oslobađanju okrivljene odgovornosti jer prekršajni nalog ne sadrži sve bitne elemente prekršaja za koje se okrivljena tereti. Naime, u svom obrazloženju sud je konstatovao da članom 149. stav 1. tačka 8., Zakona o prekršajima Republike Srpske propisano je šta sve treba sadržati prekršajni nalog, pa je tako propisano da moraju sadržati „činjenični opis radnje iz koje proizilazi pravno obilježje prekršaja, vrijeme i mjesto izvršenja prekršaja i druge okolnosti potrebne da se prekršaj tačnije odredi“, dakle, između ostalog, i objektivne elemente prekršaja kao što je i posljedica konkretnog prekršaja kada je posljedica bitan element istog. Da bi određeni događaj predstavljao prekršaj, u činjeničnom opisu događaja moraju se ostvariti svi bitni elementi određenog prekršaja koji čine biće prekršaja i u nedostatku ma kog bitnog elementa kao posljedicu dovodi da djelo za koji se okrivljeni tereti ne predstavlja prekršaj. U konkretnom prekršaju, da bi okrivljena učinila predmetni prekršaj mora se dokazati da je svojom radnjom „grubim vrijeđanjem ili drugim bezobzirnim ponašanjem” kod oštećene izazvala osjećanje fizičke ugroženosti ili uznemirenosti, gdje je osjećanje fizičke ugroženosti ili uznemirenosti kao posljedica bitan elemenat bića prekršaja, tako da ista mora biti sadržana u činjeničnom opisu prekršaja, gdje se pored toga predmetna posljedica nakon izvršenog djela mora manifestovati kod oštećene, odnosno ista mora biti dokazana pred nadležnim sudom kod kojeg se vodi postupak. Pored činjenice da činjenični opis prekršaja, koji se okrivljenoj stavlja na teret, ne sadrži bitno obilježje u pogledu posljedice prekršaja, njedan od saslušanih svjedoka pred sudom nije naveo da se oštećena nakon upućene psovke osjetila uznemireno ili fizički ugroženom, a posebno uzimajući u obzir da su oštećena, kao i svjedokinja koja je saslušana u postupku, izjavile da je okrivljena u prisustvu policije nije vrijeđala oštećenu, a iste su se nalazile na udaljenosti do 5 metara i jasno su mogle čuti riječi okrivljene. Ovdje još treba napomenuti da je u činjeničnom opisu navedeno da je okrivljena opisanom radnjom „narušila javni red i mir”, što ne predstavlja element bića prekršaja

iz člana 8. Zakona o javnom redu i miru Republike Spske. Naime, narušavanje javnog reda i mira predstavlja element bića prekršaja iz člana 7. ovog zakona.

7) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Osmaci, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske, a u vezi sa Odlukom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije na teritoriji Republike Srpske.[113] Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila, mjeseca 2020. godine u 13.00 sati, u mjestu Osmaci, narušio javni red i mir na taj način što je na društvenoj mreži objavio tekst uznemirujućeg sadržaja. Isti je na svom Fejsbuk profilu u vrijeme virusa korona objavio da je pozitivan na virus korona i moli svoje prijatelje da se podvrgnu zdravstvenoj kontroli, koji su se zbog toga uznemirili". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem uz iznošenje prijedloga za vraćanje u pređašnje stanje.

U datom postupku, Osnovni sud u Zvorniku je donio rješenje o oslobađanju okrivljenog odgovornosti jer radnja koja se prekršajnim nalogom okrivljenom stavlja na teret nije prekršaj. Naime, u svom obrazloženju sud je konstatovao da prekršajni nalog se zasnivao na Odluci o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije na teritoriji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 26/20), te da je okrivljeni u vezi izdatog prekršajnog naloga dana 07.04.2020. godine putem branioca predlagao vraćanje u pređašnje stanje. U međuvremenu, Vlada Republike Srpske je donijela novu Odluku o stavljanju van snage Odluke o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije na teritoriji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 36/20). Odluka Vlade Republike Srpske o stavljanju van snage Odluke o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije na teritoriji Republike Srpske predstavlja okolnost koja isključuje vođenje prekršajnog postupka u smislu člana 181. stav 1. tačka 8., Zakona o prekršajima Republike Srpske.

8) U postupku protiv dva lica u kome je Policijska stanica Osmaci, aprila mjeseca 2020. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske za prvookrivljenog i članu 11. istog zakona za drugookrivljenog. Naime, prvookrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine oko 18.00 sati, u mjestu Šarci, opština Osmaci, na lokalnom javnom putnom pravcu Cepardе-Osmaci, u neposrednoj blizini nadvožnjaka, narušio javni red i mir tako što su dva lica gonila stado ovaca kada je pred njih, bez ikakvog povoda i razloga izašao prvookrivljeni, sa svojim sinom te im se bez ikakvog povoda i razloga obratio drsko povišenim tonom vikajući riječima „Momci, nemoj da bi sa stadom išli lijevo, to je moja zemlja, jeste li čuli", na šta mu je prvo lice odgovorilo da neće ići tamo, te se isti zatim na isti način obratio i drugom licu".

Ovdje prvo treba napomenuti da je u postupku odlučivanja po ovom zahtjevu, Osnovni sud u Zvorniku prilikom odlučivanja o prekršajnoj odgovornosti prvokrivljenog izostavio dio događaja koji se stavlja na teret drugookrivljenom, a koji se odnosi na prekršaj iz člana 11. Zakona o javnom redu i miru, jer se isti nije odazvao pozivu suda na usmeni pretres niti opravdao svoj izostanak, zbog čega je sud razdvojio postupke u odnosu na oba okrivljena, te postupak nastavio u odnosu na prvookrivljenog, ne dirajući u objektivni identitet prekršaja. U datom postupku, Osnovni sud u Zvorniku je donio rješenje o oslobađanju prvookrivljenog odgovornosti, jer izvedeni dokazi ni pojedinačno ni u međusobnoj povezanosti ne upućuju na zaključak da je okrivljeni počinio prekršaj, kako se to navodi u zahtjevu ovlaštenog organa. Naime, u svom obrazloženju sud je naveo da prekršaj koji se stavlja na teret okrivljenom čini onaj ko narušava javni red i mir svađom, vikom, vriskom, izvođenjem ili reprodukcijom muzičkih sadržaja ili tekstova, nošenjem ili isticanjem simbola, slika, crteža ili tekstova

[113] Odluka o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vandredne situacije na teritoriji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 26/20).

nepristojnog, uvredljivog ili uznemiravajućeg sadržaja i drugim nepristojnim ili drskim ponašanjem, pri čemu se drugo nepristojno ponašanje mora rasvijetliti i dokazati. Imajući u vidu činjenicu da u ovom predmetu predloženi svjedok nije potvrdio navode iz zahtjeva ovlaštenog organa, odnosno bitne činjenice koje čine biće navedenog prekršaja, tj. da se okrivljeni bez ikakvog povoda i razloga obratio drsko povišenim tonom vikajući *„Momci nemoj da bi sa stadom išli lijevo, to je moja zemlja, jeste li čuli"*, sud je usljed nedostataka dokaza zauzeo stav da nije dokazano da je okrivljeni počinio prekršaj za koji je protiv njega podnesen zahtjev i okrivljenog oslobodio odgovornosti.

9) U postupku protiv jednog lica gdje je Policijska uprava Prijedor izdala prekršajni nalog zbog kršenja Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj, na način da je na svom blogu kritikovao odgovor vlasti Republike Srpske na pandemiju.[114] U prekršajnom nalogu je navedeno da je okrivljeni počinio prekršaj tako što je na svom profilu objavio tekst „Korona ludilo još jedna prilika za pljačku", čime je iznio niz lažnih vijesti ili tvrđenja kojima je izazvao paniku kod stanovništva za vrijeme trajanja vanredne situacije u RS. Okrivljenom je naloženo da plati kaznu od 1.000,00 KM. Ovdje treba napomenuti da je sporni tekst objavljen na blog stranici okrivljenog 18. marta 2020. godine, dakle dan prije donošenja sporne odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj čime je prekršen član 3. Zakona o prekršajima Republike Srpske koji propisuje da niko ne može biti sankcionisan za djelo izvršeno prije nego što je zakonom ili odlukom zasnovanom na zakonu počinjeno. Pored toga, u ovom slučaju, okrivljeni je iznio svoje mišljenje i svoje stavove, koji prije svega odražavaju kritiku rada državnih organa. S tim u vezi, podsjećamo na praksu Evropskog suda za ljudska prava, prema kojoj nije moguće dokazivati da li je nečije mišljenje koje predstavlja stavove ili lične procjene nekog događaja ili situacije, istinito ili ne, a ovaj osnovni segment prava na slobodu izražavanja uživa najviši stepen zaštite i ne štite se samo mišljenja koja se povoljno primaju ili se smatraju neuvredljivim ili nečim što ne izaziva reakcije, već i ona koja mogu da uvrijede, šokiraju ili uznemire što predstavlja pretpostavku pluralizma, tolerancije, slobodoumlja, a koje su od suštinske važnosti demokratskog društva. Shodno navedenom, mišljenja smo da je u datom slučaju prekršeno pravo ovog lica na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

10) U postupku protiv jednog lica gdje je Policijska uprava Prijedor izdala prekršajni nalog protiv okrivljene zbog kršenja Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj. Prekršajni nalog je izdat zbog njene izjave date jednoj medijskoj kući u kojoj govori o problemima u zdravstvu u Republici Srpskoj, da nema dovoljno ventilatora, kreveta ili službi intenzivne njege i za tvrdnje da je Republika Srpska nespremna za nadolazeću krizu. Optužena je za širenje lažnih vijesti i naloženo joj je da plati kaznu u iznosu od 1.000,00 KM.[115] Kao i u prethodnom slučaju, radi se o mišljenju kojim su iznijete kritike na rad organa vlasti koje uživa zaštitu u smislu člana 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima i člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine.

11) U postupku protiv jednog lica gdje je Policijska uprava Gradiška aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog zbog kršenja Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj, zbog toga što je na svom Fejsbuk profilu istaklo objavu: *„Da je gradonačelnik grada Gradiška bio u društvu sa osobom koja je pozitivna na korona virus, te da gradonačelnik nije završio u izolaciji, kako je to jasno propisano da osoba koja je bila u kontaktu sa zaraženom osobom, treba biti u kućnoj izolaciji 14 dana od kontakta, kako bi se djelovalo preventivno."* Izvršenim provjerama u Higijensko- epidemiološkoj službi Doma zdravlja Gradiška i

[114] Kompletan tekst kritikovanja vlasti je dostupan na sljedećem linku: https://radovanovicborislav.blogspot.com/2020/03/koronaludilo-jos-jedna-prilika-za.html.

[115] Izvor: https://balkaninsight.com/2020/04/08/bosnia-trying-to-censor-information-about-pandemic-journalists-say/ dostupno na dan 29.05.2021. godine.

Odjeljenju za inspekcijske poslove gradske uprave Gradiška, utvrđeno je da su navodi neistiniti, te je na osnovu preduzetih operativnih i istražnih mjera i radnji policijskih službenika istom uručen prekršajni nalog i izrečena novčana kazna u iznosu od 1.000,00 KM.[116] Pored činjenice da je okrivljeni kažnjen na osnovu odredaba sporne Odluke, o kojoj je naprijed bilo više riječi, mišljenja smo da je ovdje počinjeno kršenje prava na slobodu mišljenja, jer prema standardima Evropskog suda za ljudska prava od državnih organa se ne zahtijeva da se miješaju u korišćenje slobode izražavanja svaki put kada postoji jedan od razloga za ograničenje ovog prava, poput nanošenja štete nečijem ugledu ili časti, pošto bi to vodilo do ograničenja sadržine tog prava. Kao što je to već istaknuto, nanošenje štete nečijem ugledu ili časti ne smije se u svim slučajevima smatrati kažnjivom aktivnošću za koju je potrebno miješanje državnog organa. Dakle, navedena izjava može štetiti ugledu lica koje je pomenuto u istoj, ali postavlja se pitanje miješanja policije kao državnog organa, tj. pitanje neophodnosti miješanja u demokratskom društvu, odnosno da li je cilj miješanja bio srazmjeran sredstvima upotrebljenim za njegovo postizanje. Naime, ukoliko u ovom slučaju postoji građanska odgovornost zbog eventualne klevete, postupak protiv lica koje je istu počinilo bi trebalo da se vodi po tužbama za naknadu štete po kleveti kod nadležnih sudova.

12) U postupku protiv jednog lica gdje je Policijska uprava Gradiška marta mjeseca 2020. godine izdala je prekršajni nalog zbog kršenja Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj, zbog toga što je na svom Instagram profilu objavilo tekst sljedećeg sadržaja: *„Ubićete nas medijima i depresijom, ne koronom, prestanite više pričati o tome! Držite se 3 dnevnika dnevno i previše! Hvalite Gradišku nema korone kako bi je uzdigli od svih gradova u RS, a ovamo ženu u Gradišci skrivate da je i testirana i zaražena i već 7 dana u kućnom karantinu. Pošto to radite, takvi lažni mediji nam ne trebaju, sve radite politički, ne za zdravlje ljudi! Da je za naše zdravlje davno bi sve zatvorili na 28 dana i završili s tim! Ja sad apelujem na građane naše da rasturimo depresiju i da se više prestane o tome pričati! Cilj im je svima da unište našu ekonomiju i zatupe nam mozak, a ne da nas zaštite... Jer opet ponavljam, šuti se u našoj opštini (gradu) o pozitivnim testovima!*" Uručenim prekršajnim nalogom je okrivljenom licu izrečena kazna u iznosu od 1.000,00 KM.[117] I u ovom slučaju radi se o mišljenju kojim su iznijete kritike na rad organa vlasti koje uživa zaštitu u smislu člana 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima i člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine.

13) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Gradiška, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog zbog kršenja člana 2. stav 2. Uredbe sa zakonskom snagom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije na teritoriji Republike Srpske. Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine okrivljeni je na svom Fejsbuk profilu xxx na javnoj grupi xxxx objavio lažne tvrdnje kojima se izazvala panika kod građana u vrijeme vanrednog stanja, čime je prekršio Uredbu sa zakonskom snagom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja od dana 06.04.2020. godine." Pomenutim prekršajnim nalogom je okrivljenom izrečena novčana kazna od 1.000,00 KM.

Uzevši u obzir način na koji je dat činjenjični opis prekršaja, možemo reći da je on nepotpun i da ne odražava biće ovog prekršaja, jer nisu navedene navodne tvrdnje na osnovu čijih analiza bi se moglo utvrditi da li su iste lažne, kao i da li mogu dovesti do izazivanja panike kod građana. Takođe, nije navedeno na koji način su njegove tvrdnje izazvale paniku kod građana. Shodno tome, mišljenja smo da je ovako koncipiranim prekršajnim nalogom izrečena kazna za nešto, što prema onome što je navedeno u činjeničnom opisu ne odražava sve elemente ovog prekršaja.

---

[116] Izvor: https://mup.vladars.net/lat/index.php?vijest=23225&vr, dostupno na dan 26.05.2021. godine.

[117] Izvor: https://mup.vladars.net/lat/index.php?vijest=23056&vrsta, dostupno na dan 26.05.2021. godine.

14) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Gradiška, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog zbog kršenja tačke 2. Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj. Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine napisao komentar uz fotografiju koju je objavio na društvenoj mreži Fejsbuk: „*Možda sam lud, ali ne jebem zabrane*", u 20.16 sati, time izazivajući teže narušavanje JRIM, onemogućavanja provođenja mjera državnih organa. Pomenutim prekršajnim nalogom je okrivljenom izrečena novčana kazna od 1.000,00 KM.

Uzevši u obzir način na koji je dat činjenični opis prekršaja, možemo reći je isti nerazumno dat i da nije objašnjeno kako je ovo što je izrečeno uticalo na onemogućavanje sprovođenja zaštitnih mjera državnih organa. Shodno tome, mišljenja smo da je ovako koncipiranim prekršajnim nalogom izrečena kazna za nešto što, prema onome što je navedeno u činjeničnom opisu, ne odražava sve elemente ovog prekršaja.

15) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Gradiška, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog zbog kršenja stava 1. tačke 2. Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj. Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „okrivljeni, radi ranije uručenog prekršajnog naloga, prekršio odluku o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije na teritoriji RS tako što je na društvenoj mreži Fejsbuk objavio tekst: „*Narode, osvijestimo se i otjerajmo ovo sa vlasti. Ko ostane u ovoj CIRKUS državi treba ga javno strijeljati. Ovo je buđava država itd.*" Pomenutim prekršajnim nalogom je okrivljenom izrečena novčana kazna od 1.000,00 KM.

U datom slučaju, okrivljeni je iznio svoje mišljenje kojim kritikuje vlast. Takođe, vrijednosti kao što su „ugled/čast zemlje ili vlade", „ugled/čast nacije", „država ili drugi službeni simboli", „ugled/autoritet javnih organa vlasti" (osim sudova) nisu predviđene stavom 2. i, stoga, ne predstavljaju legitimne ciljeve koji opravdavaju ograničavanje slobode izražavanja. Shodno navedeno, mišljenja smo da je u ovom slučaju kažnjavanjem ovog lica za dati prekršaj počinjeno kršenje njegovog prava na slobodu izražavanja.

16) U postupku protiv jednog lica u kome je Policija u Banjaluci, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog zbog kršenja stava 1. tačke 2. Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj. Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „na društvenim mrežama za vrijeme vanredne situcije iznosio i prenosio lažne informacije ili tvrdnje kojima se izaziva panika ili značajnije ometa sprovođenje mjera i odluka državnih organa". Pomenutim prekršajnim nalogom je okrivljenom izrečena novčana kazna od 1.000,00 KM.

Uzevši u obzir način na koji je dat činjenjični opis prekršaja, možemo reći da je on nepotpun i da ne odražava biće ovog prekršaja, jer nisu navedene navodne tvrdnje na osnovu čijih analiza bi se moglo utvrditi da li su iste lažne, kao i da li mogu dovesti do izazivanja panike kod građana. Takođe, nije navedeno na koji način su njegove tvrdnje izazvale paniku kod građana, odnosno kako iste značajnije ometaju sprovođenje mjera i odluka državnih organa. Shodno tome, mišljenja smo da je ovako koncipiranim prekršajnim nalogom izrečena kazna za nešto, što prema onome što je navedeno u činjeničnom opisu ne odražava sve elemente ovog prekršaja.

17) U postupku protiv jednog lica u kome je Policija u mjestu Bronzani Majdan, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog zbog kršenja stava 1. tačke 2. Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj. Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „prekršio zabranu izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije, na način što je iznosio prijetnje ili tvrdnje putem društvenih mreža, kojim se izaziva panika ili

značajnije ometa sprovođenje mjera i odluka državnih organa". Pomenutim prekršajnim nalogom je okrivljenom izrečena novčana kazna od 1.000,00 KM.

Uzevši u obzir način na koji je dat činjenjični opis prekršaja, možemo reći da je on nepotpun, i da ne odražava biće ovog prekršaja, jer nisu navedene navodne prijetnje ili tvrdnje. Naime, nije dovoljno samo napisati „iznosi prijetnje ili tvrdnje" već je potrebno navesti i sadržaj istih, jer se u suprotnom ne može utvrditi da li se datim izjavama zaista može izazvati panika ili značajnije ometa sprovođenje mjera i odluka državnih organa. Iz ovoga što je napisano ne vidi se šta je to okrivljeni iznio, i kako to utiče na izazivanje panike i nereda, odnosno na ometanje sprovođenja mjera i odluka državnih organa. Shodno tome, mišljenja smo da je ovako koncipiranim prekršajnim nalogom izrečena kazna za nešto, što prema onome što je navedeno u činjeničnom opisu ne odražava sve elemente ovog prekršaja.

18) U postupku protiv jednog lica u kome je Policija u Prijedoru, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog zbog kršenja stava 1. tačke 2. Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj. Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „putem društvene mreže Instagram, na svom profilu javno objavio sliku prekršajnog naloga kojim je isti sankcionisan za nepoštovanje policijskog časa sa natpisom: „*Naserem se na policijski čas ja legalno majmun*", čime je teže narušio JRM, značajnije ometajući sprovođenje odluka i mjera državnih organ i organa koji vrše javna ovlašćenja". Pomenutim prekršajnim nalogom je okrivljenom izrečena novčana kazna od 1.000,00 KM.

Podsjećamo da je pomenutim stavom odluke propisana zabrana iznošenja ili prenošenja lažnih vijesti ili tvrđenja kojima se izaziva panika ili teže narušava javni red ili mir ili onemogućava ili značajnije ometa sprovođenje odluka i mjera državnih organa i organizacija koji vrše javna ovlašćenja (stav 1.). Nesporno je da u onome što je ovaj okrivljeni napisao postoji uvredljiv i šokirajući sadržaj, koji kao što je to već istaknuto, ne mora nužno da podrazumijeva i sankcionisanje. Takođe, postavlja se pitanje da li je i na koji način iznošenjem ovakvog sadržaja okrivljeni značajnije ometao sprovođenje odluka i mjera državnih organa. Takođe, propisanim prekršajem se traži da se teže narušava javni red i mir. S tim u vezi, upitno je da li ovakve izjave mogu da izazovu teže narušavanje javnog reda i mira. Mišljenja smo da bi se u radnjama ovog okrivljenog možda mogle steći obilježja nekog drugog prekršaja, ali ne i ovog koji mu je stavljen na teret.

19) U postupcima protiv tri lica gdje je Policijska uprava Mrkonjić Grad izdala prekršajne naloge sa kaznom od po 1.000,00 KM zbog kršenja Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj. Jedno lice je kažnjeno zbog toga što je na društvene mreže okačilo komentar uz fotografiju okupljanja više ljudi u vrijeme kada su zbog epidemiološke situacije sva javna okupljanja u Republici Srpskoj zabranjena. Drugo lice je kažnjeno zato što je, nakon što mu je prethodno izdat prekršajni nalog, ponovilo prekršaj objavljivanjem teksta kojim komentariše rad institucija Republike Srpske i grubo vrijeđa predstavnike državnih organa. Treće lice je kažnjeno jer je na Fejsbuku objavilo fotografiju na kojoj pije pivo uz komentar „*Gdje je ta korona da je se nadišem.*"[118] Kao i u prethodnim slučajevima, u ovom slučaju radi se o mišljenju kojim su iznijete kritike na rad organa vlasti koje uživa zaštitu u smislu člana 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnimslobodama i člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno o govoru kojim nisu ugrožena prava drugih ili narušen javni red i mir, te stoga nema osnova za prekršajno kažnjavanje.

20) U postupku protiv jednog lica gdje je Policija u Bijeljini izdala prekršajni nalog sa kaznom od 1.000,00 KM zbog kršenja Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj. Naime, okrivljenoj je prekršajnim

[118] Izvor: https://ba.n1info.com/vijesti/a420340-ostre-kazne-u-bih-zbog-objava-o-korona-virusu-na-drustvenim-mrezama/, dostupno na dan 26.05.2021. godine.

nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinila tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine u 9.29 sati, na objavljenu vijest na Fejsbuk profilu Bijeljina, objavila komentar: „*Nema zato što nemate testove za koronu, a ako neko ne vjeruje neka pozove i da pita kako da se testira pa ćete dobiti pravi odgovor. Recite da imate sve simptome pa dobijate tačan i jasan odgovor.*"

Kao i u prethodnim slučajevima radi se o mišljenju kojim su iznijete kritike na rad organa vlasti koje uživa zaštitu u smislu člana 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima i člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno o govoru kojim nisu ugrožena prava drugih ili narušen javni red i mir, te stoga nema osnova za prekršajno kažnjavanje.

21) U postupku protiv jednog lica gdje je policija (zbog anonimizacije iz prekršajnog naloga nije moglo biti utvrđeno mjesto izdavanja naloga) izdala prekršajni nalog za kršenje Odluke Vlade Republike Srpske o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj. Naime, okrivljenoj je stavljeno na teret da je: „izvjesnog dana marta mjeseca u 22.00 sata sa svog Instagram profila objavila tekst čiji sadržaj može izazvati paniku kod građana. Prekršajnim nalogom je izrečena novčana kazna u iznosu od 1.000,00 KM.

Ovako naveden činjenični opis je nepotpun i ne odražava biće ovog prekršaja, jer se ne vidi sadržina teksta, na osnovu čega bi se moglo cijeniti da li isti zaista može izazvati paniku kod građana.

3.5.3. Kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

1) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija Brčko distrikta BiH (Jedinica opšte policije), marta mjeseca 2020. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 10. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH, a u vezi sa Naredbom o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa virusom korona koju je donio Krizni štab Brčko distrikta BiH od 21. marta 2020. godine. Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, na području Brčko distrikta BiH narušio javni red i mir izošenjem ili prenošenjem lažnih vijesti, glasina ili tvrdnji kojom prilikom je, nakon objavljenog članka na portalu eBrčko pod nazivom „Brčko: Deset lica nije poštovalo policijski sat, šef Policije Brčko distrikta BiH G. P. na konferenciji", na društvenoj mreži Facebook registrovan kao „A. A.", komentarisao riječima: „*Nije da je 10 nego 110, a to je do vas nego vas stid priznat da ste nesposobni izvest policijski sat kod nas kao da nije taj sat a ja vas još nijednom nisam vidio ni da ste došli ni prošli možda nisam razumio možda je policijski sat samo u gradu a ne po seoskim naseljima a sve je do vas*", i na taj način javno iznosio i prenosio lažne vijesti i informacije koji su u bilo kakvoj vezi sa epidemijom koronavirusa i koji mogu kod stanovništva izazvati strah i paniku ili na drugi način negativno uticati na sprovođenje mjera zaštite stanovništva od epidemije."

Najprije ističemo da je po našem mišljenju samo usvajanje ovakve odredbe koja na preširok i neprecizan način inkriminše kažnjavanje za iznošenje i prenošenje lažnih vijesti u suprotnosti sa članom 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Takođe, mišljenja smo da u konkretnom slučaju primjenom ovako sporne odredbe dodatno prekršeno pravo ovog lica na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda jer opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 10. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko iznosi ili prenosi lažne vijesti, glasine ili tvrdnje kojim se može izazvati uznemirenje građana ili ugroziti javni red i mir". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Kao prvo, narušavanje javnog reda i mira ne predstavlja obilježje bića ovog prekršaja, a ono je navedeno u činjeničnom opisu. Iz analize zakonskog teksta možemo vidjeti da se za postojanje ovog prekršaja ne traži da je javni red i mir

narušen, već da se radi o vijestima, glasinama ili tvrdnjama koje mogu izazvati ugrožavanje javnog reda i mira. Zbog ovoga je sam činjenični opis nerazuman i kontradiktoran, jer se na početku činjeničlnog opisa kaže da je narušio javni red i mir, ali izostaje dio u kojem je opisano u čemu se ogleda narušavanje javnog reda i mira, dok se u posljednjem dijelu činjeničnog opisa kaže da sadržaj koji je iznio okrivljeni kod stanovništva može izazvati strah i paniku. Takođe, u činjeničnom opisu stoji da je na ovaj način javno iznosio i prenosio lažne vijesti i informacije koji su u bilo kakvoj vezi sa epidemijom koronavirusa i koji mogu kod stanovništva izazvati strah i paniku ili na drugi način negativno uticati na sprovođenje mjera zaštite stanovništva od epidemije. Sa aspekta bića ovog prekršaja, lažne vijesti, glasine ili tvrdnje treba da budu takve da se njima može izazvati uznemirenje građana ili ugroziti javni red i mir. S tim u vezi, postavlja se pitanje da li informacije koje je okrivljeni iznio u vidu komentara na objavljenu vijest mogu da izazovu ovakve posljedice. Takođe, kao što je to već istaknuto u ovoj studiji, kod ocjene iznošenja neistinitih informacija, veoma je važno uzeti u obzir cilj iznošenja istih, da bi se moglo tvrditi da se radi o lažnim vijestima (vijestima koje imaju za cilj da nanesu štetu). U ovom slučaju, okrivljeni je iznio svoje mišljenje i svoje stavove, koji prije svega odražavaju kritiku rada državnih organa. S tim u vezi, podsjećamo na praksu Evropskog suda za ljudska prava, prema kojoj nije moguće dokazivati da li je nečije mišljenje, koje predstavlja stavove ili lične procjene nekog događaja ili situacije, istinito ili ne, a ovaj osnovni segment prava na slobodu izražavanja uživa najviši stepen zaštite i ne štite se samo mišljenja koja se povoljno primaju ili se smatraju neuvredljivim ili nečim što ne izaziva reakcije, već i ona koja mogu da uvrijede, šokiraju ili uznemire što predstavlja pretpostavku pluralizma, tolerancije, slobodoumlja, a koje su od suštinske važnosti demokratskog društva. U datom postupku, Osnovni sud Brčko distrikta BiH je donio odluku kojom je okrivljeni proglašen odgovornim za prekršaj koji mu je stavljen na teret, o čemu će više biti riječi u dijelu studije koji se tiče kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja sudova u Bosni i Hercegovini (vidjeti na strani 107, tačka 1.).

2) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija Brčko distrikta BiH (Jedinica opšte policije), marta mjeseca 2020. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 10. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH, a u vezi sa Naredbom o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa koronavirusom koju je donio Krizni štab Brčko distrikta BiH od 21. marta 2020. godine. Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretanjem prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine narušio javni red i mir iznošenjem i prenošenjem ležnih vijesti, glasina ili tvrdnji kojima može izazvati uznemirenje građana ili ugroziti javni red i mir, kojom prilikom je, na svom Fejbuk profilu objavio tekst: „*Vjerovatno ste upoznati sa situacijom oko žene iz izvjesnog mjesta koja je zaražena virusom Corona. Ime joj je xxx i punica je od mog brata sina (o tome sam već pisao). Želim vam reći istinu zbog koje bi deseci osoba trebali završiti u zatvoru. Gospođa xxx je četiri dana prije testiranja bila bolesna i kako ima prebivalište u xxx sin ju je odvezao u xxxu bolnicu. Iako je imala simptome prehlade izvršen je samo površni pregled i uz neviđenu arogantnost je istjerana iz bolnice. Sutradan ju je sin odvezao u bolnicu u Brčko. Ponovo ista situacija. Iako su svi simptomi upozoravali na Coronu, test nije urađen. Stanje se pogoršalo i sin ju je treći dan ponovo odvezao do bolnice u xxx. Utvrdili su da joj nije ništa i ponovo doslovno izbacili i to čak uz podsmijehe i opaske, kao što su „sin ti je došao iz Beča, neka te tamo vozi na liječenje." Kao i riječi: „možda koronu imate". Njen sin je poludio i ponovo odveo majku u Brčko i, naravno, uz novčano insistiranje, žena je testirata i utvrđeno je da je POZITIVNA. Cijela situacija se pokušala zataškati. Ravnateljica bolnice u xxx je supruga izvjesnog lica. Po svim zakonima o mjerama karantene cijela bolnica i doktori kao i sestre u xxx bi po zakonu trebali biti u karanteni. Nije se pribjeglo tim mjerama! Što mislite zašto??? Javno tužilaštvo već ima prijavu o postupanju i drži je u ladici. Obaviješten je šef policije o incidentu u Bijeloj od strane odgovornih medicinskih radnika koji su slučaj prijavili. Postoji zapisnik koji je uzela policija Srebrenika gdje i sin date gospođe i gospođa xxx potvrđuju navode. Jesu li vama sada neke stvari jasne??? Lako je trenirati strogoću u Peškirima. Osobno ću dostaviti dopis javnom tužilaštvu Brčko DC. Dostaviti ću dopis svjetskoj zdravstvenoj organizaciji koja ima ispostavu u Beču. I osobno ću obavijestiti šefa Policije u Brčkom. Dosta više bogova nad bogovima!!! A vi narode, uključite mozak.*

Vrijeme je.... ili nas neće biti" i na taj način iznosio i prenosio neistinite informacije povodom prijema i liječenja pacijentice xxx koja je pozitivna na COVID-19, dio koji je negirao i sin xxx, a posebno istinitost u dijelu teksta „uz novčano insistiranje", bilo kakvog liječnika ili uposlenika MC Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

Zahtjev za pokretanjem prekršajnog postupka je podnijet za prekršaj koji je propisan spornom odlukom, koja je sama po sebi u suprotnosti sa članom 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Takođe, mišljenja smo da u konkretnom slučaju primjenom ovako sporne odredbe dodatno prekršeno pravo ovog lica na slobodu mišljenja i izražavanja iz člana II3(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, jer opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Prije svega, u činjeničnom opisu je navedeno da je okrivljeni narušio javni red i mir. Narušavanje javnog reda i mira nije propisano kao posljedica prekršaja iz člana 10. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH. Takođe, činjenični opis je dat konfuzno. Prvo se navodi da je narušio javni red i mir, a onda da je iznio lažne vijesti, glasine, odnosno tvrdnje kojima se može izazvati uznemirenje građana ili ugroziti javni red i mir. Pored ovoga, činjenični opis je konfuzno dat i u dijelu koji se odnosi na lažne informacije, u smislu da se analizom činjeničnog opisa da zaključiti da je gospođa koja se pominje u tekstu i zaista pozitivina na COVID-19, te da se radi o djelimično lažnoj veijsti, odnosno da se osporava samo dio vijesti, i to onaj koji se odnosi na postupanje nadležnih organa. Mišljenja smo da se radi o iznesenom mišljenju koje predstavlja kritiku organa vlasti i u tom smislu uživa zaštitu člana 10. Evropske konvecije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te da ako i postoje elementi klevete, policija nije trebala da se miješa u to, nego da eventualna građanska odgovornost za klevetu bude rješavana u građanskom postupku, koji se vodi po privatnim tužbama. U datom postupku, Osnovni sud Brčko distrikta BiH je donio odluku kojom je okrivljeni proglašen odgovornim za prekršaj koji mu je stavljen na teret, o čemu će više biti riječi u dijelu studije koji se tiče kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja od strane sudova u Bosni i Hercegovini (vidjeti na strani 108, tačka 2.).

3) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija Brčko distrikta BiH (Jedinica opšte policije), marta mjeseca 2020. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 10. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH, a u vezi sa Naredbom o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa virusom korona koju je donio Krizni štab Brčko distrikta BiH od 21. marta 2020. godine. Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, na portalu „Otisak.ba" sa profila PELES POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO objavio tekst: *„Evo prijavljujem gradonačelnika da je ugrozio svojim neodgovornim ponašanjem mnogo života pustio je po njegovim navodima jako odgovornu osobu da od Bijeljine do Brčkog doveze dvije osobe zaražene koronavirusom pa je ta ista jako odgovorna osoba šetala po gradu prekršila mjere izolacije da bi test pokazao da je i ona na kraju zaražena a da ne pričamo da je kontaktirala sa mušterijama u prodavnici koja je u posjedu te jako odgovorne osobe",* i na taj način javno iznosio i prenosio lažne vijesti i informacije koji su u bilo kakvoj vezi sa epidemijom koronavirusa i koji mogu kod stanovništva izazvati strah i paniku ili na drugi način negativno uticati na sprovođenje mjera zaštite stanovništva od epidemije."

Pored činjenice da je zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka podnijet na osnovu sporne naredbe, postavlja se i pitanje miješanja organa vlasti u ovom slučaju, kao i da li ove informacije mogu da izazovu strah i paniku ili na drugi način da negativno utiču na sprovođenje mjera zaštite stanovništva. U skladu sa onim što je već rečeno u ovoj studiji, ako i ima elemenata građanske odgovornosti o pitanju klevete o tome se rješava u građanskim postupcima, koji su pokreću po privatnim tužbama. U datom postupku, Osnovni sud Brčko distrikta BiH je donio odluku kojom je okrivljeni proglašen odogovornim za prekršaj koji mu je stavljen na teret, o čemu će više biti riječi u dijelu studije koji se tiče kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja sudova u Bosni i Hercegovini (vidjeti na strani 109, tačka 3.).

4) U postupku protiv jednog lica u kome je Policija Brčko distrikta BiH (Jedinica opšte policije), marta mjeseca 2020. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 10. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH, a u vezi sa Naredbom o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa koronavirusom koju je donio Krizni štab Brčko distrikta BiH od 21. marta 2020. godine. Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine na području Brčko distrikta BiH narušio javni red i mir iznošenje ili prenošenje lažnih vijesti, glasina ili tvrdnji kojom prilikom je putem aplikacije Vajber uputio poruku sadržaja: „*Prijatelji i rođaci. Isprika što pišem ovako kasno. Nažalost u Bijeloj je potvrđen slučaj korona virusa. Stiglo je 7 osoba. 4 osobe su testirane i pozitivne. Bilo bi dobro ako ima neko informacije ko je sve došao da napiše. I širite dalje molim Vas dok se ne vidi ujutru šta i kako*“, i na taj način širio lažne informacije o zaraženosti određenog broja osoba koronavirusom sa područja Bijele, Brčko distrikta BiH, što je izazvalo uznemirenje građana.

Kao i kod prethodnih slučajeva, zahtjev za pokretanjem prekršajnog postupka je podnijet na osnovu sporne naredbe, koja je sama po sebi u suprotnosti sa članom 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Pored toga, sam činjenični opis je kontradiktoran i konfuzan u smislu navođenja „narušio javni red i mir”, jer se radi o posljedici koja nije predviđena u biću ovog prekršaja. Zatim, u zadnjem dijelu činjeničnog opisa stoji da je radnjama koje mu se stavljaju na teret izazvao uznemirenje građana. Inkriminacija prekršaja iz člana 10. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH ne zahtijeva da je iznošenjem lažnih vijesti nastupilo uznemirenje građana, već element bića ovog prekršaja čini mogućnost uznemirenja građana. Ipak, ako je već navedeno da je do uznemirenja došlo, iz činjeničnog opisa se ne vidi u čemu se isto ogleda, kao i uzročno posljedična veza između radnje okrivljenog i navodnog uznemirenja građana. Još jednom napominjemo da je sa aspekta lažne vijesti, veoma važno uzeti u obzir namjeru onog ko vijest plasira. Naravno, namjera nije propisana kao element bića ovog prekršaja, ali je logično da se u radnjama okrivljenog, u takvim situacijama ona nadzire, u suprotnom, neće biti razlike između lažnih vijesti, koje imaju zlu namjeru i lažnih vijesti koje nemaju zlu namjeru. U datom slučaju, okrivljeni plasira određene činjenice i traži povratnu informaciju. Podsjećamo da pravo na slobodu izražavanja pored prava na posjedovanje sopstvenog mišljenja uključuje slobodu primanja i saopštavanja informacija. Ovdje treba uzeti u obzir i činjenicu da su u vrijeme krize sa pandemijom COVID-19 organi vlasti javnost veoma šturo obavještavali o slučajevima zaraze, što je zasigurno imalo uticaja na pojavu ovakvih sadržaja. Naposlijetku, okrivljenom se stavlja na teret da je radnju učinio putem aplikacije Vajber, s tim da se iz činjeničnog opisa ne vidi do koliko osoba je ta poruka dospjela, kao i da li je ista mogla da izazove uznemirenje građana ili narušavanje javnog reda i mira. Sve u svemu, činjenični opis ne odražava sve elemente bića prekršaja iz člana 10. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH, a postupak je pokrenut u vezi sa spornom Naredbom, zbog čega smatramo da je i u ovom slučaju podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka počinjeno kršenje prava na slobodu mišljenja. U datom postupku, Osnovni sud Brčko distrikta BiH je donio odluku kojom je okrivljeni proglašen odgovornim za prekršaj koji mu je stavljen na teret, o čemu će više biti riječi u dijelu studije koji se tiče kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja od strane sudova u Bosni i Hercegovini (vidjeti na strani, 114 tačka 4.).

3.5.4. Kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja sudova u Federaciji Bosne i Hercegovine

1) U postupku koji je iniciran izdavanjem prekršajnog naloga Policijske stanice Cazin maja mjeseca 2016. godine, za koji je okrivljeni tražio sudsko odlučivanje, a gdje mu je izdatim prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je počinio prekršaj iz člana 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona, na način da je: „ispred policijske stanice Cazin, izvjesnom policijskom službeniku, koji je izdao prekršajni nalog, u ranijem postupku protiv okri-

vljenog, uz viku i galamu, krećući se prema njemu, u više navrata, obratio se riječima: „*Ovo što ste napisali su lažne izjave*", u kojem daljnjem omalovažavanju imenovanog službenog lica je bio spriječen zahvaljujući drugom policijskom službeniku, koji je stao između okrivljenog i policijskog službenika". Opštinski sud Cazin donio je odluku kojom se okrivljeni oglašava krivim i izrekao mu novčanu kaznu od 500,00 KM.

Kao što je to navedeno u dijelu gdje je analizirano postupanje policije po ovom događaju, mišljenja smo da je u ovom postupku i sud načinio kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja, na način da je izrekao kaznu za radnju koja prema činjeničnom opisu iz prekršajnog naloga, a kojim je sud vezan, ne ispunjava sve elemente obilježja prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona, koji se okrivljenom stavlja na teret. Naime, uzevši u obzir da činjenični opis ne odražava elemente bića prekršaja, sud je imao mogućnost da ovu smetnju otkloni na način da postupi u skladu sa članom 55. stav 4., Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine, kojim je propisano da: „u slučaju kada sud postupa po zahtjevu za sudsko odlučivanje, ako je nalog nerazumljiv ili nepotpun, pozvaće se ovlašteno tijelo da u roku osam dana uredi nalog", i da nakon uređivanja naloga ovlašćenog izdavaoca prekršajanog naloga isti uzme u razmatranje i donese odluku. Uzevši u obzir da to sud nije učinio, već je sudio na osnovu činjeničnog opisa koji je naveden u nalogu, isti je trebalo da donese rješenje o obustavi postupka, jer radnja koja je navedena u činjeničnom opisu prekršaja ne predstavlja radnju prekršaja koji mu se stavlja na teret.

2) U postupku koji je iniciran izdavanjem prekršajnog naloga Policijske stanice Prozor-Rama decembra mjeseca 2020. godine, za koji je okrivljeni tražio sudsko odlučivanje, a gdje mu je izdatim prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je počinio prekršaj iz člana 5. stava 4. tačka b., Zakona o javnom redu i miru Hercegovačko-Neretvanskog kantona, na način da je: „u prostorijama operativnog dežurstva PS Prozor-Rama, opština Prozor-Rama, narušio javni red i mir omalovažavanjem službene osobe u vezi sa obavljanjem službe, na način što je nazvao službeni telefon 036/xxx-xxx prilikom čega je tražio razgovor sa zapovjednikom policijske stanice Prozor-Rama. Nakon što je isti upoznat da zapovjednik nije u zgradi policije, isti dalje nastavlja razgovor te tom prilikom navodi da ima ozbiljna saznanja da neki mještani određenog sela pripremaju odmazdu, tj. da mu unište voćnjak u tom mjestu, a da mještane predvodi imenovani policajac zvani Malac, kojeg su kao dijete zvali „Mulac". Opštinski sud u Konjicu donio je odluku kojom se okrivljeni oglašava odgovornim i izrekao mu uslovnu osudu kojom je utvrđena novčana kazna u iznosu od 500,00 KM, a koja se neće izvršiti ako okrivljeni u roku od 6 mjeseci, po pravosnažnosti ovog rješenja ne počini novi prekršaj.

Kao što je to navedeno u dijelu gdje je analizirano postupanje policije po ovom događaju, mišljenja smo da je u ovom postupku i sud načinio kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja, na način da je izrekao kaznu za radnju koja prema činjeničnom opisu iz prekršajnog naloga, a kojim je sud vezan, ne ispunjava sve elemente obilježja prekršaja iz člana 5. stava 4. tačka b., Zakona o javnom redu i miru Hercegovačko-Neretvanskog kantona, koji se okrivljenom stavlja na teret. Sud je mogao da traži od ovlašćenog izdavaoca prekršajnog naloga da eventualno u zakonom određenom roku uredi prekršajni nalog. Međutim, on to nije učinio već je sudio na osnovu činjeničnog opisa koji je naveden u nalogu, onda je trebalo da donese rješenje o obustavi postupka, jer radnja koja je navedena u činjeničnom opisu prekršaja ne predstavlja radnju prekršaja koji mu se stavlja na teret.

3) U postupku koji je iniciran izdavanjem prekršajnog naloga Policijske stanice Konjic februara mjeseca 2015. godine, za koji je okrivljeni tražio sudsko odlučivanje, a gdje mu je izdatim prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je počinio prekršaj iz člana 5. stava 1. tačka a., Zakona o javnom redu i miru Hercegovačko-Neretvanskog kantona, na način da je: „u hodniku Opšte bolnice Konjic narušio javni red i mir u momentu dok mu je medicinska sestra predavala otpusnicu za njegovog oca rekao: „Molim te, prenesi doktoru da nije korektan i da je veliko đubre". Opštinski sud u Konjicu donio je odluku kojom se okrivljeni oglašava odgovornim i izrekao mu

uslovnu osudu kojom je utvrđena novčana kazna u iznosu od 100,00 KM, a koja se neće izvršiti ako okrivljeni u roku od 6 mjeseci, po pravosnažnosti ovog rješenja ne počini novi prekršaj.

Kao što je to navedeno u dijelu gdje je analizirano postupanje policije po ovom događaju, mišljenja smo da je u ovom postupku i sud načinio kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja, na način da je izrekao kaznu za radnju koja prema činjeničnom opisu iz prekršajnog naloga, a kojim je sud vezan, ne ispunjava sve elemente obilježja prekršaja iz člana 5. stava 1. tačka a., Zakona o javnom redu i miru Hercegovačko-Neretvanskog kantona, koji se okrivljenom stavlja na teret. Sud je mogao da traži od ovlašćenog izdavaoca prekršajnog naloga da eventualno u zakonom određenom roku uredi prekršajni nalog. Međutim, on to nije učinio već je sudio na osnovu činjeničnog opisa koji je naveden u nalogu, onda je trebalo da donese rješenje o obustavi postupka, jer radnja koja je navedena u činjeničnom opisu prekršaja ne predstavlja radnju prekršaja koji mu se stavlja na teret (član 76. stav 1. Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine), ili zato što postoje druge okolnosti koje isključuju odgovornost za prekršaj (član 76. stav 1. Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine), jer se radi o pravu koje je zaštićeno Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

4) U postupku koji je iniciran izdavanjem prekršajnog naloga od strane Policijske uprave Žepče marta mjeseca 2015. godine, za koji je okrivljeni tražio sudsko odlučivanje, a gdje mu je izdatim prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je počinio prekršaj iz člana 3. stava 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-Dobojskog kantona, na način da je: „narušio javni red i mir vrijeđanjem i omalovažavanjem OSL-a na taj način što se obratio riječima „*kaznite mene ali nemojte i nek kazna ne ide na pravno lice*". Opštinski sud u Žepču donio je odluku kojom se okrivljeni oglašava odgovornim na osnovu priznanja okrivljenog i izrekao mu uslovnu osudu kojom je utvrđena novčana kazna u iznosu od 200,00 KM, a koja se neće izvršiti ako okrivljeni u roku od godinu dana, po pravosnažnosti ovog rješenja ne počini novi prekršaj.

Kao što je to navedeno u dijelu gdje je analizirano postupanje policije po ovom događaju, mišljenja smo da je u ovom postupku i sud načinio kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja, na način da je izrekao kaznu za radnju koja prema činjeničnom opisu iz prekršajnog naloga, a kojim je sud vezan, ne ispunjava sve elemente obilježja prekršaja iz člana 3. stava 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-Dobojskog kantona, koji se okrivljenom stavlja na teret. Naime, u smislu člana 65. stav 2. Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine, sud je prije zakazivanja usmenog pretresa, prilikom ispitivanja zahtjeva za sudskim odlučivanjem mogao da utvrdi da postoje drugi zakonski razlozi zbog kojih se postupak ne može pokrenti ili voditi (npr. da u datom slučaju, u prekršajnom nalogu nije preciziran činjenični opis radnje iz koje proizilazi pravno obilježje prekršaja), te da na osnovu člana 55. stav 4. Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine, pozove ovlašćenog izdavaoca prekršajnog naloga da u roku osam dana uredi nalog, ali to nije uradio. Ovdje treba napomenuti da iz zakonske formulacije člana 65. stav 1. i 2., Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine na strani suda postoji samo obaveza ispitivanja da li je zahtjev podnesen u roku koji je određen zakonom, a ne i obaveza ispitivanja ostalih okolnosti, što stvara prostor da usmeni pretres bude zakazan i za nešto što realno ne predstavlja radnju izvršenja prekršaja, te da usljed neznanja neuka stranka u odnosu na ono što je navedeno u prekršajnom nalogu prihvati odgovornost u smislu člana 69. stav 1. ovog zakona, što dalje znači da će u takvoj situaciji sud razmatrati samo vrstu i visinu sankcije, ali ne i ostale okolnosti koje se tiču postojanja prekršaja, što može dovesti do pogrešnog oglašavanja odgovornim okrivljenog, za nešto što *de jure* i *de facto* ne predstavlja prekršaj, kao što je to u ovom postupku bio slučaj.

5) U postupku koji je iniciran podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka od strane Policijske stanice Bihać oktobra mjeseca 2016. godine, a kojim je okrivljenom stavljeno na teret da je počinio prekršaj iz člana 7. stav 1. tačka 1., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona, na način da je: „u holu zgrade KMUP-a USK, narušio javni red i mir nepristojnim i drskim ponašanjem, na način što je ušao u zgradu i prilikom razgovora sa službenicom prijavnice izrazio svoje nezadovolstvo dobivenom pisanom informacijom o njegovom

predmetu, te se istoj obratio povišenim tonom riječima: „*Šta ja kad god ga trebam on je na bolovanju, hoću da se riješi ova moja informacija koju mi je pisao komandir koji je očigledno nepismen*". Opštinski sud u Bihaću donio je odluku kojom se okrivljeni oglašava odgovornim na osnovu priznanja okrivljenog i izrekao mu uslovnu osudu kojom je utvrđena novčana kazna u iznosu od 100,00 KM, a koja se neće izvršiti ako okrivljeni u roku od godinu dana, po pravosnažnosti ovog rješenja ne počini novi prekršaj.

Kao što je to navedeno u dijelu gdje je analizirano postupanje policije po ovom događaju, mišljenja smo da je u ovom postupku i sud načinio kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja, na način da je izrekao kaznu za radnju koja prema činjeničnom opisu iz prekršajnog naloga, a kojim je sud vezan, ne ispunjava sve elemente obilježja prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 1., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona, koji se okrivljenom stavlja na teret. Sud je mogao da traži od ovlašćenog izdavaoca prekršajnog naloga da eventualno u zakonom određenom roku uredi prekršajni nalog. Međutim, on to nije učinio već je sudio na osnovu činjeničnog opisa koji je naveden u nalogu, onda je trebalo da donese rješenje o obustavi postupka, jer radnja koja je navedena u činjeničnom opisu prekršaja ne predstavlja radnju prekršaja koji mu se stavlja na teret (član 76. stav 1., Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine), ili zato što postoje druge okolnosti koje isključuju odgovornost za prekršaj (član 76. stav 1., Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine), jer se radi o pravu koje je zaštićeno Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

6) U postupku koji je iniciran podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka od Policijske stanice Banovići, PU Živinice, MUP Tuzlanskog kantona, oktobra mjeseca 2013. godine, a kojim je okrivljenom stavljeno na teret da je počinio prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 10., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona na način da je: „izvjesnog dana oko 07.10 sati u JZU Dom zdravlja Banovići, opština Banovići, navodno zbog poslovnih potreba imao namjeru posjetiti direktora navedene ustanove, pošto isti u datom vremenu nije bio u domu zdravlja zbog stručnog usavršavanja ljekarske prakse, okrivljeni je noseći u rukama zelenu fasciklu, više puta prošao kroz hodnike na sva tri sprata doma zdravlja što je zabilježeno video zapisom, te je u jednom momentu kod prostorije rentgena za snimanje plućnih bolesti na klupi ostavio četiri do pet komada papira A4 formata čiji je tekst ispisan crnim štampanim boldiranim slovima. Navedeni papiri u vidu letka koji je ostavljen na klupi pronašla je medicinska sestra koja je nakon iščitavanja teksta, a koji je sadržavao određene elemente koji staju u odbranu bivšeg načelnika, a dalje u tekstu stoji da se pozivaju građani Banovića da sačuvaju dostojanstvo na izborima 12. oktobra 2013. godine, dok se dalje u dijelu teksta iznose uvredljive kvalifikacije i klevetnički navodi protiv izvjesnog lica (inače predsjednika vladajuće političke opcije u Banovićima) sa napomenom da je isti „kralj Banovića", te da će batine dobiti onaj ko istinu govori i tom licu se zamjeri i sl. Nakon iščitavanja teksta medicinska sestra je o sadržini letka upoznala drugu medicinsku sestru, te glavnu sestru koje su još na pojedinim dijelovima stepeništa u domu zdravlja pronašle letke istog sadržaja. O navedenom događaju su upoznale pomoćnika direktora doma zdravjla Banovići koji je sa navedenim medicinskim sestrama izvršio pregled video nadzora, te nakon detaljnog pregleda ustanovili da je letke ispred prostorije rentgena iz nepoznatih razloga ostavio okrivljeni, te je pomoćnik direktora nakon pregleda i utvrđivanja, kao i presnimavanja video zapisa navedeni događaj prijavio dežurnom službeniku u policijskoj stanici". Opštinski sud u Banovićima je donio odluku kojom se okrivljeni oglašava odgovornim za počinjeni prekršaj i izrekao mu novčanu kaznu od 300,00 KM.

Kao što je to navedeno u dijelu gdje je analizirano postupanje policije, mišljenja smo da je u ovom postupku i sud načinio kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja, na način da je izrekao kaznu za radnju koja prema činjeničnom opisu iz zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, a kojim je sud vezan, ne ispunjava sve elemente obilježja prekršaja iz člana 3. stav 1. tačka 10., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona. S tim u vezi, sud je u ovom slučaju trebao da podnosiocu zahtjeva uputi poziv da zahtjev u određenom roku, a najkasnije u roku od osam dana ispravi, odnosno dopuni, te ako to ne učini isti odbaci. Odnosno, uzevši u obzir da je

okrivljeni ovom slučaju radnjom iznio svoje mišljenje i svoje stavove, koji prije svega odražavaju kritiku rada državnih organa i kojima poziva građane na reakciju, te da isti uživaju zaštitu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, u smislu člana 76. stav 1., Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine donese odluku o obustavi postupka, zato što postoje druge okolnosti koje isključuju odgovornost za prekršaj.

7) U postupku koji je iniciran izdavanjem prekršajnog naloga Policijske stanice Banovići, Policijska uprava Živinice, MUP Tuzlanskog kantona, marta mjeseca 2014. godine, a kojim je okrivljenom stavljeno na teret da je počinio prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 3., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona na način da je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2014. godine oko 10.30 sati u Omažićima, opština Banovići u dvorištu porodične kuće, prilikom davanja intervjua intervjua ovlašćenim službenim licima, u prisustvu supruge obratio se službeniku policije riječima: „*oni kad zovu, odmah policija dolazi, a ja kad zovem policije nigdje, e jebem ja tu policiju*". Opštinski sud u Banovićima je donio odluku kojom je okrivljenog oglasio odgovornim na osnovu priznanja i izrekao mu novčanu kaznu od 250,00 KM.

Kao što je to navedeno u dijelu gdje je analizirano postupanje policije po ovom događaju, mišljenja smo da je u ovom postupku i sud načinio kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja, na način da je izrekao kaznu za radnju koja prema činjeničnom opisu iz prekršajnog naloga, a kojim je sud vezan, ne ispunjava sve elemente obilježja prekršaja iz člana 3. stav 1. tačka 3., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona, koji se okrivljenom stavlja na teret. Sud je mogao da traži od ovlašćenog izdavaoca prekršajnog naloga da eventualno u zakonom određenom roku uredi prekršajni nalog. Međutim, on to nije učinio već je sudio na osnovu činjeničnog opisa koji je naveden u nalogu, onda je trebalo da donese rješenje o obustavi postupka, jer radnja koja je navedena u činjeničnom opisu prekršaja ne predstavlja radnju prekršaja koji mu se stavlja na teret (član 76. stav 1. Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine), takođe uvredljive riječi koje je uputio okrivljeni nisu upućene konkretnom licu već organu javne vlasti odnosno policiji. S tim u vezi, vrijednosti kao što su „ugled/čast zemlje ili vlade", „ugled/čast nacije", „država ili drugi službeni simboli", „ugled/autoritet javnih organa vlasti" (osim sudova) nisu predviđene stavom 2. i, stoga, ne predstavljaju legitimne ciljeve koji opravdavaju ograničavanje slobode izražavanja. Podsjećamo na slučaj u predmetu *Castells protiv Španije,*[119] u kojem je Evropski sud za ljudska prava zauzeo stav da se domaći sudovi moraju uzdržati od kažnjavanja kritikovanja državnih organa. Takva kritika, pa čak i oštra, dio je političkog pluralizma i pluralizma mišljenja. Shodno navedenom, zato što postoje druge okolnosti koje isključuju odgovornost za prekršaj (član 76. stav 1. Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine), jer se radi o pravu koje je zaštićeno Evropskom konvecijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda sud je trebalo da donese odluku o obustavi postupka.

8) U postupku koji je iniciran podnošenjem zahtjeva za pokretanjem prekršajnog postupka Policijske stanice Banovići, Policijska uprava Živinice, MUP Tuzlanskog kantona, oktobra mjeseca 2018. godine, a kojim je okrivljenom stavljeno na teret da je počinio prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 3., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona na način da je: „izvjesnog dana oktobra mjeseca 2018. godine oko 23.20 sati u Ulici Alije Izetbegovića-pasaž, opšina Banovići krećući se parking prostorom, za brisače na prednja vjetrobranska stakla parkiranih vozila ostavljao letke sa uvredljivim sadržajem na kojima su se pored stakala nalazile slike ljudi na koje se odnose pisani – štampani tekst, dakle narušio javni red i mir naročito drskim ponašanjem, izazivajući vrijeđanje i negodovanje građana". Opštinski sud u Banovićima donio je odluku kojom je zbog propuštanja okrivljenog oglasio odgovornim i izrekao mu novčanu kaznu od 150,00 KM.

Kao što je to navedeno u dijelu gdje je analizirano postupanje policije, mišljenja smo da je u ovom postupku i sud načinio kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja, na način da je izrekao kaznu za radnju koja prema činjeničnom opisu iz zahtjeva za pokretanje prekršajnog

[119] Vidjeti predmet Castells protiv Španije, 23. april 1992.

postupka, a kojim je sud vezan, ne ispunjava sve elemente obilježja prekršaja iz člana 3. stav 1. tačka 3. Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona. S tim u vezi, sud je u ovom slučaju trebalo da podnosiocu zahtjeva uputi poziv da zahtjev u određenom roku, a najkasnije u roku od osam dana ispravi, odnosno dopuni, te ako to ne učini isti odbaci.

9) U postupku koji je iniciran izdavanjem prekršajnog naloga Policijske stanice Banovići, Policijska uprava Živinice, MUP Tuzlanskog kantona, marta mjeseca 2019. godine, a kojim je okrivljenom stavljeno na teret da je počinio prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 3. Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona, na način da je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2019. godine oko 9.00 sati na kružnom toku, u Ulici Alije Izetbegovića, opština Banovići, prilikom kontrole OSL-a, PMV „Mercedes" registarskog broja XXX-T-XXX i uočenog saobraćajnog prekršaja, na taj način što je ovlaštenom službenom licu uputio riječi „*štaj, šta ti hoćes, svaki dan me zaustavljaš, šta sam ti uradio*", a što je sve izgovarao jako povišenim tonom, dakle okrivljeni narušio javni red i mir naročito drskim ponašanjem". Opštinski sud u Banovićima je okrivljenog oglasio odgovornim i izrekao mu novčanu kaznu u iznosu od 250,00 KM.

Kao što je to navedeno u dijelu gdje je analizirano postupanje policije, mišljenja smo da je u ovom postupku i sud načinio kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja, na način da izrekao kaznu za radnju koja prema činjeničnom opisu iz prekršajnog naloga, a kojim je sud vezan, se ne može podvesti pod naročito drsko ponašanje u smislu Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona. S tim u vezi, sud je trebalo da traži dopunu naloga, te ukoliko izdavalac prekršajnog naloga isti ne dopuni, da donese odluku kojom se postupak obustavlja.

10) U postupku koji je iniciran izdavanjem prekršajnih naloga Policijske stanice Banovići, Policijska uprava Živinice, MUP Tuzlanskog kantona, oktobra mjeseca 2019. godine, a kojim je okrivljenima stavljeno na teret da su počinili prekršaj iz člana 3. stav 1. tačka 3. Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona, na način što su: „izvjesnog dana oktobra mjeseca 2019. godine oko 09.05 sati u naselju xxx, opština Banovići, po izjavama prijavljenih i svjedoka xxx, prvookrivljeni je ispred svoje kuće u naselju xxx, putem SMS poruka obratio drugookrivljenom, gdje je počeo da vrijeđa raznim pogrdnim riječima i to „*jebem ti majku, jebem ti sestru, jebem je ćoravu, dabogda navukla rak na oko*", dok se drugookrivljeni obratio prvookrivljenom putem SMS poruka „*samo da znaš da ću xxx poslati notaru, da ona ima papir i da uđe u kuću, jebem ti mater, jebem ti dete, dabogda izgubio obadve noge u šumi*", a navedene poruke su lica pokazala i službenicima policije, dakle okrivljeni su narušili javni red i mir naročito drskim i bezobzirnim ponašenjem". Opštinski sud u Banovićima je donio odluku kojom je okrivljene oglasio odgovornim za ovaj prekršaj i izrekao im novčane kazne u iznosu od 150,00 KM.

Kao što je to navedeno u dijelu gdje je analizirano postupanje policije, mišljenja smo da je u ovom postupku i sud načinio kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja, na način da je izrekao kazne za radnje koje prema činjeničnom opisu iz prekršajnih naloga, a kojima je sud vezan, se ne može podvesti pod biće ovog prekršaja, jer iste nisu dovele do narušavanja javnog reda i mira jer se komunikacija između okrivljenih odvijala putem SMS poruka, te da je ovdje trebalo da se vodi parnični postupak po privatnoj tužbi za uvredu.

11) Kada je u pitanju treći segment prava na slobodu mišljenja i izražavanja, tj. pravo na pristup informacijama, moramo istaći da smo samim sprovođenjem istraživanja konstatovali kršenje ovog prava (prava na pristup informacijama od strane Opštinskih sudova u Federaciji Bosne i Hercegovine). Naime, kao što je to istaknuto u dijelu studije koji se tiče metodologije, Opštinski sud u Sarajevu je neosnovano i nezaknito odbio naš zahtjev za pristup informacijama, zauzimajući stav da zbog ustrojstva evidencija nema raspolaganje nad traženim informacijama, te da samim tim nije u obavezi da dostavi informaciju koju nema u posjedu u smislu preduzimanja redovnih radnji. Članom 18. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine propisano je da: „*javni organ poduzima sve redovne mjere pomoći svakom fizičkom ili pravnom licu koje traži da ostvari bilo koje pravo u smislu ovog Zakona*". Pored toga, u članu 14. stav 2. ovog zakona predviđena je mogućnost obavještavanja podnosioca zahtjeva o mogućnosti ličnog pristupa in-

formacijama u prostorijama nadležnog javnog organa. Napominjemo da ovaj sud niti jednog trenutka nije ponudio mogućnost vršenja neposrednog uvida u predmete, već je i u odnosu na naš prigovor ostao kategoričan o pitanju stava da nema kontrolu nad traženim informacijama u pomenutom dijelu, te da do istih ne može doći preduzimanjem redovnih radnji u smislu člana 14. stav 1. Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine. Takođe, Opštinski sud u Orašju, Opštinski sud u Bugojnu , Opštinski sud u Širokom Brijegu nisu dostavili kopije odluka, odnosno nisu odgovorili na našu dopunu zahtjeva. Pored ovoga, Opštinski sud u Gradačcu, Opštinski sud u Lukavcu, Opštinski sud u Travniku, nisu dostavili tražene podatke uz izgovor da se radi o velikom broju predmeta, te da je za udovoljenje našem zahtjevu potrebno puno angažovanja i vremena. Takođe, sudovi uopšte nisu ponudili mogućnost neposrednog uvida u predmetne odluke. Zatim, Opštinski sud u Gračanici, Opštinski sud u Kalesiji, Opštinski sud u Tuzli, Opštinski sud u Živinicama, Opštinski sud u Zavidovićima, Opštinski sud u Mostaru, Opštinski sud u Ljubuškom, do trenutka završetka izrade ove studije nisu ni odgovorili na naš zahtjev. Naposlijetku, Opštinski sud u Čapljini se u svom rješenju uopšte nije izjasnio o drugom dijelu našeg zahtjeva, tj. o dostavljanju kopija odluka, odnosno omogućavanja uvida u iste.

Naprijed navedenim postupanjem pomenutih sudova počinjeno je kršenje prava na pristup informacijama od javnog značaja.

3.5.5. Kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja sudova Republike Srpske

Kada je u pitanju postupanje Osnovnih sudova u Republici Srpskoj u prekršajnim postupcima, moramo istaći da na osnovu analize odluka ovih sudova, u koje smo imali prilike da imamo uvid, nismo identifikovali kršenja prava na slobodu izražavanja u smislu postupaka koji su vođeni za prekršaje iz oblasti javnog reda i mira. Štaviše, na osnovu analize odluka u koje smo imali prilike da izvršimo uvid da se zaključiti da su Osnovni sudovi u Republici Srpskoj postupali na način da su bili dosljedni u primjeni zakona, u prilog čemu govori činjenica da su u više slučajeva koje smo identifikovali sudovi vraćali prekršajne naloge, odnosno zahtjeve za pokretanje prekršajnih postupaka na dopunu zbog nerazumljivosti, odnosno nepotpunog i neadekvatnog navođenja činjeničnog stanja, odnosno obustavljali postupke usljed činjenice da su bitna obilježja bića prekršaja ostala nedokazana, a primjenom principa *in dubio pro reo*. Naravno, sve ovo se odnosi samo na one odluke u koje smo imali prilike da izvršimo uvid, i to samo onih Osnovnih sudova u Republici Srpskoj koji su nam dostavili svoje odluke, odnosno omogućili uvid u iste. Takođe, ovo se odnosi samo na postupanje ovih sudova u oblasti zaštite javnog reda i mira. Jedino gdje bi se mogla istaći zamjerka Osnovnim sudovima u Republici Srpskoj o ovom pitanju, jeste nepozivanje na odredbe Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Naime, u slučaju koji je identifikovan kao kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja postupcima protiv 21 lica pripadnika neformalne grupe „Pravda za Davida", u kojima je policija izdala oko 70 prekršajnih naloga zbog navodnog remećenja javnog reda i mira u porti Hrama Hrista Spasitelja u Banjaluci u periodu od 21.05. 2019. do 28.05.2019. godine, Osnovni sud u Banjaluci je donio odluke kojima je okrivljene oslobodio odgovornosti usljed činjenice da radnje koje su im stavljene na teret ne predstavljaju biće prekršaja koji im je stavljen na teret. Međutim, mišljenja smo da je ovdje sud mogao da se pozove i na član 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, i da konstatuje da se radi o izražavanju koje je zaštićeno ovim članom.

Takođe, kada je u pitanju treći segment prava na slobodu mišljenja i izražavanja, tj. pravo na pristup informacijama, moramo istaći da smo samim sprovođenjem istraživanja konstatovali kršenje ovog prava (prava na pristup infromacijama od strane Osnovnih sudova u Republici Srpskoj). Naime, kao što je to istaknuto u dijelu studije koji se tiče metodologije, Osnovni sud u Bjeljini i Osnovni sud u Prnjavoru nisu dostavili nikakve informacije po našem zahtjevu. Pored toga, Osnovni sud u Gradišci je neosnovano odbio naš zahtjev za pristup informacijama i uopšte

nije ponudio mogućnost vršenja neposrednog uvida u predmetne odluke. Naime, Zakonom o slobodnom pristupu infromacijama Republike Srpske propisana je članom 18. obaveza pomaganja za javne organe, koja odredba predviđa da „*javni organ preduzima sve redovne mjere pomoći svakom fizičkom ili pravnom licu koje traži da ostvari bilo koje pravo u smislu ovog zakona*". Takođe, u članu 14. stav 2. ovog zakona predviđena je mogućnost obavještavanja podnosioca zahtjeva o mogućnosti ličnog pristupa informacijama u prostorijama nadležnog javnog organa. Ovakvu omogućnost, Osnovni sud u Gradišci nije niti jednog trenutka ponudio u dopisima koje smo dobili kao odgovor na naš zahtjev, već je ostao kategoričan o pitanju stava da nema kontrolu nad traženim informacijama u pomenutom dijelu, te da do istih ne može doći preduzimanjem redovnih radnji u smislu člana 14. stav 1. Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske. U prilog našoj tvrdnji da je pomenuti sud nezakonto odbio naš zahtjev za pristup informacijama govori i činjenica da je ovo jedini sud kome smo se obratili u Republici Srpskoj, a koji je odgovorio i ostao kategoričan u odgovoru da nema kontrolu nad traženim informacijama, dok su 14 drugih sudova, koji su odgovorili na naš zahtjev dostavili djelimično ili u cjelosti informacije koje smo tražili.

Takođe, kao problem u postupanju sudova u Republici Srpskoj po ovom pitanju istakli bi i formu odgovora na zahtjev za pristup informacijama, koji je dostavljan u vidu dopisa, koji u pojedinim slučajevima nije sadržavao pouku o pravnom lijeku, što predstavlja kršenje odredaba Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske, a o čemu je više riječi bilo u dijelu studije koji se tiče analize problematičnih zakonskih odredaba ovog zakona.

3.5.6. Kršenje prava na slobodu mišljenja sudova Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

1) U postupku koji je iniciran pokretanjem prekršajnog postupka Policije Brčko distrikta BiH (Jedinica opšte policije), marta mjeseca 2020. godine u kojem je okrivljenom stavljeno na teret da je počinio prekršaj iz člana 10. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH, a u vezi sa Naredbom o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa virusom korona koju je donio Krizni štab Brčko distrikta BiH od 21. marta 2020. godine. Okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, na području Brčko distrikta BiH narušio javni red i mir iznošenjem ili prenošenjem lažnih vijesti, glasina ili tvrdnji kojom prilikom je, nakon objavljenog članka na portalu eBrčko pod nazivom „Brčko: Deset lica nije poštovalo policijski sat, šef Policije Brčko distrikta BiH G. P. na konferenciji", na društvenoj mreži Fejsbuk registrovan kao „A. A.", komentarisao riječima: „*Nije da je 10 nego 110 a to je do vas nego vas stid priznat da ste nesposobni izvest policijski sat kod nas kao da nije taj sat a ja vas još nijednom nisam vidio ni da ste došli ni prošli možda nisam razumio možda je policijski sat samo u gradu a ne po seoskim naseljima a sve je do vas*", i na taj način javno iznosio i prenosio lažne vijesti i informacije koji su u bilo kakvoj vezi sa epidemijom koronavirusa i koji mogu kod stanovništva izazvati strah i paniku ili na drugi način negativno uticati na sprovođenje mjera zaštite stanovništva od epidemije." Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je donio odluku kojom se okrivljeni oglašava krivim i izrekao mu novčanu kaznu od 100,00 KM.

Kao što je to navedno u dijelu gdje je analizirano postupanje policije po ovom događaju, mišljenja smo da je u ovom postupku i sud načinio kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja, na način da je izrekao kaznu za radnju koja prema činjeničnom opisu iz prekršajnog naloga, a kojim je sud vezan, ne ispunjava sve elemente obilježja prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, uz to se radi o izražavanju koje je zaštićeno Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Naime, u ovom slučaju okrivljeni je iznio svoje mišljenje i svoje stavove, koji prije svega odražavaju kritiku rada državnih organa. Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, prema kojoj nije moguće dokazivati da li je nečije mišljenje koje predstavlja stavove ili lične procjene nekog događaja ili situacije, istinito ili ne, a ovaj osnovni segment prava

na slobodu izražavanja uživa najviši stepen zaštite i ne štite se samo mišljenja koja se povoljno primaju ili se smatraju neuvredljivim ili nečim što ne izaziva reakcije, već i ona koja mogu da uvrijede, šokiraju ili uznemire što predstavlja pretpostavku pluralizma, tolerancije, slobodoumlja, a koje su od suštinske važnosti demokratskog društva. Shodno navedenom, Osnovni sud Brčko distrikta BiH je trebalo da donese odluku o obustavi postupka, jer postoje druge okolnosti koje isključuju odrovornost, a zbog toga što se radi o izražavanju koje uživa zaštitu u smislu člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. U tom smislu Osnovni sud Brčko distrikta BiH je trebalo da primijeni član 61. stav 1. tačka j. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine,[120] i donese odluku o obustavi postupka.

2) U postupku koji je iniciran pokretanjem prekršajnog postupka Policije Brčko distrikta BiH (Jedinica opšte policije), marta mjeseca 2020. godine u kojem je okrivljenom stavljeno na teret da je počinio prekršaj iz člana 10. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH, a u vezi sa Naredbom o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa virusom korona, koju je donio Krizni štab Brčko distrikta BiH od 21. marta 2020. godine. Okrivljenom je zahtjevom za pokretanjem prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine narušio javni red i mir iznošenjem i prenošenjem lažnih vijesti, glasina ili tvrdnji kojima može izazvati uznemirenje građana ili ugroziti javni red i mir, kojom prilikom je, na svom facebook profilu objavio tekst: „*Vjerovatno ste upoznati sa situacijom oko žene iz izvesnog mesta koja je zaražena virusom Corona. Ime joj je xxx i punica je od mog brata sina (o tome sam već pisao). Želim vam reći istinu zbog koje bi deseci osoba trebali završiti u zatvoru. Gospođa xxx je četiri dana prije testiranja bila bolesna i kako ima prebivalište u xxx sin ju je odvezao u xxxu bolnicu. Iako je imala simptome prehlade izvršen je samo površni pregled i uz neviđenu arogantnost je istjerana iz bolnice. Sutradan ju je sin odvezao u bolnicu u Brčko. Ponovo ista situacija. Iako su svi simptomi upozoravali na Coronu, test nije urađen. Stanje se pogoršalo i sin ju je treći dan ponovo odvezao do bolnice u xxx. Utvrdili su da joj nije ništa i ponovo doslovno izbacili i to čak uz podsmijehe i opaske, kao što su „sin ti je došao iz Beča, neka te tamo vozi na liječenje." Kao i riječi: „možda koronu imate". Njen sin je poludio i ponovo odveo majku u Brčko i, naravno, uz novčano insistiranje, žena je testirata i utvrđeno je da je POZITIVNA. Cijela situacija se pokušala zataškati. Ravnateljica bolnice u xxx je supruga izvesnog lica. Po svim zakonima o mjerama karantene cijela bolnica i doktori kao i sestre u xxx bi po zakonu trebali biti u karanteni. Nije se pribjeglo tim mjerama! Što mislite zašto??? Javno tužilaštvo već ima prijavu o postupanju i drži je u ladici. Obaviješten je šef policije o incidentu u Bijeloj od strane odgovornih medicinskih radnika koji su slučaj prijavili. Postoji zapisnik koji je uzela policija Srebrenika gdje i sin date gospođe i gospođa xxx potvrđuju navode. Jesu li vama sada neke stvari jasne??? Lako je trenirati strogoću u Peškirima. Osobno ću dostaviti dopis javnom tužilaštvu Brčko DC. Dostaviti ću dopis svjetskoj zdravstvenoj organizaciji koja ima ispostavu u Beču. I osobno ću obavijestiti šefa Policije u Brčkom. Dosta više bogova nad bogovima!!! A vi narode, uključite mozak. Vrijeme je.... ili nas neće biti*", i na taj način iznosio i prenosio informacije povodom prijema i liječenja pacijentice xxx koja je pozitivna na COVID-19 koje nisu istinite, a dio koji je negirao i sin xxx, a posebno istinitost u dijelu teksta „uz novčano insistiranje", bilo kakvog liječnika ili uposlenika MC Brčko distrikta Bosne i Hercegovine". Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je donio odluku kojom se okrivljeni oglašava krivim i izrekao mu novčanu kaznu od 100,00 KM.

Kao što je to navedno u dijelu gdje je analizirano postupanje policije po ovom događaju, mišljenja smo da je u ovom postupku i sud načinio kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja, na način da je izrekao kaznu za radnju koja prema činjeničnom opisu iz prekršajnog naloga, a kojim je sud vezan, ne ispunjava sve elemente obilježja prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret. Naime, činjenični opis je dat konfuzno. Prvo se navodi da je narušio javni red i mir, a onda da je iznio lažne vijesti, glasine, odnosno tvrdnje kojima se može izazvati uznemirenje građana ili ugroziti javni red i mir. Pored ovoga, činjenični opis je konfuzno dat i u dijelu koji

[120] Zakon o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 24/2008 i 29/2016).

se odnosi na lažne informacije, u smislu da se analizom činjeničnog opisa da zaključiti da je gospođa koja se pominje u tekstu i zaista pozitivina na COVID-19, te da se radi o djelimično lažnoj vijesti, odnosno da se osporava samo dio vijesti, i to onaj koji se odnosi na postupanje nadležnih organa. Mišljenja smo da se radi o iznesenom mišljenju koje predstavlja kritiku organa vlasti i u tom smislu uživa zaštitu člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te da ako i postoje elementi klevete, policija nije trebalo da se miješa u to, nego da eventualna građanska odgovornost za klevetu bude rješavana u građanskom postupku, koji se vodi po privatnim tužbama. U datom postupku, Osnovni sud Brčko distrikta BiH je najprije u smislu člana 42. stav 4. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine bio dužan da traži dopunu zahtjeva, pa tek onda da odlučuje o istom. Takođe, kao i u prethodnom slučaju, uzevši u obzir prirodu ovog izražavanja, trebalo je da primijeni član 61. stav 1. tačka j. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i donese odluku o obustavi postupka.

3) U postupku koji je iniciran pokretanjem prekršajnog postupka od strane Policije Brčko distrikta BiH (Jedinica opšte policije), marta mjeseca 2020. godine, a u kome je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka okrviljenom stavljeno na teret da je počinio prekršaj iz člana 10. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH, a u vezi sa Naredbom o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa koronavirusom koju je donio Krizni štab Brčko distrikta BiH od 21. marta 2020. godine. Okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, na portalu „Otisak.ba“ sa profila PELES POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO objavio tekst: „*Evo prijavljujem gradonačelnika da je ugrozio svojim neodgovornim ponašanjem mnogo života pustio je po njegovim navodima jako odgovornu osobu da od Bijeljine do Brčkog doveze dvije osobe zaražene koronavirusom pa je ta ista jako odgovorna osoba šetala po gradu prekršila mjere izloacije da bi test pokazao da je i ona na kraju zaražena a da nepričamo da je kontaktirala sa mušterijama u prdavnici koja je u posjedu te jako odgovorne osobe“ i na taj način javno iznosio i prenosio lažne vijesti i informacije koji su u bilo kakvoj vezi sa epidemijom koronavirusa i koji mogu kod stanovništva izazvati strah i paniku ili na drugi način negativno uticati na sprovođenje mjera zaštite stanovništva od epidemije*.” Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je donio odluku kojom se okrivljeni oglašava krivim i izrekao mu novčanu kaznu od 100,00 KM.

Kao što je to navedno u dijelu gdje je analizirano postupanje policije po ovom događaju, mišljenja smo da je u ovom postupku i sud načinio kršenje prava na slobodu mišljenja i izražavanja, na način da je izrekao kaznu za radnju koja prema činjeničnom opisu iz prekršajnog naloga, a kojim je sud vezan, ne ispunjava sve elemente obilježja prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret. Takođe, radi se o iznošenju ličnih stavova i mišljenja, koja i ako su sadržala klevetničke izjave za iste je trebalo da se vodi postupak za naknadu štete od klevete, po privatnoj tužbi. Dakle, miješanje suda, kao organa javne vlasti, u ovom slučaju nije neophodno u demokratskom društvu.

4) U postupku koji je iniciran pokretanjem prekršajnog postupka Policije Brčko distrikta BiH (Jedinica opšte policije) marta mjeseca 2020. godine, a u kojem je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka okrivljenom stavljeno na teret da je počinio prekršaj iz člana 10. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta BiH, a u vezi sa Naredbom o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa koronavirusom koju je donio Krizni štab Brčko distrikta BiH od 21. marta 2020. godine. Okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine na području Brčko distrikta BiH narušio javni red i mir iznošenjem ili prenošenjem lažnih vijesti, glasina ili tvrdnji kojom prilikom je putem aplikacije Vajber uputio poruku sadržaja: „*Prijatelji i rođaci. Isprika što pišem ovako kasno. Nažalost u Bijeloj je potvrđen slučaj korona virusa. Stiglo je 7 osoba. 4 osobe su testirane i pozitivne. Bilo bi dobro ako ima neko informacije ko je sve došao da napiše. I širite dalje molim Vas dok se ne vidi ujutru šta i kako*“, i na taj način širio lažne informacije o zaraženosti određenog broja osoba koronavirusom sa područja Bijele, Brčko distrikta BiH, što je izazvalo uznemirenje građana. Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Herce-

govine je donio odluku kojom se okrivljeni oglašava krivim i izrekao mu novčanu kaznu od 100,00 KM.

Kao i kod prethodnih slučajeva, činjenični opis naveden u zahtjevu je konfuzan, nepotpun i ne odražava sva obilježja prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret. U tom smislu, sud je trebalo da traži dopunu zahtjeva, pa tek onda da odlučuje. A pošto to nije uradio, već je sudio na osnovu ovog činjeničnog opisa, u tom slučaju je trebalo da donese oslobađajuću odluku, jer se u radnji okrivljenog nisu stekla obilježja prekršaja koji mu je stavljen na teret.

4. PRAVO NA SLOBODU MIRNOG OKUPLJANJA I SLOBODU UDRUŽIVANJA

Kada je u pitanju pravo na slobodu mirnog okupljanja može se reći da ono po svojoj prirodi uključuje više pojedinaca, odnosno često uključuje veliki broj pojedinaca okupljenih zajedno s ciljem izražavanja političkih ideja, stavova ili mišljenja. Sloboda okupljanja obuhvata pojedinačno pravo na okupljanje i kolektivno izražavanje, promovisanje, slijeđenje i odbranu zajedničkih interesa.[121] Ovo pravo se odnosi samo na okupljanje koje se vrši na miran način. Sloboda udruživanja je usko povezana sa slobodom okupljanja. Naime, dok se sloboda okupljanja odnosi na pravo na fizičko okupljanje sa drugim ljudima, sloboda udruživanja prevazilazi puko fizičko okupljanje koje se preduzima u cilju zaštite prava na udruživanje sa istomišljenicima, odnosno grupama koje zastupaju iste ideje, stavove ili mišljenja.[122] Sloboda udruživanja pretpostavlja slobodu okupljanja, jer bez redovnih okupljanja svojih članova, udruženja ne mogu aktivno i normalno da funkcionišu. Sloboda okupljanja je, nezavisna od slobode udruživanja, u neposrednoj vezi sa slobodom izražavanja, zaštićenom članom 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.[123]

Ovdje treba istaći da se pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja tradicionalno ostvarivalo putem okupljanja, skupova i demonstracija na javnim trgovima i ulicama. U novije vrijeme, međutim, ljudi se okupljaju i izražavaju svoje ideje, stavove i mišljenja, odnosno postavljaju svoje zahtjeve vladama ili državnim organima i institucijama, za ostvarenjem nekog prava online putem. Pored toga, internet i druge tehnologije se koriste kao sredstvo za organizovanje demonstracija i drugih okupljanja. Sloboda okupljanja štiti, ne samo stvarno okupljanje, već i pripremne mjere za preduzimanje okupljanja. Shodno tome, internetska ograničenja poput blokade, čiji je cilj da spriječi organizaciju mirnih protesta, predstavljaju kršenje ovog prava prema međunarodnim standardima.[124]

4.1. Međunarodni pravni okvir prava na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja

Kao pravo koje spada u domen političkih i građanskih prava, sloboda mirnog okupljanja i sloboda udruživanja su zaštićene mnogim međunarodnim i regionalnom dokumentima. Stoga će u narednom dijelu studije biti ukratko predstavljene odredbe ovih dokumenata, kao i tumačenja istih od strane relevantnih subjekata. Prije nego što prikažemo međunarodni pravni okvir ovog prava, važno je napomenuti da istim nije data definicija pojma „okupljanje". Međutim, iako niti

---

[121] J. McBride, *Freedom of Association*, in The Essentials of Human Rights, Hodder Arnold, London, 2005, pp.18.

[122] N. Merino, *Freedom of assembly and association*, Greenhaven press, 2012. pp. 4.

[123] M. B. Paunović, N. Šahović-Vučković, *Međunarodni standardi prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja*, Anali Pravnog fakulteta u Beogradu, vol. 40, br. 5, Beograd, 1992, str. 417.

[124] D. Rutzen, J. Zenn, *Association and Assmebly in the Digital Age*, The International Journal of Non-for-Profit Law, vol. 12, issue 4, 2011, available at https://www.icnl.org/resources/research/ijnl/association-and-assembly-in-the-digital-age-2#_ftn81 on 01.07.2021.

jedan međunarodni instrument ne sadrži preciznu definiciju pojma „okupljanje", na osnovu suštine ove ljudske slobode u teoriji se uzima stanovište da ono predstavlja svjesno, voljno i privremeno sastajanje više osoba radi ostvarivanja nekog zajedničkog cilja.[125]

4.2. Dokumenti Organizacije ujedinjenih nacija i pravo na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja

Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima u članu 20. propisuje da: *„1. Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja; 2. Niko se ne može primorati da pripada nekom udruženju".*

Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima štiti pravo na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja članom 21. (okupljanje) i članom 22. (udruživanje). Član 21. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima propusuje: „*Priznaje se pravo mimog okupljanja. Korišćenje toga prava može biti predmet samo ograničenja nametnutih u skladu sa zakonom i koja su nužna u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbijednosti, ili javne sigurnosti, javnog poretka, zaštite javnog zdravlja ili morala ili prava i sloboda drugih lica*". Član 22. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima propisuje: *„1. Svako će imati pravo slobodnog udruživanja s drugim licima, uključujući tu i pravo da obrazuje sindikate i da im slobodno pristupa radi zaštite svojih interesa; 2. Korišćenje toga prava može biti jedino predmet ograničenja predviđenih zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti ili javne sigumosti, javnog poretka, ili zaštite javnog zdravlja ili morala, ili prava i sloboda drugih lica. Ovaj član neće sprečavati da se korišćenje ovog prava pripadnika oružanih snaga i policije podvrgne zakonskim ograničenjima; 3. Nijedna odredba ovog člana neće ovlašćivati države učesnice Konvencije Međunarodne organizacije rada od 1948. o sindikalnim slobodama i zaštiti sindikalnih prava da preduzmu zakonodavne mere koje povređuju, ili da primenjuju zakon na način koji povređuje, jamstva predviđena u toj Konvenciji*". Ovdje se može primijetiti da za razliku od Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima ne garantuje „svakome" pravo mirnog okupljanja, nego samo „priznaje" ovo pravo, što predstavlja restriktivniju formulaciju.

Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima,[126] u članu 8. propisuje: *„Države članice ovog pakta obavezuju se da obezbijede: (a) pravo koje ima svako lice da sa drugima osniva sindikate i da se učlani u sindikat po svom izboru, uz jedini uslov da pravila budu utvrđena od strane zainteresovane organizacije, u cilju unaprjeđenja i zaštite ekonomskih i socijalnih interesa. Ostvarivanje ovog prava može biti predmet jedino ograničenja predviđenih zakonom i koja predstavljaju potrebne mjere u demokratskom društvu, u interesu nacionalne bezbjednosti ili javnog poretka, ili zaštite prava i sloboda drugoga; (b) pravo koje imaju sindikati da stvaraju udruženja i nacionalne saveze i pravo koje ovi imaju na stvaranje međunarodnih sindikalnih organizacija ili na učlanjivanje u njih; (c) pravo koje imaju sindikati da slobodno obavljaju svoju djelatnost, bez drugog ograničenja osim onog koje predviđa zakon, a koje predstavlja potrebnu mjeru u demokratskom društvu, u interesu nacionalne bezbjednosti ili javnog poretka, ili radi zaštite prava i sloboda drugoga; (d) pravo na štrajk, koje se ostvaruje prema zakonima svake zemlje (stav 1.). Ovaj član ne sprječava da se vršenje ovih prava od strane članova oružanih snaga, policije ili državne uprave, podvrgne zakonskim ograničenjima (stav 2). Nijedna odredba ovog člana ne dopušta državama članicama Konvencije Međunarodne organizacije rada od 1948. godine o sindikalnoj slobodi i zaštiti sindikalnog prava da donosi zakonske mjere koje bi narušavale ili da primenjuju zakon na način koji bi narušavao garancije predviđene navedenom konvencijom (stav 3.)".*

Međunarodna konvencija o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije članom 5. stav 1. tačka d., obavezuje države ugovornice da zabrane i da ukinu rasnu diskriminaciju u svim njenim oblicima i da garantuju pravo svakome na jednakost pred zakonom bez razlike na rasu, boju ili

[125] Više o tome u: V. Dimitrijević, V. Popović, T. Papić, V. Petrović, Međunarodno pravo ljudskih *prava*, Dosije studio, Beograd, 2006, str. 249.

[126] Zakon o ratifikaciji međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima („Službeni list SFRJ", br. 7/71).

nacionalno ili etničko porijeklo, naročito u pogledu uživanja građanskih prava, a između ostalog i prava na slobodu mirnog zbora i udruživanja (ix).

Konvencija o pravima djeteta u članu 15. propisuje da: „*strane ugovornice će priznati pravo djeteta na slobodu udruživanja i slobodu mirnog okupljanja. Ostvarivanju ovih prava ne mogu biti postavljena nikakva ograničenja, osim onih koja su u skladu sa zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu i u interesu su nacionalne sigurnosti ili javne bezbednosti, javnog poretka (ordre public), zaštite javnog zdravlja ili morala ili zaštite prava i sloboda drugih*".

4.3. Dokumenti evropskog sistema zaštite prava na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja

Evropska konvencija o ljudskim pravima u članu 11. (Sloboda okupljanja i udruživanja) propisuje da: „*Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja s drugima, uključujući pravo da osniva sindikat i pristupi mu radi zaštite svojih interesa (stav 1.). Za vršenje ovih prava ne smiju se postavljati nikakva ograničenja, osim onih koja su propisana zakonom i neophodna u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti ili javne bezbjednosti, radi sprječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih. Ovim se članom ne sprječava zakonito ograničavanje vršenja ovih prava pripadnicima oružanih snaga, policije ili državne uprave (stav 2.)*".

Ovdje je važno istaći da je država dužna da osigura svima, koji su u njenoj nadležnosti, prava sadržana u Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, a to u smislu prava na slobodu okupljanja i udruživanja uključuje demonstrante, onih u odnosu na koje je protest usmjeren, policiju i širu javnost. Takođe, važno je naglasiti da postoje dvije vrste obaveza u smislu zaštite ljudskih prava, pa time i ovog ljudskog prava koje države moraju da obezbijede: negativne i pozitivne. Pozitivna obaveza zahtijeva od države da preduzme određene preventivne ili zaštitne radnje kako bi osigurale prava propisana Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, dok se pod negativnom obavezom smatra obaveza uzdržavanja od preduzimanja određenih radnji. U smislu prava na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja, primjer negativne obaveze mogao bi da bude nepostavljanje nepotrebnih prepreka pojedincima koji žele da protestuju. Kada je u pitanju primjer pozitivne obaveze, mogao bi da bude omogućavanje organizovanja kontra protesta ili protesta na istoj geografskoj lokaciji. Pozitivne obaveze mogu zahtijevati od države da preduzme korake da zaštiti pojedince od postupaka drugih privatnih strana (poput kompanija protiv kojih ljudi možda žele da protestuju ili odnosno onih u odnosu na koje je protest usmjeren).[127]

Na osnovu navedenog, možemo zaključiti da kao i ostali međunarodni dokumenti, Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama štiti slobodu samo mirnih okupljanja. Naravno, državi je dato diskreciono pravo procjene postojanje osnova za ograničenje ovog prava u smislu zaštite nacionalne bezbjednosti ili javne bezbjednosti, radi sprječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih. Takođe, dopuštena su samo nužna i proporcionalna uplitanja na pravo na mirno okupljanje, a eventualno regulisanje u principu treba da se odnosi isključivo na pitanje vremena, mjesta i načina realizacije okupljanja, a nikako sadržaja javnog okupljanja. Dakle, ograničenja u pogledu ciljeva javnog okupljanja, dokle god pozivi na okupljanje se odnose na mirno okupljanje, predstavljaju nesrazmjerno uplitanje u slobodu javnog okupljanja. Naravno, potrebno je za svaki slučaj zasebno preispitivanje uslova za primjenu ograničenja. Nijedna kritika politike vlasti ili postupanja državnih službenika ne bi trebala predstavljati dovoljnu osnovu za nametanje ograničenja slobode mirnog okupljanja – Evropski sud za ljudska prava je u svojim predmetima često smatrao

[127] *Demonstrating respect for rights? A human rights approach to policing protest*, Seventh Report of Session 2008-09, Volume I, House of Lords, House of Commons, Jount Committee on Human Rights, 2009, London, pp. 4.

da su „granice dopustive kritike šire u odnosu na vlast, nego u odnosu na privatnog građanina".[128]

Kada je u pitanju Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS), ovo pravo, takođe određuje političke obaveze u oblasti slobode mirnog okupljanja i slobode udruživanja koje se jasno pozivaju na međunarodne pravne standarde koji postoje u ovoj oblasti. Tako dokument sa sastanka u Kopenhagenu, u okviru Konferencije o ljudskoj dimenziji KEBS-a iz 1990. godine, II/9) zemlje učesnice potvrđuju da, između ostalog: (9.2) „*svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i demonstriranja. Bilo kakava ograničenja koja se mogu uvesti na ostvarivanje ovih prava biće propisana zakonom i u saglasnosti sa međunarodnim standardima"*. Takođe u Pariškoj povelji za Novu Evropu usvojenoj na Konferenciji za evropsku bezbjednost i saradnju u dokumentu Nova era demokratije, mira i jedinstva iz Pariza 1990. godine, konstatovano je: „*Potvrđujemo, da bez diskriminacije da svaki pojedinac ima pravo, između ostalog i na slobodu udruživanja i mirnog okupljanja*". Zatim, u Deklaraciji sa šesnaestog sastanka Ministarskog savjeta OEBS-a u Helsinkiju 2008. godine se navodi: „*Ponavljamo da svako ima pravo na slobodu misli, savjesti, religije ili uvjerenja; slobodu mišljenja i izražavanja, slobodu mirnog okupljanja i udruživanja. Ostvarivanje ovih prava može biti podložno samo onim ograničenjima koja predviđa zakon i u skladu sa našim obavezama prema međunarodnom pravu i sa našim međunarodnim obavezama*".

Naposlijetku, ovdje treba pomenuti i Smjerice o slobodi mirnog okupljanja[129] koje su pripremile Venecijanska komisija Savjeta Evrope, Kancelarija za demokratske institucije i ljudska prava (ODHIR), Organizacije za Evropsku bezbjednost i saradnju, a koje predviđaju da države članice OEBS-a mogu da zahtijevaju najavu kada se radi o velikim javnim skupovima, ali ne u svakom slučaju. Smjernice, takođe, odbacuju princip traženja dozvole za održavanje javnog skupa jer je takav uslov podložniji zloupotrebama od same najave, već državama preporučuju da svoja zakonodavstva izmijene na način da zahtijevaju samo najavu skupa.

Kada je u pitanju Evropska unija, ovo pravo je zaštićeno članom 12. Povelje o osnovnim pravima Evropske unije, u kojem je propisano da: *„1. Svako ima pravo na mirno okupljanje i slobodno udruživanje na svim nivoima, naročito kad je riječ o politici, sindikatima i građanskim pitanjima. Ovo pravo podrazumijeva i pravo na osnivanje i pristupanje sindikatima radi zaštite vlastitih interesa. 2. Političke stranke na nivou Unije doprinose izražavanju političke volje građana Unije."* U obrazloženju Povelje se napominje da je ovo pravo zaštićeno članom 11. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (sloboda okupljanja i udruživanja), međutim obim ovog prava je širi jer se primjenjuje na evropskom, kao i na nacionalnom nivou.

4.4. Domaći pravni okvir prava na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja

Pravo na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja, kao politička prava, u Bosni i Hercegovini regulisana su i garantovana domaćim pravnim okvirom. Na državnom nivou, Ustav Bosne i Hercegovine u članu II/3, u kojem se nabrajaju ljudska prava i slobode čija zaštita se garantuje Ustavom Bosne i Hercegovine, propisuje da: *„sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što između ostalih uključuje i slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja s drugim"*.

Ustav Federacije Bosne i Hercegovine u članu II/A2 propisuje: *„Federacija će osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u aktima navedenim u Aneksu ovog usta-*

[128] Lj. Mitrović, J. Džumhur, N. Jukić, *Specijalni izvještaj o pravu na slobodu mirnog okupljanja*, Institucija ombudsmena/ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Banja Luka, 2020, str. 12.

[129] Smjernice OEBS/Venecijanske komisije o slobodi mirnog okupljanja, dostupno na: https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2019)017-e, na dan 01.06.2021.

va. Posebno: (1) Sve osobe na teritoriji Federacije uživaju prava na, između ostalog, l) osnovne slobode: slobodu okupljanja, slobodu udruživanja, uključujući slobodu osnivanja i pripadanja sindikatima".

Ustav Republike Srpske u članu 30. propisuje da: *„Građani imaju pravo na mirno okupljanje i javni protest. Sloboda okupljanja može se zakonom ograničiti samo radi zaštite bezbednosti ljudi i imovine."* Takođe, Ustav Republike Srpske u članu 31. propisuje da: „*Zajamčena je sloboda političkog organizovanja i djelovanja u skladu sa zakonom. Zabranjeno je političko organizovanje i delovanje usmjereno na ugrožavanje demokratije, narušavanje integriteta Republike, kršenje Ustavom zajamčenih sloboda i prava i raspirivanje nacionalne, rasne ili vjerske mržnje i netrpeljivosti.*"

Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine[130] u članu 14. stav 1. propisuje: *„Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja, uključujući pravo na formiranje političkih, društvenih i drugih organizacija.*"

Ovo pravo je u Bosni i Hercegovini regulisano i raznim zakonima i podzakonskim aktima počevši od zakona o javnim okupljanjima na nivou kantona, na nivou Republike Srpske i na nivou Brčko distrikta BiH, zatim zakonima o udruženjima i fondacijama, Zakonom o političkim organizacijama, drugim zakonima relevantnim za političko, sindikalno, omladinsko i vjersko organizovanje i djelovanje, nacionalnih manjina, te određenih poslovnih udruženja, tzv. profesionalnih asocijacija.

4.5. Analiza zakona i podzakonskih akata u smislu poštovanja prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja u Bosni i Hercegovini

Kada su u pitanju zakoni koji se odnose na ostvarenje prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja u Bosni i Hercegovini kao najrelevantniji za ostvarenje ovog prava su zakoni o javnim okupljanjima, koji postoje na kantonalnom nivou u Federaciji BiH, zatim na nivou Republike Srpske i na nivou Brčko distrikta BiH. Takođe, ovdje treba napomenuti da je 2017. godine Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova izradilo nacrt Zakona o javnom okupljanju Federacije BiH, na koji je kancelarija OEBS-a za demokratske institucije i vladavinu prava (ODIHR) dala komentar, u kojem su iskazane određene zabrinutosti, kao i preporuke za usklađivanje istog sa međunarodnim standardima i praksama u pogledu javnih okupljanja.[131] Takođe, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske 2015. godine izradilo je nacrt Zakona o javnom okupljanju Republike Srpske, na koji je takođe kancelarija OEBS-a za demokratske institucije i vladavinu prava (ODIHR) dala komentar, u kojem je ukazano na problematične odredbe, a date su i preporuke za usklađivanje istog sa međunarodnim standardima i praksama u pogledu javnih okupljanja.[132] Pored ovoga, u cilju boljeg razumijevanja bosanskohercegovačke zakonske regulative oblasti javnog okupljanja, važno je naglastiti da je Institucija ombudsmena/ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine februara mjeseca 2020. godine objavila Specijalni izvještaj o pravu na slobodu mirnog okupljanja, u kojem je pored ukazivanja na međunarodne standarde, uporednopravne analize ove oblasti u drugim zemljama, kao i na slučajeve postupanja po žalbi Instituciji ombudsmena/ombudsmana, data i detaljna analiza zakona o javnim okupljanjima u Bosni i Hercegovini na svim nivoima.[133] U ovom dijelu studije nas-

[130] Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 2/2010 – prečišćen tekst).

[131] Više o Komentaru ODIHR-a vidjeti na: https://www.legislationline.org/download/id/7951/file/323_FAO_BiH_24Apr2018_bs.pdf, dostupno na dan 25.05.2021. godine.

[132] Više o Komentaru ODIHR-a vidjeti na: https://www.legislationline.org/download/id/8553/file/347_FOA_BiH_27Dec2019_ba.pdf , dostupno na dan 05.05.2021. godine.

[133] Izvještaj je dostupan na https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2020022808504462eng.pdf, dostupno na dan 05.05.2021. godine.

tojaćemo da ukažemo na one elemente zakona o javnim okupljanjima u Bosni i Hercegovini koje smatramo problematičnim sa aspekta nesmetanog i neograničavajućeg ostvarenja prava na slobodu mirnog okupljanja. Takođe, ovdje treba naglastiti da kada su u pitanju kantonalni zakoni o javnim okupljanjima postoji problem neažurnosti, odnosno činjenice da najnovije verzije zakona nisu javno dostupne na internet stranicama organa vlasti, već se pojavljuju starije verzije ovih zakona, a do nekih je veoma teško doći, što nas navodi na zaključak da je, kada su u pitanju pravno neuke stranke, istima otežano upoznavanje sa sadržinom najaktuelnijih verzija ovih zakona, što svakako može da utiče i na njihovo ostvarenje prava na slobodu mirnog okupljanja.

Gledano sa aspekta uvodnih odredaba u kojima se određuje predmet zakona o javnim okupljanjima, ono što se da uočiti, a što je konstatovano i u izvještajima Venecijanske komisije,[134] ODHIR-a, kao i Institucije ombudsmana/ombudsmena Bosne i Hercegovine, da zakoni o javnim okupljanjima, na svim nivoima u Bosni i Hercegovini u najvećem broju slučajeva imaju ograničavajući pristup jer koriste formulacije poput „ovim zakonom se regulišu/uređuju javna okupljanja", „način organizovanja mirnih okupljanja". Ovakve formulacije ne bi trebalo da se koriste u zakonu jer međunarodni standardi o slobodi mirnog okupljanja traže da bi cilj zakonodavstva trebalo da bude omogućavanje i zaštita slobode mirnog okupljanja, te da se ograničenja ovog prava mogu nametati samo ako je to zaista neophodno. Ovdje treba naglasiti da izuzetak u ovom pogledu predstavlja Zakon o javnim okupljanjima Unsko-sanskog Kantona, koji o pitanju predmeta zakona navodi da se ovim zakonom: „*uređuje način ostvarivanja i utvrđuju ograničenja Ustavom zagarantovane slobode javnog okupljanja građana na području Unsko-sanskog kantona, radi javnog izražavanja političkih, socijalnih i drugih uvjerenja i interesa, način organizovanja mirnog okupljanja i javnog protesta*…". Takođe, sličnu formulaciju sadrži i Zakon o javnim okupljanjima Srednjobosanskog kantona, koji propisuje da se ovim zakonom: „*uređuje način ostvarivanja ustavom zajemnčene slobode zbora i drugog javnog okupljanja*". Zatim, Zakon o javnom okupljanju Hercegovačko-neretvanskog kantona, koji propisuje da: „*građani imaju pravo na mirno okupljanje pod uvjetima propisanim ovim zakonom*".

Gotovo svi zakoni o javnom okupljanju u Bosni i Hercegovini predviđaju tri vrste okupljanja, dijeljeći ih na:

a) organizovana okupljanja građana koja se održavaju radi javnog izražavanja političkih, društvenih i drugih uvjerenja i interesa;

b) svako drugo okupljanje organizovano radi ostvarivanja prihoda;

c) okupljanja građana čija je svrha ostvarivanje državnih, vjerskih, humanitarnih, kulturno-umjetničkih, sportskih i drugih interesa, koja nemaju za cilj ostvarenje prihoda.

Napominjemo da je Smjernicama o slobodi mirnog okupljanja iz 2019. godine, koje su izradile Venecijanska komisija i ODIHR okupljanje definisano kao „*namjerno okupljanje određenog broja ljudi na javno pristupačnom mjestu u cilju zajedničkog izražavanja*". Shodno navedenom, ne postoji legitimni osnov za pravljenje razlike između kategorija okupljanja navedenih pod tačkom a) i tačkom c), jer u oba slučaja ova okupljanja ispunjavaju element okupljanja u cilju zajedničkog izražavanja. S tim u vezi, obje ove kategorije uživaju zaštitu u smislu člana 11. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Zatim, uzevši u obzir da je jedan od ključnih segmenata definicije javnog okupljanja koje uživa zaštitu pomenutim članom, i kao i odredbama drugih međunarodnih konvencija, okupljanje „u cilju zajedničkog izražavanja", onda se nameće logičan zaključak da skupovi koji su organizovani radi ostvarenja prihoda, a koji su u naprijed navedenoj podjeli navedeni pod tačkom b), i gdje bi mogli da se svrstaju sportska takmičenja ili

[134] Zajedničko mišljenje o pravnom okviru kojim se uređuje sloboda mirnog okupljanja u Bosni i Hercegovini, u njena dva entiteta i u Distriktu Brčko, Evropska komisija za demokratiju kroz pravo (Venecijanska komisija) i Kancelarija OSCE-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODHIR), decembar 2019. godine. Mišljenje dostupno na: https://www.legislationline.org/download/id/8522/file/360_FOA_BiH_9Dec2019_ba.pdf, na dan 05.05.2021. godine.

koncerti, isti ne mogu svrstati u prethodno pomenutu definiciju javnog okupljanja, jer ne ispunjava ovaj element (u cilju zajedničkog izražavanja). Samim tim, ovakvi vidovi okupljanja bi trebalo da budu uređeni posebnim zakonima, jer kada je u pitanju njihovo organizovanje, oni su podobni da budu podvrgnuti državnoj regulaciji, s obzirom da ne uživaju zaštitu u smislu slobode mirnog okupljanja. Ovdje treba napomenuti da je skupština Brčko distrikta Bosne i Hercegovine jula mjeseca 2020. godine usvojila novi Zakon o mirnom okupljanju, koji ne reguliše okupljanja radi ostvarivanja određenih prihoda. Skupština Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je donijela Zakon o javim priredbama Brčko distrikta BiH, kojim je regulisan način organizovanja javnih priredbi na području Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Zakoni o javnom okupljanju u Bosni i Hercegovini predviđaju okupljanje kroz statičnu formu, s tim da neki od zakona uopšte ne predviđaju javna okupljanja u pokretu.[135] Zakon o javnom okupljanju Bosansko-podrinjskog kantona, Srednjobosanskog kantona i Hercegovačko-neretvanskog kantona, ne predviđaju ovu formu javnog okupljanja. Kada su u pitanju zakoni koji predviđaju javno okupljanje u pokretu u Bosni i Hercegovini, ono se u istim definiše kao neprekidno kretanje izuzev na mjestu polaska i završetka okupljanja u pokretu. Radi se o previše restriktivnoj formulaciji, koja bi trebalo da bude ukinuta jer je sasvim opravdano očekivati da će kod ovakvih skupova postojati potreba da se u nekom trenutku na svojoj ruti kretanja okupljeni građani zaustave, a ovakvom formulacijom su tog prava lišeni.

Spontano okupljanje, kao sposobnost da se mirno i u kratkom roku spontano reaguje na neko pitanje, pojavu, događaj, govor, incident, ili drugo okupljanje je važan segment prava na slobodu mirnog okupljanja. S obzirom da se radi o spontanoj reakciji, koja je po pravilu isprovocirana nekim drugim događajem, opšteprihvaćeno je stanovište da se ovakav vid okupljanja ne prijavljuje unaprijed, upravo zbog njegove prirode i načina na koji do ovakvog okupljanja dolazi. Evropski sud za ljudska prava je u predmetu *Lašmankin i drugi protiv Rusije,*[136] zauzeo stav da iznenadna i spontana okupljanja uživaju zaštitu člana 11. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Kada je u pitanju zakonski tretman spontanih okupljanja u Bosni i Hercegovini, ovakav vid okupljanja nije predviđen u zakonima o javnim okupljanjima: Unsko-sanskog kantona, Srednjobosanskog kantona, Hercegovačko-neretvanskog kantona, Brčko distrikta BiH i Republike Srpske, kao ni nacrt Zakona o javnom okupljanju Republike Srpske. Nacrt zakona o javnom okupljanju Federacije Bosne i Hercegovine u članu 3. stav 2. navodi da u javno okupljanje spada i „*neorganizovano spontano okupljanje*", ali se u daljem tekstu dokumenta ovaj oblik okupljanja više ne spominje. Kod ostalih zakona u Bosni i Hercegovini koji predviđaju spontano okupljanje, osim Zakona o javnom okupljanju Tuzlanskog kantona, Posavskog kantona, Zapadno-hercegovačkog kantona i Zeničko-dobojskog kantona, za ovu vrstu okupljanja predviđena je obaveza prijavljivanja okupljanja ili je predviđena zabrana održavanja okupljanja koja nisu blagovremeno i uredno prijavljena, što povlači i sankcije. Pored ovoga, kod Zakona o javnom okupljanju Tuzlanskog kantona, Posavskog kantona, Zapadno-hercegovačkog kantona i Zeničko-dobojskog kantona koji propisuju neprijavljivanje spontanih okupljanja, isti navode da se takva okupljanja mogu održavati samo na određenim mjestima koje odredi vlast, čime je zagarantovana samo djelimična zaštita spontanih okupljanja, što je u suprotnosti sa međunarodnim standardima iz oblasti prava na slobodu okupljanja.

Ono što predstavlja centralno pitanje, odnosno prepreku kada je u pitanju ostvarivanje prava na slobodu mirnog okupljanja, jeste prijavljivanje javnog okupljanja, odnosno uređenje ovog pitanja u zakonodavstvu države. Napominjemo da je, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava normiranje traženja dozvole/odobrenja za održavanjem javnog skupa, okarakterisano kao miješanje u pravo na slobodu mirnog okupljanja. Ipak, određeno miješanje u vidu postavljanja zahtjeva za prethodnim prijavljivanjem okupljanja je dozvoljeno, ako je propisano zakonom, potrebno i proporcionalno cilju koji teži da se ostvari. Ovdje treba naglasiti, da propisi

[135] Lj. Mitrović, J. Džumhur, N. Jukić, *op. cit*, 2020, str. 25.

[136] Predmet *Lašmankin i drugi protiv Rusije*, 07.02.2017. godine.

moraju da budu tako koncipirani da ne predstavljaju prepreku ostvarenju prava na slobodu mirnog okupljanja, već da olakšavaju njegovo ostvarenje. Takođe, zahtijevanje prethodne prijave određenih vrsta mirnog okupljanja, zbog njihove veličine, prirode i lokacije se smatra legitimnim, jer se na ovaj način vlasti obavještavaju o predstojećem okupljanju, čime im se daje prostor da mogu da obezbijede adekvatne resurse kako bi olakšali i obezbijedili ostvarenje mirnog okupljanja. Shodno navedenom, zahtjev za prijavljivanjem okupljanja ne bi trebalo da bude previše zahtjevan, birokratski niti da od organizatora mirnog javnog okupljanja zahtijeva dostavljanje nepotrebnih informacija.

Analizirajući zakone o javnim okupljanjima u BiH o ovom pitanju, utvrdili smo sljedeće: Zakoni o javnom okupljanju u Bosni i Hercegovini na svim nivoima propisuju obavezno prijavljivanje javnog okupljanja. Međutim, ono što se da primijetiti je da zakon pravi razliku u ovom pogledu kada su u pitanju strane pravne i fizičke osobe, koje se za razliku od domaćih državljana moraju nadležnim organima obratiti zahtjevom. Ovo se može smatrati diskriminacijom, tj. u suprotnosti je sa principom nediskriminacije propisanom članu II/4 Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojem se prava iz člana II i međunarodnih sporazuma navedenih u Aneksu 1 proširuju na sve osobe, građane, strane rezidente i nerezidente u BiH bez diskriminacije po bilo kojem osnovu, uključujući i nacionalnost.

Kada je u pitanju sama sadržina prijave javnog okupljanja ona bi trebalo da bude tako koncipirana da vlastima pruži informacija koje se tiču programa, mjesta, datuma, vremena i trajanja javnog okupljanja, kao i podatke o očekivanom broju učesnika i kontakt detalje organizatora. Na osnovu analize odredaba zakona, kao nacrta zakona iz ove oblasti u Bosni i Hercegovini, možemo uvidjeti da u većini zakona prijave nisu ograničene samo na ove osnovne podatke, već se organizatorima u smislu podnošenja prijave nameću obaveze izdavanja drugih informacija kao što su: lični podaci organizatora okupljanja, spisak redara sa ličnim podacima, lista redara sa njihovim ličnim podacima, spisak redara, predmeti koje bi učesnici nosili sa sobom (transparente, zastave, muzičke instrumente itd.). Ovako postavljeni zahtjevi nisu su u suprotnosti sa konceptom po kojem zakoni o javnom okupljanju treba da olakšavaju, a ne otežavaju ostvarenje prava na slobodu mirnog okupljanja, jer se ne radi o podacima koji su neophodni vlastima kako bi obezbijedili zaštitu javnog okupljanja. Ovdje treba naglastiti da je, u pogledu prijavljivanja, najmanje zahtijevan Zakon o javnom okupljanju Srednjobosanskog kantona koji u članu 3. stav 1. propisuje da se: „*U prijavi se navodi vrijeme, mjesto i svrha održavanja javnoga skupa i mjere koje će organizator preduzeti radi održavanja reda na skupu*". Shodno navedenom, ovaj model bi mogao da služi kao primjer ostalim zakonodavcima u Bosni i Hercegovini kada je oblast mirnog okupljanja u pitanju.

Takođe, pored ovih zahtjeva u smislu prijavljivanja javnog okupljanja, od organizatora se zahtijevaju i informacije o mjerama koje organizator preduzima za održavanje reda i mira, zatim mjerama koje organizator mora da preduzme da bi održao zakon i red. Ovakvi zahtjevi su takođe preširoko dati i prevazilaze nužne potrebe. Naime, prema stanovištu Venecijanske komisije i ODHIR-a čuvanje reda i mira tokom javnog okupljanja je jedna od glavih dužnosti javnih vlasti, uključujući tu i sigurnosne snage, a ne primarna dužnost organizatora.[137] Takođe, u nacrtu Zakona o javnom okupljanju Republike Srpske u članu 11. stav 1. tačka 8. propisuje da se zahtijeva dostavljanje i drugih podataka bitnih za bezbjedno i sigurno održavanje javnog okupljanja. Slično ovome, Zakoni o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona, Posavskog kantona, Zeničko-dobojskog kantona, Zapadno-hercegovačkog kantona, Kantona Sarajevo i Kantona 10, kao i nacrt Zakona o javnom okupljanju Federacije BiH propisuju da se zahtijevaju i druge informacije od interesa za sigurno i neprekidno mirno okupljanje. Ovako postavljeni zahtjevi u vidu nezatvorene liste su preširoko dati i nisu u skladu sa međunarodnim standardima o ostvarenju prava na slobodu okupljanja.

[137] Zajedničko mišljenje o pravnom okviru kojim se uređuje sloboda mirnog okupljanja u Bosni i Hercegovini, u njena dva entiteta i u Distriktu Brčko, *op. cit.* 2019, str. 13.

Kada su u pitanju okupljanja koja treba da obuhvate dionicu puta, zbog čega bi saobraćaj morao da bude ometan ili obustavljan, gotovo svi zakoni u Bosni i Hercegovini iz oblasti javnog okupljanja traže još od organizatora da dostavi dozvolu ili odobrenje nadležnog organa. Ovakve zahtjeve predviđaju Zakon o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona, Posavskog kantona, Tuzlanskog kantona, Bosansko-podrinjskog kantona, Herecegovačko-neretvanskog kantona, Zapadnoghercegovačkog kantona, Kantona Sarajevo, Kantona 10, Brčko distrikta BiH i Republike Srpske. Sa stanovišta prakse Evropskog suda za ljudska prava, javna okupljanja predstavljaju podjednako legitimno korišćenje javnog prostora, odnosno saobraćajnica, kao i njegovu upotrebu što se tiče pješaka ili vozača za saobraćaj.[138] U predmetima *Oya Ataman protiv Turske,*[139] i *Ashughyan protiv Jermenije*, sud je zauzeo stav da bilo koja demonstracija na javnom mjestu može do određenog nivoa poremetiti običan život, uključujući i ometanje saobraćaja, i u situacijama kada demonstranti ne preduzimaju nasilne radnje potrebno je da javne vlasti pokažu određen stepen tolerancije prema mirnim okupljanjima, i kako sloboda na okupljanje koja je garantovana članom 11. Konvencije ne bi izgubila svu suštinu. U ovom pogledu, stanovište Venecijanske komisije i ODHIR-a je da u takvim situacijama zakonom potrebno utvrditi obavezu vlasti da omoguće slobodu mirnog okupljanja i da preduzmu neophodne mjere u pogledu preusmjeravanja saobraćaja, te da je dovoljno da organizatori obavijeste jedan organ vlasti o namjeri održavanja javnog okupljanja, umjesto što im se predviđa obaveza da obavještavaju više organa.

Pored ovoga, kada je u pitanju mjesto održavanja okupljanja, međunarodni standardi nalažu da generalno ljudi imaju pravo izbora mjesta ili trase okupljanja na javno pristupačnim mjestima, ističući da je mjesto, uz vrijeme i željenje ciljeve jedan od ključnih segmenata prava na slobodu mirnog okupljanja. Održavanje mirnog okupljanja treba da bude unutar vidnog i čulnog polja ciljane publike. Ono što je sasvim za očekivati i što se mora prihvatiti je činjenica da će nerijeko okupljanja na određenim mjestima prekinuti svakodnevnu rutinu koja se na tom mjestu odvija. Shodno navedenom, upotreba termina poput „primjereno", „pristupačno", „prikladno", „odgovarajuće" za određivanje mjesta na kome se može održati mirno javno okupljanje je problematična, jer daje veoma širok prostor za tumačenje, a čime se može ograničiti sloboda mirnog okupljanja, u smislu izbora mjesta okupljanja. Ovakve formulacije se nažalost nalaze u govoto svim zakonima o javnim okupljanjima u Bosni i Hercegovini, kao i u nacrtima koje smo analizirali u ovoj studiji. U tom smislu, ograničenja u pogledu izbora mjesta okupljanja trebaju da budu izuzetak, o čemu se mora donositi odluka za svaki slučaj ponaosob. Generalno gledano, na otvoreni javni prostor treba gledati kao na mjesto pogodno za okupljanje, osim ako ne postoje opravdani i legitimni razlozi za restrikciju, i ako postoji proporcionalnost između restrikcije i cilja koji se njome želio postići. Nadalje, u većini zakona o javnom okupljanju u Bosni i Hercegovini se navodi da će vladina tijela (ili lokalni nadležni organi) utvrditi prostor na kojem se mogu održavati mirna okupljanja, ili se navodi spisak lokacija koje su odobrene za javna okupljanja, odnosno spisak lokacija gdje se javna mirna okupljanja ne mogu održavati. Sve ove tri prakse nisu u skladu sa međunarodnim standardima, jer predstavljaju ograničavanje prava na slobodu mirnog okupljanja. Naime, iako je nesporno da postoje legitimni razlozi da na nekim lokacijama ne bi trebalo dozvoliti javna okupljanja, generalan pristup u smislu određivanja liste lokacija na kojima se ne mogu održavati javna okupljanja je nepoželjan, već je ispravnije ostaviti da se o tome razmatra u svakom pojedinačnom slučaju. Takođe, zabranjivanje održavanja javnih okupljanja na određenim lokacijama je problematično, jer se vlasti ne usmjeravaju da razmotre koje bi to korake mogli da preduzmu kako bi olakšali okupljanja na takvim lokacijama. Shodno navedenom, mišljenja smo da je pogrešno uređivati ovo pitanje zakonom, već je potrebno ostaviti prostor za odmjeravanje interesa za svaki slučaj zasebno.

---

[138] Vidjeti predmet *Patyi i drugi protiv Mađarske*, 07.10.2008. godine.

[139] Vidjeti predmete *Oya Ataman protiv Turske*, 05.12.2006. godine, i *Ashughyan protiv Jermenije*, 17.07.2008. godine.

Pojedini zakoni o javnim okupljanjima u Bosni i Hercegovini, kao i nacrti koje smo analizirali predviđaju ograničenje vremena trajanja okupljanja, odnosno predviđaju vremenski period u kojem se okupljanja mogu, odnosno ne mogu održavati. Kao i o pitanju lokacije generalne restrikcije, odnosno ograničenja o pitanju vremena održavanja nisu poželjne, te stoga ovakve odredbe ne bi trebalo da postoje u zakonima iz ove oblasti.

Gotovo svi zakoni o javnom okupljanju u Bosni i Hercegovini predviđaju čitav niz obaveza na strani organizatora skupa, poput osiguranja reda i mira na javnom okupljanju, da osigura dovoljan broj osoba za poslove održavanja reda i mira na javnom okupljanju, da preduzme odgovarajuće mjere medicinske zaštite i zaštite od požara, da omogući nesmetan prolazak vozilima policije, hitne pomoći i vatrogasnim vozilima i sl. Ovakvim normiranjem nameće se visok stepen odgovornosti u smislu upravljanja javnim okupljanjem. Ovo iz razloga što se na ovaj način organizatorima i nadzornicima javnih okupljanja nameće preuzimanje određenih oblika policijskih, vatrogasnih i medicinskih usluga. Uzevši u obir da su organizatori i nadzornici, odnosno redari privatne osobe, koje okupljanjem ostvaruju svoje pravo, nije potrebno da se isti zakonima prisiljavaju da obavljaju dužnosti sprovođenja zakona. Takođe, kao što je to već više puta istaknuto u ovoj studiji, dužnost države je da olakša održavanje javnog okupljanja, i u njenoj nadležnosti je održavanje javnog reda. Pored toga, ovi zakoni o javnom okupljanju u Bosni i Hercegovini sadrže odredbe kojima se nameću zahtjevi u smislu unutrašnjeg upravljanja skupovima, poput obaveze organizatora da imenuje voditelje, redare i nadzornike. Ovo jesu segmeti koji su od značaja za održavanje okupljanja, ali oni ne treba da budu nametnuti zakonom, jer organizatori, kao i učesnici okupljanja imaju pravo da se odluče za održavanje skupa bez ikakve formalne strukture. S tim u vezi, ovo bi prije trebalo propisati kao diskrecionu opciju nego kao obavezu.

Gotovo svi zakoni o javnom okupljanju u Bosni i Hercegovini predviđaju odgovornost organizatora za štetu prouzrokovanu od strane učesnika, prema pravilima objektivne odgovornosti. Odgovornost za štetu bi trebalo da bude lična, dok bi ovakve formulacija mogle da dovedu do toga da organizatori budu oglašeni odgovornim za štetu, odnosno nered koji je pruzrokovan od strane učesnika, i ne samo njih već i posmatrača javnog okupljanja koji su djelovali nezavisno od javnog okupljanja. Ovakve odredbe mogu da djeluju odvraćajuće, jer mogu da izazovu zabrinutost kod potencijalnih organizatora zbog visokog nivoa odgovornosti koje im zakon nameće.

Svi zakoni o javnom okupljanju u Bosni i Hercegovini, kao i nacrti koje smo analizirali, propisuju mogućnost vlastima da obustave, odnosno intervenišu ili zabrane okupljanja, što uključuje i mirna okupljanja. Ovakve odredbe su loše iz razloga što omogućavaju policijskim službenicima koji se staraju o bezbjednosti javnog okupljanja da diskreciono odluče da prekinu okupljanja na osnovu nedovoljno jasnih kriterijuma.

Svi zakoni u Bosni i Herecegovini sadrže preširoko date restrikcije kada su u pitanju razlozi za obustavu, odnosno zabranu okupljanja, poput: nepreduzimanja dodatnih mjera bezbjednosti organizatora, redari ne održavju javni red, prijava za održavanje nije blagovremeno i uredno dostavljena, prostor nije prikladan za javni događaj, okupljanje se održava na zabranjenim lokacijama, javno okupljanje se održava van ovlašćenog vremenskog okvira, postojanje rizika da javni događaj naruši javni moral, ustavno pravni poredak, dovodi u pitanje nezavisnost ili teritorijalni integritet i sl. Ovako formulisane restrikcije predstavljaju miješanje u pravo na slobodu mirnog okupljanja, jer se ovi skupovi organizuju radi zajedničkog izražavanja, te u tom smislu restrikcije treba da budu nametnute samo ako postoji stvarna prijetnja nasiljem. Kritika vladinih politika i postupaka državnih službenika sama po sebi ne bi smjela da bude dovoljna osnova za restrikcije o pitanju slobode mirnog okupljanja. Ovo se pogotovo odnosi na situacije kada se okupljanjem zagovaraju mirne promjene Ustava ili zakonodavstva nenasilnim sredstvima. Dakle, restrikcije koje sadrže pojedini zakoni o javnom okupljanju u Bosni i Hercegovini, a koji predviđaju kao osnov postojanje stvarnog rizika od nasilja ili poruka koje se prenose okupljanjem, u smislu podsticanja nasilja ili nezakonitog ponašanja, su legitimne i kao takve treba da postoje u ovim zakonima. Pored ovoga, zabrana okupljanja, koje nije uredno i pravovremeno prijavljeno, ili koje je

održano na drugoj lokaciji od one koja je navedena u prijavi, ne predstavlja proporcionalnu mjeru, ako je okupljanje realizovano na miran način. I u tom domenu, ovakve zabrane iz zakona o javnim okupljanjima u Bosni i Hercegovini treba eliminisati. Praksa Evropskog suda za ljudska prava nalaže da raspuštanje okupljanja zbog izostanka prethodne najave, a koje nije sadržalo neko nezakonito ponašanje učesnika, predstavlja nesrazmjerno ograničenje slobode mirnog okupljanja. Još veći oblik miješanja, odnosno kršenja prava na slobodu kretanja bi predstavljala upotreba sile policijskih vlasti u situacijama kada okupljanje nije propisno prijavljeno, odnosno održano izvan mjesta koje je navedeno u prijavi, ako je isti održan na miran način. U tom smislu se eventualno mogu uzeti u razmatranje naplata administrativnih taksi za održavanje mirnih, ali neprijavljenih okupljanja, ali tek nakon okončanja okupljanja. Naposlijetku, odredbe koje daju prostor javnim službenicima da odlože obavještavanje organizatora o naredbi za zabranu okupljanja od 24 do 48 sati prije prijavljenog održavanja okupljanja, predstavljaju pretjerano opterećenje prava na slobodu okupljanja. Naime, ako postoje čvrsti razlozi za zabranu okupljana, javne vlasti bi trebalo da o zabrani okupljanja obaveste organizatora okupljanja čim utvrde postojanje takvih razloga.

Kod zakona o javnim okupljanjima u Bosni i Hercegovini ne postoji usklađenost o pitanju rokova za odlučivanje po žalbama. Naime, s obzirom da je nemoguće odrediti precizan rok za odlučivanje o žalbi, jer svaki slučaj je specifičan, kako bi se napravio balans između vremena koje je dovoljno vlastima da odluče po istoj, kao i između težnje ogranizatora da održi javno okupljanje, bilo bi najispravnije uvesti formulacije kojima se nalaže rješavanje po žalbi bez nepotrebnog odlaganja, odnosno po načelu hitnosti. Kao primjer dobre prakse, u ovom pogledu može da posluži Zakon o javnim okupljanjima Tuzlanskog kantona.

Kada su u pitanju zakonske kazne koje su propisane za kršenje pravila okupljanja, gotovo u svim zakonima o javnim okupljanjima u Bosni i Hercegovini predviđene su nesrazmjerne i pretjerane kazne. Uzevši u obzir da se radi o administrativnim prekršajima, mišljenja smo da su u većini slučajeva iznosi propisanih novčanih kazni previsoki. Pogotovo je problematično propisivanje zatvorskih kazni, kao što je to slučaju Zakonu o javnom okupljanju Srednjobosanskog kantona, gdje je data mogućnost izricanja kazne zatvora do 30 dana. Visoke kazne imaju odvraćajući efekat, u smislu da zbog strogih kazni propisanih zakonom građani će se teže odlučiti da pristupe organizovanju okupljanja, što predstavlja miješanje u pravo na slobodu mirnog okupljana.[140]

---

[140] Na primjer: U postupku protiv pet lica, Policijska stanica Banja Luka - Centar, novembra mjeseca 2019. godine je izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 9. stav 1. Zakona o javnom okupljanju Republike Srpske kojima su lica kažnjena sa po 500.00 KM. U ovom slučaju, okrivljenima je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što su: „28.11.2019. godine oko 8.25 sati, u Aleji Svetog Save, nalazili se ispred Osnovnog suda u Banjaluci, sa grupom građana, te da su u rukama držali transparente sa natpisom „Zaustavite represiju policije nad svima nama", „Help us", „Zaštitite nas", „Fotografiju osobe xxx kako je privode policijski službenici…", a navedeno javno okupljenje nisu prijavili u zakonom predviđenom roku nadležnom organu". Takođe, u postupku protiv dvoje, Policijska stanica Banja Luka - Centar, decembra mjeseca 2019. Godine je izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 9. stav 1. Zakona o javnom okupljanju Republike Srpske kojima su lica kažnjena sa po 500,00 KM. U ovom slučaju, prvookrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „30.12.2019. godine oko 08.45 sati, u Aleji Svetog Save, organizovao javno okupljanje građana sa određenom grupom ljudi ispred objekta Osnovnog suda u Banjaluci, a navedeno javno okupljanje nije prijavio nadležnom organu". Drugookrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „istog dana došao ispred Osnovnog suda, uzeo u ruke transparent na kojem je pisalo „Help us" te na taj način učestvovao u skupu koji nije bio prijavljen kod nadležnog organa". Iako je u naprijed opisanim slučajevima policija postupila po zakonu i izrekla zakonski minimum u smislu propisanih kazni za ove prekršaje, mišljenja smo da su za ovakvu vrstu prekršaja ove kazne previsoke i da predstavljaju nesrazmjerno miješanje u ostvarenje prava na slobodu mirnog okupljanja, te je stoga iste potrebno izmjenama zakona smanjiti.

Ovakve zakonske formulacije dovode do ograničenja prava na slobodu mirnog okupljanja i podzakonskim aktima. Naime, pojedini ovlašćeni organi na lokalnom nivou donose odluke kojima određuju mjesta na kojima se u njihovoj lokalnoj zajednici može održati mirno javno okupljanje što je u suprotnosti sa standardima propisanim međunarodnim dokumentima koji uređuju ovu oblast.

4.6. Identifikovani slučajevi kršenja prava na slobodu okupljanja i udruživanja u Bosni i Hercegovini

Kada su u pitanju slučajevi kršenja prava na slobodu okupljanja iz izvora koji su nam bili dostupni (internet, medijski izvještaji, izvještaji međunarodnih organizacija, izvještaji Institucije ombudsmana/ombudsmena Bosne i Hercegovine, prikupljeni prekršajni nalozi i sudska rješenja u prekršajnim postupcima i sl.) identifikovali smo sljedeće slučajeve:

1) U slučaju održavanja mirnog javnog okupljanja od strane udruženja „Akcija građana" Sarajevo, koje je oktobra 2009. godine održano u Aerodromskoj ulici, opština Istočna Ilidža ispred baze EUFOR-a Butmir, za vrijeme održavanja sastanka visokih političkih zvaničnika SAD, EU, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, protiv okrivljene kao organizatora neprijavljenog okupljanja, a po prijavi Policijske stanice za bezbjednost saobraćaja Istočno Sarajevo, Osnovni sud u Sokocu sproveo je postupak u kojem je okrivljenu oglasio odgovornom za prekršaj iz člana 9. stav 1. Zakona o javnom okupljanju, što, kao organizator okupljanja, isto nije prijavila nadležnom Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske. U ovom slučaju, izrečena joj je uslovna novčana kazna u iznosu od 3.000,00 KM, te određeno da se ona neće izvršiti, ako okrivljena u roku od 12 mjeseci od pravosnažnosti ne učini novi prekršaj. U datom slučaju izjavljena je žalba Okružnom sudu u Istočnom Sarajevu, koji je žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepeno rješenje. Okrivljena je marta mjeseca 2010. godine podnijela apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv odluka prvostepenog i drugostepenog suda. U predmetu broj AP 1319/11[141] Ustavni sud je cijenio da li je miješanje u apelanticino pravo na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja sa drugima bilo propisano zakonom, da li miješanje teži legitimnom cilju i da li je ono bilo nužno u demokratskom društvu, odnosno da li je bilo proporcionalno legitimnom cilju kojem se teži i zaključio da u okolnostima konkretnog slučaja nije povrijeđeno apelanticino pravo na slobodu mirnog okupljanja iz člana II/3.i. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 11. Evropske konvencije te apelaciju odbio kao neosnovanu. Mišljenja smo da je u ovom slučaju pomenuti sud ipak počinio kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja. Naime, ne sporimo da je postojala zakonom propisana osnova za miješanje u pravo na slobodu okupljanja, a koja se ogleda u prekršaju neprijavljivanja skupa. Takođe, da je postojao legitiman cilj, ali sporimo nužnost miješanja u demokratskom društvu, odnosno proporcionalnost miješanja legitimnom cilju kojem se teži u datom slučaju. Naime, ako pažljivo pogledamo standarde koje nalažu Venecijanska komisija i ODHIR u ovakvim slučajevima, kazna koja je izrečena nije proporcionalna legitimnom cilju i ima i te kako odvraćajući efekat. Podsjećamo da u svojim smjernicama, Venecijanska komisija i ODHIR zauzimaju stanovište da kod održavanja neprijavljenih mirnih okupljanja, države imaju prava na izricanje sankcije organizatoru, ali da ta sankcija treba da bude u nivou administrativne takse za održavanje skupa. U ovom slučaju korektnije, odnosno proporcionalnije je bilo da je izrečena znatno niža novčana kazna, nego ovako visoka sa rokom od 12 mjeseci, koja će za efekat imati to, da će ovo udruženje, odnosno okrivljena osoba, biti u strahu da bilo kakvo okupljanje organizuje dok traje probacija. Dakle, mišljenja smo da u ovakvim slučajevima, a što su stavovi i Venecijanske komisije i ODHIR-a sankcije trebaju da budu znatno niže, jer ovakva sankcija ima odvraćajući efekat u odnosu na organizovanje budućih okupljanja.

[141] Presuda dostupna na: http://www.sluzbenilist.ba/page/akt/8ohz4nh78h77JixYrRjyM=, na dan 05.05.2021. godine.

2) U slučaju javne inicijative „Park je naš" iz 2012. godine koja je obuhvatila okupljanja građana u Banjaluci povodom rušenja parka u centru grada, poznatog kao „Picin park", a u kojima su građani tražili od gradskih i entitetskih vlasti da obustave uništavanje parka i izgradnju poslovnog objekta na ovoj zelenoj površini, dok ne bude javno objavljena dokumentacija koja se tiče usvajanja regulacionog plana, ugovora o prodaji i izdavanja dozvole za građenje firmi „Grand trejd". Okupljanja i protestne šetnje građana u ovom slučaju su trajale mjesecima. Nakon godinu i nešto dana od protestnih šetnji, na adrese devetoro šetača, naprijed navedene inicijative, stigao je sudski poziv. Policija Republike Srpske je protiv njih podnijela zahtjev za pokretanjem prekršajnog postupka jer su, između ostalog, tokom nekoliko dana u junu 2012. godine „prelazili na crveno", te šetnjom po kolovozu „ometali normalno odvijanje saobraćaja". Okrivljenima je sud ponudio da prihvate krivicu, te da u tom slučaju budu kažnjeni uslovnom kaznom od šest mjeseci, te da plate sudske troškove u iznosu od 50,00 KM. Pritom, ovdje treba napomenuti da je šetače prilikom šetnji legitimisala policija, te da ih u vrijeme legitimisanja policajci nisu upozorili da su počinili saobraćajni prekršaj, već su im saopštavali da se radi o redovnom legitimisanju.[142] U ovom slučaju počinjeno je kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja iz razloga što praksa Evropskog suda za ljudska prava nalaže da je korišćenje javnog prostora i saobraćajnica za protestvovanje, odnosno mirno javno okupljanje radi zajedničkog izražavanja jednako legitimno kao i svakodnevna upotreba tog prostora od strane pješaka ili vozača. Takođe, standardi koje preporučuju Venecijanska komisija i ODIHR kažu da ako je okupljanje proteklo mirno, a isto je bilo nezakonito organizovano, usljed nepoštovanja procedure prijavljivanja, održavanja mimo mjesta koje je naznačeno u prijavi, ili kršenjem pravila o organizovanju javnog okupljana, država ne bi trebalo da preduzima nikakve sankcije prema učesnicima takvog okupljanja. Pored ovoga, generalno stanoviše o pitanju prava na slobodu mirnog okupljanja nalaže da države treba da preduzimaju mjere u cilju olakšavanja ostvarenja prava na slobodu mirnog okupljanja, a ne da otežavaju ostvarenje ovog prava. Shodno svemu naprijed navedenom, mišljenja samo da je u datom slučaju prekršeno pravo na slobodu mirnog okupljanja zagarantovano članom 11. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

3) U slučaju tzv. „JMBG protesta" u Sarajevu jula 2013. godine, građani su se okupili ispred zgrade državnog Parlamenta kako bi izrazili svoje nezadovoljstvo zbog neusvajanja Zakona o jedinstvenom matičnom broju. Okupljeni su tog dana blokirali raskrsnicu ispred zgrade Parlamentarne skupštine u Sarajevu. Kolona demonstranata se, nakon što su odblokirali raskrsnicu, uputila do zgrade Ustavnog suda BiH. U studiji „Sloboda okupljanja u Bosni i Hercegovini", koja je urađena u sklopu projekta praćenja slobode okupljanja na Zapadnom Balkanu, koji je realizovao Evropski centar za neprofitno pravo (ECNL) iz 2016. godine,[143] se navodi da je povodom ovog javnog okupljanja prijavljeno da je policija primjenjivala nasilje i tokom rasturanja tzv. „JMBG protesta", te da se tu radilo o upotrebi sile protiv miroljubivih protestanata, nakon što je većina učesnika otišla svojim kućama.[144] U pomenutom izvještaju dat je i izvod iz intervjua sa jednim aktivistom civilnog društva u kojem je navedeno: „*Predstavnik jedne organizacije iz Sarajeva rekao je tokom intervjua da je oko 200 osoba ostalo tamo tokom noći. Oko 2 sata ujutro, policajci su im prilično nervozno rekli da trebaju ići kući. On je uhapšen kada je stao na trotoar i odbio da ide. Policajci su ga odveli do auta, udarivši njegovom glavom od ivicu auta dok su ga gurali u auto (što je izazvalo malu kontuziju). Kasnije, tokom ispitivanja, navodno su ga nekoliko puta ošamarili bez razloga. Kad je pušten iz pritvora, podnio je prijavu protiv tih policajaca. Stanica je utvrdila da nisu krivi i podigli su tužbu protiv njega zbog vrijeđanja policajaca*". Ako su se ovakve reakcije policije i dogodile, onda to predstavlja kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja, jer kao što je to istaknuto u dijelu studije u kome se govorilo o

[142] Izvor: https://zurnal.info/novost/17630/epilog-protesta-za-picin-park-setaci-pred-sudom-zbog-saobracajnih-prekrsaja-, dostupno na dan 05.05.2021. godine.

[143] Studija dostupna na: https://ecnl.org/sites/default/files/files/BiH_WBA-Project-Report-Bosnian.pdf, na dan 07.05.2021. godine.

[144] Sloboda okupljanja u Bosni i Hercegovini, 2016. str. 21-22.

međunarodnim standardima, organi javne vlasti nemaju pravo da primjenjuju silu niti obustavljaju javna okupljanja, dokle god su oni mirni.

3) U slučaju protesta iz februara 2014. godine u Tuzli, koji su počeli mirnim okupljanjem radnika firmi „Polihem", „Dita", „Konjuh" i „Poliochem" ispred zgrade Vlade Tuzlanskog kantona, a koji su okončani sukobima policije i demonstranata počinjeno je kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja od strane policije Tuzlanskog kantona. Naime, primjena sile u cilju obustave, odnosno razbijanja protesta dokle god se oni odvijaju mirnim putem nije opravdana. U tom smislu, u datom slučaju je problematična reakcija policije, koja je svojim reagovanjem isprovocirala radnike i građane, a što je dovelo do eskalacije protesta i primjene nasilja, a na kraju i prekomjernom upotrebom policijske sile, što je dodatno izrevoltiralo građane. Komisija za ljudska prava i slobode Opštinskog vijeća Tuzla u svom saopštenju povodom ovog događaja je iznijela da smatra da je policija u Tuzli neadekvatno reagovala u nastaloj situaciji eskalacije protesta. Takođe, u saopštenju Komisije se navodi da je ovaj zaključak donesen na osnovu dostupnih činjenica koje je prezentovao načelnik Policijske uprave Tuzla.[145]

4) U slučaju pokušaja organizovanja marša za ljudska prava LGBT osoba Sarajevskog otvorenog centra 2017. godine, prekršeno je pravo na slobodu mirnog okupljanja Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo. Naime, počeko m aprila mjeseca 2017. godine, Sarajevski otvoreni centar je, u skladu sa Zakonom o javnom okupljanju, Ministarstvu saobraćaja Kantona Sarajevo prijavio da planira da organizuje pomenuti marš za mjesec dana. Kako nije pristigao nikakav odgovor, Sarajevski otvoreni centar je počeko m maja mjeseca uputio dopis kojim je zahtijevao rutu protestnog marša od Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo, međutim ni na to nije bilo nikakvog odgovora. Tek nakon što je predstavniku Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo – Policijska stanica Centar, Ministarstvu saobraćaja Kantona Sarajevo, poslat zahtjev za rješavanjem konkretnog predmeta, radi planiranja mjera obezbjeđenja samog protesta, u prvoj polovini maja 2017. godine pristigalo je obavještenje Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo u kojem je navedeno da je za dan kada je planirano održavanje marša najavljen drugi marš od 10.00 do 14.00 sati, maršrutom od Trga Alije Izetbegovića do BBI centra. U datom slučaju, povodom kojeg je postupala i Institucija ombudsmana/ombudsmena Bosne i Hercegovine, konstatovano je da je u datom slučaju izdavanje rješenja Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo odluka donijeta čak trideset dana od predaje prijave/zahtjeva.[146] Uzevši u obzir da izdavanje rješenja Ministarstva saobraćaja Kantona Sarajevo, u datom slučaju, predstavlja prethodno pitanje koje, ako ne bude riješeno u razumnom roku, za posljedicu ima štetne posljedice za podnosioca zahtjeva u smislu onemogućavanja organizacije javnog okupljanja, to je ovim činom počinjeno kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja. Podsjećamo, obaveza organa vlasti je da svojim postupanjem olakša, a ne oteža ostvarenje prava na slobodu okupljanja. Ovdje treba napomenuti da je u datom slučaju organizator odustao od organizovanja javnog okupljanja.

5) U slučaju mirnih protesta povodom izgradnje hidroelektrane u selu Kruščica, Opština Vitez iz avgusta mjeseca 2017. godine, prekršeno je pravo na slobodu mirnog okupljanja Ministarstva unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona. Naime, nakon 18 mjeseci tokom kojih su žene Kruščice pokušavale zaustaviti početak izgradnje hidroelektrane, Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona je 26. juna 2017. godine donijelo rješenje kojim se zabranjuje održavanje javnog okupljanja, odnosno mirnog protesta koji je zakazan na pomenutom lokalitetu za dan kada je predviđen početak radova na navedenoj lokaciji. U pomenutom rješenju utvrđena je obaveza za organizatora javnog okupljanja da po prijemu rješenja obavijesti javnost o zabrani održavanja javnog okupljanja, da ukloni javno istaknute objave, odnosno oglase o organizaciji okupljanja. Shodno donesenom rješenju, žalba nije odlagala izvršenje.[147] Takođe, ovdje treba

[145] Izvor: https://www.dw.com/bs/nastavljeni-protesti-u-tuzli/a-17412429, dostupno na dan 05.05.2021. godine.

[146] Lj. Mitrović, J. Džumhur, N. Jukić, *op. cit*, 2020, str. 33.

[147] *Ibid*, str. 36.

navesti da je Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjobosanskog kantona donijelo rješenje kojim se odobrava održavanje protesta za 22. avgust 2017. godine, koji je tog dana i održan. Međutim, dana 24. augusta 2017. godine oko 100 lokalnih policijskih službenika i 150 pripadnika specijalnih policijskih snaga otišli su u selo sa naredbom da se prisilno ukloni oko 50 žena sa mjesta gdje su mirno sjedile u protestu, sa ciljem da očiste put ka rijeci kako bi tuda prošle građevinske mašine. Tokom policijske intervencije, nad prisutnim ženama je primijenjeno nasilje u vidu vučenja, trganja odjeće, nagurivanja, vrijeđanja i sl. (npr. vukli su ih na cestu, trgali odjeću, vrijeđali i naguravali, itd.) Jedan dio žena je odveden u policiju gdje su tokom pojedinačnih policijski ispitivanja upozoravane da će, ako ponovo odu do mosta, biti uhapšene i da će dobiti visoke novčane kazne. Na kraju je protiv dvadeset i dvije žene kasnije podnesene prijave zbog pasivnog otpora i opsturkcije. U postupcima protiv ovih žena sud je utvrdio da nema dovoljno dokaza da se utvrdi pojedinačna odgovornost i obustavio postupke.[148] Ne ulazeći u razloge kojima se Ministarstvo unutrašnjih poslova rukovodilo prilikom izdavanja rješenja o zabrani održavanja protesta, jer u isti nismo imali prilike izvršiti uvid, mišljenja smo da je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja iz razloga što, iako je protest održan mimo zakonske procedure, to ne daje policiji za pravo da isti prekida primjenom sile, pogotovo ako se isti odvija mirnim putem.

6) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je vođen pred Opštinskim sudom u Bihaću, postupak je inicirala Policijska stanica Bihać zahtjevom za pokretanjem prekršajnog postupka protiv okrivljene, jer je izvjesnog dana marta mjeseca 2014. godine kao član neformalne grupe građana „Bosansko proljeće" u svojstvu organizatora, organizovala javno okupljanje protestnog karaktera, na način da održavanje istog nije prijavila u propisanom roku, kao i da prijava nije sadržala propisane elemente, te da je pomenuto okupljanje održano mimo donesenog rješenja o zabrani održavanja istog. U datom postupku okrivljena je oslobođena odgovornosti jer je u dokaznom postupku utvrđeno da je prijavu za održavanje skupa predalo sasvim drugo lice, koje je i preuzelo rješenje o zabrani skupa, te da je tvrdnja da je ona organizator skupa zasnovana samo na činjenici da je ista govorila tokom održavanja skupa, gdje su pored nje govorili i drugi ljudi. Uzevši u obzir činjenicu da je članom 11. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i sloboda svakome zagarantovano pravo da učestvuje u mirnom javnom protestu, to je u ovom slučaju pokretanjem postupka protiv okrivljene počinjeno kršenje njenog prava na slobodu mirnog okupljanja. Ovdje treba napomenuti da je ove stavove potvrdio i Opštinski sud u Bihaću koji je donio odluku o obustavi postupka.

7) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je inicirala Policijska stanica Bihać izdavanjem prekršajnog naloga, a na koji je okrivljeni tražio sudsko odlučivanje. Okrivljenom je stavljeno na teret da u svojstvu odgovornog lica u pravnom licu „Nezavisni strukovni sindikat radnika zaposlenih u Zdravstvu USK", nije prijavio mirno okupljanje i javni protest nadležnom organu, a koji je i održao ispred skupštine USK-a novembra mjeseca 2017. godine. U dokaznom postupku je utvrđeno da okrivljeni nije organizator ovog okupljanja, već da se radi o spontanom okupljanju članova ovog sindikata, a da je okrivljeni bio prisutan na kritičnom mjestu zbog prisustva sjednici Skupštine USK-a, kao predsjednik ovog sindikata. Dakle, kažnjavanje ovog lica prekršajnim nalogom je bilo nezakonito, jer isti nije organizator ovog okupljanja, već se radilo o spontanom okupljanju.

8) U slučaju jednog prekršajnog postupka protiv pravnog lica, a koji je inicirala Policijska stanica Cazin, koja je maja mjeseca 2016. godine izdala prekršajni nalog kojim je pravnom licu (udruženju) stavljeno na teret da su na izvjesnom magistralnom putu u svojstvu organizatora javnog okupljanja i javnog protesta organizovali javno okupljanje u pokretu bez odobrenja policijskog organa i na mjestu na kojima se ne smiju održavati javni skupovi (magistralnom putu

[148] Podnesak za UN-ov Univerzalni periodični pregled Bosne i Hercegovine, 34. sesija, Međunarodna liga žena za mir i slobodu (Women's International League for Peace and Freedom – WILPF), Udruženje za kulturu i umjetnost – Crvena, Udruženje građana Oštra nula, 2019, str. 14.

na kojem se odvija šinski saobraćaj) na takav način kojim se ugrožava nesmetano odvijanje saobraćaja. U datom slučaju, iz činjeničnog opisa prekršaja koji je naveden u prekršajnom nalogu se ne može zaključiti postojanje bitnog obilježja ovog prekršaja, a to je ugrožavanje nesmetanog odvijanja saobraćaja, tj. kako je ovaj protest doveo do nesmetanog odvijanja saobraćaja na tom dijelu puta, da li je saobraćaj bio obustavljen, koliko je to trajalo i sl. Pored toga, ovakvo postupanje je u suprotnosti sa međunarodnim standardima iz oblasti javnih okupljanja, prema kojima je korišćenje saobraćajnica za javne proteste jednako legitimno kao i koršćenje istih od strane učesnika u saobraćaju. U datom slučaju, sud je najprije trebalo da traži dopunu činjeničnog opisa, a ne da odlučuje na nepotpuno navedenom činjeničnom opisu. Takođe, s obzirom da pomenuto okupljanje nije dovelo do ugrožavanja javne bezbjednosti, nereda, kriminala i sl., što su izuzeci za ograničenje ovog prava u smislu člana 11. stav 2. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prva i osnovnih sloboda, trebalo je da obustavi postupak usljed činjenice da se radi o pravu koje je zaštićeno Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. Međutim, Opštinski sud u Cazinu je donio odluku kojom je okrivljeno pravno lice proglašeno odgovornim na osnovu priznanja odgovornog lica i izrečena mu je uslovna kazna u iznosu od 5.998,00 KM koja se neće izvršiti ako okrivljeno pravno lice u roku od 6 mjeseci ne učini isti ili sličan prekršaj. Takođe, za isti događaj od strane suda izrečena je novčana kazna odgovornom licu u ovom pravnom licu u iznosu od 250,00 KM.

9) U slučaju prekršajnog postupka koji je inicirala Policijska stanica Banja Luka – Centar, decembra mjeseca 2019. godine, u kojem je izdat prekršajni nalog kojim je okrivljenom stavljeno na teret da je novembra mjeseca 2019. godine ispred Okružnog javnog tužilaštva Banja Luka bio organizator mirnog okupljanja, a da isto nije prijavio nadležnom organu u zakonom predviđenom roku. Radilo se o mirnom okupljanju pripadnika neformalne grupe „Pravda za Davida", a u odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je zatražio sudsko odlučivanje. Sud je od izdavaoca prekršajnog naloga tražio da se isti upotpuni, što je i policija i učinila, međutim i nakon toga, sud je konstatovao da i dalje nisu navedene konkretne činjenice okolnosti iz kojih bi se moglo utvrditi da se radi o organizovanom okupljanju, ko je organizator okupljanja, da li je organizator okupljanja fizičko lice ili grupa građana čiji je pripadnik okrivljeni, te na koji način je izvršeno organizovanje okupljanja, odnosno kako i na koji način je okrivljeni sazvao, održavao i vršio nadzor nad održavanjem mirnog okupljanja, zbog čega je donio odluku o stavljanju prekršajnog naloga van snage.

10) U slučaju prekršajnog postupka protiv 30 lica koji je inicirala Policijska stanica Banja Luka – Centar, januara mjeseca 2019. godine, u kojem je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka okrivljenima stavljeno na teret da su kao redari na javnom skupu koji je održan na Trgu Krajina, po isteku vremena dozvoljenog za održavanje javnog skupa, okupljenim grđanima dozvolili da se kreću sa Trga Krajina, te da javni skup prelazi u javni skup u pokretu, te da nisu policijskim službenicima dostavili podatke o licima koja su narušavala javni red i mir, da su dozvolili da se skup u pokretu održava na neprimjerenim mjestima itd. U datom slučaju, Osnovni sud u Banjaluci je obustavio postupak zauzevši stav da su propisanim dužnostima redari vezani dok traje mirno okupljanje, te da njihovo svojstvo redara je ograničeno na period trajanja vremena dozvoljenog za održavanje skupa, te da oni u svojstvu redara nisu mogli počiniti prekršaj za koji se terete, nakon završetka tog okupljanja. Osnovni sud u Banjaluci je usljed propuštanja podnosioca zahtjeva da otkloni nedostatke u činjeničnom opisu, donio rješenje o obustavi postupka, zbog odustanka podnosioca zahtjeva.

11) U slučaju prekršajnog postupka protiv 3 lica koji je inicirala Policijska stanica Banja Luka – Centar, januara mjeseca 2019. godine, kojima je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupa stavljeno na teret da kao organizatori javnog okupljanja nisu prekinuli mirno okupljanje i prisutnim građanima saopštili da se mirno raziđu, što im je po navodima policije bila obaveza, već su održali neprijavljeni javni skup u pokretu, na način da su zajedno sa prisutnim građanima krenuli u protestnu šetnju, kojom su sa okupljenima prilazili na razdaljinu manju od 50 metara od objekta Palate Republike, Narodne Skupštine, Administrativnog centra Republike Srpske,

obustavljajući saobraćaj na raskrsnicama, narušavajući javni red i mir, a kojom prilikom je izvršen i određen broj krivičnih djela… U datom slučaju Osnovni sud u Banjaluci je zauzeo stav da ovlašćeni podnosilac zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nije potkrepio dokazima navode da su okrivljeni počinili prekršaje koji im se stavljaju na teret na način kako je to opisano u činjeničnom opisu.

12) U slučaju hapšenja predsjednika udruženja građana „ReStart", iz novembra 2019. godine, koji je odbio da postupi po policijskom naređenju, isti je lišen slobode kada je organizovao javni skup na Trgu Krajine, a koji prema Zakonu o javnom okupljanju nije prijavio nadležnom organu. Okrivljeni je priveden, nakon što je odbio da postupi po policijskom naređenju da su on i drugi okupljeni aktivisti dužni da se raziđu, jer javno okupljanje nije prijavljeno.[149] Okrivljeni je na Trgu Krajine u Banjaluci sa još nekoliko članova grupe „Pravda za Davida" održao performans, na način da su donijeli igračke koje su nosile transparente na Trg Krajine i postavili ih na klupici. Mišljenja smo da je u datom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja, jer kao što je to više puta naglašeno u ovoj studiji, međunarodni standardi iz ove oblasti naglašavaju da iako javno okupljanje nije prijavljeno, odnosno organizovano je mimo zakonske procedure, to ne daje za pravo organima vlasti da isto prekidaju, odnosno rasturaju, dokle god je okupljanje mirno, te da je moguće eventualno sankcionisanje za administrativne takse zbog nepoštovanja zakona. U datom slučaju, policija Repubike Srpske je postupila suprotno ovim standardima.

13) U slučaju neformalne grupe „Pravda za Davida" koja je pet puta podnosila zahtjev za okupljanje na Trgu Krajine i svaki put je Ministarstvo unutrašnjih poslova iste zabranjivalo i predlagalo da se okupljanja održe u parku Mladen Stojanović. Mišljenja smo da se ovdje može postaviti pitanja nepohodnosti u demokratskom društvu, odnosno proporcionalnosti između zabrane pristupa traženom mjestu i određivanjem drugog mjesta u smislu cilja koji se težio postići. Naime, kao što je to već istaknuto, sloboda izbora prostora okupljanja predstavlja jedan od ključnih činilaca slobode mirnog okupljanja. Prostor može biti od ogromnog značaja kako bi poruka sa okupljanja dosegla ciljnu publiku. S tim u vezi, aktivnosti koje se svakodnevno sprovode na ovom prostoru mogu biti prekinute pošto je legitimno da se isti prostor koristi za održavanje okupljanja. Stoga se u ovom slučaju može postaviti pitanje proporcionalnosti ograničavanja mjesta za održavanje ovih javnih okupljanja.

***Napomena**: U slučaju protesta „Pravda za Dženana" koji su se održavali u Sarajevu, policijska stanica Sarajevo podnijela je Opštinskom sudu u Sarajevu, novembra mjeseca 2018. godine, zahtjev za pokretaje prekršajnog postupka protiv izvjesnog fizičkog lica kao organizatora javnog okupljanja koje nije prijavljeno, a koje je lice organizovalo u Velikom parku ispred spomenika „Ubijenoj djeci Sarajeva", oktobra mjeseca 2018. godine.[150] Napominjemo da postoji zakonski osnov za pokretanje ovog prekršajnog postupka, i u tom pogledu ne sporimo postupak policijske stanice koja je isti podnijela, međutim sa aspekta ovog istraživanja bilo bi od značaja kada bismo znali kakav je epilog ovog postupka, odnosno da li je i kakva kazna izrečena u datom slučaju. Nažalost, tokom sprovođenja istraživanja nismo došli do ove informacije.

4.7. Analiza postupanja policije i sudova u Bosni i Hercegovini u svjetlu zaštite prava na slobodu okupljanja i udruživanja

U narednom dijelu studije biće prikazani slučajevi kršenja prava na slobodu mirnog okupljanja policije i sudova, a koje smo identifikovali uvidom u prekršajne naloge, odnosno od-

[149] Izvor: https://www.slobodnaevropa.org/a/30288164.html, dostupno na dan 05.05.2021. godine.

[150] Izvor: https://www.facebook.com/photo?fbid=1232380300440944&set=pcb.1232354947110146, dostupno na dan 20.05.2021. godine.

luke sudova u periodu od 2015 do 2020. godine. Napominjemo da su pod prethodnim naslovom navedeni i slučajevi koji su izvan ovog perioda, te koji su identifikovani iz otvorenih izvora, dok će u ovom dijelu biti prikazani samo slučajevi koji su identifikovani iz obrađenih prekršajnih naloga i sudskih odluka, na način da će se analizirati postupanje policije, odnosno sudova kroz objašnjenje zašto smatramo da se u datim slučajevima radi o kršenju ovog prava.

Napominjemo da kada je u pitanju Brčko ditrikt Bosne i Hercegovine u zadatom periodu nije bilo prekršajnih postupaka koji su vođeni prema odredbama Zakona o javnom okupljanju koje su predmet ovog istraživanja, tako da će u ovom dijelu studije biti prikazani samo slučajevi iz entiteta Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

4.7.1. Kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja policije u Federaciji Bosne i Hercegovine

1) U postupku protiv jednog lica kojem je Policijska stanica Bihać, aprila mjeseca 2014. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja iz člana 6. stav 1. člana 7. stav 1. tačke 1, 2. i 4., člana 8. stav 1. tačke c. do h., člana 8. stav 3. i 4., te člana 11. stav 1. Zakona o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona, ovaj organ je prekršio njeno pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja iz II/3 tačka i., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 11. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

Naime, okrivljenoj je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinila tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2014. godine, u vremenu od 13.00 do 14.45 sati, u Ulici Bosanska i Hasana Kjafije Prušćaka, opštine Bihać, kao član neformalne grupe građana „Bosansko proljeće", u svojstvu organizatora organizovala javno okupljanje protestnog karaktera, na način da održavanje istog nije prijavila u propisanom roku i da podnešena prijava nije sadržavala propisane elemente članom 8. stav 1. tačke c. do h. i stav 3. i 4. Zakona o javnom okupljanju USK, te da je održala javno okupljanje mimo rješenja o zabrani za održavanje kojeg je izdala Prva policijska uprava – Policijska stanica Bihać broj xxxx od dana 28.03.2014. godine".

U konkretnom slučaju, u postupku koji je vođen pred Opštinskim sudom u Bihaću, donijeto je rješenje o obustavi prekršajnog postupka, jer u konkretnom slučaju nije dokazano da je okrivljena počinila prekršaje koji joj ovlašteni organ stavlja na teret u zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka. Naime, sud je u svojoj odluci konstatovao da sve činjenice koje terete okrivljenu moraju biti u postupku na nesumnjiv i pouzdan način dokazane i utvrđene, a u konkretnom slučaju iz provedenog dokaznog postupka nije utvrđena bitna činjenica da je okrivljena kritične prilike postupala u svojstvu organizatora u smislu člana 6. Zakona o javnom okupljanju USK, te budući da i ostala prekršajna djela koja se istoj stavljaju na teret iz člana 7, 8. i 11. citiranog Zakona proizilaze iz odlučne činjenice „organizatora javnog okupljanja", stoga je jedina moguća odluka suda bila da primjenom člana 76. tačke 11. protiv okrivljene obustavi prekršajni postupak. Podsjećamo da u članu 6. stav 1. Zakona o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona stoji da: „organizator mirnog okupljanja i javnog protesta je pravno ili fizičko lice (u daljem tekstu : organizator) koje, u skladu sa odredbama ovog Zakona, priprema, saziva, organizuje, održava, prati i vrši nadzor nad održavanjem mirnog okupljanja i javnog protesta". U ovom slučaju održano je okupljanje, odnosno protest koji je rješenjem Policijske stanice Bihać zabranjen, te je Policijska stanica Bihać pokrenula prekršajni postupak protiv okrivljene kao organizatora ovog okupljanja. U svojoj odbrani, okrivljena je istakla da zahtjev, odnosno prijavu javnog okupljanja u ime neformalne grupe „Bosansko proljeće" predalo sasvim drugo lice, koje je i preuzelo rješenje kojim se takav skup zabranjuje i to neposredno pred samo održavanje skupa, i nigdje niti u jednom aktu, odnosno u korespodenciji sa Policijskom stanicom Bihać se ne navodi, niti u potpisu nalazi njeno ime. Pored toga, ovlašteni organ je podnio zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka samo u odnosu na nju iako su učešće u javnom okupljanju dana 28.03.2014. godine uzela i druga lica, što je potvrđeno iskazima svjedoka, te da je na okupljanju mogao govoriti

svako, da su nezadovoljni građani iskazivali svoja mišljenja o stanju u kojem se društvo nalazi, a da je najmanje 10 ljudi ispred neformalne grupe građana „Bosansko proljeće" se isticalo u svojim stavovima i javnim iznošenjima mišljenja, kao što je to radila i okrivljena, ali je samo protiv nje pokrenut prekršajni postupak. Sud je sprovođenjem dokaznog postupka zaključio da nesporno proizilazi da je okrivljena kao građanin prisustvovala navedenom mirnom protestu, ali prisustvovanje iste ne predstavlja niti jedno obilježje prekršajnog djela iz Zakona o javnom okupljanju USK, a niti povrede Zakona o javnom redu i miru USK, jer je Ustavom BiH, drugim zakonima i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima propisano da se svakom priznaje pravo na javno okupljanje i mirni protest, te da se ograničenja u pogledu javnog okupljanja, slobode govora i javnog nastupa na javnom okupljanju mogu ograničiti sa zabranom na pozivanje na upotrebu nasilja, nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju ili bilo koji oblik nesnošljivosti, a što na navedenom prosvjedu nije bilo, a što su potvrdili svjedoci i ovlaštena službena lica Policijske stanice Bihać. Takođe, iz iskaza jednog od ovlašćenih službenih lica koja su podnijela zahtjev za pokretanjem prekršajnog postupka proizilazi da istom nije bilo poznato ko je podnio zahtjev za održavanje javnih protesta, odnosno da mu nije poznato da je okrivljena uopšte dolazila u MUP i da se predstavljala kao organizator „Bosanskog proljeća", a u cilju najavljenog okupljanja. Drugo ovlašćeno lice Policijske stanice Bihać, koje je podnijelo zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka je u dokaznom postupku izjavilo da je on smatrao da je okrivljena organizator protesta iz razloga „pošto je javno govorila".

Uzevši u obzir naprijed navedeno, sud je zauzeo stav da u datom postupku nije utvrdio da je okrivljena činjenično i pravno počinila radnje opisane u zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka, jer na osnovu izvedenih dokaza, izvan svake razumne sumnje, nije bio u prilici da na nedvojben i siguran način zaključi da je upravo okrivljena počinila prekršajna djela u realnom sticaju, koji joj na teret stavlja ovlašteni organ, jer je bitno obilježje navedenih prekršajnih djela – organizator, odnosno određeni zastupnik grupe građana, a u konkretnom slučaju grupa građana organizovana u neformalnu grupu pod nazivom „Bosansko proljeće" niti jednim aktom nije okrivljenu odredila kao svog zastupnika. Na to upućuju provedeni dokazi, jer iz tih dokaza nije utvrđeno koje lice je u svojstvu organizatora, odnosno zastupnika imalo namjeru održavanja mirnog okupljanja. Ovlašteni organ PU Bihać je po mišljenju ovog suda prilikom podnošenja zahtjeva za održavanje mirnog protesta neformalne grupe „Bosansko proljeće" isto mogao uvjetovati da neformalna grupa građana „Bosansko proljeće" imenuje organizatora, odnosno zastupnika. Naprotiv, zahtjev za održavanje mirnih okupljanja, na naprijed opisan način i u formi od sasvim drugog lica predan u MUP, a što i proizilazi iz iskaza saslušanih svjedoka. Zbog toga što u konkretnom slučaju nije dokazano da je okrivljena počinila prekršaje koji joj se stavljaju na teret, u zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka sud je donio odluku o obustavi prekršajnog postupka.

Ovdje treba istaći da je od sudskih odluka u prekršajnim postupcima koji se tiču prekršaja u odnosu na javna okupljanja, u koje smo imali prilike da izvršimo uvid tokom realizacije istraživanja, ovo jedina presuda na koju smo naišli u kojoj je sud u obrazlaganju svoje odluke pozvao na odredbe Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama u vezi prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja.

2) U postupku protiv jednog lica kojem je Policijska stanica Bihać, novembra mjeseca 2017. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja kažnjivog po članu 27. stav 2. tačka t. i c., Zakona o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona, ovaj organ je prekršio njegovo pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja iz II/3 tačka i. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 11. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana novembra mjeseca 2017. godine, u 9.30 sati u Ulici Alije Đerzeleza, u svojstvu odgovornog lica u pravnom licu „Nezavisni strukovni sindikat radnika zaposlenih u Zdravstvu USK" nije prijavio mirno okupljanje i javni protest nadležnom orga-

nu, a što je i održao ispred skupštine USK-a". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

U konkretnom slučaju u postupku koji je vođen pred Opštinskim sudom u Bihaću, donijeto je rješenje o obustavi prekršajnog postupka, jer u konkretnom slučaju nije dokazano da je okrivljeni počinio prekršaj koji mu se stavlja na teret prekršajnim nalogom koji je izdao ovlašteni organ. Predstavnik ovlaštenog izdavaoca prekršajnog naloga je u dokaznom postupku naveo da okrivljeni, kao odgovorno lice, odnosno predsjednik naprijed navedenog sindikata, nije prijavio mirno okupljanje nadležnom organu koji je održan ispred zgrade Skupštine USK-a, te je od dokaza priložio potvrdu da je kantonalna organizacija „Nezavisni strukovni sindikat radnika zaposleni u zdravstvu USK-a", sastavni dio „Nezavisnog strukovnog sindikata radnika zaposlenih u FBiH" i rješenje Federalnog Ministarstva Pravde Sarajevo br. xxxxxx od 14.03.2006. godine da se „Nezavisni strukovni sindikat radnika zaposleni u zdravstvu USK-a" upisuje u registar udruženja kod Federalnog Ministarstva pravde Sarajevo, te izjavu ovjerenu u sudu koju je okrivljeni ovjerio da predstavlja sindikat.

U svoju odbranu okrivljeni je pred sudom iznio da je tačno da je dana 13.11.2017. godine oko 09.30 sati pozvan da prisustvuje sjednici Skupštine USK-a, kao predsjednik „Nezavisnog strukovnog sindikata radnika zaposlenih u zdravstvu USK-a", a u vezi dobijanja kredita za kantonalnu bolnicu „Dr. Irfan Ljubijankić", te je naveo da se odazvao u zgradu Skupštine i da mu je policajac koji je održavao red uzeo ličnu kartu, te je ušao u salu. Naveo je da nema nikakve veze sa bilo kakvim okupljanjem zaposlenih radnika ispred skupštine niti postoji bilo kakva odluka Sindikata za mirno okupljanje ili protest. Svjedok koji je saslušan u dokaznom postupku, je u svom iskazu takođe potvrdio da je okrivljeni kritičnog dana došao ispred Skupštine USK-a, s namjerom da prisustvuje tematskoj sjednici u vezi dobivanja kredita za kantonalnu bolnicu USK, gdje se predsedavajući trebao obratiti zaposlenicima i potvrdio da je zajedno sa okrivljenim ušao u zgradu, te su dali policiji svoje dokumente. Takođe je naveo da, što se tiče mirnog okupljanja, ih niko nije ni pozvao da se okupe nego su se samoinicijativno okupili.

Uvidom u predložene dokaze koje je dostavio ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga sud je utvrdio samo činjenicu da postoji „Nezavisni strukovni sindikat radnika zaposlenih u zdravstvu USK-a" kao udruženje koje je upisano u registar udruženja u Federalno ministarstvo pravde Sarajevo kao i to da je okrivljeni osoba ovlaštena za zastupanje i predstavljanje sindikata po evidenciji zaključenoj sa danom 30.06.2015. godine, kao i to da je „Nezavisni strukovni sindikat radnika zaposlenih u zdravstvu USK-a" organizacioni odnosno sastavni dio „Sindikata radnika zaposlenih u zdravstvu u FBiH". Pred ovim sudom nije dostavljen niti jedan dokaz iz kojeg se može zaključiti da je okrivljeno odgovorno lice organizovalo javno okupljanje bez prijave, pa je sud na osnovu naprijed navedenog protiv okrivljenog obustavio prekršajni postupak.

3) U postupku protiv pravnog lica (udruženja) kojem je Policijska stanica Cazin, maja mjeseca 2016. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja iz člana 3. stav 4. i člana 10. stav 1. tačka d. Zakona o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona, prekršeno je pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja iz II/3 tačka i., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 11. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

Naime, pravnom licu (udruženju) stavljeno je prekršajnim nalogom na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinilo tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2016. godine, u vremenu od 14.20 sati, na magistralnom putu M-4,2 dionica puta Mihaljevac-Ostrožac-Srgljani, u svojstvu organizatora javnog okupljanja i javnog protesta organizovalo „JAVNO OKUPLJANJE U POKRETU", bez odobrenja policijskog organa i na mjestu na kojima se ne smiju održavati javni skupovi – magistralni put M-4,2 na relaciji Milhaljevac-Ostrožac-Srbljani. Dakle, organizovao javno okupljanje bez odobrenja nadležne organizacione jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona, na magistralnom putu na kojem se odvija šinski saobraćaj, na takav način kojim se ugrožava nesmetano odvijanje saobraćaja".

U konkretnom slučaju u postupku koji je vođen pred Opštinskim sudom Cazin, donijeto je rješenje kojim je okrivljeno pravno lice proglašeno odgovornim i kažnjeno uslovno za počinjeni prekršaj. U ovom slučaju je nesporno da okupljanje održano bez prijave nadležnom organu, ali je sporan drugi prekršaj, a to je održavanje javnog okupljanja na mjestu na kojima se prema članu 10. stav 1. tačke d. Zakona o javnom okupljanju isti ne mogu održavati (na magistralnim i regionalnim putevima i saobraćajnicama na kojima se odvija šinski saobraćaj, na takav način kojim se ugrožava nesmetano odvijanje saobraćaja). Dakle, da bi bilo ispunjeno biće ovog prekršaja, pored toga što okupljanje treba da bude održano na magistralnim i regionalnim putevima i saobraćajnicama na kojima se odvija šinski saobraćaj, ono mora da bude održano na takav način kojim se ne ugrožava nesmetano odvijanje saobraćaja. Iz činjeničnog opisa se ne vidi postojanje ove negativne posljedice, tj. da li je okupljanje na način na koji je održano ugrozilo nesmetano odvijanje saobraćaja. Uz to navedeno je samo vrijeme početka okupljanja, a ne i koliko je isto trajalo. S tim u vezi, mišljenja smo da u datom slučaju nije ispunjeno biće prekršaja koje je okrivljenom stavljeno na teret, čime je kažnjavanje za isti neosnovano. Pored ovoga, ono što se ovdje postavlja kao pitanje, u smislu kršenja prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanje, u ovom slučaju jeste i pravljenje balansa između želje za ostvarenjem prava na slobodu mirnog okupljanja i nesmetanog odvijanja javnog saobraćaja. Dakle, u ovom slučaju pored postupanja policije i suda u prekršajnom postupku, upitan je i zakonski tekst za koji se može postaviti pitanje njegove usaglašenosti sa praksom Evropskog suda za ljudska prava. Naime, zakonodavac Unsko-sanskog kantona je u naprijed pomenutom članu propisao da se mirno okupljanje i javni protest ne može održavati, između ostalog, na magistralnim i regionalnim putevima i saobraćajnicama na kojima se odvija šinski saobraćaj, na takav način kojim se ugrožava nesmetano odvijanje saobraćaja. Naime, mjesto okupljanja predstavlja jedan od ključnih aspekata slobode okupljanja, a privilegija organizatora je da odluči koje mjesto najbolje odgovara cilju javnog okupljanja sastavni je dio same suštine slobode okupljanja.[151] Dakle, česte su prakse gdje se sloboda okupljanja ograničava zbog omogućavanja redovnog odvijanja saobraćaja, kao što je to urađeno u slučaju Zakona o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona. Ovdje treba napomenuti da prema međunarodnim stadardima svako mirno okupljanje je jednako legitimna upotreba javnog prostora, što uključuje i saobraćajnice, kao i upotreba istih u javnom saobraćaju. U prilog ovoj tvrdnji govori npr. presuda Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Körtvélyessy protiv Mađarske*[152] u kojem je Evropski sud za ljudska prava zauzeo stav da su: „organi vlasti prilikom izdavanja zabrane demonstracije i oslanjajući se isključivo na razmatranja koja su se ticala nesmetanog odvijanja saobraćaja, propustili napraviti odgovarajući balans između onih koji su željeli ostvariti svoje pravo na slobodu mirnog okupljanja i onih koji su bili frustrirani zbog privremenog ograničenja slobode kretanja, ako je uopšte bilo takvog ograničenja". Dakle, prema ovim standardima, kada je u pitanju korištenje javnog prostora, što uključuje i saobraćajnice, vlasti bi trebalo da olakšaju, a ne da otežaju okupljanje na ovim površinama, kao i da obezbijede adekvatne mjere bezbjednosti, uključujući upravljanje saobraćajem. Naime, stanovišta smo da je davanje prioriteta javnom saobraćaju u odnosu na slobodu mirnog okupljanja suprotno međunarodnim standardima u smislu zaštite ovog prava. Privremeni poremećaj saobraćaja, odnosno kretanja vozila ili pješaka sami po sebi su legitimni razlozi za nametanje ograničenja okupljanja.[153]

U skladu sa naprijed navedenim, mišljenja smo da je kazna koja je prekršajnim nalogom izrečena za ovaj prekršaj nezakonita i u suprotnosti sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, kao i praksom Evropskog suda za ljudska prava. Ovdje treba napo-

[151] Lj. Mitrović, J. Džumhur, N. Jukić, *Specijalni izvještaj o pravu na slobodu mirnog okupljanja*, Institucija ombudsmena/ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Banja Luka, 2020, str. 17.

[152] Vidjeti predmet *Körtvélyessy protiv Mađarske*, 05. april. 2016.

[153] Gudelines on freedom of peaceful assembly (3rd edition), European commission for democracy through law (Venice commission) & OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (OSCE/ODIHR), Study n° 769/2014, Strasbourg/Warsaw, 15 July, 2020, pp. 53.

menuti da je u datom postupku, Opštinski sud Cazin donio odluku kojim je okrivljeni oglašen odgovornim na osnovu priznanja krivice, o čemu će nešto više biti riječi u dijelu studije koji se odnosi na kršenje prava sudova na slobodu okupljanja (vidjeti na strani 135).

4.7.2. Kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja policije u Republici Srpskoj

1) U postupku protiv jednog lica kojem je Policijska stanica Banja Luka - Centar, decembra mjeseca 2019. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 9. stav 1. Zakona o javnom okupljanju, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu mirnog okupljanja iz člana II/3 tačka i. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 11. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „15.11.2019. godine oko 13.00 sati, u Ulici Vladike Platona bb, ispred objekta Okružnog javnog tužilaštva Banja Luka, kao organizator mirnog okupljanja nije prijavio nadležnom organu u zakonom predviđenom roku". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uvidom u prekršajni nalog sud je utvrdio nedostatke, tj. da je prekršajni nalog nejasan, odnosno da se iz istog ne može utvrditi koji prekršaj je okrivljenom stavljen na teret i na koji način je isti izvršen, te je sud naložio izdavaocu naloga da u roku od 8 dana od dana prijema dopisa otkloni navedene nedostatke i uredi prekršajni nalog u skladu sa odredbama člana 149. Zakona o prekršajima.

Izdavalac prekršajnog naloga je dostavio podnesak u kojem je činjenični opis izmijenjen na način da je okrivljeni: „15.11.2019. godine oko 13.00 sati, na neprimjerenom mjestu za održavanje javnog skupa, na parking prostora OJT Banja Luka, u uliciVladike Plantona bb, u Banjaluci, zajedno sa grupom građana „Pravda za Davida" organizovao mirno okupljanje, radi izražavanja nezadovoljstva radom Okružnog javnog tužilaštva Banja Luka u vezi sa istragom ubistva Davida Dragičevića, te kao jedan od organizatora nije podnio prijavu nadležnom organu MUP RS, PU Banja Luka u zakonom predviđenom roku i nije odredio zastupnika za održavanje mirnog okupljanja što je bio dužan u skladu sa Zakonom o javnom okupljanju. Tokom trajanja skupa okrivljeni građani su uzvikivali „Pravda" i držali transparente kojima su bili vidno istaknuti sljedeći natpisi:

- „LEPIRU ODLAZI",
- „VREĆO ODLAZI",
- „KAD SE SABERE KOLIKO KOŠTA OBRAZ",
- „KO VAS PLAĆA DA NE RADITE",
- „ZAŠTITITE NAS",
- „600 DANA NEPRAVDE ZA DAVIDA",
- „STANUJE LI OVDJE PRAVDA",
- „DURAĆETE NAS JOŠ".

Dok je šestoro građana u rukama držalo fotografije u boji na kojima se nalazi Suzana Radanović i dva policijska službenika koja je odvode sa Trga Krajine, a vezano za događaj 25.12.2018. godine i ostalih građana koji u rukama drže fotografije sa likom pokojnog Davida Dragičevića".

Izdavalac prekršajnog naloga je u dopisu naveo da je okrivljeni učinio prekršaj iz člana 9. stav 1. u vezi sa članom 8. stav 3. Zakona o javnom okupljanju.

Podsjećamo da u članu 9. stav 1. Zakona o javnom okupljanju stoji da: „organizator, odnosno njegov zastupnik, je dužan da podnese prijavu za održavanje mirnog okupljanja kada je to ovim zakonom određeno". Takođe, članom 8. stav 3. ovog zakona propisano je da: „kada mirno

okupljanje organizuje grupa građana ili više pravnih lica, organizator je dužan da odredi zastupnika".

Sud je u obrazloženju svoje odluke ispravno konstatovao da dopisom prekršajni nalog nije upotpunjen, odnosno da u činjeničnom opisu prekršaja nisu navedene konkretne činjenice i okonosti iz kojih bi moglo da se utvrdi da se radi o organizovanom okupljanju, ko je organizator okupljanja, da li je organizator okupljanja okrivljeni fizičko lice ili grupa građana čiji pripadnik je okrivljen, te na koji način je izvršeno organizovanje okupljanja, odnosno kako i na koji način je okrivljeni sazivao, održavao i vršio nadzor nad održavanjem mirnog okupljanja u smislu člana 8. stav 2. Zakona o javnom redu i miru (stav zakona kojim se definiše organizator mirnog okupljanja i javnog protesta). Dakle, kako je ostalo nejasno ko je organizator mirnog okupljanja okrivljeni-fizičko lice ili grupa, takođe je ostalo nejasno zašto i zbog čega se okrivljenom daje svojstvo organizatora predmetnog javnog skupa, odnosno zašto mu se stavlja na teret da je kao organizator mirnog okupljanja bio dužan prijaviti okupljanje nadležnom organu. U skladu sa navedenim, sud je u obrazloženju konstatovao da nisu navedene jasne i konkretne radnje koje je okrivljeni preduzeto, odnosno propustio da preduzme, što predstavlja obilježje predmetnog prekršaja. Zbog svega navedenog, sud je donio rješenje kojim se stavlja van snage izdati prekršajni nalog i obustavlja prekršajni postupak protiv okrivljenog, iz razloga što ovlašteni organ u datom roku nije oko lonio nedostatke, pa se smatra da je isti odustao od prekršajnog gonjenja.

2) U postupku protiv 30 lica u odnosu na koje je Policijska stanica Banja Luka - Centar, januara mjeseca 2019. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 34. stav 1. tačka a. i b., Zakona o javnom okupljanju, čime je prekršeno njihovo pravo na slobodu mirnog okupljanja iz člana II/3 tačka i., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 11. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. Ispitivanjem uslova za vođenje prekršajnog postupka, sud je utvrdio da zahtjev ne sadrži činjenični opis radnji okrivljenih iz kojih proizilazi pravno obilježje prekršaja, te je uputio podnosioca zahtjeva da dopuni isti. Podnosilac zahtjeva je u roku predao sudu uređen zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka u kojem je okrivljenom stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što su: „27.12.2018. godine, kao redari na javnom skupu koji je održan na Trgu Krajina pod nazivom „Podrška pravdi za Davida", u trajanju od 18.00 do 20.00 sati, po isteku vremena dozvoljenog za održavanje javnog skupa, okupljenim građanima dozvolili da se kreću sa Trga Krajina, te da javni skup prelazi u javni skup u pokretu […] te da nisu policijskim službenicima dostavili podatke o licima koja su narušavala javni red i mir jer su pojedini učesnici skupa narušavali javni red i mir vikom i galamom. Takođe su dozvolili da okupljeni građani blokiraju navedene saobraćajnice, te nisu usmjerili kretanje okupljenih građana u pravcu kojim se ne bi narušio javni red i mir. Isto tako su dozvolili da se skup u pokretu održava na neprimjerenim mjestima, odnosno nisu usmjerili učesnike javnog skupa da stoje na udaljenosti većoj od 50 metara od objekta koji se posebno obezbjeđuju […] te da na navedenom skupu nisu zaštitili imovinu koja se nalazila na prostoru na kojem je održava javni skup, usljed čega je došlo do oštećenja instalirane opreme za ozvučenje na tzv. Krašovom parkingu. Takođe su se oglušili na jasno i glasno naređenje da prestanu sa narušavanjem javnog reda i mira i da napuste prostor Trga Krajine."

Podsjećamo da je članom 34. stav 1. tačka a. i b., propisano da će se kazniti redar na javnom skupu, ako: a) ne preduzme mjere utvrđene članom 19. stav 2, 3. i 4. ovog zakona, b) postupa suprotno članu 19. stav 5. ovog zakona. U članu 19. stav 2. ovog zakona propisano je da je: „redar dužan da za vrijeme redarskih poslova štiti učesnike mirnog okupljanja i imovinu koja se nalazi na prostoru na kojem se održava mirno okupljanje". Zatim u stavu 3. ovog člana da je: „dužnost redara da odmah obavijesti ovlašćeno službeno lice nadležnog organa o učesniku mirnog okupljanja koji nosi oružje ili predmete pogodne za nanošenje povreda", i u stavu 4. ovog člana da je: „redar dužan da ovlašćenom licu pruži podatke o licu koje je narušilo red i mir". U članu 19. stav 5. ovog zakona je propisano da: „za vrijeme obavljanja poslova redar je dužan i da: a) izvrši pregled lica koje ulazi u prostor na kojem se održava mirno okupljanje, b) usmjerava

kretanje učesnika na mirnom okupljanju i c) obavijesti ovlašćeno službeno lice nadležnog organa o učesniku mirnog okupljanja koji je po njegovoj procjeni u alkoholisanom stanju, nosi predmete pogodne za nanošenje povreda ili može narušiti red i mir na mirnom okupljanju".

Sud se u obrazloženju svoje odluke kojom je obustavio postupak protiv okrivljenih najprije pozvao na član 15. stav 1. i 2. Zakona o mirnom okupljanju kojim je propisano da je: „organizator dužan da obezbijedi red i mir na mirnom okupljanju, te da obezbijedi dovoljan broj lica za vršenje poslova održavanja reda i mira (u daljem tekstu: redar) na mirnom okupljanju i da preduzme odgovarajuće mjere medicinske zaštite i zaštite od požara". Takođe, sud je konstatovao da iz citirane odredbe proizilazi da su redari dužni održavati red i mir na mirnom okupljanju, a članom 19. istog zakona su propisane dužnosti redara za vrijeme vršenja redarskih poslova, dakle redarski poslovi traju dok traje mirno okupljanje i njihovo svojstvo redara je ograničeno na period trajanja skupa za čije održavanje reda i mira su zaduženi. Pored toga, sud je zauzeo stav da istekom vremena dozvoljenog za održavanje javnog skupa koji je trajao od 18.00 do 20.00 sati, okrivljenima je prestalo svojstvo redara, jer je njihova dužnost, odnosno svojstvo redara, ograničeno na vrijeme trajanja mirnog okupljanja za koje su određeni da budu redari, te oni u svojstvu redara nisu mogli počiniti prekršaj za koji se terete, po završetku tog okupljanja. Uzevši u obzir da je podnosilac zahtjeva propustio da otkloni nedostatke u roku datom od strane suda, sud je stoga zauzeo stav da je podnosilac zahtjeva odustao od prekršajnog gonjenja, zbog čega je donio rješenje o obustavi postupka.

3) U postupku protiv 3 lica u odnosu na koje je Policijska stanica Banja Luka - Centar, januara mjeseca 2019. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, zbog prekršaja koji su kažnjiv po članu 9. stav 1. članu 12. stav 1. tačka d. i đ., člana 15. stav 1. i 2., člana 18. stava 3. i 4. Zakona o javnom okupljanju, čime je ovaj organ prekršio njihovo pravo na slobodu mirnog okupljanja iz člana II/3 tačka i., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 11. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

Članom 9. stav 1. Zakona o javnom okupljanju propisuje se da je organizator, odnosno njegov zastupnik, dužan da podnese prijavu za održavanje mirnog okupljanja kada je to ovim zakonom određeno.

Članom 12. stav 1. tačka d. i đ., Zakona o javnom okupljanju propisano je da se mirno okupljanje ne može organizovati na magistralnim, regionalnim i lokalnim putevima na način kojim se ugrožava bezbjednost saobraćaja u blizini objekata koji se posebno obezbjeđuju na udaljenosti najmanje 50 metara od njih.

Članom 15. stav 1. i 2. Zakona o javnom okupljanju propisano je da je organizator dužan da obezbijedi red i mir na mirnom okupljanju, te da je dužnost organizatora da obezbijedi dovoljan broj lica za vršenje poslova održavanja reda i mira (u daljem tekstu redara) na mirnom okupljanju i da preduzme odgovarajuće mjere medicinske zaštite i zaštite od požara.

Članom 18. stav 3. i 4. Zakona o javnom okupljanju propisano je da je rukovodilac mirnog okupljanja dužan da preduzme potrebne mjere radi obezbjeđenja reda i mira na mirnom okupljanju i da je dužnost rukovodioca mirnog okupljanja da prekine mirno okupljanje ako nastupi stvarna opasnost za bezbjednost učesnika mirnog okupljanja.

Okrivljena lica u datom slučaju su u prijavi za održavanje mirnog okupljanja navedeni kao organizatori istog. Njima je stavljeno na teret da, 30.12.2018. godine na Trgu Krajina po isteku vremena navedenog u prijavi za održavanje javnog skupa, nisu prekinuli mirno okupljanje i prisutnim građanima saopštili da se mirno raziđu, što im je po navodima policije bila obaveza, već su održali neprijavljeni javni skup u pokretu, na način da su zajedno sa prisutnim građanima krenuli u protestnu šetnju, kojom su sa okupljenima prilazili na razdaljinu manju od 50 metara od objekta Palate Republike, Narodne skupštine, Administrativnog centra Republike Srpske, obustavljajući saobraćaj na raskrsnicama, narušavajući javni red i mir, a kojom prilikom je izvršen i određen broj krivičnih djela…

U ovom postupku, Osnovni sud u Banjaluci je donio odluku kojom je okrivljene oslobodio odgovornosti, navodeći u svom obrazloženju da sve činjenice od značaja za donošenje odluke kojom se okrivljeni oglašava odgovornim, moraju biti utvrđene na jasan i nedvosmislen način, te da u prekršajnom postupku važi pretpostavka nevinosti praćena pravilom da je teret dokazivanja na strani podnosioca zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, koji mora da dokaže da je okrivljeni kriv, a ne da okrivljeni dokazuje da je nevin, te pravilom *in dubio pro reo*, odnosno sumnje u korist okrivljenog, presudio u korist istih jer dokazi dostavljeni od strane podnosioca zahtjeva uz zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka ne potkrepljuju navode da su okrivljeni počinili prekršaje koji im se stavljaju na teret na način kako je to opisano u činjeničnom opisu.

4.7.3. Kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja sudova u Federaciji Bosne i Hercegovine

Kada je u pitanju kršenje prava na slobodu okupljanja i udruživanja postupanjem sudova u Federaciji Bosne i Hercegovine, najprije treba istaći da je veoma mali broj postupaka za ove prekršaje uopšte vođen pred ovim sudovima, te u tom smislu nije ni bilo puno sudskih odluka za analiziranje. Ipak, izdvojili smo jednu, koja je pomenuta u dijelu studije koji se tiče postupanja policije po prekršajima iz ove oblasti. Radi se o postupku protiv pravnog lica (udruženja) i odgovornog lica u datom pravnom licu, kojima je izdavanjem prekršajnog naloga Policijske stanice Cazin, maja mjeseca 2016. godine stavljeno na teret činjenje prekršaja iz člana 3. stav 4. i člana 10. stav 1. tačka d., Zakona o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona. U ovom postupku, Opštinski sud u Cazinu je pravno lice oglasio odgovornim i izrekao uslovnu novčanu kaznu u iznosu od 5.998,00 KM, koja se neće izvršiti ukoliko okrivljeno pravno lice u roku od 6 mjeseci ne učini isti ili sličan prekršaj za koji se može izreći novčana kazna. Takođe, odgovornom licu u ovom pravnom licu sud je izrekao novčanu kaznu od 250,00 KM. Ovdje treba naglasiti da je okrivljeno odgovorno lice u pravnom licu, u dokaznom postupku, istaklo da prihvata odgovornost koja se stavlja na teret okrivljenom pravnom licu, te da je istakao da su bili prisiljeni da počine prekršaj iz razloga što im nije dat podsticaj, te su na takav način upozoravali Ministra poljoprivrede u Federaciji Bosne i Hercegovine da im isplate podsticaj, budući da su se nalazili u vrlo teškoj materijalnoj situaciji, te moli sud da ih blaže kazni. Problematično kod ovog slučaja je to što je pravnom licu (udruženju) stavljeno prekršajnim nalogom na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinilo tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2016. godine, u vremenu od 14.20 sati, na magistralnom putu M-4,2 dionica puta Mihaljevac-Ostrožac-Srgljani, u svojstvu organizatora javnog okupljanja i javnog protesta je organizovalo „JAVNO OKUPLJANJE U POKRETU", bez odobrenja policijskog organa i na mjestu na kojima se ne smiju održavati javni skupovi – magistralni putu M-4,2 na relaciji Mihaljevac-Ostrožac-Srgljani. Dakle, organizovao javno okupljanje bez odobrenja nadležne organizacione jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona, na magistralnom putu na kojem se odvija šinski saobraćaj, na takav način kojim se ugrožava nesmetano odvijanje saobraćaja".

U ovom slučaju je nesporno da okupljanje održano bez prijave nadležnom organu, ali je sporan drugi prekršaj, a to je održavanje javnog okupljanja na mjestima na kojima se prema članu 10. stav 1. tačke d., Zakona o javnom okupljanju isti ne mogu održavati (na magistralnim i regionalnim putevima i saobraćajnicama na kojima se odvija šinski saobraćaj, na takav način kojim se ugrožava nesmetano odvijanje saobraćaja). Kao što je to već istaknuto u dijelu gdje je analizirano postupanje policije, da bi bilo ispunjeno biće ovog prekršaja, pored toga što okupljanje treba da bude održano na magistralnim i regionalnim putevima i saobraćajnicama na kojima se odvija šinski saobraćaj, ono mora da bude održano na takav način kojim se ugrožava nesmetano odvijanje saobraćaja. Iz činjeničnog opisa se ne vidi postojanje ove negativne posledice, tj. da li je okupljanje na način na koji je održano ugrozilo nesmetano odvijanje saobraćaja. Uz to navedeno je samo vrijeme početka okupljanja, a ne i koliko je isto trajalo. S tim u vezi, mišljenja smo da u datom slučaju nije ispunjeno biće prekršaja koje je okrivljenom stavljeno na teret, čime je kažnja-

vanje za isti neosnovano. Pored ovoga, ono što se ovdje postavlja kao pitanje, u smislu kršenja prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanje, u ovom slučaju jeste i pravljenje balansa između želje za ostvarenjem prava na slobodu mirnog okupljanja i nesmetanog odvijanja javnog saobraćaja. Shodno navedenom, Opštinski sud u Cazinu je trebalo da traži dopunu činjeničnog opisa u prekršajnom nalogu, pa tek onda da odlučuje o prekršaju. A s obzirom da to nije uradio, trebalo je da obustavi postupak usljed činjenice da činjenični opis iz prekršajnog naloga ne odražava sve bitne elemente prekršaja koji je pravnom licu, kao i odgovornom licu u pravnom licu, stavljen na teret. Pored toga, mišljenja smo da su kazne koja su prekršajnim nalozima izrečene i pravnom i odgovornom licu u pravnom licu za ovaj prekršaj previsoke. Naime, pogotovo u slučaju pravnog lica, iako se radi o uslovnoj kazni, ona može imati odvraćajući efekat, na način da u 6 mjeseci probacije ovo pravno lice neće smjeti da pokuša da organizuje javno okupljanje, čime se u znatnom obimu vrši ograničenje prava na slobodu mirnog okupljanja. Shodno navedenom, mišljenja smo da je u datom slučaju od prekršeno pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja iz II/3 tačka i., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 11. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

4.7.4. Kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja sudova u Republici Srpskoj

Ovdje treba istaći da sprovodeći istraživanje nismo naišli da odlike osnovnih sudova u Republici Srpskoj, u kojima je po našem mišljenju postupanjem suda počinjeno kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja. Razlog je taj što pred većinom osnovnih sudova u Republici Srpskoj nisu ni vođeni postupci za ovu prekršajnu oblast. A tamo gdje su vođeni, tj. pred Osnovnim sudom u Banjaluci, u odlukama koje su nam dostavljene, mogli smo uvidjeti da je ovaj sud zauzimao čvrst stav o pitanju otklanjanja nedostataka u činjeničnim navodima koji su se ticali prekršaja iz Zakona o javnom okupljanju Republike Srpske. Takođe, sud je u potpunosti primjenjivao pravilo dokazivanja sa izvjesnošću, odnosno izvan razumne sumnje, a nakon sprovedenog dokaznog postupka isti nije ostao uvjeren u postojanje pravno relevantnih činjenica, te je sa stepenom izvjesnosti donosio odluke o obustavi prekršajnog postupka, odnosno stavljanja prekršajnog naloga van snage.

5. PRAVO NA SLOBODU KRETANJA

Sloboda kretanja podrazumijeva pravo ljudi da cirkulišu bez ograničenja širom svijeta. Ovo se može odnositi kako na unutrašnju, tako i na međunarodnu mobilnost. U prvom slučaju, pitanje je da li države dozvoljavaju svojim građanima da se slobodno kreću po sopstvenoj teritoriji. Drugi slučaj potiče od Vestfalske organizacije svijeta u odvojene nacionalne države, a koji adresira pitanje prava i dužnosti država prema negrađanima i, shodno tome, prava ljudskih bića koja žele da idu izvan granica sopstvene države ili su se zadesili izvan teritorije svoje države.[154] Gledano iz ove perspektive, pravo na slobodno kretanje se može smatrati ključnim elementom individualne slobode. Kretanje ljudi je uvijek bilo centralno obilježje ljudske istorije, ali nikada nije bilo tako često i raširenо kao danas, prije svega zbog napretka tehnologije.[155]

Sloboda kretanja, kako unutar države, tako i izvan, odnosno među državama, važna je za posao i poslovne mogućnosti za kulturne, političke i društvene aktivnosti, i za sve druge prateće stvari koje omogućavaju uživanje u društvu. Sloboda kretanja kao ljudsko pravo, odnosno sposobnost nesmetanog kretanja između država i unutar država, je preduslov za ostvarivanje

[154] A. Pécoud, *Freedom of movement*, In: The Encyclopedia of Globarl Human Migration (ed. Immanuel Ness), Blackwell Publishing Ltd., 2013, pp. 1.

[155] S. Mau, H. Brabandt, L. Lube, C. Roos, *Liberal States and the Freedom of Movement: Selective Borders*, Unequal Mobility, Palgrafe Macmilan, 2012. pp. 1.

ljudskih prava uopšte. Proizvoljna ograničenja prava na slobodu kretanja veoma često mogu dovesti do uskraćivanja kako ekonomskih, socijalnih, tako i kulturnih prava, uključujući pravo na zaposlenje, kao i građanskih i političkih prava, poput prava na slobodu mišljenja i informisanja, slobode okupljanja i udruživanja i sl.[156] Naime, kao što je sudija Vilijam Douglas (eng. William O. Duglas) primijetio u odluci Vrhovnog suda Sjedinjenih Američkih Država u predmetu Aptheker v. Secretary of State iz 1964. godine: „Poput prava na okupljanje i prava na udruživanje, ono često osmišljava sva druga prava - poznavanje, proučavanje, raspravljanje, istraživanje, razgovor, posmatranje, pa čak i razmišljanje. Jednom kada se umanji pravo na putovanje, sva druga prava trpe, baš kao kada se osobi određuje policijski čas ili kućni pritvor."[157]

5.1. Međunarodni pravni okvir prava na slobodu kretanja

Kao i prethodna dva ljudska prava koja su obrađena u ovoj studiji, pravo na slobodu kretanja je zaštićeno mnogim međunarodnim i regionalnom dokumentima. Shodno tome, kao i kod prethodno obrađenih ljudskih prava i na ovom mjestu će najprije biti predstavljene odredbe ovih dokumenata, kao i tumačenja istih od strane relevantnih subjekata.

5.1.1. Dokumenti Organizacije ujedinjenih nacija i pravo na slobodu kretanja

Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima u članu 13. propisuje da: „*Svako ima pravo na slobodu kretanja i izbora stanovanja u granicama pojedine države (stav 1.). Svako ima pravo da napusti svaku zemlju, uključujući svoju vlastitu, i da se vrati u svoju zemlju (stav 2.).*" Iz navedene formulacije možemo zaključiti da se ovo pravo sadrži od tri komponente. Prvo obuhvata pravo na nesmetano kretanje unutar države i odabir mjesta prebivališta u njoj. Drugo uključuje pravo prelaska međunarodne granice, izraženo kao pravo napuštanja bilo koje zemlje, uključujući vlastitu zemlju. Treće, proteže se na pravo na povratak u svoju zemlju.[158] Takođe, treba napomenuti da je ono povezano sa pravom na traženje i uživanje, u drugim zemljama, azila od krivičnog progona.[159] Pored toga u vezi sa pravom na slobodu kretanja u smislu odredaba Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima treba pomenuti i član 9. koji se tiče slobode i bezbjednosti ličnosti, a koji propisuje da: „*niko ne smije biti proizvoljno uhapšen, pritvoren, niti protjeran*". Ovaj član je važno napomenuti jer ugrožavanje slobode u smislu ovog člana uglavnom se dovodi u vezu sa ugrožavanjem slobode kretanja. Naime, lišavanje slobode uključuje strože ograničenje kretanja u užem prostoru od pukog miješanja u slobodu kretanja u smislu člana 12. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima. Primjeri lišavanja slobode uključuju policijsko zadržavanje, istražni pritvor, zatvor nakon osude, kućni pritvor, administrativni pritvor, prinudno hospitalizovanje, institucionalno starateljstvo nad djecom i zatvaranje u ograničeno područje aerodrome i sl., što takođe utiče na slobodu kretanja.[160]

---

[156] C. Surabhi, *the Right to Food and Water: Dependenceies and Dilemmas,* Institute for Human Rights and Business, Faculty of Law, The Chinese University of Hong Kong, 2010, pp. 9.

[157] N. Jayawickrama, *The judicial application on human rights law: national, regional and international jurisprudence*, Cambridge University Press, 2002, pp. 443.

[158] J. McAdam, *An intellectual history of freedom of movement in international law: The right to leave as a personal liberty*, Melbourne Journal of International Law, vol 12, Melbourne, 2011. pp. 31.

[159] Član 14. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima propisuje da: „Svako ima pravo da traži i uživa u drugim zemljama azil od proganjanja (stav 1.). Na ovo pravo se ne može pozvati u slučaju gonjenja koje se istinski odnosi na krivična djela nepolitičke prirode ili na postupke protivne ciljevima i načelima Ujedinjenih nacija (stav 2.).

[160] Komitet za ljudska prava Organizacije Ujedinjenih nacija, „Opšti komentar br. 35: član 9. (Sloboda i bezbjednost ličnosti)", UN Doc. CCPR/C/GC/35, Dec. 16, 2014, str. 9.

Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima u članu 12. propisuje da: *„Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji jedne države ima pravo da se u njoj slobodno kreće i slobodno izabere svoje mesto boravka (stav 1.). Svako lice slobodno je da napusti bilo koju zemlju uključujući tu i svoju vlastitu (stav 2.). Naprijed navedena prava mogu biti predmet samo zakonom predviđenih ograničenja koja su nužna za zaštitu nacionalne bezbjednosti, javnog poretka, javnog zdravlja ili javnog morala, ili prava i sloboda drugih lica, i u skladu su s drugim pravima priznatim ovim Paktom (stav 3.). Niko se ne može samovoljno lišiti prava da uđe u svoju vlastitu zemlju (stav 4).”* Međunarodni pakt građanskim i političkim pravima uključuje zaštitu od svih oblika prisilnog međunarodnog raseljavanja i zabranjuje državama da sprečavaju pojedince da uđu ili ostanu na određenom dijelu teritorije.[161] Nadalje, oni koji se zakonito nalaze u državi moraju biti u mogućnosti da se kreću po cijeloj teritoriji i da se nastane u mjestu po svom izboru. Uživanje ovog prava ne može zavisiti od svrhe ili razloga osobe koja se želi preseliti ili ostati na nekom mjestu.[162]

Međunarodnu konvenciju o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije članom 5. stav 1. tačka d., obavezuje države ugovornice da: *„zabrane i da ukinu rasnu diskriminaciju u svim njenim oblicima i da garantuju pravo svakome na jednakost pred zakonom bez razlike na rasu, boju ili nacionalno ili etničko porijeklo, naročito u pogledu uživanja građanskih prava”*, a između ostalog i *„prava da se slobodno kreću i izaberu svoje boravište u državi (i)”.*

5.1.2. Dokumenti evropskog sistema zaštite prava na slobodu kretanja

Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, Protokol 4. u članu 2. (Sloboda kretanja) propisuje: *„Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji jedne države ima, na toj teritoriji, pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora boravišta (stav 1.). Svako je slobodan da napusti bilo koju zemlju, uključujući i sopstvenu (stav 2.). Nikakva ograničenja ne mogu se postaviti u odnosu na vršenje ovih prava sem onih koja su u skladu sa zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu državne ili javne bezbjednosti, radi očuvanja javnog poretka, za sprečavanje kriminala, za zaštitu zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih (stav 3). Prava iz stava 1. mogu se, takođe, u izvjesnim oblastima podvrgnuti ograničenjima koja su uvedena u skladu sa zakonom i opravdana javnim interesom u demokratskom društvu (stav 3.). U članu 3. Protokola propisana je zabrana proterivanja sopstvenih državljana, na način da: Niko ne može biti protjeran, bilo pojedinačnom bilo kolektivnom mjerom, s teritorije države čiji je državljanin (stav 1.). Niko ne može biti lišen prava da uđe na teritoriju države čiji je državljanin (stav 2.). U članu 4. zabranjeno je kolektivno protjerivanje stranaca.”* Pravo na slobodu kretanja, definisano u članu 2. Protokola 4. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, kao i u članu 13. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, omogućava državi da ograniči pravo u određenim specifičnim okolnostima, kao što su nacionalna bezbjednost, javna bezbjednost, održavanje „javnog reda“, za sprečavanje kriminala, zaštitu zdravlja i morala i zaštitu prava i sloboda drugih. Moć države da ograniči slobodu kretanja ograničena je zahtjevom da ograničenja moraju biti „predviđena zakonom“ i „neophodna u demokratskom društvu“, kako bi se zaštitile određeni suštinski interesi države.

Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju preko svoje Kancelarije za ljudska prava i demokratske institucije (ODHIR) promoviše razvoj i primjenu zakonskih i regulatornih okvira koji poštuju pravo na slobodu kretanja i slobodan izbor mjesta prebivališta. U vezi sa prekograničnom mobilnošću, ODHIR istražuje i nadgleda politike ulaska i izlaska država učesnica OEBS-a u kontekstu olakšavanja ljudskih kontakata. Sve države učesnice OEBS-a obavezale su se da će poštovati međunarodno priznata ljudska prava na slobodu kretanja i boravka unutar

[161] P. Joanna, *Rigth to Freedom of Movement and Choice of Residence-also on IDP-s right?* Case Study on IDP Returns in Bosnia and Herzegovina European Masters Degree in Human Rights and Democratisation University of Padua, Padua 2003, pp. 15.

[162] Y. G. Adimassu, *Federalism Vis a Vis the Right to Freedom of Movement and Residence: Critical Analysis of the Law and the Practice in Ethiopian Perspective*, Anchor Academic Publishing, Hamburg, 2015, pp.49.

granica svake države, kao i da će napustiti bilo koju zemlju, uključujući svoju. U dokumentu sa sastanka u Kopenhagenu, u okviru Konferencije o ljudskoj dimenziji KEBS-a iz 1990. godine, države su takođe potvrdile da su „*slobodniji kontakti među njihovim građanima važni u kontekstu zaštite i promocije ljudskih prava i osnovnih sloboda*".

Kada je u pitanju Evropska unija, ovo pravo je zaštićeno članom 45. Poveljom o osnovnim pravima Evropske unije, u kojem je propisano da: „*Svaki građanin Unije ima pravo da se slobodno kreće i boravi na teritoriji država članica (stav 1.). Sloboda kretanja i boravka može se odobriti, u skladu sa Ugovorima, državljanima trećih zemalja koji legalno borave na teritoriji države članice (stav 2.).*"

5.2. Domaći pravni okvir prava na slobodu kretanja

Pravo na slobodu kretanja u Bosni i Hercegovini regulisano je i garantovano domaćim pravnim okvirom. Na državnom nivou Ustav Bosne i Hercegovine u članu II/3 Ustava Bosne i Hercegovine, u kojem se nabrajaju ljudska prava i slobode čija zaštita se garantuje Ustavom Bosne i Hercegovine, propisuje da: „*sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što između ostalih uključuje i f) Slobodu kretanja i prebivališta*".

Ustav Federacije Bosne i Hercegovine u članu II/A2 propisuje: „*Federacija će osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u aktima navedenim u Aneksu ovog ustava. Posebno: (1) Sve osobe na teritoriji Federacije uživaju prava na, između ostalog, h) slobodu kretanja, i) azil.*"

Ustav Republike Srpske u članu 21. propisuje da: „*Građani se mogu slobodno kretati, nastanjivati i boraviti na teritoriji Republike, slobodno napuštati tu teritoriju i na nju se slobodno vraćati. Zakonom se mogu uvesti ograničenja kretanja samo ako je to neophodno radi vođenja krivičnog postupka ili radi zaštite bezbjednosti i zdravlja ljudi. Nikakva ograničenja iz političkih razloga ne mogu biti ustanovljena.*"

Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u članu 13. stav 1. propisuje: „*Svako ima pravo da uživa sva prava i slobode garantovane Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine, ovim statutom i zakonima Distrikta, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, uključujući diskriminaciju po osnovu spola, rase, seksualnog opredjeljenja, boje kože, jezika, vjeroispovijesti, nacionalnog ili socijalnog porijekla, političkog ili drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovinskog stanja, rođenja ili drugog statusa. Posebno, svako ima pravo, između ostalog, da se slobodno kreće i određuje svoje mjesto prebivališta.*"

Ovdje treba istaći da Ustav Bosne i Hercegovine određuje da nadležnost nad politikom, vezano za pitanje useljavanja, izbjeglica i azila, imaju ustanove Bosne i Hercegovine što je propisano članom III/1 tačka f. Pitanje nadležnosti pojedinih institucija Bosne i Hercegovine je detaljnije uređeno Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine, prema kojem pitanja azila i međunarodne zaštite u Bosni i Hercegovini spadaju u podijeljene nadležnosti Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine. Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu Bosne i Hercegovine[163] uređuje pitanja azila u okviru poglavlja VII – od postupka podnošenja zahtjeva za azil, odobrenja azila i prestanka istog, nadležnosti organa vlasti za primjenu Zakona i druga pitanja vezana za azil.

5.3. Analiza zakona i podzakonskih akata u smislu poštovanja prava na slobodu kretanja u Bosni i Hercegovini

Kada su u pitanju zakoni i podzakonska akta kojima je kršeno pravo na slobodu kretanja u Bosni i Hercegovini, najprije želimo da istaknemo da smo analizirajući izvještaje, kao i prikupljenje informacije za potrebe izrade ove studije ustanovili da je najveći broj kršenja prava na slobodu kretanja u Bosni i Hercegovini detektovan od početka krize sa pandemijom COVID-

[163] Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH", br. 36/08 i 87/12).

19, tačnije od marta mjeseca 2020. godine kada su organi vlasti u Bosni i Hercegovini uveli vanredne mjere, odnosno zabrane i ograničenja kretanja u cilju sprečavanja širenja COVID-19. Stoga će zakonska i podzakonska regulativa kojom je kršeno ljudsko pravo na slobodu kretanja kroz naredne naslove biti paralelno analizirana, dok će zaključci i preporuke u odnosu na ovaj dio legislative biti dati u zaljučnom dijelu studije.

5.3.1. Identifikovana kršenja prava na slobodu kretanja putem ograničenja koja su organi vlasti BiH nametnuli kao odgovor na pandemiju COVID-19

Svjetska zdravstvena organizacija je 11. marta 2020. godine proglasila novu globalnu pandemiju COVID-19 i pozvala vlade da preduzmu hitne i energične mjere sa ciljem umanjenja posljedica širenja ovog virusa. U skladu sa ovim, države širom svijeta su uvele niz mjera sa ciljem sprečavanja širenja pandemije, prije svega namećući ograničenje kretanja, preporuke za ostanak kod kuće, karantin, obavezne kućne izolacije, podsticanje izbjegavanja bliskih fizičkih kontakta i sl., čime je neminovno došlo i do ograničenja, ali i do kršenja individualnih ljudskih prava i sloboda, a prije svega prava na slobodu kretanja.

Prema međunarodnim standardima ljudskih prava, ograničavanje određenih ljudskih prava može da bude skroz legitimno ukoliko se radi prema utvrđenim procedurama i uz poštovanje propisa koji uređuju na koji način se sprovode vanredne mjere koje se uvode radi zaštite zdravlja.[164] Neka ljudska prava (poput prava na zabranu mučenja, pravo na zabranu ropstva) su apsolutna i ne dopuštaju nikakva ograničenja. Međutim, većina ljudskih prava nije apsolutna i može se ograničiti, naravno u određenim granicama. Međunarodni dokumenti o ljudskim pravima posebno predviđaju dva alata koje države mogu da koriste za preduzimanje mjera za upravljanje pandemijom COVID-19 koje se miješaju u neka ljudska prava: ograničenja i odstupanja.[165] Ograničenja daju prostor za precizno balansiranje između pojedinačnih i kolektivnih interesa i ugrađena su u nekoliko odredbi Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i njenim protokolima. Ograničenja na prava koja nisu apsolutna dozvoljena su kada su propisana zakonom, u skladu sa legitimnim ciljem i kada su takva ograničenja neophodna u demokratskom društvu i srazmjerna utvrđenom legitimnom cilju, što znači da ne postoji nijedna druga manje restriktivna alternativa.[166]

U vrijeme vanredne situacije, predviđa se i mogućnost da države odstupe od nekih svojih obaveza o pitanju poštovanja ljudskih prava. Odstupanja se efektivno sastoje u privremenoj suspenziji određenih ljudskih prava i stoga su dozvoljena samo u mjeri u kojoj su to strogo neophodna u datoj situaciji i nisu u suprotnosti sa ostalim obavezama države prema međunarodnom pravu, uključujući princip nediskriminacije. Odstupanja takođe moraju slijediti postupke obavještavanja navedene u članu 4. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, odnosno članu 15. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, koji zahtijevaju da se vanredno stanje javno proglasi i na odgovarajući način saopšti.

Kao i u drugim državama i u Bosni i Hercegovini organi vlasti su nametnuli restriktivne mjere, sa ciljem zaštite javnog zdravlja i spasavanja života ljudi od pandemije COVID-19. Ono što se međunarodnim standardima u zaštiti ljudskih prava od država traži, u ovakvim situacijama, jeste da prilikom uvođenja ovakvih mjera uspostave ravnotežu između potrebe zaštite zdravlja s

---

[164] *Ljudska prava u periodu COVID-19: Utvrđeni propusti u ostvarivanju ljudskih prava u Bosni i Hercegovini*, Banjalučki centar za ljudska prava, Banja Luka – Sarajevo, 2020, str. 5.

[165] A. Spadaro, *COVID-19: Testing the Limits of Human Rights*, European Journal of Risk Regulation, vol. 11, Cambridge University Press, 2020, pp. 320.

[166] Opšti komentar br. 14, supra, bilješka 9, par. 28, 29; Komitet OUN-a za ljudska prava, „Opšti komentar br. 31: Priroda opšte pravne obaveze nametnute državama potpisnicama Pakta“, 26. maj 2004. godine, UN Doc CCPR/C/21/Rev.1/Add.13.

jedne strane i poštovanja, odnosno zaštite ljudskih prava, sa druge strane. Dakle, međunarodni dokumenti koji se tiču zaštite ljudskih prava dozvoljavaju ograničavanje, odnosno odstupanje od prava u slučajevima predviđenim zakonom, a jedan od tih slučajeva jeste i zaštita javnog zdravlja. Međutim, ovim dokumentima su propisani strogi kriterijumi kada, kako i u kojoj mjeri određena prava mogu da budu ograničena. S tim u vezi, da bi restriktivne mjere bile u skladu sa opšteprihvaćenim standardima ljudskih prava, one moraju da budu:

a) propisane zakonom;

b) neophodne u demokratskom društvu;

c) zasnovane na čvrstim naučnim dokazima;

d) podložne preispitivanju;

e) vremenski ograničene;

f) proporcionalne cilju koji teže da postignu.

U skladu sa naprijed navedenim principima biće po entitetima prikazana identifikovana kršenja ljudskog prava na slobodu kretanja putem ograničenja koja su organi vlasti BiH nametnuli kao odgovor na pandemiju COVID-19.

5.3.1.1. Identifikovana kršenja prava na slobodu kretanja putem ograničenja koja su organi Federacije BiH nametnuli kao odgovor na pandemiju COVID-19

Vlada Federacija Bosne i Hercegovine je 16. marta 2020. godine proglasila stanje nesreće.[167] Pomenutom odlukom je naloženo, između ostalog, „da se sva federalna ministarstva, uprave i upravne organizacije, pravni subjekti i druge institucije stave na raspolaganje Federalnom štabu Civilne zaštite", a Federalnom štabu je naloženo da „u skladu sa Federalnim planom i važećim zakonskim propisima preduzme sve aktivnosti oko koordinacije i rukovođenja akcijama zaštite i spasavanja ljudi na ugroženom području". Na osnovu toga, Federalni štab je donio niz mjera (obaveza samoizolacije, izolacije, zabrana prelaska državne granice, ograničavanje radnog vremena, zabrana rada određenim djelatnostima, policijski čas, zabranu kretanja mlađim od 18 i starijim od 65 godina, itd.). Navedene mjere su u najvećoj mjeri uticale na ograničavanje sloboda kretanja, pa se sa pravom postavljalo pitanje da li je ovim ograničenjima ugroženo pravo na slobodu kretanja. U tom smislu, podnijete su inicijative za ocjenu ustavnosti pojedinih mjera. Analizirajući odredbe relevantnih zakona, kao i odluke Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine na ovom mjestu ćemo prikazati naredbe kojima je izvršeno kršenje prava na slobodu kretanja koje je zaštićeno članom II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine, kao i članom II/A2 Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i članom 2. Protokola 4. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

5.3.1.1.1. Naredbe Federalnog štaba Civilne zaštite o zabrani kretanja

1) Naredba Federalnog štaba Civilne zaštite broj: 12-40-6-148-36/20 od 21.03.2020. godine o zabrani kretanja građana na području Federacije BiH i naredba broj 12-40-6-148-36-1/20 od 29.03.2020. godine o izmjeni i dopuni naredbe o zabrani kretanja građana na području Federacije BiH i naredba broj: 12-40-6-148-36-1-1/20 od 17.04.2020. godine o produženju primjene prethodno navedenih naredbi.

Prije nego što izložimo mišljenje o kršenju prava na slobodu kretanja samim donošenjem ovih naredbi, najprije ćemo predstaviti njihov sadržaj. Naredba broj 12-40-6-148-36/20 od 21.03.2020. godine koju je donio Federalni štab Civilne zaštite, a na osnovu člana 108. Zakona o

[167] *Odluka o proglašenju stanja nesreće uzrokovano pojavom koronavirusa (Covid-19) na području Federacije BiH,* („Službene novine FBiH", broj 21/2).

zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća,[168] te člana 18. Poslovnika o radu Federalnog štaba civilne zaštite br. 11-49/1-483-3/11 od 26.10.2022. godine i 12-02/10-542-4/17 od 04.10.2017. godine i odluke Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o proglašenju nesreće uzrokovane pojavom koronavirusa (COVID-19) na području Federacije BiH, V. broj 408/2020 od 16.03.2020. godine. U tački 1. dispozitiva naredbe, naređuje se zabrana kretanja građana na području Federacije BiH od 18.00 do 5.00 sati. U tački 2. dispozitiva propisano je da se iz tačke 1. ove naredbe izuzimaju svi zaposleni koji su uključeni u provođenje mjera i aktivnosti rešavanja stanja nesreće uzrokovane pojavom koronavirusa (COVID-19) na području Federacije BiH, kao i zaposleni kojima se proces rada odvija u smjenama. Tačkom 3. dispozitiva Naredbe propisano je da će se realizacija ove naredbe izvršiti shodno kantonalnim propisima o javnom redu i miru.

Naredba Federalnog štaba Civilne zaštite broj: 12-40-6-148-36-1/20 od 29.03.2020. godine je donijeta, po osnovu istih odredbi kao i prethodno navedena naredba. U tački 1. dispozitiva ove naredbe, propisano je da se tačka 1. Naredbe Federalnog štaba civilne zaštite broj: 12-40-6-148-36/20 od 21.03.2020. godine, mijenja i glasi: „Naređuje se zabrana kretanja garađana na području Federacije Bosne i Hercegovine od 20.00 do 5.00 sati. Građani na ulici – javnim površinama moraju poštovati epidemiolško-zaštitne mjere (maska, pamučna traka, šal i slično) i socijalnu distancu najmanje 1,5 metara."

Naredba Federalnog štaba Civilne zaštite broj: 12-40-6-148-36-1-1/20 od 17.04.2020. godine, a koja je donijeta po osnovu istih odredbi kao i prethodne, propisuje da se Naredbe broj: 12-40-6-148-36/20 od 21.03.2020. godine, 12-40-6-148-36-1/20 od 29.03.2020. godine i 12-40-6-148-53/20 od 25.03.2020. godine primjenjuju do 30.04.2020. godine.

Ovim naredbama je direktno izvršeno miješanje u pravo na slobodu kretanja. Ono što želimo na ovom mjestu da adresiramo jeste pitanje ustavnosti i zakonitosti ovog miješanja, odnosno njegove usklađenosti sa Evropskom konvencijom o ljudskih prava i osnovnih slobodama. Stanovišta smo da je donošenjem ovih naredbi počinjeno nelegitimno miješanje u pravo na slobodu kretanja, te samim tim i kršenje člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine, kao člana II/A2 Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. Dok je njihova primjena dovela do dodatnog kršenja ovog prava u smislu prekršajnog kažnjavanja građana. Da bi obrazložili svoju tvrdnju, najprije ćemo dati prikaz zakonskih odredaba na koje se Federalni štab civilne zaštite pozvao prilikom donošenja istih, kao i pojedine odredbe koje regulišu rad ovog tijela. Prema tome, mjere koje rezultiraju ograničenjem prava na slobodu kretanja moraju biti u skladu sa zakonom, da slijede neki od legitimnih ciljeva određenih u stavu 3. člana 2. Protokola broj 4 .uz Evropsku konvenciju o ljudskim praivma i osnovnim slobodama i da budu „neophodne u demokratskom društvu".

Članom 1. Zakona o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća propisano je: „*Ovim zakonom uređuje se sistem zaštite i spasavanja ljudi, biljnog i životinjskog svijeta, materijalnih, kulturnih, historijskih i drugih dobara i okoliša (u daljem tekstu: ljudi i materijalna dobra) od prirodnih nepogoda, tehničko-tehnoloških, ekoloških i drugih nesreća ili ratnih opasnosti (u daljem tekstu: prirodne i druge nesreće), prava i dužnosti građana i organa Federacije, kantona i opština, privrednih društava i drugih pravnih lica, te druga pitanja od značaja za oblast zaštite i spasavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine (…)*". Član 3. istog zakona određuje da se pod pojmom: „1*) prirodne nepogode podrazumijevaju se događaji koji su uzrokovani djelovanjem prirodne sile na koje ljudski faktor ne može uticati kao što su: potres, poplava, visoki snijeg i snježni nanosi, olujni ili orkanski vjetar, gräd, prolom oblaka, klizište, suša, hladnoća, te masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti; [...]*". Članom 106. ovog zakona propisano je da za: „*rukovođenje akcijama zaštite i spasavanja na teritoriji Federacije, odnosno području kantona i opštine, te za obavljanje drugih poslova u zaštiti i spasavanju, u skladu sa zakonom i drugim propisima, osnivaju se štabovi civilne zaštite kao operativno-stručni organi. Te štabove osniva Federacija, kantoni i opštine*".

[168] Zakon o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10).

Članom 108., na koji se Federalni štab civilne zaštite poziva u donošenju spornih naredbi, propisuje da: *„u rukovođenju akcijama zaštite i spasavanja štabovi civilne zaštite iz čl. 106. i 107. ovog zakona vrše sljedeće poslove: 1) odlučuju o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite na zaštiti i spasavanju ugroženih i stradalih ljudi i materijalnih dobara i te snage raspoređuju na ona područja koja su ugrožena; 2) naređuju provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spasavanja i određuju snage i sredstva koje će provoditi te mjere; 3) usmjeravaju, koordiniraju i rukovode akcijama zaštite i spasavanja svih učesnika angažiranih na zaštiti i spasavanju na svome području; 4) rješavaju sva pitanja koja se u toku provođenja aktivnosti na zaštiti i spasavanju pojave u vezi sa angažiranjem snaga i sredstava civilne zaštite i provođenja mjera zaštite i spasavanja i samozaštite građana*". Iz analize navedene odredbe člana 108. na koju se donosilac naredbi, Federalni štab civilne zaštite pozvao, možemo zaključiti ovaj član eksplicitno ne propisuje mogućnost naređivanja mjera kojima se sprečava kretanje stanovništva. Iz odgovora Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, a navode apelanata u predmetu broj AP 1217/20 u kojem je postupao Ustavni sud Bosne i Hercegovine, je istakla da su osporene mjere predviđene članom 54. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, te da se ne radi o nezakonitim mjerama, već o provođenju postojećih zakona u vanrednim okolnostima s ciljem zaštite javnog zdravlja. S tim u vezi, neophodno je da pogledamo Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, koji u svom članu 1. propisuje da se: „*ovim zakonom utvrđuju zarazne bolesti čije je sprečavanje i suzbijanje od interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) i mjere za zaštitu stanovništva od zaraznih bolesti"*. Članom 2. istog zakona propisana su značenja pojedinih pojmova u smislu ovog zakona, pa tako: „*epidemija zarazne bolesti je pojava neuobičajenog broja oboljevanja od zaraznih bolesti koji su na listi zaraznih bolesti obaveznog prijavljivanja ili pojava novih zaraznih bolesti koje ugrožavaju zdravlje stanovništva"*. Član 5. ovog zakona, na koji se Vlada Federacije Bosne i Herceogovne pozvala u odogovoru na tvrdnje apelanata, da je donošenje sporne naredbe nezakonito *(radi se o naredbi Federalnog štaba Civilne zaštite broj 12-40- 6-148-34/20 od 20. marta 2020. godine o zabrani kretanja osobama mlađim od 18 godina i starijim od 65 godina i Naredba Federalnog štaba Civilne zaštite broj 12-40-6-34-1/20 od 27. marta 2020), propisano je da: „Radi zaštite stanovništva Federacije od unošenja kolere, kuge, virusnih hemoragičnih groznica, žute groznice, SARS-a i drugih zaraznih bolesti preduzimaju se mjere predviđene ovim Zakonom i međunarodnim sanitarnim konvencijama i drugim međunarodnim ugovorima (stav 1.). Radi sprečavanja i suzbijanja zaraznih bolesti iz stava 1. ovog člana Federalno ministarstvo zdravstva može narediti posebne vanredne zaštitne mjere protiv tih bolesti",* između ostalog i (stav 2.)*: „zabranu kretanja stanovništva, odnosno ograničenje kretanja u zaraženim ili neposredno ugroženim područjima (tačka 2.) i druge mjere u skladu sa međunarodnim propisima (tačka 6.)".*

Analizom odredbe iz člana 54. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti možemo zaključiti da su mjere zabrane kretanja stanovništva, odnosno ograničenje kretanja propisane zakonom, dakle njihovo naređivanje u smislu zakonske predviđenosti nije sporno. Ali, isto tako možemo uvidjeti da je u stavu 2. ovog člana propisano da vanredne zaštitne mjere protiv zaraznih bolesti može narediti samo Federalno ministarstvo zdravlja. Shodno navedenom, Zakonom o zašiti stanovništva od zaraznih bolesti nije propisana nadležnost Federalnog štaba civilne zaštite, niti Kantonalnih i opštinskih štabova civilne zaštite, za donošenje mjera organičenja, odnosno zabrane kretanja stanovništva, već je to u isključivoj nadležnosti Federalnog ministarstva zdravstva. Dakle, naprijed navedene sporne naredbe kojima su uvedene mjere ograničenja, odnosno, zabrane kretanja stanovništva na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine nisu donijete u skladu sa zakonom propisanim postupkom. Ovdje treba napomenuti da se Ustavni sud, u naprijed pomenutom predmetu AP 1217/20, kao i u predmetu AP 3683/20, o kojima će u narednom dijelu studije biti više riječi, bavio pitanjem pravnog osnova za donošenje naredbi o zabrani kretanja osobama mlađim od 18 godina i starijim od 65 godina, odnosno o produženju primjene ove naredbe, kao i naredbi Federalnog kriznog štaba od 9. novembra 2020. o zabrani kretanja stanovništva na cijeloj teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine u vremenu od 23.00 do 5.00 sati, te da je zauzeo stav da je članom 108. Zakona o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i članom 54. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti predviđena mogućnost donošenja odgovarajućih naredbi kako bi se spriječilo širenje virusa i dalje

nije išao u ocjenu poštovanja zakonom propisanog postupka. Naime, kako to ispravno ističe i kolega Harun Išerić u svom radu „Koronavirus u pravnom poretku BiH: kratka dijagnoza bolesti", ovakav stav Ustavnog suda Bosne i Hercegovine nije ubjedljiv iz dva razloga: a) prvi je taj što je u članu 54. stav 2. propisano da vanredne zaštitne mjere može narediti Federalno ministarstvo zdravstva, b) u pogledu kvaliteta odredbi Zakona o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, sam Ustavni sud Bosne i Hercegovine je priznao ove odredbe „nisu dovoljno precizne u smislu vrste mjera, ograničenja njihovog trajanja, obaveze kontinuiranog preispitivanja i posljedica koje nepridržavanje tih mjera može imati, što može voditi proizvoljnosti prilikom njihovog određivanja".[169]

2) Naredba Federalnog štaba Civilne zaštite broj 12-40- 6-148-34/20 od 20. marta 2020. godine o zabrani kretanja osobama mlađim od 18 godina i starijim od 65 godina i Naredba Federalnog štaba Civilne zaštite broj 12-40-6-34-1/20 od 27. marta 2020. godine o produženju primjene naredbe br 12-40-6-148-34/20 do daljnjeg.

Uzevši u obzor naprijed navedeno o pitanju nadležnosti za naređivanje posebnih vanrednih zaštitnih mjera u smislu ograničenja, odnosno zabrane kretanja stanovništva, stojimo da su u tom pogledu sve naredbe Federalnog štaba civilne zaštite u vezi krize sa COVID-19 nezakonite, pa samim tim i naredba o zabrani kretanja osobama mlađim od 18 godina i starijim od 65 godina i naredba o produženju primjene ove naredbe do daljnjeg. S tim u vezi, po ovom pitanju se nećemo ponavljati. Međutim, kako je o pitanju ocjene ustavnosti i zakonitosti donošenja ovih naredbi postupao i Ustavni sud Bosne i Hercegovine, a po apelacijama građana, na ovom mjestu ćemo prikazati i stanovište ovog suda zauzeto u predmetu broj: AP 1217/20,[170] o pitanju spornih naredbi.

Pomenute naredbe su donesene na osnovu člana 108. Zakona o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, koji u stavu 2. propisuje ovlaštenje štabova civilne zaštite da „naređuju provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spasavanja". Takođe, ovdje treba uzeti u obzir i član 54. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti kojim je propisano da: „*Radi zaštite stanovništva Federacije od unošenja kolere, kuge, virusnih hemoragičnih groznica, žute groznice, SARS-a i drugih zaraznih bolesti preduzimaju se mjere predviđene ovim Zakonom i međunarodnim sanitarnim konvencijama i drugim međunarodnim ugovorima (stav 1.). Radi sprečavanja i suzbijanja zaraznih bolesti iz stava 1. ovog člana Federalno ministarstvo zdravstva može narediti posebne vanredne zaštitne mjere protiv tih bolesti, između ostalog i, zabranu kretanja stanovništva, odnosno ograničenje kretanja u zaraženim ili neposredno ugroženim područjima, kao i druge mere u skladu sa međunarodnim propisima (stav 2.).*"

Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, nametanje mjera koje za posljedicu imaju ograničenje prava na slobodu kretanja moraju da budu zasnovane na zakonu, i da slijede neki od legitimnih ciljeva određenih u stavu 3. člana 2. Protokola broj 4. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, ali i da budu neophodne u demokratskom društvu.[171] Uzevši u obzir da su mjere koje su nametnute ovim naredbama zasnovane na zakonu, i slijede jedan od legitimnih ciljeva iz stava 3. člana 2. Protokola, u ovom slučaju je to zaštita zdravlja, postavlja se kao sporno pitanje njihove neophodnosti u demokratskom društvu, odnosno pitanje proporcionalnosti između opšteg interesa zajednice da se zaštiti zdravlje i individualnog prava na slobodu kretanja. Ovdje treba napomenuti da su pitanje društvene opravdanosti, odnosno proporcionalnosti između opšteg interesa zajednice i prava na slobodu kretanja pojedinaca, adresirali građani apelacijama Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine u kojima je, između ostalog, navedeno da apelanti smatraju da je osporenim mjerama, koje se odnose na navedene kategorije osoba, na

[169] H. Išerić, *op. cit.*, Sarajevo, 2020, str. 23.

[170] https://www.ustavnisud.ba/uploads/odluke/_bs/AP-1217-20-1234093.pdf, dostupno na dan 15.04.2021. godine.

[171] Vidjeti predmet *De Tommaso protiv Italije*, 23. februar. 2017.

njih stavljen prekomjeran teret i da mjere nisu proporcionalne cilju koji se želi postići, a naročito je istaknuto da nadležni organi nisu prethodno razmotrili bilo kakve blaže mjere. Takođe, u apelacijama je navedeno da su osobe mlađe od 18 i starije od 65 godina potpuno onemogućene da obavljaju svakodnevne neophodne aktivnosti kao što je kupovina, odlazak ljekaru i u apoteku, šetanje kućnih ljubimaca, odnosno da roditelji ne mogu zbog takvih mjera izvesti djecu na javna mjesta, što značajno utiče na njihovo ukupno zdravlje, uključujući i psihofizičko. U odgovoru na ove navode, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je navela da ove kategorije lica smatra posebno osetljivim, budući da stariji od 65 godina imaju veći rizik od razvoja težih simptoma ako se zaraze novom vrstom virusa za koji još ne postoji vakcina, niti je sa sigurnošću otkriven efikasan lijek, dok mlađi od 18 imaju blaže simptome ako se zaraze, ali zato mogu prenositi virus starijima.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je cijeneći navode u apelacijama zauzeo stav da naprijed pomenute zakonske odredbe na osnovu kojih su nametnute mjere ograničenja kretanja nisu dovoljno precizne u smislu vrste mjera, ograničenja njihovog trajanja, obaveze kontinuiranog preispitivanja i posljedica koje nepridržavanje tih mjera može imati, što može voditi proizvoljnosti prilikom njihovog određivanja. Isto tako, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je podsjetio na obavezu svih institucija ili organa koji djeluju unutar Bosne i Hercegovine, pa dakle i Federacije Bosne i Hercegovine, da sve svoje aktivnosti uskladi s pravima i slobodama garantovanim Evropskom konvencijom i Ustavom Bosne i Hercegovine (član II/6 Ustava Bosne i Hercegovine). Dakle, prema stavu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, svaki organ koji primjenjuje neki zakon dužan je primijeniti ga na način koji neće kršiti ustavna prava, odnosno prava iz Evropske konvencije. To dalje znači da i Vlada Federacije Bosne i Hercrgovine i Federalni štab prilikom davanja ovlaštenja ili donošenja bilo koje mjere, moraju voditi računa o tome da se njima ne narušavaju ljudska i ustavna prava u mjeri većoj nego što je to neophodno, a naročito da mjere budu ograničenog trajanja, da se u razumnim vremenskim rokovima preispituju i prilagođavaju trenutnoj situaciji, te da ne stavljaju prekomjeran teret na one na koje se odnose.

U skladu sa navedenim, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je konstatovao da je prvom naredbom bilo određeno da će osporene mjere trajati do 31. marta 2020. godine. Tom naredbom nisu predviđeni nikakvi izuzeci u pogledu obje kategorije osoba koje su njome obuhvaćene, npr. specifične potrebe neke kategorije osoba mlađih od 18 godina u odnosu na njihovo zdravstveno stanje, naročito kada su u pitanju djeca s posebnim potrebama (autizam itd.). Ustavni sud Bosne i Hercegovino je naročito ukazao da je u odnosu na djecu s posebnim potrebama neophodno omogućiti izuzetak od opšte zabrane, i to na način da se mjere koje se nalažu prilagode i njihovim potrebama i postojećoj situaciji. Takođe, nesporno je da se u odnosu na djecu mora s posebnom pažnjom razmatrati na koji način će djelovati izvršenje mjera koje se nalažu, odnosno obim koristi i štete koji one mogu imati na psihofizički razvoj djece. Isto tako, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je konstatovao da je zanemarena činjenica da u okviru kategorije osoba starijih od 65 godina postoje i one osobe koje su radno aktivne i profesionalno angažovane, i to u subjektima čiji rad nije zabranjen u nastaloj situaciji kao što su pravosudni organi, odnosno sudije i tužioci čiji mandat po zakonu traje do 70 godine starosti. Takođe, potpuno je zanemarena i činjenica da u toj kategoriji ima osoba koje imaju ustavno pravo i obavezu izvršavanja određenih dužnosti koje su im povjerene u zakonodavnoj i/ili izvršnoj vlasti (zastupnici u zakonodavnim organima u BiH, članovi Predsjedništva BiH, Vijeća ministara BiH, vlada entiteta). Posebno se to odnosi na područje grada Sarajeva jer je nesporna činjenica da je sjedište najvećeg dijela navedenih institucija u Sarajevu. Prema stanovištu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, sasvim je zanemarena činjenica da za obavljanje funkcija u zakonodavnoj i/ili izvršnoj vlasti ne postoji bilo kakvo ustavno ili zakonsko ograničenje po osnovu starosne dobi, ali i tim je osobama takvom opštom mjerom onemogućeno obavljanje tih funkcija. Na takav način se u velikoj mjeri onemogućava rad zakonodavne, izvršne i sudske vlasti koja mora imati mogućnost da nastavi rad i u ovakvim, vanrednim okolnostima, na način koji će biti prilagođen tim okolnostima.

Nadalje, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je konstatovao da, iako je u odgovoru na apelaciju navedeno kako je Federalni štab, cijeneći kompletnu epidemiološku situaciju u FBiH, ali i u

svjetlu naredbe Kriznog štaba Federalnog ministarstva zdravstva donio osporene naredbe, iz teksta osporenih naredbi, kao i na osnovu datog odgovora Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, ne može se sa sigurnošću zaključiti da se navedeni organ služio stavovima medicinske struke, a ako i jeste, nije o tome obavještavao javnost. Više izgleda da su ti nalozi zasnovani na statističkim podacima, čija je metodologija prikupljanja i obrade različita, a rezultati promjenljivi. Osim toga, ni iz odgovora, ali ni iz dostupnih informacija koje objavljuje Federalni štab nije vidljivo da su prije donošenja osporene mjere zabrane opšteg kretanja mlađima od 18 i starijima od 65 godina razmotrene alternativne, blaže mjere, kao npr. zabrana kretanja u određeno doba dana, zabrana pristupa određenim javnim ustanovama ili izvorištima zaraze (tzv. klasterima) itd., kojima bi se te kategorije građana posebno zaštitile ako za takvom posebnom zaštitom postoji potreba.

O pitanju druge naredbe, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je konstatovao da je istom produženo trajanje osporenih mjera „do daljnjeg". Prema konstataciji Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ovakva neizvesnost u vezi s tim koliko će te mjere trajati je neprihvatljiva. Mjere koje se nalažu, naročito one koje značajno zadiru u ljudska prava garantovana Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom, moraju biti striktno vremenski ograničene, odnosno mogu trajati samo onoliko vremena koliko je to neophodno potrebno. Osim toga, vremensko ograničenje stavlja obavezu na organ koji nalaže mjere, u konkretnom slučaju Vladu Federacije Bosne i Hercegovine i Federalni štab, da te mjere redovno preispituje i da, u skladu sa situacijom, naložene mjere ublaži ili potpuno ukine. Međutim, novoj naredbi o trajanju mjera „do daljnjeg", potpuno je neizvjesno hoće li, i kada, Federalni štab razmatrati neophodnost takve mjere, što ostavlja veliki prostor za proizvoljnost koja je nedopustiva. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je konstatovao da Federalni štab 3. aprila 2020. godine donio dopunu nove naredbe kojom je omogućio osobama starijim od 65 godina da u određenom periodu mogu izaći radi preuzimanja penzija i obavljanja drugih potrebnih aktivnosti, pri čemu je kontinuirano pozivao ostale građane da u istom periodu smanje kretanje kako ne bi stvarali gužve i izlagali starije osobe nepotrebnom riziku. Međutim, po zapažanju Ustavnog suda nakon toga ni Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, ni Federalni štab, niti neki drugi nadležni organ (npr. Federalno ministarstvo zdravstva) nisu razmotrili i procijenili da li je i u kojoj mjeri ograničeno kretanje osoba na koje se mjera odnosi eventualno doprinijelo bržem i većem širenju COVID-a 19, kako bi u skladu s tim preispitali mjere kojima se potpuno zabranjuje kretanje osobama u pitanju. U vezi s tim, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je istakao da je ovom dopunom naredbe dopušteno osobama mlađim od 18 godina kretanje u vozilu (dakle, prevoženje od jednog mjesta do drugog), ali ostaje potpuno nejasno zbog čega se takva dozvola ne odnosi i na osobe starije od 65 godina, odnosno da li je Federalni štab uopšte razmatrao tu opciju i, ako jeste, zbog čega je nije usvojio. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je takođe konstatovao i da je Federalni štab 17. aprila 2020. godine donio naredbu kojom je utvrđeno da se navedene naredbe primjenjuju do 30. aprila 2020. godine, te da ni ta naredba ne sadrži nikakvo obrazloženje.

S obzirom na navedeno, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je zauzeo stav da navedene naredbe nesumnjivo predstavljaju „miješanje" u pravo apelanata na slobodu kretanja, te da je nametanjem osporenih mjera prekršeno pravo apelanata na slobodu kretanja iz člana II/3 m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola broj 4. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

Pored toga, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je naglasio potrebu da Vlada Federacije Bosne i Hercegovine redovno kontroliše djelovanje Federalnog štaba kako bi se bilo kakva ograničenja ustavnih prava svela na najmanju nužnu mjeru. U tom pravcu, Ustavni sud je Vladi Federacije Bosne i Hercegovine i Federalnom štabu izdao naloge za postupanje, navedene u izreci svoje odluke, kako bi svoje djelovanje uskladili sa standardima navedenim u odluci ovog suda. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je posebno naglasio obavezu, prvenstveno Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, da svakodnevno, uz učešće eminentnih predstavnika zdravstvene struke, javno obrazloži javnosti potrebe postojanja svih mjera, njihovo trajanje i eventualno ublažavanje ili pooštravanje. To se posebno odnosi na djelovanje mjera u odnosu na mlađe od 18 godina, ali i

na ocjenu koliko je neophodno trajanje mjera u odnosu na sve kategorije stanovništva.[172] Još jednom napominjemo da je Ustavni sud Bosne i Hercegovine propustio da se izjasni o zakonitosti donošenja naredbi koje su sporene ovom apelacijom, u smislu tumačenja člana 54. stav 2. Zakona o zaštiti stanovništva od zarazne bolesti.

3) Naredba Federalnog kriznog štaba od 9. novembra 2020. godine, o zabrani kretanja stanovništva na cijeloj teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine u vremenu od 23.00 do 5.00 sati

Uzevši u obzir sve naprijed navedeno o pitanju nadležnosti za naređivanje posebnih vanrednih zaštitnih mjera u smislu ograničenja, odnosno zabrane kretanja stanovništva, o tom pitanju se nećemo ponavljati ni na ovom mjestu. Međutim, kako je o pitanju ocjene ustavnosti i zakonitosti donošenja ovih naredbi postupao i Ustavni sud Bosne i Hercegovine, a po apelacijama građana u na ovom mjestu ćemo prikazati i stanovište ovog suda zauzeto u predmetu broj: AP 3683/20,[173] o pitanju sprornih naredbi.

Pomenuta naredba Federalnog kriznog štaba donijeta je na osnovu odredbe iz člana 6. stava 5. Pravilnika o ustrojstvu i načinu rada Kriznog štaba Federalnog ministarstva,[174] a u vezi sa Zaključkom Vlade Federacije BiH o proglašenju koronavirusa (COVID-19) zaraznom bolešću čije je sprečavanje i suzbijanje od interesa za Federaciju BiH, kao i tačke III, stava 1. Odluke o proglašenju prestanka stanja nesreće uzrokovanog pojavom koronavirusa (COVID-19) na području Federacije BiH. U tački 3. Poglavlja I „Opšte naredbe" ovog akta Federalnog kriznog štaba propisano je da: „*se ograničava kretanje građanstva na celoj teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine u vremenu od 23.00 sata uveče do 5.00 sati ujutru narednog dana. Iz stava 1. ove tačke izuzimaju se svi uposlenici koji su uključeni u sprovođenje mjera i aktivnosti na rješavanju epidemije COVID-19 na području Federacije BH, uposlenici kojima se proces rada odvija u smjenama, međugradski i međunarodni prijevoz putnika, taxi služba, kao i vozači teretnih vozila u domaćem i međunarodnom transportu. Uposlenici iz stavka (2) koji su uključeni u provođenje mjera i aktivnosti na rješavanju epidemije COVID-19 na području Federacije BH, uposlenici kojima se proces rada odvija u smjenama, moraju imati odobrenje poslodavca za kretanje u razdoblju od 23.00 sata uvečer do 5.00 sati ujutru narednog dana; za kontrolu tačke 3. Poglavlja I „Opšte naredbe", zadužuje se kantonalne/županijske uprave policija nadležnih kantonalnih/županijskih ministarstava unutarnjih poslova sukladno kantonalnim/županijskim propisima o javnom redu i miru".* Takođe u tački XIII „Prelazne i završne odredbe" propisano je da: „*Dozvoljava se kantonalnim/županijskim stožerima ministarstava zdravstva uvođenje restriktivnijih i drugačijih mera spram procjene epidemiološke situacije u kantonu/županiji, odnosno opštini uz redovno obavještavanje Kriznog stožera Federalnog ministarstva zdravstva (tačka 1.). Naredba se donosi sa rokom važenja od 14 dana računajući od dana početka primjene ove Naredbe (tačka 2.)".*

Uzevši u obzir da se u uvodnom dijelu pomenute naredbe Federalni krizni štab nije pozvao na odredbe važećeg zakonodavstva, već na podzakonska akta, sa pravom je postavljeno pitanje ustavnosti i zakonitosti ovog akta. Takođe, u prelaznim i završnim odredbama ovog akta data je mogućnost kantonalnim štabovima Ministarstva zdravlja da uvedu strožije mjere u skladu sa procjenom epidemiološke situacije, i naređeno je kantonalnim ministarstvima unutrašnih poslova Federacije Bosne i Hercegovine vršenje nadzora na sprovođenju naredbe, čime se dovodi u pitanje postojanje prekoračenja ovlašćenja Federalnog kriznog štaba. Zbog ovih pitanja, pokrenuto je nekoliko apelacija pred Ustavnim Sudom Bosne i Hercegovine, u kojima su adresirana ova pitanja uz tvrdnju da je nezakonitim radom i prekoračenjem ovlašćenja, između ostalog, došlo i do

[172] M. N. Simović, V. M. Simović, *Ustavni sud Bosne i Hercegovine kao pozitivni zakonodavac*, Godišnjak fakulteta pravnih nauka, god. 10, br. 10, Banja Luka, 2020, str. 74.

[173] https://www.ustavnisud.ba/uploads/odluke/_bs/AP-3683-20-1262390.pdf, dostupno na dan 17.04.2021. godine.

[174] Pravilnik o ustrojstvu i načinu rada Kriznog štaba Federalnog ministarstva („Službene novine Federacije BiH", broj 10/12).

kršenja prava na slobodu kretanja zagarantovanu članom II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i članom 2. Protokola 4. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

Pre nego što ukažemo na odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, o pitanju ovih apelacija, predstavićemo pravni okvir koji reguliše rad Federalnog kriznog štaba, a koji je i Ustavni sud primijenio prilikom donošenja odluke. Zakonom o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u članu 1. propisano je: „*Ovim Zakonom utvrđuju se zarazne bolesti čije je sprečavanje i suzbijanje od interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) i mjere za zaštitu stanovništva od zaraznih bolesti.*" U članu 3. stav 1. ovog Zakona propisano je da je: „*Zaštita od zaraznih bolesti dužnost jedinica lokalne samouprave - opština, kantona i Federacije, zdravstvenih ustanova, zavoda zdravstvenog osiguranja, nosioca privatne prakse, privrednih društava i drugih pravnih i fizičkih lica.*" U članu 4. stav 1. tačka 1. Zaštita od zaraznih bolesti sastoji se u organiziranju i provođenju mjera za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti [...]. Takođe, član 6. stav 1. i 3. propisuju da: „*Epidemiju zarazne bolesti u dva ili više kantona proglašava i određuje zaraženim odnosno ugroženim područjem federalni ministar zdravstva (u daljem tekstu: federalni ministar) na osnovu epidemiološkog izvještaja zdravstvene ustanove i kantonalnog zavoda za javno zdravstvo (u daljem tekstu: kantonalni zavod), uz stručno mišljenje Zavoda za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federalni zavod). Proglašenje epidemije iz stava 1. i 2. ovog člana objavljuje se u „Službenim novinama Federacije BiH".*"

Kao što je to već istaknuto u ovoj studiji Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti članom 54. propisane su mjere osiguranja radi zaštite stanovništva, na način da: „*Radi zaštite stanovništva Federacije od unošenja kolere, kuge, virusnih hemoragičnih groznica, žute groznice, SARS-a i drugih zaraznih bolesti preduzimaju se mjere predviđene ovim Zakonom i međunarodnim sanitarnim konvencijama i drugim međunarodnim ugovorima (stav 1.). Radi sprečavanja i suzbijanja zaraznih bolesti iz stava 1. ovog člana Federalno ministarstvo zdravstva može narediti posebne vanredne zaštitne mjere protiv tih bolesti, između ostalog i, zabranu kretanja stanovništva, odnosno ograničenje kretanja u zaraženim ili neposredno ugroženim područjima, kao i druge mjere u skladu sa međunarodnim propisima (stav 2.)".* Član 60. ovog zakona propisuje da: „*U slučaju izrazito pogoršane epidemiološke situacije federalni ministar odnosno nadležni kantonalni ministar imenuje krizni štab sa zadako m organizovanja i koordiniranja mjera za suzbijanje određenih zaraznih bolesti.*"

Zatim, Zakonom o zdravstvenoj zašiti[175] u članu 187. propisuje da: „*U većim incidentnim situacijama kada nije proglašeno stanje prirodne i druge nesreće iz člana 189. Ovog zakona s ciljem upravljanja i koordiniranja rada zdravstvenih ustanova i privatnih zdravstvenih radnika formira se krizni štab Federalnog ministarstva, odnosno kantonalnog ministarstva (u daljem tekstu: krizni štab) koji deluje do momenta proglašavanaj prirodne i druge nesreće, kada ulogu upravljanja akcijama zaštite i spasavanja na teritoriji Federacije odnosno području kantona preuzima Federalni, odnosno kantonalni štab civilne zaštite. Veća incidentna situacija iz stava 1. ovog člana je bilo koji događaj koji predstavlja ozbiljnu prijetnju po zdravlje ljudi u određenoj zajednici, te uzrokuje ili bi mogao uzrokovati takav broj ili vrstu žrtava koje nije moguće zbrinuti redovnom organizacijom rada zdravstvenih ustanova i privatnih zdravstvenih radnika.*" Nadalje, Zakonom o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine[176] u članu 19. stav 2. propisano je da se: „*Odlukom uređuju pojedina pitanja ili propisuju mjere Vlade, daje saglasnost ili potvrđuju akti drugih organa ili organizacija, te odlučuje o drugim pitanjima o kojima se ne odlučuje uredbom".* Zakonom o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine u članu 66. propisano je da: „*Federalni i kantonalni organi uprave i samostalne upravne organizacije mogu donositi podzakonske propise iz svoje nadležnosti u cilju omogućavanja izvršavanja zakona i drugih propisa za koje su zaduženi (stav 1.). Organ uprave i upravne organizacije iz stava 1. ovog člana mogu donositi sljedeće podzakonske propise: pravilnik kao provedbeni propis i uputstvo, instrukciju i naredbu kao opšte akte (stav .2). Izuzetno, posebnim zakonom može se predvidjeti drugačiji naziv podzakonskog propisa, ako je to adekvatnije prirodi materija koja se treba uraditi tim propisom (metodologija i sl.) (stav 3).*"

---

175 Zakon o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH", br. 46/10 i 75/13).

176 Zakon o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 8/95,58/2, 19/03,2/06,8/06).

Naposlijetku, od relevantnih propisa koji uređuju rad kriznog štaba Federalnog ministarstva zdravstva je i Pravilnik o organiziranju i načinu rada kriznog štaba Federalnog ministarstva zdravstva broj 01-37-419/12 od 23. januara 2012. godine,[177] u čijem članu 1. je propisano da se: „*ovim Pravilnikom utvrđuje organizacija i način rada Kriznog štaba Federalnog ministarstva zdravstva (u daljem tekstu: Ministarstvo) (stav 1.). Odredbe ovog Pravilnika shodno se primjenjuju i na organizaciju i način rada kantonalnih kriznih štabova (stav 2.). Član 2. u većim incidentnim situacijama, kada nije proglašeno stanje prirodne i druge nesreće, osniva se Krizni štab Federalnog ministarstva zdravstva, odnosno kantonalnog ministarstva zdravstva (u daljem tekstu: Krizni štab) (stav 1.). Veća incidentna situacija iz stava 1. ovog člana je bilo koji događaj koji predstavlja ozbiljnu prijetnju po zdravlje ljudi, u određenoj zajednici, te uzrokuje ili bi mogao uzrokovati veći broj ili vrstu žrtava koje nije moguće zbrinuti redovnom organizacijom rada zdravstvenih ustanova i privatnih zdravstvenih radnika (stav 2.)*". Članom 6. Pravilnika propisano je da: „*Krizni štab, u većim incidentnim situacijama koje predstavljaju ozbiljnu prijetnju zdravlju ljudi u određenoj zajednici, upravlja i koordinira radom zdravstvenih ustanova i privatnih zdravstvenih radnika (stav 1.). Aktivnosti iz stava 1. ovoga člana Krizni štab provodi do momenta kada nadležni organi Federacije i kantona proglase stanje prirodne ili druge nesreće na teritoriju Federacije, odnosno području kantona, a kada ulogu upravljanja akcijama zaštite i spasavanja preuzima Federalni, odnosno kantonalni štabovi civilne zaštite u skladu sa Zakonom o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10) (stav 2.) . Krizni štab iz stava 1. ovog člana radi u sjednicama (stav 3.). Krizni štab iz stava 1. ovog člana donosi naredbe i odluke (stav 4.). Naredbe iz stava 4. ovog člana obavezujuće su za kantonalne krizne štabove, zdravstvene ustanove i privatnu praksu, kao i druge pravne i fizičke osobe (stav 5)*".

Takođe, ovdje treba pomenuti da je Pravilnikom o načinu rada i funkcioniranja štabova i povjerenika civilne zaštite[178] u članu 33. propisano da: „*Prestanak stanja prirodne ili druge nesreće se utvrđuje odlukom (stav 1.). Odluku o prestanku stanja prirodne ili druge nesreće donosi isti organ vlasti koji je donio odluku o proglašenju stanja prirodne ili druge nesreće.*" Od strane Vlade Federacije Bosne i Hercegovine je 29. maja 2020. godine donijeta odluka[179] da 31. maja 2020. godine prestaje stanje nesreće uzrokovane pojavom virusa korona (COVID-19) na području Federacije Bosne i Hercegovine. Tačkom III ove odluke: „*Zadužuju se Federalni štab civilne zaštite i Krizni štab Federalnog ministarstva zdravstva da i dalje prate i procjenjuju stanje epidemiološke situacije na području Federacije i na bazi istog utvrđuju mjere i aktivnosti na sprečavanju širenja koronavirusa (COVID-19) (stav 1.). Zadužuje se Federalna uprava civilne zaštite da u slučaju potrebe, stavi na raspolaganje snage i sredstva iz sastava odgovarajućih federalnih specijaliziranih jedinica civilne zaštite i službi zaštite i spasavanja Federacije Bosne i Hercegovine (stav 2.)*".

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je prilikom donošenja odluke uzeo u obzir prethodno navedene odredbe, kao i navode apelanata, ali i odgovor Vlade FBiH (Ured za saradnju i zastupanje pred Ustavnim sudom) i odgovor Federalnog ministarstva zdravstva na apleacije. Ovdje treba istaći da su apelanti u svojim aplacijama istakli da Federalni krizni štab nema nikakva ustavna, niti zakonska ovlašćenja da građanima uskraćuje slobodu kretanja, niti da naređuje kantonalnim ministarstvima unutrašnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine da nadziru sprovođenje ove naredbe, te da i kada bi postojao neki zakonski osnov za donošenje ove mjere i kada bi čak Krizni štab bio ovlašten da donese ovakvu mjeru, ista bi ostala besmislena i neproporcionalno rigorozna, posebno imajući u vidu opštepoznatu činjenicu da je kretanje stanovništva ionako najmanje frekventno u periodu na koji se naredba odnosi (između 23.00 sata i 5.00 sati). U apelacijama je takođe ukazano i na to da nije jasno zašto je ta granica postavljena baš na 23.00 sata i baš na 5.00 sati. Apelanti, su naveli da Federalni krizni štab nema osnova da donosi generalnu

[177] Pravilnik o organiziranju i načinu rada kriznog štaba Federalnog ministarstva zdravstva („Službene novine FBiH", broj 10/12).

[178] Pravilnik o načinu rada i funkcioniranja štabova i povjerenika civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH", br. 77/06, 5/07 i 32/14).

[179] Odluka o proglašenju prestanka stanja nesreće uzrokovano pojavom koronavirusa (COVID-19) na području Federacije Bosne i Hercegovine broj 701/2020 od 29. maja 2020. godine („Službene novine FBiH", broj 34/20 od 3. juna 2020. godine).

naredbu za građane, već da donosi naredbu isključivo za zdravstvene ustanove ili privatne zdravstvene radnike kada upravlja i koordinira njihov rad, te da se svi moraju pridržavati tih naredbi donesenih za rad zdravstvenih ustanova i privatnih zdravstvenih radnika. Takođe, apelanti su istakli da s obzirom da nije donesena odluka Vlade FBiH o proglašenju stanja prirodne nesreće, te pošto ni rukovodni organ - Krizni štab Federalne uprave Civilne zaštite, kao jedini ovlašteni organ koji to može uraditi, nije donio naredbu o ograničavanju slobode kretanja, apelanti smatraju da im je narušeno pravo na slobodu kretanja. Kada je je u pitanju odgovor Federalnog ministarstva zdravstva, u njemu je navedeno da je Federalni krizni štab osnovan u skladu sa članom 187. Zakona o zdravstvenoj zaštiti i članom 60. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti. S tim u vezi je ukazano da se u aktuelnoj epidemiološkoj situaciji uzrokovanoj novim virusom korona (COVID-19) postupa u skladu sa navedenom odredbom člana 187. Zakona o zdravstvenoj zaštiti a radi upravljanja i koordinisanja rada sektora zdravstva u Federaciji BiH, i to putem imenovanog Federalnog kriznog štaba, kao i putem imenovanih kriznih štabova kantonalnih ministarstava zdravstva. Dalje je ukazano da su, u skladu sa odredbom člana 6. stav 5. Pravilnika o organiziranju i načinu rada Federalnog kriznog štaba, naredbe i odluke tog federalnog kriznog štaba obavezujuće za krizne štabove kantonalnih ministarstava zdravstva, zdravstvene ustanove, nosioce privatne prakse, te pravne i fizičke osobe, kao i da Federalni krizni štab djeluje do proglašavanja prirodne i druge nesreće. Kada je u pitanju mjera ograničenja kretanja u konkretnom slučaju, navedeno je da iz medijskih natpisa, kao i inspekcijskih nalaza na osnovu nadzora ugostiteljskih objekata proizlazi da se mjera ograničenja rada ne duže od 23.00 sata nije poštovala, tačnije da se radi o mjeri koja se masovno kršila. To je, između ostalog, opredijelilo Federalni krizni štab da utvrdi mjere ograničenja kretanja u terminu od 23.00 sata do 5.00 sati. Takođe je ukazano da je navedena mjera ograničenja kretanja, koja se sprovodi zajedno sa svim ostalim mjerama, od izuzetnog značaja u situaciji kada se COVID-19 rapidno-horizontalno širi u zajednici. Pritom je navedeno i da je navedena mjera donesena na osnovu člana 54. stav 2. tačka 2. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, koji daje pravo Federalnom ministarstvu zdravstva da tu mjeru može uvesti kao posebnu vanrednu zaštitnu mjeru. Kantonalno ministarstvo zdravstva je navelo da je širenje zaraze COVID-19 u Kantonu Sarajevu iziskivalo da se neophodno donesu određene mjere radi suzbijanja širenja korona virusa i radi zaštite stanovništva.

Uzevši sve navedeno u obzir Ustavni sud Bosne i Hercegovine je zauzeo stav da ograničavanje kretanja stanovništva (na cijeloj teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine u vremenu od 23.00 sata do 5.00 sati) na osnovu Naredbe Federalnog kriznog štaba od 9. novembra 2020. godine predstavlja nesumnjivo „miješanje" u pravo na slobodu kretanja iz člana 2. Protokola broj 4. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. U obrazloženju svoje odluke sud je konstatovao da Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i Evropski sud za ljudska prava ne zabranjuju *a priori* uvođenje takvih mjera. Naprotiv, pozitivne obaveze koje nalaže Evropska konvencija kako bi se ostvario legitimni cilj zaštite zdravlja ljudi zahtijevaju od država članica aktivnu brigu i pravovremenu reakciju. Stoga bi se nepreduzimanje mjera, kao i njihovo nepravovremeno preduzimanje moglo smatrati povredom pozitivnih obaveza države. Istovremeno, za svako odstupanje neophodno je da postoji jasan osnov u domaćem pravu kako bi se osigurala zaštita od proizvoljnosti i svako odstupanje mora da bude striktno neophodno za borbu protiv javne opasnosti, što u okolnostima konkretnog slučaja podrazumijeva i borbu protiv epidemije COVID-19. Zatim, Ustavni sud podsjeća da predmetne apelacije pokreću pitanja iz okvira garancija kvalifikovanih sloboda/prava u kontekstu kojih je javnoj vlasti dozvoljeno miješanje u ova prava samo u slučajevima predviđenim Evropskom konvencijom. Praksa Evropskog suda i Ustavnog suda u pogledu testa koji je potrebno izvršiti u ovakvim slučajevima da bi se putem odgovora na pitanja iz testa došlo do zaključka da li je konkretnim postupanjem javne vlasti došlo do kršenja ovih prava je veoma razvijena. Ustavni sud će u specifičnim okolnostima date situacije analizirati sva pitanja iz navedenog testa. Kada je u pitanju „zakonitost" osporenih odluka, Ustavni sud napominje da,

prema praksi Evropskog suda, osporena mjera mora da ima neku osnovu u domaćem pravu uz zahtjev da on bude pristupačan osobi koja je u pitanju i predvidljiv povodom pitanja posljedica koje se očekuju.[180] Ustavni sud Bosne i Hercegovine je konstatovao da osporene naredbe kriznih štabova pri nadležnim ministarstvima zdravstva nisu donesene na osnovu novih „zakona", kao što su to učinile mnoge zemlje regulišući novonastalu situaciju u vezi sa COVID-19, već na osnovu postojećeg pravnog okvira kojim je uređeno pitanje zdravstvene zaštite na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine u situaciji nastaloj nakon ukidanja stanja prirodne nesreće uzrokovane zaraznom bolešću COVID-19 i naknadnog proglašenja epidemije. Tako, Ustavni sud zapaža da su se donosioci osporenih naredbi u tim odlukama prvenstveno pozvali na podzakonske akte i odluke koje su donesene na osnovu Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Isto tako, Ustavni sud ima u vidu da se Federalno ministarstvo zdravstva u svom odgovoru na apelaciju referiralo, osim navedenog zakona, i na Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti. Nadalje, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je konstatovao da je postojeći pravni, odnosno „zakonski" okvir za donošenje osporenih odluka kriznih štabova nadležnih ministarstava zdravstva uopšten i da je prevashodno usmjeren na djelovanje prema zdravstvenom sistemu nego na mjere prema stanovništvu, što je posljedica i činjenice da postojeći zakoni kojima je uređena ova oblast, ipak, nisu predvidjeli uslove koje je prouzrokovala pandemija COVID-19. Međutim, i pored navedene uopštenosti, Ustavni sud je prihvatio da „zakon" u svom širem konvencijskom značenju, tj. relevantni domaći propisi predviđaju mogućnost za donošenje odgovarajućih odluka radi sprečavanja širenja zaraznih bolesti. Stoga, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju, a nakon donošenja Odluke o prestanku stanja nesreće uzrokovane pojavom COVID-19 od 3. juna 2020. godine na teritoriji FBiH, propisi na koje su se javne (izvršne) vlasti oslonile nisu bez potpunog utemeljenja na „zakonu". O pitanju uvedenih mjera zabrane kretanja, Sud je zauzeo stanovište da se radi o mjerama koje je u konkretnom slučaju donijela struka, tj. ministarstva zdravstva, pa se Ustavni sud ne smatra nadležnim, niti pozvanim da te mjere ocjenjuje sa tog, tj. stručnog medicinskog aspekta. Ali, u svakom slučaju mjere kojima se zadire u osnovna ljudska prava, i to u ovako velikom obimu u odnosu na celokupno stanovništvo, moraju biti i proporcionalne cilju kojem se teži, što podrazumijeva da se one primjenjuju nakon podrobne analize i zaključka, te analize da druge blaže mjere ne bi vodile javnom cilju i da se moraju stalno preispitivati kako ne bi trajale duže od neophodnog. Ono što je posebno važno jeste da mjere koje javne vlasti preduzimaju u svim svojim segmentima moraju biti primjerene demokratskom društvu, odnosno moraju biti usmjerene ka zaštiti demokratskog poretka od prijetnji tom poretku, te da je neophodno uložiti svaki napor da se zaštite vrijednosti demokratskog društva koje, pored primarnog cilja zaštite života ljudi na određenom prostoru, uključuju i poštivanje ljudskih prava i sloboda. Sud nadalje navodi da u situacijama u kojima se radi o masovnim ograničenjima kvalifkovanih ljudskih prava, odnosno u situacijama u kojima samo tijela formirana od organa izvršne vlasti preduzimaju mjere s ciljem zaštite zdravlja ljudi, Ustavni sud smatra da pri ocjeni takvih mjera nije dovoljno samo da se sprovede klasični test ispitivanja takvog miješanja. U takvim situacijama, prema mišljenju Ustavnog suda, nužno je analizu takvih mjera i ograničenja dovesti, prije svega, u vezu sa mehanizmima zaštite kojima se uspostavlja kontrola nad takvim djelovanjem organa izvršne vlasti, kako bi se osiguralo poštivanje već spomenutih vrijednosti demokratskog društva i osnovnih principa na kojima ona počiva. To se prvenstveno odnosi na kontrolu zakonodavne vlasti nad djelovanjem izvršne vlasti u takvim situacijama. Sud je naveo da je uobičajena praksa u demokratskim sistemima da u takvim situacijama zakonodavno tijelo, u svjetlu postojanja vanredne situacije, prethodno prenese svoje nadležnosti na izvršnu vlast, ili da naknadno odobri takvo postupanje izvršne vlasti. U svakom slučaju nadzor zakonodavne vlasti mora postojati, posebno u vanrednoj situaciji koju karakteriše objektivna nemogućnost spoznaje njene prirode i opasnosti i u kojoj postoji neizvesnost u pogledu samog njenog trajanja. U takvim slučajevima je neophodno da postoji takav pravni okvir na osnovu kojeg izvršna vlast preduzima

[180] Videti predmet *Amann protiv Švajcarske*, 16. februar. 2000.

mjere (kojima se na uopšten i direktan način ograničavaju ili ukidaju prava iz Ustava Bosne i Hercegovine i Evropske konvencije), koji suštinski uspostavlja ograničenja izvršnoj vlasti s ciljem da se ona onemogući da zloupotrebljava svoja ovlaštenja.

O pitanju analize situacija u Bosni i Hercegovini, odnosno u Federaciji Bosne i Hercegovine od početka pandemije (odluke javnih vlasti), Sud je zauzeo stav da je jasno da mjere osporene apelacijama nisu donesene na početku pandemije, jer je od tada prošao dovoljan period u kojem je bila neophodna konsolidacija svih segmenata javne vlasti za razliku od početnog stadijuma navedene pandemije. Ipak, osporene mjere su donesene na osnovu naredbi kriznih štabova ministarstava zdravstva. Dakle, radi se o jednom reduciranom segmentu izvršne vlasti čije je djelovanje u osnovi po svojoj prirodi privremenog karaktera. Istina, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je Odlukom o proglašenju prestanka stanja nesreće uzrokovane pandemijom COVID-19, ovlastila Krizni štab Federalnog ministarstva zdravstva da, između ostalog, utvrđuje mjere radi sprečavanja širenja virusa korona (COVID-19). Međutim, prema ocjeni Ustavnog suda, ovakav pravni okvir djelovanja kriznih štabova je postavljen na preširok način i bez adekvatne kontrole, odnosno učešća kako najviše izvršne vlasti, tako i zakonodavne vlasti, a što je kao posljedicu imalo donošenje mjera (iako usmjerenih na zaštitu zdravlja) kojima se cjelokupnom stanovništvu Federacije Bosne i Hercegovine (temporalno ograničenje kretanja) ozbiljno zadire u osnovna ljudska prava, tj. ograničavaju se, pa i ukidaju osnovna ljudska prava. Kada se dovede u vezu zahtjev da miješanje u ljudska prava bude zasnovano na zakonitosti i kada se uzmu u obzir ovi atributi demokratskog društva, prema mišljenju Suda, jasno je da je u konkretnom slučaju izostala neophodna uloga zakonodavne i najviše izvršne vlasti zbog čega mjerama (nametnutim osporenim odlukama) nedostaju ovi bitni elementi da bi se u potpunosti moglo smatrati da su u skladu sa standardima kvalificiranih ljudskih prava koja su konkretno u pitanju. U demokratskom društvu ovako značajne mjere, iako usmjerene na zaštitu zdravlja, nakon dužeg perioda postojanja opasnosti-pandemije i kada je i ubuduće neizvjesno njeno trajanje i tok, moraju biti pod stalnom kontrolom zakonodavne vlasti i uz učešće najvišeg organa izvršne vlasti.

Uzevši u obzir sve navedeno, Ustavni sud je zauzeo stanovište da je u konkretnim slučajevima prekršeno ustavno pravo na „slobodu kretanja" iz člana II/3. m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola broj 4. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. Ustavni sud je zaključio da miješanje u osnovna ljudska prava i slobode garantovane Ustavom BiH i Evropskom konvencijom, u konkretnom slučaju slobodu kretanja, koje je izvršeno naredbama uskih segmenata izvršne vlasti o ograničenju kretanja, u konkretnom slučaju kriznih štabova ministarstava zdravstva, kada je izostalo aktivno učešće najviših organa zakonodavne i izvršne vlasti u donošenju i preispitivanju naređenih mjera, predstavlja kršenje navedenih ljudskih prava i sloboda.

5.3.1.2. Identifikovana kršenja prava na slobodu kretanja putem ograničenja koja su organi Republike Sprske nametnuli kao odgovor na pandemiju COVID-19

Narodna skupština Republike Srpske je 16. marta 2020. godine proglasila vanrednu situaciju na teritoriji Republike Srpske zbog epidemiološke situacije u Republici Srpskoj, usljed pandemije COVID-19, kojom se snage za zaštitu i spasavanje iz člana 8.[181] Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama,[182] stavljaju pod komandu Republičkog štaba za vanredne situacije, osim organizacionih jedinica iz tačke v) ovog člana, koje djeluju u koordinaciji sa Republičkim štabom za vanredne situacije (član 2. Odluke o proglašenju vanredne situacije za teritoriju Re-

[181] Vidjeti na strani 164 sadržinu člana 8. ovog zakona.

[182] Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 121/12 i 46/17).

publike Srpske[183]). Narodna skupština Republike Srpske je 28. marta 2020. godine usvojila Odluku o proglašenju vanrednog stanja u Republici Srpskoj zbog epidemiološke situacije koju je prouzrokovala pandemija COVID-19, a ista stupila na snagu 3. aprila 2020. godine.

Proglašenjem vanrednog stanja u Republici Srpskoj uveden je i poseban pravni režim kojim se suspenduje redovno funkcionisanje državne uprave, u okviru kojeg se mogu ograničiti ili suspendovati Ustavom zagarantovana prava i slobode građana, s ciljem postizanja veće operativnosti i efikasnosti sistema za vrijeme trajanja vanrednog stanja. U skladu sa navedenim, Republički štab za vanredne situacije je donio niz zaključaka o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji Republike Srpske, što je u značajnoj mjeri uticalo na ograničenje prava na slobodno kretanje građana Republike Srpske, pa se postavilo pitanje ustavnosti, odnosno zakonitosti ovih akata, kao i njihovog odnosa prema pravu na slobodno kretanje u smislu člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. U tom smislu podnijete su inicijative za ocjenu ustavnosti zakjučaka Republičkog štaba za vanredne situacije. Analizirajući relevantne zakona, kao i odluke Ustavnog suda Republike Srpske na ovom mjestu ćemo prikazati zaključke Republičkog štaba za vanredne situacije kojima je izvršeno kršenje prava na slobodu kretanja, a koje je zaštićeno članom II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine, kao i članom 21. Ustava Republike Srpske, i članom 2. Protokola 4. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, a gdje je kršenje potvrđeno odlukama ovog suda.

5.3.1.2.1. Zaključci o ograničenju kretanja i zabrani kretanja lica na teoritoriji Republike Srpske Republičkog štaba za vanredne situacije

1) Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji Republike Srpske broj 05-1/20 od 21. marta 2020. godine, Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske broj 26-2/20 od 27. aprila 2020. godine i Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske broj 31-9/20 od 5. maja 2020. godine

Uzevši u obzir da se radi o većem broju zaključaka, najprije ćemo ukratko izložiti sadržinu istih, a zatim ćemo ukazati na zakonsku regulativu na osnovu koje su isti donijeti, a potom izvršiti analizu ustavnosti i zakonitosti ovih akata, kao i njihove usaglašenosti sa članom 2. Protokola 4. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, uz pozivanje na stavove Ustavnog suda Republike Srpske o pitanju ovih akata Republičkog štaba za vanredne situacije.

Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji Republike Srpske broj 05-1/20 od 21. marta 2020. godine Republičkog štaba za vanredne situacije je donijet na osnovu člana 45. stav 1. tačka z., Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, kao i člana 43. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, Odluke o proglašenju vanredne situacije za teritoriju Republike Srpske od 16. marta 2020. godine i Zaključka o obaveznom sprovođenju mjera za reagovanje na pojavu bolesti izazvane novim virusom korona (COVID - 19) u Republici Srpskoj broj 01-3/20 od 17. marta 2020. godine. Ovim zaključkom se naređuje zabrana kretanja licima sa navršenih 65 i više godina života; zabranjuje se svim licima kretanje na javnim površinama u vremenu od 20.00 do 5.00 sati (tačke 1. i 2.); pobrojane su kategorije lica na koje se odnosi zabrana iz tačke 1. i 2. (tačka 3.); određeno je da će se nepoštovanje zabrana iz tačke 1. i 2. ovog zaključka kazniti u skladu sa važećim zakonskim propisima Republike Srpske (tačka 4); propisano je da je za sprovođenje ovog zaključka odgovorno Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske (tačka 5.) te da ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja i primjenjuje se do 30. marta 2020. godine (tačka 6.).

Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske broj 26-2/20 od 27. aprila 2020. godine Republičkog štaba za vanredne situacije donijet je na osnovu člana 45.

[183] Odluka o proglašenju vanredne situacije za teritoriju Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske", br. 25/2020).

tačka b., g. i z., Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, kao i člana 43. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, Odluke o proglašenju vanredne situacije u Republici Srpskoj. Ovim zaključkom se, u cilju sprečavanja širenja bolesti izazvane novim virusom korona (COVID - 19) u Republici Srpskoj naređuje zabrana kretanja, pobrojane su kategorije lica na koje se odnosi zabrana, kao i vrijeme zabrane kretanja (tačke 1. i 2.); navedeni su izuzeci od zabrane iz tačke 1. (tačka 3.); propisano je da će se svako nepoštovanje mjera iz ovog zaključka kazniti u skladu sa važećim zakonskim propisima Republike Srpske te da je za realizaciju Zaključka zaduženo Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske (tačke 4. i 5.); da se stupanjem na snagu ovog zaključka stavlja van snage Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske broj 16-3/20 od 6. aprila 2020. godine (tačka 6.) te da ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja i primjenjuje se do 11. maja 2020. godine (tačka 7.).

Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske broj 31-9/20 od 5. maja 2020. godine Republičkog štaba za vanredne situacije donijet je na osnovu člana 45. tačka b., g. i z., Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, kao i člana 43. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti i Odluke o proglašenju vanredne situacije u Republici Srpskoj, a u vezi sa Zaključkom o obaveznom sprovođenju mjera za reagovanje na pojavu bolesti izazvane novim virusom korona (COVID - 19) u Republici Srpskoj broj 26-1/20 od 27. aprila 2020. godine. Ovim zaključkom se, u cilju sprečavanja širenja bolesti izazvane novim virusom korona (COVID - 19) u Republici Srpskoj naređuje zabrana kretanja; pobrojane su kategorije lica na koje se odnosi zabrana, kao i vrijeme zabrane kretanja (tačke 1. i 2.); navedeni su izuzeci od zabrane iz tačke 1. (tačka 3.); definisane su mjere koje prilikom pružanja usluga licima iz tačke 3. podtačka 1. ovog zaključka moraju obezbijediti vlasnici trgovačkih radnji, apoteka, rukovodstvo u bankama i drugi subjekti (tačka 4.); propisano je da će se svako nepoštovanje mjera iz ovog zaključka kazniti u skladu sa važećim zakonskim propisima Republike Srpske, te da je za realizaciju Zaključka zaduženo Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske (tačka 5. i 6.); da se stupanjem na snagu ovog zaključka stavlja van snage Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske broj 26-2/20 od 27. aprila 2020. godine (tačka 7.) te da ovaj zaključak stupa na snagu 7. maja 2020. godine i primjenjivaće se do 11. maja 2020. godine (tačka 7.).

Prilikom ocjene ustavnosti naprijed navedenih zaključaka u Ustavni sud je najprije pošao od konstatacije da je Ustavom Republike Srpske utvrđeno: da se ustavno uređenje Republike temelji, između ostalog, na vladavini prava te na parlamentarnoj demokratiji i podjeli vlasti (član 5. stav 1. alineje 4. i 7.), da se zakonom mogu uvesti ograničenja kretanja samo ako je to neophodno radi vođenja krivičnog postupka ili radi zaštite bezbjednosti i zdravlja ljudi (član 21. stav 2.), da se državna vlast u Republici organizuje na načelu podjele vlasti te da ustavotvornu i zakonodavnu vlast ostvaruje Narodna skupština (član 69. stav 1. i 2.). Pored toga, prema članu 108. Ustava zakoni, statuti, drugi propisi i opšti akti moraju biti u saglasnosti s Ustavom, a propisi i drugi opšti akti moraju biti u saglasnosti sa zakonom.

Zakonom o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama u članu 2. propisano je: „da je sistem zaštite i spasavanja dio sistema bezbjednosti i integrisani oblik upravljanja i organizovanja subjekata i snaga sistema zaštite i spasavanja na sprovođenju preventivnih i operativnih mjera i izvršavanju zadataka zaštite i spasavanja ljudi i materijalnih dobara od elementarne nepogode i druge nesreće, uključujući i mjere oporavka od njihovih posljedica". Takođe članom 6. ovog zakona propisano je da sistem zaštite i spasavanja, u smislu ovog zakona, podrazumijeva: „*a) planiranje, pripremanje i sprovođenje mjera i aktivnosti na zaštiti i spasavanju, b) zaštitu kao skup preventivnih mjera usmjerenih na jačanje otpornosti društva, otklanjanje mogućih uzroka ugrožavanja, smanjenje uticaja i sprečavanje elementarne nepogode i druge nesreće i u slučaju da do njih dođe, umanjenje njihovih posljedica, c) koordinaciju pri uspostavljanju, izradi i realizaciji Programa za smanjenje rizika od elementarne nepogode i druge nesreće u Republici, č) spasavanje i pružanje pomoći kroz organizovanje civilne zaštite, kao preventivne i operativne aktivnosti koje se preduzimaju u cilju spasavanja ljudi, materijalnih i kulturnih dobara i životne sredine, ć) preduzimanje mjera i aktivnosti na ublažavanju i otklanjanju neposrednih posljedica usljed elementarne nepogode i druge nesreće i stvaranje neophodnih uslova za život ljudi na ugroženom području, d)*

organizovanje, opremanje i osposobljavanje snaga zaštite i spasavanja, republičkih organa uprave i drugih organa, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika za zaštitu i spasavanje, dž) organizovanje i osposobljavanje građana za sve vidove zaštite, đ) upravljanje, rukovođenje i koordinaciju subjektima i snagama sistema zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama, e) pružanje, traženje pomoći i saradnju sa drugim zemljama i međunarodnim organizacijama i f) druge poslove i zadatke zaštite i spasavanja".

U smislu člna 8 ovog zakona snage za zaštitu i spasavanje su: „*a) Republički štab za vanredne situacije i specijalizovane jedinice zaštite i spasavanja koje formira Vlada Republike Srpske (u daljem tekstu: Vlada), b) štabovi za vanredne situacije, jedinice i timovi civilne zaštite koje formiraju organi jedinice lokalne samouprave, v) nadležne organizacione jedinice Ministarstva, g) štabovi za vanredne situacije i jedinice i timovi za zaštitu i spasavanje koje formiraju privredna društva i druga pravna lica, d) jedinice, timovi i ekipe Crvenog krsta Republike Srpske, đ) jedinice i timovi koje formiraju udruženja građana i druge nevladine organizacije, e) povjerenici zaštite i spasavanja, ž) profesionalne i hitne službe (vatrogasci, medicinske i veterinarske službe i druge službe) i druge organizacije i z) građani".*

U smislu člana 13. ovog zakona preventivne aktivnosti zaštite i spasavanja su: „*a) izrada procjene ugroženosti od mogućih rizika od opasnosti, b) izrada planova zaštite i spasavanja, v) uređenje prostora i objekata u funkciji zaštite i spasavanja, g) uspostavljanje sistema zaštite i spasavanja i d) angažovanje lica i obezbjeđivanje materijalnih i drugih sredstava za izvršenje planiranih zadataka".*

U smislu člana 14. ovog zakona operativne aktivnosti za zaštitu i spasavanje su aktivnosti koje se preduzimaju: „*a) u slučaju neposredne prijetnje i rizika od opasnosti, b) za vrijeme rizika od opasnosti i c) za otklanjanje posljedica u toku opasnosti i poslije prestanka opasnosti".*

U smislu člana 18. tačka l. ovog zakona: „*Vlada u oblasti zaštite i spasavanja obezbjeđuje izgradnju i razvoj sistema zaštite i spasavanja Republike i plansko povezivanje dijelova sistema i zadataka u jedinstvenu cjelinu*", a između ostalog, *„osniva i Republički štab za vanredne situacije*".

Članom 40. tačka a) ovog zakona propisano je da se za: *„koordinaciju i rukovođenje prilikom zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima, kao operativno-stručna tijela, formiraju se štabovi za vanredne situacije, za teritoriju Republike – Republički štab za vanredne situacije".*

Članom 41. ovog zakona propisano je da: „*Odluku o proglašenju vanredne situacije za teritoriju Republike ili dio teritorije Republike, donosi Vlada na prijedlog Republičkog štaba za vanredne situacije (stav 1.). Donošenjem odluke o proglašenju stanja vanredne situacije, snage iz člana 8. tačka a., b., g., d., đ., e., ž. i z., ovog zakona stavljaju se pod komandu nadležnog štaba za vanredne situacije, osim snaga iz tačke v. tog člana, koje djeluju u koordinaciji sa nadležnim štabom za vanredne situacije (stav 2.)".*

Članom 45. ovog zakona propisano je da: „*Štab za vanredne situacije obavlja sljedeće poslove:*

a) rukovodi i koordinira rad subjekata i snaga sistema zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama na sprovođenju utvrđenih zadataka,

b) rukovodi i koordinira sprovođenje mjera i zadataka zaštite i spasavanja,

c) razmatra i daje mišljenje na prijedlog Procjene ugroženosti i prijedlog Plana zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće,

č) prati stanje i organizaciju zaštite i spasavanja i predlaže mjere za njihovo poboljšanje,

ć) naređuje upotrebu snaga za zaštitu i spasavanje, sredstava pomoći i drugih sredstava koja se koriste u vanrednim situacijama,

d) radi na redovnom informisanju i obavještavanju stanovništva o rizicima, opasnostima i preduzetim mjerama,

dž) prati organizaciju, opremanja i obučavanja jedinica i timova za zaštitu i spasavanje, ovlašćenih, osposobljenih pravnih lica,

đ) sarađuje sa nadležnim organima zaštite i spasavanja susjednih država u vanrednim situacijama,

e) procjenjuje ugroženost od nastanka vanredne situacije i

f) donosi prijedloge, zaključke i preporuke".

Članom 47. ovog zakona je propisano da: „*Republički štab za vanredne situacije, pored poslova iz člana 45. ovog zakona, obavlja i sljedeće poslove:*

a) naređuje štabovima za vanredne situacije preduzimanje mjera i aktivnosti za zaštitu i spasavanje,

b) razmatra i daje mišljenje na Program za smanjenje rizika od elementarne nepogode i druge nesreće u Republici,

c) naređuje angažovanje i upotrebu snaga i sredstava zaštite i spasavanja sa područja neugroženih opština ili gradova na područje ugroženih opština ili gradova,

č) predlaže Vladi donošenje odluke o traženju, prihvatanju, odnosno pružanju pomoći susjednim i drugim državama i

ć) angažuje osposobljena pravna lica i druge organizacije od značaja za Republiku".

Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti u članu 43. propisano je da: „*Vanredne mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti sprovode se u situaciji u kojoj dolazi do ugrožavanja bezbjednosti i zdravlja ljudi, postojanjem neposredne opasnosti za masovno prenošenje zaraznih bolesti (stav 1.). Vanredne mjere iz stava 1. ovog člana obuhvataju:*

1) ograničenje kretanja u zaraženom i ugroženom području i stavljanje pod zdravstveni nadzor lica koje je bilo u kontaktu za zaraženim licem,

2) ograničenje ili zabranu prometa pojedine ili svih vrsta robe i sredstava na određenom području,

3) prestanak rada vaspitno-obrazovnih ustanova i zabranu okupljanja na javnim mjestima,

4) uvođenje obaveznog angažovanja zaposlenih u zdravstvenim ustanovama i drugih građana na otklanjanju posljedica nastale situacije,

5) vanrednu vakcinaciju, odnosno hemioprofilaksu,

6) izolaciju oboljelih u kućnim uslovima ili drugom adaptiranom objektu, kada zbog masovnog obolijevanja nije moguća izolacija u zdravstvenoj ustanovi,

7) ustupanje i adaptaciju drugih objekata i angažovanje potrebnih sredstava i opreme za potrebe zdravstvene službe,

8) uspostavljanje karantina i stavljanje u karantin lica koje je bilo u kontaktu sa licem oboljelim od posebno opasne zarazne bolesti, te u skladu sa preporukama i druge mjere koje priroda bolesti nalaže, odnosno mjere koje predloži Svjetska zdravstvena organizacija,

9) informisanje javnosti o aktuelnoj epidemiološkoj situaciji, postojećim resursima, mjerama koje se preduzimaju i koje treba da preduzmu građani".

Članom 44. ovog zakona propisano je da: „*Dom zdravlja prijavljuje Institutu pojavu epidemije zarazne bolesti za područje jedinice lokalne samouprave, za koju je osnovan ili u okviru koje deluje (stav 1.). U skladu sa epidemiološkim nadzorom i procjenom rizika za pojavu i širenje zarazne bolesti, Institut daje procjenu o ugroženom i zaraženom području, te Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite (u daljem tekstu: Ministarstvo) predlaže proglašenje epidemije od većeg epidemiološkog značaja (stav 2.). Na osnovu procjene i prijedloga Instituta iz stava 2. ovog člana, ministar naredbom proglašava pojavu epidemije od većeg epidemiološkog značaja i naređuje mjere koje se u tom slučaju moraju sprovoditi na zaraženom području (stav 3.)".*

Uzevši u obzir naprijed navedene ustavne i zakonske odredbe, Ustavni sud Republike Srpske je utvrdio odlukom broj: U-40/20 od 21. aprila 2021. godine da je donoseći naprijed navedene zaključke o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji Republike Srpske, Republički štab za vanredne situacije prekoračio svoja ovlašćenja operativno-stručnog tijela formiranog za koordinatociju i rukovođenje prilikom zaštite i spasavanja na teritoriji Republike, koja su definisana u članu 40. tačka a., kao i članovima 45. i 47. Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama. Takođe, Ustavni sud Republike Srpske je konstatovao da Republički štab za vanredne situacije nije bio ni ovlašćen da, u smislu člana 43. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, a koji je bio označen kao jedan od pravnih osnova za donošenje naprijed navedenih zaključaka, donosi mjere ograničenja kretanja u zaraženom i ugroženom području, imajući u vidu da je ovo ovlašćenje prema odredbi člana 44. stav 3. ovog zakona u isključivoj nadležnosti Ministra zdravlja i socijalne zaštite.

Uzimajući u obzir da je članom 21. stav 2. Ustava Republike Srpske utvrđeno da se samo zakonom mogu uvesti ograničenja kretanja, ukoliko je to, između ostalog, neophodno radi zaštite bezbjednosti i zdravlja ljudi, Ustavni sud Republike Srpske je zauzeo stav da Republički štab za vanredne situacije nije bio ovlašćen da navedenim zaključcima ograniči i zabrani kretanje na teritoriji Republike Srpske. Postupajući na opisani način ovo tijelo je, suprotno članu 69. stav 2. Ustava, preuzelo zakonodavna ovlašćenja Narodne skupštine Republike Srpske, čime je postupilo suprotno i zajamčenim načelima vladavine prava i podjele vlasti iz člana 5. stav 1. alineja 4. i 7. i člana 69. stav 1 Ustava. Pored toga, Ustavni sud Republike Srpske je konstatovao da osporeni zaključci nisu doneseni s ciljem izvršavanja zakona, već je njima izvršeno neposredno uređivanje odnosa koji prema članu 21. stav 2. Ustava predstavljaju zakonsku materiju, ovi akti nisu u saglasnosti ni sa članom 108. stav 2. Ustava Republike Srpske.

S tim u vezi, Ustavni sud Republike Srpske je, s obzirom na to da Republički štab za vanredne situacije nije nadležan da svojim aktom uređuje predmetne odnose, po ocjeni Suda naprijed navedeni zaključci Republičkog štaba za vanredne situacije u vrijeme važenja, u cjelini nisu bili u saglasnosti s Ustavom, Zakonom o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama i Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti.

2) Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske broj: 16-3/20 od 6. aprila 2020. godine.

Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske broj: 16-3/20 od 6. aprila 2020. godine je donijet od strane Republičkog štaba za vanredne situacije na osnovu člana 45 tačke b., g. i z., Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, člana 43. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, Odluke o proglašenju vanredne situacije u Republici Srpskoj, a u vezi sa Zaključkom o obaveznom sprovođenju mjera za reagovanje na pojavu bolesti izazvane novim virusom korona u Republici Srpskoj broj 11-2/20 od 30.3.2020. godine.

Tačkom 1. Zaključka je propisano da se, u cilju sprečavanja širenja bolesti izazvane novim virusom korona (COVID – 19), u Republici Srpskoj, naređuje zabrana kretanja: licima sa navršenih 65 i više godina života od 00.00 do 24.00 časa (podtačka 1.), svim licima bez obzira na godine života, u vremenu od 20.00 do 5.00 sati (podtačka 2.) i svim licima izvan njihovog mjesta prebivališta/boravišta, od subote u 12.00 sati do nedjelje u 18.00 sati (podtačka 3.). Tačkom 7. Zaključka je propisano da zaključak stupa na snagu danom donošenja i da se primjenjuje do 13. aprila 2020. godine.

Primenjujući ustavne i zakonske odredbe, čija sadržina je detaljnije prikazana u prethodnom dijelu ove studije, odnosno u tački a., ovog dijela studije, Ustavni sud Republike Srpske je došao do iste konstatacije, a to je da Republički štab za vanredne situacije donoseći Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske broj: 16-3/20 od 6. aprila 2020. godine prekoračio svoja ovlašćenja, kao i da isti nije bio ovlašćen da ograniči kretanje u zaraženom i ugroženom području. Takođe, uzimajući u obzir da je članom 21. stav 2. Ustava Republike Srpske utvrđeno da se samo zakonom mogu uvesti ograničenja kretanja, ukoliko je to, između ostalog, neophodno radi zaštite bezbjednosti i zdravlja ljudi, Ustavni sud Republike Srpske je utvrdio da Republički štab za vanredne situacije nije bio ovlašćen da osporenim opštim aktom ograniči i zabrani kretanje na teritoriji Republike Srpske. Postupajući na opisani način ovo tijelo je, suprotno članu 69. stav 2. Ustava Republike Srpske, na sebe preuzelo zakonodavna ovlašćenja Narodne skupštine Republike Srpske, čime je postupilo suprotno i zajamčenim načelima vladavine prava i podjele vlasti iz člana 5. stav 1. alineja 4. i 7. i člana 69. stav 1. Ustava. Pored toga, kako osporeni zaključak nije donesen u cilju izvršavanja zakona, već je njime izvršeno neposredno uređivanje odnosa koji prema članu 21. stav 2. Ustava predstavljaju zakonsku materiju, osporeni zaključak nije saglasan ni sa članom 108. stav 2. Ustava.

S obzirom na to da Republički štab za vanredne situacije nije nadležan da svojim aktom uređuje predmetne odnose, osporeni zaključak, po ocjeni Ustavnog suda Republike Srpske (Od-

luka broj: U-25/20 od 29. aprila 2021. godine), u vrijeme važenja, u cjelini nije bio u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske, Zakonom o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama i Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti.

5.3.1.3. Identifikovana kršenja prava na slobodu kretanja putem ograničenja koja su organi Brčko distrikta BiH nametnuli kao odgovor na pandemiju COVID-19

Kada je u pitanju Brčko distrikt Bosne i Hercegovine donesena je Odluka Vlade Brčko distrikta BiH o ugroženosti stanovnika Brčko distrikta BiH od epidemije zarazne bolesti-virusa korona (COVID-19)[184] 11. i 12. marta 2020. godine i Odluke Vlade Brčko distrikta BiH o proglašenju stanja prirodne nesreće od 13.03.2020. godine.

U skladu sa članom 36. Zakona o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine[185] za potrebe koordinacije i rukovođenja akcijama zaštite i spasavanja na području Distrikta formiran je Štab za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH. Članom 37. stav 2. ovog zakona, propisano je da se donošenjem odluke o proglašenju stanja prirodne ili druge nesreće, snage zaštite i spasavanja iz člana 7. stava 1.,[186] tački a., d., e., f., g., h. i i., ovog zakona stavljaju se pod komandu Štaba, osim snaga iz tački b. i c. ovog člana, koje djeluju u koordinaciji sa Štabom. Članom 41. stav 1. tačka b. ovog zakona propisano je da, Štab između ostalog, naređuje upotrebu i raspoređivanje snaga za zaštitu i spasavanje, sredstava pomoći i drugih sredstava koja se koriste za vrijeme stanja prirodne ili druge nesreće, te naređuje provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spasavanja. Članom 50. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti Brčko distrikta BiH propisano je da: „U slučaju pojave posebno opasne zarazne bolesti, zloupotrebe biološkog agensa, kao i epidemije od većeg epidemiološkog značaja, može se proglasiti stanje prirodne ili druge nesreće, shodno odredbama zakona kojim se uređuje oblast zaštite i spasavanja ljudi i materijalnih dobara u vanrednim situacijama (stav 1.). Mjere koje se preduzimaju u slučaju stanja prirodne ili druge nesreće su opšte, posebne, vanredne i ostale mjere utvrđene ovim zakonom (stav 2.)." Članom 43. stav 2., između ostalih, propisane su sljedeće mjere: „ograničenje kretanja u zaraženom i ugroženom području i stavljanje pod zdravstveni nadzor lica koje je bilo u kontaktu sa zaraženim licem (tačka a.), izolacija oboljelih u kućnim uslovima ili drugom adaptiranom objektu, kada zbog masovnog oboljevanja nije moguća izolacija u zdravstvenoj ustanovi (tačka e.), uspostavljanje karantina i stavljanje u karantin lica koje je bilo u kontaktu s licem oboljelim od posebno opasne zarazne bolesti, te u skladu s preporukama i druge mjere koje priroda bolesti nalaže, odnosno mjere koje predloži Svjetska zdravstvena organizacija (tačka h.).

U skladu sa navedenim od odredbama od strane Štaba za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH, donijet je niz naredbi o ograničenju i zabrani kretanja lica na Brčko distrikta BiH, što je u značajnoj mjeri uticalo na ostvarenje prava na slobodno kretanje građana Brčko distrikta, pa se

[184] Odluka o proglašenju ugroženosti stanovnika Brčko distrikta BiH od epidemije zarazne bolesti – virusa korona (COVID-19) („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 12/2020 i 29/2020).

[185] Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", broj: 29/16 i 33/16).

[186] Član 7. stav 1. ovog zakona propisuje da: „Operativni dio sistema zaštite i spasavanja su snage zaštite i spasavanja koje se sastoje od: a) Štaba za zaštitu i spasavanje Distrikta (u daljem tekstu: Štab), jedinica i timova za zaštitu i spasavanje koje osniva Distrikt (u daljem tekstu: jedinice i timovi za zaštitu i spasavanje), b) organizacione jedinice Odjeljenja, nadležne za poslove zaštite i spasavanja (u daljem tekstu: nadležna organizaciona jedinica Odjeljenja), c) Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Policija), č) štabova za zaštitu i spasavanje i jedinica i timova za zaštitu i spasavanje koje formiraju preduzeća i druga pravna lica, ć) jedinica, timova i ekipa Crvenog krsta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Crveni krst), d) jedinica i timova koje formiraju udruženja građana i druge nevladine organizacije, dž) povjerenika zaštite i spasavanja, đ) profesionalnih i hitnih službi (vatrogasci, medicinske i veterinarske službe i druge službe) i drugih organizacija i e) građana".

postavilo pitanje ustavnosti, odnosno zakonitosti ovih akata, kao i njihovog odnosa prema pravu na slobodno kretanje u smislu člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. Ono što možemo odmah reći da postoji zakonski osnov Štaba za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH za nametanjem ovakvih mjera. Međutim, iz analize naredbi, da se primijetiti da se Štab nije u potpunosti, u nomotehničkom smislu, pozivao na konkretne članove naprijed pomenutih zakona, tj. nisu navođeni najpreciznije članovi koji daju pravni osnov Štabu za donošenje ovih mjera, ali je nesporno da postoji zakonski osnov. S tim u vezi, za razliku od Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, gdje su ovakve mjere donosila koordinciona tijela koja za to nisu imali ovlašćenja po zakonu, u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine nije bilo kršenja ovog prava u tom pogledu, tj. Štab je imao ovlašćenja za nametanje ovakvih mjera. Međutim, ono čemu se može prigovoriti u smislu institucionalnog miješanja u slobodu kretanja, jeste sama zakonska formulacija ovih mjera. Naime, kao i kod zakona Federacije BiH i Republike Srpske odredbe koje se tiču vanrednih mjera za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti nisu dovoljno precizne u smislu vrste mjera, ograničenja njihovog trajanja, obaveze kontinuiranog preispitivanja i posljedica koje nepridržavanje tih mjera može imati, što može voditi proizvoljnosti prilikom njihovog određivanja. Takođe, naredbama Štaba za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH se uglavnom ne može zamjeriti ni u smislu legitimnog cilja, kao ni u smislu društvene opravdanosti u demokratskom društvu, osim u slučaju Naredbe o blokadi i izolaciji gornjeg dijela zaseoka Peškiri za koju smatramo da predstavlja kršenje prava na slobodu kretanja.

Naredbu o blokadi i izolaciji gornjeg dijela zaseoka Peškiri od 1. aprila 2020. godine je donio Štab za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH u čijem je članu 1. dispozitiva propisano da se: „nalaže Policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine da poduzme sve potrebne radnje kojima će se izvršiti blokada i izolacija gornjeg dijela zaseoka Peškiri, Brčko distrikt BiH, zbog potvrđene sumnje da je sa žiteljima ovoga dijela zaseoka bila u kontaktu osoba zaražena koronavirusom (COVID-19), a s ciljem sprečavanja širenja, odnosno, prenošenja koronavirusa na ostali dio žitelja zaseoka Peškiri i mjesta Gornji Zovik te susjednog mjesta Velino Selo u opštini Čelić". Kao što je to već istaknuto, kada su u pitanju naredbe Štaba za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH može se uvidjeti da su navođeni članovi koji se samo uopšteno bave proglašenjem stanja prirodne i druge nesreće i stavljanju snaga zaštite pod komandu Štaba, a ne i članovi koji konkretno uređuju nadležnost Štaba za izricanje vanrednih mjera za sprečavanje i suzbijanje zaraznih. S tim u vezi, iz ovakve formulacije uvodnog dijela naredbe koja se odnosi na blokadu i izolaciju gornjeg dijela zaselka Peškiri, nije moguće utvrditi konkretni pravni osnovu za nametanje ove mere. Pravni osnov za ovakvu mjeru bi mogao da se eventualno nađe u članu 43. stav 2. Zakona o zašiti stanovništva od zaraznih bolesti Brčko distrikta BiH, ali se izdavalac naredbe nije pozvao na ovaj član. Kao legitiman cilj iz same formulacije dispozitiva iz tačke 1. naredbe da se zaključiti da je u pitanju zaštita zdravlja. Međutim, kada je u pitanju kriterijum neophodnosti u demokratskom društvu isti nije zadovoljen zbog toga što je mjera određena jer su stanovnici zaseoka „bili u kontaktu sa osobom zaraženom koronavirusom". Iz ove formulacije se ne vidi da li su stanovnici testirani na koronavirus, što je trebalo da bude urađeno odmah po identifikaciji zaražene osobe. Zatim, nisu postojali izuzeci od preduzete mjere, tj. svi stanovnici su blokirani u zaseoku. Apsolutno je neizvjesno bilo njeno trajanje, a primjena iste je trajala 23 dana (iako je period inkubacije 14 dana). Dakle, mjera je primjenjivana i nakon što su okolnosti dopustile njeno stavljanje van snage. Dodatno, alternativne i manje teške mjere nisu razmatrane kao što je dezinfekcija zaseoka, masovno testiranje, izolacija pojedinih osoba i sl. Pravni lijek protiv ove mjere takođe nije postojao.[187] Zbog svega navedenog mišljenja smo da se u ovom slučaju radi o miješanju u pravo na slobodu kretanja, te da je spornih mjera prekršeno pravo ovih lica na slobodu kretanja iz člana II/3. m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola broj 4. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

[187] H. Išerić, *op. cit.*, Sarajevo, 2020, str. 37.

5.4. Identifikovani slučajevi kršenja prava na slobodu kretanja u Bosni i Hercegovini

1) Kao zasebne slučajeve institucionalnog kršenja prava na slobodu kretanja najprije ističemo donošenje Naredbi o ograničenju i zabrani kretanja federalnih, kantonalnih i opštinskih kriznih štabova/štabova civilne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine i Zaključaka Republičkog štaba za vanredne situacije Republike Srpske o ograničenju i zabrani kretanja, a koji nisu imali svoje utemeljenje u zakonu. Takođe, ovdje svrstavamo i Naredbu o blokadi i izolaciji gornjeg dijela zaseoka Peškiri od 1. aprila 2020. godine, koju je donio Štab za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH, kojoj osporavamo neophodnost u demokratskom društvu, odnosno proporcionalnost cilju koji se težio postići. Zatim su i naredbe Štabova civilne zaštite Hercegovačko-neretvanskog kantona i Zapadno- hercegovačkog kantona, kojim se zabranjivalo kretanje izvan svog mjesta prebivališta osobama sa područja ovih kantona, osim u svrhe odlaska na posao ukoliko je to neophodno, za stanovnike koji trebaju hitnu medicinsku zaštitu, osobe koje vrše snabdijevanje navedenih područja i za osobe koje iz vitalnih porodičnih razloga pružaju zaštitu deci ili starijma ili obavljaju kupovinu životnih namirnica za njih. Problematično kod ovih odredbi jeste to što javnosti nisu obrazloženi razlozi donošenja ovih naredbi, odnosno na kojim to stavovima medicinske struke su isti doneseni. Trajanje naredbi je bilo neizvjesno, i nije vršeno njihovo preispitivanje. Takođe, nije bio propisan ni pravni lijek kojim bi se obezbijedilo ispitivanje njihovih neophodnosti i proporcionalnosti.

2) Kao slučaj kršenja prava na slobodu kretanja ističe se i zatvaranje svih javnih aerodroma u BiH, jer je ovim postupkom država lišila državljane BiH prava da se vrate u svoju državu, a što je zaštićeno članom 3. Protokola 4. u stavu 2. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, u kojem stoji da niko ne može biti lišen prava da uđe na teritoriju države čiji je državljanin.[188]

3) U slučaju državljana BiH koji su 9. aprila 2020. godine doputovali iz Londona na Međunarodni aerodrom u Sarajevu. Isti su po slijetanju, u pratnji policijskih vozila Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo autobusom prevezeni do Javne ustanove „Studentski centar" Sarajevo – studentsko naselje „Bjelave" gdje su držani zatvoreni sve do 24. aprila 2020. godine, tj. 14 dana. Ovakvo postupanje predstavlja miješanje u pravo na slobodu kretanja, jer prema navodima iz medija ova lica su bila zaljučavana u sobe a da pritom nisu bila upoznata sa razlozima zbog kojih su lišena slobode, niti im je prezentovan ili uručen akt na osnovu kojeg se lišavaju slobode. Nije im bila omogućena bilo kakva komunikacija, osim sa uposlenicima studentskog centra prilikom preuzimanja hrane. Rješenje, na osnovu kojeg su ova lica zadržana, uručeno im je tek 16. aprila 2020. godine. U ovom slučaju putnici su bili smještani u sobe u kojima je boravila samo po jedna osoba, pritom nisu ostvarivali bilo kakve kontakte sa drugim licima, osim putem interneta, nisu bili u mogućnosti da napuštaju svoje sobe ili da se kreću u kompleksu ovog centra. Takođe, zaključavani su u svoje sobe, i čuvani pod obezbjeđenjem, a pritom nisu bili upoznati sa dužinom boravka u izolaciji. Dakle, uzevši u obzir odredbu iz člana 5. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, a u cilju sprečavanja arbitražnog lišenja slobode, razlozi iz stava 1. tačka e., ovog člana (radi sprečavanja zaraznih bolesti) se moraju usko tumačiti. U tom smislu, lišavanje slobode ovih lica je bilo dozvoljeno samo usljed postojanja „razumne sumnje" da imaju COVID-19.[189] U datom slučaju donošenjem grupnog rješenja nije jasno na osnovu čega je Federalno ministartvo zdravstva utvrdilo postojanje razumne sumnje da su sva ova lica zaražena virusom. Uzevši u obzir sve navedeno, ovakvo postupanje predstavlja nezakonito miješanje u pravo na slobodu kretanja.

[188] H. Išerić, *op. cit*, str. 38.

[189] *Ibid.*

4) U slučaju dva prekršajna postupka, koji su inicirani prekršajnim nalogom Policijske stanice Bužim, zbog kršenja mjera koje su uvedene Naredbom Kriznog štaba Ministarstva zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona (nepridržavanje epidemioloških mjera, nošenje maske i držanja potrebne fizičko-socijalne distance). U odnosu na izdate prekršajne naloge je traženo sudsko odlučivanje, u kojim postupcima je Opštinski sud u Bosanskoj Krupi donio odluku o obustavi postupka jer radnja koja je navedena u činjeničnom opisu prekršajnih naloga ne predstavlja prekršaj koji se okrivljenima stavlja na teret, jer naredbu na koju se izdavalac prekršajnih naloga poziva nije donio državni organ.

5) U slučaju dva prekršajna postupka koja je inicirala Policijska stanica Velika Kladuša zbog kršenja mjera ograničenja i zabrane kretanja Federalnog štaba civilne zaštite, a u kojima je traženo sudsko odlučivanje i u kojima je i Opštinski sud u Velikoj Kladuši okrivljene oglasio krivim, počinjeno je kršenje prava na slobodu kretanja. U ovim slučajevima kršenje je počinio i sud jer je trebalo da donese odluke o obustavi postupka, zato što radnje okrivljenih ne predstavljaju prekršaj koji im je stavljen na teret, jer se ne radi o naredbi državnog organa.

6) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je inicirala Policijska stanica Tešanj zbog kršenja mjera ograničenja i zabrane kretanja Federalnog štaba civilne zaštite, a u kojima je traženo sudsko odlučivanje i u kojima je i Opštinski sud u Tešnju okrivljenog oglasio krivim, počinjeno je kršenje prava na slobodu kretanja jer radnja okrivljenog ne predstavlja prekršaj koji mu je stavljen na teret.

7) U slučaju dva prekršajna postupka koji je inicirala Policijska stanica Olovo zbog kršenja mjere ograničenja i zabrane kretanja Federlanog štaba civilne zaštite (zabrana kretanja licima mlađim od 18 i starim od 65 godina), a u kojem je traženo sudsko odlučivanje i u kojem je Opštinski sud u Visokom – Odjeljenje u Olovu okrivljene oglasio odgovornim, počinjeno je kršenje prava suda jer se u datom slučaju radi o kršenju naredbe stručno-operativnog tijela, a koja je Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine proglašena neustavnom.

8) U slučaju prekršajnog postupka protiv četiri lica koji je inicirala Policijska stanica Visoko zbog kršenja mjera o zabrani okupljanja na javnim mjestima i držanja minimalne distance od drugog lica, a kod kojih je zatraženo sudsko odlučivanje, ovlašćeni izdavalac prekršajnih naloga je povukao svoje naloge, čime je ispravio svoju grešku.

9) U slučaju prekršajnog postupka protiv jednog lica koji je inicirala Policijska stanica Drvar zbog kršenja mjera ograničenja i zabrane kretanja Federalnog štaba civilne zaštite, a u kojem mu je na teret stavljen prekršaj iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10, a koji se ogleda u ometanju ili omalovažavanju tijela vlasti, gospodarskih društava, odnosno druge pravne osobe koje vrše javne ovlasti ili njihove službene osobe prilikom obavljanja ili u vezi s obavljenjem službe ili ko ne postupi po određenom zahtjevu njihove službene osobe. U datom slučaju činjenični opis radnje ne odgovara biću prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, zbog čega je postupak po zahtjevu za sudsko odlučivanje trebalo da bude obustavljen, a prekršajni nalog stavljen van snage. U datom slučaju je i sud načinio kršenje prava na slobodu kretanja jer je uprkos činjenici da radnja okrivljenog ne predstavlja prekršaj koji mu je stalvjen na teret, donio odluku kojom ga oglašava odgovornim.

10) U slučaju prekršajnog postupka protiv četiri lica koji je inicirala Policijska stanica Livno zbog kršenja policijskog sata, a u kojem im je na teret stavljen prekršaj iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10, a koji se ogleda u ometanju ili omalovažavanju tijela vlasti, gospodarskih društava, odnosno druge pravne osobe koje vrše javne ovlasti ili njihove službene osobe prilikom obavljanja ili u vezi s obavljenjem službe ili ko ne postupi po određenom zahtjevu njihove službene osobe. U datom slučaju činjenični opis radnje ne odgovara biću prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, zbog čega je postupak po zahtjevu za sudsko odlučivanje trebalo da bude obustavljen, a prekršajni nalog stavljen van snage. U datom slučaju je i sud načinio kršenje prava na slobodu kretanja jer je uprkos činjenici da radnja okrivljenog ne predstavlja prekršaj koji mu je stavljen na teret, donio odluku kojom ga oglašava krivim.

11) U slučaju prekršajnog naloga protiv jednog lica koji je inicirala Policijska stanica Prača, PU Goražde zbog kršenja mjera Kantonalnog štaba civilne zaštite o zabrani kretanja, a kod kojeg je zatraženo sudsko odlučivanje. Naime činjenični opis radnje ne ispunjava obilježja prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja izdavanjem prekršajnog naloga.

12) U slučaju prekršajnog naloga protiv jednog lica koji je inicirala Policijska stanica Goražde, PU Goražde zbog kršenja mjera Federalnog kriznog štaba o zabrani kretanja, a kod kojeg je zatraženo sudsko odlučivanje. Naime, činjenični opis radnje ne ispunjava obilježja prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja izdavanjem prekršajnog naloga.

13) U slučaju prekršajnog postupka protiv jednog lica koji je inicirala policijska stanica Goražde zbog kršenja mjera zabrane kretanja Federalnog štaba civilne zaštite, a koja se odnosi na zabranu kretanja u vrijeme policijskog sata. Radnja okrivljenog ne odražava biće prekršaja koji mu je stavljen na teret, jer naredbu na koju se poziva izdavalac prekršajnog naloga nije donio državni organ, te u tom smislu je njegovo kažnjavanje izdavanjem prekršajnog naloga nezakonito. Pored toga, radi se o naredbi za koju je Ustavni sud Bosne i Hercegovine ocijenio da se radio o nesumnjivom miješanju u pravo na slobodu kretanja.

14) U slučaju prekršajnog postupka protiv jednog lica koji je inicirala Policijska stanica Goražde zbog kršenja mjera zabrane kretanja Kantonalnog štaba civilne zaštite radnja okrivljenog ne predstavlja prekršaj jer naredbu nije izdao državni organ, u tom smislu kažnjavanje ovog lica zbog kršenja mjera zabrane kretanja je nezakonito i predstavlja kršenje njegovog prava na slobodu kretanja.

15) U slučaju prekršajnog postupka protiv jednog lica koji je inicirala Policijska stanica Ustikolina zbog kršenja mjera zabrane kretanja Federalnog kriznog štaba, radnja okrivljenog ne predstavlja prekršaj jer se ne radi o naredbi državnog organa, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja nezakonitim izdavanjem prekršajnog naloga.

16) U slučaju prekršajnog postupka protiv jednog lica koji je inicirala Policijska stanica Prača, zbog kršenja mjera zabrane kretanja Kantonalnog štaba civilne zaštite počinjeno je kršenje prava na slobodu kretanja izdavanjem prekršajnog naloga, jer radnja okrivljenog ne predstavlja prekršaj koji mu je stavljen na teret, jer naredbu na koju se poziva izdavalac prekršajnog naloga nije donio državni organ.

17) U prekršajnom postupku protiv tri lica koji je inicirala Policijska stanica Goražde zbog kršenja mjera zabrane okupljanja Kantonalnog štaba civilne zaštite počinjeno je kršenje prava na slobodu kretanja izdavanjem prekršajnih naloga, jer radnja okrivljenih ne predstavlja prekršaj koji im je stavljen na teret, jer naredbu na koju se poziva izdavalac prekršajnog naloga nije donio državni organ.

18) U prekršajnom postupku protiv jednog lica koji je inicirala Policijska stanica Goražde zbog nepoštovanja mjera Federalnog štaba civilne zaštite o obaveznom poštovanju zaštitnih mjera na javnim mjestima počinjeno je kršenje prava na slobodu kretanja izdavanjem prekršajnog naloga, jer radnja okrivljenog ne predstavlja prekršaj koji mu je stavljen na teret, jer naredbu na koju se poziva izdavalac prekršajnog naloga nije donio državni organ.

19) U prekršajnom postupku koji je koji je inicirala Policijska stanica Banovići protiv dva maloljetna lica i jednog punoljetnog lica zbog kršenja mjera zabrane kretanja Federalnog štaba civilne počinjeno je kršenje prava na slobodu kretanja jer radnje okrivljenih ne predstavljaju prekršaj koji im je stavljen na teret iz razloga što naredba na koju se izdavalac prekršajnog naloga pozvao, nije izdata od organa vlasti, već stručno-operativnog tijela. U ovim slučajevima pogrešno je postupio i Opštinski sud u Banovićima koji je okrivljene oglasio odgovornim.

20) U prekršajnom postupku koji je inicirala Policijska Crkvice, PU Zenica I, u kojem je jednom licu izdat prekršajni nalog zbog kršenja mjera zabrane kretanja Federalnog štaba civilne zaštite počinjeno je kršenje njegovog prava na slobodu kretanja, jer radnja okrivljenog ne pred-

stavlja prekršaj koji mu je stavljen na teret iz razloga što se ne radi o naredbi državnog organa. U ovom slučaju kršenje prava je počinio i Opštinski sud u Zenici koji je okrivljenog oglasio odgovornim iako njegova radnja ne odražava elemente bića prekršaja koji mu je stavljen na teret.

21) U slučaju prekršajnih postupaka protiv protiv 22 lica u kojima je Policijska stanica Odžak izdala prekršajne naloge za kršenje mjera ograničenja i zabrane kretanja Federalnog štaba civilne zaštite, smatramo da je počinjeno kršenje njihovog prava na slobodu kretanja. Naime, ovdje treba napomenuti da je za razliku od drugih kantona policija ispravno primijenila odredbu iz Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Posavskog kantona, te okrivljenima izdala prekršajni nalog za prekršaj koji je kažnjiv po članu 8. stav 5. tačka d., ovog zakona, a koji propisuje da će se kazniti ko: „ne postupi po naredbi ili rješenju državnog tijela kojim se ograničava ili zabranjuje pristup, kretanje ili zadržavanje osoba na određenom mjestu ili ko se ne udalji iz grupe koju je policijski službenik pozvao da se raziđe". Uzevši u obzir da je Fedralni štab civilne zaštite stručno-operativno tijelo, to se nepoštovanje naredbi ovog tijela mogu podvesti pod naprijed opisanu normu, i u tom pogledu postupanje policije nije sporno. Međutim, sporne su odluke ovog tijela, tj. kao što je to istaknuto ovo stručno-operativno tijelo nije imalo zakonska ovlašćenja za donošenje mjera ograničenja i zabrane kretanja, pa je samim tim i primjena njegovih naredbi nezakonito miješanje u slobodu kretanja.

22) U slučaju prekoračenja ovlašćenja i kršenja policijskog kodeksa dvojice pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvansko g kantona, koji su upotrijebili prekomjernu silu prema licu koje je aprila mjeseca 2021. godine oko 23.03 sati zatečeno u kršenju mjere zabrane kretanja u Mostaru. Naime, u ovom slučaju dvojica policijskih službenika mostarske policije su uočili dato lice kako krši mjeru zabrane kretanja, te su lice sustigli, kada je on pokušao da uđe u obližnju zgradu, a zatim su mu zadali više udaraca, da bi ga potom odveli u policijsku stanicu gdje mu je izdat prekršajni nalog zbog kršenja mjere zabrane kretanja od 21.00 do 5.00 sati. Čitav događaj je veoma brzo dospio u javnost, jer su isti zabilježile kamere na ulazu zgrade gdje se događaj odigrao. Prema saopštenju Ministarstva unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona oni su osudili brutalni napad policijskih službenika koji se tom prilikom dogodio, a za kojeg nema opravdanja. Radi se o klasičnom primjeru prekoračenja ovlašćenja i policijskog kodeksa zbog čega se duboko izvinjavamo celokupnoj javnosti, a posebno mladiću prema kojem se postupalo. Dvojica policijskih službenika su odmah udaljeni sa dužnosti, pokrenuta je unutrašnja istraga u kojoj će se istražiti svi aspekti ovakvog ponašanja, i utvrditi postojanje elemenata krivične odgovornosti policijskih službenika. Početna informacija o događaju je proslijeđena Tužilaštvu. Ovakvom ponašanju i ovakvim osobama ne može i ne smije biti mjesto među policijskim službenicima - navodi se u saopštenju za javnost.[190]

23) U slučaju pripadnika neformalne grupe „Pravda za Davida" policija je nezakonito kršila njihova prava na slobodu kretanja na način da su, kad bi pojedini od njih sjedili na klupi na Trgu Krajine ili se zatekli na istom, kao i na klupama na šetalištu pored Hrama Hrista Spasitelja u Banjaluci, izdavane usmene naredbe da se udalje sa tog mjesta. Prema navodima pripadnika ove grupe, to je rađeno samo zato su bili prepoznati kao članovi neformalne grupe građana „Pravda za Davida".[191]

24) U slučajevima kršenja prava na slobodu kretanja u Republici Srpskoj se zbog jedinstvene pravne problematike i pravnog okvira, tj. činjenice da je sve mjere ograničenja i zabrane kretanja donio Republički štab za vanredne situacije koji je stručno-operativno tijelo, a za čije nepoštovanje su pokretani prekršajni postupci po članu 22. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske, zbog nepostupanja po naredbi državnog organa, što je predstavljalo kršenje

[190] Izvor: https://www.novosti.rs/planeta/region/986150/hteo-sam-platim-kaznu-oni-udarili-ispovest-slavena-mladica-kojeg-policija-mostaru-brutalno-pretukla-video, dosupno na dan 20.05.2021. godine.

[191] Izvor: https://ostranula.org/pravo-na-javno-okupljanje-je-medjunarodni-standard-ali-i-pitanje-zdravog-razuma/, dostupno na dan 20.06.2021. godine.

prava na slobodu kretanja, jer je prekršajna sankcija nezakonita, zato što radnje okrivljenih ne predstavljaju prekršaj koji im je stavljen na teret, na ovom mjestu ćemo radi vidljivijeg mapiranja ovih kršenja, tabelarno prikazati idenfitikovanje slučajeve kršenja ovog prava od strane policije i sudova u Republici Srpskoj:

Broj izdatih prekšajnih naloga	Izdavalac prekršajnog naloga	Opština/Grad	Kršenje ovog prava suda	
			Broj osuđujuć ih od-luka	Sud koji ih je donio
2	Policijska stanica Kozarac	Prijedor	/	/
1	Policijska stanica Prijedor 2	Prijedor	/	/
1	Policija u mjestu Ališići	Prijedor	/	/
1	Policija u mjestu Kozarska Dubica	Kozarska Du-bica	/	/
1	Policija u mjestu Krčmarice	Banja Luka	/	/
4	Policija u Banjaluci	Banja Luka	/	/
1	Policijska stanica Banja Luka – Lazarevo	Banja Luka	1	Osnovni sud u Banjalu-ci
8	Policijska stanica Šipovo	Šipovo	1	Osnovni sud u Mrkonjić Gradu
6	Policijska stanica za bezbjednost saobraćaja Mrkonjić Grad	Mrkonjić Grad	1	Osnovni sud u Mrkonjić Gradu
3	Policijska stanica Ribnik	Mrkonjić Grad	/	/
1	Policijska stanica Doboj 1	Doboj	/	/
2	Policijska stanica Petrovo	Doboj	1	Osnovni sud u Doboju
4	Policijska stanica za bezbjednost saobraćaja Doboj	Doboj	1	Osnovni sud u Doboju
1	Policijska stanica Doboj	Doboj	1	Osnovni sudu Doboju
1	Policijska stanica Doboj 2	Doboj	1	Osnovni sudu Doboju
1	Policijska stanica Kotor Va-roš	Kotor Varoš	/	/
2	Policijska stanica Kneževo	Kotor Varoš	1	Osnovni sud u Kotor Varoši
2	Policija Modriča	Modriča	2	Osnovni sud u Mordiči
8	Policijska stanica Teslić	Teslić	4	Osnovni sud u Tesliću
7	Policijska stanica Zvornik	Zvornik	6	Osnovni sud u Zvor-niku
1	Policijska stanica Kozluk	Zvornik	3	Osnovni sud u Zvor-niku
7	Policijska stanica Pale	Pale	4	Osnovni sud u Sokocu[192]
1	Policijska stanica Sokolac	Sokolac	1	Osnovni sudu Sokocu
1	Policijska stanica Istočni Stari Grad	Istočni Stari Grad	/	/
1	Policijska stanica Istočno Novo Sarajevo		1	Osnovni sud u Sokocu Odjeljenje u Istočnom Sarajevu i Okružni sud u Istočnom Sarajevu

[192] Jednu odluku je donijelo odjeljenje ovog suda u Istočnom Sarajevu.

				(kao drugostepeni organ)
1	Policija Jezero	Jezero	/	/
1	Policija Vlasenica	Vlasenica	/	/
1	Policija Bijeljina	Bijeljina	/	/
3	Policia Suho Polje	Bijeljina	/	/
3[193]	Policija Foča	Foča	/	/
1	Policija Brestovo	Stanari	/	/
1	Policija Ivan Polje	Rogatica	/	/
1	Policija Razboj Ljijevčanski	Srbac	/	/
3	Policija Ustiprača	Novo Goražde	/	/
2	Policija Dobrinja I	Istočna Ilidža	/	/
1	Policija Rudo	Opština Rudo	/	/
2	Policija Gradiška	Gradiška	/	/
1	Policija Podbrdo	Novi Grad	/	/
3	Policijska stanica Novi Grad	Novi Grad	/	/
6	Policijska stanica Srebrenica	Srebrenica	4	Osnovni sud u Srebrenici
9	Policijska stanica Bratunac	Bratunac	9	Osnovni sud u Srebrenici
107	**UKUPNO**		**42**	**UKUPNO**

Tabela br. 5: Identifikovani slučajevi kršenja prava na slobodu kretanja policije i sudova Republike Srpske

25) U slučaju pet prekršajnih postupaka u kojima je Policija Brčko distrikta BiH izdala prekršajne naloge zbog kršenja mjera zabrane kretanja, kažnjavajući osobe po članu 8. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a u kojima činjenični opis nije odražavao biće ovog prekršaja.

Napomena: Na ovom mjestu smo prikazali brojčano i mapirali kršenja koja smo utvrdli uvidom u izdate prekršajne naloge/podnijete zahtjeve za prekršajne postupke, međutim ovaj broj je zasigurno veći. S tim u vezi, sa ovog mjesta je potrebno otići na stranice 19, 20, 21 i 22 i pogledati statističke podatke koje smo dobili od policije o pitanju predmeta za prekršaje koji su kažnjivi u vezi sa mjerama za sprečavanje širenja COVID-19. Naravno, ne predstavljaju svi evidentirani slučajevi kršenje prava na slobodu kretanja, ali u jednom velikom broju slučajeva se sigurno radi o kršenju ovog prava, pogotovo ako se uzme u obzir činjenica da su prekršajni nalozi izdavani na osnovu naredbi koje su u suprotnosti sa zakonom.

5.5. Analiza postupanja policije i sudova u Bosni i Hercegovini u svjetlu zaštite prava na slobodu kretanja

U narednom dijelu studije biće prikazani slučajevi kršenja prava na slobodu kretanja policije i sudova, a koje smo identifikovali uvidom u prekršajne naloge, odnosno odluke sudova. Napominjemo, da se u najvećem dijelu radi o slučajevima koji su pobrojani u dijelu studije pod prethodnim naslovom, s tim da je ovdje izvršena detaljna analiza za svaki slučaj zasebno, u smislu postupanja policije, odnosno sudova kao i u smislu objašnjenja na osnovu kojih tvrdimo da se u datim slučajevima radi o kršenju ovog prava.

[193] Ovdje treba napomenuti da smo u sklopu istraživanja na osnovu prekršajnih naloga dostavljenih od Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske imali uvid u samo jedan prekšajni nalog koji je izdala Policija u Foči i koji je opisan u dijelu studije koji se tiče analize postupanja policije. Međutim, u statističkim podacima koje smo dobili od suda vidimo da su pred ovim sudom vođena tri postupka, sa osuđujućim odlukama.

5.5.1. Kršenje prava na slobodu kretanja policije u Federaciji Bosne i Hercegovine

1) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Jajce, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 8. stav 1. tačka t., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Srednjobosanskog kantona, čime je ovaj organ prekršio njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „u mjestu Pijavice prisustovao vjerskoj molitvi u vjerskom objektu džamiji, što je suprotno obavještenju za IZ Jajce, gdje se po njihovom obavještenju zabranjuje prisustvo vjerskim molitvama". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Kršenje prava na slobodu kretanja u ovom slučaju potvrđeno je Rješenjem o obustavi prekršajnog postupka Opštinskog suda u Jajcu, koji je pravilno utvrdio činjenicu da radnja bića prekršajnog djela koja je opisan u prekršajnom nalogu i prezentovana na ročištu protiv okrivljenog nije prekršaj koji je okrivljenom stavljen na teret. Naime, sud je u svom obrazloženju konstatovao da činjenični opis djela koje se okrivljenom stavlja ne odgovara biću prekršaja, odnosno pravnoj normi kojom je isti inkriminisan. Članom 8. stav 1. tačka t., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Srednjobosanskog kantona propisano je da: „prekršaj protiv javnog reda i mira čini lice koje ne postupi po naredbi ili rješenju državnog tijela kojim se ograničava ili zabranjuje pristup, kretanje ili zadržavanje osoba na određenom mjestu". Dakle, da bi postojao ovaj ovaj prekršaj potrebno je da okrivljeni nije postupio po naredbi ili rješenju državnog tijela kojim se ograničava kretanje, odnosno zabranjuje pristup određenom prostoru, dok je u datom slučaju okrivljeni nije postupio po obavještenju Islamske zajednice Jajce, koja kao vjerska organizacija nema karakter državnog tijela, zbog čega se ne stiču obilježja ovog djela. Pomenuti sud je u svom obrazloženju konstatovao da u tom smislu Islamska zajednica Jajce ne može samostalno da donosi naredbe ili rješenja čijim bi se kršenjem smatralo da je lice počinilo prekršaj iz navedenog stava. Međutim, sud nije obustavio postupak zbog toga što radnja koja se okrivljenom stavlja na teret nije prekršaj (član 76. stav 1. tačka 1. Zakona o prekršajima), već zbog toga što nije dokazano da je okrivljeni počinio taj prekršaj (član 76. stav 1. tačka 11. Zakona o prekršajima Federacije BiH). Ovdje treba napomenuti da je sud u svom obrazloženju istakao da sudu, navodno, obavještenje nije prezentovano na uvid, pa je njegov sadržaj do zaključenja usmenog pretresa ostao nepoznat.

Uzevši u obzir činjenicu da u datom slučaju radnja koja je okrivljenom stavljena na teret nije prekršaj, niti predstavlja kršenje propisa javnog poretka, sud je trebalo da obustavi prekršajni postupak, po osnovu tačke 1., a ne tačke 11. člana 76. stava 1. Zakona o prekršajima Federacije BiH). Takođe, u ovom slučaju je sud mogao da se pozove i na kršenje člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i na relevantnu praksu Evropskog suda za ljudska prava, te i da po tom, osnovu postojanja drugih okolnosti koji isključuju postojanje djela (član 76. stav 1. tačka 10.), donese istu odluku.

2) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Bužim, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što se: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, nalazio u ugostiteljskom objektu u Bužimu ne pridržavajući se epidemioloških mjera nošenja maske, pamučnih traka, šala i sl. na javnom mjestu, te da se nije nalazio na potrebnoj fizičkoj-socijanloj distanci".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko sanskog Kantona, propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko neovlašćeno zabrani pristup javnom mjestu ili ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa kojim se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenom mjestu ili ometa ili omalovažava državni organ, privredno društvo ili drugo pravno lice koje vrši javno ovlašćenje ili njihovo službeno lice, odnosno odgovorno prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova, ili ko ne postupi na licu mesta po u zakonitom zahtjevu njihovog službenog lica". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Kao prvo, u radnji bića prekršaja nije naveden blanket, već je samo paušalno navedeno da se radi o kršenji mjera zabrane nošenja maski i držanja obavezne distance. Kao drugo, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona. U datom slučaju, okrivljenom je stavljeno na teret da je na način opisan u prekršajnom nalogu prekršio naredbu, odnosno nije postupio po naredbi državnog organa kojom se zabranjuje pristup na određeno mjesto. U konkretnom slučaju naredbu, mjere na koje se poziva ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga, je naredbom naložio Federalni štab civilne zaštite, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 7. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret Opštinski sud u Bosanskoj Krupi je ispravno, na osnovu člana 76. stav 1. tačka 10. Zakona o prekršajima Federacije BiH donio rešjenje o obustavi postupka, jer navedene radnje nisu pripisane kao prekršaj. U svom obrazloženju ovaj sud je naveo, da bi postojao ovaj prekršaj, bilo bi potrebno da je naredbu donio državni organ, pa se postavlja opravdano pitanje da li je Krizni štab Ministarstva zdravstva, rada i socijalne politike USK na čiju se naredbu, u konkretnom slučaju, poziva ovlašćeni organ u predmetnom prekršajnom nalogu, i državni organ, na koji način bi se eventualno ostvarilo obilježje predmetnog prekršaja. Prema mišljenju ovog suda, a imajući u vidu naprijed navedene defincije i pojmove državnog organa, Krizni štab Ministarstva zdravstva, rada i socijalne politke USK-a u suštini predstavlja samo operativno-stručno tijelo u Ministarstvu zdravstva, rada i socijalne politike USK-a, pa naredba tog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru USK-a, a radnje koje su okrivljenom stavljene na teret kao takve, nisu eventulano propisane kao neki drugi poseban prekršaj. Ovdje treba istaći da smo na osnovu analize odluka opštinskih sudova u Federaciji BiH, a koje smo dobili ili u koje smo imali prilike da izvršimo uvid, jedino je Opštinski sud u Bosanskoj Krupi postupajući po zahtjevu za sudsko odlučivanje, u postupku kao sporno postavio pitanje da li se u slučaju nepoštovanja mjera ograničenja i zabrane kretanja radi o mjerama koje su propisane naredbom državnog organa, i jedini je zauzeo ispravan stav da se radi o mjerama koje su uvedene naredbom operativno-stručnog tijela, te da u tom pogledu nema postojanja ovog prekršaja. Takođe, ovaj sud je donio još dvije odluke, u kojoj je zauzeo ovakav stav. Jednu u kojoj se kojoj se prekršaj odnosio na zabranu rada ugostiteljsnih objekata i omogućavanja rada ugostiteljskog objekta, i pristupa licima pomenutom objektu i drugu, koja se odnosila na nepridržavanja epidemioloških mjera (zaštitna maska, pamučna traka, šal) i nedržanja distance, a koja će takođe biti predstavljena u narednom dijelu ove studije.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom.

3) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Bužim, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kre-

tanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, zatečen na javnom mjestu u Ulici Generala Izeta Nanića u 21.10 sati u Bužimu, te da se isti nije pridržavao epidemioloških mjera nošenja zaštitne maske, pamučne trake, šala i sl.".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja, a što je potvrđeno i odlukom Opštinskog suda u Bosanskoj Krupi je kao i u prethodno opisanom slučaju, na osnovu člana 76. stav 1. tačka 10. Zakona o prekršajima Federacije BiH donio rješenje o obustavi postupka, jer navedene radnje nisu pripisane kao prekršaj.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom.

4) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Velika Kladuša IV Policijske uprave, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 20.45 sati, u Ulici Đure Pucara Starog, u mjestu Velika Kladuša, općina Velika Kladuša zatečen da upravlja PMV „Audi" 20.45 sati, za vrijeme trajanja zabrane Federalnog štaba civilne zaštite na području FBiH u vremenu od 20.00 do 5.00 sati".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog Kantona propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko neovlašćeno zabrani pristup javnom mjestu ili ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa kojim se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenom mjestu ili ometa ili omalovažava državni organ, privredno društvo ili drugo pravno lice koje vrši javno ovlašćenje ili njihovo službeno lice, odnosno odgovorno prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova, ili ko ne postupi na licu mjesta po u zakonitom zahtjevu njihovog službenog lica". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona. U datom slučaju, okrivljenom je stavljeno na teret da je na način opisan u prekršajnom nalogu prekršio naredbu, odnosno nije postupio po naredbi državnog organa kojom se zabranjuje pristup na određeno mjesto. Prema svojoj definiciji državni organ je državno tijelo koje obavlja funkcije države i isti sprovode državnu vlast prema svojim nadležnostima. Dakle, da bi se radilo o obilježju prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona, u kojem je, između ostalog, propisano da ovaj prekršaj čini onaj „ko ne postupi po naredbi državnog ograna", bilo bi potrebno da je tu naredbu donio državni organ. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga, donio je Federalni štab civilne zaštite, za koji se ne može reći da predstavlja državni organ. Naime, moramo najprije istaći da je pravna regulativa koja propisuje uspostavljanje ovog tijela malo konfuzna, te da na prvi pogled može da djeluje nejasno da li je Federalni štab civilne zaštite operativno tijelo ili državni organ. Da bi otklonili tu dilemu, najprije moramo da pođemo od odredbi Uredbe o Federalnom štabu civilne zaštite iz

2003. godine.[194] U članu 1. ove uredbe propisano je da se istom osniva Federalni štab civilne zaštite (u daljem tekstu: Federalni štab), kao stručno-operativno tijelo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) za zaštitu i spasavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, uređuje njegov djelokrug, unutrašnja organizacija, popuna, finansiranje, opremanje, obučavanje i osposobljavanje i druga pitanja od značaja za organizaciju i rad Federalnog štaba. Međutim, već u članu 2. stav 1. ove Uredbe stoji da je Federalni štab stručno-operativni organ koji je ovlašćen za vršenje poslova koji su mu Zakonom o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnh dobara od prirodnih i drugih nesreća (u daljem tekstu: Zakon), stavljeni u nadležnost. Nadalje, u stav 2. ovog člana propisuje da u vršenju poslova iz svoje nadležnosti, Federalni štab funkcioniše stalno, onda kada Vlada Federacije proglasi nastanak prirodne ili druge nesreće u Federaciji, a u periodu kada ne postoje prirodne ili druge nesreće, Federalni štab svoje funkcije ostvaruje povremeno, pema potrebi i to onda kada razmatra stanje priprema, organizovanost, opremljenost i osposobljenost za zaštitu i spasavanje svih nosilaca zaštite i spasavanja na području Federacije i predlaže mjere za dogradnju sistema zaštite i spasavanja i kada djeluje preventivno, u cilju sprečavanja nastavljanja prirodne ili druge nesreće i učestvuje u vježbama i drugim vidovima obučavanja i osposobljavanja. Dakle, iz navednih odredaba možemo vidjeti da je najprije upotrijebljen termin stručno-operativno tijelo, a zatim stručno-operativni organ, što može da dovede do konfuzije u tumačenju prirode ovog tijela. Nadalje, Zakon o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća Federacije BiH u članu 106. propisano je da se za rukovođenje akcijama zaštite i spasavanja na teritoriji Federacije, odnosno području kantona i opštine, te za obavljanje drugih poslova u zaštiti i spasavanju, u skladu sa zakonom i drugim propisima, osnivaju štabovi civilne zaštite kao operativno-stručni organi. Te štabove osnivaju Federacija, kantoni i opštine. Iz ove odredbe vidimo da zakon, koji po definiciji ima jaču pravnu snagu od uredbe za ovo tijelo koristi izraz operativno-stručni organ. Ipak, stanovišta smo da se bez obzira na formalne izraze koji su u pomenutim odredbama upotrijebljeni, na osnovu ustrojstva ovog organa, ko ga čini, kako funkcioniše, na privremenost njegove funckije, odnosno djelovanje samo u stanjima prirodne ili druge nesreće, da zaključiti da se *de facto* radi o stručno-operativnom tijelu, iako se *de iure* upotrebljava izraz organ. U svakom slučaju, u smislu člana Zakona o javnom redu i miru Federalni štab civilne zaštite se ne može smatrati državnim oganom.

Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 7. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenog, što u ovom slučaju nije učinjeno već je isti kažnjen.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom.

5) U postupku protiv jednog lica u kojem je policijska stanica Velika Kladuša, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 18.45 sati, u mjestu Polje, opština Velika Kladuša, narušio javni red i mir na način da je zatečen da upravlja PMV Golf registarskih oznaka 000-J-000 u periodu od 18.05 sati, kada je naredbom štaba civilne zaštite F BiH ograničeno kretanje".

[194] Uredba o Federalnom štabu civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH", br. 54/2003).

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko neovlašćeno zabrani pristup javnom mjestu ili ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa kojim se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenom mjestu ili ometa ili omalovažava državni organ, privredno društvo ili drugo pravno lice koje vrši javno ovlašćenje ili njihovo službeno lice, odnosno odgovorno prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova, ili ko ne postupi na licu mjesta po zakonitom zahtjevu njihovog službenog lica". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Kao prvo, narušavanje javnog reda i mira ne predstavlja obilježje bića prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unskog-sanskog kantona, jer niti jednim izrazom ove odredbe nije propisano narušavanje javnog reda i mira kao negativna posljedica prekršajne radnje. Kao drugo, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona. U datom slučaju, okrivljenom je stavljeno na teret da je na način opisan u prekršajnom nalogu prekršio naredbu, odnosno nije postupio po naredbi državnog organa kojom se zabranjuje pristup na određeno mjesto. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga, je Federalni štab civilne zaštite, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 7. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenog, što u ovom slučaju nije učinjeno, već je okrivljeni kažnjen.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom.

6) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Tešanj, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 23.20 sati, zatečen na javnom putu u naseljenom mjestu Rosulje, te je prilikom kontrole utvrđeno da krši Naredbu Federalnog štaba civilne zaštite kojom se naređuje zabrana kretanja građana na području FBiH u periodu od 20.00 do 5.00 sati".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 3. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju organa vlasti kojim se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenom mjestu ili ometa ili omalovažava organe vlasti, privredna društva, odnosno druga pravna lica koja vrše javna ovlašćenja ili njihova službena lica, odnosno odgovorna lica prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova i zadataka, ili ko ne postupi po određenom zakonitom zahtjevu njihovog službenog lica". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona. U datom slučaju, okrivljenom je stavljeno na teret da je na način opisan u prekršajnom nalogu prekršio naredbu, odnosno nije postupio po naredbi organa vlasti kojom se zabranjuje pristup na određeno mjesto. U konkretnom slučaju

naredbu, na koju se poziva ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga, je donio Federalni štab civilne zaštite, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenog, što u ovom slučaju nije učinjeno već je isti kažnjen.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom.

7) U postupku protiv jednog maloljetnog lica u kojem je policijska stanica Olovo V Policijske uprave MUP-a Zeničko-dobojskog kantona, aprila mjeseca 2020. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, oko 12.20 sati na regionalnom putu izvjesnog mjesta, počinio prekršaj iz oblasti javnog reda i mira, tako što nije poštovao naredbu organa vlasti, odnosno u momentu kada nije imao 18 godina se kretao na javnom mjestu, čime je prekršio naredbu Federalnog štaba civilne zaštite FBiH broj: 12-40-6-148-34/20, od 20.03.2020. godine, kojom je zabranjeno kretanje osobama mlađim od 18 godina i starijim od 65 godina, a koja je donesena u cilju suzbijanja širenja koronavirusa".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona, kao i kod prethodnih slučajeva, okrivljenom je stavljeno na teret da je na način opisan u zahtjevu za pokretanjem prekršajnog postupka prekršio naredbu, odnosno nije postupio po naredbi organa vlasti kojom se zabranjuje kretanje određenoj kategoriji lica. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni podnosilac zahtjeva, donio je Federalni štab civilne zaštite, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rešenja ili naredbe na koje upućuje član 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenog, što u ovom slučaju nije učinjeno već je isti kažnjen.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, pokretanje prekršajnog postupka je nezakonito, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica. Pored toga treba napomenuti da se radi i o naredbi za koju je odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine utvrđeno da navedene naredbe nesumnjivo predstavljaju „miješanje" u pravo apelanata na slobodu kretanja, te da je nametanjem osporenih mjera prekršeno pravo apelanata na slobodu kretanja iz člana II/3 m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola broj 4. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

8) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Olovo V Policijske uprave MUP-a Zeničko-dobojskog kantona, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počnio tako što: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 13.05 sati u izvjesnom mjestu, nije postupio po naredbi Federalnog kriznog štaba, ako se odnosi na zabranu kretanja građana starijih od 65 godina".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime. članom 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona. Kao i kod prethodnih slučajeva, okrivljenom je stavljeno na teret da je na način opisan u zahtjevu za pokretanjem prekršajnog postupka prekršio naredbu, odnosno nije postupio po naredbi organa vlasti kojom se zabranjuje kretanje određenoj kategoriji lica. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni podnosilac zahtjeva, donio je Federalni štab civilne zaštite, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenog, što u ovom slučaju nije učinjeno već je isti kažnjen.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, pokretanje prekršajnog postupka je nezakonito, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica. Pored toga treba napomenuti da se radi i o naredbi za koju je odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine utvrđeno da navedene naredbe nesumnjivo predstavljaju „miješanje" u pravo apelanata na slobodu kretanja, te da je nametanjem osporenih mjera prekršeno pravo apelanata na slobodu kretanja iz člana II/3 m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola broj 4. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

9) U postupku protiv četiri lica u kojem je Policijska stanica Visoko, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što su u određeno vrijeme zatečeni na javnim mjestima čime: „su narušili javni red i mir nepoštovanjem naredbe nadležnog organa FUCZ o zabrani okupljanja na javnim mjestima i držanja minimalne distance od drugog lica". Okrivljeni su podnijeli zahtjev za sudsko odlučivanje, da bi krajem oktobra mjeseca 2020. godine policijska stanica Visoko kao ovlašćeni organ dostavila sudu zahtjev o stavljanju van snage prekršajnih naloga koji je izdala Policijska stanica Visoko zbog nepoštovanje epidemiološko-zaštitnih mjera, u odnosu na stranke koje su podnijele zahtjev za sudsko odlučivanje, odnosno Policijska stanica Visoko je izjavila da povlači navedene naloge, a umjesto prekršaja Policijska stanica Visoko će ubuduće razmatrati pokretanje krivičneprijave prema počiniocima zbog nepoštovanja epidemioloških mjera.

U konkretnom slučaju je bila počinjena greška, odnosno prekršeno je pravo na slobodu kretanja, kažnjavanjem ovih lica za navedenu radnju koja ne predstavlja radnju bića prekršaja propisanog članom 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona, koju je ispravila Policijska stanica Visoko, koja je nakon šest mjeseci od izdavanja prekršajnog naloga uvidjela grešku i izdati prekršajni nalog stavila van snage. Takođe, ovdje treba napomenuti da je u opisu činjeničnog stanja policija navela da je narušen javni red i mir činjenjem radnje kretanja u vrijeme važenja zabrane. Kao što je to istaknuto i kod naprijed navedenih, sličnih slučajeva, narušavanje javnog reda i mira ne predstavlja obilježje ovog prekršaja te je navođenje ove posljedice bilo suvišno.

10) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska postaja Drvar, feburara mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka

m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što su ga ovlašćena službena lica PP Drvar: „februara mjeseca 2020. godine u Ulici Titovoj – opština Drvar, a u dva vremenska intervala u 10.00 sati i 12.00 sati zatekla da se kreće, iako ima preko 65 godina starosti".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10 propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ometa ili omalovažava tijela vlasti, gospodarska društva, odnosno druge pravne osobe koje vrše javne ovlasti ili njihove službene osobe prilikom obavljanja ili u vezi s obavljanjem službe ili ko ne postupi po određenom zakonitom zahtjevu njihove službene osobe". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10.

U datom slučaju, okrivljenom je stavljeno na teret da je zatečen u kretanju na javnom mjestu, iako ima preko 65 godina, a da se pritom ne navodi blanket, odnosno ne pominje akt kojim je zabranjeno kretanje ove kategorije lica. Pored ovoga, član 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10, nepostupanje po zabrani kretanja ne predstavlja obilježje bića ovog prekršaja. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenog, što u ovom slučaju nije učinjeno već je isti kažnjen.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom.

11) U postupcima protiv četiri lica u kojima je Policijska postaja Livno, marta i aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10, čime je prekršeno njihovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što su: „izvjesnog dana u izvjesno vrijeme, na javnim mjestima (ulice i ugostiteljski objekti) zatečeni da se kreću za vrijeme policijskog sata".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime članom 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10 propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ometa ili omalovažava tijela vlasti, gospodarska društva, odnosno druge pravne osobe koje vrše javne ovlasti ili njihove službene osobe prilikom obavljanja ili u vezi s obavljanjem službe ili ko ne postupi po određenom zakonitom zahtjevu njihove službene osobe". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10.

Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenima stavlja na teret sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnih postupka protiv okrivljenih, što u ovom slučaju nije učinjeno već su isti oglašeni krivim na osnovu priznanja.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenima stavljen na teret, kazna koja im je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovih lica kažnjavanjem.

12) U postupcima dva lica u kojima je Policijska postaja Glamoč, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10, čime je prekršeno njihovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što su: „izvjesnog dana aprila mjeseca u 23.00 sati u mjestu Glamoč, ulica Junuza Duruta bb, zatečeni u veterinarskoj stanici u Glamoču, unatoč zabrani kretanja od 20.00 do 5.00 sati.".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10 propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ometa ili omalovažava tijela vlasti, gospodarska društva, odnosno druge pravne osobe koje vrše javne ovlasti ili njihove službene osobe prilikom obavljanja ili u vezi s obavljanjem službe ili ko ne postupi po određenom zakonitom zahtjevu njihove službene osobe". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenima ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10.

Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenima stavlja na teret sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnih postupka protiv okrivljenih, što u ovom slučaju nije učinjeno već su isti oglašeni odgovornim, a posebno je problematično obrazloženje suda.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenima stavljen na teret, kazna koja im je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovih lica kažnjavanjem.

13) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Prača, PU Goražde, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što se: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 20.30 sati, u mjestu Hrapnovica, Trg Rasima Imširevića, kretao po naselju Hrapnovica sa PMV Golf A2, plave boje, registarskih oznaka 000-A-000 u vrijeme trajanja policijskog sata čime je prekršio naredbu Kantonalnog štaba civilne zaštite, br. 17/I-40-10/20 od 20.03.2020. godine gdje je zabranjeno kretanje lica za vrijeme trajanja policijskog sata u vremenu od 20.00 do 5.00 sati".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona, propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa kojim se ograničava ili zabranjuje pristup, kretanje ili zadržavanje lica na određenom mjestu ili ko se ne udalji iz grupe koju je policijski službenik pozvao da se raziđe". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona.

U datom slučaju, okrivljenom je stavljeno na teret da je na način opisan u prekršajnom nalogu prekršio naredbu, odnosno nije postupio po naredbi državnog organa kojom se zabranjuje pristup kretanja lica u određenom periodu. Prema svojoj definiciji, državni organ je državno tijelo koje obavlja funkcije države i isti sprovode državnu vlast prema svojim nadležnostima. Dakle, da bi se radilo o obilježju prekršaja iz člana 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona, u kojem je, između ostalog, propisano da ovaj prekršaj čini onaj „ko ne postupi po naredbi državnog ograna", bilo bi potrebno da je ta naredbu donio državni organ. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga, je donio Kantonalni štab civilne zaštite koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona. Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom.

14) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Goražde, PU Goražde, decembra mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što: „ izvjesnog dana decembra mjeseca 2020. godine u 23.20 sati, u Ulici 43 DUB, Opština Goražde, nije postupio po naredbi Federalnog ministarstva zdravstva, kriznog štaba broj 01-33-6346/20 od 11.11.2020. godine, gdje se ograničava kretanje na teritoriji Federacije BiH u vremenu od 23.00 do 5.00 sati, radi sprečavanja širenja zarazne bolesti COVID-19".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa kojim se ograničava ili zabranjuje pristup, kretanje ili zadržavanje lica na određenom mjestu ili ko se ne udalji iz grupe koju je policijski službenik pozvao da se raziđe". Na osnovu analize činjeničnog opisa, iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona.

U datom slučaju, nije navedeno na koji to način okrivljeni nije postupio po naredbi Kriznog štab. Naime, nije dovoljno napisati „prekršio", „nije postupio" i sl., već je potrebno opisati u čemu se ogledalo kršenje, odnosno nepostupanje tog lica po nekoj naredbi, zbog čega se u datom slučaju ne može utvrditi kojom je konkretno radnjom okrivljeni počinio porekršaj. Pored ovoga, okrivljenom je stavljeno na teret da je na način opisan u prekršajnom nalogu prekršio naredbu, odnosno nije postupio po naredbi državnog organa kojom se zabranjuje pristup kretanja lica u određenom periodu. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga, je donio Federalni krizni štab, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona. Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom.

Takođe, ovdje treba napomenuti da je Ustavni sud Bosne i Hercegovine zauzeo stav da, ograničavanje kretanja stanovništva (na cijeloj teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine u vremenu od 23.00 do 5.00 sati) na osnovu Naredbe Federalnog kriznog štaba od 9. novembra 2020. godine predstavlja nesumnjivo „miješanje" u pravo na slobodu kretanja iz člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

15) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Goražde, PU Goražde, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine u 00.05 sati, u Ulici Salih Bega Kuljuha, Opština Goražde narušio JRM na način što nije postupio po naredbi Federalnog štaba civilne zaštite broj 12-40-6-148-36/20 od dana 21.03.2020. godine a koja se odnosi na zabranu kretanja za vrijeme policijskog sata u trajanju od 18.00 do 5.00".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa kojim se ograničava ili zabranjuje pristup, kretanje ili zadržavanje lica na određenom mjestu ili ko se ne udalji iz grupe koju je policijski službenik pozvao da se raziđe". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da, radnja koja se pripisuje okrivljenom, ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona.

U datom slučaju, navedeno je da je okrivljeni svojom radnjom narušio javni red i mir. Narušavanje javnog reda i mira nije posljedica koja je propisana bićem ovog prekršaja. Pored ovoga, okrivljenom je stavljeno na teret da je na način opisan u prekršajnom nalogu prekršio naredbu, odnosno nije postupio po naredbi državnog organa kojom se zabranjuje pristup kretanja lica u određenom periodu. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga, je donio Federalni štab civilne zaštite, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona. Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom.

16) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Goražde, PU Goražde, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine u 23.55 sati, u Ulici 43 DUB, opština Goražde okrivljena je zatečena za vrijeme policijskog sata bez odobrenja za kretanje gdje tom prilikom nije postupila po naredbi Kantonalnog štaba civilne zaštite broj 17/I-40-10-20 od 21.03.2020. godine".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. U datom slučaju, okrivljenom je stavljeno na teret da je na način opisan u prekršajnom nalogu prekršio naredbu, odnosno nije postupio po naredbi

državnog organa kojom se zabranjuje pristup kretanja lica u određenom periodu. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga, donio je Kantonalni štab civilne zaštite, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona. Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom.

17) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Ustikolina, PU Goražde, decembra mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što: „izvjesnog dana decembra mjeseca 2020. godine u 23.45 sati, u mjestu Ustikolina, opština Foča nije postupio po naredbi Federalnog ministarstva zdravstva, kriznog štaba broj 01-33-6346/20 od 11.11.2020. godine, gdje se ograničava kretanje na teritoriji Federacije BiH u vremenu od 23.00 do 5.00 sati radi sprečavanja širenja zarazne bolesti COVID-19".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja.U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga, je donio Federalni krizni štab, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona. Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom.

18) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Prača, PU Goražde, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 18.20 sati, u Ulici Rasima Prljače, opština Pale FBiH zaustavljen i kontrolisan, a upravljao je PMV „Mercedes" gdje je prilikom kontrole utvrđeno da vozilo prevozi više od 2 do 3 lica, čime je prekršio Naredbu Kantonalnog štaba civilne zaštite br. 17/I-40-10-40/20 od dana 20.03.2020. godine, gdje je zabranjeno u vozilu prevoziti više od dvije osobe".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga, donio je Federalni krizni štab, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona. Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom.

19) U postupku protiv tri lica u kojem je Policijska stanica Goražde, PU Goražde, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. stav 5.

tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počili tako što: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 11.25 sati, u Ulici Kulina Bana, Opština Goražde, nisu postupili po naredbi Kantonalnog štaba civilne zaštite od 20.03.2020. godine br. 17/I-40-10-40/20, gdje je narušen JRM okupljanjem na javnom mjestu više od tri lica".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa kojim se ograničava ili zabranjuje pristup, kretanje ili zadržavanje lica na određenom mjestu ili ko se ne udalji iz grupe koju je policijski službenik pozvao da se raziđe". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenima ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona.

U datom slučaju, u činjeničnom opisu nije naveden tačan opis mjesta na kojem su se okrivljeni okupili, na osnovu čega bi moglo da se cijeni da li se radi o javnom mjestu ili ne. Pored ovoga, okrivljenima je stavljeno na teret da su narušili javni red i mir okupljanjem na javnom mjestu više od tri lica. Narušavanje javnog reda i mira ne predstavlja obilježje bića ovog prekršaja. Takođe, okrivljenima je stavljeno na teret da su na način opisan u prekršajnom nalogu prekršili naredbu, odnosno da nisu postupili po naredbi državnog organa, kojom se zabranjuje pristup, odnosno zadržavanje lica na određenom mjestu. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga, je donio Kantonalni štab civilne zaštite, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona. Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenima stavljen na teret, kazna koja im je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovih lica kažnjavanjem izdatim prekršajnim nalogom.

20) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Goražde, PU Goražde, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 16.15 sati, u Ulici 1. Maj, Opština Goražde, nije poštovao naredbu Federalnog štaba civilne zaštite broj 12-40-6-148-36-1/20 od dana 29.03.2020. godine, a koja se odnosi na to da građani na javnim površinama moraju poštovati epidemiološke – zaštitne mjere".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa kojim se ograničava ili zabranjuje pristup, kretanje ili zadržavanje lica na određenom mjestu ili ko se ne udalji iz grupe koju je policijski službenik pozvao da se raziđe". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenima ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, da bi postojao

prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona.

U datom slučaju, u činjeničnom opisu nije navedena radnja koju je okrivljeni preduzeo ili propustio da preduzme, na osnovu čega bi moglo da se cijeni da li se radi o nepoštovanju naredbe/zaštitnih mjera. Pored ovoga, okrivljenom je stavljeno na teret da je prekršio naredbu, odnosno da nisu postupili po naredbi državnog organa kojom se zabranjuje pristup, odnosno zadržavanje lica na određenom mjestu. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni izdavalac prekršajnog naloga, donio je Federalni štab civilne zaštite, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 7. stav 5. tačka d., Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira Bosansko-podrinjskog kantona. Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenima stavljen na teret, kazna koja im je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica sa drugim licima, kažnjavanjem lica izdatim prekršajnim nalogom.

20) U postupku protiv dva maloljetna lica u kojem je Policijska stanica Banovići MUP-a Tuzlanskog kantona, aprila mjeseca 2020. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona, čime je prekršeno njihovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što su: „se izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, oko 11.20 sati, u Ulici Armije BiH, kod broja xx, opština Banovići, kretali na javnom mjestu, iako je zabranjeno kretanje licima mlađim od 18 godina i starijim od 65 godina naredbom Federalnog štaba civilne zaštite FBiH broj: 12-40-6-148-34/20, od 20.03.2020. godine".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona, kao i kod prethodnih slučajeva, okrivljenima je stavljeno na teret da su na način opisan u zahtjevu za pokretanjem prekršajnog postupka prekršili naredbu, odnosno nisu postupili po naredbi organa vlasti kojom se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenom mjestu. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni podnosilac zahtjeva, je donio Federalni štab civilne zaštite, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenima stavlja na teret, sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenih, što u ovom slučaju nije učinjeno već su kažnjeni vaspitnom mjerom.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenima stavljen na teret, pokretanje prekršajnog postupka je nezakonito, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica. Pored toga treba napomenuti da se radi i o naredbi za koju je odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine utvrđeno da navedene naredbe nesumnjivo predstavljaju „miješanje" u pravo apelanata na slobodu kretanja, te da je nametanjem osporenih mjera prekršeno pravo apelanata na slobodu kretanja iz člana II/3 m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola broj 4. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

21) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Banovići MUP-a Tuzlanskog kantona, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona, čime je od prekršeno njihovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine oko 23.50 sati, u mjestu Osokova, opština Banovići, upravljajući PMV „Škoda", postupio suprotno naredbi Federalnog štaba civilne zaštite FBiH br. 12-40-6-148-36/20, a koja se odnosi na zabranu kretanja u periodu od 18.00 do 5.00 sati".

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona, kao i kod prethodno opisanog slučaja, okrivljenom je stavljeno na teret da na način opisan u prekršajnom nalogu nije postupio po naredbi organa vlasti kojom se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenom mjestu. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni podnosilac zahtjeva, je donio Federalni štab civilne zaštite, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis da tu prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenog, što u ovom slučaju nije učinjeno već je isti kažnjeni novčanom kaznom.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenima stavljen na teret, pokretanje prekršajnog postupka je nezakonito, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica. Pored toga treba napomenuti da se radi i o naredbi za koju Federalni štab civilne zaštite nije imao zakonskih osnova za donošenje.

22) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Crkvice, PU I Zenica, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, u 22.15 sati zatečen na javnom mjestu u Zenici, u Ulici Aleja šehida, kojom prilikom nije postupio po Naredbi Federalnog štaba civilne zaštite broj: 12-40-6-148-155/20 od 29.04.2020. godine kojom se zabranjuje kretanje građana u vremenu od 22.00 do 5.00 sati u vrijeme krizne situacije izazvane pandemijom COVID-19."

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona, kao i kod prethodnih slučajeva, okrivljenom je stavljeno na teret da je na način opisan u zahtjevu za pokretanjem prekršajnog postupka prekršio naredbu, odnosno nije postupio po naredbi državnog organa kojom se zabranjuje kretanje na javnim mjestima. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni podnosilac zahtjeva, je donio Federalni štab civilne zaštite, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje 3. stav 1. tačka 5., Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenog. U ovom postupku sud jeste donio odluku o obustavi postupka, ali ne iz ovog razloga već što je utvrdio da se radilo o licu kojem je bila neophodna zdravstvena pomoć.

5.5.2. Kršenje prava na slobodu kretanja policije u Republike Srpske

1) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska Stanica Kozarac, Policijska uprava Prijedor aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz

člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana u 13.50 sati, u mjestu Donja Bistrica, zatečen da se kreće PMV „Mercedes", registarskih osnaka 000-X-000, za vrijeme sveopšte zabrane kretanja između opština, odnosno van mjesta prebivališta". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Kršenje prava na slobodu kretanja u ovom slučaju potvrđeno je Rješenjem o oslobađanju od odgovornosti Osnovnog suda u Prijedoru, koji je pravilno utvrdio činjenicu da radnja bića prekršajnog djela koja je opisan u prekršajnom nalogu i prezentovana na ročištu protiv okrivljenog nije prekršaj koji je okrivljenom stavljen na teret. Naime, sud je u svom obrazloženju konstatovao da činjenični opis djela koje se okrivljenom stavlja ne odgovara biću prekršaja, odnosno pravnoj normi kojom je isti inkriminisan. Naime, članom 22. Zakona o javnom redu i miru propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima, ili ko se ne udalji iz grupe koju je ovlašćeni policijski službenik upozorio da se raziđe". Dakle, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu da bi fizičko lice učinilo ovaj prekršaj, u vezi sa ograničenjem kretanja ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima, državni organ mora da donese naredbu ili rješenje koje se odnosi na ograničenje ili zabranu kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima. U konkretnom slučaju, Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske br. 05-1/20 (koji prema sadržaju ima karakter naredbe) je donio Republički štab za vanredne situacije, kojeg prema članu 18. tačka l., Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim stuacijama osniva Vlada Republike Srpke, a koji prema članu 40. istog zakona predstavlja operativno-stručno tijelo. Dakle, Republički štab za vanredne situacije nije državni organ, tako da u vrijeme činjenja radnje okrivljenog, nije bilo na snazi rješenje, niti naredba državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima. Republički štab za vanredne situacije je u smislu člana 45. tačka z., Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, mogao samo da donese prijedlog u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima, a na osnovu takvog prijedloga, državni organ bi mogao donijeti rješenje ili naredbu u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima. Shodno naprijed navedenom, zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 22. Zakona o javnom redu i miru. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, sud je donio rješenje o oslobađanju odgovornosti okrivljenog.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom. Takođe, treba napomenuti da se radi o Zaključku Republičkog štaba za vanredne situacije za koji je odlukom Ustavnog suda Republike Srpske utvrđeno da nije donesen u skladu sa ustavom i relevantnim zakonima, a samim time i sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima u smislu prava na slobodu kretanja.

2) U postupku protiv jednog lica kojem je Policijska stanica Prijedor 2, Policijska uprava Prijedor, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 20.30 sati, u Ulici Branka Prokopića, zatečen da upravlja PMV „Renault Megane" registraskih oznaka 000-T-000 za vrijeme policijskog časa". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Kršenje prava na slobodu kretanja u ovom slučaju potvrđeno je Rješenjem o oslobađanju od odgovornosti Osnovnog suda u Prijedoru, koji je pravilno utvrdio činjenicu da radnja bića prekršajnog djela koja je opisan u prekršajnom nalogu i prezentovana na ročištu protiv okrivljenog, nije prekršaj koji je okrivljenom stavljen na teret. Naime, sud je u svom obrazloženju konstatovao da činjenični opis djela koje se okrivljenom stavlja, ne odgovara biću prekršaja, odnosno pravnoj normi kojom je isti inkriminisan. U konkretnom slučaju, Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske br. 16-3/20 od 06.04.2020 godine, i Zaključak o produženju primjene Zaključka broj 20-4/20 od 13.04.2020. godine, kojim je produžen Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji Republike Srpske broj 16-3/20 od 06.04.2020 godine donio je Republički štab za vanredne situacije, koji kao što je to naprijed opisano, nije državni organ. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, sud je donio rješenje o osolobađanju odgovornosti okrivljenog.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom. Takođe, ovdje treba napomenuti da se radi o Zaključku Republičkog štaba za vanredne situacije za koji je odlukom Ustavnog suda Republike Srpske utvrđeno da nije donesen u skladu sa ustavom i relevantnim zakonima, a samim time i sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima u smislu prava na slobodu kretanja.

3) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Banja Luka - Lazarevo, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine u 8.55 sati u mjestu Tunjice, Banja Luka, narušio javni red i mir nepostupajući po rješenju nadležnog organa u vezi sa ograničenjem i zabranom kretanja na način da je kao lice starije od 65 godina zatečen na javnom mjestu, što je protivno Zaključku o ograničenju i zabrani kretanja Vlade Republike Srpske broj. 05-1/20". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 22. Zakona o javnom redu i miru propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima, ili ko se ne udalji iz grupe koju je ovlašćeni policijski službenik upozorio da se raziđe". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu.

U datom slučaju, okrivljenom je stavljeno na teret da je na način opisan u prekršajnom nalogu narušio javni red i mir, odnosno nije postupio po rješenju državnog organa kojom se zabranjuje kretanje određenoj kategoriji lica. Kao prvo, narušavanje javnog reda i mira nije predviđeno kao posljedica, odnosno obilježje bića ovog prekršaja, te je s tim u vezi, navođenje

istog bilo suvišno. Kao drugo, da bi fizičko lice učinilo ovaj prekršaj, u vezi sa ograničenjem kretanja ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima, državni organ mora da donese naredbu ili rješenje koja se odnosi na ograničenje ili zabranu kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima. U konkretnom slučaju Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske br. 05-1/20 (koji prema sadržaju ima karakter naredbe) je donio Republički štab za vanredne situacije, kojeg prema članu 18. tačka l., Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim stuacijama osniva Vlada Republike Srpke, a koji prema članu 40. istog zakona predstavlja operativno-stručno tijelo. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenog, što u ovom slučaju nije učinjeno već je isti kažnjen.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, to je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja ovog lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom. Takođe, treba napomenuti da se radi o Zaključku Republičkog štaba za vanredne situacije za koji je odlukom Ustavnog suda Republike Srpske utvrđeno da nije donesen u skladu sa ustavom i relevantnim zakonima, a samim time i sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima u smislu prava na slobodu kretanja.

4) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska Stanica Šipovo, Mrkonjić Grad, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 18.10 sati, u mjestu Stupina, Šipovo, nije postupio po naredbi ovlašćenih službenih lica, u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja na određenom javnim mjestima". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime članom 22. Zakona o javnom redu i miru propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima, ili ko se ne udalji iz grupe koju je ovlašćeni policijski službenik upozorio da se raziđe". Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu.

Prekršajnim nalogom okrivljenom je stavljeno na teret da „nije postupio po naredbi ovlašćenih službenih lica, u vezi sa organičenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja na određenim javnim mjestima". Kao prvo, „nepostupanje po naredbi ovlašenih službenih lica" ne predstavlja radnju bića ovog prekršaja već eventualno prekršaja iz člana 24. Zakona o javnom redu i miru (ometanje državnih organa, privrednih društava i drugih pravnih lica u vršenju javnih funkcija) u kojem stoji da ovaj prekršaj čini onaj ko: „Ko ometa ili sprečava djelovanje državnih organa, privrednih društava i drugih pravnih lica koja vrše javna ovlašćenja ili njihove službenike da vrše svoje funkcije, ili ko ne postupi na licu mjesta po zakonitom zahtjevu ili naređenju njihovog službenog lica". Iz činjeničnog opisa se ne vidi na koje se to naređenje službenih lica okrivljeni oglušio, kao i da je takve naredbe uopšte bilo, već se u drugom dijelu činjeničnog opisa navodi da se radi o nepostupanju u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja na javnim mjestima. Iz ovoga se izvodi zaključak da nije bilo nikakve naredbe ovlašćenih službenih lica, već se isti pozivaju na kršenje mjera ograničenja i zabrane kretanja, koje su uvedene Zaključcima Republičkog štaba za vanredne situacije. O pitanju ovog dijela činjeničnog opisa prekršaja, on bi mogao da se podvede pod ovaj član, ali pod uslovom da su zabrane, odnosno

ograničenja kretanja uvedene naredbom ili rješenjem državnog organa. Uzevši u obzir da su iste uvedene Zaključcima Republičkog štaba za vanredne situacije, koji kao što je to naprijed navedeno nije državni organ, i o pitanju ovog slučaja važi sve što je ranije navedeno, a to je da je Osnovni sud u Mrkonjić Gradu trebalo da oslobodi odgovornosti okrivljenog, što isti u datum slučaju nije uradio već je okrivljenog oglasio odgovornim.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, kazna koja mu je izrečena prekršajnim nalogom je nezakonita, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja lica kažnjavanjem ovog lica izdatim prekršajnim nalogom.

5) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica za bezbjednost saobraćaja Mrkonjić Grad, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 15.20 sati, u mjestu Balkana, Mrkonjić Grad, upravljao PMV „Mercedes" i nije postupio po naredbi ovlašćenih službenih lica gdje je označeno ograničenje zabrane kretanja". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 22. Zakona o javnom redu i miru propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima, ili ko se ne udalji iz grupe koju je ovlašćeni policijski službenik upozorio da se raziđe". Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru. U datom slučaju okrivljenom je stavljeno na teret da upravljanjem putničkim vozilom nije postupio po naredbi ovlašćenih službenih lica. Nepostupanje po naredbi ovlašćenih službenih lica ne predstavlja obilježje bića ovog prekršaja, već prekršaja iz člana 24. Zakona o javnom redu i miru. Takođe, iz činjeničnog opisa se ne vidi o kakvom ograničenju, odnosno zabrani kretanja se radi, koji organ ju je donio. S tim u vezi, u radnjama okrivljenog se ne stiču obilježja prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru.

U skladu sa navedenim, Osnovni sud u Mrkonjić Gradu trebalo je da oslobodi odgovornosti okrivljenog, što sud u datom slučaju nije uradio, već je okrivljenog kaznio.

6) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Ribnik, Mrkonjić Grad, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, oko 12.10 sati, u mjestu Zableće, u javnom saobraćaju upravljao PMV „Audi", registarske oznake 000-K-000, i nije se pridržavao zaključka Vlade RS o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji RS, u dane prvomajskih praznika (policijski čas), u vremenu od 12.00 do 5.00". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 22. Zakona o javnom redu i miru propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima, ili ko se ne udalji iz grupe koju je ovlašćeni policijski službenik upozorio da se raziđe". Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru.

U datom slučaju okrivljenom je stavljeno na teret da upravljanjem putničkim vozilom u javnom saobraćaju nije se pridržavao zaključaka o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske u dane prvomajskih praznika. Zaključak o zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske u dane prvomajskih praznika, tačka 1., br. 31-9/20 od 05.05.2020. godine tačka 1. podtačka 2. – zabrana kretanja svim licima bez obzira na godine života u vremenu od 22.00 do 5.00 sati, je donio Republički štab za vanredne situacije, koji nije državni organ. S tim u vezi, u radnjama okrivljenog se ne stiču obilježja prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru.

U skladu sa navedenim, Osnovni sud u Mrkonjić Gradu je trebalo da oslobodi odgovornosti okrivljenog, što sud u datom slučaju nije uradio već je okrivljenog kaznio.

7) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica za bezbjednost saobraćaja Mrkonjić Grad, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 20.20 sati, upravljao PMV-om i nije postupio po naredbi državnog organa u vezi sa ograničenjem i zabrani kretanja". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Mrkonjić Gradu donio rješenje o oslobađanju odgovornosti, jer se nisu stekla obilježja prekršaja koja su okrivljenom stavljena na teret, ali ne po naprijed navedenom osnovu (neizdavanja naredbe državnog organa), već po osnovu toga što je okrivljeni u dokaznom postupku priložio dokaz da je imao potvrdu o dozvoli nesmetanog kretanja u periodu zabrane kretanja od 20.00 do 5.00 sati na dan izdavanja prekršajnog naloga.

8) U postupku protiv jednog lica u kojem je policijska stanica Ribnik, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine u javnom saobraćaju upravljao putničkim vozilom „Mitsubishi", odnosno kretao se za vrijeme policijskog časa za dan 03.05.2020. godine od 12.00 sati, do 04.05.2020. godine do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Mrkonjić Gradu donio rješenje o oslobađanju odgovornosti, jer se nisu stekla obilježja prekršaja koja su okrivljenom stavljena na teret, ali ne po naprijed navedenom osnovu (neizdavanja naredbe državnog organa), već po osnovu toga što je okrivljeni u dokaznom postupku priložio dokaz da je imao potvrdu o dozvoli nesmetanog kretanja na dan izdavanja prekršajnog naloga.

9) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica za bezbjednost saobraćaja Mrkonjić Grad, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja

iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine u 21.25 sati, u mjestu Brdo, okrivljeni u javnom saobraćaju upravljao vozilom „Golf" registarskog broja 000-K-000 i nije postupio po naredbi državnog organa u vezi sa ograničenjem i zabranom kretanja". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje, izdavanjem prekršajnog naloga, počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Mrkonjić Gradu donio rješenje o oslobađanju odgovornosti, jer se nisu stekla obilježja prekršaja koja su okrivljenom stavljena na teret. U obrazloženju svoje odluke, Osnovni sud u Mrkonjić gradu je naveo da u činjeničnom opisu prekršaja nije navedena naredba ili rješenje kojim je ograničeno ili zabranjeno kretanje ili zadržavanje lica na određenim javnim mjestima ili područjima, niti je u činjeničnom opisu navedeno koji je držani organ izdao takvu naredbu niti kada je takva naredba izdata, a kako bi se predmetna naredba mogla jasno odrediti i precizirati i tako utvrditi njen sadržaj i na osnovu istog utvrditi da li je okrivljeni postupio suprotno navedeneoj odredbi, tako da činjenični opis prekršaja ne sadrži sva bitna obilježja prekršaja koji mu se stavlja na teret.

10) U postupku protiv jednog lica u kojem je policijska stanica za bezbjednost saobraćaja Mrkonjić Grad, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 3.15 sati, u mjestu Rogolji, okrivljeni, u javnom saobraćaju, upravljao teretnim vozilom „Mercedes" registarskog broja 000-E-000 i nije postupio po naredbi državnog organa u vezi sa ograničenjem i zabranom kretanja". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je, kao i u prethodnom slučaju, i u ovom postupku Osnovni sud u Mrkonjić Gradu donio rješenje o oslobađanju odgovornosti, jer se nisu stekla obilježja prekršaja koja su okrivljenom stavljena na teret. U obrazloženju svoje odluke, Osnovni sud u Mrkonjić gradu je naveo da u činjeničnom opisu prekršaja nije navedena naredba ili rješenje kojim je ograničeno ili zabranjeno kretanje ili zadržavanje lica na određenim javnim mjestima ili područjima, niti je u činjeničnom opisu navedeno koji je držani organ izdao takvu naredbu niti kada je takva naredba izdata, a kako bi se predmetna naredba mogla jasno odrediti i precizirati i tako utvrditi njen sadržaj i na osnovu istog utvrditi da li je okrivljeni postupio suprotno navedeneoj odredbi, tako da činjenični opis prekršaja ne sadrži sva bitna obilježja prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret.

11) U postupku protiv jednog lica u kojem je policijska stanica za bezbjednost saobraćaja Mrkonjić Grad, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 16.20 sati, u mjestu Balkana, okrivljeni u javnom saobraćaju upravljao vozilom „Opel" registarskog broja 000-T-000 i nije postupio po naredbi državnog organa u vezi sa ograničenjem i zabranom kretanja". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Kao i kod prethodnog slučaja, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Takođe, Osnovni sud u Mrkonjić Gradu je u ovom slučaju donio rješenje o oslobađanju odgovornosti zbog toga što činjenični opis radnji koje se stavljaju na teret okrivljenom ne predstavljaju prekršaj propisan članom 22. iz istih razloga kao kod prethodna dva opisana slučaja.

12) U postupku protiv jednog lica u kojem je policijska stanica za bezbjednost saobraćaja Mrkonjić Grad, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 18.10 sati, u mjestu Balkana, okrivljeni u javnom saobraćaju upravljao vozilom „Opel" registarskog broja 000-A-000 i nije postupio po naredbi državnog organa u vezi sa ograničenjem i zabranom kretanja". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Kao i kod prethodnih slučajeva, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Takođe, Osnovni sud u Mrkonjić Gradu je u ovom slučaju donio rješenje o oslobađanju odgovornosti zbog toga što činjenični opis radnji koje se stavljaju na teret okrivljenom ne predstavljaju prekršaj propisan članom 22. iz istih razloga kao kod prethodna tri opisana slučaja.

13) U postupcima protiv sedam lica u kojima je Policijska stanica Šipovo, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njihovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što su: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 17.00 sati, u mjestu Janjinske Otoke, opština Šipovo, okrivljeni zajedno učestvovali u zajedničkom okupljanju, te je na taj način, postupili protivno članu 1. stav 1. alineja 1., Zaključka Republičkog štaba RS za vanredne situacije broj 26-1/20 od 27.04.2020. godine, kojim je propisano da je do 11.05.2020. godine zabranjeno svako javno okupljanje građana". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni su blagovremeno podnijeli zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 22. Zakona o javnom redu i miru propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima, ili ko se ne udalji iz grupe koju je ovlašćeni policijski službenik upozorio da se raziđe". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga, možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenima ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu.

U datom slučaju, okrivljenima je stavljeno na teret da su radnjom opisanom u prekršajnima nalozima postupili suprotno Zaključku Republičkog štaba za vanredne situacije kojom se za-

branjuje svako javno okupljanje građana. Da bi fizičko lice učinilo ovaj prekršaj, u vezi sa zadržavanjem lica na određenim javnim mjestima ili područjima, državni organ mora da donese naredbu ili rješenje koja se odnosi na zabranu zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima. U konkretnom slučaju, Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Republike Srpske br. 26-1/20 (koji prema sadržaju ima karakter naredbe) je donio Republički štab za vanredne situacije, kojeg prema članu 18. tačka l.) Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim stuacijama osniva Vlada Republike Srpke, a koji prema članu 40. istog zakona predstavlja operativno-stručno tijelo. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnima nalozima ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenima stavlja na teret, sud je trebalo da donese odluku o oslobađanju okrivljenih od odgovornosti, što u ovom slučaju nije učinjeno već su oglašen krivim, rješenjem Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu, o čemu će više riječi biti u dijelu studije koja se odnosi na kršenje prava sudova na slobodu kretanja.

Uzevši u obzir da nije ispunjeno biće prekršaja koji je okrivljenima stavljen na teret, kazna koja im je izrečena prekršajnim nalozima je nezakonita, te je u ovom slučaju počinjeno kršenje prava na slobodu ketanja ovih lica njihovim kažnjavanjem izdatim prekršajnim nalozima.

14) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Doboj 1, Policijska uprava Doboj, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine u 20.03 sati, u Ulici Svetog Save, upravljao svojim motornim vozulom čime je postupio protivno Zaključku Republičkog štaba za vanredne situacije RS o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji Republike Srpske broj 05/-1/20 od 21.03.2020. godine". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Doboju donio rješenje o oslobađanju odgovornosti, jer se nisu stekla obilježja prekršaja koja su okrivljenom stavljena na teret. U obrazloženju svoje odluke, Osnovni sud u Doboju je konstatovao da činjenični opis djela koje se okrivljenom stavlja na teret ne odgovara biću prekršaja, odnosno pravnoj normi kojom je isti inkriminisan. U konkretnom slučaju, Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske br. 05/-1/20 od 21.03.2020. godine, donio je Republički štab za vanredne situacije, koji kao što je to naprijed opisano, nije državni organ. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, sud je donio rješenje o oslobađanju odgovornosti okrivljenog.

15) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Petrovo, Policijska uprava Doboj, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 21.25 sati, u mjestu u Sočokovac, zatečen da upravlja PA „Fijat", registarskih oznaka 000-K-000 za vrijeme policijskog časa, a po Zaključku Republičkog štaba za vanredne situacije broj 05/-1/20 od 21.03.2020. godine o zabrani kretanja na javnim površinama u vremenu od 20.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Doboju donio rješenje kojim je okrivljeni oglašen krivim.

16) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Petrovo, Policijska uprava Doboj, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 13.21 sati, u mjestu Sočokovac, upravljao teretnim motornim vozilom marke „Iveco" registarskih oznaka 000-T-000 u saobraćaju za vrijeme zabrane kretanja u dane vikenda, čime nije ispoštovao Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije broj 15, za vrijeme policijskog časa, a po Zaključku Republičkog štaba za vanredne situacije broj 05/-1/20 od 03.04.2020". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Doboju ispravno donio rješenje kojim je okrivljeni oslobođen odgovornosti, jer zaključak o na koji se u činjeničnom opisu prekršaja poziva izdavalac prekršajnog naloga nije izdat od strane državnog organa.

17) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica za bezbjednost saobraćaja Doboj, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 00.20 sati, u Doboju, u Ulici Svetog Save, zatečen da upravlja putničkim motornim vozilom marke „Mercedes" registarskih oznaka 000-K-000 i prekršio mjere ograničenja kretanja lica u vrijeme policijskog časa na teritoriji Republike Srpske, po zaključku Vlade Republike Srpske broj 16-3/20 od 06.04.2020. godine". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Doboju donio rješenje kojim je okrivljeni oglašen krivim.

18) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Doboj, Policijska uprava Doboj, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 21.10 sati, u mjestu Ševarlije, zatečen da upravlja PMV „Mercedes", vlasništvo Doboj putevi, Doboj Jug, registarskih oznaka 000-M-000, kada je zatečen da za vrijeme policijskog časa nije poštovao naredbu

državnih organa o zabrani kretanja u od 20.00 do 5.00 sati na javnim mjestima". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Doboju donio rješenje kojim je okrivljeni oglašen krivim.

19) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Doboj 2, Policijska uprava Doboj, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po član 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 17.00 sati, u mjestu Bušletić, zatečen da upravlja vozilom „Fiat Bravo", registarskih oznaka 000-A-000, te nije poštovao zabranu kretanja u dane vikenda i praznika a koja traje od 15.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Doboju donio rješenje kojim je okrivljeni oglašen krivim.

20) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica za bezbjednost saobraćaja Doboj, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 19:27 sati u mjestu Vila vozilom marke „Passat" registarskih oznaka 000-K-000 upravljao vozilom u saobračaju za vrijeme zabrane kretanja u dane Vaskršnjih praznika, čime nije ispoštovao Zaključak republičkog štaba za vanredne situacije broj 21.6/20". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Doboju ispravno donio rješenje kojim je okrivljeni oslobođen odgovornosti jer zaključak o na koji se u činjeničnom opisu prekršaja poziva izdavalac prekršajnog naloga nije izdat od strane državnog organa.

21) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Kotor Varoš, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine u 17.43 sati, u Kotor Varoši, u mjestu Ripište, u Ulici Stefana Dečanskog, zatečen u javnom saobraćaju da upravlja teretnim vozilom „Mercedes", a u evidenciji se vodi u izolaciji sa danom 23.04.2020. godine broj rješenja xxxxxxx-xx-xxx od 22.05.2020. godine čime je prekršio naredbu Štaba za vanredne situ-

acije o ograničenju kretanja (izolaciji)". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Kotor Varoši ispravno donio rješenje kojim je okrivljeni oslobođen odgovornosti, jer naredbu na koju se u činjeničnom opisu prekršaja poziva izdavalac prekršajnog naloga, nije izdao državni organ.

22) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Kneževo, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine u 14.30 sati, u mjestu Medljen, opština Kneževo, okrivljeni upravljao PMV „Golf", registarskih oznaka 000-M-000. Tom prilikom nije poštovao Zaključak Vlade broj: 28-4/20 od 29.04.2020. godine po kojem se zabranjuje kretanje svim licima na teritoriji RS u dane prvomajskih praznika, u vremenu od 12.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Kotor Varoši donio rješenje kojim je okrivljeni oglašen krivim.

23) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica *** Policijske uprave Modriča, 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana 2020. godine u *** sati, u mjestu ****, opština Modriča, zatečen da u javnom saobraćaju upravlja putničkim automobilom marke "****" registarskih oznaka **** za vrijeme zabrane kretanja iz opštine u opštinu. U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Modriči donio rješenje kojim je okrivljeni oglašen odgovornim.

24) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica *** Policijske uprave Modriča, 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana 2020. godine u *** sati u mjestu ****, prijavljeni narušio javni red i mir na način što nije poštovao odluku Vlade RS o zabrani kretanja u periodu

od 20.00 do 5.00 sati, kao suvozač P/A "*****", registarskih oznaka *****. U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno, o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Takođe, narušavanje javnog reda i mira, koje je navedeno u činjeničnom opisu ovog prekršaja ne predstavlja obilježje bića prekršaja koji je prekršanim nalogom okrivljenom stavljen na teret. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Modriči donio rješenje kojim je okrivljeni oglašen krivim.

25) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Teslić, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 20.25 sati, u mjestu Teslić, u Ulici Karađorđeva, u javnom saobraćaju upravljao motornim vozilom „Passat", kojom prilikom je postupio protivno naredbi i rješenju državnih organa i kretao se u vrijeme policijskog sata". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Tesliću donio rješenje kojim je okrivljeni oglašen odgovornim.

26) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Teslić, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što su: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 21.00 sati, policijski službenici Staničnog odjeljenja policije u Blatnici, okrivljenog zatekli u mjestu Blatnica, opština Teslić, da se putničkim automobilom „Golf", registarske oznake xxxxx, kreće regionalnim putem Tedin Han-Teslić-Bistričak, iako su u vrijeme kontrole na snazi bili Zaključci Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade Republike Srpske broj 20-4/20 od 13.03.2020. godine i broj 16-03/20 od 06.04.2020. godine kojim je zabranjeno kretanje svim licima na javnim mjestima na području Republike Srpske u vremenu od 20.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno, o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Tesliću ispravno donio rješenje kojim je okrivljeni oslobođen odgovornosti, jer državni organ nije izdao zaključak na koji se u činjeničnom opisu prekršaja poziva izdavalac prekršajnog naloga.

27) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Teslić, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne

i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 13.40 sati, u mjestu Gornje Liplje, nije postupio u skladu sa zaključkom Vlade RS o ograničenom kretanju na određenim javnim mjestima ili područjima, jer je navedenog dana zatečen da se svojim putničkim automobilom „Mercedes" kreće van mjesta prebivališta u vrijeme zabrane". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Tesliću ispravno donio rješenje kojim je okrivljeni oslobođen odgovornosti jer državni organ nije izdao zaključak na koji se u činjeničnom opisu prekršaja poziva izdavalac prekršajnog naloga.

28) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Teslić, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što su ga: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine u 18.20 sati, od policijski službenici Policijske stanice Teslić, zatekli u mjestu Crna Rijeka, opština Teslić, da se putničkim automobilom registarske oznake xxxxx kreće regionalnim putem Tedin Han-Teslić-Bistričak iako je u vrijeme kontrole na snazi bio Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade Republike Srpske broj 28-4/20 od 29. 04.2020. godine, kojim je zabranjeno kretanje svim licima na javnim mjestima na području Republike Srpske za vrijeme prvomajskih praznika i u vremenu od 12.00 do 5.00 sati, niti je kod sebe posjedovao valjanu dozvolu za kretanje u vrijeme zabrane". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Tesliću ispravno donio rješenje kojim je okrivljeni oslobođen odgovornosti jer državni organ nije izdao zaključak na koji se u činjeničnom opisu prekršaja poziva izdavalac prekršajnog naloga.

29) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Teslić, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 21.05 sati, u mjestu Blatnica, opština Teslić, u javnom saobraćaju upravljao motornim vozilom registarskih oznaka […] čime je postupio protivno naloženim mjerama koje su naložene Zaključkom Vlade RS, Republičkog štaba za vanredne situacije broj 05-01/20 od 21.03.2020. godine, a koje se odnose na ograničavanje i zabranu kretanja lica na teritoriji Republike Srpske u periodu od 20.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Tesliću donio rješenje kojim je okrivljeni oglašen odgovornim.

30) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Teslić, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što se: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, u 17.20 sati u mjestu Gornje Liplje, opština Teslić, putničkim automobilom marke „Škoda" registarske oznake […] kreće regionalnim putem Klupe-Gornja Šnjegotina, iako je u vrijeme kontrole na snazi bio Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade Republike Srbpske broj 28-4/20 od 29.04.2020. godine kojim je zabranjeno kretanje svim licima na javnim mjestima na području Republike Srpske za vrijeme prvomajskih praznika i u vremenu od 12.00 do 5.00 sati, niti je kod sebe posjedovao valjanu dozvolu za kretanje u vrijeme zabrane". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Tesliću ispravno donio rješenje kojim je okrivljeni oslobođen odgovornosti jer državni organ nije izdao zaključak na koji se u činjeničnom opisu prekršaja poziva izdavalac prekršajnog naloga.

31) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Teslić, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, u mjestu Žarkovina, opština Teslić, zatečen u saobraćaju da upravlja putničkim motornim vozilom „Ford focus", registarskih oznaka xxx". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Takođe, u činjeničnom opisu nije navedeno vrijeme kada je izvršena prekršajna radnja, niti je navedeno po kojoj to naredbi ili rješenju državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima okrivljeni nije postupio, što predstavlja obavezni element bića prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Tesliću donio rješenje kojim je okrivljeni oglašen krivim (zbog propuštanja.

32) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Teslić, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine u mjestu Žarkovina, opština Teslić, se nije pridržavao naredbi ili rješenja državnog organa sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja na javnim mjestima, ili područjima". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Takođe, u činjeničnom opisu nije navedeno koju po kojoj to naredbi ili rješenju državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima okrivljeni nije postupio, što predstavlja obavezni element bića prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Tesliću donio rješenje kojim je okrivljeni oglašen krivim (zbog propuštanja).

33) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Zvornik, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 10.20 sati, u Ulici Svetog Save, u Zvorniku, kod „Nove Banke", zatečen na javnom mjestu, a suprotno naredbi državog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja lica sa navršenih 65 godina života, tačka 1. Zaključka Republičkog štaba za vanredne situacije o ograničenju i zabrani kretanja licima na teortoriji RS broj 5-1/20 od 21.03.2020. godine". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Zvorniku donio rješenje kojim je okrivljeni oglašen krivim.

34) U postupcima protiv tri lica u kojima je Policijska stanica Zvornik, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njihovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinio tako što su: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 10.20 sati, u Ulici Svetog Save u Zvorniku, kod „Nove Banke", zatečeni na javnom mjestu, a suprotno naredbi državog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja lica sa navršenih 65 godina života, tačka 1. Zaključka Republičkog štaba za vanredne situacije o ograničenju i zabrani kretanja licima na teortoriji RS broj 5-1/20 od 21.03.2020. godine". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni su blagovremeno podnijeli zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnih naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenima nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Zvorniku donio rješenje kojim su okrivljeni oglašeni krivim.

35) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Zvornik, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom

redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 18.00 sati, u mjestu Šetići, zatečen da upravlja TMV „Citroen", registarske oznake 000-J-000, te je tom prilikom krećući se iz opštine Sapna, grad Zvornik, utvrđeno da se isti ne pridržava zaključka u vezi sa ograničenjem i zabranom kretanja u vremenu od 25.04.2020. godine od 12.00 sati do 26.04.2020. godine do 18.00 sati, shodno Zaključku Vlade RS broj 20-4/20 od 13.04.2020. godine a u vezi sa zaključkom Vlade od 06.04.2020. godine". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Zvorniku donio rješenje kojim je okrivljeni oglašeni krivim.

36) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Zvornik, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, oko 22.40 sati, u Ulici Braće Jugovića, u Zvorniku, zatečen da u javnom saobraćaju upravlja PMV „Passat" registarskih oznaka 000-M-000, gdje je tom prilikom utvrđeno da se ne pridržava naredbe državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja u vremenu od 22.00 do 5.00 sati, odnosno tačke 2. zaključka Republičkog štaba za vanredne situacije o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske broj 26-2/20 od 27.04.2020. godine". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Zvorniku ispravno donio rješenje kojim je okrivljeni oslobođen odgovrnosti jer državni organ nije izdao zaključak na koji se u činjeničnom opisu prekršaja poziva izdavalac prekršajnog naloga.

37) U postupcima protiv tri lica u kojem je Policijska stanica Kozluk, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njihovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinio tako što su: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, u 23.10 sati, u mjestu Donja Pilica, Zvornik, zatečeni na lokalnom putu i tako postupili suprotno naredbi Republičkog štaba za vanredne situacije, Zaključak broj 31-9/20 od 05.05.2020. godine, a kojim je zabranjeno kretanje lica na javnim površinama, u vremenu od 22.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni su blagovremeno podnijeli zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnih naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja,

jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenima nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Zvorniku donio rješenje kojim su okrivljeni oglašeni krivim.

38) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Zvornik, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, u 16.25 sati, na Trgu Kralja Petra I Karađorđevića, u Zvorniku, zatečen da se kreće pješice, te da se nije pridržavao naredbe državnog organa u vezi ograničenja kretanja, odnosno zabrane kretanje u periodu od 12.00 do 5.00 sati, shodno tački 1. Zaključka Vlade Republike Srpske, Republičkog štaba za vanredne situacije broj 28-4/20 od 29.04.2020. godine". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Zvorniku donio rješenje kojim je okrivljeni oglašeni krivim.

39) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Pale, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njeno pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenoj je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinila tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 23.20 sati, u Ulici Serdara Janka Vukotića i Milutina Milankovića, zatečena da upravlja vozilom „Audi" registarskih oznaka 000-J-000, gdje nije ispoštovala odluku Kriznog štaba koju je donijela Vlada RS, zabrana kretanja u perodu od 20.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljena je blagovremeno podnijela zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenoj nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Sokocu donio rješenje kojim je okrivljena oglašena odgovornom.

40) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Pale, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njeno pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 20.26 sati, u Ulici Univerzitetska, Opština Pale, imenovani se kretao, gdje je postupio suprotno odredbama Republičkog štaba za vanredne situacije i prekršio zabranu kretanja u vremenu od 20.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja,

jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Sokocu donio rješenje kojim je okrivljeni oglašen odgovornom.

41) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Pale, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njeno pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 20.42 sati, u Ulici Karađorđeva, putničkim automobilom „Mercedes“, registarskih oznaka 000-T-000, imenovani se kretao i postupio suprotno odredbama Republičkog štaba za vanredne situacije i prekršio mjeru kretanja u vremenu od 20.00 do 5.00 sati”. U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Sokocu donio rješenje kojim je okrivljeni oglašen odgovornom.

42) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Sokolac, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njeno pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što se: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 21.35 sati, kretao ulicom Marka Ećimovića u Sokocu, gdje je Vlada Republike Srpske donesenim zaključkom uvela zabranu kretanja i policijski sat u periodu od 20.00 do 5.00 sati, te za vrijeme epidemije COVID-19 nije imao uvjerenje za kretanje”. U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju, Osnovni sud u Sokocu donio riešenje kojim je okrivljeni oglašen odgovornom.

43) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Pale, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njeno pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, u 14.00 sati, u Ulici Janka Vukotića, lice zatečeno za vrijeme zabrane kretanja, da se okupljaju i roštiljaju, suprotno odluci Kriznog štaba o zabrani okupljanja”. U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Sokocu donio rješenje kojim je okrivljeni oslobođen odgovornosti, zbog nedostataka iz činjeničnog opisa prekršaja, što je dovelo do zaključka da se u radnji koja mu

je stavljena na teret nisu stekla obilježja prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru. Naime, u obrazloženju svoje odluke sud je konstatovao da iz samog činjeničnog opisa radnje prekršaja proizilazi da se okrivljenom stavlja na teret da je zatečen za vrijeme zabrane kretanja da se okuplja i roštilja (u prekršajnom nalogu naznačeo u množini „okupljaju i roštiljaju", pri čemu u samo prekršajnom nalogu nije naznačeno da li je povodom istog prekršaja drugom licu izdat prekršajni nalog), sve suprotno Odluci Kriznog štaba o zabrani okupljanja. Takođe, u obrazloženju odluke je navedeno da je, nakon izvršenog u vida u sve propise koji su doneseni za vrijeme vanrednog stanja na teritoriji Republike Srpske, sud na nesumnjiv način utvrdio da za vrijeme vanrednog stanja na teritoriji Republike Srpske nije donesen nijedan propis sa ovakvim nazivom, a niti je pritom u samom prekršajnom nalogu naznačen broj, ni datum donošenja takve odluke, pri čemu u prekršajnom nalogu nije ispravno naznačen ni naziv organa donosioca odluke, a sve imajući u vidu da je tačan naziv organa Republički štab za vanredne situacije. Shodno tome, sud je zauzeo stav da u situaciji, kada u činjeničnom opisu prekršajnog naloga kojim je Sud vezan, nije sadržan jasan i potpun činjenični opis radnje iz koje proizilazi pravno obilježje prekršaja, odnosno nije jasno i potpuno naznačen propis suprotno kojem je okrivljeni kritične prilike postupa, tj. nije naznačen naziv propisa/odluke, njegov broj, niti datum donošenja, a sve imajući u vidu neophodnog očuvanja objektivnog identiteta između opisa prekršajnog naloga i opisa rješenja donesenog u prekršajnom postupku. Stoga je sud našao da djelo za koje se okrivljeni tereti nije prekršaj iz odredbe člana 22. Zakona o javnom redu i miru, za koji se teretio, niti navedene radnje čine obilježja bilo kojeg drugog prekršaja, usljed nedostataka činjeničnog opisa prekršajnog naloga, odnosno nepostojanja Odluke kriznog štaba o zabrani okupljanja, na koju se prekršajni nalog paušalno poziva, a pri čemu iz samog činjeničnog opisa prekršajnog naloga pritom nije jasno ni da li se okrivljenom stavlja na teret da je prekršio zabranu kretanja okupljanjem i roštiljanjem, usljed nepreciznosti jezičke formulacije sadržane u prekršajnom nalogu („lice je zatečeno za vrijeme zabrane kretanja, da se okupljaju i roštiljaju suprotno Odluci kriznog štaba o zabrani okupljanja").

43) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Pale, aprila mjeseca 2020. godine podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njeno pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupak stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, oko 23.00 sati, u mjestu Kadino Selo, Pale, narušio javni red i mir na taj način što je upravljao putničkim motornim vozilom „Golf", sive boje, bez registarskih oznaka, broja šasije xxxxxxxxx, čime je prekršio odluku Republičkog kriznog štaba za vanredne situacije, jer se kretao za vrijeme „policijskog sata" u periodu od 20.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Sokocu donio rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti, ali ne po ovom osnovu, već rukovodeći se principom primjene blažeg zakona, jer je odluka o policijskom satu prestala da važi.

44) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Pale, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njeno pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, oko 19.17 sati, ulica Karađorđeva, Pale, kontrolom policijskih službenika utvrđeno da je prekršio Odluku Kriznog štaba RS, odnosno kretao se na javnom mjestu za vrijeme policijskog sata". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Sokocu, Odjeljenje Istočno Sarajevo donijelo rješenje kojim je okrivljeni oglašen odgovornim.

45) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Istočni Stari Grad, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njeno pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, oko 12.15 sati, u mjestu Brus, Istočni Stari Grad, gorenavedeni protivpravno postupio po mjerama koje je naredio Krizni Vrhovni štab Republike Srpske". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Sokocu, Odjeljenje Istočno Sarajevo donijelo rješenje kojim je okrivljeni oslobođen odgovornosti jer djelo za koje se okrivljeni tereti nije prekršaj.

46) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Istočno Novo Sarajevo, od maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njeno pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, oko 12.15 sati, u Ulici Ive Andrića, Istočno Novo Sarajevo, kontrolom policijskih službenika utvrđeno da je prekršio odluku Kriznog štaba RS, odnosno kretao se na javnom mjestu za vrijeme policijskog časa". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Sokocu, Odjeljenje Istočno Sarajevo donijelo rješenje kojim je okrivljeni oslobođen odgovornosti jer djelo za koje se okrivljeni tereti nije prekršaj, međutim Okružni sud u Istočnom Sarajevu je po žalbi ovlašćenog organa donijelo rješenje kojim je ukinuo odluku i predmet vratio na ponovni postupak ovom sudu, koji je po uputstvima iz rješenja donio odluku da je okrivljeni odgovoran za ovaj prekršaj.

47) U postupku protiv dva lica u kojima je Policija u opštini Jezero, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava

Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što su se: "izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 2.18 sati, u Ulici Novo Naselje, Jezero, kretali na javnom mjestu nepoštujući odluku kriznog štaba RS o zabrani kretanja u vremenu od 20.00 do 5.00 sati, vezano za pandemiju COVID-19".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

48) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u opštini Vlasenica, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2 Protokola 4.Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, u 23.13 sati, u Ulici Cara Dušana, Vlasenica, nije postupio po naredbi državnog organa, a u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja na određenom javnom mjestu".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

49) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u Bijeljini, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 22.25 sati, u Ulici Majevička, uočen da se kreće, te da nije poštovao zaključak Republičkog štaba za varnedne situacije br. 05-1/20 od dana 21.03.2020. godine, a koji se odnosio na zabranu kretanja u periodu od 20.00 do 5.00 sati, niti kod sebe nije imao urednu potvrdu o mogućem kretanju".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

50) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u opštini Foča, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 23.13 sati, u Ulici Svetosavska, u Foči, upravljao PMV „Fijat", za vrijeme trajanja naredbe Republičkog štaba za vanredne sitauacije u vremenu od 20.00 do 5.00 sati".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

51) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Ustiprača, u opštini Novo Goražde, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, u 1.10 sati, u mjestu Ustiprača, okrivljeni zaustavljen u PMV „BMV" registarski broj xxxx-O-xxx, gdje nije postupio po Zaključku Vlade RS o zabrani kretanja na teritoriji RS, u periodu od 22.00 do 5.00 sati. Zaključak Vlade RS broj: 31-9/20 od 05.05.2020. godine stav 1. tačka 1. JRM član 22.".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

52) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija, u opštini Pale, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, u 15.00 sati, u Ulici Univerzitetska, narušio JRIM na taj način što se kretao za vrijeme policijskog časa, tj. nije postupio po odluci Republičkao kriznog štaba za vanredne situacije".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

53) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Dobrinja I, Opština Istočna Ilidža aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 21.40, u mjestu Dobrinja I, narušio JRIM na taj način što nije postupio po naredbi Republičkog štaba za vanredne situacije o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske, kršeći zabranu kretanja – policijski čas bez odgovarajuće dozvole".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

54) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Dobrinja I, opština Istočna Ilidža aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 21.40 sati, u mjestu Dobrinja I, narušio JRIM na taj način što nije postupio po naredbi Republičkog štaba za vanred-

ne situacije o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske, kršeći zabranu kretanja – policijski čas bez odgovarajuće dozvole".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

55) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u Banjaluci marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što se: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 21.00 sat, u Ulici Trive Amelice, okrivljeni nije pridržavao Zaključka Republičkog štaba za vanredne situacije broj 05-01/20 od dana 21.03.2020 godine gdje se ograničava i zabranjuje kretanje na teritorji Republike Srpskeu vremenu od 20.00 do 5.00 sati".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

56) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u Banjaluci marta mleseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što se: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 20.40 sati, u Ulici Miloša Popovića Đurina, okrivljeni nije pridržavao Zaključka Republičkog štaba za vanredne situacije broj 05-01/20 od dana 21.03.2020 godine, a kojim se ograničava i zabranjuje kretanje na teritorji Republike Srpskeu vremenu od 20.00 do 5.00 sati".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

57) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u Kozarskoj Dubici aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 20.30 sati, u Cvijićevoj, postupio suprotno Zaključku Republičkog štaba za vanredne situacije broj 16-03/20 od dana 06.04.2020 godine, a koji se odnosi na ograničenje i zabranu kretanja na teritorji Republike Srpske u vremenu od 20 .00 do 5.00 sati".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

58) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Resići, Opština Rudo marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona

o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što su: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 1.00 sat, u mjestu Resići, policijski službenici okrivljenog zatekli na javnom mjestu, što je u suprotnosti sa tačkom 2. Zaključka o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji RS broj 05-1/20 od 21.03.2020. godine, čime je počinio prekršaj iz člana 22. ZOJRM-u RS".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

59) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Razboj Ljijevčanski, Opština Srbac aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 14:00 u mjestu Razboj Lijevčanski okrivljena je zatečena u kretanju PMV da nije postupila po naredbi državnog organ u vezi sa Zaključkom Republičkog štaba o zabrani kretanja u dane vikenda br: 16-3/20 od dana 06.04.2020. godine".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

60) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Ivan Polje, opština Rogatica, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 9.10 sati, u mjestu Ivan Polje, opština Rogatica, okrivljeni narušio javni red i mir na taj način što nije postupao po Zaključku Republičkog štaba za vanredne situacije br. 15-2/20 od 03.04.2020. godine o zabrani kretanja u dane vikenda, izvan mesta prebivališta".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

61) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Ribnik, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 13.00 sati, u mjestu Zableće, okrivljeni u javnom drumskom saobraćaju upavljao PA „Audi" i nije se pridržavao Zaključka Vlade RS o zabrani kretanja u dane vikenda, to jest, za period od 25.04.202. godine od 12.00 sati i do 26.04.2020., godine do 18.00 sati".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

62) U postupku protiv dva lica u kojem je Policija u mjestu Krčmarice, Banja Luka aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajne nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njihovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što se: " izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u mjestu Kršmarice, nisu pridržavali Zaključka Republičkog štaba za vanredne situacije broj 16-03/20 od dana 06.04.2020. godine, kojm je organičeno međumjesno kretanje".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

63) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Ališići, opština Prijedor, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca, u 12.30 sati, u mjestu Ališići, narušio javni red i mir na način što se kretao van mesta svog prebivališta za vrijeme trajanja zabrane napuštanja mjesta prebivališta odlukom nadležnog organa".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

64) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Suho Polje, opština Bijeljina, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca, u 12.30 sati, u mjestu Suho Polje, zatečen na magitralnom putu Ugljevik – Bijeljina u mjestu Suho Polje, opština Bijeljina, da upravlja motornim vozilom i time se nije pridržavao zabrane kretanja izvan mjesta prebivališta u dane vikenda (Zaključak štaba za vanredne situacije)".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

65) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Suho Polje, opština Bijeljina, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 16.10 sati, zatečen da upravlja PMV „Vectra" te tom prilikom nije ispoštovao naredbu državnog organa o zabrani napuštanja opštine- grada prebivališta u vremenu od 25.04.2020. godine u 12.00 sati i do 26.04.2020 u 18.00 sati".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

66) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Suho Polje, opština Bijeljina, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 17.20 sati, narušio JRIM tako što je zatečen da upravlja PA „Chevrolet", te tom prilikom nije postupio po naredbi državnog organa o zbrani napuštanja mesta prebivališta. Okrivljeni tom prilikom nije posjedovao odobrenje za kretanje van opštine Ugljevik".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

67) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Brestovo, opština Stanari, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 15.10 sati, nije postupio po naredbi, Zaključku republičkog štaba za vanredne situacije br. 16-3/20 od dana 06.04.2020. godine, gdje je napustio opštinu prebivališta Prnjavor i prešao u opštinu Stanari.".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

68) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u opštini Gradiška marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenoj je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što se: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 10.25 sati, kretala ulicom Kozarskih brigade te tom prilikom nije poštovala Zaključak Vlade o zabrani kretanja licima starijim od 65 godina broj 05-1/20 od 21.03.2020. godine".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

69) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u opštini Gradiška, marta mjeseca 2020. godine, izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što se: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 15.30 sati, kretao ulicom Partizanska, te tom prilikom nije poštovao zaključak Vlade RS o zabrani i ograničenju kretanja licima starijim od 65 godina broj 05-1/20 od 21.03.2020. godine".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

70) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Podbrdo, opština Novi Grad, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 13.00 sati, okrivljeni zatečen u vršenju prekršaja o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji RS gdje je isti kontrolisan na lokalnom putu u Podbrdu dok je upravljao PMV „Passat", registarskih oznaka XXX-T-XXX, a stariji je od 65 godina".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

71) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Novi Grad, opština Novi Grad, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što su ga: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, u 00.50 sati, saobaćajne patrole zatekle da, u saobraćaju na javnom putu, upravlja putničkim automobilom marke xxxx, registarskih oznaka xxx, čime je narušio javni red i mir, na način da nije poštovao policijski čas u vremenu od 22.00 do 3.00 sata".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je zatražio sudsko odlučivanje, u kojem je Osnovni sud u Novom Gradu donio odluku kojom je okrivljenog oslobodio odgovornosti jer se nije radilo o naredbi koju je donio državni organ.

72) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Novi Grad, opština Novi Grad, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenim je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što su: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, oko 21.00 sat, u ne-

posrednoj blizini vlastite porodične kuće narušili javni red i mir na način što su od strane Jedinice žandarmerije Prijedor zatečeni u saobraćaju na putu, u putničkom automobilu xxx, registarskih oznaka xxx, čime nisu postupali po naredbi državnog organa u vezi sa zabranom kretanja na javnom mjestu (Zaključak Vlade RS i Republičkog kriznog štaba za vanredne situacije kojima se ograničava i zabranjuje kretanje lica na teritoriji RS u vremenu od 12.00 do 5.00 sati)".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je zatražio sudsko odlučivanje, u kojem je Osnovni sud u Novom Gradu donio odluku kojom je okrivljenog oslobodio odgovornosti jer se nije radilo o naredbi koju je donio državni organ.

73) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Novi Grad, opština Novi Grad, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 10.45 sati u Novom Gradu, u Ulici xxx, nije postupio po nadredbi državnog organa a u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja licima na određenim javnim mjestima ili površinama".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je zatražio sudsko odlučivanje, u kojem je Osnovni sud u Novom Gradu donio odluku kojom je okrivljenog oslobodio odgovornosti jer se nije radilo o naredbi koju je donio državni organ.

74) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u Banjaluci aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 12.30 sati, okrivljeni zatečen u Ulici Prijedorski put, te na osnovu Zaključka Republičkog štaba za vanredne situacije br. 05-1/20 od dana 21.03.2020 godine sa kojim je određena zabrana kretanja licima starijim od 65 godina".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

75) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u Banjaluci marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenoj je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinila tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 14.13 sati, imenovana zatečena da u saobraćaju upravlja PMV „Golf" registarskih oznaka XXX-A-XXX i gdje je prilikom kontrole utvrđeno da se radi o licu starijem od 65 godina te je ista narušila javni red i

mir nepostupanjem po zaključku o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji RS broj. 05-1/20 od dana 21.03.2020. godine".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

76) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Kozarac, opština Prijedor, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine u 7.55 sati, okrivljeni zatečen u Ulici Mladena Stojanovića za vrijeme zabrane kretanja lica starijih od 65 godina, u vrijeme vanredne situacije".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

77) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u opštini Srebrenica marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što se: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 9.05 sati, kretao ulicom Vase Jovanovića iako je odlukom Vlade RS i Glavnog štaba za krizne situacije zabranjeno kretanje osobama starijim od 65 godina".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

78) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u opštini Srebrenica marta mjeseca 2020. godine, izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 9.05 sati, se kretao ulicom Srebreničkog odreda, iako je odlukom Vlade RS i kriznog štaba zabranjeno kretanje osobama starijm od 65 godina".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

79) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Ustiprača, opština Novo Goražde, marta mjeseca 2020. godine, izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 11.00 sati, lice nije postupilo po naredbi sa ograničenjem kretanja ili zadržavanja na određenom javnom mjestu".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

80) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policija u mjestu Ustiprača, opština Novo Goražde, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 11.00 sati, lice nije postupilo po naredbi sa ograničenjem kretanja ili zadržavanja na određenom javnom mjestu".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj.

81) U postupku protiv dva lica u kojima je Policijska stanica Bratunac, opština Bratunac, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njihovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što su: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 18.15 sati, u mjestu Žljebac, OSL PS Bratunac utvrdili da je okrivljeni upravljao PMV „Golf 2" za vrijeme policijskog časa, čime je prekršio doneseni Zaključak Vlade RS, o ograničenju kretanja br. 05-1/20 od 21.03.2020. g. Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade RS, br. 19-03/20 od 10.04.2020. g, i Zaključak br. 21-6/20 od 15.04.2020. g, kao i Zaključak Vlade RS, o ograničenju i zabrani kretanja br. 28-4/20 od 29.04.2020. godine".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenima nije prekršaj. Okrivljeni su odnosu na izdati prekršajni nalog tražili sudsko odlučivanje. Osnovni sud u Srebrenici je donio odluku kojom su okrivljeni oglašeni odgovornim.

82) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Bratunac, opština Bratunac, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njegovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 11.40 sati, na Trgu Miloša Obilića, u Bratuncu, OSL-a PS Bratunac, utvrdio da se okrivljeni slobodno kreće iako je napunio 65 godina, čime je prekršio doneseni Zaključak Vlade RS, o ograničenju kretanja br. 05-1/20 od 21.03.2020. g. Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade RS, br. 19-03/20 od 10.04.2020. g, i Zaključak br. 21-6/20 od 15.04.2020. g, kao i Zaključak Vlade RS, o ograničenju i zabrani kretanja br. 28-4/20 od 29.04.2020. godine".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Okrivljeni je u odnosu na izdati prekršajni nalog tražio sudsko odlučivanje. Osnovni sud u Srebrenici je donio odluku kojom je okrivljenog oglasio odgovornim.

83) U postupku protiv dva lica u kojem je Policijska stanica Bratunac, opština Bratunac aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njihovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 19.35 sati, na Trgu Miloša Obilića, u Bratuncu, utvrđeno da su se okrivljeni slobodno kretali na javnom mjestu, iako je postojala zabrana kretanja, čime su prekršili doneseni Zaključak Vlade RS o ograničenju kretanja br. 05-1/20 od 21.03.2020. g. Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade RS, br. 19-03/20 od 10.04.2020. g, i Zaključak br. 21-6/20 od 15.04.2020. g, kao i Zaključak Vlade RS, o ograničenju i zabrani kretanja br. 28-4/20 od 29.04.2020. godine".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Okrivljeni su u odnosu na izdati prekršajni nalog tražili sudsko odlučivanje. Osnovni sud u Srebrenici je donio odluku kojom je okrivljene oglasio odgovornim.

84) U postupku protiv pet lica u kojem je Policijska stanica Bratunac, opština Bratunac, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njihovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, utvrđeno da su upavljali putničkim motornim vozilima, čime su prekršili doneseni Zaključak Vlade RS, o ograničenju kretanja br. 05-1/20 od 21.03.2020. g. Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade RS, br. 19-03/20 od 10.04.2020. g, i Zaključak br. 21-6/20 od 15.04.2020. g, kao i Zaključak Vlade RS, o ograničenju i zabrani kretanja br. 28-4/20 od 29.04.2020. godine".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Okrivljeni su u odnosu na izdati prekršajni nalog tražili sudsko odlučivanje. Osnovni sud u Srebrenici je donio odluku kojom su okrivljeni oglašeni odgovornom.

85) U postupku protiv dvoje lica u kojem je Policijska stanica Srebrenica, opština Srebrenica marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njihovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine utvrđeno da su se okrivljeni kretali ulicom Maršala Tita bb (parking prostorom), Srebrenica, iako je osobama starijim od 65 godina bilo zabranjeno kretanje, čime su prekršili doneseni Zaključak Vlade RS, o ograničenju

kretanja br. 05-1/20 od 21.03.2020. g. Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade RS, br. 19-03/20 od 10.04.2020. g, i Zaključak br. 21-6/20 od 15.04.2020. godine, kao i Zaključak Vlade RS, o ograničenju i zabrani kretanja br. 28-4/20 od 29.04.2020. godine".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Okrivljeni su u odnosu na izdati prekršajni nalog tražili sudsko odlučivanje. Osnovni sud je donio odluku kojom su okrivljeni oglašeni odgovornom.

86) U postupku protiv dvoje lica u kojem je Policijska stanica Srebrenica, opština Srebrenica, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru, čime je prekršeno njihovo pravo na slobodu kretanja iz člana II/3 tačka m., Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Naime, okrivljenima je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine utvrđeno da okrivljeni kretali ulicom Maršala Tita bb, u vremenu od 20.00 sati do 5.00 sati, tj. u vrijeme kada je bilo zabranjeno kretanje, čime su prekršili doneseni Zaključak Vlade RS, o ograničenju kretanja br. 05-1/20 od 21.03.2020. g. Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade RS, br. 19-03/20 od 10.04.2020. g, i Zaključak br. 21-6/20 od 15.04.2020. g, kao i Zaključak Vlade RS, o ograničenju i zabrani kretanja br. 28-4/20 od 29.04.2020. godine".

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Okrivljeni su u odnosu na izdati prekršajni nalog tražili sudsko odlučivanje. Osnovni sud je donio odluku kojom su okrivljeni oglašeni odgovornom.

5.5.3. Kršenje prava Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine na slobodu kretanja

Kada je u pitanju kršenje prava Brčko distrikta Bosne i Hercegovine na slobodu kretanja, najprije je važno istaći da, za razliku od entiteta u kojima su akti nametanja mjera ograničenja i zabrane kretanja bili nezakoniti, jer ih nisu donosili nadležni organi, u Distriktu Brčko Bosne i Hecegovine taj problem nije postojao, tj. ove mjere je donosio nadležni organ. U tom smislu, analizom prekršajnih naloga Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, možemo zaključiti da je policija uglavnom pravilno primjenjivala odredbe iz Zakona o javnom redu i miru kada je u pitanju kršenje ovih mjera. Policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za kršenje mjera kriznog štaba je uglavnom kažnjavala po prekršaju iz člana 6. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, tj. za narušavanje javnog reda i mira posebno drskim ponašanjem, gdje je kršenje mjera ograničenja i zabrane kretanja tretirano kao „bezobzirno ponašanje kojim se ugrožava sigurnost građana". Činjenični opisi izdatih prekršajnih naloga su precizni, jasni i detaljno odražavaju obilježja ovog prekršaja. Ipak, identifikovali smo nekoliko slučajeva u kojima je Policija Brčko distrikta izdavala prekršajne naloge zbog kršenja mjera zabrane kretanja, kažnjavajući osobe po članu 8. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a u kojima činjenični opis ne odražava biće ovog prekršaja.

1) U slučaju jednog lica kojem je policija izdala prekršajni nalog za naprijed navedeni prekršaj, marta mjeseca 2020. godine, a kojem je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je: „zatečen da ne poštuje odluku kriznog štaba VBD vezanu za zabranu okupljanja 3 i više lica; zatečen je da sa još 6 lica sjedi u dvorištu porodične kuće". Mišljenja smo da ovako dat činjenični

opis radnje ne odražava sve elemente bića ovog prekršaja. Naime, napominjemo da je članom 8. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisano da ovaj prekršaj vrši onaj ko: „*ometa službeno lice organa i institucija Distrikta, preduzeća i drugog pravnog lica koje vrši javna ovlaštenja prilikom vršenja službenih poslova i zadataka ili ko ne postupi po zakonitom zahtjevu tih službenih lica*". Iz naprijed navedenog činjeničnog opisa se ne može vidjeti kako je to okrivljeni ometao službeno lice prilikom vršenja službenih poslova ili nije postupio po zakonitom zahtjevu tih službenih lica.

2) U slučaju dva lica kojima je policija izdala prekršajne naloge za naprijed navedeni prekršaj, marta mjeseca 2020. godine, a kojima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su: „isti zatečeni na školskom dvorištu sa četiri lica, čime su prekršili Naredbu Kriznog štaba o zabrani okupljanja tri i više lica". Kao i u prethodno opisanom slučaju, mišljenja smo da ovako dat činjenični opis radnje ne odražava sve elemente bića ovog prekršaja.

3) U slučaju dva lica kojima je policija izdala prekršajne naloge za naprijed navedeni prekršaj, marta mjeseca 2020. godine, a kojima je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da su: „zatečeni u Ulici xxx, u xxx sati, kojom prilikom su prekršili naredbu, a kojom se zabranjuje kretanje lica na prostoru Brčko distrikta u vremenu od 21.00 do 5.00 sati". Kao i u prethodno opisanom slučaju mišljenja smo da ovako dat činjenični opis radnje ne odražava sve elemente bića ovog prekršaja.

4) U slučaju jednog lica kojem je policija izdala prekršajni nalog za naprijed navedeni prekršaj, marta mjeseca 2020. godine, a kojem je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je: „ista zatečena u Ulici R. Dž. Čauševića, za vrijeme trajanja policijskog sata". Kao i u prethodno opisanom slučaju, mišljenja smo da ovako dat činjenični opis radnje ne odražava sve elemente bića ovog prekršaja.

5) U slučaju jednog lica kojem je policija izdala prekršajni nalog za naprijed navedeni prekršaj, marta mjeseca 2020. godine, a kojem je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je „izvjesnog dana, marta mjeseca 2020. godine, u 21.15 sati prekršila naredbu nadležnog organa kojom se zabranjuje kretanje lica u vrijeme policijskog sata od 21.00 do 5.00 sati na području Brčko distrikta BiH. Imenovana se ne nalazi na spisku lica koja imaju odobrenje za kretanje u vrijeme trajanja policijskog sata". U ovom slučaju je podnijet zahtjev za sudsko odlučivanje, u kojem je Osnovni sud Brčko distrikta BiH utvrdio grešku policije u vezi izdavanja prekršajnog naloga za kršenje mjera Kriznog štaba, na način da je utvrđeno da je okrivljena imala pravo kretanja u toku policijskog sata.

Takođe, ovdje bi doveli u pitanje i visinu izrečenih sankcija kod prekršajnih naloga koji su pravilno izdati. Naime, u tim slučajevima je okrivljenima izrečena novčana kazna u iznosu od 500,00 KM, što je u skladu sa zakonskim odredbama. Međutim, mišljenja smo da ovakva sankcija nije proporcionalna prekršaju koji su okrivljeni počinili, te da je previsoka i da u tom domenu predstavlja miješanje u pravo na slobodu kretanja, tj. da se efekat mogao postići i blažom sankcijom. Naravno, ovo je više zamjerka zakonodavcu, nego policiji. Ovu činjenicu potvrđujemo i odlukama Osnovnog suda Brčko distrikta BiH koji je postupao po zahtjevima za sudsko odlučivanje u ovim prekršajnim postupcima, i koji je donosio odluke kojima je okrivljene oglašavao odgovornim izričući im novčane kazne u rasponu od 100,00 KM do 250,00 KM ili uslovne kazne.

5.5.4. Kršenje prava sudova u Federaciji Bosne i Hercegovine na slobodu kretanja

1) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je inicirala Policijska stanica Velika Kladuša IV Policijske uprave, izdavanjem prekršajnog naloga aprila mjeseca 2020. godine, a na koji je okrivljeni tražio sudsko odlučivanje. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 20.45 sati, u Ulici Đure Pucara Starog, u mjestu Velika Kladuša, opština Velika Kladuša, zatečen da upravlja PMV „Audi", u 20.45 sati, za vrijeme trajanja zabrane Federalnog štaba civilne zaštite

na području FBiH u vremenu od 20.00 do 5.00 sati". Opštinski sud u Velikoj Kladuši je na osnovu priznanja okrivljenog donio odluku o oglašavanju istog odgovornim za ovaj prekršaj i izrekao mu novčanu kaznu od 100,00 KM

Opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja jer ovaj prekršaj čini onaj ko: „neovlašćeno zabrani pristup javnom mjestu ili ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa kojim se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenom mjestu ili ometa ili omalovažava državni organ, privredno društvo ili drugo pravno lice koje vrši javno ovlašćenje ili njihovo službeno lice, odnosno odgovorno lice prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova, ili ko ne postupi na licu mjesta po zakonitom zahtjevu njihovog službenog lica". Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenog, a na osnovu člana 76. stav 1. tačka 1. Zakona o prerkšajima Federacije BiH, što u ovom slučaju nije učinjeno, već je lice kažnjeno, čime je u prekršeno prava na slobodu kretanja ovog lica kažnjavanjem za radnju koja ne predstavlja dati prekršaj.

2) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je inicirala Policijska stanica Velika Kladuša IV Policijske uprave, izdavanjem prekršajnog naloga marta mjeseca 2020. godine zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 18.45 sati, u mjestu Polje, opština Velika Kladuša, narušio javni red i mir na način da je zatečen da upravlja PMV „Golf", registarskih oznaka 000-J-000, u periodu od 18.05 sati, kada je naredbom štaba civilne zaštite FBiH ograničeno kretanje". Opštinski sud u Velikoj Kladuši je na osnovu priznanja okrivljenog, donio odluku o oglašavanju istog odgovornim za ovaj prekršaj, izrekao mu uslovnu osudu kojom se utvrđuje novčana kazna u iznosu od 500,00 KM i istovremeno se određuje da se izrečena kazna neće izvršiti ukoliko okrivljeni za vrijeme od 1 (jedne) godine ne počini novi prekršaj.

Kao i u prethodno opisanom slučaju, činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, te je sud trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenog, a na osnovu člana 76. stav 1. tačka 1. Zakona o prekršajima Federacije BiH, što u ovom slučaju nije učinjeno, već je kažnjen, čime je počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja lica kažnjavanjem za radnju koja ne predstavlja dati prekršaj.

3) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je inicirala Policijska stanica Tešanj, izdavanjem prekršajnog naloga aprila mjeseca 2020. godine, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 3. stav 1. tačka 5.Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 23.20 sati, zatečen na javnom putu u naseljenom mjestu Rosulje, te je prilikom kontrole utvrđeno da krši Naredbu Federalnog štaba civilne zaštite kojom se naređuje zabrana kretanja građana na području FBiH u periodu od 20,00 do 05 sati". Opštinski sud u Tešnju je donio odluku kojom je okrivljenog oglasio krivim i izrekao mu novčanu kaznu od 200,00 KM.

U konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 3. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju organa vlasti kojim se zabranjuje pristup ili zadržavanje na određenom mjestu ili ometa ili omalovažava organe vlasti, privredna društva, odnosno druga pravna lica koja vrše javna ovlašćenja ili njihova službena lica, odnosno odgovorna lica prilikom vršenja ili u vezi sa vršenjem službenih poslova i zadataka, ili ko ne postupi po određenom zakonitom zahtjevu njihovog službenog lica". Uzevši u obzir činjenicu da Federalni štab civilne zaštite nije organ vlasti, već stručno-operativno tijelo, kao i kod prethodnih postupaka, sud je primjenom člana 76. stav 1. tačka 1. Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine trebalo da donese odluku o

obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenog, što sud nije učinio, već ga je kaznio i time prekršio njegovo pravo na slobodu kretanja.

4) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je inicirala Policijska stanica Olovo V Policijske uprave MUP-a Zeničko-dobojskog kantona, podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka aprila mjeseca 2020. godine, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 3. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona. Okrivljenom maloljetnom licu je stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, oko 12.20 sati na regionalnom putu izvjesnog mjesta, počinio prekršaj iz oblasti javnog reda i mira, tako što nije poštovao naredbu organa vlasti, odnosno u momentu kada nije imao 18 godina se kretao na javnom mjestu čime je prekršio naredbu Federalnog štaba civilne zaštite FBiH broj: 12-40-6-148-34/20, od 20.03.2020. godine, kojom je zabranjeno kretanje osobama mlađim od 18 godina i starijim od 65 godina, a koja je donesena u cilju suzbijanja širenja koronavirusa". Opštinski sud u Visokom, odjeljenje u Olovu, oglasio ga je odgovornim i izrekao ukor. Stanovišta smo da je, kao u prethodnim slučajevima, sud pogriješio jer se radi o naredbi stručno-operativnog tijela, te je usljed činjenice da radnja okrivljenog ne predstavlja prekršaj, trebalo da obustavi postupak.

5) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je inicirala Policijska stanica Olovo V Policijske uprave MUP-a Zeničko-dobojskog kantona, izdavanjem prekršajnog naloga aprila mjeseca 2020. godine, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 3. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, u 13.05 sati, u izvjesnom mjestu, nije postupio po naredbi Federalnog kriznog štaba, a koja se odnosi na zabranu kretanja građana starijih od 65 godina." Opštinski sud u Visokom, odjeljenje u Olovu, je donio odluku kojom je okrivljenog oglasio odgovornim i izrekao mu ukor. Sud je u svom obrazloženju naveo da je prigovor okrivljenog, da mu je sloboda kretanja ograničena, protivan ustavu i Evropskoj konvenciji za zaštitu ljduskih prava i osnovnih sloboda s obzirom da se radi o ograničenju kretanja koju je donio nadležni organ vlasti, a u cilju sprečavanja pandemije i očuvanja zdravlja stanovnika Bosne i Hercegovine, te da ova naredba nije ukinuta, niti proglašena neustavnom od strane bilo kog suda na teritoriji Bosne i Hercegovine. Kao i u naprijed opisanom slučaju koji je vođen pred ovim sudom, stojimo da je sud pogriješio jer se radi o naredbi stručno-operativnog tijela, te je usljed činjenice da radnja okrivljenog ne predstavlja prekršaj, trebalo da obustavi postupak.

6) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je inicirala Policijska postaja Drvar, izdavanjem prekršajnog naloga februara mjeseca 2020. godine zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10. Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što su ga: „februara mjeseca 2020. godine, u Ulici Titovoj, opština Drvar, a u dva vremenska intervala u 10.00 sati i 12.00 sati, ovlašćena službenia lica PP Drvar zatekla da se kreće, iako ima preko 65 godina starosti". Opštinski sud u Livnu, odjeljenje suda u Drvaru, je okrivljenog oglasio odgovornim i izrekao mu ukor.

Kao što je to navedeno u dijelu u kojem je analizirano postupanje policije po ovom slučaju, opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10 propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ometa ili omalovažava tijela vlasti, gospodarska društva, odnosno druge pravne osobe koje vrše javne ovlasti ili njihove službene osobe prilikom obavljanja ili u svezi s obavljanjem službe ili ko ne postupi po određenom zakonitom zahtjevu njihove službene osobe". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Kod ovakvog stanja stvari sud je trebalo da donese odluku o obustavi postupka.

7) U slučaju četiri prekršajna postupka koji je inicirala Policijska postaja Livno, marta i aprila mjeseca 2020. godine izdavanjem prekršajnih naloga, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10.

Naime, okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što su: „izvjesnog dana u izvjesno vreme, na javnim mjestima (ulice i ugostiteljski objekti) zatečeni da se kreću za vrijeme policijskog sata". Opštinski sud u Livnu je donio odluke kojima je ova lica oglasio odgovornim za dati prekršaj i izrekao novčane kazne od po 100,00 KM

Kao što je to već istaknuto u dijelu koji se odnosi na postupanje policije u ovom slučaju, opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenima stavlja na teret, sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnih postupka protiv okrivljenih, što u ovom slučaju nije učinjeno već je sud prihvatio ovakav činjenični opis, i dozvolio okrivljenima da priznaju odgovornost, a potom ih oglasio odgovornim i izrekao novčanu kaznu.

8) U slučaju dva prekršajna postupka koji je inicirala Policijska postaja Glamoč, izdavanjem prekršajnih naloga aprila mjeseca 2020. godine, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10, okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što su: „izvjesnog dana aprila mjeseca, u 23.00 sati, u mjestu Glamoč, Ulica Junuza Duruta bb, zatečeni u veterinarskoj stanici u Glamoču, unatoč zabrani kretanja od 20.00 sati do 5.00 sati." Odlučujući po zahtjevu za sudsko odlučivanje, Opštinski sud u Livnu je donio odluke kojima je okrivljene oglasio odgovornim i kaznio ih novčanom kaznom u iznosu od po 100,00 KM.

Kao što je to već istaknuto, i kod prethodno opisanih slučajeva koji su vođeni pred ovim sudom, opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10 propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ometa ili omalovažava tijela vlasti, gospodarska društva, odnosno druge pravne osobe koje vrše javne ovlasti ili njihove službene osobe prilikom obavljanja ili u svezi s obavljanjem službe ili ko ne postupi po određenom zakonitom zahtjevu njihove službene osobe". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenima ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 7. Zakona o javnom redu i miru Kantona 10. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenima stavlja na teret sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnih postupka protiv okrivljenih, što u ovom slučaju nije učinjeno, već su isti oglašeni odgovornim. Međutim, ono što je još problematičnije jeste stav koji je sud zauzeo u svom obrazloženju. Naime, u jednom od ova dva postupka, u kojem je okrivljeni iznio odbranu u kojoj je naveo da je odlukom Ustavnog suda ova odluka o zabrani kretanja ukinuta kao neustavna, te usljed toga tražio da se postupak obustavi. Takođe, njegov punomoćnik je u završnoj riječi tražio da se postupak obustavi zato što član 7. Zakona o javnom redu i miru, nije adekvatan učinjenom djelu. Ocjenjujući odbranu okrivljenog, sud je istu ocijenio kao neutemeljenu i nevjerodostojnu iz razloga što je predstavnik ovlašćenog organa sudu ponudio adekvatne materijalne dokaze, kojima je predmetni prekršaj u cjelosti dokazan. Okrivljeni je pogrešno koncipirao odbranu, bazirajući se na činjenici da je inkriminacija okrivljenog po činjeničnom opisu bila nepoštovanje naredbe o policijskom satu, međutim okrivljeni po naredbi policije nije napustio prostorije veterinarske stanice, pošto je na snazi bila Naredba Federalnog stožera civilne zaštite o policijskom satu. Znači, okrivljeni je ignorisao naredbu postupajuće policije i takoreći ih ometao u obavljanju službene dužnosti. Naravno, ovdje ne želimo da sporimo ocjenu suda o pitanju dokaza koje je izvodio, štaviše može se iz obrazloženja zaključiti da je policija dolazila u navedenu stanicu i izdala im usmenu naredbu da se raziđu, ali to nije navedeno u činjeničnom opisu prekršajnog naloga, kao ni u izreci rješenja ovog

suda. Dakle, činjenični opis izreke sudskog rješenja ne odgovara obrazloženju. S tim u vezi, ovakava odluka je sporna, jer po onome što piše u izreci, tj. radnja koju je okrivljeni preduzeo, ne može se podvesti pod prekršaj koji mu se stavlja na teret. U ovom slučaju sud je trebalo da traži izmjenu i dopunu prekršajnog naloga, ako je već utvrdio da se događaj odigrao drugačije od onoga što je navedeno u prekršajnom nalogu.

9) U slučaju dva prekršajna postupka protiv maloljetnika koji je inicirala Policijska stanica Banovići MUP-a Tuzlanskog kantona, podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka aprila mjeseca 2020. godine zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 3. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona. Okrivljenima je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što su: „se izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine, oko 11.20 sati, u Ulici Armije BiH, kod broja xx, opština Banovići, kretali na javnom mjestu, iako je zabranjeno kretanje licima mlađim od 18 godina i starijim od 65 godina naredbom Federalnog štaba civilne zaštite FBiH broj: 12-40-6-148-34/20, od 20.03.2020. godine". Opštinski sud u Banovićima je okrivljene oglasio odgovornim i izrekao vaspitnu mjeru zabrane druženja sa osobama koje imaju loš uticaj na maloljetnika.

U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni podnosilac zahtjeva, donio je Federalni štab civilne zaštite FBiH, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 3. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenima stavlja na teret sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenih umjesto što ih je oglasio odgovornim.

10) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je inicirala Policijska stanica Banovići MUP-a Tuzlanskog kantona, izdavanjem prekršajnog naloga marta mjeseca 2020. godine, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 3. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona. Okrivljenom je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine oko 23.50 sati u mjestu Osokova, opština Banovići, upravljajući PMV „Škoda", postupio suprotno naredbi Federalnog štaba civilne zaštite FBiH br. 12-40-6-148-36/20, a koja se odnosi na zabranu kretanja u intervalu od 18.00 do 5.00 sati".

Kao što je to već istaknuto u dijelu studije koji se tiče analize postupanja policije po ovom slučaju, opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, u konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni podnosilac zahtjeva je Federalni štab civilne zaštite, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. Shodno tome, naredba ovog operativno-stručnog tijela nema karakter rješenja ili naredbe na koje upućuje član 3. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis koji je dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, sud je trebalo da donese odluku o obustavi prekršajnog postupka protiv okrivljenog.

11) U slučaju jednog prekršajnog postupka koji je inicirala Policijska stanica Crkvice, PU I Zenica, izdavanjem prekršajnog naloga maja mjeseca 2020. godine, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 3. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, u 22.15 sati, zatečen na javnom mjestu u Zenici, u Ulici Aleja šehida, kojom prilikom nije postupio po Naredbi Federalnog štaba civilne zaštite broj: 12-40-6-148-155/20 od 29.04.2020. godine kojom se zabranjuje kretanje građana u vremenu od 22.00 do 5.00 sati, u vrijeme krizne situacije izazvane pandemijom COVID-19."

Opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 3. stav 1. tačka 5. Zakona o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona, kao i kod prethodnih slučajeva, okrivljenom je stavljeno na teret da je na način opisan u zahtjevu za pokre-

tanjem prekršajnog postupka prekršio naredbu, odnosno nije postupio po naredbi državnog organa kojom se zabranjuje kretanje određenoj kategoriji lica. U konkretnom slučaju naredbu, na koju se poziva ovlašćeni podnosilac zahtjeva, je donio Federalni štab civilne zaštite, koji predstavlja samo operativno-stručno tijelo. U ovom postupku sud jeste donio odluku o obustavi postupka, ali ne iz ovog razloga, već što je utvrdio da se radilo o licu kojem je bila neophodna zdravstvena pomoć, a trebalo je da donese odluku o obustavi postupka po članu 76. stav 1. tačka 1. Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine, jer radnja okrivljenog ne predstavlja prekršaj.

5.5.5. Kršenje prava sudova u Republici Srpskoj na slobodu kretanja

1) U slučaju protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Banja Luka - Lazarevo, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine, u 8.55 sati, u mjestu Tunjice, Banja Luka, narušio javni red i mir ne postupajući po rješenju nadležnog organa u vezi sa ograničenjem i zabranom kretanja na način da je kao lice starije od 65 godina zatečen na javnom mjestu, što je protivno Zaključku o ograničenju i zabrani kretanja Vlade Republike Srpske broj. 05-1/20". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Banjaluci je sproveo postupak i oglasio okrivljenog odgovornim izričući mu mjeru upozorenja ukor.

Kao što je to već istaknuto u dijelu studije koji se ticao analize postupanja policije po ovom slučaju, u datom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 22. Zakona o javnom redu i miru, propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima, ili ko se ne udalji iz grupe koju je ovlašćeni policijski službenik upozorio da se raziđe". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenom ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. U konkretnom slučaju, Zaključak o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji Republike Srpske br. 05-1/20 (koji prema sadržaju ima karakter naredbe) je donio Republički štab za vanredne situacije, kojeg prema članu 18. tačka l. Zakona o zaštiti i spasavanju u vanrednim stuacijama osniva Vlada Republike Srpke, a koji prema članu 40. istog zakona predstavlja operativno-stručno tijelo. Uzevši u obzir činjenicu da činjenični opis dat u prekršajnom nalogu ne odražava biće prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret, sud je trebalo da donese odluku o oslobađanju odgovornosti u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske, što u ovom slučaju nije učinjeno već je Osnovni sud u Banjaluci na osnovu priznanja okrivljenog, te uvida u ostalu dokumentaciju u spisu predmeta priloženu uz zahtjev za pokretanje prekršajnog postpka, utvrdio da su se radnjama okrivljenog stekla obilježja prekršaja koji mu se stavlja na teret, radi čega ga je oglasio odgovornim i izrekao mu mjeru upozorenja ukor.

2) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska Stanica Šipovo, Mrkonjić Grad, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 18.10 sati, u mjestu Stupina, Šipovo, nije postupio po naredbi ovlašćenih službenih lica, u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja na određenom javnim mjestima". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Mrkonjić Gradu je odlučujući po zahtjevu okrivljenog oglasio odgovornim usljed priznanja okrivljenog i izrekao mu novčanu kaznu od 500,00 KM.

U konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 22. Zakona o javnom redu i miru propisano je da ovaj

prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima, ili ko se ne udalji iz grupe koju je ovlašćeni policijski službenik upozorio da se raziđe". Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu. Prekršajnim nalogom okrivljenom je stavljeno na teret da „nije postupio po naredbi ovlašćenih službenih lica, u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja na određenim javnim mjestima". Kao prvo, „nepostupanje po naredbi ovlaštenih službenih lica" ne predstavlja radnju bića ovog prekršaja već eventualno prekršaja iz člana 24. Zakona o javnom redu i miru (ometanje državnih organa, privrednih društava i drugih pravnih lica u vršenju javnih funkcija) u kojem stoji da ovaj prekršaj čini onaj: „ometa ili sprečava djelovanje državnih organa, privrednih društava i drugih pravnih lica koja vrše javna ovlašćenja ili njihove službenike da vrše svoje funkcije, ili ko ne postupi na licu mjesta po zakonitom zahtjevu ili naređenju njihovog službenog lica". Iz činjeničnog opisa se ne vidi na koje se to naređenje službenih lica okrivljeni oglušio, kao i da je takve naredbe uopšte bilo, već se u drugom djelu činjeničnog opisa navodi da se radi o nepostupanju u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja na javnim mjestima. Iz ovoga se izvodi zaključak da nije bilo nikakve naredbe ovlašćenih službenih lica, već se isti pozivaju na kršenje mjera ograničenja i zabrane kretanja, koje su uvedene Zaključcima Republičkog štaba za vanredne situacije. O pitanju ovog dijela činjeničnog opisa prekršaja, on bi mogao da se podvede pod ovaj član, ali pod uslovom da su zabrane, odnosno ograničenja kretanja, uvedene naredbom ili rješenjem državnog organa. Uzevši u obzir da su iste uvedene Zaključcima Republičkog štaba za vanredne situacije, koji kao što je to naprijed navedeno nije državni organ, Osnovni sud u Mrkonjić Gradu je trebalo da donese odluku o oslobađanju odgovornosti u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske.

4) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica za bezbjednost saobraćaja Mrkonjić Grad, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 15.20 sati, u mjestu Balkana, Mrkonjić Grad, upravljao putničkim vozilom „Mercedes" i nije postupio po naredbi ovlašćenih službenih lica gdje je označeno ograničenje zabrane kretanja". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Odlučujući po zahtjevu, Osnovni sud u Mrkonjić Gradu je, na osnovu priznanja okrivljenog, donio odluku kojim je okrivljeni oglašen krivim i izrekao mu novčanu kaznu u iznosu od 500,00 KM.

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 22. Zakona o javnom redu i miru propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima, ili ko se ne udalji iz grupe koju je ovlašćeni policijski službenik upozorio da se raziđe". Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru. U datom slučaju okrivljenom je stavljeno na teret da upravljanjem putničkim vozilom nije postupio po naredbi ovlašćenih službenih lica. Nepostupanje po naredbi ovlašćenih službenih lica ne predstavlja obilježje bića ovog prekršaja već prekršaja iz člana 24. Zakona o javnom redu i miru. Takođe, iz činjeničnog opisa se ne vidi o kakvom ograničnju, odnosno, zabrani kretanja se radi, koji ju je organ donio. S tim u vezi, u radnjama okrivljenog se ne stiču obilježja prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru.

U skladu sa navedenim, Osnovni sud u Mrkonjić Gradu trebalo je najprije da u skladu sa članom 156. stav 2. Zakona o prekršajima Republike Srpske traži od organa, koji je izdao prekršajni nalog, da ga u roku od osam dana od prijema uredi, te tek onda donese odluku.

5) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Ribnik, Mrkonjić Grad, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed

navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine, u 12.10 sati, u mjestu Zableće, u javnom saobraćaju upravljao putničkim vozilom „Audi", registarske oznake 000-K-000, i nije se pridržavao zaključka Vlade RS o ograničenju i zabrani kretanja na teritoriji RS u dane prvomajskih praznika (policijski čas) u vremenu od 12.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Odlučujući po zahtjevu, Osnovni sud u Mrkonjić Gradu je na osnovu priznanja okrivljenog donio odluku kojim je okrivljeni oglašen krivim i izrekao mu novčanu kaznu u iznosu od 500,00 KM.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Doboju je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

6) U postupcima protiv sedam lica u kojima je Policijska stanica Šipovo, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekšaj počinili tako što su: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 17.00 sati, u mjestu Janjinske otoke, opština Šipovo, okrivljeni zajedno učestvovali u zajedničkom okupljanju, te je na taj način, postupili protivno članu 1. stav 1. alineja 1. Zaključka Republičkog štaba RS za vanredne situacije broj 26-1/20 od 27.04.2020. godine, kojim je propisano da je do 11.05.2020. godine zabranjeno svako javno okupljanje građana". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni su blagovremeno podnijeli zahtjev za sudskim odlučivanjem. Odlučujući po zahtjevu, Osnovni sud u Mrkonjić Gradu je usljed priznanja okrivljenih donio odluku kojom ih oglašava krivim i izrekao uslovnu osudu kojom se okrivljenima utvrđuje novčana kazna u iznosu od 500,00 KM i istovremeno se određuje da se ista neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od 6 mjeseci ne učini novi prekršaj.

U konkretnom slučaju, opisano činjenično stanje ne predstavlja radnju bića naprijed navedenog prekršaja. Naime, članom 22. Zakona o javnom redu i miru propisano je da ovaj prekršaj čini onaj: „ko ne postupi po naredbi ili rješenju državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima, ili ko se ne udalji iz grupe koju je ovlašćeni policijski službenik upozorio da se raziđe". Na osnovu analize činjeničnog opisa iz prekršajnog naloga, možemo uvidjeti da radnja koja se pripisuje okrivljenima ne ispunjava elemente bića ovog prekršaja, tj. da zakonski opis prekršaja ne odgovara činjeničnom opisu. Naime, da bi postojao prekršaj, moraju se ostvariti sva zakonom propisana obilježja prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu. U datom slučaju, okrivljenima je stavljeno na teret da su radnjom opisanom u prekršajnima nalozima postupili suprotno Zaključku Republičkog štaba za vanredne situacije kojom se zabranjuje svako javno okupljanje građana. Uzevši u obzir da se ovdje ne radi o naredbi državnog organa, već stručno operativnog tijela Osnovni sud u Mrkonjić Gradu je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađaju odgovornosti.

7) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Petrovo, Policijska uprava Doboj, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 21.25 sati, u mjestu u Sočokovac, zatečen da upravlja PA „Fijat" registarskih oznaka 000-K-000, za vrijeme policijskog časa, a po Zaključku Republičkog štaba za vanredne situacije broj 05/-1/20 od 21.03.2020. godine o zabrani kretanja na javnim površinama u vremenu od 20.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Doboju je odlučujući po zahtjevu, a usljed prihvatanja odgovornosti, istog oglasio odgovornim i izrekao uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 30,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počini isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Doboju je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

8) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica za bezbjednost saobraćaja Doboj, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 00.20 sati, u Doboju, u Ulici Svetog Save, zatečen da upravlja putničkim motornim vozilom marke „Mercedes" registarskih oznaka 000-K-000 i prekršio mjere ograničenja kretanja lica u vrijeme policijskog časa na teritoriji Republike Srpske, po zaključku Vlade Republike Srpske broj 16-3/20 od 06.04.2020. godine". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Doboju je odlučujući po zahtjevu, a usljed prihvatanja odgovornosti, istog oglasio odgovornim i izrekao uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počini isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Doboju je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

9) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Doboj, Policijska uprava Doboj, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 21.10 sati, u mjestu Ševarlije, zatečen da upravlja PMV „Mercedes", vlasništvo Doboj putevi, Doboj Jug, registarskih oznaka 000-M-000, zatečen da za vrijeme policijskog časa nije poštovao naredbu državnih organa o zabrani kretanja u periodu od 20.00 do 5.00 sati na javnim mjestima". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Doboju je odlučujući po zahtjevu, a usljed prihvatanje odgovornosti istog oglasio odgovornim i izrekao uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 meseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počini isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Doboju je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

10) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Doboj 2, Policijska uprava Doboj, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 17.00 sati, u mjestu Bušletić, zatečen da upravlja vozilom „Fiat Bravo", registarskih oznaka 000-A-000, te nije poštovao zabranu kretanja u dane vikenda i praznika, a koja traje od 15.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Doboju je odlučujući po zahtjevu okrivljenu oglasio odgovornom i izrekao joj uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 30,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljena ne počini isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnov-

ni sud u Doboju je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

11) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Kneževo, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine u 14.30 sati, u mjestu Medljen, opština Kneževo, okrivljeni upravljao PMV „Golf", registarskih oznaka 000-M-000. Tom prilikom nije poštovao Zaključak Vlade broj: 28-4/20 od 29.04.2020. godine, po kojem se zabranjuje kretanje svim licima na teritoriji RS u dane prvomajskih praznika u vremenu od 12.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Kotor Varoši je odlučujući po zahtjevu okrivljenog, a usljed prihvatanja odgovornosti, oglasio okrivljenog odgovornim i izrekao mu novčanu kaznu u iznosu od 100,00 KM.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Kotor Varoši je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske, da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

12) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica *** Policijske uprave Modriča, 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana 2020. godine u *** sati u mjestu ****, opština Modriča zatečen da u javnom saobraćaju upravlja putničkim automobilom marke "****" reg. oznaka **** za vrijeme zabrane kretanja iz opštine u opštinu. U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Modriči je odlučujući po zahtjevu okrivljenog, a usljed prihvatanja odgovornosti, oglasio okrivljenog odgovornim i izrekao mu novčanu kaznu u iznosu od 100,00 KM.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Modriči je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

13) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica *** Policijske uprave Modriča, 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana 2020. godine u *** sati u mjestu ****, prijavljeni narušio javni red i mir na način što nije poštovao odluku Vlade RS o zabrani kretanja u periodu od 20.00 do 5.00 sati, kao suvozal P/A "*****", reg. iznaka *****. U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Modriči je odlučujući po zahtjevu okrivljenog, a usljed prihvatanja odgovornosti oglasio odgovornom i izrekao mu novčanu kaznu u iznosu od 100,00 KM.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Modriči je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

14) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Teslić, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 20.25 sati, u mjestu Teslić, u Ulici Karađorđeva, u javnom saobraćaju upravljao motornim vozilom „Passat", kojom prilikom je postupio protivno naredbi i rješenju državnih organa i kretao se u vrijeme policijskog sata". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim od-

lučivanjem. Osnovni sud u Tesliću je odlučujući po zahtjevu okrivljenog, a usljed prihvatanja odgovornosti oglasio odgovornom i izrekao mu novčanu kaznu u iznosu od 500,00 KM.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Tesliću je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

15) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Teslić, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 21.05 sati u mjestu Blatnica, opština Teslić, u javnom saobraćaju upravljao motornim vozilom registarskih oznaka … čime je postupio protivno naloženim mjerama koje su naložene Zaključkom Vlade RS, Republičkog štaba za vanredne situacije broj 05-01/20 od 21.03.2020. godine, a koje se odnose na ograničavanje i zabranu kretanja lica na teritoriji Republike Srpske u periodu od 20.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Tesliću je odlučujući po zahtjevu okrivljenog, na osnovu sprovedenog postupka istog oglasio odgovornom i izrekao mu novčanu kaznu u iznosu od 500,00 KM.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Tesliću je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

16) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Teslić, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine u mjestu Žarkovina, opština Teslić, zatečen u saobraćaju da upravlja putničkim motornim vozilom marke „Ford Focus" registarskih oznaka xxx". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Tesliću je odlučujući po zahtjevu okrivljenog, na osnovu sprovedenog postupka istog oglasio odgovornom i izrekao mu novčanu kaznu u iznosu od 500,00 KM.

U činjeničnom opisu nije navedeno vrijeme kada je izvršena prekršajna radnja, niti je navedeno koju po kojoj to naredbi ili rješenju državnog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja lica na određenim javnim mjestima ili područjima okrivljeni nije postupio, što predstavlja obavezni element bića prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret.

Takođe, uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Tesliću je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

17) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Teslić, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što se: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine u mjestu Žarkovina, opština Teslić, nije pridržavao naredbi ili rješenja državnog organa sa ograničenjem ili zabranom kretanja ili zadržavanja na javnim mjestima ili područjima". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Tesliću je odlučujući po zahtjevu okrivljenog, na osnovu sprovedenog postupka istog oglasio odgovornom i izrekao mu novčanu kaznu u iznosu od 500,00 KM.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnov-

ni sud u Tesliću je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

18) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Zvornik, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 10.20 sati, u Ulici Svetog Save u Zvorniku, kod „Nove Banke", zatečen na javnom mjestu, a suprotno naredbi državog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja lica sa navršenih 65 godina života, tačka 1. Zaključka Republičkog štaba za vanredne situacije o ograničenju i zabrani kretanja licima na teortoriji RS broj 5-1/20 od 21.03.2020. godine". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Zvorniku je odlučujući po zahtjevu okrivljenog oglasio odgovornom i izrekao mu uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 meseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počini isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Zvorniku je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

19) U postupcima protiv tri lica u kojem je Policijska stanica Zvornik, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinio tako što su: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 10.20 sati, u Ulici Svetog Save, u Zvorniku, kod „Nove Banke" zatečeni na javnom mjestu, a suprotno naredbi državog organa u vezi sa ograničenjem ili zabranom kretanja lica sa navršenih 65 godina života, tačka 1. Zaključka Republičkog štaba za vanredne situacije o ograničenju i zabrani kretanja licima na teortoriji RS broj 5-1/20 od 21.03.2020. godine". U odnosu na izdati prekršajni nalog, okrivljeni su blagovremeno podnijeli zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Zvorniku je, odlučujući po zahtjevu, okrivljene oglasio odgovornim i izrekao im uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od po 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počine isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Zvorniku je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađaju odgovornosti.

20) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Zvornik, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekršaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 18.00 sati, u mjestu Šetići, zatečen da upravlja TMV „Citroen", registarske oznake 000-J-000, te je tom prilikom obzirom da se kretao iz opštine Sapna u Grad Zvornik, utvrđeno da se ne pridržava zaključka u vezi sa ograničenjem i zabranom kretanja u vremenu od 25.04.2020. godine, od 12.00 sati do 26.04.2020. godine do 18.00 sati, shodno Zaključku Vlade RS broj 20-4/20 od 13.04.2020. godine a u vezi sa zaključkom Vlade od 06.04.2020. godine". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Zvorniku je odlučujući po zahtjevu okrivljenog na osnovu priznanja oglasio odgovornim i izrekao mu uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počini isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnov-

ni sud u Zvorniku je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

21) U postupcima protiv tri lica u kojem je Policijska stanica Kozluk, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinio tako što su: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine u 23.10 sati, u mjestu Donja Pilica, grad Zvornik, zatečeni na lokalnom putu i tako postupili suprotno naredbi Republičkog štaba za vanredne situacije, Zaključak broj 31-9/20 od 05.05.2020. godine, a kojim je zabranjeno kretanje lica na javnim površinama, u vremenu od 22.00 sati do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni su blagovremeno podnijeli zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Zvorniku je odlučujući po zahtjevu okrivljene oglasio odgovornim, na osnovu priznanja datom na glavnom pretresu i izrekao im uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od po 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počine isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Zvorniku je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađaju odgovornosti.

22) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Zvornik, maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine u 16.25 sati, na Trgu Kralja Petra I Karađorđevića, u Zvorniku, zatečen da se kreće pješice, te da se nije pridržavao naredbe državnog organa u vezi ograničenja kretanja, odnosno zabrane kretanje u periodu od 12.00 do 5.00 sati, shodno tački 1. Zaključka Vlade Republike Srpske, Republičkog štaba za vanredne situacije broj 28-4/20 od 29.04.2020. godine". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Zvorniku je odlučujući po zahtjevu okrivljenog na osnovu priznanja oglasio odgovornim i izrekao mu uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počini isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Zvorniku je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

23) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Pale, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenoj je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinila tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine u 23.20 sati, u Ulici Serdara Janka Vukotića i Milutina Milankovića, zatečena da upravlja vozilom „Audi" registarskih oznaka 000-J-000, gdje nije ispoštovala odluku Kriznog štaba koju je donijela Vlada RS, zabrana kretanja u perodu od 20.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljena je blagovremeno podnijela zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Sokocu je odlučujući po zahtjevu okrivljene na osnovu priznanja oglasio istu odgovornom i izrekao joj uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljena ne počini isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Sokocu je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljena oslobađa odgovornosti.

24) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Pale, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 20.26 sati, u Ulici Univerzitetska, opština Pale, imenovani se kretao, gdje je postupio suprotno odredbama Republičkog štaba za vanredne situacije i prekršio zabranu kretanja u vremenu od 20.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Sokocu je odlučujući po zahtjevu okrivljenog na osnovu priznanja oglasio odgovornom i izrekao mu uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počini isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Sokocu je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

25) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Pale, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru.

Naime, okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine u 20.42 sati, u Ulici Karađorđeva, putničkim automobilom „Mercedes" registarskih oznaka 000-T-000 ,imenovani se kretao i postupio suprotno odredbama Republičkog štaba za vanreden situacije i prekršio mjeru kretanja u vremenu od 20.00 do 5.00 sati". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Sokocu je odlučujući po zahtjevu okrivljenog na osnovu sprovedenog dokaznog postupka istog oglasio odgovornom i izrekao mu novčanu kaznu u iznosu od 100,00 KM.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Sokocu je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

26) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Sokolac, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 21.35 sati kretao se ulicom Marka Ećimovića, u Sokocu, gdje je Vlada Republike Srpske donesenim zaključkom uvela zabranu kretanja i policijski sat u periodu od 20.00 do 5.00 sati, te za vrijeme epidemije COVID-19, nije imao uvjerenje za kretanje". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Sokocu je odlučujući po zahtjevu okrivljenog na osnovu priznanja oglasio istog odgovornim i izrekao mu uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počini isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Sokocu je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

27) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Pale, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine oko 19.17 sati, Ulica Karađorđeva, opština Pale, kontrolom policijskih službenika utvrđeno da je prekršio Odluku

Kriznog štaba RS, odnosno kretao se na javnom mjestu za vrijeme policijskog sata". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem. Osnovni sud u Sokocu, Odjeljenje Istočno Sarajevo je odlučujući po zahtjevu okrivljenog, na osnovu priznanja, oglasio istog odgovornoim i izrekao mu uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počini isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Sokocu je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

28) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Istočno Novo Sarajevo, od maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine oko 12.15 sati, u Ulici Ive Andrića, opština Istočno Novo Sarajevo, kontrolom policijskih službenika utvrđeno da je prekršio odluku Kriznog štaba RS, odnosno kretao se na javnom mjestu za vrijeme policijskog časa". U odnosu na izdati prekršajni nalog okrivljeni je blagovremeno podnio zahtjev za sudskim odlučivanjem.

Uzevši u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, ovdje izdavanjem prekršajnog naloga počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja, jer radnja koja je stavljena na teret okrivljenom nije prekršaj. Ovdje treba napomenuti da je u ovom slučaju Osnovni sud u Sokocu, Odjeljenje Istočno Sarajevo donio rješenje kojim je okrivljeni oslobođen odgovornosti jer djelo za koje se okrivljeni tereti nije prekršaj, međutim Okružni sud u Istočnom Sarajevu je po žalbi ovlašćenog organa donio rješenje kojim je ukinio odluku i predmet vratio na ponovni postupak ovom sudu, koji je po uputstvima iz rješenja donio odluku da je okrivljeni odgovoran za ovaj prekršaj i izrekao mu uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počini isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, mišljenja smo da je prvostepena odluka Osnovni sud u Sokocu je koja je donijeta u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske, a kojom je okrivljeni oslobođen odgovornosti bila ispravna.

29) U postupku protiv dva lica u kojima je Policijska stanica Bratunac, opština Bratunac, aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenima je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekšaj počinili tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 18.15 sati, u mjestu Žljebac, OSL PS Bratunac utvrdilo da je okrivljeni upravljao PMV „Golf 2", za vrijeme policijskog časa, čime je prekršio doneseni Zaključak Vlade RS, o ograničenju kretanja br. 05-1/20 od 21.03.2020. g. Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade RS, br. 19-03/20 od 10.04.2020. g, i Zaključak br. 21-6/20 od 15.04.2020. g, kao i Zaključak Vlade RS, o ograničenju i zabrani kretanja br. 28-4/20 od 29.04.2020. godine". Osnovni sud u Srebrenici je odlučujući po zahtjevu okrivljenih, a na osnovu prihvatanja odgovornosti na glavnom pretresu, oglasio iste odgovornoim i izrekao mu uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počine isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnov-

ni sud u Srebrenici je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađaju odgovornosti.

30) U postupku protiv jednog lica u kojem je Policijska stanica Bratunac, opština Bratunac aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajni nalog, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru.

Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da je naprijed navedeni prekšaj počinio tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 11.40 sati, na Trgu Miloša Obilića, u Bratuncu, OSL PS Bratunac utvrdilo da se okrivljeni slobodno kreće iako je isti napunio 65 godina, čime je prekršio doneseni Zaključak Vlade RS, o ograničenju kretanja br. 05-1/20 od 21.03.2020. g. Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade RS, br. 19-03/20 od 10.04.2020. g, i Zaključak br. 21-6/20 od 15.04.2020. g, kao i Zaključak Vlade RS, o ograničenju i zabrani kretanja br. 28-4/20 od 29.04.2020. godine". Osnovni sud u Srebrenici je odlučujući po zahtjevu okrivljenog, a na osnovu prihvatanja odgovornosti na glavnom pretresu, oglasio istog odgovornoim i izrekao mu uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počini isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Srebrenici je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađa odgovornosti.

31) U postupku protiv dva lica u kojem je Policijska stanica Bratunac, opština Bratunac aprila mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru.

Okrivljenom je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekšaj počinili tako što je: „izvjesnog dana aprila mjeseca 2020. godine u 19.35 sati, na Trgu Miloša Obilića, u Bratuncu, utvrđeno da su se okrivljeni slobodno kretali na javnom mjestu, iako je postojala zabrana kretanja, čime su prekršili doneseni Zaključak Vlade RS, o ograničenju kretanja br. 05-1/20 od 21.03.2020. g. Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade RS, br. 19-03/20 od 10.04.2020. g, i Zaključak br. 21-6/20 od 15.04.2020. g, kao i Zaključak Vlade RS, o ograničenju i zabrani kretanja br. 28-4/20 od 29.04.2020. godine". Osnovni sud u Srebrenici je odlučujući po zahtjevu okrivljenih, a na osnovu prihvatanja odgovornosti na glavnom pretresu, oglasio iste odgovornoim i izrekao mu uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počine isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Srebrenici je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađaju odgovornosti.

32) U postupku protiv pet lica u kojem je Policijska stanica Bratunac, opština Bratunac maja mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenima je prekršajnim nalozima stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekšaj počinili tako što je: „izvjesnog dana maja mjeseca 2020. godine utvrđeno da su upavljali putničkim motornim vozilima, čime su prekršili doneseni Zaključak vlade RS, o ograničenju kretanja br. 05-1/20 od 21.03.2020. g. Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade RS, br. 19-03/20 od 10.04.2020. g, i Zaključak br. 21-6/20 od 15.04.2020. g, kao i Zaključak Vlade RS, o ograničenju i zabrani kretanja br. 28-4/20 od 29.04.2020. godine". Osnovni sud u Srebrenici je odlučujući po zahtjevu okrivljenih, a na osnovu prihvatanja odgovornosti na glavnom pretresu, oglasio iste odgovornim i izrekao mu uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počine isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Srebrenici je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađaju odgovornosti.

33) U postupku protiv dvoje lica u kojem je Policijska stanica Srebrenica, opština Srebrenica marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenima je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekšaj počinili tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine utvrđeno da su se okrivljeni kretali Ulicom Maršala Tita bb (parking prostorom), Srebrenica, iako je osobama starijim od 65 godina bilo zabranjeno kretanje, čime su prekršili doneseni Zaključak Vlade RS, o ograničenju kretanja br. 05-1/20 od 21.03.2020. g. Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade RS, br. 19-03/20 od 10.04.2020. g, i Zaključak br. 21-6/20 od 15.04.2020. g, kao i Zaključak Vlade RS, o ograničenju i zabrani kretanja br. 28-4/20 od 29.04.2020. godine". Osnovni sud u Srebrenici je odlučujući po zahtjevu okrivljenih, a na osnovu prihvatanja odgovornosti na glavnom pretresu, oglasio iste odgovornim i izrekao im uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počine isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Srebrenici je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađaju odgovornosti.

34) U postupku protiv dvoje lica u kojem je Policijska stanica Srebrenica, opština Srebrenica, marta mjeseca 2020. godine izdala prekršajne naloge, zbog prekršaja koji je kažnjiv po članu 22. Zakona o javnom redu i miru. Okrivljenima je prekršajnim nalogom stavljeno na teret da su naprijed navedeni prekršaj počinili tako što je: „izvjesnog dana marta mjeseca 2020. godine utvrđeno da su se okrivljeni kretali u Ulici Maršala Tita bb, u vremenu od 20.00 do 5.00 sati, tj. u vrijeme kada je bilo zabranjeno kretanje, čime su prekršili doneseni Zaključak vlade RS, o ograničenju kretanja br. 05-1/20 od 21.03.2020. g. Zaključak Republičkog štaba za vanredne situacije Vlade RS, br. 19-03/20 od 10.04.2020. g, i Zaključak br. 21-6/20 od 15.04.2020. g, kao i Zaključak Vlade RS, o ograničenju i zabrani kretanja br. 28-4/20 od 29.04.2020. godine". Osnovni sud u Srebrenici je odlučujući po zahtjevu okrivljenih, a na osnovu prihvatanja odgovornosti na glavnom pretresu, oglasio iste odgovornoim i izrekao mu uslovnu osudu uz utvrđivanje novčane kazne u iznosu od 500,00 KM koja se neće izvršiti ako u roku od 6 mjeseci od pravosnažnosti rješenja okrivljeni ne počine isti ili slični prekršaj.

Uzevši i u obzir sve naprijed navedeno o pitanju bića prekršaja iz člana 22. Zakona o javnom redu i miru, kao i ovlašćenjima i statusu Republičkog štaba za vanredne situacije, Osnovni sud u Srebrenici je trebalo u skladu sa članom 199. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske da donese rješenje kojim se okrivljeni oslobađaju odgovornosti.

5.6.6. Kršenje prava sudova Brčko distrikta Bosne i Hercegovine na slobodu kretanja

Analizom odluka koje smo dobili od Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine nismo identifikovali slučajeve u kojima je ovaj sud svojom odlukom napravio kršenje prava na slobodu kretanja. Jedino gdje bi se moglo dovesti u pitanje postupanje ovog suda je slučaj koji je opisan u dijelu koji se tiče postupanja policije, a gdje je sud postupao po zahtjevu okrivljene za sudskim odlučivanjem zbog izdatog prekršajnog naloga zbog kršenja mjera zabrane kretanja, kojom joj je na teret stavljeno činjenje prekršaja iz člana 8. Zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u kojem je sud u dokaznom postupku utvrdio da je ista mogla da se kreće, s obzirom da je uposlenik zdravstvenog centra Brčko. Međutim, mišljenja smo da se u činjeničnom opisu ovog slučaja, a koji je dat u prekršajnom nalogu, nisu stekla obilježja ovog

prekršaja, te je u skladu članom 61. stav 1. tačka a. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine da donese odluku o obustavi postupka usljed činjenice da opisana radnja ne odražava biće ovog prekršaja.

6. ANALIZA POSTUPANJA INSTITUCIJE OMBUDSMANA/OMBUDSMENA ZA LJUDSKA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE

Kada je u pitanju Institucija ombudsmana /ombudsmena za ljudska prava u Bosni i Hercegovini, najprije treba istaći da smo se za potrebe izrade ove studije ovoj Instituciji obratili sa zahtjevom za pristup informacijama u kojem smo tražili da nam dostave sljedeće podatke:

a) koliko je naslovljena Institucija registrovala predmeta u kojima se žalbeni navodi odnose na navodno kršenje prava na slobodu mišljenja i informisanja, vlasti Bosne i Hercegovine, njenih entiteta ili Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za period od posljednjih 5 godina;

b) koliko je naslovljena Institucija registrovala predmeta u kojima se žalbeni navodi odnose na navodno kršenje prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja, organa vlasti Bosne i Hercegovine, njenih entiteta ili Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za period od poslednjih 5 godina;

c) koliko je naslovljena Institucija registrovala predmeta u kojima se žalbeni navodi odnose na navodno kršenja prava na slobodu kretanja, organa vlasti Bosne i Hercegovine, njenih entiteta ili Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za period od posljednjih 5 godina;

č) koliko je naslovljena Institucija registrovala predmeta u kojima se žalbeni navodi odnose na navodnu prekomjernu upotrebu sredstava prinude policijskih službenika, a u vezi sa ostvarenjem prava na slobodu mišljenja i informisanja, mirnog okupljanja i udruživanja, kao i slobodu kretanja za period od posljednjih 5 godina;

Takođe, kod zahtjeva za pristup informacija iz tačaka od a) do c) traženo je i posebno navođenje broja registrovanih predmeta prema nivou vlasti kojem pripada organ koji je načinio navodno kršenje predmetnih prava. Kod zahtjeva iz tačaka traženo je i posebno navođenje podataka o pripadnicima kog ministarstva unutrašnjih poslova se radilo. Pored ovoga u zahtjevu je traženo i dostavljanje kopija žalbi, zatraženog izjašnjenja, dobijenog odgovora, odnosno izjašnjenja nadležnih organa, kao i izdatih preporuka nadležnim organima, a u vezi registrovanih predmeta u vezi sa naprijed navedenim pitanjima ili omogućavanja uvida u iste.

Na naš dopis Institucija ombudsmana /ombudsmena za ljudska prava je odgovorila rješenjem kojim se djelimično udovoljava našem zahtjevu za pristup informacijama na način da nam se dostavljaju Godišnji izvještaji o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za period od 2015. do 2020. godine, kao i Specijalni izvještaj o pravu na slobodu mirnog okupljanja. U pomenutom rješenju je posebno skrenuta pažnja na poglavlje građanska i politička prava, u okviru kojeg su obrađene teme tražene zahtjevom za pristup informacimaa, kao i Anex preoporuke ombudsmena. Pored ovoga, u obrazloženju rješenja je navedeno da, javni organi nisu dužni tumačiti zakone, davati obrazloženja za odluke koje donose, sačinjavati analize i sl., nego su dužni informacije saopštiti u obliku u kojem ih posjeduju, te da se pitanja na koja smo tražili odgovor ne mogu svesti pod informacije u smislu Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, budući da baza podataka Institucije ombudsmena nije uspotavljena na način koji bi omogućio dostavljanje informacija na način koji je definisan zahtjevom, već bi to značilo sačinjavanje nove informacije što bi zahtjevalo utrošak vremena i resursa, a što nije cilj Zakona o slobodi pristupa informacijama. Nadalje, u obrazloženju je navedeno da ova institucija postupa u u skladu sa odredabama Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine i Pravilima postupanja Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine. S tim u vezi, dodato je da su Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine propisane nadležnosti i način postupanja po žalbama, a član 28. stav 3. istog glasi: „[…] istraga koju vodi ombudsmen i njegovo osoblje, uključujući i proceduralne mjere, provodiće se uz najveću dis-

kreciju, bez prejudiciranja razmatanja za koja ombudsmen ustanovi da treba da budu uvrštena u izvještaj".

Takođe, u obrazloženju je navedeno da je odredbom člana 8. Zakona o slobodi pristupa i informacijama Bosne i Hercegovine propisano da: „nadležni javni organ može utvrditi izuzetak kada opravdano utvrdi da tražene informacije uključuju lične interese koji se odnose na privatnost treće osobe". U skladu sa navedenim, a postupajući po zahtjevu za pristup informacijama prema navodima iz obrazloženja, sproveden je test javnog interesa, te utvrđeno da ne postoji opravdan razlog da se podnosiocu zahtjeva dozvoli pristup informacijama koje sadrže lične podatke, zbog čega je doneseno rješenje kao u dispozitivu. Ovom prilikom želimo da dovedemo u pitanje stav koji je ova Institucija zauzela o pitanju našeg zahtjeva. Naime, možemo u potpunosti razumjeti prvi izgovor, koji se tiče toga da ova Institucija ne posjeduje evidencije koje odgovaraju traženim pitanjima, te da bi davanje odgovora na predmetna pitanja zahtijevalo sačinjavanje novih informacija, tj. dodatni trud i utrošak vremena i resursa. Međutim, kada je u pitanju drugi izgovor, a koji se tiče nemogućnosti dostavljanja kopija dokumenata koje smo prethodno naveli, zbog zaštite podataka o ličnosti, mišljenja smo da je napravljena greška, jer ovaj organ nije postupio po tome što je primijenio odredbe iz člana 8. i člana 10. Zakona o slobodi pristupa informacija, prema kojima kada dio traženih informacija uključuje lične interese koje se odnose na privatnost trećeg lica, takav dio izdvoji i objavi ostatak informacija, osim ako usljed ovog razdvajanja informacije nisu postale nerazumljive. Naime, ovakvim stavom ove institucije se zapravo daje poruka da će cjelokupna građa ove institucije u smislu žalbi, zatraženih mišljenja, dobijenih odgovora, i izdatih preporuka, ostati nedostupna istraživačima, osim onog dijela slučajeva koji se u anonimizovanom formatu objavljuje u godišnjim izvještajima ove institucije.

S obzirom da su iz naprijed opisanih razloga ključnu građu za naše istraživanje o pitanju analize postupanja ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava u Bosni i Hercegovini predstavljali naprijed navedeni izvještaji, postavilo se pitanje koje parametre uzeti za analizu istih, jer se u njima nalazi mnoštvo informacija, koje i nemaju direktne veze sa oblašću ljudskih prava kojima se bavi ova Studija. U cilju određivaja parametara, izvršili smo uvid u Strategiju djelovanja Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, za period 2016-2021. godine (u daljem tekstu Strategija),[195]kojom prilikom smo utvrdili da su radi ispunjenja misije ove insitucije postavljeni sljedeći strateški ciljevi:

- jačanje kapaciteta Institucije ombudsmena;
- efikasna zaštita i promocija ljudskih prava;
- saradnja sa institucijama i organima BiH;
- međunarodna i institucionalna saradnja;
- saradnja sa nevladinim organizacijama i građanima;
- saradnja sa medijima;
- saradnja sa akademskom zajednicom.

Pomenutom Strategijom su kroz tabelarni prikaz date planirane aktivnosti, predviđeni vremenski okviri za realizaciju, nosioci istih, kao i indikatori uspješnosti realizacije istih. Uzevši u obzir sve navedeno, odlučili smo se da metodološki okvir za našu analizu postupanja Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava u Bosni i Hercegovini za potrebe izrade ove studije bude urađen prema pojedinim aktivnostima i određenim indikatorima koji su definisani ovom strategijom, a koji imaju direktne ili indirektne veze sa predmetom istraživanja Studije. Napominjemo, da je strategija ograničena na period 2016-2021. godine, dok se naše istraživanje odnosi na period 2015-2020. godine, tako da ćemo ove parametre, kroz izvještaje koji su nam dostavljeni primijeniti na period 2015-2020. godine i to samo za one oblasti koje imaju veze sa

[195] Vidjeti o strategiji na: https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2016041509303547bos.pdf, dostupno na dan 28.05.2021. godine.

pravom na slobodu izražavanja, pravom na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja i pravom na slobodu kretanja, ali i sa saradnjom sa akademskom zajednicom, nevladinim sektorom i medijima u Bosni i Hercegovini.

1) Aktivnost: „*Postupanje po žalbama fizičkih i pravnih lica u slučajevima kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda*", koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni, odjeli i područne/terenske kancelarije, i kao indikatori određeni: a) Broj predmeta na godišnjem nivou; b) Broj okončanih žalbi na godišnjem nivou:

Godina	Broj zaprimljenih žalbi	Broj okončanih žalbi	Broj žalbi u odnosu na povredu građanskih i političkih prava	Broj građana koji se obratio instituciji ombudsmana[196]
2015	2966	2866	1790	12 876
2016	2977	2816	1718	11981
2017	3160	2908	1861	13968
2018	3266	3240	1819	13130
2019	3218	3205	978	13292
2020	2716	2859	785	7931
Ukupno:	18303	17894	8951	60302

Tabela 6: Prikaz postupanja Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine u slučajevima kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ono što možemo zaključiti da od početka istraživačkog perioda, tj. od 2015. godine pa na ovamo trend postepenog rasta zaprimljenih žalbi je evidentan. Jedino je u 2020. godini taj broj opao. Pitanje je šta je razlog tome. Jedan od razloga jeste zasigurno i kriza sa pandemijom COVID-19 i generalno manje kretanje ljudi. Takođe, pitanje je da li ovaj broj povećanja prijava tumačiti kao činjenicu da se svake godine veći broj građana odlučuje da pomoć u zaštiti svog prava traži od Institucije ombudsmana/ombudsmena ili se radi o povećanju broja kršenja ljudskih prava organa vlasti u Bosni i Hercegovini. Takođe, broj postupaka koji su okončani po žalbi je svake godine nešto manji, od ukupnog broja podnijetih žalbi, osim u 2020. godini u kojoj je broj okončanih žalbi nešto veći od broja zaprimljenih. Takođe, možemo zaključiti da se iz godine u godinu prenosi određeni broj žalbi (slučajeva) iz prethodnih godina. S tim da je u posljednje dvije godine zabilježen pad broja prenošenja slučajeva u kojima ova insitucija postupa po žalbi. Takođe, kada je u pitanju broj građana koji se obratio Instituciji, primijetan je trend rasta, osim u posljednjoj, tj. 2020. godini. Ovaj broj je potrebno pratiti i u narednim godinama, jer bi na osnovu njega mogao da se mjeri eventualni efekat promotivnih aktivnosti Institucije ombudsmena/ombudsmana za ljudska prava u Bosni i Hercegovini.

Godina	Broj izjavljenih žalbi	Broj preporuka
2015	135	-
2016	138	5
2017	132	9
2018	132	4
2019	154	5
2020	145	9
Ukupno:	836	32

Tabela 7.: Prikaz broja žalbi izjavljenih Instituciji ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine u odnosu na policiju i broj izdatih preporuka

[196] Neposredni lični kontakt, telefonski pozivi, elektronska pošta i pismene žalbe.

Kada je u pitanju broj žalbi izjavljenih Instituciji ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine u odnosu na policiju možemo primijetiti da postoji konstantan porast žalbi ove vrste. On, istina, nije veliki iz godine u godinu, ali se ipak povećava. Osim u 2017. i 2018. godini, kada je opao i zadržao se na istom nivou, da bi onda 2019. godine nastavio da raste, pa se opet u 2020. godini smanjio. Naravno, i ovdje se postavlja pitanje, da li se radi o većem korišćenju mogućnosti obraćanja žalbom ombudsmanu ili zaista imamo veći broj slučajeva kršenja ljudskih prava policije u Bosni i Hercegovini. Takođe, ono što zapada za oko jeste očigledno nesrazmjeran odnos između broja izjavljenih žalbi i broja izdatih preporuka, što nameće kao pitanje, koji su razlozi ovakvog stanja stvari (neosnovanost žalbi, odustajanje podnosioca žalbe, nedostatak vremena, nedostatak ljudskih resursa i sl.). Mišljenja smo da je po ovom pitanju Institucija ombudsmana trebalo da ponudi objašnjenje u svojim godišnjim izvještajima.

2) Aktivnost: „*Postupanje po službenoj dužnosti (ex officio) u slučajevima kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda*", koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni, odjeli i područne/terenske kancelarije, i kao indikator određen broj *ex officio* postupanja na godišnjem nivou.

U izvještaju iz 2015. godine stoji da broj pokrenutih postupaka istraživanja po službenoj dužnosti, a na osnovi saznanja iz medija, odnosno na prijedlog nevladinih organizacija u toj godini bio 50. Takođe, u izvještaju iz 2017. godine stoji da je u prethodnom periodu, osim obraćanja samih novinara i medijskih radnika, u više navrata su ostvarani *ex officio* predmeti u slučajevima koji su se odnosili na prijetnje novinarima i medijskim radnicima, napadima na iste i drugo.[197] Iz ostalih izvještaja nismo mogli da pronađemo precizne podatke o slučajevima gdje je Institucija ombudsmana/ombudsmena postupala *ex officio*, odnosno po službenoj dužnosti.

3) Aktivnost: „*Praćenje realizacije donesenih preporuka obudsmena*", koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni, odjeli i područne/terenske kancelarije, i kao indikatori određeni: a) Broj donesenih preporuka na godišnjem nivou, b) Broj realizovanih preporuka na godišnjem nivou.

Godina	Ukupan broj izdatih preporuka	Broj realizovanih preporuka	Broj preporuka u kojima je ostvarena saradnja	Broj preporuka u kojima je djelimično realizovanja saradnja	Broj preporukau kojima nije bilo odgovora	Broj preporuka u kojima nije realizovana sardnja
2015	324	103	90	14	69	48
2016	267	84	48	14	59	62
2017	355	125	78	12	73	67
2018	351	123	115	3	44	66
2019	374	105	7	9	124	59
2020	312	98	67	6	80	61
Ukupno:	1983	638	405	58	449	363

Tabela 8.: Prikaz broja izdatih preporuka Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine sa epilogom u vezi njihovih izdavanja

Na osnovu podataka iz tabele 8 najprije možemo uvidjeti da postoji blagi trend rasta ukupnog broja izdatih preporuka osim za 2016, 2018. i 2020. godinu u kojima je zabilježena stagnacija broja preporuka. Trend rasta broja preporuka prati i trend broja realizovanih preporuka. Kada su u pitanju preporuke u kojima je ostvarena saradnja, brojevi variraju iz godine u godinu, i iz njih se ne može izvući neki logičan zaključak. Takođe, broj preporuka kojima je djelimično real-

[197] Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2017. godinu, str. 116.

izovana saradnja, se gotovo svake od naprijed navedenih godina drži na relativno istom nivou, osim u 2018. i 2020. godini, gdje je broj ovih preporuka znatno manji. Ono što je zabrinjavajuće jeste jedan konstantan broj preporuka u kojima nije bilo odgovora, za koji takođe možemo reći da ima trend rasta, osim u 2018. godini u kojoj je broj ovakvih preporuka bio znatno manji. Gotovo slična situacija je i sa brojem preporuka gdje saradnja nije realizovana. Naime, i ovdje imamo jedan trend rasta broja ovakvi slučajeva, osim u 2019. godini, u kojoj je evidentiran blagi pad.

4) Aktivnost: „*Obavještavanje javnosti u slučajevima nepostupanja po preporukama ombudsmena*", koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni i Kabinet, i kao indikator određen broj obavještenja o slučajevima nepostupanja po preporukama ombudsmena.

Kada je u pitanju ovaj indikator, najprije ističemo da u je u svakom od godišnjih izvještaja u njegovom završnom dijelu dat tabelarni prikaz organa kojima su upućene preporuke, sa podacima kada su upućene, kao i kakav je epilog (realizovana, nerealizovana, nije odgovoreno i sl.). Uzevši u obzor da su ovi izvještaji dostupni i na sajtu, građani relativno lako mogu da pristupe ovim podacima. Ipak, radi lakšeg korišćenja ovih podataka, mišljenja smo da bi na veb-portalu Institucije ombudsmana/ombudsmena mogle da se naprave podcjeline, odnosno stranice na kojima će zasebno biti odvojeni organi kojima je upućena preporuka, a prema epilogu postupanja po istoj (realizovana, nerealizovana, nema odgovora i sl.).

5) Aktivnost: „*Izrada specijalnih izvještaja o pojavama kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda*", koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni i odjeli i područne/terenske kancelarije, i kao indikator određen broj objavljenih specijalnih izvještaja na godišnjem nivou.

Ovdje treba reći da je ova institucija izradila više specijalizovanih izvještaja, te da ćemo mi na ovom mjestu pobrojati samo one koji imaju veze sa tri ljudska prava koja su targetirana ovim istraživanjem:

- U 2017. godini izrađen je Specijalni izvještaj o položaju i slučajevima prijetnji novinarima u Bosni Hercegovini;
- U 2019. godini izrađen je Specijalni izvještaj o iskustvu u primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini;
- U 2020. godini je izrađen Specijalni izvještaj o pravu na slobodu mirnog okupljanja u Bosni i Hercegovini.

6) Aktivnost: *„Podizanje svijesti javnosti o značaju primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama"*, koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombusdmen, Kabinet, Odjel za građanska prava, i kao indikatori određeni: a) Broj promotivnih aktivnosti i b) Broj žalbi.

Kada je u pitanju ova aktivnost, na osnovu uvida u izvještaje nismo mogli da identifikujemo promotivne aktivnosti koje su se konkretno ticale podizanja svijesti javnosti o značaju primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama. Naravno, evidentna su brojna učešća ombudsmana i predstavnika ove institucije na raznim okruglim stolovima, konferencijama, gostovanja na medijima i sl. Ali nismo identifikovali npr. postojanje kampanje koja primarno ima za cilj promociju, odnosno podizanje svijesti građana o značaju primjene ovog zakona. Kada je u pitanju broj žalbi, on je precizno dat u godišnjim izvještajima, i o tome će više riječi biti kod naredne aktivnosti.

7) Aktivnost: „*Praćenje i analiza primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama*", koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje je kao nosilac predviđen Odjel za građanska i politička prava, i kao indikatori određeni: a) Broj analiza i b) Broj implementiranih preporuka.

Gledajući sam početak perioda koji je obuhvaćen istraživanjem, možemo uvidjeti sljedeće: Zaprimljene žalbe u 2015. godini ukazuju na to da su i dalje prisutne slabosti institucija, a ogledaju se u različitom postupanju javnih tijela: onemogućavanje pristupa informacijama, nedonošenje odnosno neobrazlaganje rješenja, uskraćivanje pouke o pravu na žalbu. Mogući uzrok ovakvog ponašanja javnih tijela može biti i nespremnost državni službenika da primjene važeće zakone (zbog needuciranosti), zbog čega treba preispitati kapacitete državnih službenika i, u saradnji sa agencijama za državnu službu, osmisliti programe za neprekidnu edukaciju.[198]

U 2016. godini, ombudsmeni su zaprimi 291 žalbu iz oblasti prava na pristup informacija, uz konstataciju da je ovaj broj uvećan za 30,49% u odnosu na prethodnu. Razlozi u žalbi su slični kao i onima iz prethodne godine.

U 2017. godini ombudsmeni su zaprimili 248 žalbi iz oblasti prava na pristup informacija. U 2017. godini ombudsmani su izradili Izvještaj u saradni i uz podršku Misije OEBS-a u Bosni i Hercegovini, a u cilju osiguranja razumijevanja problema i pitanja vezanih za položaj novinara u Bosni i Hercegovini kao jednog od preduslova za osiguranje prava na slobodu izražavanja, te dopinosu opšteg poboljšanja prava na slobodu izražavanja, ljudskih prava i sloboda u Bosni i Hercegovini. Ovaj izvještaj treba da osigura i identifikovanje ključnih smjerova za institucionalno djelovanje u cilju rješavanja uočenih problema u ovoj oblasti. Specijalni izvještaj takođe sadrži određen broj preporuka koje ombudsmani upućuju nadležnim tijelima i institucijama unutar Bosne i Hercegovine, po ovom pitanju.[199]

U 2018. godini ombudsmeni su zaprimili 340 žalbi iz oblasti prava na pristup informacija. Od ukupnog broja zaprimljenih žalbi u navedenoj oblasti, izdato je 50 preporuka.[200]

U 2019. godini ombudsmeni su zaprimi 275 žalbe iz oblasti prava na pristup informacijama, 8 iz oblasti mediji i sloboda informisanja i 3 iz oblasti sloboda okupljanja.[201]

U 2020. godini ombudsmeni su zaprimili 231 žalbe iz oblasti prava na pristup informacijama, 14 iz oblasti slobode okupljanja, 11 iz oblasti medija i informisanje.

Na osnovu navedenih podataka, možemo zaključiti da Institucija ombudsmena/ombudsmana vrši konstantnu analizu odredaba koje regulišu ovu oblast, te da konstantno zaprima određeni broj žalbi koi se tiču prava na pristup informacijama. Taj broj je varirao iz godine u godinu, ali se može reći da drži konstantu. Takođe, u izvještajima nema preciznih podataka o izdatim preporukama za svaku godinu, već samo za pojedine, gdje opet uočavamo određenu disproporcionalnost između zaprimljenih žalbi i izdatih preporuka. Mišljenja smo da je i po ovom pitanju Institucija ombudsmena/ombudsmana trebalo da da kratko objašnjenje, šta je razlog znatno manjeg broja preporuka, od broja izjavljenih žalbi. Takođe, ovdje nije dat broj implementiranih preporuka, a što bi bilo korisno za praćenje i analizu rada Institucije ombudsmena/ombudsmana, kao i organa kojima su ove preporuke upućene.

8) Aktivnost: *„Unaprjeđenje zakonodavno-pravnog okvira slobode pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini*", koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci

---

198 Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2015. godinu, str. 23.

199 Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2017. godinu, str.116.

200 Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2018. godinu, str. 25.

201 Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2019. godinu, str. 17.

predviđeni ombudsmeni i Odjel za građanska i politička prava, i kao indikator određen broj prijedloga za izmjenu zakona o slobodi pristupa informacijama.

Kada je u pitanju ova aktivnost, u godišnjim izvještajima koji su nam bili dostupni, konstatovali smo sljedeće:

- U izvještaju iz 2015. godine data je preporuka Narodnoj skupštini RS-a da u cilju osiguranja učinkovitije primjene, treba da razmotri mogućnost izmjene Zakona o slobodi prostupa informacijama Republike Srpske u dijelu koji se odnosi na obavještavanje stranke o odobravanju/odbijanju pristupa informacijama, na način da javnim tijelima propiše obavezu donošenja rješenja, a ne dopisa. Zatim preporuka Parlamentarnoj skupštini BiH, Parlamentu Federacije BiH i Narodnoj skuštini Republike Srpske, da trebaju razmotriti mogućnost izmjene Zakona o slobodi pristupa informacijama u dijelu koji se odnosi na odobravanje pristupa informacijama, na način da odluka kojom se odobrava pristup informacijam obavezno sadrži pouku o pravnom lijeku. Naposlijetku, data je i preporuka državnoj službi Federacije BiH i Agencije za državnu upravu RS-a, da trebaju da osiguraju kontinuiranu obuku službenika za informisanje, kako bi se detaljno upoznali sa obavezama koje imaju shodno zakonima o slobodi pristupa informacijama, te da u stručni ispit za rad tijelima uprave uvrste dio koji se odnosi na primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama.[202]

- O ovom pitanju u periodu 2016-2020. godine, ostale su manje više iste zamjerke, jer se nije postupalo u smislu izmjena i dopuna zakona iz ove oblasti. Naime, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine još uvijek nije preduzelo konkretne aktivnosti u cilju usvajanja novog Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH. Takođe, još uvijek nije izmijenjen Zakon o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske.

Dakle, Institucija ombudsmena/ombudsmana je dala jasan prijedlog o pitanju izmjena i dopunama Zakona o slobodi pristupa informaicja, ali po njemu još uvijek nije postupano.

9) Aktivnost: „*Izrada Specijalnog izvještaja o primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama*", koja je predviđena za period 2018-2019. godine, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni i Odjel za građanska prava, i kao indikatori određeni: a) Urađen specijalni izveštaj i b) Broj realizovanih preporuka iz specijalnog izveštaja.

U 2019. godini izrađen Specijalni izvještaj o iskustvima u primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, u okviru kojeg je provedeno sveobuhvatno istraživanje postupanja javnih organa na nivou Bosne i Hercegovine, entiteta, kantona, opština i gradova i upućene preporuke nadležnim javnim organima, čija provedba treba da rezultira bezuslovnom primjenom međunarodnih standarda slobode prava na pristup informacijama i uspostavljanjem efikasnog zakonodavnog i institucionalnog sistema za ostvarivanje i zaštitu prava na pristup informacijama. U izvještaju iz 2020. godine nismo našli podatak o broju realizovanih preporuka iz specijalnog izvještaja. S tim u vezi, sa aspekta ocjene efikasnosti ove aktivnosti, bilo bi od značaja ako bi Institucija ombudsmana/ombudsmena u svom godišnjem izvještaju za 2021. godinu prikazala ovaj broj.

10) Aktivnost: „*Izrada smjernica za primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama*", koja je predviđena za period 2018-2019. godine, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni i Odjel za građanska, politička prava i Službenik/službenica za informisanje, i urađene i objavljene smjernice .

U godišnjim izvještajima za 2018 i 2019. godinu nismo naišli na podatak da su ovakve smjernice izrađene, ali smo na veb-portalu ove Institucije pronašli Vodič Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH u postupku ostvarivanja prava na pristup informacijama koji može poslužiti

[202] Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2015. godinu, str. 26.

građanima da se informišu o načinu ostvarenja prava na pristup informacijama. Ipak, smjernice su vid publikacije, koji daje mnogo više informacija, takođe slučajevi kršenja ovog prava koje smo identifikovali istraživanjem govore u prilog tome, da su smjernice iz ove oblasti potrebne ne samo građanima, nego i uposlenicima u organima vlasti. Shodno navedenom, ako ove smjernice nisu urađene, potrebno ih je što prije uraditi, a ako pak jesu urađene, onda ih što prije učiniti dostupnim u elektronski čitljivom formatu na veb-portalu ove Institucije.

11) Aktivnost: „*Edukacija službenika za informisanje javnih organa o primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama*", koja je predviđena za period 2017-2021. godine, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni, Odjel za građanska i politička prava i Službenik/službenica za informisanje, i kao indikator određeni: a) Broj edukacija i Broj edukovanih službenika/službenica za informisanje.

U toku 2019. godine u saradnji sa Misijom OEBS-a u Bosni i Hercegoivni, u oblasti pristupa informacijama održani su treninzi kojima su prisustvovali javni službenici iz Brčko distrikta BiH i Kantona 10, kao i radionica na temu: „Mehanizam rada Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH", u okviru koje se govorilo o slobodi pristupa informacijama. Drugih informacija o održanim edukacijama na ovu temu u godišnjim izvještajima nismo našli. S tim u vezi, postavlja se pitanje, da li je ovakvih edukacija u organizaciji Institucije ombudsmaan/ombudsmena za ljuska prava u Bosni i Hercegovini uopšte bilo. Ako nije, onda bi ih trebalo organizovati, s tim da kod organizacije istih, treba razmisliti o opciji upotrebe video tehnologija, tj. metoda izrade video tutorijala, koji se mogu iznova i iznova koristiti za realizaciju obuka.

12) Aktivnost: „*Podizanje svijesti javnosti o značaju zaštite političkih i građanskih prava*", koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni i Odjel za građanska i politička prava, i kao indikator određen broj promotivnih aktivnosti.

O pitanju ove aktivnosti u izvještajima nismo naišli na specifične promotivne aktivnosti, koje su za predmet imale ovu oblast ljudskih prava. Naime, nesporno je da u izvještaju ima informacija o raznim učešćima ombudsmena i predstavnika ove institucije na raznim okruglim stolovima i tribinama, ljetnjim školama, fakultetima i sl., zatim projekta otvorena vrata kancelarije ombudsmana i sl. Ali nismo naišli na podatke o promotivnim aktivnostima koje su organizovane direktno od Institucije ombudsmena/ombudsmana a koje su za predmet imale podizanje svijesti o značaju zaštite političkih i građanskih prava, a prije svega u oblasti slobode mišljenja, slobode mirnog okupljanja, i slobode kretanja.

13) Aktivnost: *„Unaprjeđenje poštovanja političkih i građanskih prava"*, koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni i Odjel za građanska i politička prava, i kao indikatori određeni: a) Broj žalbi i b) Broj realizovanih preporuka.

Godina	Zaprimljeno žalbi	Preneseno iz ranijih godina	Ukupno rađeno	Ukupno završeno	Preneseno u narednu godinu
2015	1790	772	2562	1659	903
2016	1718	907	2625	1630	995
2017	1861	997	2858	1702	1156
2018	1819	1150	2969	1877	1092
2019	978	1066	2044	1320	724
2020	785	723	1508	943	565
Ukupno:	8951	5615	14566	9131	5435

Tabela 9.: Prikaz broja rada po žalbama Odjela za građanska i politička prava Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine

Kada je u pitanju broj žalbi po kojem je postupao Odjel za građanska i politička prava Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, najprije možemo uočiti da postoji trend rasta broja zaprimljenih žalbi, osim u posljednje dvije godine. Takođe, iz ranijih godina se u narednu gotovo svake godine prenosi ogroman broj žalbi. Pored toga, odnos između broja žalbi po kojima je u svakoj od godina postupano i broj ukupnog završenih postupaka po žalbi, je konstantan. I u tom smislu trebalo bi utvrditi koliko u ovome ima udjela eventualno kadrovska ili tehnička opremljenost Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine. Naposlijetku, broj žalbi koje ostaju neriješene pred ovim Odjelom i koje se prenose u narednu godinu je konstantan i bilo bi interesantno uraditi dublju analizu, šta je razlog nerješavanja ovih žalbi u datoj godini.

Godina	Sarajevo	Banja Luka	Brčko	Mostar	Livno
2015	669	474	188	121	338
2016	679	447	163	105	324
2017	699	518	175	111	358
2018	666	628	181	103	241
2019	397	325	128	65	101
2020	309	323	81	101	62
Ukupno:	3419	2715	916	606	1424

Tabela 10.: Prikaz broja rada po žalbama Odjela za građanska i poltička prava Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine prema uredima

Kada je u pitanju geografska distribucja, odnosno raspoređenost žalbi prema mjesnim uredima Odjela za građanska i politička prava, možemo zaključiti da je konstantno u zadatom periodu najveći broj izjavljen pred odjelom u Sarajevu, zatim u Banjaluci, potom Livnu, pa Brčkom, i na kraju Mostaru.

Godina	Broj žalbi sa izdatom preporukom	Broj preporuka
2015	170	-
2016	153	146
2017	215	203
2018	202	182
2019	175	161
2020	153	129
Ukupno:	1068	821

Tabela 11.: Prikaz odnosa broja žalbi sa izdatom preporukom i broja preporuka Odjela za građanska i politička prava Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine

Na osnovu prikazanih podataka možemo zaključiti da kada je u pitanju Odjel za građanska i politička prava ne postoji veliko odstupanje broja žalbi sa izdatim preporukama i broja preporuka ovog Odjela.

14) Aktivnost: *„Praćenje i analiza pozitivnog zakonodavstva u oblasti političkih i građanskih prava"*, koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni i Odjel za građanska i politička prava, i kao indikator određen broj analiza. O pitanju ove aktivnosti u godišnjim izvještajima smo utvrdili sljedeće (napominjemo da su ovdje prikazane samo one aktivnosti koje direktno ili indirektno imaju veze sa tri, ovim istraživanjem, targetirana ljudska prava):

- 2017. godine Institucija ombudsmana za ljudska prava u okviru Specijalnog izvještaj formulisala je niz preporuka upućenih najvišim zakonodavnim i izvršnim tijelima u Bosni i Hercegovini, sa ciljem poboljšanja položaja i statusa novinara te zaštite njihovih osnovnih prava u službi informisanja javnosti, uz konstataciju da će po službenoj dužnosti pratiti njihovo realizovanje.

- U 2018. godini predstavnici Insitucije ombudsmena su dali svoj doprinos TAIEX misiji stručne procjene Evropske komisije o slobodi okupljanja, održanoj od 21.05. 2018. do 25.05. 2018. godine. Napominjemo da se TAIEX misija stručne procjene održava u kontekstu pripreme Mišljenja Evropske komisije o zahtjevu za članstvo Bosne i Hercegovine u EU. Cilj misije je pružiti Evropskoj komisiji procjene o tome gdje se Bosna i Hercegovina nalazi u smislu slobode okupljanja. Fokus je na zakonodavstvu i politikama. Ishod ove ekspertske misije je izvještaj sa jasnim preporukama vlasti, uključujući konkretne akcije i rezultate.

- U 2020. godini Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine objavila je Specijalni izvještaj o pravu na slobodu okupljanja. Takođe, u ovoj godini Institucija ombudsmena je učestvovala na nekoliko konferencija i okruglih stolova u organizaciji Savjeta Evrope u BiH, kao što su: okrugli sto „Preporuke za izmjenu zakona o slobodi izražavanja u BiH, sa ciljem harmonizacije sa standardima Savjeta Evrope, zatim regionalni okrugli sto „Uticaj Kovid-19 pandemije na ljudska prava i vladavinu zakona".

15) Aktivnost: „*Podiznanje svijesti javnosti o značaju zaštite slobode medija i slobode izražavanja",* koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni, Ured, Odjel za praćenje političkih i građanskih prava, i kao indikator određen promotivnih aktivnosti. Kao i kod prethodnih aktivnosti koje su se ticale promocije, iz izvještaja smo utvrdili da su ombudsmeni i predstavnici ove institucije učestvovali na brojnim događajima, u vidu okruglih stolova, diskusija i sl. Ono što se da primijetiti da su sve te aktivnosti organizovale druge institucije, mahom nevladinog sektora, pa bi u tom pogledu, kao i kod drugih aktivnosti vezano za promociju, i o pitanju ove oblasti trebalo izraditi zasebnu strategiju, a zatim i akcioni plan za realizaciju iste.

16) Aktivnost: „*Izrada specijalnog izvještaja o zaštiti slobode medija i slobode izražavanja",* koja je predviđena za 2017. godinu, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni, Odjel za građanska i politička prava, Službenici/službenice za informisanje, i kao indikator određen urađen specijalni izvještaj. O pitanju ove aktivnosti, na osnovu godišnjeg izvještaja iz 2017. godine možemo uvidjeti da je u istoj izrađen specijalni izvještaj o položaju i slučajevima prijetnji novinarima u Bosni Hercegovini, kao i da je organizovano predstavljanje istog.

17) Aktivnost: *„Unaprjeđenje slobode medija i slobode izražavanja"*, koja je predviđena za period 2017-2021. godine, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni, Odjel za građanska i politička prava, Službenici/službenice za informisanje, i kao indikator određeni: a) Broj realizovanih preporuka iz Specijalnog izvještaja i b) Unaprijeđen zakonski okvir za djelovanje medija. O pitanju ove aktivnosti uvidom u godišnje izvještaje utvdili smo sljedeće:

- U 2017. godine ombudsmani su aktom od 27.03.2017. godine Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine uputili prijedlog izmjena i dopuna Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Herdcegovine.[203]

- U januaru 2019. godine Podrška poboljšanju vladavine i upravljanja (SIGMA) Evropske unije je objavila dokument „Poboljšanje zakonodavnog okvira za pristup javnim informacijama u Bosni i Hercegovini", koji sadrži sveobuhvatnu analizu zakonske regulative iz ove oblasti. Ombudsmeni su uputili komentare na SIGMA model Prednacrta Zakona o pravu na pristup javnim informacijam BiH od 2. septembra 2019. godine, s prijedlogom izmjena teksta u Prednacrtu. U izvještaju za ovu godinu je takođe konstatovano da će ombudsmeni nastaviti da prate navedeni

[203] Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2017. godinu, str. 22-23.

proces i u okviru mandata Institucije preduzimati aktivnosti s ciljem usvajanja zakonodavstva koje će odgovoriti potrebama savremenog društva.[204]

Na osnovu navedenog možemo reći da je Institucija ombudsmana/ombudsmena bila aktivna na polju predlaganja izmjene ovog zakona, ali da se po istima još uvijek nije postupalo, te da je potrebna intenzivnija aktivnost na polju zagovaranja izmjena i dopuna Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Herdcegovine kako bi definisani indikator bio i dostignut.

18) Aktivnost: *„Saradnja sa udruženjima novinara*", koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni, Kabinet, Odjel za građanska i politička prava, i kao indikator određeni: a) Uspostavljena saradnja i b) Broj zajedničkih aktivnosti. O pitanju ove aktivnosti konstatovali smo sljedeće:

- U 2018. godini predstavnici Insitucije ombudsmena aktivno su učestvovali u dvodnevnoj radionici „Bezbjednost novinara u BiH: primjena EU, CoE i UN standarda o bezbjednosti i zaštiti novinara u BIH kroz efikasne istrage napada i pravosudne postupke", održanog u Mostaru 23. i 24.02.2018. godine u organizaciji Savjeta Evrope i Udruženja novinara BiH kojom prilikom je održana prezentacija rada Institucije ombudsmena u cilju zaštite novinara, zatim na Konferenciji „Media Circle – odgovor građana na klijentelizam u medijima u jugoistočnoj Evropi", u organizaciji Udruženja novinara BiH. Na konferenciji na temu „Položaj i zaštita novinarki u bosansko-hercegovačkim medijma", koja je 15. i 16. maja 2018. godine održana u Sarajevu, u organizaciji Udruženja/Udruge BH novinari u saradnji sa Misijom OEBS-a u BiH i organizacijom „Civil rights defenders", predstavljena su iskustva Institucije ombudsmena vezano za položaj novinarki. Prisustvovano je prezentaciji nacionalnog izvještaja za Bosnu i Hercegovinu o medijskim slobodama i bezbijednosti novinara u Banjaluci, Konferenciji i predstavljanju izvještaja „Regulisanja tržišta oglašavanja", u Sarajevu u sklopu projekta „Mediji i javni ugled", te predstavljanju izvještaja „Indikatori nivoa medijskih sloboda i bezbjednosti novinara – BiH u Sarajevu".

- U 2019. godini, a na poziv Udruženja/udruge BH novinari predstavnici Institucije učestvovali su i na završnoj konferenciji za predstavnike medija, organizacija civilnog društva i pravosuđa o temi „Medji i pravosuđe u BiH: zajedno ka unapređenju slobode izražavanja i zaštiti javnog interesa u medijskim sadržajima".

- U 2020. godini Ombudsmani su postupali po žalbi Udruženja „BH novinari", Sarajevo da se razmotre odluke Kriznog štaba Federacije Bosne i Hercegovine, Kriznog štaba Kantona Sarajevo i Kriznog štaba Hercegovačko-neretvanskog kantona, ako se odnose na prisustvo novinara i medija na konferencijama za medije. Ombudsmani Bosne i Hercegovine su razmotrili ovaj predmet u kontekstu promovisanja dobre uprave i vladavine prava, slobode izražavanja kao i proaktivne transparentnosti, te navedenim je organima upućena preporuka, kojom su pozvani da preispitaju svoju praksu u vezi sa prisustvom novinara i medijskih radnika na konferencijama za medije u smislu obezbjeđenja što veće uključenosti novinara, te u tom smislu razmotre i mogućnost korišćenja informacionih tehnologija. Pri tome, na bilo kakav način ne ugrožavajući bilo čije zdravlje.[205]

Na osnovu navedenog možemo reći da se saradnja između Institucije ombudsmana/ombudsmena i udruženja novinara uglavnom ogledala u odazivanju ove institucije na događaje koje organizuju pojedina novinarska udruženja, odnosno na postupanje po žalbi istih. Dakle, iz onoga što je navedeno u godišnjim izvještajima, nismo naišli na primjere formalizovane saradnje, potpisanih sporazuma o saradnji ovih subjekata, niti primjera o sprovođenju

[204] Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2019. godinu, str. 20.

[205] Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2020. godinu, str. 23.

zajedničkih aktivnosti, odnosno aktivnosti čiji su ombudsmani i udruženja novinara zajednički organizatori. U tom smislu, mišljenja smo da ovi indikatori nisu dostignuti.

19) Aktivnost: *„Promocija ljudskih prava i osnovnih sloboda"*, koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni i svi zaposleni, i kao indikator određen broj promotivnih aktivnosti.

U ovom dijelu u izvještaju za 2015. godinu konstatovano je da je zabilježen blagi rast ukupne aktivnosti o pitanju saradnje medija sa Insitucijom ombudsmana u odnosu na prethodnu godinu. Te su aktivnosti podrazumijevale učestvovanje ombudsmana i njihovih pomoćnika u medijma (intervjui, izjave, gostovanja u TV i radijskim emisijama), kao i dostava dogovora u pisanom obliku kada su u pitanju štampani mediji.[206] Kada je u pitanju broj izjava za medije ombudsmani i njihovi pomoćnici su ostvarili u televizijskim programima u ovoj godini 60, a u štampanim medijima 30 izjava. Gledano sa aspekta vrste medija u kojima su predstavnici Institucije dali izjave u ovoj godini, to su u 15 slučajeva bili portali, u 14 slučajeva radijske stanice, i u 9 slučajeva novinarske agencije. Koristeći mogućnost interneta kao električnog medija, s najvećim brojem korisika na svijetu, Institucija je pratila trendove u funkcionalnosti i dizajnu te posebnu pažnju posvetila internet stranici (www.ombudsman.gov.ba) na kojoj korisnici mogu da se informišu o njenom radu, svojim pravima i postupcima za ostvarivanje prava posredstvom ombudsmana, kao i preuzeti obrazac žalbe. Na stranici su takođe objavljeni i posebni izvještaji, analize i preporuke ombudsmana, te publikacije i promotivni video materijali, čime je posjetiocima omogućen bolji uvid u aktivnosti Institucije od značaja za ostvarivanje njihovih prava.[207]

U izvještaju za 2016. godinu ombudsmeni su odgovorili na 140 zahtjeva medija. Gledano sa apekta vrste medija u ovoj godini ombudsmeni i njihovi pomoćnici najviše su izjava dali za elektronske medije, prije svega televiziju i to 60 izjava, dok je za štampane medije data 31 izjava, veb-portalima je dato 20 izjava, radio stanicama 18 i novinarskim agencijama 11 izjava.

U izvještaju za 2017. godinu stoji da su ombudsmeni odgovorili na 133 zahtjeva medija, izdali 27 saopštenja za javnost, te objavili ukupno 186 pojedinačnih informacija na zvaničnoj stranici Institucije. Prema vrsti medija najveći broj nastupa u 2017. godini ostvaren je u TV programima, tačnije 55, dok je broj izjava realizovan po zahtjevima štampanih medija 32, broj izjava datih radio satnicama 15, veb-portalima 23 i novinarskim agencijama 8.

U izvještaju za 2018. godinu stoji da su ombudsmeni odgovorili na 166 zahtjeva medija. Prema vrsti medija naveći broj nastupa tokom 2018. godine ostvaren je u TV programima, gdje je data 71 izjava, zatim štampanih medija 30, radio stanica 30, veb-portala 23 i novinarskih agencija 12.

U izvještaju za 2019. godinu stoji da su ombudsmeni odgovorili na 183 zahtjeva medija. Od tog broja 47 se ticao građanskih i političkih prava. Prema vrsti medija 69 izjava se odnosilo na TV kuće, 39 na veb-portale, 33 na radio stanice, 27 na štampane medije i 15 na novinarske agencije. U toku 2019. godine na veb-stranici Institucije objavljeno je više od 180 informacija o aktivnostima ombudsmena.

U izvještaju za 2020. godinu stoji da su ombudsmeni odgovorili na 119 zahtjeva medija, kao i da je na veb-stranici Institucije objavljeno više od 258 informacija o aktivnostima ombudsmana. Posebnu pažnju medija pobudio je uticaj pandemije na ostvarivanje/kršenje prava građana. Na ovu temu ombudsmani su govorili sa aspekta objavljivanja ličnih podataka, ograničenja kretanja i ostalih mjera koje (ne)ugrožavaju osnovna ljuska prava, kao i izvođenje

[206] Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2015. godinu, str. 105.

[207] Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2015. godinu, str. 106.

nastave u vrijeme pandemije, zdravstvene zaštite građana, položaja djece s poteškoćama u razviju, ali i položaja novinara i novinarki u novonastaloj situaciji i sl.

Takođe, evidentno je i postojanje drugih promotivnih aktivnosti, koje će biti pobliže objašnjene kod naredne aktivnosti. Ono što bi ovdje moglo da se doda, da nismo primijetili da na sajtu ima primjera pisanja zahtjeva za pristup informacijama. Naravno, ombudsman i nema obavezu da objavljuje ovakav obrazac, jer je on instanca kojem se pravna i fizička lica u smislu Zakona o slobodi informacija obraćaju kao drugostepenom organu žalbom. Međutim, iz izvještaja još od 2015. možemo vidjeti da je ova Institucija konstatovala da se jedan broj građana uporno obraća za pomoć u sastavljanju zahtjeva. U tom smislu, mišljenja smo da bi bilo korisno da se na veb-portalu ombudsmana ponude obrazac, primjeri popunjavanja zahtjeva ili bar eventualno neke smjernice .

20) Aktivnost: *„Podizanje svijesti građana o ulozi Institucije ombudsmena u zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda*", koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni i svi zaposleni, i kao indikator određen broj promotivnih aktivnosti. O pitanju ove aktivnosti uvidom u izvještaje konstatovali smo sljedeće:

- Na godišnjem nivou je realizovan projekat održavanja kancelarijskih dana ombudsmana u Doboju, Bijeljini, Tuzli, Bihaću, Drvaru, Glamoču, Kupresu i Bosanskom grahovu, u saradnji sa Misijom OEBS-a u BiH. Zatim projekta „Ombudsmen u vašem gradu", u sklopu kojeg su 2019. godine ombudsmeni posjetili: Ljubuški, Prijedor, Prnjavor, Travnik, Gradišku, Foču, Trebinje, Istočnu Ilidžu, Zvornik, Livno, Posušje, Glamoč, Grude, Doboj i Višegrad. U izvještaju za 2019. godinu je konstatovano da je praksa pokazala da je ova aktivnost Institucije od velike važnosti za sve lokalne zajednice, jer dopinosi većoj prisutnosti ombudsmena i ostalih zaposlenih u Instituciji na terenu, te pristupnosti same Institucije građanima. Projekat „Ombudsman u vašem gradu", je nakon realizacije posjete opštini Novi Grad u februaru 2020. godine stopiran zbog krize sa pandemijom COVID-19, uz konstatovanje da će se sa istim nastaviti čim epidemiološka situacija bude dozvoljavala.
- U 2020. godini predstavnici Institucije ombudsmana predstavili su aktivnosti na promociji prava LGBT populacije sa naglasom na stepen sprovođenja preporuka iz Specijalnog izvještaja iz 2017. godine na sastanku Radne grupe za izradu LBGT akcionog plana za Bosnu i Hercegovinu, događaja koji je organizovala Agencija za ravnopravnost polova Bosne i Hercegovine i Savjeta Evrope, u sklopu podrške iz programa Evropske unije i Savjeta Evrope „Horizontal Facility", za Zapadni Balkan i Tursku 2019-2022. godine – Promocija jednakosti i različitosti u Bosni i Hercegovini. Takođe, Institucija ombudsmana je u ovoj godini, u saradnji sa Kancelarijom koordinatora za reformu javne uprave, u okviru Programa jačanja javnih isntitucija u Bosni i Hercegovini, koji se realizuje uz podršku GIZ-a u Bosni i Hercegovini, izradila brošuru „Uloga i značaj nezavisnih institucija – Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine". Ova brošura ima za cilj da državne službenike u institucijama Bosne i Hercegovine upozna sa osnovnim načelima i principima ove institucije, a u skladu sa kojim ombudsmani provode svoj mandat. Takođe, u ovoj godini na poziv učenika Treće gimnazije, ombudsmanka BiH je učestvovala na onlajn debati povodom obilježavanja Dana ljudskih prava. Zatim u organizaciji Centra za bezbjednosne studije uzeto je učešće institucije ombudsmana u diskusiji o policiji i poštovanju ljudskih prava u BiH.

21) Aktivnost: *„Promocija primjene međunarodnih standarda ljudskih prava i osnovnih sloboda*", koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni i svi odjeli, i kao indikatori određeni: a) Broj objavljenih preporuka na veb-sajtu b) Broj promotivnih aktivnosti. O pitanju ove aktivnosti, a na osnovu uvida u godišnje izvještaje utvdili smo sljedeće (napomena navedene su samo aktivnosti koje imaju veze sa tri, ovim istraživanjem, targetirana ljudska prava):

- Tokom 2019. godine evidentiran je određeni broj obraćanja koja se odnose na eventualnu povredu prava na slobodu okupljanja. Radi se pojedinačnim žalbama građana Banja Luke i žalbama pripadnika neformalne grupe građana „Pravda za Davida". Kao odgovorna strana označeno je Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske. Sumirajući žalbene navode, pribavljajući izjašnjena, analizirajući odredbe međunarodnih propisa koji uređuju ovu oblast, domaćeg zakonodavstva, kao i podzakonskih akata ombudsmeni su odgovornoj strani izdali preporuku.[208] Takođe, izvjestan broj žalbi koje su zaprimljene 2018. i 2019. godine od strane građana Banja Luke, kao i pripadnika neformalne grupe građana „Pravda za Davida", u kojima su se žalili na povredu prava na okupljanje, prekomjernu upotrebu sredstava prinude policijskih službenika i njohovog ometanja obavljanja profesionalnih dužnosti novinara. Nakon sprovedene istrage, ombudsmani su februara mjeseca 2020. godine uputili preporuku Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske u kojom se poziva Ministarstvo unutrašnjih poslova da: „*u svim budućim postupanjam ima u vidu međunarodne i domaće standarde koji se odnose na upotrebu sile prilikom vršenja policijskih ovlaštenja; u svim budućim slučajevima se pridržava mišljenja ombudsmana izraženog u ovoj preporuci, odnsono da policijski službenici prilikom obavljanja svojih ovlaštenja vode računa da ne ometaju obavljanje profesionalne dužnosti predstavnika bilo koje medijske kuće; još jednom preispitati sve odluke donesene povodom javnih okupljanja održanih 26. i 30. 12. 2018. godine, u okviru svojih programa stručnog usavršavanja policijskih službenika organizuju stručno usavršavanje policijskih službenika iz oblasti javnog okupljanja i postupanja prema novinarima, posebno u odnosu na značaj procesuiranja krivičlnih djela i prekršaja počinjenih prema novinarima; obuke usavršavanja treba da obuhvataju i razmjenu dobrih praksi i iskustava, a po potrebi i uz učešće predstavnika međunarodnih organizacija, nevladinih organizacija, u roku od 30 dana dostavi povratnu informaciju Instituciji ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine o sprovođenju date preporuke".* Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske je dostavilo marta mjeseca 2020. godine odgovor u kojem se navodi da će se prilikom obavljanja redovnih poslova i zadataka i sprovođenja operativno-taktičkih mjera i radnji pridržavati izdatih preporuka. Pored ovoga ombudsmani su zaprimili žalbu neformalne grupe građana „Pravda za Davida" u kojoj se navodi da je do sada Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske podnijeto četiri zahtjeva za javno okupljanje, te da nijedan nije odobren. U postupku istraživanja u ovom predmetu, Institucija ombudsmana je uputila akt Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske, PU Banja Luka i zatražila dostavljanje informacije kakvu je odluku policija Banja Luka donijela u konkretnom slučaju. Predmet je i dalje u radu.[209]

U cilju prevencije kršenja ljuskih prava, ombudsmani su donijeli nekoliko preporuka koje su upućene kriznim štabovima i drugim nadležnim organima, te izdali saopštenja u kojima su ukazali na potrebu obezbjeđenja prava posebno ugroženim kategorijama kao što su djeca, lica sa invaliditetom, stara lica, lica lišena slobode, a koja se nalaze u ustanovama.

22) Aktivnost: *„Jačanje saradnje sa akademskom zajednicom*", koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, a gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni i svi odjeli, i kao indikatori određeni: a) Broj potpisanih memoranduma o saradnji i b) Broj zajedničkih aktivnosti.

O pitanju ralizacije ove aktivnosti uvidom u godišnje izvještaje utvrdili smo sljedeće:

- U 2016. godini povodom obilježavanja 20 godina rada i djelovanja Institucije pod motom „Jednaki u različitostima", održane su dvije značajne konferencije u organizaciji ove institucije. Prva ja regionalnog karaktera koja je okupila ombudsmene i povjerenike za ravnopravnost iz regije, i druga je međunarodnog karaktera koja je okupila međunarodne stručnjake i praktičare iz oblasti ljudskih prava, pravnike, sudije predstavnike, predstavnike zakonodavne i izvršne vlasti, organizacije civilnog drutšva, međunarodne organizacije, predstavnike akademske zajednice i sve

[208] Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2019. godinu, str. 36.

[209] Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2020. godinu, str. 42.

one koji su proteklih 20 godina na bilo koji način doprinijeli radu Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine.[210] Takođe, iz izvještaja se da zaključiti da su u novembru mjesecu potpisani sporazumi o saradnji između Institucije i javnih i privatnih univerziteta u Bosni i Hercegovini, te da je ovim načinjen iskorak i formalizacija saradnje sa akademskom zajednicom s ciljem povećanja stepena informisanosti i edukacije studenata u oblasti ostvarivanja, zaštiti promocije ljudskih prava. Sporazumom se uspostavlja okvir za razvoj partnerske saradnje strana potpisnica kroz razne vidove aktivnosti i pomoći, kao razmjenu informacija i međusobne konsultacije u realizaciji projekata i aktivnosti . Istovremeno svim zainteresovanim studentima završne godine studija pravnih fakulteta se omogućava pored teorijskog znanja stečenog tokom školovanja, da steknu i praktično znanje u Instituciji ombudsmena za ljudska prava u Bosni i Hercegovini.[211]

- U 2018. godini shodno sporazumu o saradnji između ombudsmena i javnih i privatnih univerziteta u Bosni i Hercegovini koji je potpisan sa ciljem uspostavljanja i razvijanja međusobne saradnje kroz promociju razvoja najvišeg nivoa kvaliteta nastave i prakse u visokom obrazovanju, uz razvijanje zajedničkih okvira saradnje u svim oblastima obrazovne i istraživačke djelatnosti, u 2018. godini nastavljene su aktivnosti na sprovođenju predmetnog sporazuma, tako su studenti Fakulteta pravnih nauka Sveučilišta „Vitez“ posjetili Područnu kancelariju u Sarajevu. Svrha posjete bilo je upoznavanje studenata sa mandatom Insitucije ombudsmena i ragovor o međunarodnim instrumentima koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Po pozivu dekana pravnih nauka Univerziteta za poslovne studije u Banjaluci održano je predavanje na temu „Uloga i značaj Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH u našem društvu”, u okviru Klinike za ljudska prava. Po pozivu rektora Univerziteta u Zenici i dekana Pravnog fakulteta u Zenici učestvovano je na obilježavanju 10 godina časopisa „Anali Pravnog fakulteta u Zenici”, te aktivnostima *Jean Monnet* programa sa studentima doktorskog i dodiplomskog studija. Prilikom posjete Poljoprivredno-prehrambenom fakultetu Univerziteta u Sarajevu razgovaralo se o problemima u visokom obrazovanju vezano za integrisanje univerziteta, slobodu pristupa informacijama, zabranu diskriminacije, kao i zaštiti čovjekove okoline, prije svega osiguranja pristupa pitkoj vodi, svježem vazduhu i zdravom zemljištu. Ombudsmeni su izlagali na Petnaestom međunarodnom savjetovanju pravnika „Oktobarski pravnički dani“ na temu „Uloga policije u oduzimanju imovine koja je proistekla izvršenjem krivičnog djela u Republici Srpskoj“, u organizaciji Udruženja pravnika Republike Srpske i Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci , a na poziv dekana Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci prisustvovano je obilježavanju 43 godine postojanja i rada Pravnog fakulteta u Banjoj Luci. Na Pravnom fakultetu Univerziteta u Zenici održano je predavanje na temu „Maloljetnici u sukobu sa zakonom – izvršenje sankcija i mjera”. Održano je predavanje na Međunarodnom univerzitetu u Sarajevu o Instituciji ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i stanju ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, sa posebnim akcentom na prava manjina, predavanje za studente Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu na temu „Uloga ombudsmana u zaštiti i promociji ljudskih prava”. Predavanje u okviru promotivnih aktivnosti na temu: „Uloga ombudsmena u zaštiti i promociji ljudskih prava u Bosni i Hercegovini kao post-konfliktnoj državi” je održano u okviru aktivnosti *Human in action BiH summer fellowship program*.

- U 2019. godini u sklopu kontinuriane saradnje sa svim univerzitetima u Bosni i Hercegovini (a kao rezultat ranije zaključenih memoradnuma o saradnji sa svim javnim i privatnim univerzitetima u BiH), od strane Institucije ombudsmena održana su predavanja na Pravnom fakultetu Banjoj Luci, Fakultetu političkih nauka u Banjoj Luci, Ljetnoj školi Centra za balkanske studije Internacionalnog univerziteta u Sarajevu (IUS), te Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Pored toga ombudsmeni su u svojstvu predavača-eksperata, održali predavanaje na 18. Međunarodnoj naučnoj konferenciji Dani kriminalističkih nauka pod nazivom „Savremeni

[210] Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2016. godinu, str. 121.

[211] *Ibid.*

izazovi u cyber sigurnosti – CFS 2019", zatim stručnu edukaciju koju je Federalna uprava za inspeksijske poslove organizovala za federalne i kantonalne inspektore. Zatim, uzeto je učešće na 16. savjetovanju „Oktobarski pravnički dani", na seminaru za sudije i javne tužioce koji je organizovao Centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca u Republici Srskoj, a u saradnji sa UNICEF-om. Pored ovoga ombudsmeni su prisustvovali interdisciplinarnom naučno-stručnom skupu koji je pod nazivom „Evropski ustav za Bosnu i Hercegovinu", održan u Neumu u organizaciji Sveučilišta u Mostaru i Rektorskog zbora Republike Hrvatske. Konferencija je obuhvatila teorijsko-praktična razmatranja o optimalnim konstitucionalnim modelima kojima se otvara put konsolidacije pravno-političkom sistemu Bosne i Hercegovine.

- U 2020. godini u cilju unaprjeđenja saradnje i razmjene iskustva ombudsmani su održali i niz bilateralnih sastanaka, pa je između ostalog održan sastanak i sa direktorkom JU Agencija za reakreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske.

Gledajući ostvarenost indikatora definisanih za ovu aktivnost možemo zaključiti da je ista samo polovično realizovana. Naime, evidentno je postojanje sporazuma o saradnji između institucije ombudsmena i akademske zajednice, ali nema zajedničkih aktivnosti. Ombudsmeni i njihovi pomoćnici se kao i u slučaju saradnje sa udruženjima novinara i nevladinim organizacijama, uglavnom odazivaju na događaje koje organizuju univerziteti i fakulteti, te eventualno učestvuju u nastavnom procesu na fakultetima, po pozivu. Mišljenja smo da je ovdje potrebno razvijati zajedničke aktivnosti u smislu da će Institucija ombudsmana biti neko ko mobiliše predstavnike akademske zajednice, tj. okuplja ih i usmjerava njihove resurse na bavljenje pitanja iz oblasti zaštite ljudskih prava koji su od značaja za izmjene i dopune zakonodavstva, izmjene i dopune praksi. Sa druge strane, umjesto predavanja po pozivu, ombudsmeni bi trebali da u saradnji sa akademskom zajednicom razviju kurikulume koji će biti implementirani kroz formalni, odnosno redovni način obrazovanja budućih pravnika, tako da oni redovno tokom svojih studija steču konkretna pravnička znanja i vještine u smislu zaštite političkih i građanskih prava (poput, na primjer, sastavljanja zahtjeva za pristup informacijama, pisanje žalbe na rješenje u upravnom postupku, pisanje tužbe kojom se pokreće upravni spor i sl.) jer se na ovaj način podižu kapacitet mladih pravnika u smislu zaštite ljudskih prava, a iskustvo koje institucija ombudsmena u tom smislu ima je od izuzetnog značaja. Takođe, ono što iz godišnjih izvještaja nismo vidjeli a to su slučajevi naučnih i stručnih konferencija nacionalnog nivoa, a čiji je organizator bila Institucija ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava u Bosni i Hercegovini.

23) Aktivnost: *„Stručno obrazovanje i usavršavanje u oblasti ljudskih prava i osnovnih sloboda (policijski službenici, učenici, studenti, NVO i dr.)"*, koja je predviđena za čitav period realizacije Strategije, gdje su kao nosioci predviđeni ombudsmeni i svi odjeli, i kao indikator određen broj edukacija.

O pitanju ove aktivnosti iz onoga što je navedeno u godišnjim izvještajima nismo mogli da identifikujemo ovakve aktivnosti, tj. slučajeve edukacije koje su organizovale Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava, a da se ne radi o edukacijama koje su već pomenute u ovom tekstu, i koje je uglavnom organizovala neka druga institucija, a ombudsmeni i njihovi pomoćnici bili angažovani kao predavači. S tim u vezi, potrebno je organizovanje tzv. studija kratkog ciklusa, odnosno stručnog osposobljavanja iz oblasti zaštite prava na slobodu mišljenja i izražavanja, slobodu okupljanja i udruživanja i slobodu kretanja. I u tom pogledu postoji odličan prostor za efikasnu saradnju Institucije ombudsmana/ombudsmena i akademske zajednice.

Kada su u pitanju aktuelne zakonske odredbe kojima je regulisan rad Institucije ombudsmana /ombudsmena za ljudska prava u Bosni i Hercegovini neophodno je izvršiti izmjene i dopune Zakona o ombudsmanu za ljudska prava BiH kojim će se ispuniti svi supstancijalni zahtjevi navedeni u Analitičkom izvještaju Evropske komisije. Shodno navedenom, Inicijativa za monitoring evropskih integracija Bosne i Hercegovine je juna mjeseca tekuće godine kao jednu od izmjena i dopuna predložila strukturiranu, odnosno tematsku podjelu rada između samih om-

budsmena, čime bi se ubrzao proces donošenja odluka i rad Institucije učinio efikasnijim, jer je dosadašnje odlučivanje konsensusom uzrokovalo značajna kašnjenja ili neaktivnost u osjetljivim slučajevima.[212] Zatim, tu je i pitanje iniciranja ili intervencija u sudskim postupcima te mogućnosti pokretanja prekršajnog postupka prilikom nesprovođenja preporuka ili nesaradnje, a što su mehanizmi koje ombudsmani nisu dovoljno koristili, iako su na njih imali pravo po zakonu.

[212] Izvor: https://www.portal-udar.net/o-izmjennama-i-dopunama-zakona-o-ombudsmanu-za-ljudska-prava-bih/, dostupno na dan 30.06.2021. godine.

7. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

I. Uzevši u obzir sve naprijed navedeno u Studiji, o pitanju identifikovanih slučajeva institucionalnog kršenja tri, istraživanjem targetirana, ljudska prava, a koja su počinjena usvojenim zakonima i podzakonskim aktima u Bosni i Hercegovini možemo zaključiti sljedeće :

a) Kada su u pitanju slučajevi institucionalnog kršenja ljudskog prava na slobodu mišljenja i izražavanja u Bosni i Hercegovini u smislu postojećih zakona kao problematično se ističe pitanje prekršajnog tretmana iznošenja i pronošenja tzv. „lažnih vijesti" . Naime, analizirajući prekršajne zakone iz oblasti javnog reda i mira možemo zaključiti da pojedini kantonalni zakoni (tačnije 6 kantonalnih zakona) u Federaciji Bosne i Hercegovine, sadrže prekršajne odredbe koje se tiču iznošenja i pronošenja tzv. „lažnih vijesti" , dok jedan kantonalni zakon (Hercegovačko-neretvanski kantona) iz oblasti javnog reda i mira sadrži definiciju lažne vijesti, ali ne i prekršaj pod kojim se iznošenje ili širenje iste može sankcionistati. Od ovog broja četiri kantonalna zakona iz oblasti javnog reda i mira (Unsko-sanski kanton, Posavski kanton, Tuzlanski kanton i Srednjo-bosanski kanton) u odredbama u kojima se daju značenja pojedinih izraza upotrijebljenih u zakonu, nema definicije lažne vijesti. Na ovaj način, tj. neodređivanjem značenja izraza lažne vijesti, a propisivanjem kažnjavanja za iznošenje i širenje iste, daje se preširok prostor za tumačenje izraza lažna vijest, što predstavlja ozbiljnu opasnost za poštovanje prava na slobodu mišljenja i izražavanja. Takođe, kod ova četiri kantona, u odredbama iz oblasti javog reda i mira kojima se propisuje prekršaj za iznošenje i širenje lažne vesti nisu jasno definisane ni okolnosti pod kojima će se smatrati da radnja iznošenja i širenja lažnih vijesti, glasina ili tvrdnji može dovesti do uznemirenja građana i ugrožavanja javnog reda i mira, što je takođe nedostatak u smislu kvaliteta zakona jer ovako definisane odredbe ne garantuju predvidljivost, tj. građanima nije sasvim jasno, šta je dozvoljeno, a šta ne u smislu iznošenja neistinitog sadržaja. Takođe, u dva kantonalna zakona iz oblasti javnog reda i mira (Zapadno-hercegovački i Kanton 10) data je znatno preciznija definicija tzv. „lažne vijesti" , prema kojoj se traži da ista bude umišljajno kreirana, odnosno umišljajno prenošena. Međutim, i kod ova dva zakona je izostalo preciziranje okolnosti pod kojima će se smatrati da se radnjama izmišljanja ili pronošenja lažnih vesti remeti javni red i mir i spokojstvo građana. Problem kod ovih zakonskih normi je i disproporcionalnost i neujednačenost minimalnih i maksimalnih novčanih kazni za ovaj prekršaj, pa se on kreće u rasponu od 50,00 KM pa sve do 1.000,00 KM. Takođe, u zakonu o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona je za ovaj prekršaj propisana mogućnost kazne zatvora od 30 dana, a u Zakonu o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona čak mogućnost izricanja kazne zatvora od 60 dana.

U skladu sa naprijed navedenim odredbama kantonalnih zakona treba da se usklade sa praksom Evropskog suda za ljudska prava. Naime, potpuno je legitimno i razumljivo nastojanje države da obezbijedi zaštitu javnog reda i mira od iznošenja i širenja lažnih vijesti, uzevši u obzir posljedice koje iste mogu da izazovu. Međutim, kako bi se obezbijedila garancija da to ne dovede do nepotrebnog miješanja u slobodu mišljenja i izražavanja, kada su u pitanju kantonalni zakoni oni treba da budu izmijenjeni tako da se preciznije odredi značenje lažne vijesti, te definisanja okolnosti pod kojima njihovo iznošenje i širenje izaziva negativne posljedice, koje povlače prekršajnu sankciju. Posebno je potrebno razmotriti pitanje visine propisanih sankcija, koje moraju da budu opravdane u demokratskom društvu, odnosno proporcionalne cilju koji želi da se postigne inkriminacijom ovakvog prekršaja. Svakako, potrebno je eliminisati kazne zatvora kao sankcije koje su propisane za ovaj vid prekršaja. Takođe, bićemo slobodni da kažemo da je bolje da ne postoji ovakav prekršaj u zakonodavstvu iz oblasti javnog reda i mira, nego da on bude dat u preširoko i neprecizirano, jer će isti zasigurno dovesti do ugrožavanja slobode mišljenja i izražavanja, pogotovo kada je u pitanju onlajn prostor. U prilog tome govore i slučajevi koje smo identifikovali i prikazali u ovoj Studiji. S tim u vezi, mišljenja smo da ako i postoji potreba za inkriminacijom iznošenja i širenja lažnih vijesti, da je to bolje uraditi kroz krivični, nego kroz prekršajni zakon, jer krivični postupak je ipak uređen na stroži način, u smislu

standarda dokazivanja, koji su u krivičnim postupcima dosta zahtjevniji, pa je time i teret dokazivanja na državnim organima veći, a mogućnost od neosnovanog oglašavanja krivim manja. Iste zamjerke se mogu izjaviti i odredbi zakona o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine koja propisuje prekršajno kažnjavanje za iznošenje ili prenošenje lažnih vijesti, glasina ili tvrdnji.

Kantonalni zakoni o javnom redu i miru u Federaciji Bosne i Hercegovine sadrže prekršaje koji kao radnju prekršaja propisuju „omalovažavanje ili vrijeđanje državnih tijela, preduzeća odnosno druge pravne osobe koje vrše javna ovlašćenja". Ovakve odredbe su u suprotnosti sa praksom Evropskog suda za ljudska prava, te u smislu usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa evorpskim standardima u ovoj oblasti, iz odredaba kantonalnih zakona o javnom redu i miru treba eliminisati prekršaje koji predviđaju kažnjavanje za omalovažavanje i vrijeđanje državnih organa, iz razloga što ugled/autoritet javnih orgna vlasti (osim sudova) nije predviđen stavom 2. člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, u smislu izuzetaka zbog kojih se može ograničiti pravo na slobodu izražavanja.

Kada je u pitanju Zakon o javnom redu i miru Republike Srpske iz istog treba eliminisati odredbu iz člana 2. stav 4. kojom je nepotrebno i preširoko određena definicija javnog mjesta. Zatim, odredbe člana 7. i člana 8. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske treba da se usklade sa standardima koji su uspostaljvenom praksom Evropskog suda za ljudska prava. Naime, kao što je to istaknuto u Studiji, u ovim odredbama su pojedine formulacije dosta neprecizne i daju prostor za široko tumačenje. Na primjer izrazi poput „nepristojnog, uvredljivog ili uznemiravajućeg sadržaja". Slične zamjerke se odnose i na prekršaj iz člana 8. ovog zakona, koji je dat suviše neodređeno i kojim je data mogućnost da se kažnjavanje za ovaj prekršaj izvrši i onda kad ono nije izvršeno na javnom mjestu, što stvara veliki prostor za proizvoljnu primjenu ovog člana, a što nije ni u skladu samom svrhom zakona o javnom redu i miru. Takođe, sporno je i pružanje prekršajne zaštite grubim vrijeđanjem na političkoj osnovi ovim članom. Naposlijetku, njegov naziv nije u skladu sa bićem prekršaja. Shodno tome, ovaj član je potrebno u potunosti izmijeniti. Ono što treba i pohvaliti kada je u pitanju ovaj zakon jeste isključenje prekršajne odgovornosti ako se javno izneseno mišljenje odnosi na rad državnih organa, te drugih javnih organa i organizacija. S tim u vezi, mišljenja smo da bi primjer ovakve prakse mogao da se implementira i u entitetu Federacija Bosne i Herecegovine, kroz kantonalna zakonodavstva o javnom redu i miru, kao i u zakonu o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

U smislu zaštite prava na slobodu mišljenja i izražavanja, potrebno je kroz izmjene i dopune zakona o krivičnim postupcima u BiH preciznije regulisati mogućnost pretresa prostorija medija, i doma novinara. Naime, aktuelnim odredbama krivičnoprocesnog zakonodavstva nije data mogućnost pretresanja naprijed navedenih prostorija, ali nije ni eksplicitno zabranjena. Takođe, praksa pojedinih zemalja je propsivanje izuzetaka, u smislu mogućnosti pretresanja poslovnih prostorija medija i domova novinara, samo u određenim situacijama (nacionalna sigurnost, teritorijalni integritet i sl.), što je u skladu i sa članom 10. stav 2. Evropske konvencije o zašiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Dakle, potrebno je popuniti ovu pravnu prazninu, kako u primjeni ne bi došlo do proizvoljnog tumačenja odredaba Zakonika o krivičnom posutupku i nezakonitih pretresanja poslovnih prostorija i domova novinara.

O pitanju prava na primanje informacija, odnosno prava na pristup informacija u smislu zakonske regulative u Bosni i Hercegovini o pitanju sva tri zakona o slobodi pristupa informacijama potrebno je u većem obimu normirati tzv. proaktivne odredbe, kojima se obezbeđuje proaktivna transparentnost, po pirincipu otvorene uprave. Takođe, tu je višegodišniji problem kod Zakona o pristupu informacija Republike Srpske kojim je propisano da se odluka o odbijanju zahtjeva za pristup informacijama donosi u vidu dopisa, a kao što se moglo vidjeti i u ovoj Studiji, taj dopis često bude sačinjen bez pouke o pravnom lijeku, čime se ugrožava pravo na slobodu primanja informacije, pogotovo kada se pravno neuka stranka susretne sa ovakvim dopisom. Takođe, potrebno je u Zakonu o pristupu informacijama Republike Srpske eksplicitno regulisati žalbeni postupak, kao postupak pred drugostepenim organom. Ovdje treba istaći, da

pored loše zakonske regulative ovdje smo kao problem identifikovali i primjenu ovih zakona, u smisli ćutanja uprave, kašnjenja sa odgovorima, pružanja nepotpunih informacija kao i nedovoljne institucionalne odgovornosti u postupanju sa žalbama. Uprkos dugogodišnjem postojanju Zakona o slobodi pristupa informacija u Bosni i Hercegovini, može se reći da se praksa o pitanju olaškavanja pristupa informacijama kojima raspolažu organi vlasti nije promijenila. Ovo je potvrđeno kako kroz izvještaje novinara, tako i kroz sam proces sprovođenja istraživanja za potrebe ove studije. Pored toga, činjenica je da Institucija ombudsmana/ombudsmena u Bosni i Hercegovini, najverovatnije zbog velikog proja pritužbi, kao i poslova u vezi drugih oblasti zaštite ljudskih prava kojima se bavi, da odreaguje u većini predmeta. S tim u vezi, možda bi zakonodavac u Bosni i Hercegovini trebalo da razmisli o opciji osnivanja Institucije povjerenika za zaštitu informacija od javnog značaja, koji bi u slučaju nepoštovanja zakona o slobodi pristupa informacija, a po pritužbi postupao kao drugostepena instance.

Studijom su identifikovani slučajevi kršenja prava na slobodu mišljenja i izražavanja u Bosni i Hercegovini putem podzakonskih akata koji su donošenju u vezi sa upravljanjem krizom sa pandemijom COVID-19. To se prije svega odnosi na usvajanje podzakonskih akata kojima se propisuje kažnjavanje za iznošenje i pronošenje lažnih vijesti u vezi sa pandemijom COVID-19 . Radi se o Odluci o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanredne situacije u Republici Srpskoj, Uredbe sa zakonskom snagom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja Vlade Republike Srpske i Naredbi o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa virusom korona Kriznog štaba Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Takođe, ovdje treba napomenuti da su identifikovani i pokušaji donošenja ovakvih akata na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, kao i na nivou opštine Stari Grad Sarajevo. Ono što je karakteristično za ove akte jeste da su odredbe kojima se sankcionše iznošenje i pronošenje lažnih vijesti u vezi sa COVID-19 date preširoko, bez objašnjenja značenja, čime je u znatnom obimu ugroženo pravo na predvidivost norme. Pored toga, kazne koje su za prekršaje izazivanja panike širenjem lažnih vijesti o pandemiji COVID-19 bile propopisane ovim aktima su neproporcionalne. Dakle, možemo reći da kod donošenja ovakvih akata, organi vlasti na naprijed pomenutim nivoima uopšte nisu ispoštovali standarde koji se u smislu ograničenja slobode mišljenja i izražavanja u ovakvim situacijama zahtijevaju.

b) Kada su u pitanju slučajevi institucionalnog kršenja ljudskog prava na slobodu okupljanja i udruživanja u Bosni i Hercegovini u smislu postojećih zakona, najprije treba istaći da u odnosu na druga dva prava koja su targetirana ovim istraživanjem, kod ovog prava je situacija o pitanju zakonske regulative u najgorem stanju. Takođe, ovdje treba naglasiti da ažurirane verzije za pojedine kantonalne zakone o javnim okupljanjima uopšte nisu dostupne na internetu, koji je za najveći broj građana osnovni oblik informisanja, te samim tim je ugrožena njihova pravna sigurnost u smislu predvidljivosti i poznavanja odredaba ovih zakona. Generalno gledano, kao što je to konstatovano i u dijelu Studije koji se tiče analize zakona o javnim okupljanjima u Bosni i Hercegovini, isti na svim nivoima imaju ograničavajući pristup, i više otežavaju nego što olakšavaju ostvarivanje ovog prava. Na ovom mjestu nećemo ponavljati konstatacije i zaključke po ovom pitanju, a koji su navedeni u dijelu Studije u kojem su ovi zakoni analizirani, već ćemo samo iznijeti preporuke u smislu dopune i izmjene istih. S tim u vezi, u cilju unaprjeđenja legislative iz domena javnih okupljanja u Bosni i Hercegovini potrebno je uraditi sljedeće:

1) U Zakonu o javnim okupljanjima Republike Srpske, Nacrta Zakona o javnim okupljanju Federacije BiH i Zakonu o javnom okupljanju Brčko distrikta BiH, kao i u kantonalnim zakonima izmijeniti uvodne odredbe koje se tiču predmeta ovih zakona na način da one ne budu ograničavajuće, već u skladu sa opšteprihvaćenim međunarodnim standardima o slobodi okupljanja, tj. da budu propisane tako da ovo pravo ne tretiraju kao pravo koje treba regulisati i kojim treba upravljati, nego kao pravo čije ostvarenje treba olakšati;

2) Kada su u pitanju zakoni o javnom okupljanju na svim nivoima u Bosni i Hercegovini eleminisati odredbe koje prave razliku između javnih okupljanja u cilju zajedničkog izražavanja u

zavisnosti od sadržaja okupljanja, i propisati jedinstvenu definiciju javnih okupljanja koja će obuhvatiti sve oblike okupljanja koji imaju za cilj zajedničko izražavanje. Takođe, potrebno je odredbe o javnim okupljanjima koji imaju komercijalni karakter (osim kod Brčko distrikta Bosne i Hercegovine) izdvojiti iz ovih zakona i urediti zasebnim zakonima jer isti ne uživaju zašititu u smislu prava na slobodu mirnog okupljanja;

3) U Zakonima o javnim okupljanju Bosansko-podrinjskog kantona, Srednjobosanskog kantona i Hercegovačko-neretvanskog kantona potrebno je propisati mogućnost održavanja javnog okupljanja u pokretu;

4) Kod zakona koji predviđaju javno okupljanje u pokretu, potrebno je izmijeniti definiciju ovog vida okupljanja, na način da ista ne bude restriktivna u smislu da zahtijeva neprekidno kretanje od mjesta polaska, do mjesta završetka okupljanja u pokretu;

5) Kod zakona koji ne predviđaju spontana okupljanja (Zakoni o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona, Srednjobosanskog kantona, Hercegovačko-neretvanskog kantona, Brčko distrikta BiH i Republike Srpske) potrebno je izvršiti izmjene kako bi ovaj vid okupljanja bio propisan zakonom;

6) Kod nacrta Zakona o javnom okupljanju Federacije Bosne i Hercegovine, kao i kod kantonalnih zakona o javnim okupljanjima (osim zakona o javnom okupljanju Tuzlanskog kantona, Posavskog kantona, Zapadno-hercegovačko kantona i Zeničko-dobojskog kantona) koji prepoznaju formu spontanog okupljanja, potrebno je isto isključiti iz obaveze prijavljivanja;

7) Kod Zakona o javnom okupljanju Tuzlanskog kantona, Posavskog kantona, Zapadno-hercegovačko kantona i Zeničko-dobojskog kantona koji ne propisuju prijavljivanje spontantih skupova potrebno je eliminisati odredbu kojom se neprijavljivanje uslovljava time da spontano okupljanje mora biti održano samo na određenim lokacijama;

8) O pitanju Zakona o javnom okupljanju na svim nivoima izmijeniti odredbe koje se tiču stranaca, na način da se ovo pravo garantuje svima podjednako, dakle kako domaćim državljanima, tako i strancima;

9) U Zakonima o javnim okupljanjima na svim nivoima, osim Srednjobosanskog kantona, obavezne elemente prijava javnog okupljanja revidirati na način da se oni svedu samo na osnovne, odnosno nužne podatke koje su vlastima potrebne radi obezbjeđivanja javnog okupljanja, a kojima se ujedno ne otežava pristup ostvaranju prava na slobodu okupljanja;

10) Iz Zakona o javnim okupljanjima Unsko-sanskog kantona, Posavskog kantona, Zeničko-dobojskog kantona, Zapadno-hercegovačkog kantona, Kantona Sarajevo i Kantona 10, kao i nacrta Zakona o javnom okupljanju Federacije BiH i nacrta Zakona o javnom okupljanju Republike Srpske eliminisati odredbe kojima se lista podataka koje prijava javnog okupljanja treba da sadrži ostavlja otvorenom;

11) Kod Zakona o javnim okupljanjima koji predviđaju da u slučaju kada okupljanja treba da obuhvate dionicu puta, zbog čega bi saobraćaj morao da bude ometan ili obustavljan, treba eliminisati odredbe koji predviđaju da se u takvim situacijama od organizatora traži da dostavi dozvolu ili odobrenje nadležnog organa, i umjesto toga propisati obavezu organima vlasti da omoguće slobodu mirnog okupljanja i da preduzmu neophodne mjere u pogledu preusmjeravanja saobraćaja;

12) U Zakonima o javnom okupljanju u Bosni i Hercegovini, u smislu odredbi kojima se navode mjesta na kojima se mogu održati mirna javna okupljanja, potrebno je eliminisati termine poput „primjereno", „pristupačno", „prikladno", „odgovarajuće" jer daju širok prostor za tumačenje, i restrikciju pristupa javnim mjestima, a umjesto toga treba propisati generalnu podobnost korišćenja otvorenih javnih površina uz izuzetnu restrikciju kada je to neophodno i opravdano legitimnim interesima;

13) Kod Zakona o javnim okupljanjima koji sadrže odredbe koje propisuju da će mjesta za javna okupljanja biti određena od nadležnih organa vlasti, ili propisuju listu lokacija na kojima se javna okupljanja mogu organizovati, odnosno listu lokacija na kojima se javna mjesta ne mogu organizovati, iste izmijeniti na način da se ove odredbe eliminišu i zamijene znatno blažim u

kojima se neće propisivati ovakva ograničenja, već će se dati prostor organima vlasti za odmjeravanje interesa za svaki slučaj posebno;

14) Kod Zakona o javnim okupljanjima u Bosni i Hercegovini koji propisuju vremensko ograničenje za trajanje javnih okupljanja, odnosno propisuju vremenske intervale u kojima se javna okupljanja mogu ili ne mogu održavati se moraju izmijeniti na način da se ovakve odredbe u potpunosti eliminišu iz ovih zakona;

15) Kod gotovo svih Zakona o javnim okupljanjima u Bosni i Hercegovini ublažiti nivo obaveza koji se nameću organizatorima, nadzornicima i redarima skupa. Ovdje se prije svega misli na obaveze osiguranja javnog reda i mira, preduzimanja odgovarajućih mjera medicinske zaštite i zaštite od požara, i sl. Zatim, potrebno je odredbe kojima se nameću obaveze upravljanja unutrašnjom strukturom javnog okupljanja izmijeniti na način da ne budu formulisane kao obaveze, već kao diskrecione opcije;

16) Iz Zakona o javnim okupljanjima u Bosni i Hercegovini eliminisati odredbe kojima se nameće odgovornost organizatora za štetu koju naprave učesnici javnog okupljanja, prema pravilima objektivne odgovornosti. Odgovornost za eventualnu štetu može biti isključivo lična;

17) Iz Zakona o javnom okupljanju u Bosni i Hercegovini, eliminisati odredbe koje omogućavaju vlastima obustavu mirnog javnog okupljanja, odnosno intervenciju ili zabranu, jer se istima policijskim službenicima zaduženim za bezbjednost javnog okupljanja daje diskreciono ovlašćenje o donošenju odluke za prekidanje skupa na osnovu nejasnih kriterijuma;

18) U svim Zakonima o javnim okupljanjima Bosne i Hercegovine preispitati odredbe koje se tiču razloga za obustavu, odnosno zabranu okupljanja jer su preširoko postavljene. U tom pogledu samo one restrikcije koje propisuju stvarni rizik od nasilja ili podsticanje nasilja ili protivpravog ponašanja su neophodne i legitimne. Jezik koji se koristi za propisivanje ovih odredbi treba da bude jasan, nedvosmislen i precizan i da se ne odnosi na hipotetičke prijetnje bezbjednosti ili npr. zdravlju, već na realne prijetnje i opasnosti;

19) Iz Zakona o javnim okupljanjima u Bosni i Hercegovini eliminisati odredbe koje propisuju zabranu, odnosno obustavu okupljanja koje nije uredno i pravovremeno prijavljeno, ili koje je održano na drugoj lokaciji od one koja je navedena u prijavi, ako je okupljanje realizovano na miran način;

20) Iz Zakona o javnim okupljanjima u Bosni i Hercegovini eliminisati odredbe koje daju mogućnost ovlašćenim službenicima da odlože obavještavanje organizatora o naredbi za zabranu okupljanja od 48 do 24 sata prije prijavljenog održavanja okupljanja, te da se umjesto toga predvide obaveze za organe vlasti da o zabrani obavijeste organizatore čim utvrde postojanje uvjerljivih razloga za zabranu okupljanja;

21) Kod Zakona o javnim okupljanjima Bosne i Hercegovine umjesto fiksnih rokova propisati obavezu postupanja po načelu hitnosti u postupcima po žalbi na naredbu o zabrani okupljanja;

22) Preispitati kazne koje su u Zakonima o javnim okupljanjima u Bosni i Hercegovini propisane za organizatore, nadzornike i redare. U velikom obimu se radi o nepotrebnim i pretjeranim kaznama, za prekršaje koji su administrativne prirode, koje imaju odvraćajući efekat, te u tom pogledu treba razmotriti njihovo prilagođavanje realnim potrebama u demokratskom društvu.

c) Kada su u pitanju slučajevi institucionalnog kršenja ljudskog prava na slobodu kretanja u Bosni i Hercegovini u smislu postojećih zakona i podzakonskih akata, možemo najprije reći da je situacija sa krizom izazvanom zbog pandemije COVID-19, zapravo pokazala sve manjkavosti domaćeg zakonodavstva kada je u pitanju postupanje u vanrednim situacijama, što se u najvećem obimu odrazilo na miješanje u slobodu kretanja. Naime, odredbe zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti na entitetskom nivou, kao i na nivou Brčko distrikta Bosne i Hercegovine predviđaju uvođenje posebnih zaštitnih vanrednih mjera, a između ostalog su to zabrana kretanja stanovništva, odnosno ograničenje kretanja u zaraženim ili nepsredno ugroženim područjima. U

sva tri zakona odredbe koja se tiču vanrednih mjera za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti nisu dovoljno precizna u smislu vrste mjera, ograničenja njihovog trajanja, obaveze kontinuiranog preispitivanja i posljedica koje nepridržavanje tih mjera može imati, što može voditi proizvoljnosti prilikom njihovog određivanja. S tim u vezi, potrebno je ove zakone izmijeniti i dopuniti na način da ova pitanja budu precizno i jasno određena, a vlastima zakonom nametnuta obaveza preispitivanja istih, kao i ograničenja u smislu vremenskog trajanja uvedenih mera.

Takođe, kod Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti na nivou entiteta nisu propisane odredbe kojima se pravi veza između primjene mjera iz ovog zakona i postupanja u situacijama koje su uređene Zakonom o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara u vanrednim situacijama. U tom smislu, entitetski zakonodavci bi mogli da se posluže primjerom Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kojim je u prelaznim i završnim odredbama, propisano da: „U slučaju pojave posebno opasne zarazne bolesti, zloupotrebe biološkog agensa, kao i epidemije od većeg epidemiološkog značaja, može se proglasiti stanje prirodne ili druge nesreće, shodno odredbama zakona kojim se uređuje oblast zaštite i spasavanja ljudi i materijalnih dobara u vanrednim situacijama. Mjere koje se preduzimaju u slučaju stanja prirodne ili druge nesreće su opšte, posebne, vanredne i ostale mjere utvrđene ovim zakonom."

Kada su u pitanju podzakonski akti, koji se tiču uvođenja ovih mjera, njima je u Bosni i Hercegovini počinjeno kršenje prava na slobodu kretanja u velikom obimu. Naime, donošenje naredbi o ograničenju i zabrani kretanja federalnih, kantonalnih i opštinskih kriznih štabova/štabova civilne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine i Zaključaka Republičkog štaba za vanredne situacije Republike Srpske o ograničenju i zabrani kretanja, a koji nisu imali svoje utemeljenje u zakonu, imalo je za posljedicu i njihovu nezakonitu primjenu, što je dovelo do neosnovanog kažnjavanja velikog broja ljudi i miješanja u njihovo pravo na slobodu kretanja. Kada je u pitanju Brčko distrikt Bosne i Hercegovine i odluke Štaba za zaštitu i spasavanje, one su bile zasnovane na zakonu, međutim iz sadržaja ovih naredbi smo utvrdili da se Štab nije baš u nomotehničkom smislu pozivao na konkretne članove naprijed pomenutih zakona, tj. nisu baš navođeni najpreciznije članovi koji daju pravni osnov Štabu za donošenje ovih mjera. Pored ovoga, kao problematične, ističemo i Naredbu o blokadi i izolaciji gornjeg dijela zaseoka Peškiri od 1. aprila 2020. godine koju je donio Štab za zaštitu i spasavanje Brčko distrikta BiH, kojoj osporavamo neophodnost u demokratskom društvu, odnosno proporcionalnost cilju koji se težio postići. Zatim su i naredbe Štabova civilne zaštite Hercegovačko-neretvanskog kantona i Zapadno-hercegovačkog kantona, kojim se zabranjivalo kretanje izvan svog mjesta prebivališta osobama sa područja ovih kantona.

II. Uzevši u obzir sve navedeno u Studiji, o pitanju identifikovanih slučajeva institucionalnog kršenja tri, istraživanjem targetirana, ljudska prava, u smislu utvrđenih nedostataka u sprovođenju zakona i međunarodnih konvencija u Bosni i Hercegovini policije i sudova možemo zaključiti sljedeće:

a) Kada su u pitanju slučajevi institucionalnog kršenja ljudskog prava na slobodu mišljenja i izražavanja u Bosni i Hercegovini u smislu postupanja policije i sudova, prva stvar koja je uočljiva je ta je ovo pravo u znatno većem obimu kršila policija, nego sudovi.

Sva kršenja ovog prava u postupanju policije bi mogli da svrstamo u sljedeće kategorije:

1) Pogrešna i neadekvatna primjena odredaba materijalnog prekršajnog prava iz domena javnog reda i mira. Uglavnom se radi o slučajevima u kojima je npr. norma kojom se sankcioniše iznošenje lažne vijesti primjenjena na situacije izražavanja na internetu, a koje predstavljaju iznošenje svojih mišljenja i stavova, na račun kritike vlasti, što kao takvo uživa zaštitu u smislu člana 10. Evorpske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Zatim, izdavanje prekršajnog naloga za radnje kojima se nisu stekla sva bitna obilježja prekršaja. To su uglavom

bili slučajevi u kojima su građani izaražavali neko negodovanje prema organima vlasti na javnom mjestu, odnosno iznosili sadržaje koji su uvredljivi ili šokirajući, ali u kojima nije bilo potrebe za miješanjem organa vlasti, već su dati slučajevi prije podlijegali građanskoj odgovornosti za uvredu i klevetu, a koji se vode po privatnoj tužbi. Zatim, pogrešno i nepotpuno navođenje činjeničnog opisa u prekršajnom nalogu, tako da se iz njega ne može zaključiti da radnja okrivljenog predstavjla prekršaj koji mu se stavlja na teret.

2) Vršenje pritisaka na građane zbog izraženog mišljenja. Takav je na primjer slučaj donošenja rješenja o premještanju osoba zaposlenih u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske, a koje su dale podršku neformalnoj grupi „Pravda za Davida".

3) Nezakonito postupanje prema predstavnicima medija. Ovdje se prije svega radi o postupanjima u kojima su policijski službenici zloupotrebljavali i prekoračavali svoja službena ovlašćenja, poput lišavanja slobode novinara na javnim okupljanjima, zatim slučaj pretresanja redakcije informativnog portala „Klix.ba" i sl.

4) Postupci u kojima su primjenjivane odredbe akata o zabrani izazivanja panike i nereda u vezi sa pandemijom COVID-19. Naime, zbog loše pravne regulative ovih oredbi, u nomotehničkom smislu, pomenuti akti u Republici Srpskoj i Brčko distriktu Bosne i Hercegovine su doveli do toga da isti budu primijenjeni u slučajevima gdje se prije radilo o kritici vlasti i političara, nego izazivanju panike zbog širenja lažnih vijesti.

5) Postupci u kojima smo u sklopu ovog istraživanja tražili pristup informacijama u posjedu ovih organa, a gdje su naši zahtjevi neosnovano odbijeni. Tu prije svega ističemo Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, koje je neadekvatnom primjenom materijanih odredbi koje uređuju ovu oblast, prekršilo naše pravo na slobodan pristup informacijama i naš zahtjev odbilo u cjelosti. Zatim, Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona 10, Ministarstvo unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona, Ministarstvo unutrašnjih poslova Srednjogosanskog kantona, Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona i Ministarstvo unutrašnjih poslova Zapadno-hercegovačkog kantona koji su dostavili statističke podatke, ali nisu omogućili uvid, odnosno dostavljanje anonimiziranih kopija prekršajnih naloga pozivajući se da se radi o podacima koji predstavljaju službenu tajnu ili se ne mogu dostaviti zbog zaštite podataka o ličnosti. Ovom spisku dodajemo još i Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona, koje je takođe dostavilo statističke podatke, ali nije omogućilo uvid u prekršajne naloge, o čemu je više riječi bilo u uvodnom dijelu Studije.

Kada je u pitanju kršenje ovog prava koje su počinili sudovi, sve identifikovane slučajeve možemo svrstati u sljedeće kategorije:

1) Pogrešna i neadekvatna primjena odredaba materijalnog prava iz domena javnog reda i mira i pogrešna primjena odredaba iz domena procesnog prekršajnog prava. Kod pogrešne primjene odredaba materijalnog prava sudovi su uglavnom griješili na način da radnja koja je opisana u činjeničnom opisu, a kojim je sud vezan, ne predstavlja obilježje tog prekršaja, te je u takvim situacijama sud trebalo da traži dopunu prekršajnog naloga, odnosno zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, u dijelu koji se odnosi na činjenični opis, pa tek onda da odlučuje o istom ili da isti odbije zbog toga što radnja koja je opisana nije prekršaj, a ne da na osnovu takvih činjeničnih opisa donese odluku o oglašavanju okrivljenog odgovornim za prekršaj.

2) Pogrešna primjena člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. U situacijama u kojima se radilo o kritikovanju organa vlasti, a gdje se radi o govoru koji je žaštićen u smislu naprijed navedene odredbe, sud je trebalo da obustavi postupak, usljed postojanja drugih okolnosti koji isključuju prekršajnu odgovornost.

3) Postupci u kojima smo u sklopu ovog istraživanja tražili pristup informacijama u posijedu ovih ograna, a gdje su naši zahtjevi neosnovano odbijeni. Tu prije svega ističemo Opštinski sud u Sarajevu i Osnovni sud u Gradišci koji su neosnovano i nezakonito odbili naš zahtjev za pristup informacijama u cjelosti. Zatim, tu su Opštinski sud u Orašju, Opštinski sud u Bugojnu, Opšinski sud u Širokom Brijegu, Opštinski sud u Čapljini koji nisu dostavili anonimizirane kopije odluka koje smo tražili. Takođe, Opštinski sud u Gradačcu, Opštinski sud u Lukavcu, Opštinski

sud u Tranviku koji nisu dostavili nikakve podatke, uz izgovor da se radi o velikom broju predmeta, te da zbog toga nisu u mogućnosti da udovolje našem zahtjevu, bez da su ponudili mogućnost neposrednog uvida u odluke ili bar djelimičnog zadovoljenja zahtjeva. Naposlijetku, Opštinski sud u Gračanici, Opštinski sud u Kalesiji, Opštinski sud u Tuzli, Opštinski sud u Živinicama, Opštinski sud u Zavidovićima, Opštinski sud u Mostaru, Opštinski sud u Ljubuškom, Opštinski sud u Bijeljini, Opštinski sud u Prnjavoru uopšte nisu odgovorili na naš zahtjev za prisup informacijama. Uz to, pojedini sudovi su znatno kasnili u dostavljanju podataka.

b) Kada su u pitanju slučajevi institucionalnog kršenja ljudskog prava na slobodu okupljanja i udruživanja u Bosni i Hercegovini u smislu postupanja policije i sudova, prva stvar koja je uočljiva je da je ovo pravo u znatno većem obimu kršila policija, nego sudovi. Takođe, kada je u pitanju ovo pravo, u dobrom dijelu slučajeva kršenje ovog prava policije i sudova je posljedica loše pravne regulative ove prekršajne oblasti. Ovdje takođe treba istaći da gledano sa aspekta mapiranja slučajeva institucionalnog kršenja prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja, najveći broj javnih okupljanja i protesta radi izražavanja je organizovan u gradovima gdje se nalazi koncentracija političkih, administrativnih i ekonomskih centara (Sarajevo, Banja Luka, Tuzla, Bihać…), shodno tome, na području većine osnovnih sudova u Bosni i Hercegovini nije ni bilo vođenja prekršajnih postupaka zbog kršenja propisa iz oblasti zakona o javnim okupljanjima, dok su kršenja uglavnom bilježena u mjestima koji predstavljaju političke, administrativne i ekonomske centre.

Sva kršenja ovog prava u postupanju policije bi mogli da svrstamo u sljedeće kategorije:

1) Slučajevi u kojima je policija prekinula mirno okupljanje koje nije prijavljeno;

2) Slučajevi u kojima je policija upotrijebila prekomjernu silu za prekid okupljanja koje nije prijavljeno;

3) Slučajevi u kojima je policija izricala prekršajne naloge za kršenje propisa o bezbjednosti saobraćaja učesnicima okupljanja koje nije bilo prijavljeno, ili je održano izvan mjesta za koje je bilo prijavljeno;

4) Slučajevi u kojima je policija vršila pritiske nepotrebnim legitimisanjem, ograničenjem prava na slobodu kretanja, rastjerivanjem sa određenog prostora i sl. učesnika nekog javnog okupljanja;

5) Slučajeve u kojima je policija podnosila prekršajne naloge protiv organizatora neprijavljenog okupljanja a da pritom nije adekvatno utvrdila niti dokazala da su ta lica i zaista organizatori tog okupljanja;

6) Slučajevi u kojima je policija podnosila prekršajne naloge protiv organizatora neprijavljenih okupljanja, redara ili učesnika okupljanja za prekršaje iz oblasti javnih okupljanja, a da je pritom činjenični opis prekršaja u nalogu dat tako da ne odražava sve elemenete bića prekršaja koji se okrivljenom stavlja na teret;

7) Slučajevi u kojima je policija podnosila prekršajne naloge protiv učesnika javnih okupljanja zbog remećenja javnog reda i mira;

8) U slučajevima u kojima policija nije dozvoljavala održavanje mirnog javnog okupljanja na određenom mjestu, te gdje je od strane policije nuđeno drugo mjesto kao alternativa.

Kada je u pitanju kršenje ovog prava sudova, sve identifkovane slučajeve možemo svrstati u sljedeće kategorije:

1) Pogrešna i neadekvatna primjena odredaba materijalnog prava iz domena Zakona o javnim okupljanjima i pogrešna primjena odredaba procesnog prekršajnog prava. Naime, sudovi su griješili na način da radnja koja je opisana u činjeničnom opisu, a kojim je sud vezan ne predstavlja obilježje tog prekršaja. U takvim situacijama sud je trebalo da traži dopunu prekršajnog naloga, odnosno zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, u dijelu koji se odnosi na

činjenični opis, pa tek onda da odlučuje o istom ili da isti odbije zbog toga što radnja koja je opisana nije prekršaj.

2) Izricanje previsokih kazni. Naime, kod slučajeva gdje su prekršajni postupci vođeni protiv organizatora neprijavljenog okupljanja, pojedini sudovi su izricali previsoke kazne. Napominjemo, stav Venecijanske komisije i ODHIR-a jeste da u ovakvim slučajevima kad je neprijavljeni skup protekao mirno, država ima pravo da kazni organizatore za prekršaj ako je isti propisan zakonom, ali da ta kazna treba da bude na nivou administrativne takse. Ovdje posebno ističemo problematične uslovne kazne sa visokom iznosom izrečene novčane kazne i veoma dugim rokom probacije koji su izrečene u nekoliko identifikovanih slučajeva.

c) Kada su u pitanju slučajevi institucionalnog kršenja ljudskog prava na slobodu kretanja u Bosni i Hercegovini u smislu postupanja policije i sudova, prva stvar koja je uočljiva je ta je ovo pravo, kao i kod prethodno opisanog, u znatno većem obimu kršeno policija, nego sudovi. Takođe, ono što možemo zaključiti na osnovu analize podataka koji su nam bili dostupni u sklopu ovog istraživanja je to da do intenziviranja slučajeva kršenja ovog prava policije i sudova u Bosni i Hercegovini dolazi usljed uvođenja mjera ograničenja i zabrane kretanja zbog sprečavanja širenja COVID-19.

Sva kršenja ovog prava u postupanju policije bi mogli da svrstamo u sljedeće kategorije:

1) Slučajevi u kojima je policija pogrešno primijenila odredbe materijanog prava koji se tiču prekršaja protiv javnog reda i mira a u vezi mjera ograničenja i zabrane kretanja;

2) Slučajevi u kojima policija nije na adekvatan način navela činjenični opis prekršaja u prekršajnom nalogu/zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka tako da se u radnji okrivljenog stiču sva bitna obilježja prekršaja, pa je usljed toga u zahtjevu za sudsko odlučivanje sud donosio odluku o obustavi postupka.

3) Slučajeve u kojima su ovlašćeni policijski službenici prekoračili svoja ovlašćenja - primijenili prekomjernu silu prema orkivljenom (slučaj iz aprila mjeseca 2021. godine u Mostaru), odnosno izdavali usmene naredbe o udaljavanju sa određenog javnog prostora (slučajevi vezani za pripadnike grupe „Pravde za Davida" i njihovo onemogućavanje da sjede na Trgu Krajina, odnosno na šetalištu pored Hrama Hrista Spasitelja u Banjaluci, ili da se kreću po istom).

4) Slučajeve u kojima je policija pružala asistenciju u smislu ograničenja slobode kretanja, koje je vršeno po naredbi drugog organa (slučaj putnika smještenih u studentski centar „Bjelave" u Sarajevu, slučaj stanovnika gornjeg dijela zaseoka Peškiri u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine).

Kada je u pitanju kršenje ovog prava sudova sve identifikovane slučajeve možemo svrstati u sljedeće kategorije:

1) Pogrešna i neadekvatna primjena odredaba materijalnog prava iz domena Zakona o javnom redu i miru, a u vezi mjera ograničenja i zabrane kretanja i pogrešna primjena odredaba procesnog prekršajnog prava. Naime, sudovi su griješili na način da radnja koja je opisana u činjeničnom opisu, a kojim je sud vezan, ne predstavlja obilježje tog prekršaja, a sud je po takvom činjeničnom opisu odlučivao i donosio odluke o oglašavanju okrivljenog krivim. Ovo je uglavnom bilo zbog činjenice da naredbe o ograničenju i zabrani kretanja nisu donošene od strane državnog organa, te usljed toga biće prekršaja koje je stavljano okrivljenima na teret nije moglo da bude ispunjeno. Zbog ovoga su sudovi trebali da donesu odluke o obustavi prekršajnog postupka. Takođe, bilo je i drugih razloga gdje činjenično stanje nije odražavalo biće prekršaja (vidjeti slučajeve u kojima je odluku o proglašenju okrivljenih donio Opštinski sud u Livnu).

č) Kada su u pitanju generalno preporuke za policiju i sudove u Bosni i Herceogovini u smislu poštovanja sva tri, istraživanjem targetirana , ljudska prava, mišljenja smo da je prije svega važno da, prilikom ocjene da li se uopšte radi o prekršaju protiv javnog reda i mira, ili prekršaju

iz neke druge prekršajne oblasti, odnosno određivanju pravne kvalifikacije prekršaja, odlučivanja po prekršajnom nalogu ili zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka, obavezno primjenjuju tzv. PPPZ metod pravničkog rezonovanja. Naime, PPPZ metod je zapravo akronim (skraćenica) početnih slova ključnih elemenata (Pitanje, Pravilo, Primjena i Zaključak) metoda struktuiranog i organizovanog pravničkog rezonovanja, koji se prije svega koristi kod sastavljanja i obrazlaganja pravnih akata.[213] Radi se o modelu koji je opšteprihvaćen u pisanju pravnih akata u Sjedinjenim Američkim Državama, koji se tamo označava pod akronimom IRAC (*eng. Issue, Rule, Application, Conclusion*). PPPZ (IRAC) model pored sredstva za pisanje akata, predstavlja i sredstvo za razmišljanje, koje omogućava da se problem tretira na logičan, dosljedan i potpun (sveobuhvatan) način. Ovaj model se u ovom formatu na evropsko kontinentalno područje može prikazati kroz bavljenje sljedećim pravnim pitanjima:

1) Identifikovanje pravnog problema i zakonske norme;

2) Detaljno razmatranje komponenti norme (deduktivno obrazloženje);

3) Analiza načina na koji su pravna teorija, domaća praksa ili odluke Evropskog suda za ljudska prava objasnili ove komponente u svjetlu činjenica o ovim predmetima (induktivno obrazloženje)

4) Upotreba činjenica iz sadašnjeg predmeta sa činjenicama iz pravne teorije, domaće prakse ili prakse Evorpskog suda za ljudska prava, analizira se da li je ispunjena svaka komponenta ili pravilo da li je osnovana (analogija),

5) Zaključak, ukoliko važi pravilo.

Ističemo da je primjena ovog principa veoma važna jer ona smanjuje mogućnost za grešku. Naime, analizom sudskih odluka, u koje smo imali prilike da izvršimo uvid, u sklopu ovog istraživanja, zaljučili smo da, gdje god su sudovi primjenjivali korake koje propisuje ovaj metod, sudske odluke su bile ispravne. Odnosno, gdje god je neki od koraka preskočen, poput citiranja sadržaja bića prekršaja koje se okrivljenom stavlja na teret u obrazloženju odluke, to je u određenom broju slučajeva dovodilo do toga da sud donese pogrešnu odluku, odnosno da činjenično stanje stvari podvede pod pogrešnu pravnu normu.

Takođe, preporuka za policiju i sudove jeste i organizovanje specijalizovanih edukacija namijenjenih razvijanja i unapređivanja vještina pravnog rezonovanja i argumentacije. Posebno postoji potreba za organizovanjem stručnih obuka i za policiju i za sudove, a koji se tiču pitanja tzv. lažnih vijesti, jer su pojedini slučajevi koji su analizirani u ovoj studiji pokazali da su kod oba ova organa vlasti primjetna nesnalaženja kada je u pitanju postupanje po tzv. lažnim vijestima, a pogotovo kada se radi o iznošenju i širenju istih putem društvenih mreža, odnosno interneta.

Kada je policija u pitanju, na bazi svega onoga što je navedeno u dijelu koji se ticao prava na slobodu mirnog okupljanja, mišljenja smo da je potrebno organizovanje specijalnizovanih edukacija koje bi za predmet imale postupanje policije u slučajevima mirnog okupljanja prema standardima koji su razvijeni u smjernicama Venecijanske komisije i ODHIR-a. Takođe, primjetno je određeno nesnalaženje policije kada je u pitanju identifikovanje i dokumentovanje bitnih obilježja određenih prekršaja iz ove oblasti, poput obezbjeđivanja odgovora koji je potkrijepljen provjerenim činjenicama na pitanja kao što su: ko je organizator skupa, kako se utvrđuje svojstvo organizatora, kako se potvrđuje da je dato lice propustilo da preuzme određene radnje na koje je bilo obavezano zakonom, kako je njegovo propuštanje radnji dovelo do nastupanja negativne posljedice u smislu uznemirenja, negodovanja građana ili remećenja javnog reda i mira sl. Potrebu za ovim znanjima i vještinama su potvrdile odluke sudova u BiH gdje su prekršajni postupci inicirani od strane policije izdavanjem prekršajnog naloga, zbog toga što policija nije uspjela da argumentuje svoje tvrdnje kroz obezbijeđivanje dokaza za iste.

[213] Više o tome vidjeti u: D. Milojević i dr., *Pisanje krivičnih presuda*, Misija OEBS-a u Srbiji, Beograd, 2017, str. 64.

Naposlijetku, tu je i potreba za organizovanjem specijalnih edukacija koje se odnose na pravila o pitanju slobode pristupa informacijama. Naime, iz jednog dijela odgovora na dopis kojim smo se obratili i policiji i sudovima, evidentno je kršenje odredaba materijalnog zakonodavstva koje se tiče slobode pristupa informacijama, te u tom smislu sa pravom postavljamo pitanje poznavanje ovih propisa od pojedinih lica u ovim organima koji su zaduženi za informisanje javnosti u smislu pružanja informacija od javnog značaja , a koje su u posijedu datog organa.

Pored svega naprijed navedenog kao jedna od veoma važnih preporuka, koju bi posebno naglasili kada je u pitanju postupanje policije i sudova, a koja se odnosi na sva tri istraživanjem targetirana ljudska prava, tiče se određenih zakonskih nedostaka u procesnom prekršajnom zakonodavstvu. Naime, primijetili smo u dobrom dijelu slučajeva da su sudovi prihvatali da postupaju po činjeničnom opisu, bilo da je on naveden u zahtjevu za pokretanje prekršajnog naloga ili u prekršajnom nalogu u odnosu na koji je traženo sudsko odlučivanje, a da taj činjenični opis, onako kako je dat uopšte ne predstavlja prekršaj koji je okrivljenom stavljen na teret. Da stvar bude još gora, u svojim odlukama, pojedini sudovi su u izreci odluka samo prepisali činjenični opis iz akta policije, i u odnosu na isti pogrešno primijenili odredbe materijalnog prekršajnog prava i donijeli odluke o oglašavanju okrivljenih odgovornim. Pogotovo se ovo dešavalo kod slučajeva u kojima su okrivljeni, pošto su na usmenom pretresu bivali suočeni sa navodima i dokazima ovlašćenog izdavaoca prekršajnog naloga/podnosioca zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, prihvatali odgovornost za prekršaj. Napominjemo, da prema odredbama prekršjanih zakona u Bosni i Hercegovini, u slučaju kada se okrivljeni izjasni na usmenom pretresu da prihvata odgovornost, sud će razmatrati samo vrstu i visinu sankcije. U tom slučaju rješenje ne treba da sadrži obrazloženje, a u pouci se navodi da se okrivljeni može žaliti samo u pogledu sankcije i zaštitne mjere. Naravno, citirana odredba je standard kada je u pitanju prekršajno procesno pravo i u odnosu na istu nemamo nikakvu zamjerku. Ali imamo ozbiljnu zamjerku na činjenicu da je, prema prethodno opisanoj proceduri, i određenom broju predmeta u kojima smo identifikovali kršenja, sud poštujući ovu odredbu, na kraju donio odluku u kojoj je u izreci ostao činjenični opis prekršaja koji ne odražava njegove bitne elemente, a za šta je sud izrekao kaznu, i u obrazloženju naveo da je postupak riješen po prihvatanju odgovornosti okrivljenog. Dakle, u ovim situacijama, okrivljeni kao pravno neuka stranka je prihvatio odgovornost za nešto što uopšte nije prekršaj. Nailazeći na izvjestan broj ovakvih slučajeva, postavili smo pitanje, zašto i kako dolazi do ovakvih situacija, tj. zašto sud ne traži izmjenu ili dopunu činjeničnog stanja od ovlaćenog izdavaoca prekršajnog naloga/zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, odnosno zašto uopšte dozvoljava okrivljenom da se izjašnjava o nečemu što onako kako je opisano u činjeničnom opisu nije prekršaj i ne donese odluku kojom obustavjla postupak. Jer prema našem mišljenju, ovakva odredba ima smisla samo ako se prethodno sud ponaša kao jedna vrsta filtera, odnosno ako vodi računa da do usmenog pretresa nikako ne dođu akti kojima se inicira prekršani posutpak, koji u sebi sadrže ovakve nedostatke u smislu pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. U suprotnom, ovakvim postupanjem je ugroženo i pravo na pravnu sigurnost, jer okrivljeni kao stranka u prekršajnom postupku nije dužan da zna sve materijalne odredbe prekršajnog prava. U potrazi za odgovorom na ovo pitanje, uočili smo još jednu interesantnu stvar, a to je da su osnovni sudovi u Republici Srpskoj bili proaktivniji u ovom pogledu, tj. da su u situacijama kada je činjenični opis ovlašćenog izdavaoca prekršajnog naloga/zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka bio pogrešan, nepotpun ili nerazumljiv, energičnije postupali i tražili dopune i izmjene istih, pa i donosili odluke o obustavi postupka, dok na ovakve vidove postupanja sudova gotovo da nismo uočili kod opštinskih sudova u Federaciji Bosne i Hercegovine, odnosno Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Ovo nas je navelo da pored analize materijalnih odredbi prekršajnih oblasti javnog reda i mira i javnih okupljanja, uradimo i analizu odredbi procesnog prekršajnog prava u Bosni i Herceogivni, ne bismo li našli odgovor na pitanje koje smo postavili u vezi sa ovim problemom. Rezultat do kojeg smo došli jeste uočavanje, po našem mišljenju, veoma važnog nedostatka u smislu odredbi

prekršajnog procesnog prava u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine koji se tiču preispitivanja činjeničnog opisa zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka/prekršajnog naloga u kojem je traženo sudsko odlučivanje a prije zakazivanja usmenog pretresa. Naime, u Zakonu o prekršajima Republike Srpske ispitivanje zahtjeva za sudsko odlučivanje propisano je u članu 156. u čijem stavu 1. stoji da će sud: „*odbaciti zahtjev za sudsko odlučivanje ako: 1) zahtjev nije podnesen u roku koji je određen zakonom, 2) je zahtjev podnesen od neovlašćenog lica, 3) je okrivljeni prihvatio odgovornost*". U stavu 2. ovog člana stoji da će: „*Ako u prekršajnom nalogu na osnovu kojeg je podnesen zahtjev za sudsko odlučivanje nije preciziran činjenični opis radnje iz koje proizlazi pravno obilježje prekršaja, vrijeme i mjesto izvršenja prekršaja, ili je nečitak, ili nedostaju druge okolnosti potrebne da se prekršaj što tačnije odredi, sud će tražiti od organa koji je izdao prekršajni nalog da ga u roku od osam dana od dana prijema uredi.*"

U Zakonu o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine u članu 65. stav 1., propisano je da kada: „*sud primi zahtjev za odlučivanje od suda skladno članku 59. ovoga zakona (koji se odnosi na postupak po zahtjevu za odlučivanje od suda), ili zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka (u daljem tekstu : zahtjev), ispitaće takav zahtjev kako bi utvrdio je li podnesen u roku koji je određen zakonom"*. Dok u stavu 2. ovog člana stoji da: „*ako sud utvrdi da zahtjev nije pravodobno podnesen, ili da postoje drugi zakonski razlozi zbog kojih se postupak ne može pokrenuti ni voditi, donijeće rješenje o odbacivanju zahtjeva. Kopije toga rješenja dostaviće se osobno ili putem pošte ovlaštenom tijelu i okrivljeniku."* Pored ovoga, član 55. stav 4. ovog zakona propisuje: „*U slučaju kada sud postupa po zahtjevu za sudsko odlučivanje, ako je (prekršajni prim. aut.) nalog nerazumljiv ili nepotpun, pozvaće se ovlašteno tijelo da u roku osam dana uredi nalog."*

U Zakonu o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u članu 45. stav 1. propisuje da sud: „*po prijemu zahtjeva iz člana 39. ovog zakona (postupak po zahtjevu za odlučivanje od strane suda) ili zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (u daljem tekstu: zahtjev) ispituje da li je zahtjev podnesen u roku koji je određen zakonom"*. Dok u stavu 2. ovog člana propisuje da: „*Ako sud utvrdi da zahtjev nije blagovremeno podnesen ili da postoje drugi zakonski razlozi zbog kojih se postupak ne može pokrenuti ni voditi donosi rješenje o odbacivanju zahtjeva, a kopije rješenja se dostavljaju, lično ili poštom, ovlaštenom organu i okrivljenom."* Pored ovoga u članu 42. stav 4. ovog zakona propisano je: „*Ako je zahtjev (u smislu zakona se misli na zahtjev za pokretanjem prekršajnog postupka) nerazumljiv ili nepotpun, sud će pozvati podnosioca da zahtjev u određenom roku, a najkasnije u roku od osam dana, ispravi, odnosno dopuni, a ako to ne učini, sud će zahtjev odbaciti"*, dok u stavu 5. ovog člana stoji da će u: „*pozivu za ispravku, odnosno dopunu zahtjeva sud podnosioca upozoriti na posljedice propuštanja"*. Kada je u pitanju sadržaj prekršajnog naloga, ovdje treba istaći da Zakon o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ne predviđa kao obavezni element sadržaja prekršajnog naloga „činjenični opis radnji koje određuju pravnu kvalifikaciju prekršaja", već samo pravnu kvalifikaciju prekršaja[214], dok činjenični opis propisuje kao obavezni element kod zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. Izostavljanje činjeničnog opisa radnji koje određuju pravnu kvalifikuaciju prekršaja iz obaveznih elemenata prekršajnog naloga je nedostatak koji ozbiljno ugrožava pravo na pravnu sigurnost , i u tom smislu bi ovaj zakon trebalo izmijeniti i dopuniti, na način kako je to urađeno u entitetskim zakonima o prekršajima.

Na osnovu uvida u naprijed citirane odrebe, zaključili smo da je zakonodavac prekršajnog procesnog prava Republike Srpske na mnogo jasniji i precizni način nametnuo sudu obavezu da preispituje činjenični opis prekršajnog naloga prije zakazivanja usmenog pretresa, kako formulacijom odredbe, tako i pozicioniranjem iste unutar zakona, dok u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine koji se tiču preispitivanja činjeničnog opisa zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka/prekršajnog naloga u kojem je traženo sudsko odlučivanje a pre zakazivanja usmenog pretresa ova obaveza nije data na ovakav način, već je više u prvi plan istaknuta obaveza ocjene postojanja drugih okolnosti zbog kojih se postupak ne može voditi (poput npr. zastarjelosti i sl.). Naravno, činjenica je da Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine takođe predviđa ovu obavezu na jasan i razumljiv način, ali ista je pozicionirana kod

[214] Vidjeti sadržaj člana 35. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

norme koja uređuje sadržaj prekršajnog naloga, a ne norme koja se tiče postupanja po istom. S tim u vezi, mišljenja smo da je ovakvo stanje stvari o pitanju naprijed navedenih odredbi dovelo do toga da Opštinski sudovi u Federaciji Bosne i Hercegovine nemaju tako rigorozan pristup kada je u pitanju preispitivanje činjeničnog opisa prekršajnog naloga po kojem je traženo sudsko odlučivanje, a prije zakazivanja usmenog pretresa. Takođe, kod zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine velikim problemom smatramo samo odsustvo činjeničnog opisa iz obaveznih elemenata prekršajnog naloga, kao i odsustvo odredbe koja sudu nameće obavezu preispitivanja sadržaja prekršajnog naloga prije zakazivanja usmenog pretresa.

Shodno navedenom, mišljenja smo da Zakone o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine, kao i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, treba izmijeniti da ovi dijelovi budu uređeni kao što je to kod Zakona o prekršajima Republike Srpske. Takođe, neophodno je poraditi i na edukaciji postupajućih sudija u smislu primjene ovih odredbi.

Takođe, kao preporuku za unaprjeđenje rada sudova koji postupaju u prekršajnim postupcima u Bosni i Hercegovini ističemo i usmjeravanje sudija na obavezno pozivanje na praksu Evropskog suda za ljudska prava u njihovim odlukama, u slučajevima gdje postoji osnov za pozivanje na stavove koje je zauzeo Evropski sud za ljudska prava u predmetima koji su vođeni pred ovim sudom.

III. Kada su u pitanju preporuke o pitanju unaprjeđenja rada institucije ombudsmana, sa posebnim fokusom na ojačavanje saradnje sa akademskom zajednicom i organizacijama civilnog društva situacija je sljedeća:

1) O pitanju prikazivanja statističkih podataka koje se tiči broja izjavljenih žalbi na rad policije i broja izdatih preporuka, uočena je, gotovo svake godine, ogromna disproporcija između broja zaprimljenih žalbi i broja preporuka. S tim u vezi, preporučujemo da se u budućim izvještajima Institucije ombudsmena/ombudsmana navede kratko objašnjenje razloga za ovako brojčano stanje.

2) Takođe, u svojim godišnjim izvještajima Instituciji ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine bi trebalo na jasniji i precizniji način prikaže informacije o broju i vrsti *ex officio* postupanjima.

3) Podaci koji se tiču rezultata izjavljenih preporuka Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava u Bosni i Hercegovini, mišljenja smo da bi na veb-ortalu Institucije ombudsmana/ombudsmena mogle da se naprave podcjeline, odnosno stranice na kojima će zasebno biti odvojeni organi kojima je upućena preporuka, a prema epilogu postupanja po istoj (realizovana, nerealizovana, nema odgovora i sl.).

4) Kada je u pitanju aktivnost: „Izrada specijalnih izvještaja o pojavama kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda", mišljenja smo da bi Institucija ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine trebala da izradi specijalne izvještaje o pitanju sljedećih tema:

- Iznošenje i širenje lažnih vijesti, informacija i tvrdnji i pravo na slobodu mišljenja i izražavanja;
- Pravo na slobodu kretanja u Bosni i Hercegovini za vrijeme krize izazvane pandemijom COVID-19 .

Naime, uzevši u obzir da je pitanje lažnih vijesti oblast u kojoj su se policija, ali i sudovi teško snalazili i pravili puno grešaka, a ujedno je ovo pravo kršeno i donošenjem zakona i podzakonskih akata u Bosni i Hercegovini, mišljenja smo da je važno da se ove institucije urade specijalizovani izveštaj koji će se baviti ovom temom, i koji će na bazi iskustava i evidentiranih slučajeva, ponuditi preporuke za buduća postupanja. Isti razlozi važe i za specijalizovani izvještaj o slobodi kretanja, koje je obilato kršeno kako od organa vlasti, nametanjem mjera o ograničenju i zabrani kretanja, tako i od policije i sudova.

5) U smislu aktivnosti „Podizanja svijesti javnosti o značaju primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama", Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, potrebno je izraditi jasnu komunikacijsku ili promotivnu strategiju kojom će biti defnisane aktivnosti koje se isključivo tiču promocije primjene ovog zakona, i naravno postupanje po istoj.

6) O pitanju prikazivanja statističkih podataka koje se tiči broja izjavljenih žalbi koje se tiču prava na pristup informacija i broja izdatih preporuka po istim, primijetna je očigledna disproporcija između broja zaprimljenih žalbi i izdatih preporuka. Mišljenja smo da je i po ovom pitanju Institucija ombudsmena/ombudsmana trebala da da kratko objašnjenje šta je razlog znantno manjeg broja preporuka, od broja izjavljenih žalbi. Takođe, u vezi sa ovim, u godišnjem izvještaju bi trebalo da se da i broj implementiranih preoporuka, jer bi to bilo korisno za praćenje i analizu rada Institucije ombudsmena/ombudsmana, kao i organa kojima su ove preporuke upućene.

7) O pitanju ocjene efikasnosti aktivnosti izrade Specijalnog izvještaja o primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama aktivnosti bilo bi korisno, kada bi u godišnjem izvještaju za 2021. godinu, bio prikazan broj realizovanih preporuka iz ovog specijalnog izvještaja, kao i analiza istih.

8) Potrebno je što prije uraditi smjernice za primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama i učiniti ih dostupnim u elektronski čitljivom formatu na veb-portalu ove Isntitucije. Takođe, ovdje treba razmisliti i o mogućnosti korišćenja digitalnih tehnologija, audio i video tehnike, tj. izrade video tutorijala sa praktičnim primjerima dobre i loše prakse. Naime, ovo ističemo kao preporuku, jer smo u dosadašnjem iskustvu u izradi edukativnih materijala za uposlenike u javnoj upravi, više puta čuli izgovor poput „nemamo mi vremena od posla to da čitamo", „dajte nam prezentacije" i sl. Uzevši ovo u obzir, kao i savremene trendove u oblasti stručnog osposobljavanja i usavršavanja u svijetu, a koji se sve više realizuju putem video tutorijala ili onlajn kurseva, možda treba razmisliti i o opciji inovativnih smjernica koje će biti u video i audio formatu, uz dodatke vizuelnih efekata u smislu primjera dobre i loše prakse.

9) Potrebno je izraditi promotivnu strategiju za realizaciju promotivnih aktivnosti koje bi bile organizovane od Institucije ombudsmena/ombudsmana a koje bi za predmet imale podizanje svijesti kod građana o značaju zaštite političkih i građanskih prava, a prije svega u oblasti slobode mišljenja, slobode mirnog okupljanja, i slobode kretanja.

10) Kada je u pitanju broj žalbi po kojem je postupao Odjel za građanska i politička prava Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine svake naredne godine se prenosi ogroman broj žalbi. Pored toga odnos između broja žalbi po kojima je u svakoj od godina postupano i broj ukupnih završenih postupaka po žalbi, je konstantan. I u tom smislu trebalo bi utvrditi koliko u ovome ima udjela eventualno kradrovska ili tehnička opremljenost Institucije ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i vidjeti da li i u kom pravcu mogu da se preduzmu neke aktivnosti , kako bi se ovaj broj povećao u korist završenih postupaka. Takođe, broj žalbi koje ostaju neriješene pred ovim Odjelom i koje se prenose u narednu godinu je konstantan, stoga je potrebno uraditi dublju analizu, šta je razlog nerješavanja ovih žalbi u datoj godini i tražiti rješenje za smanjenje ovog broja.

11) Kada je aktivnost „Praćenje i analiza pozitivnog zakonodavstva u oblasti političkih i građanskih prava" u pitanju, mišljenja smo da bi u sklopu ove aktivnosti Institucija ombudsmena/ombudsmana obavezno trebala da se pozabavi pitanjem zakonodavstva u oblasti javnog reda i mira u Bosni i Hercegovini, sa posebnim fokusom na slobodu mišljenja i izražavanja.

12) Kada je u pitanju aktivnost „Podiznanje svijesti javnosti o značaju zaštite slobode medija i slobode izražavanja", trebalo bi da Institucija ombudsmena/ombudsmana za ljudska pava u Bosni i Hercegovini izradi zasebnu strategiju, a zatim i akcioni plan za njenu realizaciju.

13) Institucija ombudsmana/ombudsmena je u prethodnom periodu i te kako bila aktivna na polju predlaganja izmjene Zakona o slobodi pristupa informacijama, ali da se po istima još uvek nije postupalo, te da je potrebna intenzivnija aktivnost na polju zagovaranja izmjena i dopuna Zakona o slobodi pristupa informacijama Bosne i Herdcegovine.

14) O pitanju aktivnosti „Saradnja sa udruženjima novinara", Institucija ombudsmana/ombudsmena Bosne i Hercegovine bi trebala da formalizuje saradnju sa udruženjima sa kojima inače sarađuje, kao i sa drugim novinarskim udruženjima, te da kao rezultat tih sporazuma budu organizovani i zajednički događaji ili projekti, a ne da se ova saradnja ogleda samo u odazivanju ombudsmana i njihovih pomoćnika događajima koja organizuju novinarska udruženja.

15) Uzevši u obzir da je Institucija ombudsmena/ombudsmana konstatovala da se povećava broj obraćanja građana za pomoć u sastavljanju zahtjeva za pristup informacijama, mišljenja smo da bi bilo korisno da se na veb-portalu ombudsmana ponude obrazac, primjeri popunjavanja zahtjeva ili bar eventualno neke smjernice.

16) Kada je u pitanju saradnja sa akademskom zajednicom, ona jeste formalizovana, ali u praksi ombudsmeni i njihovi pomoćnici se kao i u slučaju saradnje sa udruženjima novinara i nevladinim organizacijama, uglavnom odazivaju na događaje koje organizuju univerziteti i fakulteti, te eventualno učestvuju u nastavnom procesu na fakultetima, po pozivu. Mišljenja smo da je ovdje potrebno razvijati zajedničke aktivnosti u smislu da će Institucija ombudsmana biti neko ko mobiliše predstavnike akademske zajednice, tj. okuplja ih i usmjerava njihove resurse na pitanja iz oblasti zaštite ljudskih prava koji su od značaja za izmjene i dopune zakonodavstva, izmjene i dopune praksi. Sa druge strane, umjesto predavanja po pozivu, ombudsmeni bi trebalo da, u saradnji sa akademskom zajednicom, razviju kurikulume koji će biti implementirani kroz formalni, odnosno redovni način obrazovanja budućih pravnika. Na taj način bi oni redovno tokom svojih studija sticali konkretna pravnička znanja i vještine u smislu zaštite političkih i građanskih prava (poput, na primjer, sastavljanja zahtjeva za pristup informacijama, pisanje žalbe na rješenje u upravnom postupku, pisanje tužbe kojom se pokreće upravni spor i sl.) jer se na ovaj način podižu kapacitet mladih pravnika u smislu zaštite ljudskih prava, a iskustvo koje institucija ombudsmena u tom smislu ima je od izuzetnog značaja.

17) O pitanju aktivnosti „Stručno obrazovanje i usavršavanje u oblasti ljudskih prava i osnovnih sloboda (policijski službenici, učenici, studenti, NVO i dr.)", potrebno je organizovanje tzv. studija kratkog ciklusa, odnosno stručnog osposobljavanja iz oblasti zaštite prava na slobodu mišljenja i izražavanja, slobodu okupljanja i udruživanja i slobodu kretanja. I u tom pogledu postoji odličan prostor za efikasnu saradnju Institucije ombudsmana/ombudsmena i akademske zajednice.

18) Potrebno je izvršiti izmjene i dopune Zakona o ombudsmanu za ljudska prava BiH kojim će se ispuniti svi supstancijalni zahtjevi navedeni u Analitičkom izvještaju Evropske komisije.

IV. Što se tiče preporuka o pitanju mogućnosti za jačanje i popularizaciju učešća akademskih institucija, organizacija civilnog društva u politikama unaprjeđenja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini mišljenja smo da je neophodno:

1) kroz zakonske mehanizme i javne politike sprovesti propisivanje i omogućavanje obaveznog učešća predstavnika akademskih institucija i organizacija civilnog drušva u izradi prijedloga zakona, prijedloga strategija i izrade akcionih planova.

2) Nadalje, Institucija ombudsmana bi mogla da bude centralna figura u polularizaciji i jačanju učešća akademske zajednice i organizacije civilnih društva u smislu unaprjeđenja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. Ovdje, prije svega mislimo, na Instituciju ombudsmana/ombudsmena koja je sa pojedinim isntitucijama iz akademske zajednice već formalizovala saradnju, te da bi sa to praksom trebalo nastaviti, pogotovo u pravcu nevladinih organizacija. Ono što bi moglo da se uradi, jeste formiranje neformalnih intersektorskih grupa za oblasti slobode mišljenja i izražavanja, slobode mirnog okupljanja i slobode kretanja, čijim radom bi koordinairala Institucija ombudsmana, a koje bi se sastajale najmanje dva puta godišnje i koje bi činili predstavnici relevantnih ministarstava, nezavisnih institucija, policije, sudova, akademske zajednice i nevladinog sektora. Ovakve grupe su veoma pogodne za razmjenu mišljenja i ukazivanje na postojanje problema, ali i za podjelu dobre prakse.

3) Takođe, ovakve grupe bi trebalo da rade na izradi smjernica koje se tiču primjene prava na slobodu mišljenja i izražavanja, slobodu mirnog okupljanja i slobodu kretanja. S tim u vezi bilo bi potrebno uraditi tri vrste smjernica: Prva vrsta smjernica bi bila namijenjena policijskim službenicima, u smislu smjernica za postupanje u situacijama u kojima može doći do ugrožavanja nekog od ova tri prava. Druga vrsta smjernica bi bila namijenjena sudijama, opet u smislu smjernica za postupanje suda u situacijama u kojima može doći do ugrožavanja nekog od ova tri prava. I treće grupa smjernica, koja bi bila nemijenjena građanima, a ticala bi se toga kako građani mogu u upravnim, prekršajnim, građanskim ili krivičnim postupcima zaštititi svoje pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, slobodu okupljanja i slobodu kretanja.

4) Kao što smo to već više puta naglasili u ovoj Studiji, pitanja kao što su prekršajni tretman lažnih vijesti, izrada prijedloga nacrta, izmjena i dopuna zakonodavstva, analiza postupanja državnih organa, su djelatnosti koje zahtijevaju spoj teorijskog i praktičnog pristupa. Akademska zajednica zasigurno raspolaže monopolom teorijskog i stručnog znanja, dok državni organi raspolažu monopolom praktičnog zanja. U tom pogledu, veoma je važno mobilisati ova dva resursa u cilju utemeljenja praksi postupanja u osjetljivim slučajevima, u kojima vrlo lako može doći do pogrešne primjene nekih zakonskih odredaba.

5) Takođe, nepohodno je iznaći mehanizam da se akademska zajednica aktivira na način da svoje stavove i mišljenja artikuliše bez straha i bojazni. Stiče se utisak da je o pitanju nekih institucionalnih kršenja ova tri, istraživanjem targetirana, ljudska prava akademska zajednica ostala nijema. S tim u vezi, potrebno je utvrditi šta su razlozi, zbog kojih većina pripadnika akademske zajednice bira da ćuti u takvim situacijama i iznaći motive koji ih mogu pokrenuti. Opet ističemo, da je s obzirom na prirodu nezavisne institucije, Institucija ombudsmana/ombudsmena najpogodnija da bude nosilac ovog procesa i da zajedno sa nevladinim sektorom mobiliše akademsku zajednicu i bude tačka vezivanja između civilnog društva i akademske zajednice s jedne strane i državnih organa sa druge strane.

6) Pored ovoga potrebno je motivisati akademsku zajednicu i nevladin sektor da se ozbiljnije uključe u monitoring rada pojedinih državnih organa, kao što su policija i sudstvo. Naravno, ovo podrazumijeva i iznalaženje održivog sistema u kojem će pojedinci iz akademske zajednice ili nevladinog sektora vršiti ovaj monitoring. Nažalost, to se u najvećoj mjeri, prije svega, tiče finansiranja takvih aktivnosti. Međutim, to upravo predstavlja prostor za saradnju u smislu kreiranja zajedničkih projekata, u partnerstvu sa organima vlasti i traženja sredstava od donatora za uspostavljanje efikasnog i održivog sistema monitoringa rada pojednih državih organa.

7) Takođe, akademska zajednica i nevladine organizacije trebaju da budu fokusirane na lokalni nivo, tj. na djelovanje u svojoj lokalnoj zajednici. Naime, mnogo mjesta u Bosni i Hercegovini ima visokoškolske obrazovne institucije, pravne fakultete i lokalne nevladine organizacije. Potrebno je uspostavljanje saradnje ovih institucija sa lokalnim sudovima, lokalnim policijskim stanicama, gdje će se studentima kroz pravne klinike, simualcije suđenja, predavanja, vježbe ili neki drugi oblik nastave, prezentovati primjer lokalnih organa iz prakse, a koji se tiču zaštite nekih od ova tri, istraživanjem targetirana, ljudska prava. Ovo ističemo iz razloga što se na mnogim pravnim fakultetima ljudska prava izučavaju kao zaseban predmet, i u okviru njega se pominju slučajevi iz prakse Evropskog suda za ljudska prava, a gotovo da se uopšte ne pominju ili vrlo malo pominju domaći slučajevi, koji su sa aspekta budućeg postupanja mnogo bliži budućim pravnicima.

8) Pored toga, pravni fakulteti imaju profesore, naučnike, koji se ozbiljno bave pitanjem ljudskih prava, praćenjem prakse Evropskog suda za ljudska prava. Sa druge strane, policija ili sudovi se u svojoj praksi susreću sa brojnim dilemama, kako odreagovati, odnosno postupiti u određenim situacijama. U tom pogledu, kao jedan od oblika saradnje mogao bi da bude formiranje neformalnih grupa akademskih radnika i praktičara, koje bi upravo imale za cilj zajedničko preispitivanje teorijskih postavki i prakse Evrospkog suda za ljudska prava kroz slučajeve lokalnog karaktera, u kojima se dovodi u pitanje zaštita nekog od ovih, istraživanjem targetiramih, ljudskih prava. Mišljenja smo da je ovakav vid saradnje mnogo efikasniji i smisleniji, nego od-

ržavanje međunarodnih i regionalnih konferencija, kod kojih se predmeti i ciljevi preširoko postavljaju, koje vode razvodnjavanju rasprave i prevelikom zalaženju u teoriju, bez konkretnih ishoda u smislu davanja preporuka za unaprjeđenje prakse.

LITERATURA

a) Knjige, stručni i naučni radovi i publikacije:

Adimassu, *G. Y., Federalism Vis a Vis the Right to Freedom of Movement and Residence: Critical analysis of the Law and the Practice in Ethiopian Perspective*, Anchor Academic Publishing, Hamburg, 2015.

Barata, H. *Istraživanje o neprimjerenom, klevetničkom i govoru mržnje u medijskom sadržaju u Cnoj Gori*, Misija OEBS-a u Crnoj Gori, 2019.

Bychawska-Siniarska, D., *Zaštita prava na slobodu izražavanja po evropskoj konvenciji o ljudskim pravima: priručnik za pravnike*, Savet Evrope, 2019.

Ćorović, E i dr. (urednik A. R. Ivanović), *Priručnik za simulaciju suđenja iz oblasti zločina iz mržnje*, MONITOR, Novi Pazar, 2020.

Ćorović, E., *Osnovi prekršajnog prava Crne Gore*, Fakultet pravnih nauka, UDG Podgorica.

Demonstrating respect for rights? A human rights approach to policing protest, Seventh Report of Session 2008-09, Volume I, House of Lords, House of Commons, Jount Committee on Human Rights, 2009, London.

Demonstrating respect for rights? A human rights approach to policing protest, Seventh Report of Session 2008-09, Volume I, House of Lords, House of Commons, Jount Committee on Human Rights, 2009, London, pp. 4.

Dimitrijević, V. Popović, V. Papić, T. Petrović, V., *Međunarodno pravo ljudskih prava*, Dosije studio, Beograd, 2006.

Dokument sastanka u Kopenhagenu u okviru Konferencije o ljudskoj dimenziji KEBS-a, Kopenhagen, 29. juna 1990.

Etan Shattock, Should the EctHR Invoke Article 17 for Disinformation Cases? Blog of the European Journal of International law, available on https://www.ejiltalk.org/should-the-ecthr-invoke-article-17-for-disinformation-cases/ at 15.05.2021.

European Commission: A multi-dimensional approach to disinformation, Report of the independent High-level Group on fake news and onlajn disinformation, Directorate-General for Communication Networks, Content and Technology, 2018.

Evropska konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Službeni glasnik BiH, br. 6/99).

Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2015. godinu;

Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2016. godinu;

Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2017. godinu;

Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2018. godinu;

Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2019. godinu;

Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2020. godinu;

Gudelines on freedom of peaceful assembly (3rd edition), European commission for democracy through law (Venice commission) & OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (OSCE/ODIHR), Study n° 769/2014, Strasbourg/Warsaw, 15 July, 2020.

Gvsl Narasimha, R., *Right to Information*, Library herald, vol. 44, no. 2, Delhi Library Association, 2006, pp. 131-140.

Halilović, M. Džihana, A. *Medijsko pravo*, Sarajevo, 2012.

Halilović, M. Džihana, A., *Ograničavanje prava na slobodu izražavanja u BiH u toku trajanja pandemije COVID-19*, maj, 2020.

Howie, E., *Protecting the human right to freedom of expression in international law*, International Journal of Speech-Language Pathology, 20:1, 2018, pp. 12-15.

Išerić, H., *Koronavirus u pravnom porektu BiH: kratka dijagnoza bolesti*, Sveske za javno pravo, br. 39, god. 11, Fondacija Centar za javno pravo, Sarajevo, 2020, str. 21-43.

Ivanović, R. A. Munižaba, B., *Odnos principa in dubio pro reo i kontinuiteta dokaza prema odredbama aktuelnog Zakonika o krivičnom postupku Republike Srbije*, „GLASNIK" Advokatske komore Vojvodine: Časopis za pravnu teoriju i praksu, god. LXXXXIX knjiga 77, br. 1, Novi Sad, 2017, str. 17-36.

Ivanović, R. A., *Hate speech on internet through illegality to punishment*, Yearbook: From unlawfulness to legality, Provincial Protector of Citizens – Ombudsman and Institute of Criminological and Sociological Research, Novi Sad, 2018, pp. 405-417.

Jayawickrama, N., *The judicial application on human rights law: national, regional and international jurisprudence*, Cambridge University Press, 2002.

Joanna, P., *Rigth to Freedom of Movement and Choice of Residence-also on IDP-s right?* Case Study on IDP Returns in Bosnia and Herzegovina European Masters Degree in Human Rights and Democratisation University of Padua, Padua 2003.

Katsirea, I.,*"Fake news" reconsidering the value of untruthful expression in the face of regulatory uncertainity*, Journal of Media Law, 10 (2), Taylor & Francis, 2019, pp. 159-188.

Komitet za ljudska prava Organizacije Ujedinjenih nacija, „Opšti komentar br. 35: član 9. (Sloboda i bezbjednost ličnosti)", UN Doc. CCPR/C/GC/35, Dec. 16, 2014.

Ljudska prava u periodu COVID-19: Utvrđeni propusti u ostvarivanju ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, Banjalučki centar za ljudska prava, Banja Luka – Sarajevo, 2020.

Ljudska prava u periodu COVID-19: Utvrđeni propusti u ostvarivanju ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, Banjalučki centar za ljudska prava, Banja Luka – Sarajevo, 2020, str. 5.

M. Halilović, A. Džihana, *Ograničavanje prava na slobodu izražavanja u BiH u toku trajanja pandemije COVID-19*, maj, 2020, str. 4.

M. N. Simović, V. M. Simović, *Ustavni sud Bosne i Hercegovine kao pozitivni zakonodavac*, Godišnjak fakulteta pravnih nauka, god. 10, br. 10, Banja Luka, 2020, str. 74.

M. O'Flaherty, *Article 19 UDHR: contemporary challenges and opportunities for freedom of expression*, lecture at the Carr Centre for Human Rights Policy, Kennedy School of Government, Hardvard University, March 2004; www.hks.harvard.edu/cchrp/events/2009/month03/article19.pdf.

Mau, S. Brabandt, H. Lube, L. Roos, C., *Liberal States and the Freedom of Movement: Selective Borders*, Unequal Mobility, Palgrafe Macmilan, 2012.

McAdam, J., *An intellectual history of freedom of movement in international law: The right to leave as a personal liberty*, Melbourne Journal of International Law, vol 12, Melbourne, 2011. pp. 27-56.

McBride, J. *Freedom of Association*, in The Essentials of Human Rights, Hodder Arnold, London, 2005, pp.18-20.

Merino, N., *Freedom of assembly and association*, Greenhaven press, 2012.

Milojević, D., i dr., *Pisanje krivičnih presuda*, Misija OEBS-a u Srbiji, Beograd, 2017.

Mitrović, Lj. Džumhur, J. Jukić, N., *Specijalni izvještaj o pravu na slobodu mirnog okupljanja*, Institucija ombudsmena/ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Banja Luka, 2020.

Opšti komentar br. 14, bilješka 9, par. 28, 29; Komitet OUN-a za ljudska prava, „Opšti komentar br. 31: Priroda opšte pravne obaveze nametnute državama potpisnicama Pakta", 26. maj 2004. godine, UN Doc CCPR/C/21/Rev.1/Add.13.

OSCE concerned about decree against "fake news" in Republika Srpska, Bosnia and Herzegovina, and calls on authorities to withdraw it. Dostupno na: https://www.osce.org/representative-on-freedomof-media/450115 , na dan 25.05.2021.

Paunović, B. M. Šahović-Vučković, N., *Međunarodni standardi prava na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja*, Anali pravnog fakulteta u Beogradu, vol. 40, br. 5, Beograd, 1992, str. 416-427.

Pécoud, A., *Freedom of movement*, In: The Encyclopedia of Globarl Human Migration (ed. Immanuel Ness), Blackwell Publishing Ltd., 2013.

Podnesak za UN-ov Univerzalni periodični pregled Bosne i Hercegovine, 34. sesija, Međunarodna liga žena za mir i slobodu (Women's International League for Peace and Freedom – WILPF), Udruženje za kulturu i umjetnost – Crvena, Udruženje građana Oštra nula, 2019.

Praksa sudova Bosne i Hercegovine u pogledu prava na slobodu izražavanja, (urednik Zlatko Knežević, M.,) Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 2020

Praksa sudova Bosne i Hercegovine u pogledu prava na slobodu izražavanja, (urednik Zlatko M. Knežević) Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 2020.

Rutzen, D. Zenn, J., *Association and Assmebly in the Digital Age*, The International Journal of Non-for-Profit Law, vol. 12, issue 4, 2011.

Sena Bajraktarević, Nihada Jeleč, *Zaštita povjerljivih novinarskih izvora*, Istraživanje br. 166, Istraživački sektor, Zajednička služba – Sekretarijat, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 2013. godine, dostupno na: https://www.parlament.ba/Publication/Read/3945?title=zastita-povjerljivosti-novinarskih-izvora-&pageId=0 na dan 05.05.2021. godine.

SHARE Foundation, Ljudska prava u pandemiji, Civil rights Defenders, 2020, str. 16.

Simović, N. M. Simović, M. V., *Ustavni sud Bosne i Hercegovine kao pozitivni zakonodavac*, Godišnjak fakulteta pravnih nauka, god. 10, br. 10, Banja Luka, 2020, str. 64-77.

Sloboda okupljanja u Bosni i Hercegovini, 2016.

Sloboda pristupa informacijama u BiH: Podrška kreiranju Nacionalnog akcionog plana BiH u okviru Partnerstva za otvorenu vlast, Transparency international BiH i Fond za otvoreno društvo BiH, Sarajevo, 2015, str. 3.

Spadaro, A., *COVID-19: Testing the Limits of Human Rights*, European Journal of Risk Regulation, vol. 11, Cambridge University Press, 2020, pp. 317-325.

Surabhi, C., *the Right to Food and Water: Dependenceies and Dilemmas,* Institute for Human Rights and Business, Faculty of Law, The Chinese University of Hong Kong, 2010.

b) Međunarodni dokumenti, zakoni i podzakonska akta:

Konvencija o pravima djeteta („Službeni list SFRJ", – Međunarodni ugovori, broj 15/90 i Službeni list SRJ, br. 4/96 i 2/97).

Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom (Konvencija) i Fakultativni protokol, „Službeni glasnik BiH", br. 11/09.

Naredbu o zabrani javnog iznošenja i prenošenja lažnih informacija u vezi sa virusom korona („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", broj 15/2020).

Odluka o proglašenju prestanka stanja nesreće uzrokovano pojavom koronavirusa (COVID-19) na području Federacije Bosne i Hercegovine broj 701/2020 od 29. maja 2020. godine („Službene novine FBiH", broj 34/20 od 3. juna 2020. godine).

Odluka o proglašenju stanja nesreće uzrokovano pojavom koronavirusa (Covid-19) na području Federacije

Odluka o proglašenju ugroženosti stanovnika Brčko distrikta BiH od epidemije zarazne bolesti – Konora virusa (COVID-19) („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 12/2020 i 29/2020).

Odluka o proglašenju vanredne situacije za teritoriju Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske", br. 25/2020).

Odluka o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vandredne situacije na teritoriji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 26/20).

Odluka o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 26/20).

Povelja o osnovnim pravima Evropske unije, objavljena u Službenom listu Evropskih zajednica, 18. decembra 2000. (2000 / C 364/01).

Pravilnik o načinu rada i funkcioniranja štabova i povjerenika civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, br. 77/06, 5/07 i 32/14).

Pravilnik o organiziranju i načinu rada kriznog štaba Federalnog ministarstva zdravstva („Službene novine FBiH“ broj 10/12).

Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja prekršajnih evidencija („Službene novine BiH“, broj: 50/07 i 44/08).

Pravilnik o ustrojstvu i načinu rada Kriznog štaba Federalnog ministarstva („Službene novine Federacije BiH”, broj 10/12).

Prijedlog Zakona o javnom redu i miru, Vlada Republike Srpske, 2014. godine, Banja Luka.

Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, br. 2/2010 – prečišćen tekst).

Univrezalna deklaracija o ljudskim pravima, usvojena i proglašena rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 217 (III) od 10. decembra 1948. godine.

Uredba o Federalnom štabu civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH”, br. 54/2003).

Uredba sa zakonskom snagom o zabrani izazivanja panike i nereda za vrijeme vanrednog stanja („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 32, 6. aprila 2020).

Ustav Bosne i Hercegovine (Aneks IV Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i „Službeni glasnik BiH”, br. 25/2009 - Amandman I).

Ustav Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH”, br. 1/1994, 1/1994 - Amandman I, 13/1997 - Amandmani II-XXIV, 13/1997 - Amandmani XXV i XXVI, 16/2002 - Amandmani XXVII-LIV, 22/2002 - Amandmani LVI-LXIII, 52/2002 - Amandmani LXIV-LXXXVII, 60/2002 - ispr. Amandmana LXXXI, 18/2003 - Amandman LXXXVIII, 63/2003 - Amandmani LXXXIX-XCIV, 9/2004 - Amandmani XCV-CII, 20/2004 - Amandmani CIII i CIV, 33/2004 - Amandman CV, 71/2005 - Amandmani CVI-CVIII, 72/2005 - Amandman CVI i 88/2008 - Amandman CIX).

Ustav Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 21/92 – prečišćeni tekst, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05, 117/05).

Zakon o javnom okupljanju Bosansko-podrinjskog kantona („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona”, 5/03, 9/14.).

Zakon o javnom okupljanju Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona”, 4/00).

Zakon o javnom okupljanju Kantona 10 („Narodne novine Hercegbosanske županije”, 8/14).

Zakon o javnom okupljanju Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 32/09 i 11/11).

Zakon o javnom okupljanju Posavskog kantona („Narodne novine Županije Posavske”, 2/16).

Zakon o javnom okupljanju Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 118/08).

Zakon o javnom okupljanju Srednjobosanskog kantona („Službene novine Srednjobosanskog kantona”, broj 15/00, 4/05).

Zakon o javnom okupljanju Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona”, broj *1/12* i 11/15) član 41.

Zakon o javnom okupljanju Unsko-sanskog kantona („Službene novine USK”, broj 8/10).

Zakon o javnom okupljanju Zapadno-hercegovačkog kantona („Narodne novine Zapadnohercegovačke županije”, 5/15).

Zakon o javnom okupljanju Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko - dobojskog kantona", broj 10/16).

Zakon o javnom redu i miru Bosansko-podrinjskog kantona („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona", broj 10/00-138, 8/08-535, Ispravka Zakona 9/08-717).

Zakon o javnom redu i miru Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 32/2009 i 14/2010 – ispr.).

Zakon o javnom redu i miru Hercegovačko-neretvanskog kantona (Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", br. 9/2009).

Zakon o javnom redu i miru Kanton 10 („Narodne novine Hercegbosanske županije", br. 4/2007).

Zakon o javnom redu i miru Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 11/15).

Zakon o javnom redu i miru Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 9 od 06 avgusta 2001; 11/01, 11/07, 14/11 i 5/21).

Zakon o javnom redu i miru Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik USK", broj 15/10) član 7. stav 1. tačka 10.; Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Posavskog kantona („Narodne novine Županije Posavske", broj 2/16).

Zakon o javnom redu i miru Zapadno-hercegovačkog kantona („Narodne novine Zapadno-hercegovačkog kantona", br. 4-09/185).

Zakon o javnom redu i miru Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 08/00 11/07 8/08 12/16. – pročišćeni tekst 4/16 12/16 6/17).

Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH", br. 36/08 i 87/12).

Zakon o krivičnom postupku Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH", br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10 i 8/13).

Zakon o opštem upravnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik RS", br. 13/2002, 87/2007 - ispr., 50/2010 i 66/2018).

Zakon o policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 18/2020 - prečišćen tekst, 41/2020 i 6/2021).

Zakon o poreznoj upravi Federacije BiH („Službene novine FBiH" br. 33/02, 28/04, 57/09 i 40/10).

Zakon o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 24/2008 i 29/2016).

Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", br. 31/06 i 37/10).

Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo", br. 18/2007, 7/2008 i 34/2020).

Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira Srednjobosanskog kantona („Službene novine *Srednjobosanskog kantona*", br. *7/00* i 8/05).

Zakon o ratifikaciji međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije („Službeni list SFRJ", br. 31/67).

Zakon o ratifikaciji međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima („Službeni list SFRJ", br. 7/71).

Zakon o ratifikaciji Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima („Službeni list SFRJ", br. 7/71).

Zakon o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH", broj 32/2001, 48/11), Direktiva za provođenje Zakona o slobodnom pristupu informacijama u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Brčko distrikta", br. 36/04).

Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH", br. 28/00 i 45/06).

Zakon o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ br. 1/94, 8/95,58/2, 19/03,2/06,8/06).

Zakon o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH", br. 39/03, 22/06 i 43/10).

Zakon o zaštiti i spasavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj: 29/16 i 33/16).

Zakon o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik BiH”, br. 49/2006, 76/2011 i 89/2011 – ispr.).

Zakon o zaštiti od klevete Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj 1/00).

Zakon o zaštiti od klevete Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH”, broj 19/03, 73/05).

Zakon o zaštiti od klevete Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 37/01).

Zakon o zaštiti tajnih podataka („Službeni glasnik BiH”, broj 54/05 i 12/09).

Zakon o zaštiti tajnih podataka („Službeni glasnik BiH“, broj: 54/05 i 12/09).

Zakon o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH“, br. 46/10 i 75/13).

Zakon o Obaveštajno-sigurnosnoj agenciji Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 12/04 i. 20/04).

Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 121/12 i 46/17).

c) Internet izvori:

http://www.sluzbenilist.ba/page/akt/8ohz4nh78h77JixYrRjyM, dostupno na dan 05.05.2021. godine.

http://www.srna.rs/novosti1/773662/campara-krsenje-mjera-samoizolacije-kaznjavati-zatvorom.htm , dostupno na dan 25.05.2021. godine.

https://ba.n1info.com/vijesti/a420340-ostre-kazne-u-bih-zbog-objava-o-korona-virusu-na-drustvenim-mrezama/, dostupno na dan 26.05.2021. godine.

https://balkaninsight.com/2020/04/08/bosnia-trying-to-censor-information-about-pandemic-journalists-say/ dostupno na dan 29.05.2021. godine.

https://detektor.ba/2020/03/30/podneseno-pet-prijava-za-sirenje-panike-na-internetu-u-federaciji/, dostupno na dan 25.05.2021. godine.

https://detektor.ba/2020/05/05/opcina-stari-grad-odustala-od-kaznjavanja-gradjana-za-sirenje-laznih-vijesti/, dostupno na dan 26.05.2021. godine.

https://ecnl.org/sites/default/files/files/BiH_WBA-Project-Report-Bosnian.pdf, dostupno na dan 07.05.2021. godine.

https://mail.bhdani.ba/vijesti/sarajevo/za-sirenje-laznih-vijesti-i-panike-novcane-kazne-i-do-9-000-maraka-547645, dostupno na dan 26.05.2021. godine

https://mondo.ba/Info/Drustvo/a838989/Protest-ostecenih-zbog-podrske-Pravdi-za-Davida.html, dostupno na dan 05.05.2021. godine.

https://mup.vladars.net/lat/index.php?vijest=23056&vrsta, dostupno na dan 26.05.2021. godine.

https://mup.vladars.net/lat/index.php?vijest=23225&vr, dostupno na dan 26.05.2021. godine.

https://mup.vladars.net/lat/index.php?vijest=23281&vrsta=novosti

https://mup.vladars.net/lat/index.php?vijest=23281&vrsta=novosti

https://ostranula.org/pravo-na-javno-okupljanje-je-medjunarodni-standard-ali-i-pitanje-zdravog-razuma/, dostupno na dan 20.06.2021. godine.

https://radovanovicborislav.blogspot.com/2020/03/koronaludilo-jos-jedna-prilika-za.html.

https://www.danas.rs/drustvo/mijatovic-dezinformacije-o-pandemiji-ne-smeju-da-sluze-za-ogranicavanje-slobode-medija/ dostupno na dan 26.06.2021. godine.

https://www.dw.com/bs/nastavljeni-protesti-u-tuzli/a-17412429, dostupno na dan 05.05.2021. godine.

https://www.facebook.com/photo?fbid=1232380300440944&set=pcb.1232354947110146, dostupno na dan 20.05.2021. godine.

https://www.hrw.org/sr/news/2015/02/02/266595, dostupno na dan 25.05.2021. godine.

https://www.klix.ba/vijesti/bih/pogledajte-kako-je-izgledao-upad-policije-u-redakciju-portala-klix-ba/141230127 , dostupno na dan 05.05.2021. godine.

https://www.klix.ba/vijesti/bih/pogledajte-kako-je-izgledao-upad-policije-u-redakciju-portala-klix-ba/141230127 , dostupno na dan 05.05.2021. godine.

https://www.novosti.rs/planeta/region/986150/hteo-sam-platim-kaznu-oni-udarili-ispovest-slavena-mladica-kojeg-policija-mostaru-brutalno-pretukla-video, dostupno na dan 20.05.2021. godine.

https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25729&LangID=E

https://www.osce.org/bs/fom/139216, dostupno na dan 25.05.2021. godine.

https://www.portal-udar.net/o-izmjennama-i-dopunama-zakona-o-ombudsmanu-za-ljudska-prava-bih/, dostpno na dan 30.06.2021. godine.

https://www.slobodnaevropa.org/a/30288164.html, dostupno na dan 05.05.2021. godine.

https://www.slobodnaevropa.org/a/doktore-i-novinare-po-u%C5%A1ima-i-nov%C4%8Daniku/30546070.html, dostupno na dan 25.05.2021. godine.

https://www.ustavnisud.ba/uploads/odluke/_bs/AP-1217-20-1234093.pdf, dostupno na dan 15.04.2021. godine.

https://www.ustavnisud.ba/uploads/odluke/_bs/AP-3683-20-1262390.pdf, dostupno na dan 17.04.2021. godine.

https://zurnal.info/novost/17630/epilog-protesta-za-picin-park-setaci-pred-sudom-zbog-saobracajnih-prekrsaja-, dostupno na dan 05.05.2021. godine.

Izveštaj je dostupan na https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2020022808504462eng.pdf, dostupno na dan 05.05.2021. godine.

Komentar ODIHR-a vidjeti na: https://www.legislationline.org/download/id/7951/file/323_FAO_BiH_24Apr2018_bs.pdf, dostupno na dan 25.05.2021. godine.

Komentar ODIHR-a vidjeti na: https://www.legislationline.org/download/id/8553/file/347_FOA_BiH_27Dec2019_ba.pdf , dostupno na dan 05.05.2021. godine.

Smjernice OEBS/Venecijanske komisije o slobodi mirnog okupljanja, dostupno na : https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2019)017-e, na dan 01.06.2021.

Strategija djelovanja institucije Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine za period 2016-2021. https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2016041509303547bos.pdf, dostupno na dan 28.05.2021. godine.

Zajedničko mišljenje o pravnom okviru kojim se uređuje sloboda mirnog okupljanja u Bosni i Hercegovini, u njena dva entiteta i u Distriktu Brčko, Evropska komisija za demokratiju kroz pravo (Venecijanska komisija) i Kancelarija OSCE-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODHIR), decembar 2019. godine. Mišljenje dostupno na:

https://www.legislationline.org/download/id/8522/file/360_FOA_BiH_9Dec2019_ba.pdf, na dan 05.05.2021. godine.

Zaštita novinarskih izvora, kamen temeljac slobode štampe, Platforma za unaprjeđenje zaštite novinarstva i bezbjednosti novinara, Tematski pregled, Savjet Evrope, 2018, str. 1. Dostupno na: https://rm.coe.int/hf36-factsheet-protection-sources/16809fce6c, na dan 05.05.2021. godine.

d) Citirani predmeti Evropskog suda za ljudska prava:

Amann protiv Švajcarske, 16. februar 2000.
Amman protiv Švajcarske, 16. 02.2000.
Ashughyan protiv Jermenije, 17.07.2008.
Brzezinski protiv Poljske, 25.07.2019.
Castells protiv Španije, 23. april 1992.
De Haes i Gijels protiv Belgije, 24. februar 1997.
De Tommaso protiv Italije, 23. februar. 2017.
Dichand i drugi protiv Austrije, 26. februar 2002.
Filipović protiv Srbije, 20.11.2007.
Goodwin protiv Ujedinjenog Kraljevstva, 27. mart 1996.
Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva, 7. decembar 1976, stav 49.
Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva, 7. decembar 1976.
Jersild protiv Danske, 23. septembar 1994.
Jerusalem protiv Austrije, 27. februar 2001.
Körtvélyessy protiv Mađarske, 05. april. 2016.
Lašmankin i drugi protiv Rusije, 07.02.2017.
Leander protiv Švedske, 26. mart 1987.
Lingens protiv Austrije, 8. jul 1986.
Marônek protiv Slovačke, 19. april 2001.
Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung protiv Austrije, 28. novembar 2013.
Oya Ataman protiv Turske, 05.12.2006. godine.
Patyi i drugi protiv Mađarske, 07.10.2008. godine.
Roemen i Schmitt protiv Luskemburga, 24. februar 2003.
Sdružení Jihočeské Matky protiv Republike Češke, 10. jul 2006.
Şener protiv Turske, 18. jul 2000.
Társaság a Szabadságjogokért protiv Mađarske, 14. april 2009.
Thoma protiv Luksemburga, 29. mart 2001.
Thorgeir Thorgeirson protiv Islanda, 25. jun 1992.
Youth Initiative for Human Rights (Inicijativa mladih za ljudska prava) protiv Srbije, 25. jun 2013.